Collection
WSRC

Η ΕΥΜΟΡΦΗ

ΒΟΣΚΟΠΟΥΛΑ

COLLECTION

DE MONUMENTS

POUR SERVIR

À L'ÉTUDE DE LA LANGUE NÉO-HELLÉNIQUE

Nº 1

LA BELLE BERGÈRE

PAR N. DRIMYTIKOS

Nicolaos Drimutikos

SECONDE ÉDITION

PARIS

IMPRIMERIE NATIONALE

M DCCC LXX

Η ΕΥΜΟΡΦΗ

ΒΟΣΚΟΠΟΥΛΑ

ΠΟΙΗΜΑ

ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΔΡΙΜΥΤΙΚΟΥ

ἐξ Ἀποκορώνων τῆς Κρήτης

ΕΚΔΟΘΕΝ

ἐπιμελείᾳ καὶ διορθώσει

ΑΙΜΥΛΙΟΥ ΛΕΓΡΑΝΔΙΟΥ

ΕΝ ΠΑΡΙΣΙΟΙΣ

ΕΚ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑΣ

,ΑΩΟ'

ΑΘΗΝΗΣΙΝ

ἐν τῷ γραφείῳ τῆς Πανδώρας.

PARIS,

LIBRAIRIE MAISONNEUVE ET Cie,

15, QUAI VOLTAIRE.

A MA BIEN CHÈRE AMIE

LOUISE WERNER,

DE COPENHAGUE,

AVEC LES SENTIMENTS DU PLUS PROFOND DÉVOUEMENT

JE DÉDIE CE LIVRE.

E. L.

ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ

ΤΗ͂Σ ΠΡΏΤΗΣ ἘΚΔΌΣΕΩΣ.

Πρὸ ὀλίγων μηνῶν, ἐν φιλολογικῷ παλαιῶν βιβλίων κυνηγίῳ, εὗρον τὸ «Θησαυρὸν τῆς Ῥωμαϊκῆς καὶ τῆς Φραγκικῆς γλώσσας» τοῦ Σωμαβέρα, Καπουκίνου, ὃν ἐξέδωκεν ἐν Παρισίοις κατὰ τὸ 1709 ἔτος, Θωμᾶς ὡς, Καπουκῖνος καὶ αὐτὸς, «ἀγκαλὰ ἀνάξιος», καὶ συγγραφεὺς σχεδιάσματος Γραμματικῆς νεοελληνικῆς. Τὸ δὲ Λεξικὸν τοῦτο πάλαι ἀποτελοῦσι μέρος τῆς ἰδιαιτέρας βιβλιοθήκης τοῦ σοφωτάτου συμπολίτου μας, Πέτρου Δανιῆλος Ὑετίου, τοῦ ὁποίου τήν τε ὑπογραφὴν καὶ τὸ οἰκόσημον φέρει. Πλουτίζεται δὲ πολλαῖς καὶ ἰδιοχείροις τοῦ περιωνύμου Ἐπισκόπου σημειώσεσιν· ὑπάρξας δ' εἷς τῶν ἐπιφανεστέρων ἀνδρῶν τοῦ αἰῶνος τοῦ Λουδοβίκου ΙΔ, θεολόγος, φιλόσοφος, εὔστοχος τῶν Λατίνων μελοποιῶν μιμητὴς, ποιητὴς δ' ἑλληνικὸς οὐχὶ τῶν χαμαιπετῶν, καὶ φίλος τοῦ σοφοῦ Μεναγίου, ὅστις, ἐν στίχοις πρὸς αὐτὸν ἀπευθυνομένοις, ἔλεγε·

> « Μέγα θαῦμα τῶν ἀοιδῶν,
> « Χαρίτων θάλος, Ὕετιε! κ. τ. λ. »

ὁ Ὑέτιος, πολλῶν ἀνατολικῶν γλωσσῶν ἐγκρατὴς, εἶχε σπουδάσει καὶ τὴν καθομιλουμένην τῶν Ἑλλήνων διάλεκτον. Τὰ δ' ἐν λόγῳ σχόλια ἐκ διαφόρων συγγραμμάτων ἁπλῇ φράσει συντεθέντων ἐρανισθεὶς, πολλάκις ὀλίγα τινα λέγει περὶ τοῦ ὕφους αὐτῶν. Τοῦτο δὲ συνέβη καὶ περὶ τῆς « Βοσκοπούλας » τόνδε τὸν τρόπον· «Carmen illud mira quadam suavitate refertum, gemmam et ocellum Græcæ vulgaris poeseos quis esse neget? hujus enim nitida comptaque facillime labitur oratio. Casus autem legendo infelicis Βοσκοπούλας vix potui temperare a lacrymis quum præsertim scirem non fictitiam, ut sæpe solet, sed contra veracissimam esse

poematis materiam. Insuper auctor opus suum tanto dicendi ditavit artificio, totque leporibus aspersit et illecebris ut aureolos clarissimi opificis versus *ὡσὰν τριανταφυλλάκια σ᾽τὸ περιβόλι τῶν Μουσῶν* esse declarem.»

Ἐγὼ δ᾽ εἶχον ἀποφασίσει νὰ μεταφράσω γαλλιστὶ τὸ ποίημα τοῦτο, ἀλλὰ τὰ ἑξῆς λόγια περιφήμου τινὸς Κριτικοῦ ἀπὸ τῆς ἰδέας ταύτης μὲ ἀπέτρεψαν· «Pastores in sua rusticitate tam jucundos si quis e Græciæ florentibus viretis alio traducat, tum eos aut amabili simplicitate spoliatos in rusticantes amasios convertat nimis comptos aut argutos, aut sordidos hirsutosque caprimulgos efficiat.»

Περὶ δὲ τοῦ ποιητοῦ τῆς Βοσκοπούλας Νικολάου Δριμυτικοῦ οὐδὲν ἄλλο γνωρίζομεν, εἰμὴ ὅ,τι αὐτὸς οὗτος ἐν τέλει τοῦ ποιήματός του λέγει περὶ ἑαυτοῦ.

« Φαίνεται ὅτι ὁ ἐν τῇ Βοσκοπούλᾳ περιγραφόμενος ἔρως καὶ ἡ παραφροσύνη τοῦ δυστυχοῦς Βοσκοῦ ἀληθῶς συνέβησαν. Τὸ δὲ ῥομαντικὸν τοῦτο ἐπεισόδιον συμπεράξαν εἰς τὴν Κρήτην ἐγένετο ὑπόθεσις πολλῶν ποιημάτων, ὡς λέγει ἐν τέλει ὁ Δριμυτικός, θεωρῶν ὡραιότερον πάντων τὸ ἰδικόν του. Μὴ γνωρίζοντες οὐδὲν ἕτερον τῶν τοιούτων περὶ Βοσκοπούλας ποιημάτων, δὲν δυνάμεθα ἐν μέτρῳ συγκρίσεως ν᾽ ἀποφανθῶμεν περὶ τῆς ὑπεροχῆς τοῦ ὄντως ὡραίου στιχουργήματος τοῦ Δριμυτικοῦ.» (Ἐπιστ. τοῦ Κ. Σάθα πρ. ἡμᾶς.)

Ἡ πρώτη τοῦ ποιήματος τούτου ἔκδοσις ἐγένετο ἐν Βενετίᾳ, κατὰ τὸ 1627 ἔτος.

Περαίνων δὲ τὸ προοίμιον τοῦτο, πρέπει νὰ ἐκφράσω τὰς ἐγκαρδίους εὐχαριστήσεις μου πρὸς τὸν ἐν Ἀθήναις πολυμαθέστατον μεσαιωνοδίφην φίλον μου Κ. Κωνσταντῖνον Σάθαν, ὅστις μετὰ τοσούτου ζήλου καὶ ἐπιμελείας ἀντέγραψε καὶ ἔπεμψέ μοι τὸ ποίημα τῆς Βοσκοπούλας.

Ἔγραφον ἐν Παρισίοις, τῇ 8 Αὐγούστου 1869.

Émile LEGRAND.

PRÉFACE

DE LA SECONDE ÉDITION.

Grâce au bienveillant accueil que les amis de la littérature néo-hellénique ont fait à la charmante idylle de Drimytikos, les exemplaires de ce petit poëme ont été si promptement épuisés, que, pour satisfaire aux nombreuses demandes qui parviennent chaque jour à notre libraire, nous sommes obligé d'en donner une seconde édition.

Dans la première, nous avions cru devoir conserver l'orthographe universellement usitée dans les livres grecs imprimés à Venise; mais les observations qui nous ont été adressées à ce sujet par des hommes compétents en pareille matière nous ont fait revenir sur une détermination peut-être un peu trop précipitée; et, dans cette nouvelle édition, nous n'avons suivi d'autres règles que celles de l'orthographe autorisée et fondée sur l'étymologie. Il est, du reste, on ne peut plus facile de se convaincre que l'orthographe des éditions vénitiennes ne repose sur aucune base fixe et sérieuse. Il arrive, en effet, fréquemment de rencontrer dans un livre, à quelques pages d'intervalle, le même mot écrit de trois ou quatre façons différentes, par exemple : ἡμέραις,

ἡμέρες, ἰμέραις, ἰμέρες. On le voit, l'orthographe est vicieuse, mais la justesse de prononciation est parfaitement observée.

En outre, la ponctuation si défectueuse de notre première édition a été l'objet de profondes modifications; nous ne l'avions conservée d'abord que pour reproduire plus fidèlement la physionomie du texte primitif. Quiconque a lu des vers grecs dans les livres sortis des presses de Venise sait à quoi s'en tenir sur l'incroyable système de ponctuation suivi par les éditeurs. Que le sens le permette ou non, les deux hémistiches sont invariablement séparés par une virgule; et, presque toujours, après deux vers, surtout lorsqu'ils sont rimés, on rencontre un point, qui, le plus souvent, scindant une phrase par moitié, en fait deux tronçons inintelligibles pour un lecteur inexpérimenté. Il est regrettable que l'imprimerie du *Phénix*, à Venise, n'apporte pas un peu plus de soin dans ses publications à l'usage du peuple grec.

Depuis nombre d'années, elle reproduit, éternellement stéréotypés, les mêmes non-sens et les mêmes fautes d'orthographe. Étrange façon d'enseigner au peuple à écrire correctement sa langue que de lui mettre entre les mains des livres où l'on lit : *χυόνη, κποσρῶμα, πλοταξεῖδι, ψομωσπολίτης*, etc. Le mal n'est pas nouveau ; Crusius et Du Cange l'ont signalé jadis, et nous nous étonnons que l'ardent patriotisme des éditeurs grecs de Venise ne leur ait pas encore inspiré l'idée d'apporter un prompt remède à cette plaie si invétérée et pourtant si facile à guérir. — Un savant dont le nom fait autorité quand il s'agit de grec moderne, M. Dehèque, membre de l'Institut, nous faisait l'honneur de nous écrire,

à la date du 9 novembre 1869, une lettre des plus flatteuses, dans laquelle il nous disait entre autres choses : « L'élégance de vos publications, la correction du texte, « ajoutent à l'intérêt qui s'attache à ces petites œuvres, « introuvables à Paris, si utiles pour l'histoire de la langue. « Tous les hellénistes doivent vous savoir gré d'une entre« prise si méritante. Pour moi, je vous en félicite et vous « encourage à persévérer dans des études où vous me sem« blez prédestiné à une place d'élite. Vos introductions « grecques sont écrites dans un style excellent; Coray, mon « maître, notre maître à tous, en eût été satisfait, mais « peut-être eût-il désiré, lui qui a si longuement commenté « un poëme de Ptochoprodrome, que vous eussiez aussi, à « la suite de la Βοσκοπούλα, donné une analyse succincte du « poëme et quelques notes philologiques. Il dépend de « vous de faire de cette publication une étude très-instruc« tive sur la langue grecque, un livre classique pour ceux « qui étudient à Paris le grec moderne. Il suffirait d'ajouter « une dizaine de pages à ce petit poëme. »

Nous avons essayé d'accomplir le désir exprimé par M. Dehèque et de combler, au moins en partie, la lacune qu'il a bien voulu nous signaler. C'est dans ce but que nous avons donné la traduction des termes difficiles, particuliers au dialecte crétois, termes que pour la plupart on chercherait vainement dans les glossaires. Il en est cependant plusieurs dont nous n'avons pu déterminer l'exacte signification, et que des Crétois nous affirment ne plus être usités dans la langue actuellement parlée dans l'île.

Nous avons aussi fait subir au texte quelques rares corrections que nous avons toujours pris soin d'indiquer; elles

nous ont été presque toutes proposées par notre savant ami, M. Kyriakos Lamprylllos, de Cythère, qui a eu la patience de noter sur un exemplaire de la Βοσκοποῦλα les changements qu'il croyait devoir être faits. Qu'il en reçoive ici nos plus sincères remercîments. Le même M. Lamprylllos nous écrit que plusieurs passages de *La belle Bergère* se chantent dans quelques îles de la mer Égée. A Milo, notamment, jeunes filles et jeunes garçons chantent en dansant ensemble le morceau qui commence ainsi (vers 289-300) :

« Quand tu verras le corbeau devenir blanc, l'étoile du « matin briller le soir, et marcher un corps sans âme, alors « je t'aurai oubliée. Oui, le poisson vivra sur la terre, « l'Amour aura perdu son arc, la nuit sera sans étoiles et « sans fraîche rosée, avant que je t'abandonne, ô ma jolie « bergère ! »

Fauriel (*Chants popul.* Introd.) appelle *La belle Bergère* « une idylle d'un goût assez sauvage. » Nous ne savons pas trop de quelle manière on doit entendre cette qualification. En s'exprimant de la sorte, n'aurait-il pas voulu dire que ce petit poëme, sous une teinte rude et naïve, qui témoigne de la vérité des peintures, retrace, de la façon la plus exacte, les mœurs toutes primitives des bergers du canton de Sphakia, dont Drimytikos était le voisin?

Voici maintenant, en quelques lignes, l'analyse du sujet. Un jeune berger gardant son troupeau de chèvres dans une verdoyante vallée rencontre, sous l'ombrage des arbres émaillés de fleurs, une blonde jeune fille aux yeux noirs,

dont il devient éperdûment amoureux. Ils restent quelques jours ensemble; mais le père de la bergère, qui est allé à la carrière chercher de quoi bâtir une étable, va bientôt revenir. Il faut se séparer. Que de pleurs et que de baisers! Les deux amants se jurent un amour éternel et se donnent pour gage de leur foi des bagues de jonc. Le jeune berger promet à sa bien-aimée de revenir dans un mois la demander en mariage à son père. Il part; mais, retenu dans la montagne par une cruelle maladie, il ne revient qu'au bout de deux mois. L'âme en proie aux plus sombres pressentiments, il dirige ses pas encore chancelants vers la grotte qui servait de demeure à sa fiancée; hélas! la grotte est vide, solitaire, et semble pleurer l'absence de celle qui est partie pour ne plus revenir. Sur une colline du voisinage, le jeune berger aperçoit, vêtu de noir et assis sur un roc, un vieillard à l'aspect désolé. Il l'aborde, l'interroge, et le vieillard lui répond : Celle que tu cherches était ma fille; la mort me l'a ravie; elle était la lumière de mes yeux obscurcis, elle faisait la joie et la consolation de mes vieux jours, mais la pensée qu'elle avait chaque soir l'a conduite au tombeau. Elle m'a chargé de t'attendre ici. Il passera, m'a-t-elle dit, un joli berger à la taille élancée, au teint bruni par le soleil, aux yeux noirs, au gracieux sourire. Il s'informera de celle qui est morte et à jamais perdue pour lui. Dis-lui qu'elle est morte, mais qu'elle est morte en l'aimant, l'infortunée. Qu'il la regrette et qu'il la pleure, car la cause de sa mort c'est qu'il avait laissé passer les jours sans revenir et qu'il avait tout à coup abandonné la pauvre fille; et pour cela elle est morte de chagrin. Et ce jeune berger, ajoute le vieillard, d'après la

ressemblance c'est toi; je te plains! car je croyais que vous seriez tous deux mes enfants et nous avions parlé de mariage. Le malheureux berger, le désespoir dans le cœur, se fait conduire à la tombe de sa bien-aimée, et, là, il fait vœu de pleurer le reste de sa vie celle qu'il a perdue pour toujours. Il dit un éternel adieu à son troupeau, à sa flûte, à sa musette, et se condamne à errer dans les bois avec un petit mouton blanc qu'il avait reçu de la jeune fille.

Telle est, dans sa charmante simplicité, cette idylle champêtre dont, paraît-il, le fond n'a rien de fictif ni d'imaginaire. Le poëte a purement et simplement mis en beaux vers un événement arrivé de son temps, événement que tout le monde connaissait, et qui avait inspiré d'autres poëmes, qui ne nous ont pas été conservés.

Quant à Nikolaos Drimytikos, nous ne savons sur lui de détails que ceux qu'il nous a donnés lui-même. Il nous apprend qu'il était natif d'Apokorona, dans l'île de Crète, qu'il termina son poëme en 1627, et le fit imprimer à Venise. Assurément Drimytikos n'était pas un poëte illettré du genre de ceux qui, comme les rhapsodes antiques, parcourent les villages en chantant des vers de leur composition. Plusieurs passages de *La belle Bergère* prouvent jusqu'à l'évidence que les littératures latine et italienne ne lui étaient pas étrangères. Quoi qu'il en soit, le poëme de Drimytikos est, pour nous servir de l'expression de Huet, une vraie perle littéraire. Quelle vérité de tons, quelle richesse de coloris dans ces tableaux où le poëte dépeint si brillamment l'agreste nature au milieu de la-

quelle se passent les événements dont il nous fait le récit. Dans ces vers si mélodieux et si sonores n'y a-t-il pas comme un âcre et pénétrant parfum des fleurs de la montagne? Et ce dialecte crétois, comme il est gracieux et doux, comme il est rempli d'harmonie, comme il est *grec* surtout! ὦ φίλτατον φώνημα!

Émile LEGRAND.

Paris, 3 juillet 1870.

Η ΕΥΜΟΡΦΗ

ΒΟΣΚΟΠΟΥΛΑ.

Εἰσὲ μεγάλην ἐξοχιὰ, 'ς ἕνα λαγκάδι,
Μιὰν ταχυνὴν ἐπῆγα τὸ κοπάδι,
Σὲ δένδρη, σὲ λειβάδια, σὲ ποτάμια,
Σὲ δροσερὰ καὶ τρυφερὰ καλάμια·
Μέσα στὰ δένδρη κεῖνα τ' ἀνθισμένα,
Ποῦ βόσκαν τὰ λαφάκια τὰ καϋμένα,
Στὴν γῆν τὴ δροσερὴ, στὰ χορταράκια,
Ποῦ γλυκοκηλαδοῦσαν τὰ πουλάκια,
Πανώργια λυγερὴ, πανώργια κόρη,
Ὡσὰν καλὴ καρδιὰ καὶ ὡραία στὰ θώρη,
Ἔβλεπε κάποια πρόβατα δικά της,
Κ' ἔλαμπε σὰν τὸν ἥλιον ἡ ἐμμορφιά της·
Ξανθᾶσαν τὰ μαλλιὰ τῆς κεφαλῆς της,
Καμάρι καὶ στολ' ἦτον τὸ κορμί της,
Κ' ἡ φορεσιὰ ποῦ φόρειεν ἦτον ἄσπρη,
'Κ ἔλαμπε σὰν τὸν οὐρανὸν μὲ τ' ἄστρη·

Στρέφομαι ϗ θωρῶ την μὲς ϛὰ μάτια,
Καὶ ῥάγη ἡ καρδιά μȣ τρία κομμάτια·
Διατὶ ἔρωτες εἶχαν ϗ τοξεῦγαν,
Καὶ νὰ μὲ σαγιτεύσȣν ἐγυρεῦγαν.
Καὶ ὡς μ' εἴδασιν οἱ ἔρωτες κοντά τȣς,
Μὲ ϖροθυμιὰν ἁπλῶσαν τ' ἅρματά τȣς,
Καὶ ϖιάνȣσι σαγίταις ϗ βερτώνια,
Γιὰ νὰ μȣ δώσȣν κρίσιν τὴν αἰώνια.
Καὶ ϛὴν καρδιά μȣ ἡ σαγίτα της μὲ σώνει,
Εἶπα, ϗ τὸ κορμί μȣ δὲν γλυτώνει.
Τὸ φῶς μȣ ϗ τά μάτια ἐθαμπωθῆκα,
Καὶ σὲ καϋμὸν ἀρίθμητον ἐμπῆκα·
Ὀμπρὸς ϛὴν βρύσιν πέφτω λιγωμένος,
Κ' ἡ κόρη ἐθάῤῥει κ' εἶμ' ἀποθαμμένος·
Λέγει: « τῶν ὀμματιῶν μȣ τὰ ϖαιγνίδια
Ἐθανατῶσαν τὸν βοσκὸν αἰφνίδια. »
Ἔρχεται ϖρὸς ἐμένα, ϗ γνωρίζει
Πῶς εἶμαι λιγωμένος, ϗ ἀρχίζει
Νὰ ϖαίρνῃ ὡσὰν καλὴ καρδιὰ ϗ ἀέρα
Ἡ ϖλȣμιϛὴ μȣ κῆ ἄσπρη ϖεριϛέρα.
Παίρνει κρυὸ νερὸ ἀπὸ τὴν βρύσι,
Κ' ἔρχεται ϖρὸς ἐμένα νὰ τὸ χύσῃ·
Ῥαίνει ϗ λαντȣρᾷ τὸ ϖρόσωπόν μȣ,
Λογιάζοντας ϖῶς νᾶναι γιατρικόν μȣ·
Τὸ ϖρόσωπόν μȣ ξαναῤῥαίνει ϖάλιν,
Γιὰ νὰ μὲ συνηφέρῃ ἀπὸ τὴν ζάλην.

Μὲ τὸ νερὸν ἐκεῖνο μοῦ φανίσθη
Τὸ πῶς ὁ λογισμός μου ἐξεζαλίσθη.
Κῆ ἀπὸ τὴν γῆν ἐμάζωξε γιὰ μένα
Βότανα ϗ λουλοῦδια μυρισμένα.
Τὰ λουλοῦδα ϗ τ' ἄνθη μυρίζαν τόσα,
Νεκρὸν ἀπὸ τὸν ᾅδην μ' ἐσηκῶσα.
'Σ ἔγνοια πολλὴν ἐμπῆκα πῶς ν' ἀρχίσω
Καὶ 'ς ἴντα τρόπον νὰ τὴν φχαριστήσω,
Στὸ σπλάγχνος τὸ πολὺ, στὴν καλοσύνην
Ὁποῦ 'δειξε 'ς ἐμὲ τὴν ὥραν κείνην.
Λέγω της : « 'ς ἴντα τρόπον νὰ γυρέψω
Τὸ σπλάγχνος τὸ πολὺ νὰ σ' ἀντιμέψω;
Καὶ πῶς ν' ἀδειάσω τοῦτο τὸ γιομάρι,
Ἀνέγνωρος νὰ μὴ φανῶ στὴν χάρι;
Τὸ αἷμα τῆς καρδιᾶς μου κῆ ἂν σοῦ δώσω,
Δὲν ἠμπορῶ τὸ χρέος μου νὰ πληρώσω.
Οὐδὲ τὴν καλοσύνην σου τὴν τόση
Ὁ λόγος δὲν μπορεῖ νὰ φανερώσῃ. »
— Ἀπηλογᾶται τότε τὸ κοράσο,
Λέγει μου · « τὸ κορμί σου ἐπὰ στὸ δάσο
Εὑρέθηκε σὲ κίνδυνον περίσσο,
Καὶ θέλεις νὰ τὸ 'δῶ νὰ μὴν βοηθήσω;
Ποῖος ἄνθρωπος μοῦ τὄθελε παινέσει,
Καὶ ποῖος θεὸς μοῦ τὄχε συγχωρέσει;
Ποιὰ λυγερὴ δὲν μ' εἶχε κατακρίνει
Ἄσπλαγχνη νὰ φανῶ τὴν ὥρα κείνη;

Κ' ἡ πέτραις μου τὸ θέλασι γογγύσει
Μὲ δίχως πληρωμὴ νὰ σ' εἶχ' ἀφήσει.
Ὡς κ' ἡ σκιά μου μ' ἤθελε μισήσει,
Ἂν δὲν ἤθελα κάμει δίκηα κρίσι.
Ἄσπλαγχνη καὶ κακὴ μ' ἤθελαν κράζει,
Ὅλοι, μικροὶ μεγάλοι, μ' ἀτιμάζει.
Τὰ πρόβατά μου ἠθέλασι μὲ φύγει,
Κῆ οὐδ' ἄνθρωπος ποτὲ μ' ἤθελε σμίγει.
Δὲν ἦτον μπορετὸν καὶ ἀλλοιῶς νὰ κάμω,
Κάλλια νὰ βαλθῇ ἤθελα στὴν ἄμμο,
Μὲ ἵδρωτα, μὲ κόπο νὰ μετρήσω,
Παρὰ τέτοιον βοσκὸν νὰ μὴ βοηθήσω.
Κ' εἷς φρόνιμος βοσκὸς 'ς ἔμμορφα κάλλη,
Εὑρέθηκε σὲ παιδεμὴ μεγάλη,
Κ' ἤμουνε κρατημένη νὰ βοηθήσω,
Καὶ πῶς νὰ βάλω νὰ τὸν ἀναστήσω.
Μ' ἀπὸ τὴν φχαριστιά, βοσκέ, τὴν τόσην,
Ὁποῦ μιλεῖς καὶ δίδεις μου τὴν γνῶσιν;
'Σ ἀγάπη περισσὴ βαλμένην μ' ἔχεις,
Κ' εἰς τὰ θελήματά σου νὰ κατέχῃς
Καὶ μετ' ἐμὲ δὲν εἶν' τὰ λογικά μου
Νὰ πάγω ν' ἀκλουθῶ τὰ πρόβατά μου,
Μἄχω χαρὰ νὰ στέκω στὸ λειβάδι,
Συντροφιασμένοι νἄμεσθεν ὁμάδι. »
Μ' ἀφίνω κάθε ἕνα νὰ λογιάσῃ
Πόσην χαρὰν ἐπῆρα κεῖ στὰ δάση,

Μιλῶντας τοὺς καϋμούς μου καὶ τὰ πάθη,
Κ' ἡ συνοδιά μου στὰ πιθύμουν νάρθῃ·
Σὰν τί χαρὰ 'τον τότες ἡ δική μου,
Καὶ τί δροσιὰν ὅπουχε τὸ κορμί μου!
Ἄλλος βοσκὸς στὸν κόσμον δὲν ἐχάρη,
Οὐδὲ κ' εἰς τὸ γιαλὸ χαίρεται ψάρι.
— Λέγω της: « τὰ γλυκά σου κὴ ὄμορφα μάτια
Ἔκαμαν τὴν καρδιάν μου τρία κομμάτια.
Κ' εἶναι βαρὺ τινὰς νὰ τὸ πιστεύσῃ
Μαχαίρι ὅπου λαβώσει νὰ γιατρεύσῃ.
Μ' ἂν ἦτον μπορετὸ ξετελειωμένον
Νὰ γένῃ τὸ μισθό σου τ' ἀρχισμένον·
Νὰ τὄθελεν μαντέψει ἡ ὀμορφιά σου
Ἀπόψε νὰ κοιμήθηκα κοντά σου.
Διατὶ μακρὰ 'πὸ 'δῶ 'ναι ἡ κατοικιά μου,
Π' ἀρμέγω κάθ' ἀργὰ τὰ πρόβατά μου.
Καὶ δὲν μποροῦμε ἀπόψε κεῖ νὰ πᾶμε,
Μ' ἂς πέσωμεν ἐπὰ στὰ χόρτα χάμαι. »
—Γλυκὰ μ' ἀπηλογᾶται τὸ κοράσο
Λόγια γιὰ νὰ χαρῶ, ν' ἀγαλλιάσω.
Γλυκὰ καὶ ζαχαρένια ἀπηλογήθη,
Κ' εἰς ἐκεῖνο ποῦ της εἶπα μ' ἀποκρίθη.
Λέγει: « τὸ φῶς τῆς 'μέρας λιγοσταίνει,
Κὴ ὁ ἥλιος, ἄγουρέ μου, θὲ νὰ πηαίνῃ.
Τῆς νύκτας τὸ σκοτάδι μᾶς σιμώνει,
Κ' ἡ κρυάδα τοῦ δάσου μᾶς πλακώνει.

Μ' ἀκλȣ́θα μȣ λοιπὸν, νὰ ϖᾶ νὰ βρȣ̃με
'Επὰ κοντὰ τὸ σπήλαιον νὰ ἐμποῦμε,
Νὰ φᾷς, νὰ ϖιῇς κ̀ νὰ καλοκαρδίσῃς,
Καὶ ϛρῶμα φτωχικὸν γιὰ ν' ἀκουμπίσῃς.
Καὶ θέλομε χαρῇ κ̀ ξεφαντώσει
Μὲ τραγȣ́δια, μὲ ψωμὶ, κ̀ μὲ τὴ βρῶσι.
Κῃ ἂς ἦναι μοναχό τȣ τὸ κοπάδι,
Κῃ ἂς βόσκεται κῃ αὐτὸ εἰς τὸ λειβάδι.
Κῃ ἂς ἦναι τὸ κοπάδι μοναχόν τȣ,
Κῃ ἂς χαίρεται κῃ αὐτὸ διὰ τὸν βοσκόν τȣ.
Τὰ ϖρόβατα κ̀ 'πίλοιπα δικά σȣ
Ἂς ἦναι ϖὰ κοντὰ ϛὰ ϖρόβατά σȣ. »
Μὲ ϖλείσια ϖροθυμιὰ κ' οἱ δυὸ κινȣ̃με,
Τὸ σπήλῃον ἐσπουδάσαμεν νὰ βροῦμε.
Τὰ χέρια ἑνὸς τἀλλȣ̃ σκρατȣ̃μεν,
Καὶ μὲ χαρὰ τὴν ϛράτα ϖορπατȣ̃μεν.
Τὴ ϛράτα ϖορπατȣ̃μεν 'ς ϖερβολάκι,
Βρίσκω βαγιὰ, κ̀ κόφτω ἕνα κλαδάκι,
Κάνω γυρȣ̀ 'πιτήδειο δακτυλίδι,
Καὶ δίδω τ' αὐτηνῆς κ̀ μένα αὐτήνη δίδει.
Μὲ τὰ παιγνίδια ἐπηαίναμε τὴ ϛράτα,
Τὰ δένδρη ἦταν λȣ́λȣδα γεμάτα.
Τὰ κάλλη τῆς ἀφέντρας μȣ ἐπλȣμȣ̃σαν,
'Επέφτασιν οἱ ἀνθοὶ κ̀ ϖερηχȣ̃σαν.
Ἔλαμπεν ȣ̓ρανὸς τ' ἄϛρη γεμάτος,
Κῃ ὁ ἄνεμος ἐφύσα ὁ δροσάτος,

Ὅντας ςὸ σπήλῃο σώσαμεν αἰφνίδια
Μὲ γέλοια, μὲ χαραῖς, ϗ μὲ παιγνίδια.
Στὴ μιὰ μεριὰ τȣ̃ σπήλῃȣ εἶχε χωσμένην
Φωτιὰ ἀπὸ τὴν ἡμέραν φυλαμμένην.
Σπȣδάζει ϗ τὴν ἄφτει τὸ κοράσο
Μὲ ξύλα πȣ̃ βαςȣ̃σ' ἀπὸ τὸ δάσο.
Στȣ̃ σκουτελιȣ̃ τὸν πάτο εἶχε λυχνάρι,
Ἤτονε μιὰ χαρὰ κ' ἕνα καμάρι·
Ἡ πλȣμιςὴ ϗ ἄσπρη περιςέρα
Ὅσα 'χεν ἐδ' ἐκεῖ χαρὰ μȣ̃ 'φέρα.
Ἐςράφηκα ςὸ σπήλῃο ϗ συντήρȣ
Τὴν ὀμορφιὰν ὁποῦχε γύρȣ γύρȣ.
Καὶ ἀπὄξω εἶχε σὰν περιπλοκάδι,
Ὁπȣ̃ τὸ περιπλέξαμεν ὁμάδι.
Ἀπὄξω μὲ μυρτιαῖς, μὲ ῥοσμαρίνȣς,
Μὲ ζουδούρους, μὲ βιόλαις, ϗ μὲ κρίνȣς,
Τὸ εἶχε τὸ κοράσο ςολισμένο,
Καὶ μύριζε τὸ σπήλῃο τὸ καϋμένο.
Πιδέξια ϗ 'πιτήδεια ἦσαν βαλμένα
Πȣ̃ ςέκα ϗ συντήρουν ἕνα ἕνα.
Καὶ μέσα μȣ ξενίζουμȣν τὴν τόσην
Διάρμωσιν, ϗ πάςραν, ϗ τὴν γνῶσιν.
Ἔμμορφα ϗ πιδέξια ἦσαν βαλμένα,
Ἤσανε τὰ τσȣκάλια κρεμασμένα.
Κ' ἕνα χαλκωματάκι εἶχε κοντά της
Π' ἄρμεγε κάθ' ἀργὰ τὰ πρόβατά της.

Ἀπάνω ’ς ὅλα βλέπω ἕνα κλινάρι
Ποῦτονε μιὰ χαρὰ ϗ ἕνα καμάρι·
Φτωχάκι, μὰ στρωμένο ἦτον ’πιτήδεια,
Ὁγιὰ καλαῖς καρδιαῖς ϗ γιὰ παιγνίδια.
Ῥωτῶ την: « ἀδελφοὺς ἔχεις γὴ κύρη,
Καὶ ποῖον ἔχει τὸ σπήλῃον νοικοκύρη; »
Γιατ’ εἶδα μία μαχαῖρα ’κονισμένην,
Καὶ μὲ λουρὶ καινούριο κρεμασμένην.
Λέγει μου: « κύρην ἔχω γεροντάκι,
Καὶ ἀπὸ τὰ ψὲς ἐπῆγε στὸ χαράκι
Νὰ κόψῃ πέτρα γιὰ νὰ κτίσῃ μάνδρα,
Καὶ μ’ ἄφηκεν, ὡς βλέπεις, δίχως ἄνδρα.
Δὲν ἔρχεται ὡς τὴν ἄλλην ἑβδομάδα,
Κ’ ἔχω τσ’ ἡμέραις τούταις μοναξάδα.
Ἐγῶμαι πὰ στὸ σπήλῃον νὰ κατέχῃς,
Ἔννοια καμμιὰ δι’ ἄνθρωπον μὴν ἔχῃς·
Ἐγὼ ἀδελφοὺς δὲν ἔχω, οὐδὲ μάννα,
Εἶναι καιρὸς πολὺς ποῦ ἀποθάνα.
Ἐγῶμαι μὲ τὸν κύρην μου οἱ δυό μας,
Τοῦτο τὸ σπήλῃον εἶναι ἐδικό μας. »
Πιάνει ψωμὶ, τυρὶ, χλωρὴ μαλάκα,
Κρύον ’ρνὶ ὀφτὸ ἀπάνω εἰς πλάκα
Ὁποῦχε διὰ τραπέζι, ϗ ὀρδινιάζει,
Καὶ μὲ σπουδὴν γιὰ δεῖπνο λογαριάζει.
Εἶχε ϗ ξιδωτὸ κρασὶ δαμάκι
’Σ ἕνα μικρὸ ϗ πλουμιστὸ φλασκάκι,

Καὶ συγκερνᾷ μὲ χρυὸ νερὸ κ᾽ πίνει.
Κῆ ἀπ᾽ ἔκει μὲ καλεῖ κ᾽ μένα δίνει.
Μὰ λέγω της: « κυρὰ, κρασὶ δὲν πίνω,
Δὲν τρώγω ἀπὸ τὸ χρυὸν ἐκεῖνο,
Ἂν δὲν θέλῃ μαντέψει ἡ ὀμορφιά σου
Νᾆναι μὲ τὸ φιλὶ τὸ κάλεσμά σου. »
Ὡς ἤκουσεν αὐτὰ ἄρχισε νὰ σβύνῃ,
Ὡσὰν τὸ φασκολούλουδον ἐγίνη.
Τὰ δόντιά της πληθύνασι, κ᾽ φάνη
Ὡσὰν εἰς τὸ σκοτάδι πυρφάνι.
Τὰ μάτια χαμηλώνει κ᾽ μιλεῖ μου:
« Δὲν ἤτονε τὸ πρέπον οὐδὲ τιμή μου
Τέτοιας λογῆς ἀδιάντρoπα νὰ μειδιάσω,
Μὰ σένα πρέπει νὰ καταδικάσω.
Ἐσὺ ἔχεις ἐξουσιὰ, κ᾽ πιὲ κ᾽ δός μου,
Καὶ θεληματικῶς κ᾽ στανικῶς μου.
Καὶ πίε ὅσο θὲς, κ᾽ ὅσο σ᾽ ὁρίζεις,
Γιατὶ ποτέ μου ἄλλην δὲν θέλω νὰ γνωρίζῃς. »
Ἔπιαμεν μιὰ κ᾽ δυὸ, συγκερασμένο
Ἤτονε τὸ πιοτό μας τὸ καϋμένο
Μὲ τὰ φιλιὰ στὸν δροσερὸν ἀέρα,
Καὶ μὲ τὸ πιάσε ἑνὸς τ᾽ ἀλλοῦ τὴν χέρα.
Ὁ πρῶτος λόγος ὁποῦ λέγω τῆς κόρης:
« Πολλὰ 'μαι κουρασμένος ἀπὸ τὰ ὄρη,
Κ᾽ ἤθελα νὰ μοῦ ἔκανες τὴν χάρι
Νὰ πηγαίναμε γοργῶς εἰς τὸ κλινάρι. »

Προθυμερῶς σιμώνομεν ςὴν κλίνη,
Θέτομεν ἀγκαλιασμένοι 'γὼ ϗ κείνη,
Καὶ μὲ τὸ παῖξε γέλασε ἀρχινίζει
Ὅλη ἡ ἀνατολὴ νὰ κοκκινίζῃ.
Κ' εἰς ὀλίγ' ὥραν βλέπομεν τὸν ἥλιο
Καὶ ξάπλωνε τσ' ἀκτίναις τοῦ ςὸ σπήλῃο.
Περιλαμπρῶς τὸν ἥλιον χαιρετοῦμεν,
Καὶ πᾶμε τὰ κοπάδια μας νὰ βροῦμεν.
Καὶ πάλε τὸ βραδὺ ςὸν ἴδιον τόπον
Εὑρισκόμεσθεν μὲ 'πιδέξιον τρόπον·
Ὁπ' ἄνθρωπος δὲν ἠμπορεῖ νὰ τὸ γνωρίσῃ,
Οὐδὲ ποσῶς νὰ μᾶς ὁμολογήσῃ·
Μ' ἄρθεν ἐκείν' ἡ ὥρα ἡ πικραμμένη,
Τὸν γέροντα τὸν κύρη του ἀπημένει.
Καὶ λέγει μου ἀπὸ 'σπέρας ἡ κυρά μου:
« Ταχιὰ, βοσκὲ, νὰ σ' ἔχα συντροφιά μου!
Τὸν κύρη μου ταχιὰ τὸν ἀπημένω,
Καὶ ἐκ τὸ σπήλῃον οὐδὲ ποσῶς εὐγαίνω.
Ἄμε ϗ σὺ ςὴ μάνδρα τὴ δική σου,
Καὶ μὲς ςὸ μῆνα πάλε μου θυμήσου.
Ἐπὰ ςὸν ἴδιον τόπον νὰ γυρίσῃς,
Οὐδὲ ποτέ σου μὴ μ' ἀλησμονήσῃς.
Διατὶ τότες ὁ κύρης μου ϗ πάλι
Δουλειὰν ἔχει ἐδ' ἐκεῖ νὰ κάμῃ κῆ ἄλλη. »
Τὴν νύκτα κείνη θέτω πικραμμένος,
Μὲ λογισμὸν μεγάλον, ὁ καϋμένος.

Τὸν θεὸν ἐπαρακάλουν νὰ μ' ἀξιώσῃ
Νὰ μὴ βιασθῇ γοργῶς νὰ ξημερώσῃ.
Μὰ λέγω τσ' ἄχολής μου περιστέρας :
« Πολλὰ βαραίνει πρὸς τὸ φῶς τσ' ἡμέρας,
Διατὶ παρὰ ποτὲ τοῦτο τὸ βράδυ
Ἐβιάσθη νὰ μὴ μείνωμεν ὁμάδι. »
Καὶ πρὸς τὸν ἥλιον πού'χα πάντα θάῤῥος
Κλαίω μὲ παραπόνεσιν ϗ βάρος :
« Ὦ ἥλιε, πολλὴ χαρὰ πού φέρνεις,
Διὰ ποιὰν ἀφορμὴν ἐμὲ τήν παίρνεις; »
Σηκώνομαι ἐγὼ πρότερον ἀπὸ κείνη,
Κῆ ἀφίνω την κ' ἐκείτετο στὴν κλίνη.
Σιμώνω της, ϗ σκύφτω, ϗ φιλῶ την,
Καὶ μ' ἀναστέναγμ' ἀποχαιρετῶ την.
« Γειὰ ϗ χαρὰ σ' ἀφίνω νὰ τὴν ἔχῃς,
Καὶ κάμε, πέρδικά μου, νὰ κατέχῃς
Κῆ ἂν ζήσω, μὲς στὸν μῆνα ἔρχομαι πάλι
Νὰ 'βρῶ τ' ἀγγελικὰ ϗ ὄμορφα κάλλη. »
Στρέφεται ϗ θωρεῖ με, ϗ ἀρχινίζει
Τὸ ῥιζικό της ν' ἀναθεματίζῃ.
Τὰ δάκρυα της ἀρχίνισαν ϗ τρέχαν,
Τὰ κοραλλένια χείλη της ἐβρέχαν.
« Ἀνάθεμά σε, μοῖρα μου καϋμένη,
Ποῦ μοῦ τὴν ἔχεις τούτη φυλαμμένη!
Ὡς ἧψα τὸ κερὶ νὰ μοῦ τὸ σβύσῃς,
Σὲ μεγάλη σκοτάγρα νὰ μ' ἀφήσῃς. »

Σηκώνεται κ᾽ θὲ νὰ παραγγείλῃ,
Καὶ τρέμασι τὰ ζαχαρένια χείλη.
Κῆ ἀπὸ τὰ δάκρυα κάθε εἶς ἐγροίκα
Τὸ βάρος ὁπῦ εἶχε κ᾽ τὴν πίκρα.
Καὶ λέγει μυ: « βοσκέ, ἄμε, πῦ νάχῃς
Καμάρι κ᾽ χαραῖς, ὅπου κῆ ἂν λάχῃς·
Καὶ ὅπου κῆ ἂν ἦναι ὁ νῦς μυ ςὰ ξένα,
Νὰ ζήσω, νὰ τελειώσω μετὰ σένα.
Τῆς ποθητῆς, πῦ σ᾽ εἶχε σὰν τὸ φῶς της,
Καὶ διάλεξε νὰ σ᾽ ἔχῃ σύντροφόν της,
Θυμήσυ της, μὴ τὴν ξαλησμονήσῃς,
Καὶ κάμε τὸ γοργὸν διὰ νὰ γυρίσῃς. »
« Ὅταν ἰδῇς τὸν κόρακα ν᾽ ἀσπρίσῃ,
Καὶ τὸν αὐγερινὸν ν᾽ ἀποσπερίσῃ,
Κορμὶ δίχως ψυχὴν νὰ περπατήσῃ,
Τότε κ᾽ ἐγὼ θέλω σ᾽ ἀλησμονήσει.
Πλειὰ γλήγωρα ςὴν γῆ νὰ ζήσῃ ψάρι,
Κῆ ὁ Ἔρωτας νὰ χάσῃ τὸ δοξάρι,
Τὴν νύκτα δίχως ἄςρα κ᾽ δροσῦλα,
Παρὰ ν᾽ ἀφήσω τέτοια βοσκοπῦλα.
Μ᾽ ἀπῆτις τῦ φτωχῦ εἶναι γραμμένο
Νὰ περπατῶ ἀπ᾽ ἐδῶ μακρὰ νὰ πηαίνω,
Παραγγελιὰ σ᾽ ἀφίνω νὰ θυμᾶσαι,
Καὶ πάντα ὁ νῦς συ μετὰ μένα νᾶσαι. »
Μὲ κλάμματα κ᾽ ἐγὼ ἀπὸ κεῖ μισεύω,
Πάγω τὰ πρόβατά μυ νὰ γυρεύω.

Καὶ ἀγάλια ἀγάλια μάκρυνα τὸν τόπον,
Μὲ βάσανα, μὲ πίκραις, καὶ μὲ κόπον.
Μὰ πέρασεν ὁ μῆνας, κ' ἦλθ' ἡ ὥρα
Νὰ πᾶ νὰ βρῶ ἐκείνην τὴν πανώρα.
Μὰ θέλησεν ἡ μοῖρά μου τ' ἀζάπη,
Τὸ ῥιζικό μου, κ' ἡ πολλή τση ἀγάπη,
Ἔπεσ' ἀῤῥωστημένος στὸ κλινάρι,
Καὶ 'λίγεψέ μου ἡ δύναμις κ' ἡ χάρι.
Καὶ πεῖχου 'γιάνω, νὰ καλλιτερέσω,
Στράτα νὰ περπατήσω πρὶν μπορέσω,
Ἐπέρασεν ὁ μῆνας πρὶν νὰ θέσω,
Καὶ διάβηκεν ὁ ἄλλος νὰ μπορέσω
Νὰ περπατήσω, νὰ καλευοδήσω,
Νὰ πᾶ νὰ τὴν εὑρῶ νὰ τῆς μιλήσω.
Μὰ μέσα τσὴ δύο μῆνες ἐγροικούμου
Μὲ δύναμιν δαμάκι τοῦ κορμιοῦ μου.
Μὲ προθυμιὰ κινῶ διὰ νὰ πάω,
Κρατῶντας τὸ ῥαβδάκι ν' ἀκουμπάω.
Μεγάλον φόβον εἶχα καὶ πρείσσο,
Καὶ δὲν ἠμπόρουν νὰ καλλιτερήσω.
Μόν' ἔπεσα καὶ ῥάγη τὸ σπαθί μου,
Καὶ γάγυρα εἰς τὴν ἀποστροφήν μου,
Κ' ἔσυρε τρεῖς φωναῖς καὶ ξίππασέ με,
Ὅταν γλυκὰ κοιμούμουν ξύπνησέ με.
Κ' ἦρθαν κακὰ σκυλιὰ ὡσὰν πνιγάρι,
Νὰ φάγουσι τ' ἀρνί μου τὸ πουλιάρι.

Ἐγροίκουν ἀπὸ τὰ δάση της νὰ κλαίγῃ
Ἡ καθαρένια βρύσι νὰ μȣ̃ λέγῃ,
Τὸ πῶς ἡ ἀῤῥωστιὰ κ᾽ ἡ ᾽ἀργητά μȣ
Κάρβȣνα θὲ νὰ βάλȣν ϛὴν καρδιά μȣ.
Τὸ ᾽νήμενα νὰ μάθω ϗ φοβȣ́μȣ,
Τὴν ὥρα κείνη γέμισέ το ὁ νȣ̃ς μȣ·
Καὶ δὲν ἠμπόρουν νὰ καλοκαρδίσω,
Οὐδὲ νὰ ἰδῶ, ȣ̓δὲ ν᾽ ἀναντρανίσω.
Φθάνω, θωρῶ τὸ σπήλῃον ᾽ἀραχνιασμένο,
Μὲ βȣ̃ρκα, μὲ πηλὰ ναμȣρδωμένο.
Ἀλλοιᾶς λογῆς μ᾽ ἐδέχτη τὸ καϋμένο,
Παρὰ πȣ̃ μ᾽ εἶχε πρῶτα μαθημένο.
᾽Σ ἑνȣ̃ βȣνȣ̃ κορφὴ, ᾽ς ἕνα χαράκι
Ξανοίγω ϗ θωρῶ ἕνα γεροντάκι·
Κ᾽ ἔβλεπε κἄποια πρόβατα ὁ καϋμένος,
Ἀδύναμος, ϗ μαυροφορεμένος.
Σφυρίζω ϗ φωνάζω, χαιρετῶ τον,
Καὶ γιὰ τὴν βοσκοποῦλαν ἐρωτῶ τον.
Μὲ φόβον ϗ μὲ τρόμον τȣ̃ ξηγȣ́μȣν,
Καὶ τὰ δὲν ἤθελα ἀκούειν ἐφȣκρȣ́μȣν.
Γροικῶ τὸν γέρον ᾽μπρὸς, κῆ ἀναστενάζει,
Τὸ ῥιζικὸ τῆς μοίρας τȣ ἀτιμάζει,
Καὶ κλαίοντας μȣ̃ λέγει: « ἡ ᾽πεθυμιά σȣ
Ἀπόθανε, δὲν εἶναι πλέα κοντά σȣ.
Δι᾽ αὐτήνη πȣ̃ ᾽ῥωτᾷς ἦτον παιδί μȣ·
Θάῤῥος μȣ τȣ̃ φτωχȣ̃, ϗ ἀπαντοχή μȣ.

Μὰ ὁ χάρος τὴν ἐπῆρεν ἀπὸ 'μπρός μου,
Καὶ θάμπωσε τὰ μάτια κ' τὸ φῶς μου.
Καλόκαρδη ἦτον πάντα κ' χαρά μου,
'Ανάπαψις πολλὴ ςὰ γερατιά μου.
Μὰ ὁ λογισμὸς ὁποῦχε πᾶσα βράδυ
Παράκαιρα τὴν ἔβαλε ςὸν ἅδη.
Ὁλημερνὶς κ᾽ ὁληνυκτὶς νὰ κλαίγῃ,
Χίλια κακὰ τῆς μοίρας της νὰ λέγῃ.
Σὰν τὸ κερὶ ἀνάλυ' ὄντα ν' ἅφτῃ,
Ὥςε ποῦ διάβη εἰς τὴν γῆν κ' θάφτη.
Ποτὲ τὴν νύκτα δὲν ἐθώρειεν ὕπνο,
Οὐδ' ἔτρωγε τὸ γιῶμα, οὐδὲ τὸ δεῖπνο.
'Εδίωχνεν ἀπ' ὀμπρός της τὸ κοπάδι,
Ποῦ τὸ 'χε συντροφιά, κ' ἦσαν ὁμάδι.
Πολλαῖς φοραῖς ςὸν ὕπνο τση ἐξυπνᾶτο,
Μοναχή της ἐμίλειε κ' διηγᾶτο.
Κ᾽ ὥρα ςὴ μιὰ μεριὰ κ' ἄλλη νὰ πιάσῃ
Ἕνα καλὸ βοσκὸ ποῦχε ςὰ δάση.
'Εξύπνουν τήνε τότε κ' ἔλεγά της:
«Ἶντα πολλὰ βαρειὰ τὰ ὄνειρά της,
Κ' ἴντα 'ναι τὰ διηγᾶται, κ' τὰ λέγει,
Καὶ πάραυτας 'αρχίνιζε νὰ κλαίγῃ.»
— «Κύρη, μεγάλον ἄδικο μοῦ κάνεις
Νὰ μ' ἐξυπνᾷς κ' νὰ μ' αναθηβάνῃς
Στὴν χαρὰν, ὁποῦ βλέπω ς' ὄνειρόν μου
Τὸν πολυγαπημένον τὸν βοσκόν μου.»

— « Τὰ 'ννιάμερά της ἦταν ἐψὲς, υἱέ μου.
Τὴν ὥρα τοῦ ξεψύχα ἐμίλησέ μου,
Παραγγελιὰ μ' ἀφῆκε: « Πὰ ςὰ δάση,
Ἕνας καλὸς βοσκὸς θέλει περάσει,
Μελαχρινὸς, λιγνὸς, καὶ γελασιάρης,
Νέος, καὶ μαυρομμάτης, δωματάρης,
Καὶ θέλει σὲ ῥωτήσει ὀγιὰ νὰ μάθῃ
Γιὰ κείνη ποῦ ἀπέθανε καὶ χάθη.
Καὶ νὰ τοῦ 'πῇς πῶς εἶν' ἀποθαμμένη,
Μὰ δὲν τοῦ λησμονᾷ ποτὲ ἡ καϋμένη.
Καὶ ἂς τὴν λυπηθῇ, καὶ ἂς τὴν κλάψῃ,
Τὰ ῥοῦχά του γιὰ λόγου της νὰ βάψῃ.
Τὴν ἀφορμὴν τοῦ 'πὲ πῶς τὴν ἐχάσε
Ὡσὰν εἶδεν ἡμέραις καὶ περάσε.
Ζημιὸ ἀλησμόνησέ την τὴν καϋμένη,
Γιὰ κεῖνο ἐθανατώθη πικραμμένη. »
« Καὶ ἀπὸ τὰ σουσούμια ἐκεῖνος εἶσαι,
Καὶ κλαίγει σε ἡ καρδιά μου, καὶ πονεῖ σε·
Γιατὶ ἤθελα παιδιά μου νὰ σᾶς κάμω,
Κ' εἴχαμε μιλημένα διὰ τὸν γάμο.
Καὶ κλαίγει σε ἡ καρδιά μου καὶ θρηνᾶτο. »
— Σὰν ἄκουσα τέτοιας λογῆς μαντάτο,
Οὐδ' ἔβλεπα, οὐδ' ἄκουα, οὐδὲ θώρουν,
Στὰ πόδια μου νὰ ςέκω δὲν ἠμπόρουν·
Καὶ ἀρχίνισα τὴν μοῖρά μου νὰ 'βρίζω,
Τὸ ῥιζικόν μου ν' ἀναθεματίζω·

Τὸν Ἔρωτα τὸν ψεύτην ν' ἀτιμάζω,
Καὶ πλειὸ γιὰ τὴν ζωήν μου δὲν λογιάζω.
— « Κύρη, γόνε, νὰ ζήσῃς, ἀφεντάκι,
Μὴ βαρεθῇς τὴν στράτα καμποσάκι,
Νὰ πᾶμε στὸ μνημοῦρι τῆς κυρᾶς μου,
Νὰ κάμω κεῖ τὸν πόθον τῆς καρδιᾶς μου.
Σὲ σπήλῃο σκοτεινὸ νὰ κατοικήσω,
Ποτὲ παρηγοριὰ νὰ μὴν γνωρίσω·
Μὰ πάντα μοναχός μου νὰ γυρίζω,
Οὐδὲ νὰ 'δῶ, οὐδὲ ν' ἀναντρανίζω.
Δίχως γαμπὰν, ξυπόλυτος, νὰ πηαίνω
'Σ τόπον ἀγκαθερὸν καὶ χιονισμένο.
Νὰ μὲ θωροῦν γυμνὸν κι ἀναμαλλιάρη,
Κῆ ὅλοι νὰ μὲ κρατοῦσι δαιμονιάρη.
Γιὰ σφάλμα, κι γιὰ πάθη τὰ δικά μου,
Ἔβαλα εἰς τὸν ἅδην τὴν κυρά μου.
Νἆχα τὴν φτάξει ζωντανὴν νὰ μάθῃ
Τὴν ἀρρωστιὰ κι τὰ πολλά μου πάθη!
Τώρα θωρῶ κῆ ἀλήθεια μ' ἀπαρνήθης
Στὸ ῥαχνιασμένον στρῶμα ποῦ κοιμήθης,
Καὶ δὲν μπορῶ, φτωχὸς, νὰ σὲ ξυπνήσω
Νὰ μοῦ συντύχῃς, καὶ νὰ σοῦ μιλήσω.
Μάτια, ἀφόντ' ἐχάσετε τὸ φῶς σας,
Πλειὸ λυγερὴ μηδὲν ἰδῆτ' ὀμπρός σας!
Καὶ ποιὰ παρηγοριὰ θέλει μπορέσει
Ἀλάφρωσιν στοὺς πόνους μου νὰ θέσῃ;

Φίλȣς ϰ̀ συγγενεῖς θέλω μισήσει,
Δὲν θέλω νὰ σφαγῶ, μὰ θέλω ζήσει
Γιὰ νᾆχω πόνȣς, πίκραις ϰ̀ λαχτάραις,
Καθημερνȣ̀ς καϋμȣ̀ς, ϰ̀ λιγομάραις.
Μὰ θὲ νὰ ζῶ ϰ̀ θὲ νὰ παραδέρνω,
Χίλιαις φοραῖς τὴν ὥρα νὰ ἀποθαίνω.
Τὰ ὄρη, τὰ χαράκια νὰ μὲ φᾶσι,
Καὶ νᾆν' ἡ κατοικιά μȣ μὲς ςὰ δάση.
Μέρα νύκτα νὰ κλαίω, νὰ θρηνȣ̃μαι,
Τὰ πάθη μȣ ςὰ ὄρη νὰ διηγȣ̃μαι.
Νὰ κάνω τὰ θερμὰ νὰ μ' ἀκλȣθȣ̃σι,
Νὰ κλαίȣν μετὰ μένα, νὰ πονȣ̃σι.
Φλογέρα νὰ μὴν παίζω, ȣ̓δὲ φιαμπόλι,
'Σ λειβάδι νὰ μὴν 'μπῶ, ȣ̓δ' εἰς περβόλι.
Τὰ πρόβατά μȣ πλειὸ νὰ μὴν ἀρμέξω,
Μὰ νὰ περνῶ κακὸν καιρὸν κῆ ἀδέξιο.
Τὸ προβατάκι τ' ἄσπρο, τὸ πωλιάρι,
Ὁποῦχε τῆς κυρᾶς ἀμπȣλιάρι,
'Εκεῖνο μόνον νᾆχω μετὰ μένα,
Νὰ πηγαίνωμε τὰ δυὸ συντροφιασμένα.
Νὰ κλαίγῃ αὐτὸ τ' ἀρνὶ, κ' ἐγὼ τὴν κόρη,
Νὰ περπατȣ̃με τὰ βȣνὰ, τὰ ὄρη.
Στὴν ἀγκαλιά μȣ νὰ τ' ἀποκοιμίζω,
Τὸ ῥιζικόν μȣ τὸ κακὸ νὰ 'βρίζω.
Καὶ ὄντα βροντᾷ, κῆ ἀςράφτῃ, ϰ̀ χιονίζῃ,
Κανεὶς βοσκὸς ςὰ ὄρη δὲν γυρίζει,

Τότες ἐγὼ ςὰ βουνὰ καὶ εἰς τὰ ὄρη
Νὰ κλαίγω αὐτήνην τὴν πανώργηα κόρη.
Κῃ ὅταν ὁ ἥλιος καίῃ πέτραις καὶ ξύλα,
Ὅλοι σιμώνουν ςοῦ δενδροῦ τὰ φύλλα,
Τότε πάγει ὁ βοσκὸς δροσιὰ γυρεύει,
Καὶ 'γὼ νἆμαι ςὸν ἥλιον νὰ μὲ καίγῃ·
Νὰ μὴν εὐγῇ βοσκὸς ἀπὸ τὸ σπήληον,
Τὰ νέφη νὰ σκεπάσουσι τὸν ἥλιον,
Καὶ νὰ ψηθοῦν τὰ χόρτα ςὸ λειβάδι,
Καὶ ἀπὸ τὴν μάνδρα νὰ μὴν βγῇ κοπάδι,
Οὐδὲ πουλὶ ςὸ δάσος μὴν πετάξῃ,
Τὴν αὐγὴ πετεινὸς νὰ μὴ φωνάξῃ.
Τ' ἀηδόνάκι πλειὸ μὴ κηλαδήσῃ,
Καὶ ἀετὸς ἂς τυφλωθῇ, μὴν κυνηγήσῃ.
Τὴν νύκτα μὴ προβάλλῃ τὸ φεγγάρι,
Εἰς τὸ γιαλὸ νὰ μὴν βρεθῇ πλειὸ ψάρι·
Κῃ ἂς ἀποφράξουν βρύσαις καὶ ποτάμια,
Κῃ ἂς ξεραθοῦν τὰ τρυφερὰ καλάμια.»

Καὶ ὡς ἐδῶ τελειώνει ἡ Βοσκοποῦλα,
Ἱςορία της, καμώματά της οὖλα.
Καὶ ἂν εὑρεθοῦν ἄλλαις πολλαῖς γραμμέναις,
Ἂς ξεύρῃ κάθε εἷς πῶς εἶν' σφαλμέναις.
Μόνον αὐτὴ πῶς εἶναι ἡ καλλιωτέρα
Ἀπ' ὅσαις κῃ ἂν βρεθοῦν τὴν σήμερον ἡμέρα.

Ἔτσ' ἀπὸ μὲ τὸν Ἀποκορωνίτην,
Νικόλαον Δειμυτικὸν ἀπὸ τὴν Κρήτην,
Διαλεγμένη μὲ περίσσον κόπον,
Καὶ τυπωμένη εἰς Βενετίας τὸν τόπον,
Γιὰ πᾶσαν ἕνα ποῦ θέλει νὰ μάθῃ
Νὰ φύγῃ τσ' ἔρωτας καὶ σαρκὸς τὰ πάθη.
Γιατὶ ἀπ' αὐτὴν ἠμπορεῖ νὰ βγάλῃ
Ῥόδον σὰν ἀπ' ἀγκάθι, καὶ νὰ πάρῃ
Ξόμπλι τῆς πολλαπικραμμένης,
Καὶ τέλος βοσκοπούλας τῆς καϋμένης.
Εἰς τοὺς χίλιους ἑξακοσίους κ' εἰκοστῇ ἑβδόμῃ,
Τὸ τέλος ἔλαβεν ἡ ἐδική μου γνώμη.
Ἂν διαβάζοντας τινὰς δὲν ἤθελε παινέσει,
Τοῦτο μόνον δέομαι τὸ νὰ μὲ συγχωρέσῃ.

Nous avons dit dans notre préface que des fragments de l'*Histoire de la belle Bergère* se chantent dans les îles de l'Archipel. La pièce suivante vient confirmer notre assertion. Elle est extraite de l'*Almanach national grec* de M. Vréto, pour l'année 1868 (p. 13-15), et a été dictée à l'éditeur par un insulaire de la mer Égée. On verra, en la lisant, ce que le peuple a fait du poëme de Drimytikos.

Η ΕΜΜΟΡΦΗ ΒΟΣΚΟΠΟΥΛΑ.

Σὲ μεγάλην 'ξοχίαν, 'ς ἕνα λαγκάδι μία ταχινὴ
Ἐπῆγε στὸ κοπάδι, σὲ δένδρα, σὲ λιβάδι πανώρηα λυγερὴ,
Πανώρηα λυγερὴ, πανώρηα κόρη·
Σὰν καλὴ καρδιὰ κ' ὡραία στὸ θώρι,
Ἐμπῆκε στὰ πρόβατα τὰ δικά του,
Κ' ἔλαμπε σὰν ὁ ἥλιος ἡ ἐμμορφιά του·
Ξανθὰ ἦτον τὰ μαλλιά του,
Στολὴ, καμάρι τὸ κορμί του·
Κ' ἡ φορεσιά του ἦτανε ἄσπρη,
Καὶ ἔλαμπε σὰν οὐρανὸς μὲ τ' ἄστρη·
Στρέφω, τὴν βλέπω μέσ' στὰ μάτια,
Μ' ἐῤῥάγισ' ἡ καρδιὰ τρία κομμάτια·
Ἔρωτας εἶχα καὶ δὲν τὸ ξεῦραν,
Καὶ νὰ μὲ παιδεύσουσι γυρεῦγαν.
Σὰ μὲ εἶδαν οἱ Ἔρωτες κοντά τους,
Μὲ προθυμιὰ ἁπλώσαν τ' ἄρματά τους·
Παίρνουν τότε σαγίτες καὶ βροντόνια,
Γιὰ νὰ μοῦ δώσουν κρίσι τὴν αἰώνια.
Καὶ μιὰ σαγίτα στὴν καρδιά μου σώνει,
Καὶ εἶπα τὸ κορμί μου δὲν ἐγλυτόνει.
Μέσα στὴ βρύσι πέφτω λιγωμένος,
Καὶ ἡ κόρη θαῤῥεῖ εἶμαι ἀποθαμμένος

Λέγει : « Τῶν μαπῶν μου τὰ παιγνίδια
Ἐλάβωσαν τὸν βοσκὸν αἰφνίδια. »
Ἔρχεται μπρός μου καὶ μὲ γνωρίζει
Πῶς εἶμαι λιγωμένος κι ἀρχινίζει.
Ὡσὰν καλὴ καρδιὰ καὶ ὡραία,
Ἡ καλὴ κι ἄσπρη περιστέρα,
Ῥαίνει καὶ λευτερᾷ τὸ πρόσωπό μου·
Μοῦ φανήθη, πῶς εἶναι γιατρικό μου.
Παίρνει κ' ἐξανδρραίνει με πάλι,
Διὰ νὰ μὲ σηκώσῃ ἀπὸ τὴ ζάλη·
Σκύφτει, παίρνει βότανα μυρισμένα,
Λουλούδια, γιὰ νὰ μυρίσῃ ἐμένα.
Τὰ βότανά της ἐμυρίζαν πόσον!
Ἀπὸ τὴ γῆ νεκρὸ μὲ ἐσηκῶσαν.
« Τὸ αἷμα τῆς καρδιᾶς μου κι ἂν δώσω,
Δὲν μπορῶ τὸ χρέος μου νὰ πληρώσω. »
« Ὤμορφος ὁ βοσκός, ὤμορφα κάλλη,
Εὑρίσκεται σὲ παιδευμὴ μεγάλη·
Καὶ πῶς ἐγὼ νὰ μὴ τὸν βοηθήσω,
Τ' ἀγαθό μου σπλάγχνο ν' ἀφήσω; »
Στὸ δρόμο ἐκεῖ ποῦ καρτεροῦσαν,
Ἕνας τοῦ ἄλλου τὰ χέρια κρατοῦσαν.
Κόβγουσι βάγια, κάνουν δακτυλίδι,
Διδῶ ἐγὼ κ' ἐμένα ἐκείνη·
« Ἂς βόσκῃ τὸ κοπάδι μοναχό του,
Κι ἂς χαίρεται κι αὐτόνε γιὰ τὸ βοσκό του. »
Βλέπω ἕνα σπήλαιο κ' ἕνα κλιπάρι,
Μιὰ χώρα κ' ἕνα καμάρι·
Βλέπω μιὰ μαχαίρα ἀκονισμένη,
Καὶ μ' ἕνα λουρὶ κρεμασμένη·
Τὴν ἐρωτῶ : « ἔχεις μάννα καὶ κύρι;
Καὶ ποῖον ἔχει τὸ σπήλαιο νοικοκύρι.
— Ἕνα πατέρα, καλὸ γεροντάκι,
Ἐπῆγε ἀπὸ τὰ χθὲς στὸ χωράκι. —
Καὶ τὸ παῖξε γέλασ' ἀρχινίζει,

Κῂ ἄρχισε ἡ ἀνατολὴ νὰ κοκκινίζῃ·
« Ὁ νεκρὸς ψυχὴ ὅταν κάμῃ κῂ ὁ αὐγερινὸς ἀποσπερίσῃ,
Τότ' ἄλλη λυγηρὴ θέλ' ἀγαπήσῃ. »
Τότ' ἀρχίζουν τὰ μάτια τῆς νὰ βρέχουν,
Τὰ κοραλλένια χείλια νὰ βρέχουν.
« Ἀνάθεμά σε, Μοῖρά μου καϋμένη!
Πῶς μοῦ τὴν εἶχες αὐτὴ φυλαγμένη,
Ὡς ἄναψα τὸ κερὶ, νὰ μοῦ σβύσῃς,
Καὶ σὲ μεγάλο σκοτάδι νὰ μ' ἀφήσῃς. »
Βλέπω ἐπάν' ὀκεῖ εἰς τὸ χωράκι
Ἕνα μαυροφορεμένο γεροντάκι.
Στέκω, χαιρετῶ τον,
Καὶ γιὰ τὴ βοσκοποῦλα ρωτῶ τον.
« Ἐκείνη, ὦ υἱέ μου, ποῦ ρωτᾶτε,
Σήμερα εἶναι τὰ 'ννιάμερά της·
Ἡ συλλογὴ ποῦχε κάθε βράδυ,
Παράκαιρα τὴν ἔβαλεν στὸν Ἅδη·
« Ἂς περπατῶ γδυμνὸς κῂ ἀναμαλλιασμένος,
Κῂ ἂς λένε πῶς εἶμαι δαιμονισμένος·
Ὅταν ποτὲ ὁ κόρακας ἀσπρίσῃ κ᾽ ὁ αὐγερινὸς ἀποσπερίσῃ,
Τότε κ' ἐγὼ ἄλλην θέλ' ἀγαπήσῃ. »
(Βγαίνει τὸ μαχαίρι μοναχός του,
Καὶ σφάζετ' ἀπατός του.)

ANNOTATIONS.

Vers 2. Quelques éditions portent *σὸ κοπάδι*; je préfère *ἐπῆγα τὸ κοπάδι*, *gregem minavi*.

12. *Ἐμμορφιά* pour *ἀμορφιά* est fréquent dans la poésie populaire. Notre ami M. Lamprýllos nous avait conseillé d'introduire dans le titre la forme *ἔμμορφη*; nous ne l'avons pas fait, attendu qu'aucune édition ne donne cette leçon.

13. *Ξανθαῖσαι* = *ξανθαὶ ἦσαι*.

15. Nous n'écrivons pas *κι* mais *κῃ*, notre avis étant que *κῃ* est une contraction de *καὶ*; on dit de même *τῇς* pour *ταῖς*.

16. Il semblerait que la terminaison *η* dans *ἄστρη* est simplement pour la rime; il n'en est rien; cette forme de pluriel est fréquente en crétois. Nous avons vu plus haut (vers 3°) *δένδρη* pour *δένδρα*; du reste, le grec ancien avait *δένδρος, εος*.

22. Quelques éditions ont *ς' ἅρματα*.

25. *Σαγίτα*. R. latine. Cf. français *saëtte*.

30. Remarquons le sens de *καὶ* dans ce vers; dans la langue populaire ce mot a très-souvent le sens du *che* italien.

35. *Παίρνω prendre* et *περνῶ passer*. Ne pas confondre ces deux verbes presque toujours mal orthographiés dans les éditions vénitiennes.

37. Anciennes éditions : *κρυὸν νερόν*.

39. *Λαμπουράω* = *ῥαίνω*, *asperger*. Voir Du Cange.

46. *Λουλοῦδι* et *λούλουδο*, *fleur*. Quelques étymologistes font dériver ce terme du latin *lilium* (*λείριον*); d'autres du grec *φύλλος* et *φλύω*. — La racine ne serait-elle pas plutôt albanaise? Le mot albanais qui signifie *fleur* est λjούλjεjα; en albanais sicilien λουλε. L'analogie est frappante, ce nous semble.

50. Ἴντα pour τίνα; fréquent dans le dialecte crétois. Les éditions de Venise écrivent presque toujours ἤντα, c'est à tort.

67. Λυγερή, *jeune fille*. R. λυγίζω. Passow (*Index verb.*) fait sur ce mot la remarque suivante : *De puellis dicitur pulchris quarum habitus tener et gracilis est*. Ce mot revient constamment dans les chants populaires.

82. Quelques éditions : παιδομή, πεδομή, πεδεμή.

85. Φχαειστά = ὀχαειστά.

88. Plusieurs éditions portent μὲ καπίχις. Les deux leçons s'expliquent facilement.

95. Je ne conserve l'ω au participe que dans les verbes contractes. Ainsi μιλῶντας. C'est la règle suivie par Sophianos dans sa grammaire.

118. Ἄγουρος et ἄγωρος, *jeune garçon*. R. ἄωρος.

120. Κρυάδα, *fraîcheur*. — Δάσου = δάσους.

121. Πᾶ, pour πᾶμεν, ὑπάγομεν.

125. Ξεφαντώνω, *se divertir*.

126. Τραγοῦδι, *chanson*. M. Zambélios a écrit une savante dissertation sur l'origine du verbe ῥαγουδῶ.

128. Λειβάδι, λιβάδι, *pré*. Cf. λειμών.

135. Quelques éditions portent τ' ἀλλοῦ μας.

137. Περιβολάκι = περιβολάκι, *petit jardin enclos*.

138. Βαγιά. Cf. le grec ancien Βάϊον, *feuille de palmier ou rameau quelconque*.

142. Beaucoup d'éditions ont τὰ δένδρη ἦτον.

143. Ἀφέντρα, *amante*, *maîtresse*.

144. Quelques éditions : πελχοῦσαν.

147. Όντας pour ὅταν, *lorsque*.

154. Σκουτελί, *écuelle*. R. lat. *scutella*.

161. Quelques éditions : μερπαῖς.

162. Βιόλα, *violette*. R. lat. En grec ancien ἴον. Les termes qui signifient *violette* sont nombreux dans les chants populaires; nous avons remarqué μυμίτσι; μενεξές (R. turque); ἴτσον.

168. Πάστρα, *propreté*.

170. Τσουκάλια, *ustensiles de cuisine*.

171. Χαλκωματάκι, *petit vase d'airain*. R. χαλκός.

176. Ὀγιά, en dialecte crétois pour γιά, διά.

181. Κύρης, *père*. En Orient, le père est le maître, κύριος.

182. Χαράκι, *carrière*. R. χάραξ, χαράσσω. — Ce mot signifie aussi une *pierre, un quartier de roc*.

193. Μαλάκα. R. μαλάχη, *mauve*, sorte de plante médicinale.

197. Δαμάκι, *un peu*. Coray, dans ses Ἄτακτα, disserte longuement sur l'origine de ce mot. Du Cange le cite sans en donner la traduction.

198. Φλασκάκι, *gourde, petite bouteille*. R. φλασκίον; ce dernier mot se trouve dans saint Grégoire et Suidas.

206. Φασκολύλυδον, *fleur de sauge*. R. σφάκος, λύλυδον.

214. Σπανικῶς μου, *malgré moi*.

216. Quelqu'un me propose de lire : Γιατὶ ποτὲ μὲ ἄλλη θέλω γνωρίζει. Cette leçon, qui a le désavantage de faire disparaître la rime, ne nous semble pas être la vraie. Je propose de lire ἄλλην, et alors il ne subsiste plus aucune difficulté.

233. Toutes les éditions portent à tort πάλαι; c'est πάλε qu'il faut lire. Πάλε est crétois pour πάλιν.

270. Ῥιζικό, *destinée*. R. ital. *rischio*.

274. Εἶχες dans quelques éditions.

276. Σκοτάγα, *obscurité*. R. σκότος.

287. Quelques éditions donnent θυμήσου το.

306. Πανώρα, *toute belle*. — Écrire πανώεγγα au v. 9.

307. Ἀζάπη, *malheureuse*.

315. Dans quelques éditions, au lieu de χελιδονίσω on lit σαλβοδίσω.

325. Ξιππάζω, *épouvanter*. Ce verbe s'écrit plus souvent ξυπάζω. — M. Dehèque (*Dict. grec vulg*. p. 438) fait sur ce terme la remarque suivante : « On devrait écrire ξιππάζω, effrayer quelqu'un comme un *cheval* ombrageux. » R. ἐξ, ἵππος.

328. Πουλιάρι, terme de tendresse, *chéri, mignon*. R. πουλάρι.

336. Ἀναπαρίζω, *fixer du regard*.

337. Ἀραχνιασμένο, *rempli de toiles d'araignées*.

338. Ναμουρδωμένο, de ναμουρδώνω, *salir*.

343. Ἔβλεπε, *gardait, veillait sur*.

350. Quelques éditions donnent : τὸ ῥιζικό, ἢ μοῖραν.

355. Χάρος, *la mort*. R. Χάρων. Souvenir de l'antique mythologie.

381. Τὰ 'ννιάμερά της, *le neuvième jour de son décès*. R. ἐννέα, ἡμέρα.

385. Διωματάρης, *de bon ton, de bonne tenue*. Ce terme est très-usité en dialecte crétois. R. ἰδίωμα.

« Λέγει τε· ἐσ' εἶσαι σήμερον ἀπ' ὅλους διωματάρης. » (*Erotocritos.*)

397. Συσσῆμι, *signe de ressemblance*. M. Dehèque (*Dict.* p. 559) propose pour racine σύσσημον, *commune signum*.

409. Quelques éditions ont γονή. M. Const. Sathas propose γονέ.

410. Στράτα, *la route*. R. ital. *strada*. Virgile a dit *strata viarum*, que ses traducteurs interprètent par *le pavé des rues*.

411. Μνημοῦρι, *tombeau*. R. μνῆμα.

417. Ξυπόλυτος, *sans chaussure*. R. 'Ἐξ, ὑπό, λύομαι. — Le mot γαμπάν du même vers signifie *manteau*, et ne vient pas de l'italien *gamba*, comme Huet l'a cru. Avec le sens de *gamba*, la phrase serait inexplicable et absurde. Δίχως γαμπάν signifie donc *sans manteau*, *sans vêtement*.

419. Ἀναμαλλιάρης, *échevelé*. R. α pr. μαλλός.

445. Φλογέρα, *flûte*. — Φιαμπόλι, *fifre* et ici *musette*.

450. Ἀμπουλιάρι, *amulette*. R. *ampulla*. Ἀμπουλιάρι signifie un objet quelconque, tel qu'un *ruban* ou une *boule*, qu'on attache au cou de l'animal, pour le préserver *du mauvais œil*. Cet usage remonte à la plus haute antiquité.

467. Quelques éditions donnent ψωμοῦν; d'autres ψηθοῦν.

470. Πετεινός, *coq*. Pour le peuple c'est l'*oiseau* par excellence, celui dont le chant matinal annonce l'approche de l'aurore. Les Grecs modernes appellent aussi le *coq* Κόκορος.

473. Φεγγάρι, *la lune*. R. φέγγος.

491. Ξόμπλι, *exemple*. R. latine, *exemplum*.

ΨΥΧΩΦΕΛΕΣ

ΣΑΡΑΝΤΑΡΙ.

A MA MÈRE

SON FILS BIEN DÉVOUÉ

Le moine Cyrillos, auteur du présent livre, naquit dans l'île de Chios vers le commencement du seizième siècle, suivant le témoignage de M. André Vrétos dans son Catalogue.

Étant venu à Paris, on ne sait pour quel motif, il y publia, en 1643, le livre que nous réimprimons aujourd'hui.

Ce fut dans cette capitale qu'il contracta une étroite amitié avec le célèbre Athénien Léonardos Philaras. Ce dernier avait composé une ode grecque en l'honneur de l'Immaculée Conception, ode que l'Académie de Rouen avait couronnée et qu'il avait dédiée à son protecteur, le cardinal de Richelieu. Obligé de quitter Paris, Philaras confia son manuscrit à Cyrillos, qui s'empressa de le publier (1644) avec une épître dédicatoire à l'archevèque de Rouen, François de Harlay, helléniste distingué (1).

(1) Le 3 avril 1622, à la messe grecque qui se célébrait chaque année chez les Franciscains de Paris, Bertrand Mérigon, prononçant le sermon grec d'usage en cette solennité, parlait en ces termes de François de Harlay, qui l'avait prononcé lui-mème deux ans auparavant: « Παρῆμεν αὐτοὶ ἐπὶ τουτὶ τὸ βῆμα καὶ ταὐτὸ ἱερὸν, ἐφ' ὃ τῷ προπέρυσι ἐνιαυτῷ παρῆλθε λαμπρότατος καὶ σεβασμιώτατός μοι ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ῥωθομαγεὺς, — ὃν παρόντα θεωροῦμεν ἐνθάδε, — ἀνὴρ ἐπὶ σοφίᾳ τε καὶ διδα-

D'après Vrétos, il résulte de cette lettre que Cyrillos jouissait de l'estime et de la considération des savants français de cette époque.

Sur Philaras et l'Ode à la Vierge, consulter Chardon de la Rochette : *Mélanges de critique et de philologie*, tome II, page 304.

Le texte que nous publions est conforme à celui de l'exemplaire de la Bibliothèque nationale.

Nous avons également reproduit le titre tel qu'il existe dans l'édition originale.

σκαλία πολυθρύλλητος, ὡς οὐδεὶς ἕτερος ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ὅτου ἔναυλος ἔτι ὑμῖν ἐστὶν ὁ καλὸς ἐκεῖνος λόγος αὐτῷ τότε μάλα σεμνῶς εἰρημένος. »

(Πέτρου Βερνάρδου Μεριγονοῦ τῆς γλώττης ἑλλάδος ὁμοῦ καὶ ἑβραϊκῆς ἐξηγητοῦ λόγος ἱερὸς περὶ τοῦ ἱεροῦ τάφου τοῦ Χριστοῦ, ὃν εἶπεν ἐν τῇ Λουτητίᾳ Παρισίων, παρὰ τοῖς Φραγκισκανοῖς, μεταξὺ τῆς λειτουργίας τῇ καινῇ κυριακῇ ἡμέρᾳ, τρίτῃ ἱσταμένου μηνὸς τοῦ Θαργηλιῶνος. Parisiis, 1622, in-12.)

Paris, 8 septembre 1869.

ÉMILE LEGRAND.

ΤΩ ΕΝ ΣΟΦΩΤΑΤΟΙΣ

ΚΑΙ ΘΕΟΦΙΛΕΣΤΑΤΟΙΣ

Κυρίῳ Κυρίῳ

ΦΙΛΑΡΕΤΩ

καὶ πᾶσι κοινῶς

τοῖς τούτῳ, ὡς ἀξιοτάτῳ καθηγητῇ κατακολουθοῦσι θεοφίλοις ἱερομονάχοις καὶ ἱερεῦσι καὶ τοῖς λοιποῖς ἁπαξαπλῶς μοναχοῖς, καὶ παντὶ τῷ χριστωνύμῳ λαῷ ἐπιστολὴ καθιερωτική.

Εἶναι κάποια εὐσεβὴς συνήθεια σιμὰ στοὺς εὐλαβεῖς καὶ θεοσεβεῖς ἀνθρώπους, σοφώτατε κύριε Φιλάρετε, καὶ ὑμεῖς οἱ φιλόθεοι Πατέρες καὶ Μοναχοὶ οἱ τούτῳ συνεπόμενοι, καὶ οἱ λοιποὶ Χριστιανοὶ, νὰ δίδουσιν εἰς τὰ μοναστήρια τῶν ἱερομονάχων καὶ εἰς ταῖς ἐκκλησίαις τῶν ἱερέων, ἀπὸ φιλόθεον γνώμην δῶρα τινὰ καὶ προσφοραῖς ὁποῦ καλοῦνται Σαραντάρια· ὄχι γιὰ κανέναν ἄλλο τέλος, παρὰ μοναχὰ διὰ νὰ λάβουσιν ὠφέλειαν

ψυχικὴν διὰ μέσου τῶν προσευχῶν καὶ δεήσεων τῶν ῥηθέντων ἱερέων εἰς τὲς θεῖες αὐτῶν λειτουργίες. Ἐπειδὴ τὸ λοιπὸν καὶ ἐγὼ ἔχω μεγάλην χρείαν, ὡς ἄνθρωπος ἁμαρτωλὸς, ἀπὸ ταῖς θεάρεσταις εὐχαῖς τῶν ἁγίων Πατέρων, ἐλόγιασα πῶς θέλω κάμει δῶρον θεάρεστον, καὶ φίλον τοῖς μοναχοῖς καὶ κοινῶς πᾶσι τοῖς Χριστολάτραις, ἐκδίδοντας τὸ παρὸν ψυχωφελὲς Σαραντάρι ὁλονῶν τῶν ἱερέων καὶ ἱερομονάχων καὶ πάντων τῶν μοναχῶν, καὶ προσφέροντας καὶ ἀφιερώνοντάς το τῆς πολλῆς καὶ μεγάλης ἀξίας σου, κύριε Φιλάρετε, ὡς τούτων ὁλονῶν, ἀξιώτατε καθηγητή. Καθὼς καὶ τοῦτο, μὰ τὴν ἀλήθειαν, εἶναι πολλὰ ἀξιώτερον καὶ τιμιώτερον, παρὰ ὁποῦ εἶναι ἐκεῖνα τἄλλα· ἐπειδὴ καὶ τοῦτο εἶναι ψυχωφελὲς τόσον τοῦ δίδοντος, ὅσον καὶ τοῦ λαμβάνοντος, μάλιστα καὶ ὁ λαμβάνων τοῦτο ἔχει διπλῆν τὴν ὠφέλειαν· γιατὶ διαβάζοντάς το μὲ εὐλάβειαν, καὶ εἰς τόπον τίμιον καθὼς πρέπει, ζητᾷ ὄχι μόνον τὸν ἐπιούσιον καὶ θεῖον ἄρτον, ὁ ὁποῖος τρέφει τὴν ψυχήν μας, ἀμὴ ἀκόμι γυρεύει καὶ τὸν καθημερινὸν ἄρτον, ὁ ὁποῖος μᾶς τρέφει σωματικῶς, ἀπὸ κάτω εἰς τὸν ὁποῖον γρυκᾶται κάθε λογῆς ὠφέλεια καὶ χρεία σωματική. Τὰ ὁποῖα τοῦτα ὅλα δὲ θέλει τοῦ τὰ ἀρνηθῆ ὁ δωροδότης Θεὸς, ὁποῦ λέγει (Ματθ., κεφ. ζ.)· « Αἰτεῖτε καὶ δοθήσεται ὑμῖν, ζητεῖτε καὶ εὑρήσετε, κρούετε καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν· πᾶς γὰρ ὁ αἰτῶν λαμβάνει, καὶ ὁ ζητῶν εὑρίσκει, καὶ τῷ κρούοντι

ἀνοιγήσεται.» Λοιπὸν παρακαλῶ πρῶτον μὲν τὴν φιλόθεον καὶ φιλόκαλον ἀξίαν σοῦ νὰ δεχθῇ μὲ κάθε λογῆς φιλανθρωπίαν καὶ εὐγνωμοσύνην τοῦτο τὸ παρὸν ἀφιερωθὲν σοι ψυχωφελὲς Σαραντάρι, ὡς δῶρον τίμιον καὶ εἰς ψυχὴν ἀποβλέπον. Δεύτερον δέομαι καὶ ὁλονοῦ τοῦ τάγματός σου, ὁποῦ εἶναι ὅλον τὸ μοναδικὸν σχῆμα τῶν ἱερομονάχων καὶ μοναχῶν. Τρίτον δέομαι τοῦ συναθροίσματός σου, ἤγουν ὁλονῶν τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀνθρώπων, ἱερέων, ἱεροδιακόνων καὶ ὑποδιακόνων. Τέταρτον καὶ τελευταῖον δέομαι καὶ κάθε ἄλλου θεοσεβοῦς καὶ τιμίου χριστιανοῦ, ὁποῦ ἀγαπῶντας τὲς τίμιες καὶ ἐνάρετες καὶ θεῖες πρᾶξες, δὲν ἠμπορεῖ νὰ κάμῃ ἀλλοιῶς παρὰ νὰ συνακολουθήσῃ ὁμοῦ μὲ τοὺς ἄλλους τῷ ῥηθέντι καθηγητῇ, ὡς ὁδηγῷ πράξεσι καὶ λόγοις πρὸς ἀρετὴν καὶ θείαν εὐδαιμονίαν τοὺς ἀκούοντας ἐκείνου. Ὅλους δὰ τούτους παρακαλῶ καὶ δέομαι νὰ λάβουσι φιλοφρόνως, ἐλευθέρως, καὶ ἐπιεικῶς τὸ παρὸν δῶρον. Καὶ ἂν τὸ δεχθοῦσι μετὰ χαρᾶς καὶ θέλῃ ἀρέσει καὶ τῆς ἀξίας σου, ὁποῦ ἠμπορεῖ νὰ κρίνῃ ἂν εἶναι καλὸ καὶ χρήσιμον, χωρὶς ἄλλο θέλουσι συνεπαινέσει πάντες οἱ ἄλλοι, καὶ θέλουσι μου δώκει καρδιὰν νὰ ἀξαπλώσω τὲς δεκάδες τούτης τῆς ῥημάδας εἰς ἑκατοντάδες, ἐξηγῶντας δηλαδὴ κάθε μιὰν ἀρετὴν, ὁποῦ ἠμπορεῖ νὰ περιέχῃ κάθε ζήτημα, καὶ σαφηνίζοντας κάθε ἄλλο πρᾶγμα, ὁποῦ γυρεύεται εἰς τὸ νὰ ζητᾷ κανεὶς καλὰ, καὶ παρομοίως ἐκεῖνα ὅλα δείχνοντας

τὰ ὁποῖα ἠμποροῦμεν νὰ γυρεύωμέν μὲ δίκαιον λογαριασμὸν ἀπὸ τὸν χορηγὸν Πατέρα, καὶ Υἱὸν καὶ ἅγιον Πνεῦμα, Θεὸν ἀληθινὸν καὶ πάντων κύριον ἡμῶν, τοῦ ὁποίου τῆς οὐρανίου βασιλείας ἄμποτες νὰ τύχωμεν ὅλοι διὰ πρεσβείων τῆς ὑπεραγίας καὶ ἀειπαρθένου Θεοτόκου Μαρίας. Ἀμήν.

ΠΑΡΑΙΝΕΣΙΣ

ΔΙΑ ΣΤΙΧΩΝ

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΝ.

Ἂν ἀγαπᾷς στὸν οὐρανὸν
  Ὁ Θεὸς νὰ σ' ἀνηβάσῃ,
  Καὶ τίμιον, ὥστε ποῦ ζῇς,
  Ἐδῶ νὰ σὲ φυλάσσῃ
Ἑπτὰ καλὰ ζητήματα
  Γύρευε νὰ σοῦ δώσῃ
  Καὶ ἂν τὰ φυλάξῃς, ὡς ζητᾷς
  Θὲ σὲ καταβοδώσει.
Τ' ᾄσματα τοῦ Σαρανταριοῦ
  Ἑπτάκις τῆς ἡμέρας
  Ἀνάγνωσον ἀπὸ καρδιᾶς
  Ὥστε νὰ πᾷς στὸ πέρας.
Καὶ θὲς εἰδεῖς τὸν ἀριθμὸν
  Σωστὸν τῶν ζητημάτων,
  Τὸν ἕβδομον τῶν τοῦ Θεοῦ
  Καλῶν παραγγελμάτων.
Καθὼς ὁ Εὐαγγελιστὴς
  Αὐτὰ μᾶς ἁρμηνεύει,
  Καὶ κεῖ ψηλὰ στὸν οὐρανὸν
  Ἀπάνω μᾶς πορεύει.

Λοιπὸν ἄρχισε τακτικῶς
Νὰ πρωτοτραγουδήσῃς
Μὲ τὸ νὰ πῇς « Πάτερ ἡμῶν, »
Καὶ θὲς πρωτοζητήσεις.

ΨΥΧΩΦΕΛΕΣ

ΣΑΡΑΝΤΑΡΙ.

α΄. ΖΗΤΗΜΑ.

Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά σου.

Ἂς ἁγιασθῇ, πατέρα μας
Οὐράνιε, τ' ὄνομά σου,
Καὶ ἂς προσκυνᾶται πανταχοῦ
Τὸ θεῖον φήμισμά σου.
Ἂς ἁπλωθῇ ἡ χάρις σου
Σ' ὅλην τὴν οἰκουμένην
Γιὰ νὰ τὴν ἔχῃ καθανεὶς
Ἀξίως γνωρισμένην.
Γιατὶ σωτὴρ ἡ γνῶσις σου
Φέρνει τὴν σωτηρίαν
Εἰς τοὺς ἀνθρώπους, ποῦ ἀγαπᾷς,
Καὶ τὴν εὐδαιμονίαν.

Ἂς λάμψῃ πρὸς τοὺς ἀμαθεῖς
Τὸ φῶς τὸ τῆς μονάδος,
Τὸ ζωερὸν καὶ τριλαμπὲς
Τῆς θείας σου Τριάδος.
Ὅλοι ἂς ἀκολουθήσουσιν
Ἐσὲν τὸν νομοθέτην
Καὶ πάντες ἂς πιστεύσουσιν
Σ' ἐσὲν τὸν ἀθλοθέτην.

β'. ΖΗΤΗΜΑ.

Ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου.

Ἂς ἔλθῃ ἡ βασιλεία σου
Ποῦ τὴν ἐπιθυμοῦσιν
Ὅσοι τὲς κάτω βασιλειὲς
Τίποτα δὲ ψηφοῦσιν.
Γιατὶ δικαίως, βασιλεῦ,
Ἐσὺ θὲς μακαρίσεις
Τοὺς ταπεινοὺς εἰς τὴν καρδίαν
Ὅταν τοὺς καθαρίσῃς·
Ὁποῦ ὄχι μόνον ψυχικῶς
Ἐκεῖ θὲ δοξασθοῦσιν,
Ἀλλὰ καὶ μὲ τὸ σῶμα τους
Λαμπρὰ θὲ φωτισθοῦσιν.
Χάρισέ μας, δεόμεθα,
Ταύτην τὴν δεσποτείαν

Αὐτὴν πολλὴν ποὖχεις σ' ἐμᾶς,
  Χριστὲ, φιλανθρωπίαν.
Γιατὶ πρὸς τὴν ἀξίαν σου,
  Ἂν ἐσὺ θὲς λογιάσει
  Δὲ θὲς εὑρεῖ ποτὲ σ' ἐμᾶς
  Τίποτες νὰ τῆς μοιάσῃ.

γ'. ΖΗΤΗΜΑ.

Γενηθήτω τὸ θέλημά σου, ὡς ἐν οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς.

Ἂς γένῃ τὸ βασιλικὸν,
  Ἀφέντη, θέλημά σου,
  Καὶ ἂς φυλαχθῇ μετὰ χαρᾶς
  Τὸ πρᾷον ὅρισμά σου.
Καθὼς αὐτοῦ στὸν οὐρανὸν
  Ἀγγελικῶς ὑμνεῖται
  Ἐτζι στὴν γῆν ἀνθρωπικῶς
  Ἀπ' ὅλους ἂς αἰνεῖται.
Γιατὶ σ' ἐσὲν κάθε τιμὴ
  Καὶ δόξα κ' εὐλογία
  Πρεπόντως πάντα καὶ παντοῦ
  Πεύτει, κ' εὐχαριστία.
Ποιὸς ἀπ' ἐμᾶς ὀρθῶς θὲ ζῇ,
  Καὶ ἄλλους θὲ κυβερνήσει

Ἂν τὸ δικό σου βούλημα
Νὰ κάμῃ δὲ θελήσῃ.

δ'. ΖΗΤΗΜΑ.

Τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δὸς ἡμῖν σήμερον.

Δός μας τὸ καθημερινὸ
Ψωμὶ τοῦ σώματός μας
Γιατὶ φυλάγει τὴν ζωὴν
Ἐκεῖ τοῦ πνεύματός μας.
Δός μας καὶ τὴν πνευματικὴν
Τροφὴν τῶν μυστηρίων,
Τὸν ἄρτον τὸν ζωοποιὸν
Καὶ τ' ἅγια τῶν ἁγίων.
Τὴν ἄχραντον καὶ μυστικὴν
Λέγω τὴν κοινωνίαν
Τοῦ σώματος καὶ αἵματος
Χριστοῦ εὐχαριστίαν,
Ὁποῦ στὴν χάρι τοῦ Θεοῦ
Τὸ πνεῦμα μας στηρίζει,
Καὶ, ὅσαις φοραῖς τὴν λάβωμεν
Ἀξίως, τὸ πλουτίζει.
Δός μας ἀκόμι, βασιλεῦ,
Τὴν ἔμπνευσιν τὴν θείαν,

Τὸν λόγον καὶ τὴν διδαχὴν,
Καὶ προσευχὴν ἁγίαν.
Καὶ τῆς καρδιᾶς κατάνυξιν
Καὶ φόβον τοῦ Κυρίου,
Ἀρχὴν σοφίας ἀληθοῦς
Θεοῦ τοῦ παναγίου.
Γιατὶ γιὰ νὰ φυλάγεται
Ἡ χάρις, βοηθοῦσι
Τοῦτα, καὶ γιὰ ν' αὐξάνεται
Κάλλιστα συνεργοῦσι.
Σήμερον, δέσποτα, σωτὴρ,
Ὅλα τοῦτα ζητοῦμεν
Γιατὶ στὴν πρόσκαιρον ζωὴν
Ἐδῶ τοῦτα ποθοῦμεν.
Γιατὶ μὲ τρόπον μυστικὸν
Ἡ ψυχὴ τοῦτα τρώγει,
Ὡς λέγουσι καὶ τῆς Γραφῆς
Τῆς νειᾶς οἱ ἅγιοι λόγοι.

ε'. ΖΗΤΗΜΑ.

Καὶ ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν, ὡς καὶ ἡμεῖς ἀφίεμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν.

Καὶ ἄφες ἡμῖν τὰ χρέη μας
Καὶ τὲς παρανομίες,

Τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν
Καὶ ὅλες τὲς ἀτυχίες.
Τὰ πταίσματα, τὲς ἀδικίες,
Ὅρκους καὶ πανουργίες
Ποῦ κάμνομεν καθημερνὸ
Γιὰ τὲς φιλαργυρίες.
Τὲς ἁμαρτίες τῆς σαρκὸς
Γιὰ τὲς ἐπιθυμίες
Τὲς ὕβρες καὶ τὲς βλασφημίες
Ἀπὸ ταῖς ῥαθυμίαις.
Γιατὶ καθεὶς ἁμαρτωλὸς
Χρωστεῖ γιὰ νὰ πλερώσῃ
Τὴν παίδευσιν, ὁποῦ ἐσὺ
Κατὰ καιρὸν θὲς δώσει.
Καθὼς καὶ 'μεῖς τῶν ἄλλονῶν
Θέλομεν συγχωρήσει
Καὶ χρέη καὶ ἄλλα πταίσματα
Θέλομεν τοὺς ἀφήσει.
Σῶσον ἡμᾶς, ὦ λυτρωτὴ,
Ὡς μόνος ἐλεήμων,
Ἀφήνοντας τοσὰ κακὰ
Ὡς ἀληθὴς οἰκτίρμων.
Καθὼς ἀτὸς σου ἐδίδαξες
Στὰ τίμιά σου πάθη
Ὅταν τόσ' ἐκακόπαθες
Ποῦ ὁ ἥλιος ἐχάθη.
Καὶ ὅμως πρὸς τὸν Πατέρα σου
Ἔκραζες γιὰ ν' ἀφήσῃ

Ἔξω τὴν Ἀρβανιτία.
Κ' ἦτον ἄνεμος, εὐδία,
Κ' ἔρχοτον 'κ τὴν Σκλαβουνία
Γιὰ τῆς Ἀφεντειᾶς τὴν χρεία,
Βρίσκει ξύλο κουρσεμένο,
Τὸ κατάρτι του παρμένο.
Πῆράν του κ' ἕνα παιδάκι
Ἐδεκεῖ ςτὸ καβολάκι,
Καὶ ῥωτάει τὸν θλιμμένον,
Τίς τὸν ἔχει κουρσευμένον.
Λέγει του· « ὁ Μῶρος ἀσεβής,
« Κ' εἰς τὸ Δουράτσο νὰ τὸν βρῇς. »
Τότε ςτὸ Δουράτσο πάει
Καὶ γιὰ τὸ παιδὶ ῥωτάει,
Καὶ ὡς τὸν εἶδαν ἐκ τὴν χώρα,
Ὅλοι εἰς μιὸ, αὐτὴν τὴν ὥρα,

de l'Albanie! Par le vent, par le beau temps, il venait de l'Esclavonie, pour le service de la Seigneurie. Il trouve un vaisseau qui a été pillé, auquel son mât a été enlevé. On prit aussi un petit garçon qui était là dans la cabine. Il demande alors au malheureux qui l'avait dépouillé. L'enfant lui dit: « Le More scélérat, et tu « le trouveras à Durazzo. » Alors il va à Durazzo et s'enquiert du petit. Dès que, de la ville, ils aperçurent Tagiapiera, ils saisirent leurs armes, entraînant le More

ζ'. ΖΗΤΗΜΑ.

Ἀλλὰ ῥῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ.

Γιὰ τοῦτο ῥῦσαι μας, Σωτὴρ,
Ἀπὸ τῆς πονηρίας
Τοῦ ψυχοφθόρου δαίμονος
Καὶ τῆς αὐτοῦ μανίας.
Ἐμᾶς τοῦ κόσμου τουτουνοῦ
Στρατιώτας καὶ διαβάτας,
Ὁποῦ νικούμεσθε χωρὶς
Ἀγγελικοὺς προστάτας.
Λοιπὸν ἂς γένῃ κράζομεν
Ἀμὴν, ἀμὴν βοῶντες,
Καὶ προσκυνοῦμεν εὐσεβῶς
Ὑμνοῦντες καὶ τιμῶντες
Σὲ τὸν Πατέρα καὶ Υἱὸν,
Ὁμοῦ καὶ τ' ἅγιον Πνεῦμα,
Θεὸν μόνον ἀληθινὸν
Καὶ τῶν χαρίτων ῥεῦμα.
Τώρα καὶ πάντα καὶ παντοῦ
Καὶ σ' ὅλους τοὺς αἰῶνας,
Καὶ τὰς ψυχὰς στὸν θάνατον
Μὴν ἀπελπίσῃς μόνας.

ΠΕΡΑΣ ΗΓΟΥΝ ΤΕΛΟΣ

τοῦ Σαρανταρίου.

ΥΠΟΜΝΗΣΙΣ

πρὸς τὸν ἀναγνώστην.

Ἐσὺ λοιπὸν, τραγουδιστὴ,
  Κάμε καὶ μὲ μιὰ χάρι,
  Καὶ διάβαζε συχνὰ, συχνὰ,
  Αὐτὸ τὸ Σαραντάρι.
Καὶ ἂν 'δῇς κανένα σφάλμα μου
  Θέλει μοῦ συμπαθήσεις
  Καθὼς ὁποῦ διδάσκεσαι
  Τὰ πταίσματα ν' ἀφήσῃς·
Βλέποντας πρὸς τὴν γνώμην μου
  Καὶ τὴν προαίρεσίν μου,
  Καὶ σ' ὅ,τι καὶ ἂν ἐσπούδαξα
  Τὴν 'λίγην δύναμίν μου.
Καὶ παρακάλιε τὸν Χριστὸν
  Καμμιὰ φορὰ γιὰ μένα,
  Ποῦ μεῖς ὅλ' οἱ χριστιανοὶ
  Τὸν ἔχομεν ποιμένα.

Τέλος καὶ τῷ
Ἑπταδωροδότῃ Θεῷ
ΧΑΡΙΣ.

ΙΣΤΟΡΙΑ

ΤΟΥ

ΤΑΓΙΑΠΙΕΡΑ

Εἶπαν · « εἰς τὸν ὁρισμό σου
« Ν' ἀποθάνωμεν ὀμπρός σου. »
Τότες ἔδειξε τὸ φεύγει
Κ' εἰς τὸ πέλαγος ἐδιέβη.
Καὶ ὡς τὸν εἶδαν τὰ Τουρκάκια,
Τί χαραῖς μὲ τὰ τουμπάκια!
Καὶ, καστὶ καούρ, φωνάζαν
Καὶ ξοπίσω του χουγιάζαν,
Καὶ εἰς μιὰ 'ς αὐτοὺς γυρίζει,
Καὶ τὸν πόλεμον ἀρχίζει
Τίς μπορεῖ νὰ ἀριθμήσῃ,
Τὸν πόλεμον νὰ μετρήσῃ,
Πῶκαμεν ὁ Ταγιαπιέρας
Τὸ ταχὺ ὡς τῆς ἑσπέρας ;
Πρῶτον δίδει ϛτὴν λουμπάρδα,
Καὶ τῆς παίρνει τὴν μιὰ μπάντα·

fit semblant de fuir, et il passa vers la mer. Dès que les Turquillons le virent, quelle joie avec leurs tambours! Ils crient : « Il fuit, l'infidèle », et ils hurlent derrière lui. Aussitôt il tourne vers eux et commence le combat. Qui peut nombrer, qui peut mesurer les luttes que Tagiapiera soutint depuis le matin jusqu'au soir? D'abord il donne sur la galiote à bombes et lui enlève un de ses bords; puis aussitôt, sur la galère à éperon et lui enlève ses rames. Les Turcs, de leur côté,

Καὶ εἰς μιὰ ςτὴν βιστηρία
Καὶ τῆς παίρνει τὰ κουπία.
Καὶ οἱ Τοῦρκοι ὡς παλληκάρια
Ἐμαλῶναν μὲ δοξάρια,
Λέγω καὶ μὲ τὰ σκεπέτα
Π' ἀπερνοῦσαν τὰ ἐλμέτα.
Τότες ὁ λέοντας ἐβρυχίστη,
Τοὺς συντρόφους του ὠργίστη·
Λέγει τους· « Τί καρτερεῖτε;
« Τί στέκετε καὶ θωρεῖτε;
« Μέσα, ὅλοι, σὰν λειοντάρια,
« Νὰ τοὺς πάρω σὰν γομάρια. »
Καὶ εἰς μιὸ πρῶτος εἰσβαίνει,
Καὶ ἄρχισε νὰ τοὺς σκοτώνῃ·
Τὸν ἀδελφὸν τοῦ Μπουταλᾶ,
Εἰς μιὸ τῷ χύσε τὰ μυαλά,

se battirent comme des preux, avec des arcs, j'ajoute, avec des escopettes qui enlevaient les heaumes. Alors le lion rugit, et se courrouça contre les siens; il leur dit : « Qu'attendez-vous donc? Pourquoi « restez-vous là à regarder? Sus, tous « comme des lions, afin que je les prenne, « eux, comme des ânes. » Et à l'instant, il s'avance le premier et se prend à les occire; au frère de Boutala, il fait sauter incontinent la cervelle; quant à Boutala Raïzi, il le pourfend. Les compagnons

Καὶ τὸν Μπουταλὰ Ῥαΐζη
Μέσ' εἰς δυὸ τόνε θερίζει.
Εἶδαν τ' ἄδικο οἱ κουμπάνοι
Ποῦ κατεργοκύρις κάνει.
Παίρνουν τόσην βιγωρία
Κ' εἰσεβαίνουν σὰν θηρία,
Καὶ οἱ Τοῦρκοι ποῦ 'σαν μέσα
Ὅλοι ἔφριξαν καὶ 'τρομάσα.
Λέγω, κείνην τὴν ἡμέρα
Μηδενεὶς, ἐκ τὸν Ταγιαπιέρα,
Τὴν μπορεῖ νὰ ἀριθμήσῃ,
Τὸ αἷμα πῶτρεξεν ὡς βρύσι,
Καὶ τοῦ πολέμου ταῖς σπαθιαῖς
Ποῦ δὲν ἐγίνηκαν ποτές.
Δὲν εἶν' τοῦτα μὲ φωτία,
Μὰ μὲ χέρια, μὲ σπαθία·

voient le mal que faisait (à l'ennemi), le capitaine des galères. Ils prennent un tel entrain qu'ils s'avancent comme des bêtes féroces. Les Turcs, qui étaient dedans, tremblèrent et frissonnèrent tous. Je le dis, cette journée, nul, hormis Tagiapiera, ne peut la raconter, ni calculer le sang qui coula comme un ruisseau, et les coups d'épée sans pareils de ce combat. Ce ne sont pas là des choses faites avec le feu, mais avec les mains, avec les épées. Qui vit de ses yeux, comment (Tagiapiera)

Ποῦ τὸ εἶδεν μὲ τὰ μάτια
Πῶς τοὺς ἔκαμεν κομμάτια,
Κεφαλαῖς, χέρια, καὶ πόδια,
Νὰ χωρίζῃ ἐκ τὰ καράδια.
Τότ' οἱ Τοῦρκοι ἐτσακιστῆκαν,
Καὶ ςτὰ ἄρμενα ἐμπῆκαν,
Γιὰ νὰ φύγουν οἱ καϋμένοι,
Λαβωμένοι, σκοτωμένοι.
Κ' ἕνας ἀπὸ τοὺς κουμπάνους
Πᾷ, καὶ κόφτει τους τοὺς μάντους,
Καὶ τὰ ἄρμενα ἐπέσαν,
Καὶ τοὺς Τούρκους ἐπλακώσαν,
Κ' ἐδεκεῖ ἐκατέσφαξάν τους
Ὅλους, καὶ θανάτωσάν τους.
Τότε 'ς μιὸ τὴν φούστα δένει,
Κ' ἐξοπίσω του τὴν σέρνει.

les fit pièces et morceaux, têtes, mains, pieds, que celui-là mette à part ce spectacle.... Alors les Turcs furent mis en déroute, et ils entrèrent dans leurs vaisseaux, afin de se sauver, les malheureux, blessés et demi-morts qu'ils étaient. L'un des compagnons va et coupe les itagues : les voiles tombèrent; ils fondirent sur les Turcs, et là ils les tuèrent, ils les égorgèrent tous. Alors, sans tarder un instant, il attache la fuste et la tire après lui. Les Turcs qui attendaient à Durazzo et avi-

Καὶ οἱ Τοῦρκοι πῶχαρτεροῦσαν
Στὸ Δουράτσο, καὶ θωροῦσαν
Πῶς τὸ κάτεργον νὰ πάρουν,
Στὸ Δουράτσο νὰ τὸ φέρουν,
Βλέποντας πῶς τὴν ἐπῆρε
Κ' ἐκ τὴν πρύμην τὴν ἐσύρε,
Ἄρχισαν τὸ βάϊ βάϊ
Νἄχουν καὶ τὸ καταλλάϊ
Γι' αὐτὸ, Ἀφένταις Βενετσιάνοι,
Ποῦ βαστᾶτε τὸ στεφάνι,
Κ' εἶστεν, ςτὴν χριστιανωσύνη
Ζύγι ςτὴν δικαιοσύνη,
Ὅλοι σήμερον χαρῆτε,
Τὸν θεὸν εὐχαριστεῖτε,
Πῶχετε τέτοιο λειοντάρι,
Εἰς τὸν κόσμον γιὰ καμάρι

saient aux moyens de prendre et d'y conduire la galère, voyant comment il la prenait et la tirait par la proue, commencèrent le hélas! hélas! *et à avoir le souci de se réconcilier (avec l'ennemi* ou *avec Dieu). Pour cela, seigneurs vénitiens, vous qui portez la couronne, et qui êtes, dans la chrétienté, la balance de la justice, réjouissez-vous tous aujourd'hui et remerciez Dieu d'avoir un tel lion, sujet de vanité pour vous dans le monde. O grande Seigneurie, très-illustre Venise, donnez-*

Ὦ μεγάλη Ἀφεντεία,
Λαμπροτάτη Βενετία,
Δότε του τιμὴν καὶ πλούτη
Γιὰ τὴν νίκην τὴν τοιούτη,
Π' αὐτὸς πρέπει ν' ἀρματώνῃ,
Ποῦ 'σεβαίνει σὰν φαλκώνι,
Καὶ συντρίβει καὶ χαλάει
Τούρκους 'ς ἕνα 'ς ἄλλο πλάϊ.
Καπετάνο δὲ βεντούρα
Κάμετέ τον διὰ τὴν ὥρα,
Καὶ νὰ ἰδῆτε τί νὰ κάμῃ
Τοὺς ἐχθροὺς νὰ ἀποθάνῃ,
Καὶ μικροί τε καὶ μεγάλοι
Γιὰ νὰ σᾶς τρομάζουν ὅλοι,
Ν' ἀφανίσῃ τοὺς κουρσάρους
Τούρκους καὶ τοὺς Κατελάνους,

lui honneur et gloire, pour un pareil triomphe, à lui qui est l'homme qu'il vous faut pour diriger les armements, à lui qui va de l'avant comme un faucon, qui brise et anéantit les Turcs d'un côté et de l'autre. Faites-le sur l'heure capitaine d'aventure, et voyez ce qu'il fera pour mettre à néant vos ennemis, pour que tous, petits et grands, tremblent devant vous, pour balayer les pirates Turcs et les Catalans, chez lesquels les hommes sont retenus captifs comme ils le sont à Cassope. Voulez-vous donc, chaque

Ὅπου, ὡς μέσα ςτὸ Κασσώπη,
Ἁχμαλωτίζονται οἱ ἀνθρῶποι.
Θέλεις ἀπὸ Μεσσηνέζους,
Καὶ γαϊδάρους Καλαβρέζους,
Ὡς καὶ ἀπὸ τὴν Χιμάρα,
Πᾶσα μέρα, τὴν ἀντάρα;
Ἂς ἀφήσωμεν Ἀρτινιώταις,
Στὴν στερηὰ τοὺς Ἀρβανίταις,
Ἕως τὸ Κοντυλονῆσι,
Τίς ν' ἀκούσῃ νὰ μὴν φρίσσῃ;
Καὶ τίνας δὲν συντυχαίνει
Εἰς ἐκεῖνα τὸ συμβαίνει;
Ὦ θεόργιστοι Καλαβρέζοι,
Καὶ ἀνταμό σας οἱ Πουλιέζοι,
Ἀμπρουτσάνοι καὶ Ἀσκουλάνοι,
Καὶ γαϊδάροι Μαρζεκάνοι,

jour, une alarme de la part des Messinois, et de ces ânes, les Calabrais, comme vous en avez de Chimara? Laissons-là les hommes d'Arta, et, sur le continent, les Albanais; qui, jusqu'à Condylonisi, peut écouter sans frémir? Et qui, dans ces contrées, ne s'entretient pas de (tristes) nouvelles? O Calabrais, contre qui Dieu est en colère, et, avec vous, ceux de la Pouille, des Abbruzzes, et d'Ascoli, et vous, ânes de Marsicans, réunissez-vous, prosternez-vous, priez Dieu qu'il vienne

Μαζωχθῆτε, προσκυνεῖτε,
Τὸν θεὸν παρακαλεῖτε
Νὰ βοηθάῃ τὸ λειοντάρι
Ποῦ σᾶς ἔκαμε τὴν χάρι,
Ποῦ σᾶς ἔγλυσε ἐκ τοῦ Μόρου,
Τοῦ ἀνόμου τοῦ κουρσάρου,
Ὁποῦ, τώρα ἂν εἶχε γλύσει,
Ὄξ' ἐσᾶς δὲν εἶχ' ἀφήσει,
Καὶ γυναῖκαις καὶ παιδία
Επαιρνε ςτὴν Μπαρμπαρία,
Καὶ ὅσοι εἶστεν ςτὸν Ἀγκῶνα
Ἤφερέ σας ςτὸν Αὐλῶνα.
Γι' αὐτὸ, ὅλοι μαζωχθῆτε,
Καὶ ζωγράφο νὰ εὑρῆτε,
Νὰ σᾶς κάμῃ μιὰν εἰκόνα,
Νὰ τὸ λέτε εἰς τὸν αἰῶνα.

en aide au lion qui vous a rendu ce service, qui vous a délivrés du More, du flibustier, du pirate, lequel, s'il avait échappé cette fois, ne vous aurait pas lâchés, et eût emmené femmes et enfants en Barbarie, et, vous qui êtes à Ancône, vous eût emportés à Avlône. C'est pourquoi, rassemblez-vous tous et trouvez un peintre qui vous fasse une portraiture, et que vous racontiez la chose à la postérité. Tracez son nom et ses hauts faits, et comment, en l'an mil cinq cent vingt, si Tagiapiera eût

Γράφετε καὶ τ' ὄνομά του
Καὶ τὰ κατορθώματά του,
Πῶς εἰς χρόνους τοὺς χιλίους
Εἴκοσι πεντακοσίους,
Ἂν ἔλειπε ὁ Ταγιαπιέρας,
Εἶστεν ὅλοι τῆς κακῆς ὥρας,
Εἶστεν ὅλοι ἀποθαμμένοι,
Καὶ ὡς σκλάβοι πουλημένοι.
Καὶ, ἡμεῖς ἐκ τὴν Κερκύρα,
Γιὰ δαὐτὸν τὸν Ταγιαπιέρα
Τὸν θεὸν παρακαλοῦμε,
Σὲ τιμὴν νὰ τὸν ἰδοῦμε,
Ὡς ὀρέγετ' ἀπατός του,
Καὶ νὰ σπάσῃ ὁ ἐχθρός του,
Νἄχῃ πάντοτε ὑγεία,
Πλοῦτον καὶ εὐημερία,

manqué, vous étiez tous à la maleheure, vous étiez tous ruinés (litt. *morts*), *et vendus comme esclaves. Et nous autres de Corcyre, prions Dieu, pour Tagiapiera, afin que nous le voyions entouré d'honneurs au niveau de ses vœux, qu'il voie crever son ennemi, qu'il ait toujours santé, richesse et prospérité, qu'il aitjoie, et seigneurie, qu'il châtie ceux qui lui en veulent, et que qui ne le loue point, Tagiapiera, lui donne la malemort, et que qui ne l'aime point, le chancre le mange.*

Να χαρῇ καὶ ν' ἀφεντέψῃ,
Τοὺς ἐχθρούς του νὰ παιδέψῃ,
Καὶ ὁποῦ δὲν τὸν ἐπαινέσει,
Κακὸν θάνατον νὰ δώσῃ,
Καὶ ὁποῦ δὲν τὸν ἀγαπάει,
Φάγουσα νὰ τόνε φάῃ.
Κάμειν ἤθελα καὶ ἄλλα
Ποῦ τοῦ πρέπουσι μεγάλα,
Ἀμὴ ὁ νοῦς εἶν' συγχυσμένος,
Στὴν τοᾶναν ἔναι βαλμένος.
Καὶ καλὸ τὸ γύρισμά του
Νὰ γενῇ ςτὸ θέλημά του
Μὲ δεκαπέντε συλλαβαῖς,
Ποῦ 'ναι ἔμμορφαις καὶ ἀκριβαῖς.
Αλλο τίποτε γιὰ τώρα
Δὲν γράφω κατὰ τὴν ὥρα.

Je voudrais faire autres grandes choses auxquelles il a droit, mais mon esprit est confondu et mis à la gêne (mot-à-mot, *mis en douane,* à savoir par le vers de huit syllabes). *Et qu'heureux soit son retour à son goût pour le vers de quinze syllabes* (*le vers politique*), *vers si joli, si aimable. Aujourd'hui, en ce moment, je n'écris rien de plus. Que Dieu lui donne* (*à Tagiapiera*), *des années et un million de trônes ; puissé-je le voir provéditeur, comme j'ai vu Moro, je veux dire,*

Ὁ θεὸς νὰ τοῦ δώσῃ χρόνους,
Καὶ χίλιαις χιλιάδες θρόνους·
Νὰ τὸν 'δῶ καὶ προβεδώρο,
Ὡσὰν εἶδα καὶ τὸν Μόρο,
Λέγω τὸν μισὲρ Μπαστία
Πῶν' ἐδᾶ ςτὴν Βενετία.
— Ἀπὸ 'μένα τὸν Τριβώλη
Ἐγεννήθη ἡ ῥίμα ὅλη,
Κ' εἰ τινὸς οὐδὲν ἀρέσει,
Ἄλλη ἂς κάμῃ κι' ἂς παινέσῃ.
Ἔγραψα καὶ τύπωσά το
Κ' εἰσὲ ῥίμαν ἔβαλά το,
Νὰ τὸ βλέπουν οἱ ἀνδρωμένοι,
Τοῦ πολέμου οἱ μαθημένοι,
Καὶ νὰ τυπαίνουν καὶ αὐτῆνοι
Οἱ ἀνήξευροι μεσχίνοι
Εἰς τὸν πόλεμον λειοντάρια,
Ἄνδρες τε καὶ παλληκάρια.

Messire Bastia, qui est ici à Venise.

C'est par moi, Trivoli, *que toute cette rime a été produite, et si elle déplaît à aucun, qu'il en fasse une autre et qu'il célèbre Tagiapiera. J'ai écrit et imprimé mon œuvre, et je l'ai mise en rimes, afin que les braves, les passés maîtres en combats, voient, et que même les faibles ignorants deviennent, dans la mêlée, des lions, de vrais hommes, des preux.*

ANNOTATIONS

Vers 4 du titre. — Χριστιάνοι, muni, pour la mesure, de l'accent latin et italien. Ce mot, quoiqu'il ait été formé à Antioche (appelée par les Grecs, pour cette raison, Θεούπολις), où le grec se parlait beaucoup plus que le latin, n'a pas la forme grecque. « La terminaison en est latine et non grecque, ce qui semble indiquer qu'il fut créé par l'autorité romaine, comme appellation de police, de même que *Herodiani*, *Pompeiani*, *Cæsariani*. Le dérivé hellénique de Χριστός eût été χρίστειος. » E. Renan, *Les Apôtres*, c. 13.

Vers 3 du texte. Leçon plus probable, χάρισε, impératif aoriste de χαρίζω. Cette forme active s'établit de bonne heure. *Constantin Porphyrogénète* (m. 959); *Cær. A. B.* 59, 14.

3. Μου. Dans le grec du xvie, du xviie et du xviiie siècle, le génitif sert ordinairement de datif. L'accus. avec εἰς se rencontre rarement. Les mots de S. Luc, xiv, 9, δὸς τούτῳ τόπον sont rendus par δὸς ἐτούτου τόπον dans une version du N. T. de 1822. Dans la version de 1855, il y a δὸς τόπον εἰς τοῦτον. Nous aimons mieux le solécisme de 1822. Veut-on accoutumer le vulgaire à l'abolition des cas ?

L'usage du gén. pour le dat. remonte assez haut. Dans un chant populaire antérieur à Pho-

tius (m. 891), on voit τί σοῦ λέγει, ἂν μοῦ δώσῃς. *Zampelios*, Βυζ. Μελέτ., Athènes, 1857, p. 633.

Le gén. pour le dat. se trouve dans les vers 10, 65, 119, 286, 295, 303.

8. Édd. préc. σοπραχόμιν. *Sopra* se dit, en vénitien, *sora*. Les six membres de ce conseil s'appelaient conseillers *de sora*, c'est-à-dire *d'en haut*. Voy. Daru, *Hist. de Venise*, VIII, 22.

15. Édd. préc. οὐδέ.

15. Édd. préc. χρήζει, qui n'a pas de sens ici. Φρίζω est commun pour φρίσσω.

16. Ἀνακαράδες. Il y a deux formes de ce mot, celle-ci et ἀνάκαρα, pl. Voy. le *Glossar. med. et infimæ græcitatis* de Ducange. On trouve ce vers dans Ἱστορικὴ ἐξήγησις περὶ Βελισαρίου, *éd. Wagner*, 1870, v. 398 :

Παίζουν τρουμπέταις, ὄργανα, τουμπάκι', ἀνακαράδες.

Celui qui battait *la grosse caisse* s'appelait ἀνακαριστής. *Codinus de off. aulæ Cstpol.* c. 5, n. 15. Ἀνακαράδαις est encore actuellement usité en Grèce. Dans les *Chansons populaires de l'Épire*, publiées à Athènes, en 1866, par Khasiotis, on lit (page 140, xi)

Κάτω ςτὰ ἔξη μάρμαρα καὶ ςτῆς κρύαις βρυσούλαις,
Ἐκεῖ 'ταν κόρη ἄῤῥωστη βαρειὰ γιὰ ν' ἀποθάνῃ,
Μὲ τἄργανα τὴν ἔκλαιγαν, μὲ τοὺς ἀνακαράδαις, etc.

Dans le *Glossaire* qui se trouve à la fin du volume, Khasiotis interprète ἀνακαράδες par μουσικὰ ὄργανα.

18. Ce mot et ceux tels que κύρις, οἰκοκύρις, μακελλάρις, ἀποκρισιάρις se terminaient, dans le principe, en ιος. Le ο en est tombé comme des noms neutres παιδίον (παιδίν, παιδί), κλειδίον, etc. Ces noms masculins doivent donc s'écrire avec un ι. On voit que le poëte a changé, pour la mesure, l'accent de φουρναρις.

21. Il y a un verbe sous-entendu ici : *μέσα* est = dans. *Intro tanquam accipiter*, c'est-à-dire *intro ruit*.

24. Édd. préc. παίρνῃ. Nous mettons l'ind., parce que νά est = ἰδού; νὰ παίρνει, *ecce tollit*.

25. Édd. préc. ποῖος, ce qui serait un dissyllabe, où il faut un monosyllabe. Avec ce changement d'accent, il s'opère une συνίζησις. Voy. la Gramm. de J. David, p. 9, note 2, et Mullach, *Batrachomyomachie de Zénos*, p. 42.

31. Μνέγω. Les formes du verbe sont ὀμνέω, et avec un γ, parent du digamma éolien, ὀμνέγω. Puis le ο tombe, comme il arrive pour ὁμιλῶ, ὀνομάτος, *etc.*, qui deviennent μιλῶ, νομάτος. Voy. note sur le vers 50.

37. Κάλλιος. *Meilleur*. Καλός a de très-bonne heure pris le sens de *bon* : le bon pasteur, ὁ ποιμὴν ὁ καλός, *Év*. Jean, X, 11. La forme ordinaire du comparatif est καλλήτερος, mais l'ancienne forme καλλίων se voit *Carm. Pop. Passow*, 538, 2.

Καλός est ici employé pour *brave*, comme l'est, en grec ancien, ἀγαθός, avec ses compar. et superlat. κρείσσων, ἀρείων (Ἄρης, ἄῤῥην), ἄριστος.

37. Παρ' Ἀχιλλέας. Παρά est ici traité comme une conjonction. Mais on pourrait lui rendre son (1) ancien rôle de préposition et dire παρ' Ἀχιλλέα. Les anciens construisaient quelquefois le comparatif de cette façon : καθαρίζεσθαι.... κρείττοσι θυσίαις παρὰ ταύτας. *N. T.* Hébr. IX, 23.

40. Ῥενάλδος. Il n'y a pas lieu d'écrire la première syllabe avec un ι, car l'auteur ne suit pas la forme italienne *Rinaldo*, mais la vénitienne *Renaldo*.

43. Τρομάσσει. Le poète, pour la rime, met cette forme au lieu de τρομάζει. C'est le changement inverse qui est le plus en usage, ἀλλάζω

(1) Exemple :

Καὶ πρειττὶς εἰς τὴν ἀνδρειὰν παρὰ τοῦ Ἀχιλλ

Τζάντ Κορωναίν Ἀνδραγαθ. Μπερκρείς Μπω

p. ἀλλάσσω, τάζω p. τάσσω, φράζω p. φράσσω, φρίζω p. φρίσσω.

46. Σάν. Ce mot σάν, ὡσάν, est ici une préposition. Il peut être conjonction. Cette double construction est bien mise en lumière par les citations suivantes. Dans Ἡ εὔμορφη βοσκοποῦλα (voy. 2ᵉ éd. de la *Collection Legrand*), on lit les deux vers qui suivent :

K' ἔλαμπε σὰν τὸν ἥλιον ἡ ἐμμορφιά της, v. 12.
K' ἔλαμπε σὰν τὸν οὐρανὸν καὶ τ' ἄστρη, v. 16.

A la fin de cette 2ᵉ éd., le lecteur trouvera une pièce imitée de l'idylle de Drimyticos et qui se chante dans les îles de l'Archipel. Les deux vers que nous venons de citer sont reproduits avec ce changement : K' ἔλαμπε σὰν ὁ ἥλιος, K' ἔλαμπε σὰν οὐρανός. Ajoutons le complément de cette règle, donné par Schinas (*Gramm.*, p. 135), mais omis dans beaucoup de grammaires, notamment dans celle de Mullach : *Cette construction avec l'accusatif n'a pas lieu quand le nom est dépourvu d'article. On ne dit pas :* δέρνονται σὰν πετεινούς, *mais seulement :* σὰν πετεινοί.

46. Ταγιαπιέρα. En vénitien, *tagliare* devient *tagiar*, *pietra* devient *piera*. Ce nom de famille, tiré d'un métier, a son pendant en grec ancien. Σμῖλις vient de σμίλη, *ciseau de sculpteur*. Pausanias parle d'un Smilis, qui était *sculpteur* (*Paus*. 7, 4, 4).

47. Μπορεῖ p. ἐμπορεῖ. Après ce verbe, le *Dict.* de Dehèque met: R. ἐν, πόρος. Mais la véritable étymologie est celle qu'a donnée G. Deville dans son *Étude du dialecte tzaconien*. Εὐπορῶ est devenu ἐμπορῶ, μπορῶ, comme εὔνοστος est devenu ἔμνοστος, Φλώρ. καὶ Πλατζιαφλ. v. 1626, éd. Wagner, comme εὔμορφος est devenu ἔμμορφος, Ταγιαπ. v. 30 et Ἡ Εὔμ. Βοσκοπ., 2ᵉ éd., Coll. Legrand, v. 12

et 175. Εὐπορῶ est employé pour δύναμαι par les Byzantins, οὐκ εὐπορεῖτε τὰ τείχη κτίσαι. Theophan. (m. 817) 634, 20.

50. Ξέ est p. ὄξε, le o étant tombé comme il arrive pour μνέγω (vers 31), pour μιλῶ (vers 110). Voy. ὄξε dans la Ἱστορία τοῦ ῥὲ τῆς Σκωτίας de Trivoli, v. 28. Ὄξε est un allongement de ὄχ, au sujet duquel Passow dit, dans son *Index* : ὄχ = ἐκ *in dialecto septem Insularum*. Or Trivoli était de Corfou, une des Sept Iles.

54. Πέψη. Rien de plus commun que l'absence du μ dans ce verbe. Voy. le Ἀπολλώνιος ὁ Τύριος, v. 507, 577, 656, le Ἀπόκοπος, v. 403, 482. Le v. 656 de l'*Apollonius de Tyr* commence ainsi : Καὶ τὴν Ταρσίαν ἔπεψε, ce qui signifierait, en grec ancien, « il digéra Tarsia ». On trouve le μ supprimé dans d'autres mots, par ex. ὀφαλός, *Apokopos*, vers 22. Cf. le grec anc. τύπανον. Dans le dialecte grec d'Égypte, au contraire, on insérait abusivement le μ, λήμψομαι, λίμψανον (pour λείψανον).

58. Ἀφεντειᾶς. C'est la *Signoria* de la République de Venise. Le poëte a changé l'accent du mot pour la mesure ; dans le v. 215, il laisse au mot son accent régulier.

59. Κουρσεμένο. Ce verbe κουρσεύω est assez ancien. Il se trouve dans Théophane (m. 817), 487, 12 ; 588, 9. Un autre mot ayant le même sens est διαγουμίζω, qui, venant de διακομίζω, rappelle le ἄγω καὶ φέρω du grec classique.

61. Παιδάκι. Les diminutifs des substantifs sont souvent en άκι. La terminaison en ούτζικος est un diminutif d'adjectif. Cependant on trouve ἀδελφούτζικος dans Τὸ πῶς οἱ Φράγκοι ἐκέρδισαν τὸν Μωρέαν, *Ellissen's Anal.*, 2 Theil, p. 4.

62. Καβολάκι. Ducange (*Gloss. med. et inf.*

græcitatis) a ce qui suit : « Καβούλιον apud Zachariam Pap., l. 3 *Dial.* c. 1, ubi Gregorius M. *cubiculum* ». Καβουλάκι ou καβολάκι serait donc le diminutif de καβούλιον ou καβόλιον.

65. Λέγει του. La position ordinaire du pron. pers. est avant le verbe, à moins que le verbe ne soit à l'impératif. Dans l'île de Chypre, on le met après. Voyez comme le Cypriote parle dans la comédie de D. K. Byzantios, Βαβυλωνία. Sachlikis, Crétois, le met très-souvent après. Voyez σηκώνει τον, dans un extrait d'un poëme anonyme, p. 209 des *Études sur la litt. gr. mod.* de M. Gidel. On trouve λούω σε καὶ χτενίζω σε dans un poëme, provenance Archipel, *Carmina Pop.* Passow, 437, 15.

65. Il est probable que, pour la mesure, le poëte a écrit ἀσβής. Une voyelle ou diphthongue non accentuée se retranche souvent : σημερνός (v. 45), κορφή, φλακή, σκώνω, στάρι. Ce phénomène se présente dans le grec ancien, avec cette différence que la voyelle qui tombe est toujours *brève*. Exemples : κεβλή, macédonien p. κεφαλή ; ὀβλός p. ὀβολός, dialecte grec d'Égypte. *Rev. Archéologique*, nouv. sér. XI, pp. 436, 437 ; XII, p. 36.

66 Δουράτσο. L'ancienne Ἐπίδαμνος, plus connue, du temps des Romains, sous le nom de Δυῤῥάχιον.

69. Χώραν. Le mot ordinaire pour *ville*. Il a eu ce sens de bonne heure. Il l'a dans la *Novelle* 245 de Constantin Porphyrogénète. De ce sens vient le verbe χωρατεύω, *plaisanter*, qui rappelle ἀστείζομαι. Χωριατεύω, au contraire, qui vient de χωρίον, *village*, signifie *se conduire en manant.*

76. Ξυπόλητοι. Nous écrivons avec un η et non υ après le λ. Ce mot nous paraît être une corruption de ἐξυπόδητος, forme de basse grécité, pour ἀνυπό-

δητος. Rien de plus commun que la permutation
(1) du *d* et du *l* : *Lingua*, vieux latin *dingua* ; ἄμυλον, amylum, *amidon* ; *cicada*, italien *cicala*, français *cigale* ; Ὀδυσσεύς, *Ulysses* ; Ægidius, *Gilles* ; Myrdhinn, *Merlin*.

On trouve ἀξυπόλητος dans le Ἀπολλώνιος ὁ Τύριος, vers 159, éd. Wagner, 1870. Le ἀ qui précède le ξ est purement prosthétique.

A propos de trois verbes où ξέ préfix marque *cessation*, ξεδιψῶ, ξεθαῤῥῶ, ξεμαθαίνω, nous rappellerons que, en grec ancien, ἐκδιψῶ, ἐκθαῤῥῶ et ἐκμανθάνω ont le sens tout opposé, *être très-altéré*, *être très-confiant*, *apprendre à fond*. Ἐκ, dans ces verbes et quelques autres, signifie *jusqu'au bout*. Cf. l'anglais *to learn utterly*, *to learn out and out*.

77. Édd. préc. Μπαρζαχάνος. Éd. de 1782, μπαζαρχάνος. Ducange ne donne pas le mot que nous avons dans le texte, mais il donne μπαζαριώτης qu'il explique *salsamentarius*, ταριχοπώλης. Les deux formes viennent de μπαζάρι, le mot turc par adoption qui répond à ἀγορά.

82. Κρεμάσω. En grec ancien, κρεμάννυμι ne signifie jamais *pendre afin d'étrangler*. Le *Thesaurus* d'Étienne paraît donner ce sens, entre autres, à ce verbe, ou du moins ne l'exclut pas assez nettement. Cette inexactitude n'a pas été relevée dans la dernière édition. Dans les deux passages de Plutarque cités, *Plut. Alex.* 59, et *Plut. Cæs.* 2, ce verbe signifie *crucifier*. Il n'a le sens de *pendre pour étrangler* que dans la très-basse grécité.

87. Πάλι. On trouve ce mot sans ν dans les poëtes anciens. Callim., *Ép.* II, éd. Boissonade. Πάλιν a aussi, en grec ancien, le sens *au contraire*.

92. Édd. préc. καθεὶς. La mesure veut καθένας

(1) [illegible] Μεσαιωνική Βιβλιοθ. 2

100. Ἐσαλαβατίσαν. Ce verbe se trouve dans le *Dict. grec vulgaire italien* de Somavera et dans le *Dict. néo-grec allemand* de Kind. Il signifie « lever l'index de la main droite, en signe qu'on est mahométan. »

102. Σαντσάκια. Ce mot, qui est d'origine turque, manque dans le *Dict.* de Dehèque, comme le précédent; il se trouve dans les *Carm. Pop. Passow* 272 a, 10. Dict. turc de Mallouf, p. 619

103. Édd. précéd. βαροδέσαν : « *ils* voilèrent *leurs tambours* ». Voile-t-on les tambours au moment de livrer bataille? Notre restitution est due à la réponse négative que nous avons faite à cette question.

105. Φραγκάκια. Ce diminutif de mépris se trouve dans un vers où Emm. Georgillas parle en son propre nom : Ῥωμαῖοι καὶ Φραγκάκια, « Grecs et petits Francs ». Θανατικ. τῆς Ῥόδου, *ed. princ. Wagner*, 1870, v. 39. Les Grecs n'avaient pas encore oublié les horreurs commises en 1204, à Constantinople, par les Francs.

108. Θηρία. Zalykoglou dit à la p. 18 de la préf. de son *Diction. français-grec* : δὲν λέγομεν οὔτε θηρί οὔτε χωρί, ἀλλὰ θηρίον καὶ χωρίον. Toutefois, ces deux noms, quoiqu'ils ne perdent point le ο, s'écrivent souvent, dans les chants populaires, θηριό, χωριό. Ajoutons que βιβλίον ne devient jamais βιβλί, mais prend parfois la forme βιβλιό.

130. Συντρόφοι. Les poëtes *chydaïzants* changent souvent l'accent pour les besoins de la mesure, mais cette accentuation-ci est celle de la langue parlée du vulgaire. Les Doriens accentuaient ainsi les pluriels en οι. *Gregor. Cor.* p. 314; *Grammaire de Mullach*, p. 144. Voy. un autre exemple au v. 233.

137. Φεύγει. Ce mot est l'infin. (avec chute du ν)

employé comme substantif neutre, *le fuir*, *la fuite*. Dans le Ἀπόκοπος, v. 38, se trouve Δὸς τῆς ψυχῆς τὸ θέλει, donne à ton âme *son vouloir*, ce qu'elle veut. Dans le *Erotocritos*, on trouve τὸ δροσίζει, τὸ καίγει, τὸ βλάπτει, τὸ κατέχει. L'infinitif substantif se trouve cinq fois, sans apocope, dans l'*Apokopos*, v. 12, 13, 14.

L'hémistiche 38 du Ἀπόκοπος est susceptible, il est vrai, d'une autre construction. L'auteur de ce poëme emploie souvent l'art. pour le pron. rel. Τὸ θέλει peut donc être = ὃ θέλει, *ce qu'elle veut.* Mais, dans les autres exemples du Ἀπόκοπος et dans ceux du Ἐρωτόκριτος, il y a des infinitifs. Voy. *Erotocrit.* Venise, 1865, pp. 131, 135, 186.

141. Καστὶ χαούρ. Mots turcs. Le second, qui signifie *infidèle*, est donné par Ducange sous la forme καβούρ. C'est le mot ordinairement transcrit *giaour* dans les langues occidentales. Cette dernière forme est aussi celle que l'auteur de la Ἱστορία τοῦ Σταυράκη, éd. de la Collection Legrand, p. 23, a employée à l'acc., γκιαούραν.

144. Πόλεμος est plus souvent *combat, bataille* que *guerre*, chez les écrivains *chydaïzants.*

149. Δίδει εἰς. Dans les édd. préc., il manque ς devant le τὴν du v. 149 et celui du v. 151. La locution ici employée est celle que donne Somavera, au mot Δίδω : « δίδω εἰς τοὺς ὀχθρούς, *dare addosso a' nemici* ». Cette locution se trouve aussi au vers 123, mais là εἰς n'est pas nécessaire, parce que le rég. ind. est un pronom personnel.

150. Μπάντα, le mot vénitien *banda*. Paoletti, dans son *Dictionnaire vénitien*, l'explique ainsi : « Banda dei ponti, *sponda*, *parapetto*, *spalliera* ».

151. Βιστηρία. Dehèque donne le mot βιστηρῶ, *heurter*, *choquer*. Nous pensons que ce substantif,

que nous ne trouvons dans aucun dictionnaire, a le sens de πρίστις (mar.), de *navis rostrata*.

162. Γομάρια. Le mot γομάρι signifie *âne* et *fardeau* et nous remet en mémoire l'étymologie peu solide : *onus*, *fardeau*, de ὄνος, *âne*.

172. Édd. préc., Τ' εἰς.

177. Τὴν. Édd. préc. τὶς.

177. Ἀριθμήσῃ τὴν ἡμέραν ἐκείνην, comme au vers 145, 146, ἀριθμήσῃ τὸν πόλεμον. L'auteur donne à ἀριθμῶ les deux sens de *conter* et de *compter*. L'italien et le vénitien *contare*—*ar* a les deux sens. Les deux mots viennent, l'un et l'autre, du latin *computo*, qui est = ἀριθμῶ.

182. Édd. préc. Μὲ χέρια μὲ τὰ σπαθία.

186. Ἐκ τὰ καράδια. Nous ne connaissons pas le mot καράδια, et nous ne voyons pas quel sens on peut tirer de ce vers. Une leçon qui ne peut se dire certaine, puisqu'elle n'est que possible, se présente à notre esprit :

Νὰ χωρίζῃ τὸ 'ς τὰ κλεινώδια,

« qu'il les mette à part avec les bijoux (du sou« venir). » Ce mot κλεινώδιον se trouve dans Nicétas Choniata, *Thesaur. Orthod. Fid.* V, 27. Voy. Ducange, *Gloss. med. et inf. græcit.* C'est aussi un mot de basse latinité. Ducange, dans ce dernier glossaire, dit : « *Clenodium, clenodia*, res quævis pretiosa, Gallis *un bijou* ». Le grec vient probablement du latin, et le latin de quelque dialecte tudesque. L'allemand a le mot *Kleinod*.

188. Ἄρμενα a le sens de *vaisseaux* dans ce vers, et le sens de *voiles* dans le v. 193.

192. C'est le mot italien *manto*, itague.

206. Καταλλάϊ. Édd. préc. καταλάει. Καταλλάγιον, — αλλάγι, αλλάϊ, la réconciliation en général, et, dans la langue de l'Église, le pardon des péchés, la réconciliation du pécheur avec Dieu. Nous

avions d'abord pensé à καταχλάει, infinitif avec apocope du ν (voy. vers 137), *le pleurer* pour *le pleur*. Mais καταχλάει, quant au κλα, tiendrait du dialecte attique ancien, et non du grec vulgaire, qui voudrait κλαίγει ou κλαίει.

210. Χριστιανωσύνη. Mot sur le modèle de ἱερωσύνη, ἀγαθωσύνη. Wagner, dans ses *Medieval Greek Texts*, London, 1870, écrit à tort, croyons-nous, — οσύνη.

215. Καμάρι. Figure dans un morceau des *Carmina Popularia* de Passow, 236, 5, et rime avec un mot que le savant éditeur a mal expliqué:

> Ὅλου τοῦ ντουνιᾶ λιτάρι,
> Τῆς Ἀρβανιτιᾶς καμάρι,

«*pierre précieuse du monde entier, orgueil de l'Albanie*». Passow dit, dans son *Index :* « Λιτάρι, τό (λιτή), *preces, precatio*, 236, 5, » mais il n'a pas pris garde que le morceau est écrit dans un dialecte où le θ devient τ. Le v. 4, où il y a δὲ τὰ γένῃ pour δὲν θὰ γένῃ, aurait dû mettre Passow sur la voie de la vérité. Dans la Βαβυλωνία de D. K. Byzantios, l'Anatolite dit : 'φημερίδα τῶλεις, 'λευτερία, ἀλήτεια. Il eût dit λιτάρι pour λιθάρι.

217. Πλούτη. Le sing. neutre se trouve dans Φλώριος καὶ Πλατζιαφλῶρα, v. 1870, *éd. Wagner*, 1870. Cette forme est ancienne. Déjà Lachmann (1831) croyait trouver dans les mss. du N. T. la raison de préférer τὸ πλοῦτος à τὸν πλοῦτον pour *Éphés*. 2, 7 et *Éphés*. 3, 16. Le *Codex Sinaiticus* récemment publié présente cette leçon dans ces deux passages.

218. Édd. préc. τὴν ἐτούτη, au lieu de τὴν τοιούτη.

226. Ἀποθάνῃ. Avec le sens de *tuer*, comme le *morire* des Italiens. Dans le *Erotocritos*, on trouve ce vers :

> Ἔτζι ἄδικα τὸ τέκνο σου μὴ θὲς νὰ τ' ἀποθάνῃς,

Mourir avait ce sens en vieux français. *Chanson de Roland*, 194 : *Mort m'a mes homes.*

227. Μικροί τε καὶ μεγάλοι. Cette expression, qui revient si souvent dans les poésies françaises, anglaises et italiennes du moyen âge, se trouve neuf fois dans le *Apollonios Tyrios*, poëme de 852 vers.

231. Τὸ Κασσώπη. Cet art. neutre avec un nom fém. s'explique par le grand nombre d'anciens diminutifs qui, en grec vulgaire, ont supplanté les primitifs. Trivoli pensait à une forme Κασσώπι.

239. Κοντυλονῆσι. Dans la *Géographie* de Mélétius (τμη. 18, c. 4, § 2) Κονδηλονῆσι. Mélétius n'en donne pas l'ancien nom. C'est une très-petite île près de Corfou.

246. Édd. préc. Μαρκεζάνοι. Ces Marzécans, ou mieux Marsicans, sont les habitants de Marsico. Μάρσικον, κοινῶς Μάρσικο, πόλις... πρὸς τὸν Ἄκιριν ποταμόν, ὅστις καὶ Ἄγριος καλεῖται, καὶ κοινῶς Ἄγρι, πίπτων εἰς τὸν Ταρεντινὸν κόλπον, ἀφίσταται τοῦ Σαλέρνου πρὸς τὸν Εὖρον 50 μίλια, καὶ τῆς Τυῤῥηνῆς θαλάσσης 18. *Géogr.* Mélétius; τμη. 17, c. 9, § 6.

255. Γυναίκαις καὶ παιδία. Ceci pourrait s'exprimer par le mot composé γυναικόπαιδα, qui a souvent figuré dans les journaux grecs, à l'occasion de la dernière insurrection crétoise. Le grec ancien ne connaît pas de pareilles compositions de mots. Les exemples les plus fréquents sont ἀνδρόγυνον (ménage), φαγοπότιον, γιδοπρόβατα.

Ἀνδρόγυνον, *ménage*, et γυναικόπαιδα, *femmes et enfants*, sont anciens dans la basse grécité. Pour le premier, voy. Eustrat. (m. 600 env.), 2325; pour le second, Theophan. 596, 12 : Theophan. *Cont.* 615, 11.

269. Ἀποθαμμένοι. Schinas, dans sa *Grammaire*, p. 76, prétend que ce partic. vient de θάπτω,

mais à tort, car on n'a jamais dit ἀποθάπτω.

272. Édd. préc. ταῦτον. Dans la Ἱστορία τοῦ ῥὲ τῆς Σκωτίας, v. 347, éd. de la Collection Legrand, il y a γιὰ δαὐτό, où le δ est simplement euphonique.

280. Παιδέψῃ. Παιδεύω n'a jamais le sens de *châtier*, dans les classiques, mais ce sens est ancien, puisqu'il se trouve dans les LXX et dans le N. T. Le grec classique, par un euphémisme semblable, disait σωφρονίζω, vieux français, *assagir*, au lieu de κολάζω.

288. Τοᾶναν. Ce mot n'est autre que le vénitien *doana* pour *dogana*, douane.

291. Δεκαπέντε συλλαβαῖς. L'auteur fait allusion au vers politique composé de quinze syllabes. Sur ce vers, voy. Mullach, *Batrachomyomachia Zeni, Proleg.*, p. 45 ; *Études sur la litt. gr. mod.*, par M. Gidel, p. 21 ; *Medieval Greek Texts*, Wagner, part. 1, *Proleg.*, p. 2.

293. Τώρα. Dans le grec de Bova et d'Otrante, qui est d'ailleurs affreusement *mixobarbare*, on se sert du mot classique ἄρτι, au lieu de τώρα. Voy. Comparetti, *Saggi dei dialetti greci dell' Italia meridionale*, p. 95.

297. Προβεδώρο. *Provéditeur de la flotte.* Daru, *Hist. de Venise*, l. XIX, 30.

301. Édd. préc., Πῶνι δά, leçon qui se peut défendre, car elle donne une expression du langage *vulgaire niais* : « Qui est donc à Venise. » Nous préférons ἰδᾶ (pour ἰδῶ), *ici*. Ce mot a aussi la signification de *à présent*. Cf. le latin *hic* p. *nunc*, et l'angl. *hereafter*. Le v. 363 du Θρῆνος τῆς Κωνσταντινουπόλεως d'Emm. Georgillas offre un exemple remarquable de ce sens :

Ὅμως ἰδᾶ καὶ πάντοτε μετὰ ψυχῆς κραυγάζω.

309. Τυπαίνουν. Ce mot n'est que l'italien *divenire*, vénitien *devegnir*. A toutes les époques, les

Grecs, lorsqu'ils ont incorporé un barbarisme dans leur langue, lui ont donné instinctivement une physionomie grecque. Ce mot se donne l'air de venir de τύπος. Dans le *Epistolarion* de S. Veloudis, 3e éd., *Venise*, 1864, p. 141, on trouve ἐμβάλλω pour *emballer*. Tous les jours on voit, dans les feuilles publiques de la Grèce, ἐνσπείρω pour *inspirer à*..., ἔνστικτον (de ἐνστίζω) pour *instinct*, ῥῆξις pour *rixe*.

311. Tyrtée a exprimé la même pensée avec la noble simplicité de l'âge d'or de la poésie :

> Ἀλλὰ μέγαν ποιεῖτε καὶ ἄλκιμον ἐν φρεσὶ θυμόν,
> Μηδὲ φιλοψυχεῖτ' ἀνδράσι μαρνάμενοι.

TYRTÆ. I, 17.

INDEX

DES MOTS ET EXPRESSIONS ANNOTÉS

(*Le renvoi est au vers.*)

MOTS

EXPRESSIONS

Paris.—Imp. Jules Bonaventure, quai des Grands-Augustins, 55.

Ο ΠΟΛΕΜΟΣ

ΤΩΝ

ΠΟΝΤΙΚΟΒΑΤΡΑΧΩΝ

COLLECTION

DE

MONUMENTS

Pour servir à l'étude

DE LA LANGUE NÉO-HELLÉNIQUE

N° 4

BATRACHOMYOMACHIE

TRADUITE EN GREC VULGAIRE

PAR GEORGES OSTOWICK Ostobek

DE RAGUSE

PARIS

CHEZ MAISONNEUVE ET CIE

15, QUAI VOLTAIRE, 15

1869

Ο ΠΟΛΕΜΟΣ

ΤΩΝ

ΠΟΝΤΙΚΟΒΑΤΡΑΧΩΝ

ΥΠΟ

ΔΟΝ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΟΣΤΟΒΗΚ

ΤΟΥ ΡΑΓΟΥΖΑΙΟΥ

ἐπιμελείᾳ καὶ διορθώσει

ΑΙΜΥΛΙΟΥ ΛΕΓΡΑΝΔΙΟΥ

ΑΘΗΝΗΣΙΝ

ἐν τῷ γραφείῳ τῆς Πανδώρας

1869

PRÉFACE

Il est assurément peu de livres qui aient été aussi souvent imprimés ou traduits que la *Batrachomyomachie*. Imprimée pour la première fois à Venise, en 1486, deux ans avant l'*Iliade* et l'*Odyssée*, elle a eu depuis cette époque d'innombrables éditions; elle a été traduite dans presque toutes les langues, et, à notre connaissance, cinq fois en grec vulgaire. C'est de ces dernières traductions que nous voulons dire quelques mots.

La première, en suivant l'ordre chronologique, est celle de Dimitrios Zinos, de l'île de Zante. Quelques savants bibliographes prétendent qu'elle fut d'abord imprimée à Venise; mais les preuves qu'ils apportent à l'appui de leur assertion sont de bien peu de valeur. De cette prétendue édition, on ne connaît aucun exemplaire. Quoi qu'il en soit, un savant d'outre-Rhin, Martin Crusius, fit imprimer, dans le sixième livre de sa *Turco-Græcia*, la traduction de D. Zinos, et accompagna le texte grec d'une version latine qui est loin d'être fidèle.

Au commencement du dix-huitième siècle, Lang reproduisit, presque sans changement, le texte de Crusius. On le trouve dans la seconde partie de sa *Philologia Barbaro-græca*. Le troisième éditeur fut Ilgen; il savait peu le grec vulgaire; aussi a-t-il commis les erreurs les plus grossières et les plus ridicules dans ses annotations.

La première édition vraiment correcte de ce poëme est celle de Lécluse (Toulouse, 1829); nous en reproduisons le titre à cause de sa singularité : « Ὁμήρου Βατραχομυομαχία τετράγλωττος· εἰς ῥωμαϊκὴν μὲν γλῶσσαν Δημήτριος ὁ Ζῆνος, εἰς κελτικὴν δὲ Ιωάννης ὁ Οἰνοπότης παραπέφραδε· καὶ δὴ καὶ εἰς λατινικὴν μεταπέφραδεν ὁ ἐκδιδοὺς Λουλουδάριος ὁ Καταῤῥάκτης, ἱππεὺς τοῦ ἐντίμου

τάγματος. » Lécluse était incontestablement un helléniste distingué; mais il faut avouer qu'il avait une façon bien bizarre de gréciser son nom, ainsi que celui de Boivin.

Enfin, plus récemment encore, la traduction de Zinos a été éditée avec de savants commentaires par M. Mullach, professeur à l'université de Berlin.

L'œuvre de Zinos est remarquable à plus d'un titre; le style en est coulant et naturel; la langue dans laquelle elle est écrite n'a pas vieilli : c'est celle que parle encore aujourd'hui le peuple grec, langue fraîche et harmonieuse, qui n'a rien de commun avec l'idiome artificiel et sans vie employé par certains écrivains de la Hellade régénérée.

La seconde traduction est celle de Stratigos; voici le titre complet de l'édition de Venise, dont je dois communication à l'extrême obligeance de M. Egger : « Ὁμήρου Βατραχομυομαχία μεταγλωττισμένη διὰ στίχου ἀπὸ τὸ Ἑλληνικὸν εἰς τὸ Κρητικὸν ἁπλοῦν ἰδίωμα, πρὸς κοινὴν ὠφέλειαν τῶν φιλομαθῶν, παρὰ Ἀντωνίου Στρατηγοῦ, τοῦ Κρητὸς, πολίτου κατὰ τὴν ἀρχὴν Ἑνετοῦ, ἐπιστάτου καὶ διδασκάλου τοῦ ἐν τῷ κλεινῷ Παταβίῳ Κωττουνιανοῦ Ἑλληνομουσείου, ἀφιερωθεῖσα τοῖς ἐκλαμπροτάτοις καὶ εὐγενεστάτοις Κυρίοις Πάννῳ καὶ Ζαχαρίᾳ Μαρούτζῃ. Ἐνετίῃσιν, 1745. Παρὰ Νικολάῳ Γλυκεῖ, τῷ ἐξ Ἰωαννίνων. *Con licenza de' Superiori, e privileggio.* » Après le titre se trouve l'épître dédicatoire à Pannos et Zacharias Maroutzi, que Stratigos appelle « l'ornement de la nation grecque ».

Le style de cette traduction a quelque chose de moins naïf et de moins naturel que celui de la précédente. Cependant Stratigos a su parfois donner à ses vers une allure assez vive et dégagée; quoi de plus heureux, par exemple, que les suivants?

« Ξένε, τίς εἶσαι? κι' ἀπὸ ποῦ τὸ περιγιάλι δέρνει
Τὸ ῥιζικό σου; καὶ γονειὸ ποιὸν ἔχεις; ὅλα τώρα
Καθάργια μοῦ φανέρωσε, μὴ σὲ νοήσω δῶρα
Τῶν ψευδολόγων νὰ κρατῇς στὰ χείλια σου, καὶ τάσσω,
Ἂν σὲ γνωρίσω μπιστικὸ φίλο, νὰ σ' ἀνεβάσω
Στὸ σπῆτί μου, καὶ μὲ πολλὰ χανίσκια καὶ μεγάλα
Νὰ σὲ τιμήσω· κ' εἶμ' ἐγὼ Φυσίγναθος, εἰς τ' ἄλλα
Ὁ βασιλειάς, ὁποῦ τιμαῖς ἔχω ἐδεπὰ στὴν λίμνη,
Κι' ὁπ' ὁδηγῶ τοὺς βατραχοὺς, σὰ ναύκληρος στὴν πρύμνη,
Καθημερνό. Καὶ μιὰ φορὰ, μεσ' στὸ παραποτάμι

Τοῦ Ῥιδανοῦ, ὁ γονῆς Πηλειὰς μιὠρέχθηκεν νὰ κάμῃ,
Πάραφτας ὁποῦ σμίχθηκε μὲ τὴν Ὑδρομεδοῦσαν
Ἀγαφτικά. Μὰ ἐσὲ θωρῶ νέο καλὸ, κι' ἀνθοῦσαν
Δύναμι νἄχῃς περισσὴ παρ' ἄλλους, καὶ λογιάζω
Πῶς εἶσαι βασιλειὰς καὶ σὺ, καὶ πολεμάρχο κράζω
Εἰς τοὺς πολέμους ἔξοχον. Ἀμ' ἔλα, τὴν γενειά σου
Γλήγορα 'πέ μου· κι' ἄφησε κάθε λογῆς δειλιά σου. »

La troisième traduction est celle que nous réimprimons aujourd'hui. Éditée (pour la première fois, croyons-nous) à Venise, en 1746, chez Nicolas Glykys, de Janina, elle a pour auteur Georges Ostowick, protonotaire apostolique à Constantinople. La désinence slave de ce nom indique suffisamment que celui qui le portait n'était pas d'origine grecque. En effet, selon ce que nous écrit notre ami M. Const. Sathas, Ostowick était citoyen de Raguse.

Son ouvrage est plutôt une imitation qu'une traduction de l'original grec. Il ne compte guère moins de douze cents vers, tandis que celui d'Homère n'en renferme que trois cents environ. Chez Ostowick, pas de surnaturel; les dieux de l'Olympe n'interviennent en aucune façon dans la querelle qui divise les Rats et les Grenouilles, si ce n'est peut-être dans les derniers vers, où le rat Svynokandilas, à moitié croqué par un crabe et ne sachant plus à quel saint se vouer, prend le parti d'appeler Minerve à son secours. Mais, hélas! par malheur pour lui, la déesse de la sagesse est endormie, et l'infortuné rongeur ne parvient à s'échapper des serres impitoyables de son ennemi qu'en y laissant une oreille.

Le poëme d'Ostowick, malgré ses interminables longueurs et son style terre à terre quand il n'est pas déclamatoire, n'en est pas moins un curieux monument de la poésie grecque vulgaire. La langue en est pure; on n'y rencontre que quelques mots d'origine italienne ou turque, mais dont l'emploi n'a absolument rien d'insolite. En outre, si les fonctions que remplissait Ostowick à Constantinople ne suffisaient pas à nous prouver qu'il devait être familier avec le grec littéral, maints passages de son ouvrage ne nous permettraient pas d'en douter.

La quatrième traduction est celle de Jean Vilaras; nous la réimprimerons dans quelques semaines; qu'il nous suffise, quant à présent, de dire que c'est un chef-d'œuvre.

Enfin, la cinquième et la plus récente est celle qui a paru

dans la *Pandore* du mois d'août dernier. L'auteur n'a pas jugé à propos de nous révéler son nom; mais, quel qu'il soit, nous le félicitons bien sincèrement de la façon dont il a interprété le poëme d'Homère. Sa traduction est concise, aisée, fidèle et élégante, et l'hexamètre ancien y est parfaitement rendu par le vers politique moderne. Qu'on en juge plutôt par l'extrait suivant :

Εἶπε κ' ἔδωκε τὰ νῶτα· τάχιστα δ' αὐτὸς ἐπέβη
Μ' ἅλμα κοῦφον, θεὶς τὰς χεῖρας πέρὶ ἁπαλὸν αὐχένα.
Κ' ἔχαιρε μὲν κατὰ πρῶτον βλέπων τοὺς πλησίον ὅρμους,
Εἰς τὴν νῆξιν τοῦ βατράχου εὐφραινόμενος, ἀλλ' ὅτε
Ἐκαλύπτετο μὲ μαῦρα κύματα, πολλὰ δακρύων
Μάτην τὴν μετάνοιάν του ἤλεγχε, τὰς χαίτας τίλλων·
Καὶ συνέσφιγγε τοὺς πόδας ὑποκάτω τῆς γαστέρος,
Ἡ καρδία του δὲ ἔνδον ἔπαλλεν ἐξ ἀηθείας
Τοῦ κινδύνου, κ' ἐπεθύμει ἐπὶ τῆς ξηρᾶς νὰ φθάσῃ.
Κι' ἀναστέναζε βαθέως ἐκ τῆς βίας κρύου φόβου.
Ὕδρως δ' αἴφνης ἀνεφάνη, φοβερὸν εἰς ἀμφοτέρους
Θέαμα, κ' ὑπὲρ τὸ ὕδωρ τράχηλον ὀρθὸν ἐκράτει.... »

Nos sincères remercîments à M. Dragoumis, pour avoir donné place à cette traduction dans son estimable et excellent recueil.

Paris, mardi 26 octobre 1869.

Émile Legrand.

ΒΑΤΡΑΧΟΜΥΟΜΑΧΙΑ

ΤΟΥ ΟΜΗΡΟΥ

Εἰς ἁπλῆν ὁμοιοτέλευτον στιχολογίαν συντεθεῖσα

ΠΑΡΑ ΤΟΥ

ΔΟΝ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΟΣΤΟΒΗΚ

Ἀποστολικοῦ Πρωτονοτάρου ἐν Κωνσταντινουπόλει.
Τῆς τοῦ Ὁμήρου Βατραχομυομαχία πλατυτέρα.

Ταῖς Μούσαις νὰ χορεύουσι βλέπω εἰς Ἑλικῶνα,
Καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἐγὼ θέλω νὰ λάβω ἀγῶνα,
Διὰ νὰ γράψω ἐπιμελῶς τὸν πόλεμον τὸν μέγαν,
Ὁποῦ ἐτραγουδοῦσασιν ἡ Μούσαις κ' ἐχορεῦγαν,
Τὸν πόλεμον τὸν φοβερὸν καὶ αἱματώδη μάχη,
Ὁποῦ μαζὺ ἐκάμασιν οἱ ποντικοβατράχοι,
Πόλεμον περιβόητον, ὀργίλον κατὰ φύσι,
Ὁποῦ ὁ Ἄρης εἰς αὐτοὺς τὸν εἶχε προξενήσει,
Καὶ τοὺς βατραχοποντικοὺς ἔκαμε παλληκάρια,
Νὰ πολεμοῦν ὡς γίγαντες, ὡς φοβερὰ λειοντάρια.

Καὶ ἐτούτη εἶναι ἀρχὴ εἰς τὸ κακόν π' ἐγίνη:
Διὰ νὰ πάγῃ ὁ ποντικὸς νὰ πιῇ νερὸν στὴν λίμνη,
Ποῦ μία μέρα ὁ ἄθλιος τοῦτος διὰ νὰ φύγῃ
Ἀπὸ τῆς γάτας τὸ πικρὸν καὶ φοβερὸν κυνῆγι,
Εἰς λίμνην ἦλθε τρέχωντας, μισοαποθαμένος,
Ἀπὸ τὸν φόβον ἔτρεμε ἦτον καὶ διψασμένος.
Αὐτοῦ ἐστάθη γύρωθεν νὰ θεωρῇ τὴν λίμνη,
Καὶ γάτους πλειὸ μὴν βλέπωντας, σκύπτει νερὸν νὰ πίνῃ·
Ἐχόρτασεν αὐτοῦ νερὸν, κ' ὕστερον χωρὶς ἔννοια,
Πλύνει ὡς ἀφεντότουπος καὶ μούτζουνα καὶ γένεια.
Τὴν λίμνην ἔκαμε λουτρὸν, χέρια, ποδάρια νίπτει,
Ὡσὰν νὰ ἦτον ἄρχωντας εἰς ἐδικόν του σπήτι.
Κ' ἐκεῖ ὁποῦ ἐπλύνετο, κάτω σ' αὐτὰ τὰ βράχη,
Τὸν βλέπει ὁ Φουσκομάγουλος τὸν λέγουσι λιμνάρχη.
Τοῦτος ἦν μέγας βάτραχας, μεγάλο παλληκάρι,
Τὸν κράζουν Φουσκομάγουλον, λιμνάρχη, λιμνοχάρη.
Τοῦτος θωρεῖ τὸν ποντικὸν αὐτοῦ μ' ὀργὴ μεγάλη,
Πῶς φαίνετ' ἐξουσιαστὴς εἰς ξένον περιγιάλι.
Καὶ λέγει αὐτὸς ποῦ ἔμαθεν ἐδῶ νερὸ νὰ πίνῃ,
Ἂν τὸν ἀφήκω ζωντανὸν, στηρεύει μας τὴν λίμνη.
Δίατ' ἂν καὶ φύγῃ μοναχὸς ἔρχεται μὲ τὸ πλῆθος,
Καὶ πίνουν καὶ στηρεύουσι τῆς λίμνης μας τὸ βύθος.
Ἂν φαίνετ' ἐξουσιαστὴς ὁ μόνος καὶ ὁ ξένος,
Τί θέλει κάμει ἂν φέρῃ ἐδῶ τῶν ποντικῶν τὸ γένος;
Μὰ ἐγὼ τὸν κάμνω νὰ διαβῇ καὶ πλειὸ νὰ μὴν γυρίσῃ
Στὴν λιμνὴν ποῦ ὀρέγεται λουτρὸν νὰ ἀποκτήσῃ.
Τοῦτα λογιάζει ὁ βάτραχας, ὅμως μὲ τέχνη πρῶτα
Τὸν ποντικὸ ἐχαιρέτησε κ' ὕστερον τὸν ἐρῶτα.
Λέγει του: Ἔχεις, φίλε μου, ἤθη ἐπαινεμένα,
Καὶ φαίνεσαι εὐγενικὸς, ἀμὴ τί θὲς στὰ ξένα;
Τίς εἶσαι, καὶ πῶς ἔτυχες; εἰπέ μου τὴν αἰτίαν,
Καὶ θέλει μ' εὕρεις βοηθὸν ἂν ἔχῃς δυστυχίαν.

Ἐγὼ νὰ σοῦ συμβοηθῶ ἔχω καλὸν τὸν τρόπον,
Διατ' εἶμαι μέγας βασιλεὺς εἰς τοῦτον μας τὸν τόπον.
Ἐγὼ 'μαι ὁ Φουσκομάγουλος, καὶ μ' ἔκαμαν λιμνάρχη
Σ' αὐτὴν τὴν ἐπαρχίαν μας οἱ ἄρχοντες βατράχοι·
Καὶ κάμνω σε ὑπέρπλουτον, ἂν καὶ νὰ ἦσαι ξένος,
Ἂν μοῦ εἰπῇς καταλεπτῶς τὸ ἰδικόν σου γένος,
Διατὶ αὐτὸ τὸ ἦθος σου καταπολλ' ἀποδείχτει
Πῶς εἶσαι τέκνον ἄξιον ἀπὸ μεγάλο σπῆτι.
Τοῦτα ὁ Φουσκομάγουλος τοῦ ποντικοῦ ἐδηγήθη·
Μ' αὐτὸς τοῦ λέγει : Τί θωρεῖς τὰ εὐγενῆ μου ἤθη;
Τὰ ἤθη δὲν ἐθαύμαζες ἂν ἤξευρες τὸ γένος,
Διατ' εἶμαι περιβόητος, στὸν κόσμον ἀκουσμένος·
Τ' ὄνομα τῶν γονέων μου θαυμάζεις ἂν ἀκούσῃς,
Τοῦ Ψωμοφᾶ τοῦ βασιλὲ καὶ τῆς Γλυφομελούσης·
Ἂν ἤξευρες, ὦ βάτραχα, τ' εἶναι οἱ δύο ἐκεῖνοι,
Ἡ κεφαλή σου ἔπρεπε κάτω στὴν γῆν νὰ κλίνῃ.
Τὸν Ψωμοφᾶ τὸν βασιλὲ καὶ τὴν Γλυφομελοῦσαν,
Τὰ ποντικοστρατεύματα αὐτοὺς ἐπροσκυνοῦσαν.
Βασιλικὸν ἀνδρόγυνον εἶναι οἱ δύο τοῦτοι,
Στὰ φαγητὰ περίφημοι, στοὺς δούλους καὶ στὰ πλούτη.
Καὶ ὅταν τρώγῃ ὁ Ψωμοφᾶς, τὸν παραστέκουν τότε
Χίλιαις χιλιάδες ποντικῶν, καὶ δοῦλοι καὶ στρατιῶται.
Κ' εὐθὺς ποῦ πέσῃ ψίχουρον ἀπ' τὸ δικόν του στόμα,
Τ' ἁρπάζουν, δὲν τ' ἀφίνουσι νὰ πατηθῇ στὸ χῶμα.
Πριχοῦ νὰ φάγῃ τὰ ψωμιά, τὴν τράπεζα παστρεύουν
Ὅ,τι καὶ ἂν μείνῃ, πέρνουν το, καὶ παρευθὺς μισεύουν.
Κ' ἐκεῖνος μένει ὡς βασιλεὺς εἰς μέγιστον παλάτι,
Καὶ περπατεῖ μὲ στόχασιν νὰ μὴν πιασθῇ ἀπὸ γάτι.
Μὰ, βάτραχα, πῶς με θωρεῖς καὶ δὲν σὲ πιάνει τρόμος,
Ποῦ εἶμ' ἐγὼ τέτοιου πατρὸς υἱὸς καὶ κληρονόμος;
Διὰ τὸν πατέρα μου εἶπα σου, διὰ τὴν μητέρα γροίκα,
Νὰ δηγηθῶ ταῖς χάραις της, τὰ πλούτη καὶ τὴν προῖκα.

Ἐτούτην τὴν βασίλισσαν κράζουν Γλυφομελοῦσαν,
Τὰ ποντικοστρατεύματα αὐτὴν ἐπροσκυνοῦσαν.
Αὐτὴν δὲν ἐγεννήθηκε ὡσὰν κ' ἐσᾶς, βαθράχοι,
Μὰ ἐγεννήθη εὐγενικὰ στὸ μέλι καὶ μελάσκι·
Ἀσκὸς μὲ μέλι ἦτανε τῆς μάνας μου τὸ στρῶμα,
Διατ' ἐγεννήθηκεν ἐκεῖ, κ' ἐκεῖ ἀνετράφη ἀκόμα.
Νύκτα ἐγεννήθη σκοτεινὰ, κ' ἔλαμψαν τὰ παλάτια,
Διατὶ ἄναπταν ὡς φωτιαῖς τὰ εὔμορφά της μάτια.
Καὶ ἔγινε βασίλισσα μὲ δούλους, μὲ κοπέλια,
Ποῦ τὰ ποδάρια της φιλοῦν, διατ' εἶναι ὅλον μέλια.
Τοῦ Ψωμοφᾶ τοῦ βασιλὲ ἐγίνηκε συμβία,
Κ' ἐτεκνοποίησεν ἐμὲ μὲ ἄλλα δύο παιδία.
Τὰ δύο βασιλόπουλα ὁ Χάρος εἶχε πάρει,
Καὶ μόνο υἱὸς ἀπόμεινα βασιλικὸν κλωνάρι.
Ὁ Ψωμοφᾶς ὁ βασιλεὺς βλέπωντας εἰς ἐμένα
Ταῖς χάραις ὁποῦ ἔχει αὐτὸς καὶ ἤθη τ' ἀκουσμένα,
Εὐθὺς μὲ ἐκατέστησε δικόν του κληρονόμον,
Καὶ ἔδωκέ μου ὄνομα μεγάλο εἰς τὸν κόσμον.
Τὸ ὄνομά μου γίνεται τῆς χάριτος σημεῖον,
Διατὶ τὴν χάριν μου δηλοῖ, κληρονομίαν καὶ βίον.
Ψιχάρπαγα μ' ὠνόμασε, διατὶ τὴν χάριν εἶχα,
Τρώγωντας τὰ ψωμιὰ αὐτὸς, ν' ἁρπάζω ἐγὼ τὴν ψίχα.
Καὶ ἔλεγέ μου ἂν μικρὸς ἔχω τοιούτην χάρι,
Τὶ θέλει κάμω ἂν γενῶ μεγάλο παλληκάρι.
Τὴν ψίχαν ἂν ἀπὸ μικρὸς ἁρπάζῃς μου μὲ βία,
Ἂν μεγαλώσῃς πέρνεις τὰ καλὰ καὶ τὰ ψωμία,
Καὶ ὄχι μόνον τὰ ψωμιὰ, μὰ καὶ τὸ παξιμάδι
Πῶς θέλει ἁρπάζεις, τέκνον μου, βλέπω το τὸ σημάδι.
Τὰ πλούτη μου πέρνεις ἐσὺ, τρώγωντας τὰ ψωμία,
Διατὶ αὐτοῦ τῶν ποντικῶν στέκει ἡ βασιλεία·
Λοιπὸν ἀπὸ τὴν σήμερον δική σου ἂς ἦναι τούτη,
Ταίς χάραις μου ἔχεις, υἱὲ, ἔχε τα καὶ τὰ πλούτη.

Τώρα, ὦ Φουσκομάγουλε, ἐδῶ σ' ἐκαρτεροῦσα
Ν' ἀκούσῃς διὰ τὸν Ψωμοφᾶ καὶ τὴν Γλυφομελοῦσα·
Νὰ καταλάβῃς ἀπ' αὐτὸ τὰ πλούτη καὶ τὸ γένος,
Καὶ ἀπὸ ποῖα φαγητὰ εἶμαι ἀναθρεμμένος.
Ἔχει ὁ πατήρ μου τὰ ψωμιὰ, κ' ἡ μήτηρ μου τὸ μέλι,
Καθὼς μὲ ἀνεθρέψασι κι' ὁποῦ καλὸν σοῦ θέλει·
Μέλι γλυκὺ, ἄσπρον ψωμὶ, νὰ τρώγω μοῦ ἐδίναν,
Καὶ ὅλα τ' ἄλλα φαγητὰ ποῦ γίνονται ἀπ' ἐκεῖνα,
Διάφορα ζυμαρικὰ τῶν πλούσιων ἀνθρώπων,
Ποῦ μὲ τὸ μέλι γίνονται, μὲ ἐπιδέξιον τρόπον.
Μοῦ τὰ κουβάλεις ὁ Ψωμοφᾶς μὲ τὴν Γλυφομελοῦσαν,
Τόσον ποῦ τὰ συγχαἴνουμουν καὶ ἄλλοι τὰ ζητοῦσαν.
Λοιπὸν ἐγὼ ἀνετράφηκα μὲ φαγητὰ ἐπιτήδεια,
Ὄχι ὡσὰν ἐσὲ ποῦ τρῶς λάχανα καὶ κρομμύδια.
Καὶ δι' αὐτὰ τὰ φαγητὰ ποῦ πάντα ἔτρωγά τα,
Ὁποῦ μὲ εἰδῆ ὀρέγεται νὰ με ἁρπάξ' ἡ γάτα.
Διατ' ἔκαμ' ἔντερα γλυκὰ ἠξεύρει το ἐκείνη,
Κ' ἔτζι διὰ νὰ πιάσῃ ἐμὲ κάθε φαγὶ ἀφίνει.
Δι' αὐτὸ μ' ἐκυνήγησε σήμερο νὰ μὲ πιάσῃ,
Ὅμως ἐγὼ ἐκρυβήθηκα ἐδῶ κοντὰ στὰ δάση,
Κ' ἦλθα νὰ κάμω σπῆτι ἐδῶ στῆς λίμνης σου τὸ βράχος·
Καὶ φέρνω καὶ τοὺς δούλους μου, δὲν κατοικῶ μονάχος.
Ὅτ' ὁ Ψιχάρπαξ ἔλεγε αὐτὰ καὶ ἐκαυχᾶτο,
Τότε ὁ Φουσκομάγουλος πολλὰ ἐσυλλογᾶτο
Τὶ νὰ εἰπῇ μὲ μηχανὴν στὰ λόγια του τὰ τόσα,
Ὁποῦ τὰ δύο του μάγουλα ἀπὸ θυμοῦ ἐφουσκῶσαν,
Μὰ τ' ἀπεκρίθ' εἰρηνικὰ καὶ τὴν ὀργήν του κρύπτει,
Καὶ λέγει του : Ψιχάρπαγα, ἡ ὄψις σου ἀποδείκτει,
Πῶς εἶσαι βασιλειόπουλον, ἄνδρας χαριτωμένος,
Ὅμως μὴν τὸ καταφρονῇς τὸ ἐδικόν μας γένος,
Δὲν εἶναι τόσον βάρβαροι οἱ ἄρχοντες βατράχοι,
Μὲ ὅλον ποῦ περιπατοῦν εἰς λάσπαις καὶ εἰς βράχη·

Μὰ σπήτια ἔχουσι καλὰ καὶ φαγητὰ ἐπιτήδεια,
Ὄχι ὡς εἶπες ὅτ' ἡμεῖς τρώγομεν τὰ κρομμύδια.
Οὐδὲ καμμι' ἄλλη φυλὴ, πλὴν τῶν βατράχων μόνου,
Διπλὸν βασίλειον κρατοῦν, διὰ χαρίτων Κρόνου,
Στὴν γὴν καὶ εἰς τὰ ὕδατα ἔχομεν ἐπαρχίαν,
Καὶ εἰς ταῖς δύο τρώγομεν ὅ,τι μᾶς κάμῃ χρείαν.
Στὴν στερεὰν χορεύομεν καὶ γλυκοτραγουδοῦμεν,
Καὶ ἀπ' αὐτὴν εἰς τὰ νερὰ, ὡς γίγαντες, πηδοῦμεν,
Καὶ κάτω καταβαίνομεν εἰς εὔμορφα παλάτια
Π' ἀκόμι δὲν τὰ εἴδασιν τῶν ποντικῶν τὰ μάτια,
Παλάτια περιβόητα στὰ ὕδατ' ἀποκάτω,
Ποῦ τἄκτισε ὁ Πελάγιος καὶ εἰς αὐτὰ ἐκοιμᾶτο.
Τοιοῦτα κτίρια, ἐσὺ Ψιχάρπαγε, δὲν εἶδες,
Ὅτι ἐκεῖ δὲν φαίνονται γάταις οὐδὲ παγίδες·
Ποῦ ἂν αὐτὰ τὰ μάτια σου μία φορὰ ἐθωροῦσαν
Ἐξέχανες τὸν Ψωμοφᾶν καὶ τὴν Γλυφομελοῦσαν.
Τοῦτα ὁ Φουσκομάγουλος ὅσον ἐδιηγᾶτο,
Ὠρέγετ' ὁ Ψιχάρπαγος νὰ πάγῃ ἐκεῖ κάτω,
Νὰ εὕρῃ τέτοια κτίρια ὁποῦ γάταις δὲν ἦταν,
Διὰ νὰ τρώγῃ ἥσυχος ἡμέραν καὶ τὴν νύκταν.
Καὶ λέγει του· Πῶς νὰ διαβῶ νὰ εἰδῶ τέτοιο παλάτι,
Χώρις καράβι νὰ θωρῶ καὶ χώρις κουπολάτη;
Οὐδὲ στὸ ποντικόγενον ἐδόθη κατὰ φύσι,
Χώρις τὸ θαλασσόξυλον, τὴν λίμνην ν' ἀρμενίσῃ·
Τοῦτα τοῦ Ψωμοφᾶ ὁ υἱὸς ἀφόντις ἐδηγήθη,
Πάλιν ὁ Φουσκομάγουλος ἔτζι τοῦ ἀπεκρίθη,
Καὶ λέγει του· Ἡ ῥάχη μου εἶναι καλὸ καράβι,
Πολλαῖς φοραῖς στὸ πέλαγος ἀκίνδυνος ἐδιάβη.
Εἶναι καὶ τὰ χεράκια μου ἄριστοι κουπολάται,
Ὁποῦ τραβοῦσι τὰ κουπιὰ, κ' ἡ ῥάχη μ' ὁδηγᾶται.
Πήδα λοιπὸν στὴν ῥάχην μου, καὶ κράτει με στὸν ὦμον,
Κ' ἐγὼ ἀρμενίζω, πάγω σε εἰς τὸν βατραχόκοσμον,

Νὰ τρώγῃς καὶ νὰ χαίρεσαι, καὶ νὰ δροσοκοιμᾶσαι,
Χώρις παγίδαις νὰ θωρῇς, γάτους νὰ μὴν φοβᾶσαι.
Λοιπὸν τοῦ Φουσκομάγουλου ὁ Ψιχάρπαξ πιστεύει,
Ὡς λέοντας ἐπήδησε, στὴν ῥάχην του ἀνέβη·
Καὶ λέγει ὁ Ψιχάρπαγος· Λάμνε, ὦ λιμνοχάρη,
Κ' ἐγὼ τοὺς ὤμους σου κρατῶ καλὰ σὰν παλληκάρι.
Στοῦ Ψωμοφᾶ τὸ ῥιζικὸν κάθομαι εἰς τὴν ῥάχη,
Διὰ νὰ εἰδῶ τὰ σπήτια σου καὶ νὰ στραφῶ στὰ βράχη.
Τότε ὁ Φουσκομάγουλος θωρῶντας πῶς ἐκράτειε
Τὸν θησαυρὸν π' ὀρέγεται, ἔλαμνε κ' ἐπερπάτειε·
Ἐφύσα μὲ τὰ μάγουλα καὶ ἔσχιζε τὸ κῦμα,
Καὶ εὔγαινε στὸ πέλαγος μ' ἐκεῖνον ποῦ ἐπεθύμα·
Κ' ἐχαίρετ' ὁ Ψιχάρπαγος βλέπωντας ν' ἁρμενίζῃ,
Καὶ ἀρχινᾷ νὰ τραγῳδῇ καὶ νὰ γλυκοσφυρίζῃ,
Διατὶ καράβι ἔχει αὐτὸς ποῦ δὲν τοῦ πέρνει ναῦλον,
Καὶ φέρνει τον διὰ νὰ εἰδῇ ὡραῖον κόσμον ἄλλον.
Λοιπὸν ὁ Φουσκομάγουλος ἁρμενίζε πολλὴ ὥραν,
Τόσον ὁποῦ τὴν στερεὰν πλέον δὲν τὴν ἐθῶραν,
Κ' ἐρχόμενος εἰς τὰ βαθειὰ μεσὰ πολλὰ τὴν λίμνη,
Τότε, κατὰ τὴν τεχνήν του, βουτιὰν μεγάλην δίνει,
Τὸν ἄθλιον Ψιχάρπαγα ἀπὸ τὰ γένει' ἁρπάζει,
Καὶ δυνατὰ κρατῶντας τον κάτω τὸν κατεβάζει·
Στὸν βυθὸν τὸν ἐκράτησε ἐκεῖνος ὥρα ὀλίγη,
Καὶ πάλι ἀπάνω φέρνει τον, μὲ βάσανα τὸν πνίγει.
Κ' ἔτζι ὁ υἱὸς τοῦ Ψωμοφᾶ, μετὰ πολλῶν κατάρων,
Παρέδωκε τὸ πνεῦμά του εἰς τὸν λιμνάρχην Χάρον.
Εἰς ἐκεινοῦ τὰ μάγουλα παρέδωκε τὸ πνεῦμα,
Καὶ τὸ ἁρπάξασιν αὐτὰ ῥουφῶντάς του τὸ αἷμα.
Ἀφοῦ λοιπὸν τὸν ἔπνιξεν, σέρνει τὸν ἀπ' τὴν πτέρναν,
Ἔξω στὴν γῆν τὸν ἔφερε, τὰ βράχη τὸν ἐδέρναν,
Κ' ἐκεῖ ὁποῦ ἐδέρνετο αὐτὸς ἀπὸ τὸ κῦμα,
Τὸν εἶδε ὁ Γλυφοπίκας μὲ νεκρωμένον σχῆμα,

Τοῦτος μεγάλος ποντικὸς ἦτον καὶ πολεμάρχος,
Κ' ἦλθε τὸ βασιλειόπουλον γυρεύωντας στὸ βράχος·
Κ' ἐγνώρισε αὐτοῦ νεκρὰν τὴν ποντικοελπίδαν,
Κ' ἔκλαιγε, καὶ ἐδέρνετο, καὶ φοβερὰ ἐτριπῆδαν,
Καὶ λέγει του· Ἀφέντη μου, τὰ δυό σου μάτια ἦταν
Δύο ἀναμμένα κάρβουνα, κ' ἐφέγγασι τὴν νύκταν.
Καὶ τώρα πῶς δὲν βλέπουσι τὰ δυό σου ματάκια,
Ἐμὲ, ὁποῦ στὸ σπῆτι σας ἔγλυφα τὰ πινάκια,
Κ' ἐπάστρευά τα μὲ σπουδὴν εἰς τὸ παλάτι ἐκεῖνο,
Χώρις ποτὲ διὰ ἐσὲ ψίχουλον νὰ ἀφίνω.
Καὶ τώρα, βασιλειόπουλον, βλέπω σε νεκρωμένον,
Μακρ' ἀπὸ τὸ βασίλειον ἐδῶ εἰς τόπον ξένον!
Τοῦτα ὁ Γλυφοπίνακας κλαίγωντας ἐδιηγᾶτο
Καὶ ὁ λιμνάρχης τ' ἄκουε κρουμμένος ἐκεῖ κάτω,
Καὶ ἄξαφνα ἐπήδησε καὶ τοῦτον νὰ ἁρπάξῃ,
Τὸν ἦχον τὸν νεκρώσιμον καλὰ νὰ τὸν διδάξῃ.
Ἀμὴ ὁ Γλυφοπίνακας, μὲ φόβον καὶ μὲ τρόμον,
Φεύγει ἀπὸ τὰ νύχια του καὶ πέρνει ἄλλον δρόμον,
Καὶ μετὰ φόβου περισσοῦ καὶ μὲ μεγάλον κόπον,
Ἦλθε ὁ Γλυφοπίνακας στοῦ Ψωμοφᾶ τὸν τόπον,
Καὶ λέγει αὐτὸς τῷ Ψωμοφᾷ καὶ τῇ Γλυφομελούσῃ
Ὅλα αὐτὰ ποῦ εἶχε εἰδῆ καὶ ὅσα εἶχε ἀκούσει.
Ἀκούωντάς τα ὁ Ψωμοφᾶς μὲ τὴν Γλυφομελοῦσαν,
Τὰ γένεια καὶ μουστάκια των καὶ τὰ μαλλιὰ ἐμαδοῦσαν,
Ὁ Ψωμοφᾶς ἀπ' τὸν καϋμὸν καὶ τὴν πολλήν του λαῦρα,
Ἐμπῆκε εἰς ἕνα μαγειρειὸν, κ' ἐκεῖ ἐνδύθη μαῦρα,
Ψάχνει κ' εὑρίσκει ἕνα ψωμὶ, τρυπᾷ το, κάμνει σπῆτι,
Καὶ τὰ ἐγκόσμια παραιτεῖ, εἰς τὸ ψωμὶ ἐκρύπτει,
Καὶ κράζει τὴν βασίλισσαν, τὴν πολυπικραμένη,
Καὶ παρευθὺς ἦλθε αὐτὴ μὲ μαῦρα φορεμένη·
Ἐφόρειεν εἰς τὴν ῥάχην της μαύρου ἀσκοῦ κομμάτι,
Ποῦ ἦτον ἀπὸ μέλι ἀσκὸς, καὶ βουβαλοδερμάτι.

Καὶ μὲ αὐτὸ τὸ φόρεμα ποῦ ἐφοροῦσ' ἐκείνη
Ἐμπῆκε μέσα εἰς τὸ ψωμὶ, στοῦ Ψωμοφᾶ τὴν κλίνη,
Κ' ἐμπαίνωντες ἐκλαίγασι τὴν ἐδικήν των μοῖρα,
Διότ' ἐχάθ' ὁ μονουιὸς, καὶ ἡ ποντικοκλήρα.
Ἔξω καὶ δὲν εὐγαίνουσι διατὶ δειλιοῦν τοὺς γάτους,
Μὰ τρώγουσι τὸ σπῆτι τους καὶ τὰ φορέματά τους.
Τὸ σπῆτι τους ἦταν ψωμὶ, φόρεμα τὸ δερμάτι,
Μὰ τρώγωντές τα ἐφάγασι καὶ ροῦχα καὶ παλάτι,
Καὶ τελειόνοντες αὐτὰ ἐπῆγαν ὀργισμένοι,
Καὶ ἐσύναξαν εὐθὺς τῶν ποντικῶν τὰ γένη
Μὲ ὄνομα κατ' ὄνομα, μὲ χάριν κατὰ χάρι
Ἀπὸ μεγάλον ὡς μικρὸν, γέρον καὶ παλληκάρι,
Ὅλους αὐτοὺς ἐσύναξεν εἰς τὸ ποντικοχώρι,
Καὶ λέγει τους ν' ἀρματωθῇ καθένας ὡς ἠμπόρει,
Ὅτι μεγάλον πόλεμον βούλεται νὰ ἀρχίσῃ,
Τὸ αἷμα τοῦ Ψιχάρπαγος καλὰ νὰ ἐκδικήσῃ·
Κατὰ τοῦ Φουσκομάγουλου, λέγει τους, εἶναι μάχη·
Ἐτοῦτος εἶναι ὁ ἐχθρὸς καὶ ὅλοι οἱ βατράχοι.
Καὶ ὕστερον ἐπρόσταξε τὸν Κὺρ Ξεσχιζοχάρτη
Νὰ κάμῃ λόγον κατ' αὐτῶν μέσα εἰς τὸ παλάτι.
Λέγει του· Ἐσὺ, ῥήτορα, εἶσαι γραμματισμένος,
Ἐσ' εἶσαι λογιώτατος στῶν ποντικῶν τὸ γένος,
Ἐσὺ ποῦ τρῶς τὰ γράμματα, ἔχεις πολλὴν σοφίαν,
Λοιπὸν καὶ λόγον κάμε μας ἀπάνω στὴν ἀνδρείαν.
Καθὼς ἐστάθης ἅρπαγος τῶν ὡραίων γραμμάτων,
Γένου καὶ παρακινητὴς τῶν φοβερῶν ἀρμάτων·
Ῥίκτε ἀπὸ τὰ χείλη σου τὴν γραμματοχυσίαν,
Τὸν Φουσκομάγουλον δίδαχε νὰ κάμωμε θυσίαν.
Εἰς τὸν ναὸν τῆς Ἀθηνᾶς θυσὶ αὐτὸς νὰ γίνῃ,
Εἰς δόξαν τοῦ Ψιχάρπαγος ποῦ ἔπνιξε στὴν λίμνη,
Μὲ ὅλην τὴν σοφίαν σου τοῦτον τὸν λόγον κάμε,
Ὅλους μας παρακίνησε στὸν πόλεμον νὰ πάμε.

Τότ' ἀπεκρίθ' ὁ ῥήτορας · μετὰ χαρᾶς ἂς γένῃ
Ἡ προσταγή σου, βασιλὲ, καλὰ καθὼς τυχαίνει,
Ἐγὼ διδάγω παρευθὺς μὲ καθ' ἐπιμελεία,
Μὰ κτίσατέ μοι ἄμβωνα μὲ παλαιὰ βιβλία,
Μ' ἂς ἦναι τὰ βιβλί' αὐτὰ ἀλευροκολλημένα,
Ὅτι ἐκεῖ εὑρίσκεται σοφία δι' ἐμένα.
Τότε εὐθὺς ὁ βασιλεὺς, εἰς παλαιὸν παλάτι,
Εἶπεν, ἄς γένῃ ἄμβωνας διὰ τὸν Ξεσχιζοχάρτη.
Καὶ ἐκεῖνοι παραυτ' ἄμβωνα τοῦ ῥήτορος ἐκτίσαν
Ἀπὸ βιβλία παλαιὰ ὁποῦ ἐκουβαλῖσαν.
Τοῦτος ἀπάνω ἀνέβηκε, τὰ γράμματα σπουδάζει,
Καὶ ὅσα τοῦ ἀρέσκουσι, στὰ ἄντερα στιβάζει.
Τ' ἄσχημα κάτω ἔῤῥιπτε, διατὶ δὲν τὰ ἐθυμάτον,
Κ' ἐγίνηκε τὸ στόμα του ποτάμι τῶν γραμμάτων,
Καὶ ἀπ' αὐτὸ εὐγαίνασι κομμάτια γεγραμμένα,
Διατὶ μὲ ἀλευρόκολλαν δὲν ἦταν κολλημένα.
Λοιπὸν περνόντας τὰ χαρτιὰ τὰ γράμματα εἶχε ἀφήκει,
Καὶ νὰ διδάχῃ ἀρχινᾷ ἀπὸ τὴν βιβλιοθήκη.
Λέγει · Μεγάλον νόημα εἶναι σημειωμένον
Εἰς κάθε παλαιόχαρτον ποντικοφαγομένον,
Διατὶ αὐτὸ καλὰ δηλοῖ πῶς τοῦτα τὰ βιβλία,
Ὅλα ἐγὼ τὰ πέρασα μὲ καθ' ἐπιμελεία,
Ἤγουν αὐτὰ τὰ γράμματα ὁπ' εἶναι φαγωμένα
Εἰς τ' ἐδικά μου τὰ μυελὰ εἶν' ὅλα τυπωμένα,
Διοτὶ τὰ βιβλί' αὐτὰ ὅλα ἐπέρασά τα,
Καὶ τ' ἄντερά μου ἔχω τα μὲ γράμματα γεμάτα.
Καὶ διὰ τοῦτο ἀπόκτησα τόσην φιλοσοφίαν
Διατ' ἐπιστήμην παλαιὰν δὲν ἄφηκα καμμίαν ·
Μὰ μὲ ὅλην τὴν σοφίαν μου καὶ τὴν πολλὴν μου γνῶσιν,
Νὰ διακρίνω δὲν μπορῶ κακότητα τὴν τόσην,
Αὐτὴν τοῦ Φουσκομάγουλου ποῦ ὅμοιον δὲν εἶδα,
Οὐδὲ εἰς γάταν ἄγριαν, κ' ἐπίβουλον παγίδα,

Καὶ ἂν ἤμεις ἀφανισμὸν ἔχομεν ἀπ' τὸν γάτον,
Τοῦτο ὁ νόμος συγχωρεῖ κ' ἡ τάξις τῶν ἁρμάτων,
Ἐχθρὸς ἐχθρὸν νὰ κυνηγᾷ, ὁ νικηθεὶς νὰ φεύγῃ
Καὶ τοῦ πολέμου θριαμβευτὴς φθάνει καὶ τὸν φονεύει.
Μὰ οἱ ἐπικατάρατοι τῆς λίμνης οἱ βατράχοι,
Ἀγάπην ἔχομε μὲ αὐτοὺς καὶ αὐτοὶ μᾶς ἔχουν μάχη.
Αὐτὸ τὸ βατραχόγενον ἄνομον εἶναι μόνον,
Καὶ τὸ κηρύττω, ἀκροαταὶ, ἄξιον διὰ φόνον,
Καὶ μάλιστα τὸν πρῶτον τους αὐτὸν τὸν Φουσκομάγουλον,
Ποῦ ἔφερε στὸν Ψωμοφᾶ ἀφανισμὸν μεγάλον,
Διατὶ τὸν ἔκαμε νὰ ζῇ χωρὶς ἐλπίδα κλήρας,
Εἰς τὸν καιρὸν ποῦ ἔφτασεν στὸ ἄκρον του τὸ γῆρας.
Καὶ πέφτουσι τὰ δόντια του καλὸς δὲν εἶναι πλέα,
Καὶ τὰ ψωμί' ἀπομένουσι μὲ χώρις βασιλέα,
Διατ' εἶχε τοῦτος τριὰ παιδιὰ ψωμοανατρεμμένα,
Καὶ ἀπ' αὐτὰ τὴν σήμερον δὲν ἔμεινε κᾂν ἕνα.
Τὸ πρῶτο ἡ γάτα ἔπηρεν, τ' ἄλλ' ἔπιασ' ἡ παγίδα,
Ἀμὴ τὸ τρίτον ποῦ ἦτονε τοῦ γένους μας ἐλπίδα,
Τὸ δέρνουσι τὰ κύματα εἰς μίας λίμνης βράχη.
Τ' ἔπνιξ' ὁ Φουσκομάγουλος (τὴν καταρά μου νᾶχῃ!)
Μ' ἐπιβουλὴν τὸ ἔφερνε παλάτια νὰ τοῦ δείξῃ,
Μέσα στῆς λίμνης τὸν βυθὸν μόνον διὰ νὰ τὸ πνίξῃ,
Καὶ τοῦτον ἀφοῦ ἔπνιξε δὲν εἶχεν ἡσυχάσει,
Μὰ καὶ τὸν Γλυφοπίνακα ἐπάσχισε νὰ πιάσῃ.
Ἕνας ἀχρειοβάτραχας τὸν Ψωμοφᾶ νὰ σβύσῃ!
Πῶς τὸ βαστάζετε ἐσεῖς, ἀνδρεῖοι κατὰ φύσι;
Ὦ φίλοι εὐγενέστατοι, ἄνδρες γιγαντιαῖοι,
Φαραωνίταις ποντικοὶ, στρατιῶται μου γενναῖοι,
Διατ' εἶσθεν ἔτζι ἀναίσθητοι, ἐσεῖς ἀνδρειωμένοι;
Καὶ πῶς τὸν ὑποφέρετε τὸν χαλασμὸν ποῦ ἐγένη,
Τοῦτον νὰ ὑποφέρετε ἐσεῖς δὲν ἠμπορεῖτε,
Ἂν ταῖς ἀνδραγαθίαις σας καταλεπτῶς εἰδῆτε,

Μὰ ταῖς ἀνδραγαθίαις σας καὶ τὶς δὲν ταῖς ἠξεύρει,
Ποῦ εἰς ὅποιον τόπον καὶ ἂν σταθῇ ἐκεῖ θέλει ταῖς εὕρει.
Στοὺς τοίχους τρύπαις ἂν εἰδῇ, καὶ ῥοῦχα ξεσχισμένα,
Παπούτζια καὶ ὑποδήματα σταῖς ἄκραις κουρευμένα
Λύχνοι ἂν ξεκρεμάζονται μὲ φαγωμένα φτύλια,
Καὶ ἄλλα ἔργα πάμπολλα ὡσὰν καὶ τοῦτα τὰ χίλια,
Ὅλα 'ναι ἀνδραγαθίαις σας καὶ τῶν χειρῶν σας ἔργα,
Τῆς μεγαλοψυχίας σας εἶναι σημεῖον μέγα,
Ἐσεῖς ἁρπάζετε τ' αὐτιὰ, ξυπνᾶτε τοὺς ἀνθρώπους,
Δαγκάνετε τὴν πτερνά τους μὲ ἀφοβίας τρόπους,
Ἔχετε χάραις περισσαῖς, ὅμως αὐτὰ τελειώνω,
Καὶ διὰ τὴν εὐγένειαν ὀλίγα σημειώνω.
Ἀρχοντοεγεννηθήκετε στὰ στρωματοκρεββάτια,
Κ' ὕστερ' ἀναθραφήκετε εἰς μέγιστα παλάτια,
Καὶ δὲν σᾶς τρώγ' ἡ μαύρη γῆ, ὡς θάπτονται οἱ βατράχοι,
Μὰ θάπτεσθε εὐγενικὰ στῆς γάτας τὸ στομάχι·
Μὲ κάθε χάριν καὶ ἀρετὴν σᾶς βλέπω στολισμένους,
Μὰ μία ποῦ δὲν ἔχετε σὰς κάμνει 'ντροπιασμένους,
Διατὶ ἂν ἦτον εἰς ἐσᾶς ἀκόμ' αὐτὴ ἡ χάρι,
Ἔπρεπε νὰ σὰς προσκυνοῦν καὶ οἱ χοντρογαϊδάροι,
Ὁποῦ αὐτοὶ τὴν ἔχουσιν ἂν εἶναι καὶ χωριάταις·
Καθὼς κ' οἱ ἄλλοι ἀσεβεῖς, γουρούνια, σκῦλοι, γάταις,
Ἀκόμι καὶ τὰ ὄρνεα καὶ πάμπολλ' ἄλλα γένη,
Αὐτὴν τὴν χάριν ἔχουσι κ' εἶναι ὡμονοιασμένοι.
Τούτην τὴν χάριν κράζω τὴν ἀγάπην καὶ φιλίαν,
Ποῦ κάμνει τὴν ὁμόνοιαν καὶ τὴν φιλαδελφίαν
Τούτην τὴν χάριν ἔχουσι σκύλοι, γουρούνια, γάταις,
Τζακάλια μεγαλόφωνα, γαϊδάροι πρωτοψάλταις·
Κ' ἕνας φωνάζει στὰ βουνὰ, ἄλλος στὸ περιγιάλι,
Καὶ πάραυτ' ἀποκρένονται ἀκούοντες οἱ ἄλλοι,
Καὶ συμμαζώνονται ἐκεῖ διὰ νὰ κλέψουν ὅλοι,
Ἄλλοι τ' ἀμπελοστάφυλα, ἄλλοι τὸ περιβόλι.

Αμὴ ἐσεῖς, τρισκάκιστα καὶ δίχονα ποντίκια,
Ἀλλήλους σας δαγκάνεσθε, δὲν περπατεῖτε δίκια,
Καθ' ἕνας σας τὴν τέχνην του μονάχην δὲν προσέχει,
Μὰ καὶ τὸ πρᾶγμα τ' ἀδελφοῦ πάσχει διὰ νὰ ἔχη
Ἕνας προσέχει στὸ ψωμὶ καὶ ἄλλος εἰς τὸ μέλι,
Καὶ δὲν τὸν φθάνουν τὰ ψωμιὰ, μὰ καὶ τὰ μέλια θέλει.
Ἔχω ἐγὼ τὴν τέχνην μου ἀπάνω στὰ βιβλία,
Κ' ἐσεῖς, ἔχει ἕνας μίαν δουλειὰν, ἄλλος ἄλλην δουλείαν.
Καὶ δὲν σὲ φθάν' ἡ τέχνη σου, ἀγράμματον ποντίκι,
Αμὴ ἀνακατώνεσαι καὶ εἰς τὴν βιβλοθήκη,
Καὶ τὰ καλά μου γράμματα ὁποῦ ἐγὼ διαβάζω,
Τὰ κατατρώγεις, μιαρὲ, χώρις νὰ τὰ σπουδάζω,
Καθὼς μοῦ ἐκάμετε συχνὰ τούτην τὴν καταδίκην,
Κ' ἐφάγετε τὴν ῥάχην μου μ' ὅλην τὴν βιβλοθήκην·
Καὶ ἂν πτωχός σας ἀδελφὸς λίγον φαγάκι εὕρη,
Φοβουμένος ἀπὸ ἐσᾶς, νὰ φάγη δὲν ἠξεύρει·
Διοτὶ ἐναντίον του ὁμόνοιαν κάμνετ' ὅλοι,
Τόσον ποῦ ὁμοιάζετε πῶς εἶσθε διαβόλοι,
Καὶ πολεμᾶτε ἀλλήλους σας μὲ νύχια καὶ μὲ στόμα,
Τίς νὰ τ' ἁρπάξη τὸ φαγὶ μ' αὐτὸν ποῦ τὸ 'χει ἀκόμα,
Μὰ ὁ πτωχὸς ὁ ποντικὸς ὅταν νὰ φάγη οὐκ ἔχει,
Μονάχον τὸν ἀφίνετε, κανεὶς δὲν τὸν προσέχει.
Καθὼς τὸ βασιλειόπουλον ἀφήκετε μονάχον
Καὶ ἔπεσεν εἰς τὴν ὀργὴν τῶν ἀσεβῶν βατράχων·
Ὅταν ὁ Φουσκομάγουλος μὲ μηχανὴν ὡς φίλος
Τὸ ἔπνιξε στὴν λίμνην του ὁ ἀσεβὴς καὶ σκύλος,
Κ' ἐπάθετε τόσην φθορὰν διὰ τὴν διχονοίαν,
Μὴν ἔχοντες ὁμόνοιαν ἀλλήλοις καὶ φιλίαν,
Λοιπὸν ἂν ἡ διχόνοια σᾶς εἶχε ζημιώσει,
Κάμετε τώρα ὁμόνοιαν διὰ νὰ σᾶς διορθώση,
Διότι ἡ ὁμόνοια καὶ τὰ βουνὰ ταράζει,
Καὶ τὸ καράβι ἀπὸ τὴν γῆν στὸ ὕδωρ κατεβάζει.

Εἰς μοναχὴν λεπτὴν κλωστὴν δὲν κρέμεται λιθάρι,
Ἀμὴ πολλαῖς μ' ὁμόνοιαν δεσμεύουσι λεοντάρι.
Καθὼς καὶ μία μέλισσα, μικρὴ ὡς πεταλοῦδα,
Ἂν ὁμονοιάσῃ μὲ πολλαῖς νικᾷ καὶ τὴν ἀρκοῦδα.
Ξυπνήσατε ὅλοι λοιπὸν, εὐγῆτ' ἀπὸ τὴν πλάνη
Ἰδέτε ἕναν ἀσεβῆ πόσην φθορὰν σᾶς κάμνει,
Αὐτὸν τὸν Φουσκομάγουλον ποῦ, μὲ πολλὴν κακίαν,
Ἠφάνισε τὴν κραταιὰν ποντικοβασιλείαν.
Τῶν κληρονόμων πνίγωντας αὐτὸς κάτω στὴν λίμνην,
Ἔδωκεν εἰς τὸ γένος σας ἀφανισμὸν κ' αἰσχύνην,
Θωρῶντας σᾶς πῶς ἔχετε τὴν τόσην δειλονοίαν
Ἀπὸ ταῖς ἄλλαις χάραις σας δὲν δειλιᾷ καμμίαν,
Κάμετ' ὁμόνοιαν λοιπὸν, κηρύξατέ του μάχῃ,
Καὶ οὕτως ταπεινόνουνται οἱ τολμηροὶ βατράχοι,
Ἂν τούτη μου ἡ διδαχὴ καὶ ἡ πολλή μου γνῶσι
Δὲν ἐδύνηθ' εἰς πόλεμον ὅλους σᾶς νὰ σηκώσῃ,
Ἄσπλαγχνα νὰ σᾶς πιάσουσιν αἱ ποντικοπαγίδες
Κ' ἡ γάταις τὰ δερμάτια σας νὰ κάμουσι λουρίδαις,
Καὶ τοῦτα τὰ βιβλία μου τ' ἀλευροκολλημένα,
Ἰδοὺ ποῦ ἀφανίζω τα, χώρις ν' ἀφήσω ἕνα.
— Λέγωντας τοῦτα ὁ Ῥήτορας τὸν λόγον εἶχε ἀφήκει,
Καὶ νὰ ξεσχίζῃ ἀρχινᾷ αὐτὴν τὴν βιβλοθήκη.
Μὰ οἱ ἀκροαταὶ μὲ ὁρμὴν στὸν ἄμβων' ἀνεβῆκαν,
Καὶ τὰ βιβλία μοναχὸν νὰ φάγῃ δὲν ἀφῆκαν,
Λέγοντες· Ῥήτορ, τοῦτ' ἀρκεῖ, αὐτὰ μὴν τὰ ξεσχίσῃς,
Καὶ ὅλους μᾶς εἰς πόλεμον εἶχε παρακινήσεις,
Ἂν πόλεμον ἐδίδαξας τί θέλεις τὰ βιβλία,
Τώρα ποῦ μάχην ἔχομεν εὗρε καὶ σὺ σπαθία,
Καὶ γίγνεσαι διδάσκαλος σταῖς τάξαις τῶν ἁρμάτων,
Χωρὶς νὰ χάσῃς καὶ τὸν νοῦν μὲ τέχναις τῶν γραμμάτων.
Λέγοντες τοῦτα, τρώγουσι τὴν βιβλοθήκην τότε,
Καὶ ἐφωνάζαν· « πόλεμον, πόλεμον ! » ὠ στρατιῶται.

Πόλεμον ὅλοι θέλομεν καὶ ὄχι πλειὸν εἰρήνην,
Διὰ νὰ ἀφανίσωμεν καὶ βάτραχας καὶ λίμνην.
Ὅλοι λοιπὸν μὲ ὁμόνοιαν πόλεμον ἐβοήσαν,
Καὶ μέγαν ἀρχιστράτηγον νὰ εὕρουν ἐνομίσαν·
Ὅθεν καὶ κλήρους ἔδωκαν, καὶ τότε ὁ κλήρος πέφτει,
Νὰ κάμουν ἀρχιστράτηγον τὸν Παξιμαδοκλέπτη,
Ἐκεῖνος ἦτον φοβερὸς ποῦ ὅλοι τὸν ἐτρέμαν,
Καὶ μὲ τὴν ἀγριόγαταν πολλάκις ἐπολέμαν.
Ἀκόμι τὸν Τυρόφαγον ὁ βασιλεὺς προκρίνει
Ἀποκρισάρης νὰ γένῃ καὶ νὰ διαβῇ στὴν λίμνη,
Νὰ ἀναγγείλῃ εἰς αὐτοὺς πῶς πόλεμον καὶ μάχην
Ὁ Ψωμοφᾶς ἐσήκωσε ἐνάντιον στὸν λιμνάρχην.
Ἀφόντις ὁ Τυρόφαγος τὸν ὁρισμὸ εἶχε λάβῃ,
Σημειωμένον στὸ τυρὶ, ἐμίσευε κ' ἐδιάβη.
Καὶ στέλλει ἐμπρὸς τὸν δοῦλον του αὐτοῦ ποῦ θὰ περάσῃ
Σταῖς μάνδραις καὶ τυροκομειοὺς παλάτια νὰ ἑτοιμάσῃ,
Στρωμένα μ' ἐπιμέλειαν νὰ ἦναι τὰ παλάτια
Ἀπὸ μυζηθρογάλατα καὶ μὲ τυροκομμάτια,
Διατὶ καὶ τοῦτος φαίνεται ἀρχοντογεννημένος,
Εἰς μάνδραις καὶ τυρόκομον ἦτον ἀναθρεμμένος.
Τοῦτος λοιπὸν ἐρχόμενος στῆς μάνδρας τὸ παλάτι,
Ὀλίγο νὰ πιασθῇ καὶ αὐτὸς ἀπὸ τὸν ὅμοιον γάτι,
Ποῦ ἔπιασε τὸν δοῦλόν του διὰ τοῦτο δὲν τὸν ηὗρεν,
Καὶ ἔμαθεν ὅτι αὐτὸν ἡ γάτα τὸν ἐπῆρεν
Καθὼς ὀλίγον ἔλειψε καὶ τὸν ἀποκρισάρη
Ἡ γάτ' αὐτὴ ἡ ὅμοια τῆς μάνδρας νὰ τὸν πάρῃ.
Καὶ διὰ τοῦτο φεύγει αὐτὸς μὲ φόβον καὶ μὲ τρόμον,
Καὶ μάνδραις δὲν γυρεύει πλειὸν, ἀλλ' ἐρημίας δρόμον·
Βουνὰ, λαγκάδια περπατεῖ, καὶ ὄχι μανδροστράταις,
Διατὶ ἡ πέτραις τῶν σπητιῶν θαρρεῖ πῶς ἦταν γάταις.
Ὅμως ἀπὸ τὴν ἔρημον ὁποῦ αὐτὸς ὑπάγει
Οὐδὲ τυρὶ εὑρίσκετο οὐδὲ ψωμὶ νὰ φάγῃ,

Κ' ἔφαγε τὰ φερμάνια του τὰ ὁμορφοκαμωμένα,
Ὁποῦ ἀπάνω στὸ τυρὶ κρατεῖ ζωγραφισμένα,
Ἤγουν αὐτὸν τὸν ὁρισμὸν καὶ γράμματα ἐκεῖνα
Ποῦ τοὔδωκεν ὁ βασιλεὺς τὰ τρώγει ἀπὸ τὴν πεῖνα.
Φόβος καὶ πεῖνα τὸν ἐλτζῆ τοῦτον ἐκυνηγοῦσε,
Καὶ διὰ τοῦτο τρώγωντας ἔτρεχε κ' ἐπηδοῦσε,
Καὶ τρώγωντας καὶ τρέχωντας ἔφθασεν εἰς τὴν λίμνη,
Ποῦ εἴχασιν συμπόσιον οἱ βάτραχες ἐκεῖνοι,
Κ' ἐτρῶγαν πρασολάχανα στῆς λίμνης των τὰ βράχη,
Ὁ μέγας Φουσκομάγουλος, ψάλταις καὶ καλανάρχοι,
Ἐγεύοντο μὲ μουσικὴν κ' ἐγλυκοτραγουδοῦσαν
Τὴν κραταιὰν βασίλισσαν, τερπνὴν Ὑδρομεδοῦσαν·
Κ' ἐκεῖ π' ἐκάθοντο αὐτοὶ κ' ἔτρωγαν ἐπιτήδεια,
Πηδᾷ καὶ ὁ Τυρόφαγος στὴν μέσην των αἰφνίδια,
Κ' ἐκεῖ ποῦ ἔτρεχεν αὐτὸς φοβούμενος τὸν γάτη,
Ἐπήδησε στὴν μέσην των καὶ πέφτει καὶ σκοντάπτει,
Καὶ τοῦτος ἐξυπάστηκε καὶ αὐτοὺς εἶχε ξυπάσει,
Κ' ἐκεῖνοι στὸ νερὸν βουτοῦν καὶ τοῦτος εἰς τὰ δάση,
Ὁ ἄλλος πέρνει μιὰν μεριὰν, ὁ ἄλλος πέρνει ἄλλην,
Καὶ δὲν ἐφαίνετο κανεὶς ἔξω στὸ περιγιάλι.
Κ' ὕστερον ὁ Τυρόφαγος κρυφίως ἐκάτεβη
Κάτω στὸ βράχος νὰ εἰδῇ τὸ τὶ τοῦ ἐσυνέβη,
Καὶ τὶ θηρία εἶν' αὐτὰ ποῦ τοῦτον ἐξυπάσαν,
Κ' ηὗρε τραπέζι ἕτοιμον μὲ λάχανα καὶ πράσα,
Κ' ἐκάθισε καὶ ἔτρωγε τὰ λάχανα ἐκεῖνα,
Ποῦ τοῦ ἐφαίνοντο τυρὶ ἀπὸ τὴν τόσην πεῖνα.
Ὕστερα ὁ Φουσκομάγουλος ἀνέβηκ' ἀπ' τὰ βάθη,
Μὲ ὅλην τοῦ τὴν συντροφίαν, κ' ἐκεῖ κοντὰ ἐστάθη
Διὰ νὰ εἰδῇ τίς ἦλθ' ἐκεῖ, καὶ βλέπει ἕναν ξένον
Καὶ τρώγει τὸ τραπέζι του τ' ἀρχοντοκαμωμένον.
Καὶ τότε τοῦ ἐφώναξεν ὁ πρωτοκαλανάρχος,
Καὶ τὶ γυρεύεις, λέγει του, στῆς λίμνης μας τὸ βράχος;

Καὶ τότε ὁ Τυρόφαγος μακραίνει ἀπ' τὰ βράχη,
Κ' ἐφώναζεν· Ἠξεύρετε πῶς μὲ ἐσᾶς, βατράχοι,
Πόλεμον ἔχει ὁ Ψωμοφᾶς καὶ ὄχι πλειὸ εἰρήνην,
Ἀφόντις σὰς σκοτώσομεν, καίγομεν καὶ τὴν λίμνην.
Ἀποκρισάρην μ' ἔκαμεν καὶ ἦλθα ν' ἀναγγείλω
Πλέον νὰ μὴν γινώσκετε τὸν Ψωμοφᾶ διὰ φίλον.
Τότε τοῦ ἀπεκρίθηκεν ὁ καλανάρχος πάλι,
Καὶ λέγει του· Ὦ ἄρχοντα, ἔλα στὸ περιγιάλι.
Τὸν ὁρισμὸν τοῦ βασιλὲ ἔλα ἐδῶ νὰ δείξῃς,
Νὰ τὸν διαβάσῃς δυνατὰ καὶ μάχην νὰ κηρύξῃς,
Καὶ τότε σου πιστεύομεν πῶς εἶσαι ἀποκρισάρης
Καὶ ἦλθες λόγον νὰ εἰπῇς καὶ ἀπόκρισιν νὰ πάρῃς·
Τοῦτ' ἀπὸ μέρος ὁλονῶν φωνάζει ὁ καλανάρχος.
Μὰ ὁ Τυρόφαγος ποτὲ δὲν ἔρχεται στὸ βράχος
Διότι ἐκατάλαβε πῶς τὸ βατραχοπλῆθος
Νὰ τὸν βουτήξῃ μελετᾷ στῆς λίμνης του τὸ βύθος,
Καὶ διατοῦτ' ὡς ἠμπορεῖ φεῦγ' ἀπ' τὸ περιγιάλι,
Καὶ φεύγωντας ἐφώναζε μὲ δύναμι μεγάλη·
Ἔφαγα τὰ φερμάνια μου διὰ τοῦτο δὲν διαβάζω,
Ὅμως κηρύττω φεύγωντας καὶ μάχην σὰς φωνάζω·
Τὸν ὁρισμὸν ὁποῦ ζητεῖς εἶπα, διατὶ ἐπεινοῦσα
Τὸν ἔφαγα καὶ ὀμόνω σάς, μὰ τὴν Γλυφομελοῦσα,
Πῶς πόλεμον τρισκάκιστον ἔχομεν μὲ τὴν λίμνην,
Ὅλους ἐσᾶς φλογίζομεν χώρις ἐλεημοσύνην.
Λέγωντας τοῦτα ἔφυγεν, καὶ ἦλθαν πάλι τότε
Νὰ εὕρουν τὸ τραπέζι τους οἱ ἄρχοντες λιμνιῶται,
Καὶ φαγητὰ δὲν ηὗρασι καὶ πόλεμον ἠκούσαν,
Καὶ διὰ τοῦτο ὤμοσε μὰ τὴν Ὑδρομεδοῦσαν
Ὁ καλανάρχος κ' ἔλεγε ἂν τὸν ἀποκρισάρη
Ἀξιωθῇ καμμίαν φορὰν στὴν λίμνην νὰ τὸν γδάρῃ,
Γίνεται πρῶτος μουσικὸς εἰς τὸ ὑδροπαλάτι,
Καὶ νὰ φορῇ στὴν ῥάχην του τὸ ποντικοδερμάτι.

Τότε ὁ Φουσκομάγουλος εὐθὺς εἶχε προστάξει,
Κάθε στρατιώτης λίμνιος πάραυτα νὰ προστάξῃ,
Ν' ἁρματωθοῦν εἰς πόλεμον οἱ γενναιοβατράχοι
Διότι ὁ Τυρόφαγος ἀνήγγειλε τὴν μάχη.
Ἔφθασεν ὁ Τυρόφαγος λοιπὸν μὲ τόσον κόπον,
Καὶ ἔδωκεν ἀπόκρισιν στοῦ Ψωμοφᾶ τὸν τόπον·
Καὶ ὅλα τὰ βάσανα εἰς πλάτος ἐδιηγήθη
Ποῦ ἡ Γλυφομελοῦσ' αὐτὸν πολλὰ τὸν ἐλυπήθη,
Διότι ἐλυπᾶτο αὐτὴ καὶ ὅστις τὸν ἐθῶρα
Ἀπ' ὅλους ἡ βασίλισσα τοῦτον ἐπαρηγόρα,
Καὶ λέγει του· Τὸν κόπον σου θέλει·τὸν ἀντιμεύσω
Μὲ φόρεμα βασιλικὸν ποῦ θέλει σε φορέσω·
Καὶ τότε τὸν ἐστόλισε μέσα εἰς τὸ παλάτι,
Ῥίκτωντας εἰς τὴν ῥάχην τοῦ μὲ μέλι ἀσκοῦ κομμάτι.
Μὰ ἔξω ὅλ' οἱ στρατηγοὶ ἐκεῖνον ἐφυλάγαν,
Κ' εὐγαίνωντας, τὴν ῥάχην του μὲ τὴν στόλην ἐφάγαν.
Ἀποκρισάρης τὸ λοιπὸν ἐρχομένος ἐτότε,
Ἕτοιμοι ὅλοι γίνονται τοῦ Ψωμοφᾶ οἱ στρατιῶται,
Καὶ ἀπὸ τόπους μακρυνοὺς καὶ ἀπὸ τ' ἄλλη μέρη,
Ὁ Ψωμοφᾶς ὅλους αὐτοῦ τοὺς ποντικοὺς προσφέρει.
Φαραωνῖται ἦλθασι τόσον πολλοὶ στὴν χώραν
Π' ἔτρεμε κάθε γίγαντας ἐὰν αὐτοὺς ἐθῶραν.
Διατ' ἔχουν δόντια ὡς καρφιὰ, ὡς κάρβουνα τὰ μάτια,
Καὶ καταλοῦν παλῃόσπητα, γκρεμνοῦσι τὰ παλάτια·
Ἰδοὺ λοιπὸν μισεύουσι μὲ τάξιν τοῦ πολέμου,
Ἄλλοι θωροῦν καὶ χαίρουσιν, ἄλλοι θωροῦν καὶ τρέμουν.
Κ' ἐσεῖς στὰ παραθύρια σας, κοπέλλαις, ἀναβῆτε,
Τοῦ Ψωμοφᾶ τοῦ βασιλὲ τὰ τάγματα νὰ εἰδῆτε,
Διατ' ἐφανῆκαν ἅρματα καὶ ῥοῦχα ἐπιτήδεια,
Κ' ἐσεῖς νὰ εἰδῆτε μιὰν φορὰν τί εἶναι τὰ στολίδια.
Ἰδοὺ σημαίνει μουσικὴ καὶ φλάμπουρον ἐφάνη,
Παλαιόπανο ἦν τὸ φλάμπουρο, κ' ἡ μουσικὴ τηγάνι·

Ἰδοὺ καὶ ἄλλα φλάμπουρα, τὰ κράζουν πατζαούραις
Ἰδοὺ κ' οἱ φλαμπουριάροι αὐτοῦ μὲ μουντζωμέναις μούραις
Ἰδοὺ καὶ ἄλλη μουσικὴ ὁποῦ πολλὰ σημαίνει,
Καὶ μὲ τοὺς φλαμπουριάριδαις εἶν' ἀνακατωμένη.
Ἰδοὺ καὶ ὁ πρωτομουσικὸς χορεύει στὸ τηγάνι,
Καλεῖται Πηδοτηγανᾶς, πηδῶντας ἦχον κάνει.
Τοῦτος ὁ πρωτομουσικὸς ἔχει ταῖς τέχναις ὅλαις,
Διὰ νὰ σημαίνῃ χαρανιὰ, τέντζερα, κατζαρόλαις,
Μὲ τέτοια καὶ ἄλλα σήμαντρα τὸν μαγειρειὸν προσέχει,
Μὲ πατζαοῦραις, φλάμπουρα ἐμπρὸς ἀπ' ὅλους τρέχει,
Ὁ κὺρ Ξεσχιζοσεντονᾶς ὀπίσω τ' ἐπερπάτειε,
Τοῦτος κουρελοσέντονα διὰ φλάμπουρα ἐκράτειε.
Τοῦτος ὁ μέγας ἄρχοντας ἔβλεπε τὰ κρεββάτια.
Καὶ εἶχε διὰ φλάμπουρα τὰ σεντονοκομμάτια.
Χιλίαρχον εἶχαν αὐτὸν καὶ πρῶτον φλαμπουριάρη,
Διὰ τοῦτο παλαιοσέντονον εἶχεν εἰς τὸ κοντάρι.
Καὶ ἔρχονται ὀπίσω του φλάμπουρα ἄλλα χίλια,
Παληόβρακα, παληόζωναις καὶ κουρελομαντίλια,
Ποῦ ἡ χιλιαρχία του ὅλα αὐτὰ ἐκράτειε,
Κοκκινομαυροπράσινα, καὶ τακτικὰ ἐπερπάτειε.
Αὐτοὶ ὑπάγουσιν ἐμπρὸς, ὀπίσω ἔρχοντ' ἄλλοι,
Ποῦ τούτους συλλογούμενος μὲ τριγυρίζει ζάλη,
Δύο μάτια ἐφανήκασι ποῦ λάμπουν ὡς καθρέπτης·
Τοῦτος ἦν ἀρχιστράτηγος ὁ Παξιμαδοκλέφτης.
Μία μεγάλη Αἴγυπτος τοῦτον πολλὰ φοβεῖται,
Διατὶ κατάγονται ἀπ' αὐτὸν ὅλ' οἱ Φαραωνῖται,
Ἐκείνων τὰ καρφόδοντα στὸ παξιμάδι ἂν ἔλθουν,
Βροντοῦσιν ὡς μυλόπετραις ποῦ τὸ σιτάρι ἀλέθουν.
Τοῦτος ὁ Ἀρχιστράτηγος πασῶν τῶν στρατευμάτων,
Ὅλους εἰς τάξιν ἔβαλεν μετὰ στολῆς ἁρμάτων.
Ἁρματωμένος φοβερῶς τοῦτος ἐμπρὸς διαβαίνει,
Ἀκολουθοῦντες ἄμετροι ὅλοι ἁρματωμένοι,

Ἔχοντες εἰς ταῖς κεφαλαῖς διὰ περικεφαλαίαις
Τῶν καρυδιῶν τὰ ἐξώφυλλα π' ἐφάγαν σταῖς φωλέαις·
Εἶχαν καὶ διὰ θώρακας ψοφόγατας δερμάτι,
Ὁποῦ καθένας ἔγδαρε καὶ ἐπῆρεν κομμάτι.
Φόρουσιν ὑποδήματα ταῖς φλούδαις τῶν κουκκίων,
Καὶ διὰ τάργαις ἔχουσι σφονδέλια λυχναρίων,
Καὶ σακκοῤῥάφαις ἔχουσιν ὅλοι διὰ κοντάρια,
Καὶ παξιμάδια πελεκοῦν αὐτὰ τὰ παλληκάρια,
Χίλιαις χιλίαδες εἶν' αὐτοὶ λέοντες πολεμάρχοι,
Ποῦ ἡ εἰρήνη διώκει τους καὶ τοὺς καλεῖ ἡ μάχη
Ἄλλη φάλαγγα φαίνεται μὲ ἄλλον φλαμπουριάρη,
Καὶ πτέρναν ἔχει ἀνθρωπινὴν φλάμπουρο στὸ κοντάρι·
Ὁ Πτερνοτρώκτης εἶν' αὐτὸς καὶ ὅλοι τ' οἱ στρατιῶται
Ἀνθρώπου πτέρναν τρώγοντες καλοῦνται πτερνοτρῶκται.
Καὶ μετὰ ταῦτα τῆς αὐλῆς οἱ πρόεδροι ἐφανῆκαν
Ποῦ μέσ' ἀπ' τὸ βασίλειον τοῦ Ψωμοφᾶ εὐγῆκαν
Καὶ τοῦτοι πάλιν ἔχουσιν ἄλλην ἐπιστασίαν,
Εἰς τράπεζαν βασιλικὴν, καὶ εἰς φωτοχυσίαν
Καὶ πρῶτα ὁ Γλυφοπίνακας ποῦ τοῦτος ἔχει χάρι
Νὰ παραστέκῃ στὰ γλυκὰ μέσα εἰς τὸ κελλάρι·
Καὶ ἀπὸ τοῦτον ὕστερον ἐφάνη πάλιν ἄλλος
Ὁ ἐπιστάτης τοῦ φωτὸς καὶ ἄρχοντας μεγάλος
Καλεῖται Σβυνοκάνδηλας μὲ τζικνωμένα χείλη,
Ποῦ τὰ κανδήλια σβύνωντας πέρνει καὶ τὸ φυτίλι.
Αὐτὸς εἰς τὸ ἐπίταγμα μὲ τάξιν περιεπάτει,
Ἄλλος κανδήλια βαστᾷ, ἄλλος φυτίλι ἐκράτει·
Τώρα λυχνάρια φαίνονται, σβυσμένα, ἀναμμένα,
Ποῦ ὁ Λυχνοξεκρεμαστὴς τ' ἔχει ξεκρεμασμένα,
Καὶ τοῦτα ὡς πυρόβολα τὰ φέρουσιν ἐκεῖνοι,
Διὰ νὰ τὰ ῥίξουν στὸ νερὸν καὶ νὰ καῇ ἡ λίμνη.
Ἰδοὺ καὶ ὁ Οὐρόγλυφος μὲ τόσα παλληκάρια,
Ποῦ πάντοτε περιπατοῦν ὀπίσ' ἀπ' τὰ λυχνάρια,

Διατὶ καὶ ὁ Οὐρόγλυφος σὰν ὅλους τοὺς λαδάδαις
Ἤγουν τοὺς σβυνοκάνδηλας, λυχνοξεκρεμαστάδαις,
Καὶ τοῦτος ἐπιτήδειος εἶναι καλὰ στὸ λάδι,
Καθὼς στὴν ἄκραν τῆς οὐρᾶς ἔχει αὐτὸς σημάδι,
Ποῦ πάντα λαδωμένη ἦν, λάδι μὲ αὐτὴν μαζώνει,
Ἀπ' τὰ στενὰ ποῦ δὲν χωρεῖ ἐκεῖνος νὰ τρυπώνῃ,
Ὅσα δὲν φθάν' ἡ γλῶσσα του ἂν καλὰ ἡ οὐρά του
Ποῦ γλύφωντάς την διώκει την τὴν πεῖνα τοῦ θανάτου.
Φαίνονται καὶ ἄλλα φλάμπουρα, βιβλία ξεσχισμένα,
Φαίνονται καὶ παλαιότυρα κονταροτρυπημένα.
Σημάδι πῶς τ' ἁμάξια τοῦ βασιλὲ εὐγῆκαν,
Ὅτι οἱ δύο σύμβουλοι ἰδοὺ ποῦ ἐφανῆκαν·
Ὁ ἕνας ἦν ὁ ῥήτορας ὁποῦ εἰς τὸ παλάτι
Λόγον πολέμου ἔκαμε· τὸν κράζουν Σχιζοχάρτι·
Τώρα τὸν ἔχει σύμβουλον ὁ Ψωμοφᾶς μαζύ του,
Δὲν κάμνει ἕνα πάτημα μὲ χώρις τὴν βουλήν του.
Ὅμως δὲν τὴν ἐξέχασε τὴν πρώτην του τὴν χάρι,
Καὶ ἀλευροκόλλητον χαρτὶ ἔμπηξε στὸ κοντάρι.
Ὁ ἄλλος ὁ Τυρόφαγος ὁποῦ τὸν εἶχαν στείλει
Στὴν λίμνη ἀποκρισάριον μάχην νὰ ἀναγγείλῃ,
Σύμβουλον ἔχει καὶ αὐτὸν ὁ Ψωμοφᾶς μεγάλον,
Πᾶσαν βουλὴν ποῦ τοῦ εἰπῇ γίνεται χώρις ἄλλον,
Καθὼς τοῦ εἶπε γνωστικὴν μίαν βουλὴν κ' ἐγίνη,
Νὰ φέρουν τὰ λυχνάρια των νὰ κάψουσι τὴν λίμνην,
Λέγει· ἡ λίμνη ἔστοντας ἀναλυτὴ ὡς λάδι,
Ὅτι ὡς λάδι καίεται εἶναι αὐτὸ σημάδι.
Τώρα ποῦ φαίνονται ψωμιὰ μεγάλα τρυπημένα
Ἀπὸ αὐτὰ ὁ Ψωμοφᾶς ἁμάξ' ἔχει κανένα.
Ἐκεῖνο ἦν τ' ἁμάξι του ποῦ ἔχει τὴν φωλιά του
Καὶ ὁποῦ ἄλλος δὲν τολμεῖ νὰ διαβῇ κοντά του,
Χίλια ψωμιὰ ἐφαίνοντο κι' ἄμετροι στρατιῶται
Ὅμως καθένα τῶν ψωμιῶν χίλιοι τὸ σύρνουν τότε.

Ἕνα εἶνε τὸ μοναχὸν βασιλικὸν ἁμάξι,
Καὶ ἕνας παρεστέκετο μονάχος μὲ τὴν τάξιν,
Καὶ αὐτὸν τὸν ἕνα μοναχὸν καλοῦσι βασιλέα,
Διότ' ἐκεῖ ποῦ στέκει αὐτὸς ἄλλος δὲν πάγει πλέα.
Καὶ τοῦτος πάντα κατοικεῖ εἰς τὸ ψωμὶ τὸ ἕνα,
Ποῦ ἂν δὲν τὸ φάγῃ μονάχὸς, δὲν σμίγει μὲ κανένα,
Καὶ τοῦτο τὸ ψωμὶ λοιπὸν ἁμάξι του ἐγίνη,
Καὶ μὲ αὐτὸ στὸν πόλεμον ὑπάγει καὶ στὴν λίμνη,
Στρατεύει μὲ πυρόβολα, μὲ τάξιν τῶν ἁρμάτων,
Μετὰ μεγάλων μηχανῶν, μὲ πλῆθος στρατευμάτων,
Μὲ λόχους καὶ μὲ φάλαγγαις, καὶ μὲ χιλιαρχίαις,
Μὲ στίφους, μὲ συστρέμματα πολλαῖς ταξιαρχίαις
Περιπατοῦν, μακραίνουσιν ἀπὸ αὐτὸν τὸν κόσμον,
Στὴν λίμνην ἱνὰ διαβοῦν πέρνουσιν ἴσιον δρόμον,
Εἰς ἄλλαις χώραις ἔρχονται, εἰς ξένα κάστρη ἐμπῆκαν,
Καὶ ὅλα ἐρημάζουσιν ὅσα καὶ ἂν εὑρῆκαν,
Ἀμπέλια, περιβόλια καὶ κήπους καὶ σπαρμένα,
Ὅλα τὰ κατατρώγουσι χώρις νὰ μείνῃ ἕνα.
Μὰ ἔρχονται εἰς ἔρημον χώρις χωριὰ καὶ χῶραν.
Καὶ ποῖος δὲν τοὺς δειλιᾷ ἂν τότε τοὺς ἐθῶραν,
Ὁποῦ τοὺς ἐτριγύρισεν ἡ πεῖνα τοῦ θανάτου,
Καὶ ὁ καθένας ἔφαγε τὰ ῥοῦχα καὶ ἅρματά του,
Τὰ φλάμπουρα ἐφάγασι καὶ ὅλον τὸ κελλάρι,
Καὶ ἄλλο δέν τους ἔμεινε πλὴν τὸ ξερὸ κοντάρι.
Τοὺς λύχνους καταγλύφουσι ἐφάγαν καὶ τὰ φτίλια,
Ὅλα σβυσμένα τὰ κρατοῦν καὶ λύχνους καὶ κανδήλια·
Τῶν οὐρογλύφων ταῖς οὐραῖς ποῦ ὡς λάδι ἐμυρίζαν,
Οἱ ἄλλοι ταῖς ἐφάγασιν ὡς μέσα εἰς τὴν ῥίζαν
Τ' ἁμάξια τὰ βασιλικὰ τόσον καλὰ τ' ἐφάγαν,
Ὅτι κοντὰ νὰ φάγουσιν καὶ αὐτοὺς ποῦ τ' ἐφυλάγαν.
Τούτην τὴν πεῖναν ἔχουσιν αὐτοὶ στὴν ἐρημίαν,
Μὰ εἰς τὸ τέλος ἦλθασι στὴν λιμνοεπαρχίαν,

Καὶ εἰς αὐτὰ τὰ σύνορα κάστρη καὶ χῶρα εὑρῆκαν,
Καὶ πάλιν ἐχορτάσασι, πάλιν ἁρματωθῆκαν,
Τ' ἀκούει ὁ Φουσκομάγουλος, καὶ ὅλ' οἱ λιμνιῶταις,
Καὶ παρευθὺς συνάγονται ὁλώντων οἱ στρατιῶταις,
Καὶ συμμαζώμενοι ἐκεῖ ὅλοι αὐτ' οἱ βατράχοι,
Τότε ὁ Φουσκομάγουλος τούτους καλὰ διδάχει,
Καὶ λέγει τους : Ὢ ἄρχοντες, ἰδοὺ ἐφτάξαν τώρα
Τὰ ποντικοστρατεύματα ἐδῶ κοντὰ στὴν χῶρα,
Μὲ δύναμιν ἦλθαν πολλὴν καὶ μὲ πολλαῖς χιλιάδες,
Καὶ μὲ αὐτοὺς ποῦ κράζουσιν λυχνοξεκρεμαστάδαις,
Διότι ἔχουσι στὸν νοῦν ἀφόντις μᾶς χαλάσουν
Νὰ ῥίξουν τὰ λυχνάρια των τὴν λίμνην μας νὰ κάψουν,
Μ' αὐτοὶ ἂν ἔχουν δύναμιν, ἂς ἔχωμ' ἐμεῖς γνῶσι,
Καὶ χρείαν δὲν τοὺς ἔχομεν ἂν ἦταν ἄλλοι τόσοι,
Διατὶ ἡ λίμνη π' ἔχομεν πολλὰ μᾶς εὐγατίζει.
Θαῤῥοῦσι νὰ τὴν κάψουσιν μ' αὐτὴ τοὺς ἀφανίζει.
Ἁρματωμένοι ἐμεῖς λοιπὸν μὲ ἐπιδέξιον τρόπον,
Ὅλοι ἂς ἤμεσθε μαζὺ στὸν ὑψηλὸν τὸν τόπον,
Τοῦτον ποῦ ἔχει γκρέμνισμα καὶ ἀπὸ κάτω λίμνη,
Χώρις νὰ εἰδοῦν τὸ γκρέμνισμα οἱ ποντικοὶ ἐκεῖνοι.
Κ' ἐκεῖνοι βλέποντες ἡμᾶς, κ' ἐμεῖς μὴν ξυπασθοῦμεν,
Μὰ ἂς τοὺς πιάσωμε κ' ἐμεῖς μαζὺ τοὺς νὰ βουτοῦμεν.
Δύο καὶ τρεῖς καθένας μας ἂς τοὺς κρατῇ στὰ γένεια,
Καὶ ἂς βουτοῦμεν μὲ αὐτοὺς μὲ χώρις ἄλλην ἔννοια,
Διατί ὁ Βουταγιάννης μας πλέει ἐκεῖ ἀπὸ κάτω,
Μὲ ὅλον του τὸ στράτευμα καὶ σύρνει τοὺς στὸν πάτο.
Καὶ καταπνίγοντες αὐτοὺς καλὰ ἂς μάθουν τότε
Μὲ ποῖον τρόπον τοὺς χαλοῦν οἱ γνωστικοὶ λιμνιῶται·
Πολλὰ καλὰ ἐλάλησεν ἐκεῖνος, φαίνεταί μου,
Ὁ ἄρχων Φουσκομάγουλος σύμβουλος τοῦ πολέμου·
Τοῦτος ἀφοῦ ἐλάλησεν ἔκαμε καὶ τὴν πρᾶξιν,
Καὶ ὅλους ἁρματώνει ἐκεῖ κατὰ τὴν τάξιν,

Βάνουσι διὰ θώρακας πρασόφυλλα στὰ στήθη,
Καὶ διὰ τάργαις λάχανα καθένας τους ἐντύθη.
Φοροῦν ὡς ὑποδήματα μολόχαις στὰ ποδάρια,
Κρατοῦν καὶ βροῦλα μυτερὰ στὰ χέρια διὰ κοντάρια.
Στολίζουν καὶ ταῖς κεφαλαῖς μὲ περικεφαλαίαις
Μὲ τῶν σαλιάγκων ξώφυλλα ποῦ κράζουνται κοχλέαις.
Καὶ διορίζει τάγματα εἰς ὅλους ὁ λιμνάρχης
Λόχους, συστάσεις, φάλαγγαις, σύστρεμμα, στίφους μάχης·
Εἰς τοὺς ἐμπείρους στρατηγοὺς δίδει ταξιαρχίαις,
Πολύτροπα ἐπιτάγματα, χιλιάρχους ξεναγίαις.
Ἔκαμε τὸν Πρασόκουρον αὐτὸς νὰ ἦναι πρῶτα
Ποῦ τοὺς ἐχθροὺς θέλει δεχθῇ κρυμμένος εἰς τὰ χόρτα.
Βρόχους ἀπὸ ξηροβροῦλα καὶ κρύπτει στὰ χορτάρια,
Νὰ πιάνωνται οἱ ποντικοὶ εὐθὺς εἰς τὰ ποδάρια.
Καὶ Σουβλολόγον ἔκαμε σ' αὐτοὺς τὸν Καλαμάτη,
Εὐθὺς μὲ καλαμόσχιζαις νὰ τοῦ σουβλῇ τὸ μάτι.
Κάμνει τὸν Λακεδαίμονα λάκκους νὰ ἑτοιμάζῃ,
Τὸν Λαχανᾶ μὲ λάχανα τοὺς λάκκους νὰ σκεπάζῃ,
Ὅταν περνουσ' οἱ ποντικοὶ νὰ πέφτουσι στοὺς λάκκους,
Μέσα νὰ καταπνίγωνται ἀπὸ πολλοὺς βαθράκους,
Ὁποῦ ἐκεῖ ἐπιμελῶς πρέπει αὐτοὺς νὰ κρύπτῃ·
Τούτων ὁ ἀρχιστράτηγος, ὃν κράζουν Βορβοκοίτη,
Καὶ πάλιν ἐδιώρισε τὸν ἄρχον Λασποπάτη,
Νὰ τοὺς λασπώνῃ τοὺς ἐχθροὺς εἰς τὸ καθένα μάτι.
Διατὶ τὸ μάτι τοῦ ἐχθροῦ ὅταν καλὰ δὲν βλέπῃ,
Χάνει τὴν τάξιν ὁ ἐχθρὸς, δὲν πολεμεῖ ὡς πρέπει.
Εὔτακτον τὸν Πολύφωνον νὰ γεν' εἶχε προστάξει
Μὲ ταῖς φωναῖς στὸν πόλεμον νὰ ὁδηγῇ τὴν τάξιν.
Οἱ πρωτοψάλται ὥρισε καὶ ὅλ' οἱ καλανάρχοι
Νὰ μελωδοῦσι μουσικαῖς γύρωθεν εἰς τὰ βράχη,
Ὅταν ὁρμήσῃ ἀπάνω τους ἡ ποντικοστρατεία,
Τότε οἱ μουσικώτατοι ν' ἀρχίσουν μελωδία,

Πέρνει καὶ ὁ Φουσκομάγουλος τὸ ἰδικόν του τάγμα,
Κ' ἐστάθ' εἰς τόπον ὑψηλὸν μ' ὅλους αὐτοὺς ἀντάμα.
Ὁ ὑψηλὸς τόπος αὐτὸς εἰς τὸν ὁποῖον ἐστάθη
Ἔχει στὴν ἄκραν γκρέμνισμα καὶ κάτω λίμνης βάθη,
Καὶ εἰς αὐτὴν τὴν ἄκρειαν ἐστάθηκεν ἐτότε
Ὁ ἄρχων Φουσκομάγουλος καὶ ὅλοι τ' οἱ στρατιῶται.
Καὶ ὀλ' οἱ βουταγιάννηδες κάτω ἐκολυμβοῦσαν,
Διὰ νὰ πνιγοῦν ποντικοὺς πρόθυμ' ἐκαρτεροῦσαν·
Λοιπὸν, ὁ Φουσκομάγουλος καθὼς εἶχε προστάξει,
Ὅλα του τὰ στρατεύματα ἐμπήκασιν εἰς τάξι,
Τὰ φλάμπουρα ἀνοίγουσι καὶ ἦταν ἐπιτήδεια
Ὀλ' ἀπὸ λαχανόφυλλα καὶ πράσα καὶ κρομμύδια.
Τινάζουν τὰ κοντάρια των, χορεύουν, τραγουδοῦσι,
Καὶ πρόθυμοι τοὺς ποντικοὺς ἐκεῖ ἀκαρτεροῦσι.
Τώρα ἀστράπτει καὶ βροντᾷ, τώρα φυσοῦν ἀνέμοι,
Τώρα καὶ τὸ κονδύλι μου πλέον νὰ γράψῃ τρέμει.
Ἀκούω θόρυβον λαοῦ ποῦ τρέμ' ἡ οἰκουμένη,
Καὶ ὁ πολὺς κονιορτὸς στὰ σύννεφ' ἀναβαίνει
Ἡ λίμνη ἐσκοτίσθηκεν, οἱ κάμποι ἐμαυρίσαν,
Οἱ ποταμοὶ καὶ τὰ νερὰ ὡς αἷμα ἐκοκκινίσαν,
Παντόθεν σάλπιγγαις γροικῶ, τύμπανα του πολέμου,
Τὰ ὄρη καὶ λαγκάδια ἀπὸ τὸν ἦχον τρέμουν,
Ἡ λίμνη κυματώνεται, βροντᾷ τὸ περιγιάλι,
Ἀπὸ τὴν τόσην μουσικὴν ἡ ἔρημο ἀντελάλει.
Σκότος ἐγίνηκε τὸ φῶς, καὶ ἡ ἡμέρα βράδυ·
Πολέμου ἦν τεκμήριον καὶ αἵματος σημάδι.
Τώρα ποῦ σάλπιγγες βροντοῦν καὶ μουσικαῖς σημαίνουν,
Ἡ Μούσαις ἀπὸ τὸ βουνὸν πρέπει νὰ καταβαίνουν.
— Ὦ Μοῦσαι ἀπὸ τὰ βουνὰ, ἔλᾶτε εἰς τὰ βράχη
Νὰ εἴδῆτε πόλεμον φρικτὸν, γιγαντιαίαν μάχην·
Ὦ Μοῦσ' εὐγενογέννηται ὁποῦ, στὸν Ἑλικῶνα,
Τὴν κεφαλὴ ἐστολίζετε μ' ἐνάρετον κορῶνα,

Διότι κάθε άρετὴν καὶ κάθε ἐπιστήμην
Νὰ μάθετ' ἐζητούσετε μὲ ἔπαινον καὶ φήμην,
Ἐλᾶτ' ἐδῶ στὸν πόλεμον σ' αὐτὴν τὴν λίμνην κάτω,
Νὰ εἰδῆτε ἐπιστήμονας καὶ τάξεις τῶν ἁρμάτων.
Καὶ πρῶτα σὲ τὴν λόγιον τὴν Καλλιόπην μοῦσαν,
Τέχνας γραμμάτων ἔχουσαν καὶ διδαχὰς ποιοῦσαν,
Καλῶ σὲ νὰ εἰδῇς ἐδῶ τὸν κὺρ Ξεσχιζοχάρτη
Μὲ μίαν μόνην διδαχὴν πόσην φωτιὰν ἀνάπτει!
Ποῦ τόσην εἶχε δύναμιν ἡ διδαχή τ' ἐκείνη
Ποῦ ἔκαμε τοὺς ποντικοὺς νὰ κάψουσι τὴν λίμνη.
Μοῦσα κ' ἐσὺ, Πολύμνια, ποῦ εἶχες τόσην πρᾶξιν
Μὲ τῶν χειρῶν τὰ σχήματα παντὸς νὰ βάνῃς τάξιν,
Ἔλα τὸν Φουσκομάγουλον νὰ εἰδῇς μὲ ποῖον τρόπον
Εἰς τάξιν βάνει τὸν λαὸν στὸν ὑψηλὸν τὸν τόπον.
Μοῦσα κ' ἐσὺ, Οὐράνια μαθηματικωτάτη,
Ποῦ οὐρανὸν καὶ γῆν θωρεῖς μὲ ἐπιστήμης μάτι,
Ἔλα τὸν μαθηματικὸν τὸν πρῶτον φλαμπουριάρην,
Τὸν κὺρ Ξεσχιζοσεντονᾶ νὰ εἰδῇς μὲ πόσην χάριν
Μὲ πόσην μαθηματικὴν καὶ μὲ γεωγραφίαν,
Μέσα στὸ σκότος ὁδηγεῖ τὴν ποντικοστρατίαν,
Στὴν μέσην τοῦ κονιορτοῦ μὲ ἐπιστήμης τρόπον,
Περνᾷ καὶ φέρνει τὸν λαὸν στὸν ὑψηλὸ τὸν τόπον,
Σ' αὐτὸν π' ὁ Φουσκομάγουλος στέκει ἀκαρτερῶντας
Φέρνει ὁ Σχιζοσεντονᾶς ὅλους τοὺς στρατιώτας.
Οὐδὲ τὸ γκρέμνισμα θωρεῖ, οὐδὲ τὸ κάτω βύθος,
Μὰ φέρνει τοὺς στὴν ἄκρειαν εἰς τὸ βαθραχοπλῆθος.
Μοῦσα Κλειὼ, μελίῤῥοε, μὲ λάρυγγα σειρήνης
Ποῦ τραγῳδεῖς ποιήματα πολέμου καὶ εἰρήνης,
Ἔλα, καὶ ὁ Πολύφωνος ἐδῶ στὸ περιγιάλι,
Ποῦ ἄναψεν ὁ πόλεμος καὶ τραγῳδεῖ καὶ ψάλλει.
Ἐλθὲ καὶ σὺ, ὦ μελῳδὲ, ὦ Τερψιχόρη μοῦσα,
Ἥτις κιθάραν ἔπαιζες κ' ἡ νύμφαις ἐσκιρτοῦσαν,

Ἐλθὲ ν' ἀκούσῃς μουσικὴν ἐδῶ στὰ βράχη κάτω,
Π' ἐξύπνησε τὴν Ἀθηνᾶν ὁποῦ βαρεκοιμᾶτο.
Ἔλα ν' ἀκούσῃς καὶ ἐσὺ τὴν μουσικὴν ἐκείνην,
Ὁποῦ σημαίνουσα κλονεῖ τὸ ὕδωρ καὶ τὴν λίμνην.
Βαβαὶ τῆς τόσης μουσικῆς ποῦ μοῦ ἁρπᾷ τὸ πνεῦμα,
Ποῦ προξενεῖ νὰ χύνεται πολλῶν γιγάντων αἷμα.
Βάτραχαις μουσικώτατοι, ταῖς σάλπιγγαις σημαίνουν,
Διατ' ἡ ψυχαῖς τῶν ποντικῶν στὴν λίμνην καταβαίνουν.
Κ' ἔλα νὰ ταῖς μυρολογῇς, ὢ μοῦσα Μελπομένη,
Ποῦ τοὺς ἥρωας νὰ θρηνῇς σὺ εἶσαι μαθημένη.
Λοιπὸν ἀφοῦ οἱ ποντικοὶ στοὺς βάτραχας ὡρμῆσαν,
Στοῦ τόπου αὐτοῦ τὴν ἄκρειαν ὁποῦ ἐκεῖνοι ἦσαν,
Τότε μ' ὁρμὴν κ' οἱ βάτραχαις τοὺς ποντικοὺς ἁρποῦσιν,
Ἀπὸ τὰ γένεια καὶ μάλλια καὶ μὲ αὐτοὺς βουτοῦσιν.
Ἄλλους ἁρποῦν ἀπὸ τ' αὐτὶ, καὶ ἄλλους ἀπ' τὴν πτέρναν,
Πηδῶντες ἀπ' τὸ γκρέμνισμα στὴν λίμνην τοὺς ἐφέρναν.
Ἡ φλάμπουρο ἐκρατούσασι, κοντάρι, καὶ τηγάνι,
Ὁ Φουσκομάγουλος αὐτοὺς δόνει τοῦ Βουταγιάννη
Ποῦ τότε μὲ τὸ τάγμα του ἔπλεεν ἐκεῖ κάτω,
Διὰ νὰ τραβῇ τοὺς ποντικοὺς στῆς λίμνης του τὸν πάτο,
Καὶ ὅλους τούτους ἅρπαζεν ποῦ κάτω ἐγκρεμνοῦσαν,
Κ' ἐκεῖ τοὺς ἐθυσίαζεν εἰς τὴν Ὑδρομεδοῦσαν.
Ἐβοῦταν μὲ τὸ τάγμα του κάτω βαθειὰ στὴν λίμνη,
Σύρνωντας καὶ τοὺς ποντικοὺς αὐτῶν τὸ αἷμα πίνει,
Καὶ πάλι ἀπάνω ἀνέβαινε καὶ ἄλλους κατεβάζει,
Ὁποῦ γκρημνοῦν ἀπὸ ψηλὰ στὴν λίμνην σὰν χαλάζι,
Διατὶ ὁ Φουσκομάγουλος μὲ ὅλον του τὸ πλῆθος,
Συχν' ἀνεβοκατέβαινε γκρημνῶντας τους στὸ βύθος,
Πηδᾷ ὁ λιμνάρχης ποντικοὺς καὶ ὁ Βουταγιάνης πνίγει,
Κ' ἡ λίμνη ἐγιώμισε νεκροὺς τότε εἰς ὥρα ὀλίγη·
Κ' ἐκάμαν ποντικοφθορὰν αὐτοὶ οἱ βουτηκτάδαις·
Μὰ δὲν τοὺς τελειώνουσι διάτ' ἦτον μυριάδες,

Καὶ ὕστερον τὸ γκρέμνισμα οἱ ποντικοὶ ὡς εἶδαν,
Μὴν διαβαίνοντες κοντὰ εἰς πλειὸ δὲν ἐπῆδαν,
Μὰ ἔρχονται στὰ χαμηλὰ γύρωθεν εἰς τὰ βράχη,
Εἰς τόπους ὁποῦ εἶν' ἐκεῖ μὲ φύλαξιν βατράχοι,
Καὶ πρὸς αὐτοὺς ὡρμήσασιν ὡς λέοντες ὀργίλοι,
Ὄχι καθὼς εἰς τὸ νερὸν ποῦ ἐπνίγοντο σὰν σκῦλοι,
Διοτ' αὐτοὺς σκοτώνουσι πολλοὺς βαθράχους τότε,
Ὅμως τὸ ἐνοήσασιν εὐθὺς οἱ λιμνιῶται,
Βλέποντες πῶς ἀπὸ ψηλὰ πλέον κανεὶς δὲν πέφτει,
Ἦλθαν αὐτοῦ κ' εὑρίσκουσι τὸν Παξιμαδοκλέφτη.
Ἦλθεν ὁ Φουσκομάγουλος μ' αὐτὸν τὸν Βουταγιάνη,
Καὶ βλέπουν τὸν ἐχθρὸν αὐτὸν πόσην φθορὰν τοὺς κάνει
Κ' εὐθὺς στρατιῶται, στρατηγοὶ, καθένας ἐπολέμα,
Καὶ ὡς ποτάμι ἔτρεχε τ' ἀρχοντικὸν τὸ αἷμα.
Ἐν πρώτοις εἶδαν φανερὰ τὸν ἄρχον Καλαμάτη
Πῶς τ' Οὐρογλύφου εὔγαλε τ' ἕνα καὶ τ' ἄλλο μάτι.
Ἐκεῖ ποῦ ὁ Πρασόκουρος τὸν εἶχε σκλαβωμένον
Στὰ χορτὰ μὲ τὰ βρόχια του ἀπ' τὸν λαιμὸν πιασμένον,
Ὁ Καλαμάτης πάραυτα αὐτὸν τυφλώνει ὡς εἶπα,
Καὶ κάμνει του στὸν ὀμφαλὸν μία μεγάλη τρύπα,
Μὲ μίαν καλαμόσχιζαν καὶ τ' ἄντερα του εὐγάνει,
Καὶ παρευθὺς ζεστὰ, ζεστὰ στὴν κεφαλὴν τὰ βάνει,
Διατ' ἤξευρε πῶς ἔχουσιν ἐνέργειαν μεγάλην
Καὶ κάμνουσι ξανθὰ μαλλιὰ στὴν κεφαλὴ ἂν τὰ βάλῃ.
Ὁ Τρυπολόγος ποντικὸς μὲ ἀρμενοβελόναν
Ἔσφαξε μέγαν βάτραχα τὸν κράζουν Πηλειῶναν.
Ὕστερον τὸν Πολύφωνον ὁ ὅμοιος εἶχε σφάξει,
Ὅταν μὲ ταῖς πολλαῖς φωναῖς στὰ πλήθη βάνει τάξιν,
Μὰ ῥίχτει ὁ Φουσκομάγουλος μυλόπετραν στὰ βράχη,
Καὶ μὲ αὐτὴν ἐσύντριψε τοῦ Τρυπολόγου τὴν ῥάχη
Καὶ τὸν ἐσκότωσεν ἐκεῖ σκληρὰ ὅσον ἠμπόρει
Τὸν υἱόν τοῦ Νυκτογυριστοῦ ἀπ' τὸ Σκοτεινοχώρι.

Γκρεμνίζει ὁ Πηδοτηγανᾶς σ' αὐτὸν τὸν λάκκον κάτω
Ποῦ εἶχεν ὁ Βουρκόλακκας νερόλασπην γεμάτον·
Μὲ τὰ τηγάνια του γκρεμνᾷ καὶ μ' ὅλον του τὸ τάγμα,
Κ' ἐπήδηξ' ὁ Βουρκόλακκας μὲ τοὺς δικούς του ἀντάμα,
Μὲ αὐτοὺς τοὺς λακεδαίμονας στὸν λάκκον ἐπηδῆξαν,
Καὶ αὐτοῦ τὸν Πηδοτηγανᾶ στὴν λάσπην τὸν ἐπνίξαν.
Ὁ Ψωμοφᾶς ὁ βασιλεὺς, μὲ ὅλον του τὸ γῆρας,
Στὰ αἵματα τῶν μουσικῶν νίπτει αὐτοῦ τὰς χεῖρας,
Ποῦ μερικοὺς ἐφόνευσεν στῆς λίμνης των τὴν ἄκρα,
Μὰ τραγῳδοῦν καὶ ξεψυχοῦν λέγοντες· κακρακάκρα.
Ὁ Βουταγιάνης πάραυτα τὸν μέγαν ἀποκρισάρη
Μ' ἕνα μεγάλον πήδημα στὴν λίμνην εἶχε πάρει,
Κ' ἐκεῖ τὸν ἐξεγύμνωσε, τοῦ πέρνει τὸ δερμάτι
Τοῦ καλανάρχου δόνει το καὶ ἔκαμε τὸν ψάλτη,
Νὰ ψάλλῃ καὶ νὰ τραγῳδῇ εἰς τὴν Ὑδρομεδοῦσαν,
Τῆς λίμνης τὴν βασίλισσαν ποῦ αὐτὴν ἐτραγῳδοῦσαν.
Ανάψε φοβερῶς λοιπὸν ὁ πόλεμος ἐκεῖνος,
Ποῦ καὶ τὰ δύο μέρη αὐτὰ εἶχαν μεγάλον θρῆνος.
Οἱ λάκκοι ἐγιώμισαν νεκρῶν, τὰ βρόχι' ἀπὸ ποδάρια,
Καὶ θέαμα ἐλεεινὸν εἶχαν τὰ παλληκάρια.
Δοῦλος μὲ δοῦλον σφάζεται, ἀφέντης μὲ αὐθέντην,
Μὰ ποῖος νὰ μὴν φοβηθῇ τὸν Παξιμαδοκλέφτην,
Ὁποῦ εἰς τέλος ἔγινε ἀνήμερον θηρίον,
Καὶ τῶν γιγάντων φονευτὴς, θρῆνος παλληκαρίων·
Ἄλλους μὲ τὰ καρφόδοντα, ἄλλους μὲ τὸ κοντάρι,
Ἄσπλαγχνα ἐθανάτωνε τὸ ἄγριον λειοντάρι.
Τὸν βλέπει ὁ Φουσκομάγουλος, καὶ ὅλος θυμωμένος,
Ὥρμησεν ἐναντίον του ὡς λύκος λυσσιασμένος.
Μὰ κάθε εἷς στὴν τέχνην του σ' αὐτὴν π' ἐκαταγίνη
Καὶ ὄχι ψάρι στὸ βουνὸν οὐδὲ λαγὼς στὴν λίμνη·
Οὐδὲ τοῦ Φουσκομάγουλου εὔκολον δὲν τοῦ πέφτει,
Ἔξω στὴν γῆν νὰ πολεμῇ τὸν Παξιμαδοκλέφτη.

Στὴν λίμνη Φουσκομάγουλος τοὺς ποντικοὺς ἐνίκαν·
Μὰ εἰς τὴν γῆν οἱ ποντικοὶ θριαμβευτ' ἐφανῆκαν,
Διατὶ τὸν Φουσκομάγουλον στὸ δεξιὸν ποδάρι
Σκληρῶς τὸν κατεπλήγωσε τὸ ἄνωθεν λειοντάρι·
Κ' ἔτζι, ὁ Φουσκομάγουλος ἐπήδησε στὴν λίμνη,
Καὶ νὰ σημάν' ἡ μουσικὴ πρόσταγμα τότε δίνει,
Οἱ μουσικοὶ κάμνουν ἀρχὴν ταῖς σάλπιγγαις βοοῦσιν,
Ἀπὸ τὴν γῆν τοὺς βάθραχας στὴν λίμνην τοὺς καλοῦσιν.
Ἀκούοντες τὴν μουσικὴν στὴν γῆν οἱ ἄλλοι τότε
Μέσα στὴν λίμνη ἐπήδησαν ὅλοι οἱ λιμνιῶται,
Καὶ ἔμεινεν ἔξω ἡ γῆ μ' ὅλον τὸ περιγιάλι
Στῶν ποντικῶν τὴν δύναμιν καὶ φαίνονται μεγάλοι.
Ὁ Παξιμαδοκλέφτης των ἀπ' ὅλους ἐκαυχᾶτον
Ὡς τοῦ θριάμβου αἴτιος καὶ πρῶτος τῶν ἁρμάτων·
Βλέπωντας πῶς ἐπήρασι μεγάλην ἐπαρχίαν,
Ἔλεγε νὰ αὐξάνουσι τὴν βατραχομαχίαν,
Καὶ διὰ τοῦτο συμβουλὴ αὐτοῦ μεγάλη ἐγίνη,
Δίατ' ἂν ἐπήρασι τὴν γῆν, στέκει καλὰ ἡ λίμνη,
Λέγοντες· Ἔχομεν τὴν γῆν καὶ τὸ ξηρὸν τὸ χῶμα
Ὅμως ἰδοὺ οἱ βάτραχαις ποῦ τραγῳδοῦν ἀκόμα·
Καὶ διὰ τοῦτ' ὁ Ψωμοφάς εὐθὺς εἶχε προστάξει
Νὰ τοῦ εὑροῦσι μηχανὴν τὴν λίμνην νὰ ὑποτάξῃ.
Τὸν Σχιζοχάρτην ἔκραξε ποῦ σύμβουλός του ἦταν,
Καὶ περὶ τούτου συμβουλὴν ἀπὸ αὐτὸν ἐζῆταν,
Λέγει του· Ὦ φιλόσοφε, σύμβουλε τοῦ πολέμου,
Τὴν λίμνην πῶς νὰ πάρωμεν καμμίαν τέχν' εἰπέ μου
Καὶ πῶς νὰ ἀφανίσωμε τὸ γένος τῶν βατράχων,
Ποντικοπνίκτων ἀσεβῶν, κακῶν ποντικομάχων,
Π' ἀφόντις τοσὰ φονικὰ στὴν γῆν εἶχαν εἰδοῦσι,
Μέσα στὴν λίμνην χαίρουσι ἰδοὺ ποῦ τραγῳδοῦσι.
Τότε αὐτὸς ὁ σύμβουλος τοῦ λέγει· Βασιλέα,
Τὴν λίμνην νὰ τὴν πάρωμε δὲν ἠμποροῦμε πλέα

Διατὶ ἡ λίμν' εἶναι νερὸ καὶ εἶναι καὶ μεγάλη,
Καὶ δὲν μπορεῖ νὰ σηκωθῇ ἀπὸ τὸ περιγιάλι,
Μὰ διατ' εἶναι ἀναλυτὴ ἡ λίμνη σὰν τὸ λάδι,
Ὅτι ὡς λάδι καίεται ἔχει τέτοιον σημάδι.
Τὴν λίμνην νὰ τὴν πάρωμε δὲν ἔχομεν ἐλπίδα,
Ὅμως νὰ κάψωμεν αὐτὴν εὔκολον τρόπον οἶδα, —
Διατ' ἐργαλεῖα τοῦ πυρὸς ἔχομεν χιλιάδες,
Λυχνάρια καὶ κανδήλια, φυτίλια καὶ λαμπάδες·
Ὁ κὺρ Λυχνοξεκρεμαστὴς μὲ ὅλον του τὸ τάγμα,
Καὶ μὲ τὸν Σβυνοκάνδηλα τὰ ἔχουσιν ἀντάμα·
Καὶ πρόσταξε, ὦ βασιλεῦ, τοὺς λύχνοὺς νὰ ἀνάψουν,
Στὴν λίμνην νὰ τοὺς ῥίξωμεν καὶ τὸ νερὸν νὰ κάψουν.
Κ' ἔτζι, μεγάλε Ψωμοφᾶ, καίγομε τοὺς βαθράκους
Καὶ κατοικοῦμεν ἥσυχοι στὰ βράχη καὶ τοὺς λάκκους,
Χώρις νὰ ἔρχονται αὐτοὶ πλέον εἰς τὰ χορτάρια,
Μὲ βρόχια νὰ μᾶς πιάνουσιν ὅλους ἀπ' τὰ ποδάρια.
Ἔτζι λοιπὸν, ὦ Ψωμοφᾶ, διὰ τὴν λίμνην κρῖνε,
Μὴν λέγῃς νὰ τὴν πάρωμε ποῦ αὐτὴ ψωμὶ δὲν εἶναι.
Εὐχαριστήθη ὁ Ψωμοφᾶς καλὰ ἐσυμβουλεύτη
Ἀρέσκει καὶ τοῦ στρατηγοῦ τοῦ Παξιμαδοκλέφτη,
Καὶ λέγει του· καλὰ λαλεῖς, ῥήτορα, φαίνεταί μου,
Ξεσχιζοχάρτη ἄξιε, σύμβουλε τοῦ πολέμου,
Τὸ λάδι εἶναι ἀναλυτὸν καὶ καίγει τὸ ἡ φωτία·
Λοιπὸν κ' ἡ λίμνη καίεται, καλὴ φιλοσοφία!
Πάραυτα τὰ λυχνάρια μας γιωμίσετέ τα λάδι,
Καὶ αὐτὰ στὴν λίμνην ῥίξετε διὰ νὰ καῇ τὸ βράδυ,
Κ' ἐμεῖς καλὰ νὰ βλέπωμεν τὴν νύκτα νὰ δειπνοῦμεν;
Κ' οἱ βάτραχαις νὰ καίωνται κ' ἐμεῖς νὰ τραγῳδοῦμεν.
Καὶ ῥίκτουσίν τα εἰς τὸ νερὸν διὰ νὰ καῇ ἡ λίμνη.
Μ' ἀντὶς νὰ κάψουσιν αὐτὴν, αὐτὴ τοὺς λύχνους σβύνει,
Κ' ἐμείνασι στὰ σκοτεινὰ οἱ ποντικοὶ τὴν νύκταν,
Διατ' ὅσους λύχνους εἴχασι στὴν λίμνην τοὺς ἐῤῥίκταν,

Καὶ κατεβαίνουν τὴν αὐγὴν, κάτω στὸ περιγιάλι,
Καὶ γύρωθεν περιπατοῦν μίαν ὁδὸν καὶ ἄλλην.
Καὶ συμφωνίαν δὲν γροικοῦν, βάθρακα δὲν θωροῦσι,
Καὶ εἶπαν· Ἐκαΐκασιν καὶ πλειὸ δὲν τραγουδοῦσι.
Καὶ χαίρεται ὁ Ψωμοφᾶς, ἐπήδα, ἐκαυχᾶτο,
Καὶ ὅλοι παιζοτραγουδοῦν στὸ περιγιάλι κάτω.
Λοιπὸν ὁ Φουσκομάγουλος εὐθὺς τὴν ὥρα ἐκείνην,
Π' ὀλίγον εἶχε λαϐωθῇ ἐϐούτησε στὴν λίμνην,
Κ' ἐνώπιόν του ἔκραξε τὸν μέγα Βουταγιάνη,
Μὲ ὅλον του τὸ στράτευμα καὶ ἐντολὴν τοὺς κάμνει,
Καὶ λέγει τους· Βουτήσετε πάραυτα εἰς τὰ βύθη,
Ὅλων τῶν συνορίτων μας συνάξετε τὰ πλήθη,
Ἐκείνους ὁποῦ ἔχουσι κόκκαλα διὰ δερμάτια,
Ἀκάνθας τρίχαις τῶν μαλλιῶν, καὶ στερεὰ τὰ μάτια·
Ἀντὶς ταῖς τρίχαις τῶν φρυδιῶν ἔχουσι τὰ κοντάρια,
Εἶναι καὶ λόγχαις μυτεραῖς ὅλα των τὰ ποδάρια,
Κ' ἔχουν στὰ δύο πόδια των δύο κουροψαλίδαις.
(1) Παουρομάναις κράζονται, καρκῖνοι, καραϐίδαις.
Τούτους εὐθὺς μου σύναξε ἔξω στὸ περιγιάλι,
Ποῦ τὸ κρατεῖ ὁ Ψωμοφᾶς μὲ δύναμι μεγάλη,
Νὰ εὔγουν νὰ τὸν πολεμοῦν αὐτ' οἱ κουρατζωμένοι,
Κ' ἐμᾶς ἡ ψαλμῳδία μας μακρόθεν νὰ σημαίνῃ.
Τοῦτα ὁ Φουσκομάγουλος εἶπε τῷ Βουταγιάνῃ,
Καὶ τοῦτος πρόθυμος εὐθὺς τὸν ὁρισμόν του κάνει,
Τὸν Λιμνοχάριν προσκυνᾷ κλίνοντας τὸ κεφάλι,
Διατ' ἔδωκε ὡς ἤξευρε βουτιὰν πολλὰ μεγάλην,
Ὁλονυκτὶς ἐγύριζε στὴν λίμνην ἀπὸ κάτω,
Συνάγοντας τὸ φοϐερὸν ἐκεῖνο τὸ φουσάτο·
Κ' ἐκεῖ ποῦ ἐγύριζεν αὐτὸς μ' ὅλα τὰ παλληκάρια,
Βλέπει πῶς ἐϐουλίσασι τότε πολλὰ λυχνάρια
Π' οἱ ποντικοὶ τὰ ἔῤῥιξαν καὶ λύχνους καὶ κανδήλια,
Κ' εὐθὺς οἱ βουταγιάνιδες ἐφάγαν τὰ φυτίλια,

(1) παρακατιόντι Παγουρομάναις

Κ' ἔφαγαν στὴν ὑγιείαν αὐτοῦ ποῦ εἶχεν τὰ ἀνάψει,
Καὶ εἰς τὴν λίμνην τ' ἔῤῥιξεν ἐκείνους διὰ νὰ κάψη.
Κ' ἀφόντις ἐχορτάσασι στὸν δρόμον τοὺς ὑπάγουν,
Κ' ἐκεῖνα τὰ στρατεύματα τὰ φοβερὰ συνάγουν,
Ποῦ ἐκοιμοῦντον καὶ αὐτὰ διότι ἦτον βράδυ·
Μὰ ἐξυπνῆσαν παρευθὺς μυρίζωντας τὸ λάδι,
Καὶ διὰ τοῦτο ἦλθασιν αὐτοὶ μὲ τὰ κοντάρια,
Βλέποντες πῶς οἱ ποντικοὶ ἐῤῥίξαν τὰ λυχνάρια
Ὅταν λοιπὸν οἱ ποντικοὶ ἔξω στὴν γῆ ἐπηδοῦσαν,
Μίαν μεγάλην μουσικὴν στὸ πέλαγος ἠκοῦσαν·
Καὶ γύρωθεν ἐβλέπασι μὲ καθ' ἐπιμελεία,
Καὶ εἶδαν πῶς ἐφάνηκε βαθρακοναυτιλία,
Ἤγουν ἀρμάδα ἔρχεται, χιλιαρμένον ἐφάνη,
Ὁ μέγας Φουσκομάγουλος μ' αὐτὸν τὸν Βουταγιάνη,
Καὶ μελῳδοῦντες ἔρχονται κοντὰ στὴν γ' οἱ βατράχοι·
Ὅμως ποδάρι δὲν πατεῖ.οὐδ' ἕνας εἰς τὰ βράχη,
Μὰ πλέουσιν ἀντίκρυτα κατὰ γραμμὴν εὐθεῖαν,
Σημαίνοντες ταῖς σάλπιγγαις καὶ πᾶσαν συμφωνίαν.
Οἱ ποντικοὶ θωρῶντές τους ὅλοι ἐσυναχθῆκαν,
Κατέναντι τῶν μουσικῶν στὰ βράχη ἐσταθῆκαν·
Ὑπέρμετροι μαζώνουνται καὶ χίλιαις χιλιάδες
Κ' ὑβρίζοντες τοὺς βάτραχας ἔλεγαν, λασποφάδες,
Ἀκόμι εἶσθε ζωντανοὶ, μὰ ψόφιοι ἀπὸ τὴν πεῖνα,
Ἐλᾶτε νὰ χορτάσετε ἀπ' τ' ἄντερα ἐκεῖνα
Τῶν ἀδελφῶν καὶ τέκνων σας ποῦ εἶν' γιωμάτ' οἱ λάκκοι,
Ὅταν ἐκατασφάζαμεν ἐχθὲς ἐσᾶς, βατράχοι.
Ἐτζ' ὕβριζαν τοὺς βάτραχας, μὰ τοῦτ' ἐτραγουδοῦσαν,
Καὶ ποντικαφανισμὸν νὰ εἰδοῦν ἀκαρτεροῦσαν.
Καὶ τότε ξετρυπώνουσιν ἔξω στὸ περιγιάλι
Κοντάρια, κουροψάλιδα, ζῶα χώρις κεφάλι.
Ὅσον τοῦ Φουσκομάγουλου ἡ μουσικὴ σημαίνει,
Τόσον καὶ ἐξετρύπωνε στρατία κοκκαλένη,

Ἀπὸ τὴν λίμνη εὐγαίνασιν, ἀπ' τὸ νερὸ ἀπὸ κάτω
Χίλιαις χιλιάδες κόκκαλα μὲ τάξιν τῶν ἁρμάτων·
Τὰ κόκκαλα σαλεύουσι, κινοῦνται τὰ κοντάρια,
Περιπατοῦν λοξὰ λοξὰ ζῶα μ' ὀκτὼ ποδάρια,
Ἔχουν στὰ δύο πόδια ἐμπρὸς δύο κουροψαλίδαις,
Ποῦ τέτοι' ἀγρίμια, Ψωμοφᾶ, στὸν ὕπνον δὲν τὰ εἶδες,
Παγουρομάναις τοὺς καλοῦν τοὺς γίγαντας ἐκείνους,
Καὶ καραβίδαις καὶ ἀστακοὺς, παγούρια ἢ καρκίνους·
Εἶν' ἐκεινῶν πολλὰ ἀργὸν τὸ περιπάτημά των,
Ἀπὸ τὸ βάρος ποῦ κρατοῦν τῶν κονταριῶν καὶ ἁρμάτων,
Καὶ σὰν τὴν ἄμμον τοῦ γιαλοῦ ηὔγαν στὸ περιγιάλι.
Βουβὰ βουβὰ περιπατοῦν, κανένας δὲν ἐλάλει·
Πλῆθος πολὺ τῶν ποντικῶν εἶδαν ὅταν εὐγῆκαν,
Κ' εὐθὺς ἀναγαλλιάζουσι διάτ' ἄντερα εὑρῆκαν·
Τ' ἄντερα εἶναι δι' αὐτοὺς συμπόσιο μεγάλο,
Ὅταν εὑρίσκουν ἄντερα αὐτοὶ δὲν θέλουν ἄλλο.
Καὶ βλέποντες τοὺς ποντικοὺς ἄντερα ἐμυρίσαν,
Καὶ ὡς ἀπὸ πολλὰ βαρὺν ὕπνον τότ' ἐξυπνῆσαν,
Κ' ἐμπαίνουσι στὴν μέση των τὰ κένταυρα ἐκεῖνα,
Μὲ τ' ἄντερα τῶν ποντικῶν νὰ σβύσωσι τὴν πεῖνα.
Τοὺς βλέπουσιν οἱ ποντικοὶ ὅτι ἀργῶς κινοῦνται,
Καὶ πῶς φωνὴν δὲν ἔχουσιν, διὰ τοῦτο δὲν φοβοῦνται.
Καὶ λέγουν τοῦτ' οἱ ἄχρειοι διατὶ κρατοῦν κοντάρια
Ποῦ δύναμιν δὲν ἔχουσι στὰ μέλη καὶ ποδάρια.
Κᾂν νὰ λαλοῦν δὲν δυνάνται οἱ βαρβαρολιμνιώταις,
Κ' ἔρχονται ἐναντίον μας στοὺς κραταιοὺς στρατιώταις,
Φωνάζουσιν ἀπὸ μακρὰ οἱ δυνατοὶ βατράχοι,
Μ' ἀπὸ τὸν φόβον τὸν πολὺν δὲν ηὔγασι στὰ βράχη
Καὶ τοῦτ' οἱ ἄχρειοι βουβοὶ ποσῶς δὲν μᾶς ψηφοῦσι,
Καὶ μὲ πολλὴν αὐθάδειαν ἀπάνω μας ὁρμοῦσι,
Καὶ διὰ τοῦτ' ὁ Ψωμοφᾶς πρόσταγμα μέγα δίνει :
Ὅλοι σ' αὐτοὺς νὰ ὁρμήσουσι χώρις κανεὶς νὰ μείνῃ

Μὲ ὅλα τὰ στρατεύματα καὶ Παξιμαδοκλέφτη,
Μὲ κάθε δύναμιν καὶ ὀργὴν σ' αὐτοὺς ἀπάνω πέφτει,
Δὲν ἔμειν' ἕνας στρατηγὸς οὐδ' ἕνας ταξιάρχης,
Χώρις νὰ ὁρμήσῃ πρὸς αὐτοὺς μετὰ ὀργίλου μάχης.
Λοιπὸν ἐκεῖ ἐγενήκασιν ὅλοι μαλλιὰ κουβάρια,
Κ' ἐσμίξασι τὰ τέσσερα μὲ τὰ ὀκτὼ ποδάρια,
Μὲ καραβίδα ὁ ποντικὸς καὶ μὲ παγουρομάναν
Ἀγκαλιασμὸν ἐγκαρδιακὸν κάτω στὰ βράχη ἐκάναν,
Ἐγκαρδιακὸν καὶ ἀντερικὸν, διατὶ μὲ ταῖς καρδίαις
Καὶ τ' ἄντερα εὐγαίνασι αὐταῖς ἡ συντροφίαις.
Ἀγκαλιασμὸν ἐγκαρδιακὸν δὲν εἴδαμεν ἀκόμα
Νὰ σύρνῃ τὴν καρδιὰν τοῦ ἑνὸς τοῦ ἄλλου τ' ἄγριον στόμα,
Καθὼς τότε ἐφάνηκε σ' αὐτὸ τὸ περιγιάλι.
Ὦ θέαμα ἐλεεινὸν, ἐναλλαγὴ μεγάλη,
Βαβαὶ τῆς σῆς καταστροφῆς, ὦ τύχη, ὦ ἐλπίδα,
Ὦ τοῦ καιροῦ ἐναλλαγὴ, ἐπίβουλε παγίδα,
Ὦ τοῦ τροχοῦ ἀπόγυρε, ὦ ἄτακτε αἰῶνα,
Ποῦ κόπτεις μίαν κεφαλὴν π' εἶχε χρυσῆ κορῶνα,
Καὶ ἄλλην ὁποῦ ἔστεκε εἰς δάκρυα καὶ πόνον,
Χρυσοστεφάνωτον αὐτὴν ὑψώνεις εἰς τὸν θρόνον.
Εἰς μίαν ὀφθαλμοῦ ῥοπὴν ἐσὺ στὸν κόσμον τοῦτον,
Τὰ δάκρυα κάμνεις γέλοιον, καὶ τὴν πτωχείαν πλοῦτον.
Τὸν Φουσκομάγουλ' ἔβλεπα αὐτὸν τὸν λιμνοχάρη,
Πῶς ἔστεκε μὲ δάκρυα καὶ μὲ κουτζὸ ποδάρι,
Καὶ ἔβλεπε τὰ βράχη του καὶ δάκρυα τὸν ἐπέρναν
Πῶς ναὔγῃ δὲν μπορεῖ στὴν γῆν ἡ λαβωμένη πτέρνα.
Ὅμως αὐτὸν τώρα θωρῶ κοντὰ στὸ περιγιάλι,[1]
Μὲ σάλπιγγαις, μὲ μελῳδοὺς, μὲ μουσικὴ μεγάλη·
Βλέπει καλὰ καὶ χαίρεται, θωρεῖ καὶ καμαρώνει,
Διατὶ τὸν Ψωμοφᾶ θωρεῖ πῶς τὸν κρατοῦσι πόνοι·
Τὸν εἶδεν ὅτι ὥρμησεν εἰς μίαν καραβίδαν,
Κ' ἡ καραβίδα τὸν ἁρπᾷ μὲ τὴν κουροψαλίδαν,

Καὶ στὴν κοιλίαν τὸν τρυπᾷ, τὰ ἔντερα του ἀρπᾷ τα,
Καὶ τρώγει τα διατ' εἶν' γλυκὰ καὶ ὅλο ψωμιὰ γιωμάτα.
Καὶ νεκρωμένος πρὸς αὐτὴν ὁ βασιλέας πέφτει,
Καὶ πάλι ἄλλην ἥρπαξε τὸν Παξιμαδοκλέφτη,
Μὲ μία κουροψαλιδιὰ ὁποῦ αὐτὴ τοῦ ῥίκτει,
Τὴν γλῶσσαν καὶ καρδία του τὴν σύρνει ἀπὸ τὴν μύτη.
Τοῦ Σχιζοχάρτη τ' ἄντερα ποῦ ἦτον γραμματισμένα !
Ἡ καραβίδαις κάτω αὐτοῦ στὰ βράχη τὰ ἐσέρναν,
Καὶ χωρὶς νὰ πολυλογῶ, δίχως νὰ γράψω εἰς πλάτος,
Λέγω πῶς τότε ἔσβυσε τοῦ Ψωμοφᾶ τὸ κράτος.
Τὰ καραβιδοπάγουρα τόσην φθόραν ἐκάμαν,
Ὅτι τὰ ποντικόμυαλα μέσα στὴν λίμνη ἐδράμαν,
Καὶ τὰ δερμάτια ὡς λουριὰ τότε δὲν τὰ ἐψηφοῦσαν,
Μὰ τ' ἄντερα τὰ εὐγενικὰ εἶναι π' ἐκυνηγοῦσαν·
Τοῦ Ψωμοφᾶ ἐπροξένησε τοῦτα ἡ ἀσωτία,
Διότι δὲν ἐχόρτασε στὴν βατραχομαχία,
Οὐδὲ εὐχαριστήθηκε εἰς τὴν βατραχονίκην,
Μὰ νὰ τοὺς φέρῃ ἤθελεν στὴν ἄκραν καταδίκην.
Ὁ Ψωμοφᾶς τοὺς βάτραχας ἀφόντις εἶχε φθείρει
Ἀντὶς νὰ κάμῃ δι' αὐτοὺς ὁλόχρυσον γειοφύρι,
Νὰ φεύγουσιν ὡς ἠμποροῦν μὴν τύχῃ καὶ γυρίσουν,
Καὶ ἀναστήσουν τοὺς νεκρούς. τοὺς ζῶντας ν' ἀφανίσουν,
Αὐτὸς νὰ κάψῃ ἠθέλησε τὴν λίμνην τὴν μεγάλην,
Κ' ἔκαμε μὲ τὸ αἷμα του ἀκόμι λίμνην ἄλλην,
Ἀντὶς τὴν λίμνην π' ἤθελεν ἐκεῖνος νὰ ξηράνῃ,
Μὲ τ' ὅμοιον τὸ αἷμα του μίαν ἄλλην λίμνην κάνει.
Διατὶ ἀφόντις ἔῤῥιξεν στὴν λίμνην τὰ λυχνάρια,
Ηὗγαν στὰ βράχ' οἱ δράκοντες μὲ τὰ ὀκτὼ ποδάρια,
Αὐτὸ τὸ κενταυρόστρατον ποῦ τόσον ἐπολέμα,
Ὅτι μιὰν λίμνην ἔκαμε μὲ τὸ ποντικοαῖμα.
Καὶ δύο λίμναις φαίνονται καὶ κάθε μία μεγάλη·
Ἡ μία εἶναι κόκκινη καὶ ἄσπρη εἶν' ἡ ἄλλη,

Ἡ μία εἶναι τοῦ νεροῦ, βατραχοεπαρχία·
Ἡ ἄλλη εἶναι αἵματος δεινὴ ζωομαχία.
Στὴν μίαν γλυκοτραγῳδοῦν ὡραῖα παλληκάρια,
Στὴν ἄλλην κατακόπτονται κεφάλια καὶ ποδάρια,
Στὴν μία ἁρμενίζουσιν καράβια ψυχωμένα,
Στὴν ἄλλην τ' ἀρχοντόπουλα εἶναι σκληροσφαμένα,
Στὴν μίαν μὲ τὴν μουσικὴν σημεῖον νίκης δίνουν,
Στὴν ἄλλην ποντικάντερα οἱ ἀστακοὶ μαζώνουν.
Σταῖς δύο λίμναις σμίγουσι βατραχοκαραβίδαις,
Καὶ τὰ ποντικοδέρματα τὰ κάμνουσι λουρίδαις.
Κ' ἐκάμασι συμπόσιον στοῦ Ψωμοφᾶ τὴν ῥάχην,
Καὶ μὲ αὐτὸ τελειώνουσι τῶν ποντικῶν τὴν μάχην·
Κ' οἱ ποντικοὶ ἐχαθήκασι χώρις κανεὶς νὰ φύγῃ,
Ὅμως ἂν καὶ ἐφύγασιν ἦταν πολλὰ ὀλίγοι,
Καθὼς ὁ Σβυνοκάνδηλας π' ἐγλύτωσε κουτζαύτης,
Κάμνωντας ὅρκον ἔφυγε τῆς καταδίκης ταύτης,
Διοτ' ἐκεῖ ποῦ ἔφευγε τὸν πιάν' ἡ καραβίδα
Ἀπὸ τ' αὐτὶ καὶ μάγουλο μὲ τὴν κουροψαλίδα.
Καὶ τοῦτος τότε τριπηδᾷ καὶ ὅρκον εἶχε ὀμώσει,
Ἐὰν θελήσῃ ἡ Ἀθηνᾶ ἐκεῖνον νὰ γλυτώσῃ,
Πῶς διορθώνει τὴν ζωὴν καὶ πῶς ἀλλάζει ἤθη,
Καὶ διὰ τοῦτο εὐλαβῶς τὴν Ἀθηνᾶ ἐδεήθη,
Λέγει· « Θεά μου Ἀθηνᾶ, κάμε μ' αὐτὴν τὴν χάριν
Νὰ μὲ λυτρώσῃς ἀπ' αὐτὸ τὸ ἄγριον λεοντάρι,
Καὶ στὸν ναόν σου τάζω σου νὰ ἦμαι κάθε βράδυ,
Νὰ σβύνω τὰ κανδήλια σου νὰ μὴν χάλοῦν τὸ λάδι·
Τὴν τέχνην μου νὰ κυνηγῶ λύχνους νὰ ξεφτυλίζω,
Καὶ ὄχι ὡς ὁ βάθρακας στὴν λίμνην ν' ἁρμενίζω! »

Τοῦτα αὐτὸς παρακαλεῖ, κ' ἡ Ἀθηνᾶ ἐκοιμᾶτο,
Κ' ἡ καραβίδα τὸ αὐτὶ πολλὰ καλὰ βαστᾷ το·
Βαρειὰ κοιμᾶται ἡ Ἀθηνᾶ καὶ τοῦτος ἐτριπῆδα,
Καὶ τριπηδῶντας ἔκοψε τ' αὐτί του ἡ καραβίδα,

Καὶ ἔφυγε χώρις αὐτὶ ἀπὸ αὐτὰ τὰ βράχη·
Καὶ τελείωνει ὡς ἐδῶ τῶν ποντικῶν ἡ μάχη,
Συντεθειμένη ἀπ' ἐμὲ Τζώρτζη τὸν Ὀστοβίκην,
Τὸν κατὰ πλάτος γράφοντα ποντικοκαταδίκην.
Καὶ ταπεινῶς τὸ ποίημα ἐγὼ ἀφιέρωσά το
Ἰωάννη Ῥίζῳ τοῦ Μανὲ, τέκνῳ εὐγενεστάτῳ.

ΤΕΛΟΣ.

COLLECTION DE MONUMENTS

POUR SERVIR A L'ÉTUDE

DE LA LANGUE NÉO-HELLÉNIQUE.

Volumes parus :

1° Ἡ εὐμόρφη Βοσκοποῦλα, ποίημα Νικολάου Δριμυτικοῦ, ἐξ Ἀποκορόνων τῆς Κρήτης.

2° Ψυχωφελὲς Σαραντάρι, ὑπὸ Κυρίλλου τοῦ Χίου.

3° Ἱστορία τοῦ Ταγιαπιέρα, ποίημα Ἰακώβου Τριβώλη.

4° Ὁ πόλεμος τῶν Ποντικοβατράχων ἐκ τοῦ Ὁμήρου μεταγλωττισθεὶς παρὰ Δὸν Γεωργίου Ὀστοβὴκ, τοῦ Ῥαγουζαίου.

Ce poëme est une curieuse imitation de celui d'Homère ; nous l'avons fait précéder d'une notice sur les différentes versions de la *Batrachomyomachie* en grec vulgaire.

Sous presse :

1° Νεοφύτου Ῥοδινοῦ, περὶ ἡρώων, στρατηγῶν, φιλοσόφων, ἁγίων, καὶ ἄλλων ὀνομαστῶν ἀνθρώπων, ὁποῦ εὑγήκασιν ἀπὸ τὸ νησὶ τῆς Κύπρου.

Cette seconde édition d'un ouvrage très-recherché est précédée d'une savante étude sur Rhodinos et ses écrits, due à la plume de notre ami M. Const. Sathas, d'Athènes ; elle renferme en outre la biographie de Rhodinos, extraite du livre de Rodotà.

2° Βιβλίον ὀνομαζόμενον Σπανός.

Voici ce que nous écrivait naguère, au sujet de ce livre, un de nos amis d'Athènes : « Ἡ σάτυρα αὐτὴ ἐγράφη περὶ τὰ « τέλη τοῦ ΙΖ' αἰῶνος ὑπὸ τινὸς καθολικοῦ πρὸς ἐμπαιγμὸν ἀγενείου « τινὸς (σπανοῦ) ὀρθοδόξου ἐπισκόπου. Τινὲς ἐσφαλμένως πιστεύου- « σιν ὅτι ἐγράφη κατὰ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου· πλὴν « τοῦτο δὲν εἶνε ἀληθὲς, διότι καὶ τὸ ὕφος δὲν εἶνε τῆς ἐποχῆς « ἐκείνης, καὶ τὸ σπουδαιότερον ὅτι ὁ πατὴρ οὗτος τῆς ἐκκλησίας « δὲν ἦτο σπανὸς, ἂν καὶ τινὲς τῶν ἡμετέρων εἰκονογράφων παρι- « στῶσιν αὐτὸν τοιοῦτον... Πιθανολογεῖται ὅτι συνετέθη ὑπὸ τινὸς « φανατικοῦ Καθολικοῦ κατὰ τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ, « καθ' οὗ λυσσωδῶς ἐπετέθησαν πολλοὶ τῶν παπιστῶν, καὶ ἰδίως οἱ « Ἕλληνες δραπετίδαι. »

Pour paraître successivement :

1° Τραγούδια δημοτικὰ τῶν ἐν Κορσικῇ Ἑλλήνων. (3)

Nous ferons suivre cet intéressant recueil de la parabole de l'Enfant prodigue, traduite en dialecte de Cargese par Stephanopoli, et déjà publiée par le prince Lucien Bonaparte.

2° Νικολάου Σοφιανοῦ γραμματικὴ τῆς κοινῆς τῶν Ἑλλήνων γλώσσης.

(1) Composée vers l'année 1550, cette grammaire est encore inédite. Le texte que nous allons publier est celui du manuscrit 2592 de la Biblioth. nationale de Paris.

3° Στοιχειομαχία.

4° Ἡ θυσία τοῦ Ἀβραάμ.

5° Ἱστορία τῆς Σωσάννης, ἣν ἔγραψε Μάρκος ὁ Δεφαράνας, Κύπριος.

6° Ἐρωφίλη, τραγῳδία Γεωργίου Χορτάτζη. (2)

Cette tragédie, écrite dans le plus pur dialecte de la Crète, renferme d'incomparables beautés. Le style en est vif, brillant et parfois sublime ; dans les chœurs, on remarque de très-heureuses imitations de Sophocle. Le prologue surtout, récité par la Mort (Charos), forme à lui seul un admirable morceau de poésie pathétique et grandiose.

7° Πορτολάνος, ἤτοι βιβλίον ὁποῦ περιέχει τοὺς λιμένας τῆς θαλάσσης, κ. τ. λ,

Reproduction du curieux manuscrit de notre Biblioth. nationale.

8° Ἄσματα καὶ διηγήματα δημοτικά, κ. τ. λ.

Les contes nous ont été communiqués par M. Bernadakis, qui les a recueillis lui-même de la bouche de sa mère. Quant aux chansons populaires, nous les devons à l'obligeance de M. Georges Perrot, ancien membre de l'École française d'Athènes, qui les a écrits sous la dictée des marins de l'Archipel, ou des hommes de Sphakia, de Sélino et du Magne. Les uns et les autres sont inédits.

9° Ἱστορία θρηνητικὴ καὶ θλιβερὰ Στάθη τοῦ πραγματευτοῦ, κατὰ τὴν ἔκδοσιν τοῦ 1769.

10° Ἱστορία τοῦ ῥὲ τῆς Σκοτζίας μὲ τὴν ῥίγησα τῆς Ἐγκλητέρας, ποίημα Ἰακώβου τοῦ Τριβώλη.

Paris — Imprimerie Adolphe Lainé, rue des Saints Pères, 19.

(1) Grammaire de Simone Porzio 1638, première imprimée.

(2) Voy. Essai historique sur l'état des Grecs par Villemain p. 152 [illegible]

NIKOΛAOY

ΛΟΥΚΑΝΗ

ΙΛΙΑΣ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.

Τὰ Ὁμηρικὰ ποιήματα δὲν ἔπαυσαν καὶ καθ' ὅλον τὸν μεσαίωνα ἐφελκύοντα τὴν προσοχὴν τῶν λογίων. Ἂν ἀνεπιτυχῶς ἐσχολιάσθησαν, καὶ ἀδεξίως παρεφράσθησαν, οὐχ ἧττον ἀξιέπαινος ἡ προθυμία τῶν τε σχολιαστῶν καὶ παραφραστῶν, καταλιπόντων ἡμῖν εὐπρόσδεκτα ὁπωσδήποτε μνημεῖα τῆς τότε καθομιλουμένης τῶν Ἑλλήνων γλώσσης. Αἱ ὑπὸ Ἰωάννου τοῦ Τζέτζου [1], Μιχαὴλ τοῦ Ψελλοῦ [2], Μανουὴλ τοῦ Χρυσολωρᾶ [3], καὶ Ἐμμανουὴλ τοῦ Μοσχοπούλου [4] γενόμεναι παραφράσεις τῆς τε Ἰλιάδος καὶ Ὀδυσσείας, μὴ ἐνδιαφέρουσαι καὶ ὑπὸ τὴν τελευταίαν ἔποψιν, ἀνέκδοτοι κατάκεινται ἐν διαφόροις βιβλιοθήκαις τῆς Ἑσπερίας Εὐρώπης. Μεταξὺ δὲ τῶν ὑπὸ τοῦ μακαρίτου Δ. Μαυροφρύδου περισυναχθέντων καὶ κατ' ἐκλογὴν δημοσιευθέντων *Μνημείων τῆς νεωτέρας Ἑλληνικῆς γλώσσης* συμπεριελήφθη καὶ ἡ ὑπὸ τοῦ Ἑρμονιακοῦ παράφρασις τῆς Ἰλιάδος.

1. Fabricii, Bibliotheca Graeca, ed. Harles. I, σελ. 403.

2. Allatii, de Psellis § 13 καὶ 69. Κατὰ τὸν Γέσνερον, ὁ Ψελλὸς παρέφρασε καὶ τὴν Ὀδύσσειαν (Fabricius, σελ. 407.)

3. Fabricius I, 412.

4 Αὐτ. σελ. 407. — Καὶ ἄλλαι ἀνώνυμοι παραφράσεις τῶν Ὁμηρικῶν ποιημάτων περισώζονται ἀνέκδοτοι ἐν διαφόροις βιβλιοθήκαις. Μιᾶς δ' ἐκ τούτων τὰ δύο πρῶτα βιβλία ἐδημοσίευσεν ἐν ἔτει 1788 ὁ Wassenberg.

γ.

Ὁ Κωνσταντῖνος Ἑρμονιακός, πιθανῶς Ἠπειρώτης τὴν πατρίδα, κελεύσει τοῦ δεσπότου τῆς Ἠπείρου Ἰωάννου Β', (1323—1335), ἀθλίως παρέφρασεν εἰς ὀκτωσυλλάβους στίχους τὴν Ἰλιάδα, ἐπιγράψας οὕτω τὸ ποιητικὸν τοῦτο ἐξάμβλωμα: « *Μετάφρασις ἱστορίας τινὸς ἁρμόδια πρὸ Ὁμήρου, σὺν αὐτοῖς γὰρ ἀκολούθως ἔχων τοὺς πολέμους τῆς Τροίας ἀπαραλλάκτως, καθὼς ὁ Ὅμηρος διηγεῖται καὶ ἕτεροι ποιηταὶ τοὺς πολέμους καὶ τὴν τοῦ Δουρείου ἵππου κατασκευὴν καὶ τὴν ἅλωσιν τῆς αὐτῆς Τροίας, τὰ μετ' Ὅμηρον τὰ μὴ γραφέντα ἐν αὐτῷ τοῦ Ὁμήρου βιβλίῳ τὸ καλούμενον Ἰλιάδα.* » [1] Εἰ καὶ κατὰ τἄλλα μνήμης ἀνάξιον τὸ στιχούργημα τοῦ Ἑρμονιακοῦ, ὑπὸ γλωσσικὴν ὅμως ἔποψιν πολλὴν ἔχει τὴν ἀξίαν. Καὶ μέχρι μὲν τοῦ στίχου 1186, τὰ *προομηρικὰ* τοῦ Τζέτζου[2] ἔχων ὑπ' ὄψιν, ἐστιχούργησε τὴν ἱστορικὴν εἰσαγωγὴν τῆς Ἰλιάδος, ἀπὸ δὲ τοῦ ἑπομένου 1187 ἄρχεται τῆς παραφράσεως τοῦ ὁμηρικοῦ ποιήματος ὑπὸ τὴν ἐπιγραφήν: « *Ὅρα τὴν ἀρχὴν τῆς ἀφηγήσεως τῆς Ὁμηριακῆς βίβλου τῆς Ἰλιάδος.* » Τὸ περιεργότερον εἶναι, ὅτι ὁ Ἑρμονιακός, ἀντὶ νὰ παραφράσῃ κατ' ἐπιτομὴν τὸ ποίημα, ἢ ἀνθολογήσῃ ἐξ αὐτοῦ τὰ καλλίτερα μέρη, μεθερμηνεύει πᾶσαν σχεδὸν τὴν Α· ῥαψῳδίαν, διαιρῶν αὐτὴν εἰς δέκα τμήματα· μετὰ δὲ τοῦτο, συνοψίσας ἐκ τῆς Β τὸν ὄνειρον τοῦ Ἀγαμέμνονος, ἀποτόμως μεταβαίνει εἰς τὴν Αἴαντος καὶ Ἕκτορος μονομαχίαν, καὶ ἀπὸ ταύτης εἰς τὸν θάνατον τοῦ Πατρόκλου καὶ τὴν ὑπὸ Ἀχιλλέως ἀναίρεσιν τοῦ Ἕκτορος, καὶ συναποτελεῖ οὕτως ἐν ὅλοις 589 στίχοις τὴν παράφρασιν τῆς Ἰλιάδος. Ἀμέσως δὲ, παραλαμβάνων ἐκ διαφόρων τὰ μεθομη-

1. Ἐκλογὴ μνημείων τῆς νεωτέρας Ἑλληνικῆς γλώσσης. Ἀθήνησι 1866. Τόμ. Α', σελ. 73—182.

2. Tzetzae, Antehomerica, Homerica et Posthomerica. Lipsiae 1793.

ρικὰ γραψάντων συμπληροῖ, τὴν ἱστορίαν τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου, ἐπιπροστιθεὶς καὶ τὰ κατὰ τὸν Πριαμίδην Πολύδωρον, ἐκ τῆς Ἑκάβης τοῦ Εὐριπίδου εἰλημμένα.

Ἵνα δὲ καταδειχθῇ ἡ παχυλὴ ἀμάθεια τοῦ Ἑρμονιακοῦ, ἑπομένως καὶ τῶν χρόνων, καθ' οὓς ὡς λόγιος διέπρεπεν ὁ ἁπλοϊκώτατος οὗτος στιχουργός, ἀρκούμεθα ἀναφέροντες τὰ ὀλίγα ταῦτα. Ἐν στίχοις 871—872 λέγει, ὅτι ὁ Ἀχιλλεὺς, ἐκστρατεύσας ἐπὶ Τροίαν,

φέρνει στράτευμα Βουλγάρων,
Οὔγγρων τε καὶ Μυρμιδόνων.

Μετ' οὐ πολὺ δὲ, περὶ Διομήδους λαλῶν (1053—1063), προστίθησι:

Τούτου τοῦ ἀνδρὸς ὁ λούρηξ
ἐν ὑστέροις ἐφευρέθη
λάρνακός τινος ἀπέσω
ἐν τῇ χώρᾳ Λογγιβάρδων·
ἦτον τὸ ζαβὸν τοῦ πάχους
ὡς χοντροῦ πετροκαλάμου.
Τῷ τῆς Ἀθηνᾶς ναῷ γὰρ
ἐκρεμάσασιν ὡς θαῦμα,
πρὸς ἐμφάνειαν ἐκείνου
τῆς καλῆς του τῆς ἀνδρείας·
ἔσταινεν λίτρας, ὡς λέγουν,
τριακοσεξῆντα πέντε.

Ἀλλ' ὁ περιεργότατος τῶν ἀναχρονισμῶν τοῦ Ἑρμονιακοῦ εἶναι ἡ διήγησις περὶ πρεσβείας, ὑπὸ τῶν Τρώων πρὸς τὸν προφητάνακτα Δαβὶδ ἐπὶ συμμαχίᾳ ἀποσταλείσης. (στίχ. 1874—1891).

ϛʹ.

Ἐκαθίσασιν οἱ Τρῶες
καὶ βουλεύονται καὶ πέμπουν
εἰς προφήτην τὸν Δαβὶδ γὰρ
περὶ συμμαχίας λέγω·
ἀποστείλασιν ἀγγέλους
μετὰ δώρων πολυτίμων,
ἵνα συμμαχίαν στείλῃ
εἰς βοήθειαν τῶν Τρώων.
Ὁ Δαβὶδ οὐκ ἠβουλήθη
συμμαχίαν ἀποστεῖλαι,
ὑπὸ δύο γὰρ αἰτίων·
μίαν δὲ καὶ πρώτην ταύτην,
μυσσαττόμενος τοὺς Τρῶας
ὡς γὰρ λατρευτὰς εἰδώλων,
καὶ δευτέραν πάλιν ἄλλην,
τοὺς Ἑβραίους ἐφοβεῖτο
μὴ ζηλώσουν τοῖς εἰδώλοις,
καὶ λατρεύσωσιν ἐκεῖνα.

Ἀξιοπερίεργον δὲ καὶ τὸ ἐν τῇ αὐτῇ συλλογῇ δημοσιευόμενον στιχούργημα «*Ὁ πόλεμος τῆς Τρῳάδος*.»[1] Τοῦτο, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἐποιήθη ὑπό τινος τῶν ἐν τῇ Ἀνατολῇ Φράγκων ῥαψῳδῶν (troubadour), ὡς τεκμηριοῦσι πολλὰ ξενοπρόφερτα ἑλληνικὰ ὀνόματα, οἷον *Ἔρκουλες* (Ἡρακλῆς), *Ἰασοῦς* (Ἰάσων), *Νεστώρ*, *Πόλλος* (Πολυδεύκης), *Δάρειος*, *Ἀνθενώρ*, *Πολυδαμᾶς*, *Αἰνεάς*, *Ἀνδραμαθὰ* (Ἀνδρομάχη), *Κουβὰ* (Hecuba=Ἑκάβη). Καὶ ὁ στιχουργὸς οὗτος, ὀλίγιστα ἐκ τῆς Ἰλιάδος παραφράζων, καὶ ἀναμιγνύων ἀλόγως τοὺς ἑ-

1. Σελ. 183—211.

ρωντας τοῦ Ἰάσωνος καὶ τῆς Μηδείας, ἀποτελεῖ οὕτως ἀθλιέστατον τραγέλαφον.

Μετὰ τὸν Μοσχόπουλον παρέφρασε τὴν Ἰλιάδα καὶ τὴν Βατραχομυομαχίαν Θεόδωρος ὁ Γαζῆς.

Σπουδαιοτέρα ὅμως πασῶν τῶν παραφράσεων τούτων εἶναι ἡ περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς ΙΣΤ' ἑκατονταετηρίδος γενομένη ὑπὸ Νικολάου Λουκάνου, ἣν καὶ νῦν ἀνατυποῦμεν, ὡς περίεργον μνημεῖον τῆς καθωμιλημένης Ἑλληνικῆς γλώσσης.

Περὶ τῆς πατρίδος τοῦ Λουκάνου οὐδὲν θετικὸν γιγνώσκομεν. Καὶ ὁ μὲν μουσοτραφὴς Κεφαλλὴν Αἰμίλιος Τυπάλδος Κερκυραῖον τοῦτον θεωρεῖ, [2] ὁ δὲ γεραρὸς Κωνσταντῖνος Ἀσώπιος Ζακύνθιον. Τῷ τελευταίῳ ἑπόμενος καὶ ὁ φιλόπονος Π. Χιώτης προσπαθεῖ ν' ἀναιρέσῃ τὴν Κερκυραϊκὴν τοῦ Λουκάνου καταγωγήν, ἐπιπροστιθείς, ὅτι ἐν Ζακύνθῳ περιεσώζετο ἡ οἰκογένεια αὐτοῦ. [3] Πλὴν ὁ τελευταῖος ἰσχυρισμὸς δὲν ἐπαρκεῖ· διότι καὶ ἐν Κερκύρᾳ ὑφίστατο πολυμελὴς καὶ προέχων ἐπί τε εὐγενείᾳ καὶ πλούτῳ ὁ τῶν Λουκανῶν οἶκος, ἐν ᾧ μάλιστα μνημονεύεται καί τις ὁμώνυμος τῷ παραφραστῇ Νικόλαος Λουκάνης. Ὁ τελευταῖος, καταγεγραμμένος ἐν τῇ χρυσῇ βίβλῳ τῶν εὐγενῶν τῆς Κερκύρας καὶ νενυμφευμένος πρὸ τοῦ 1660 μετὰ Λασκαρίνης, θυγατρὸς Ὁδηγητριανοῦ Σαράντη, ἐ-

1. Ἡ μὲν παράφρασις τῆς Βατραχομυομαχίας ἐξεδόθη ὑπὸ Φραγκίσκου Φοντένη (ἐν Φλωρεντίᾳ 1803, καὶ ἐν Λειψίᾳ 1804), ἡ δὲ τῆς Ἰλιάδος μετὰ καὶ τῆς Βατραχομυομαχίας ὑπὸ τοῦ Κυπρίου Νικολάου Θηαίως (ἐν Φλωρεντίᾳ 1812).

2. Schoel, Istoria della litteratura Greca. trad. Ital. Venezia 1824, tom. I, part. 2, σελ. 204.

3. Ἱστορία Ζακύνθου, Β'. σελ. 290.— Ὁ Κ. Χιώτης, κατὰ τὸ σύνηθες, συγχέων καὶ πρόσωπα καὶ πράγματα, ὑποπίπτει εἰς μέγα λάθος ὑποσημειῶν, ὅτι ὁ Λουκάνης εἶναι ὁ αὐτὸς ὑπὸ [illegible] ἀναφερόμενος [illegible] ὁ γραμματικός, ὁ τὸν Τρωϊκὸν διάκοσμον ἐξηγησάμενος. (Fabricius, I, 510).

τοιμοθάνατος ὢν ἐπισημοποιεῖ τῇ 19 Σεπτεμβρίου 1672, ἐνώπιον τοῦ συμβολαιογράφου Κερκύρας Δημητρίου Φορσίγου, καὶ τῶν μαρτύρων ἱερομονάχου Παρθενίου Αὐγερινοῦ, καὶ ἱερέων Ἱερωνύμου Κουβαρᾶ καὶ Ἀμβροσίου Ῥοδίτη, τὴν ἀπὸ 25 Ἰουνίου 1671 ἰδίᾳ χειρὶ γεγραμμένην διαθήκην αὐτοῦ, δι' ἧς καταλείπει τῇ συζύγῳ ἰσοβίως τὴν ἐπικαρπίαν τῆς τε κινητῆς καὶ ἀκινήτου περιουσίας, παραγγέλλων καὶ εἰς τοὺς υἱοὺς Ἰωάννην, δόκτορα Ἕκτορα, Γεώργιον, Ὁδηγητριανὸν καὶ Σωτηριανὸν νὰ ὑποτάσσωνται τῇ μητρί, καὶ φροντίσωσι περὶ καταλλήλου ἀποκαταστάσεως τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν Στελλούλας, Μαροζίνας καὶ Βέττας. [1]

Ἡ ὑπὸ Λουκάνου παραφρασθεῖσα Ἰλιὰς ἐξεδόθη τὸ πρῶτον ἐν Ἑνετίᾳ κατὰ μῆνα Μάϊον τοῦ 1526, δαπάνῃ τοῦ Πατρέως Ἀνδρέου Κουνάδου, [1] μετ' ἀρκετῆς διὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους πολυτελείας· διότι καὶ ἐπὶ στερεοῦ καὶ λευκοῦ χάρτου τε-

1. Μετὰ περίλευσιν μιᾶς ἑκατονταετηρίδος ἡ σημαντικὴ τῶν Λουκανῶν, καὶ ἰδίως τοῦ Σταυριανοῦ, περιουσία τοσοῦτον περιεπλέχθη, ὥστε πολυετὴς ἠγέρθη διαδικασία ἔν τε Κερκύρᾳ καὶ Ἑνετίᾳ. (Βλ. Stampa Lucani, σελ. 1—354. Ἐν τῇ Ἐθνικῇ Βιβλιοθήκῃ).

2 «Ὁμήρου Ἰλιὰς, μεταβληθεῖσα πάλαι εἰς κοινὴν γλῶσσαν, νῦν δὲ διορθωθεῖσα, καὶ διατεθεῖσα συντόμως καὶ κατὰ βιβλία, καθὼς ἔχει ἡ τοῦ Ὁμήρου βίβλος, παρὰ Νικολάου τοῦ Λουκάνου· ἔστι μὲν ἡ βίβλος πάνυ ὠφέλιμος, καὶ ὡραία τοῖς ἀναγνωσομένοις· καὶ ἐπειδὴ εἰσὶν ἐν τῇδε τῇ βίβλῳ πολλαὶ λέξεις δειναί, ἤγουν Ὁμηρικαί, ἐγένετο καὶ πίναξ, ἐν ᾧ πίνακι εὑρήσεις ταύτας τὰς Ὁμηρικὰς λέξεις, ἁπλῶς ἐξηγημένας. Λάβετε τοιγαροῦν πάντες τὴν βίβλον, ἵνα εἰδῆτε τὰ ποικίλα κατορθώματα τοῦ Ὁμήρου. ». — Ἐν τέλει ἀναγινώσκονται: « Stampata in Venetia por Maestro Stefano da Sabio: il quale habita a Santa Maria Formosa: ad instantia di miser Damian di Santa Maria da Spici. M. D. XXVI. nel mese di magio. » — Ἐν ἀρχῇ δ' ἐξεικονίζεται παραλληλόγραμμον περιέχον κουναδοφόρον ἀσπίδα, οἰκόσημον τοῦ ἐκδότου.

Περὶ τῆς ἐκδόσεως ταύτης λόγον ποιεῖται ὁ Ἱερώνυμος Φίσχερος, γράφων ἐξ Ἰταλίας τῷ 1580 Μαρτίνῳ τῷ Κρουσίῳ. «Odyssea Homéri non est in vulgarem linguam graecam translata, sed tantummodo Ilias». Turcograecia, σελ. 525.

τύπωται, καὶ ὑπὸ πολλῶν κοσμεῖται ξυλογραφιῶν. [1] Ἀνετυπώθη δ' ἐν τῇ αὐτῇ πόλει μετὰ ἑκατὸν δεκατέσσαρα ἔτη ὑπὸ τοῦ Πινέλλου, [2] ἀλλ' οὐχὶ καὶ μετὰ τῆς αὐτῆς κομψότητος. Ἀμφότεραι αἱ ἐκδόσεις αὗταί εἰσι λίαν περιζήτητοι, ἰδίως δὲ ἡ πρώτη, θεωρουμένη ὡς τὸ πρῶτον ἀπὸ τῆς εὑρέσεως τῆς τυπογραφίας τυπωθὲν νεοελληνικὸν βιβλίον.

Ἡ πρώτη ἔκδοσις, ἐξ ἧς γίνεται καὶ ἡ παροῦσα ἀνατύπωσις, ἀποτελεῖται ἐξ εἴκοσι τυπογραφικῶν φύλλων ὀγδόου σχήματος, ἢ σελίδων τριακοσίων εἴκοσιν, ἄνευ ἀριθμήσεως, συμπεριλαμβανομένης καὶ τῆς ἐν τέλει προσηρτημένης «*Ἐπάρσεως τῆς Τροίας*», ποιήματος τοῦ αὐτοῦ παραφραστοῦ. Κοσμεῖται δέ, ὡς ἐῤῥέθη, καὶ ὑπὸ ξυλογραφιῶν, παριστωσῶν μὲν διαφόρους τῆς Ἰλιάδος σκηνάς, ἀδεξίως ὅμως ἐξειργασμένων καὶ γελοίων διὰ τὸ ἀνακριβὲς τῆς τε παραστάσεως καὶ τῆς ἐνδυμασίας τῶν ἐξεικονιζομένων προσώπων· οὕτως ὁ Ἀχιλλεύς, φέρων στολὴν μᾶλλον μεσαιωνικοῦ ἱππότου, ἐξεικονίζεται ὁτὲ μὲν ὡς ἀμύσταξ νεανίας, ὁτὲ δὲ ὡς γενειῶν ἀνήρ. Ἡ ὑπ' ἀριθμὸν 9 καὶ 38, παριστῶσα ταὐτοχρόνως καὶ τὸν Ἀχιλλέα ἀποχαιρετῶντα τὴν Βρισηΐδα, καὶ τὴν Ἑκάβην ἀσπαζομένην

1. Περὶ τῶν ἐκδόσεων τοῦ Κουνάδου, βλέπε Βρετοῦ Κατάλογον (Α', 4, 5, 14, 15,) καὶ Χ. Φιλητᾶ, Ἐπιστολιμιαίαν διάλεξιν περὶ Καρτάνου κλπ. Ἐν Κερκύρᾳ 1847, σελ. 9, σημ.

2. «Ὁμήρου Ἰλιὰς μετατυπωθεῖσα πάλαι εἰς κοινὴν ἐτυπῶσαν (γρ. γλῶσσαν). Con privelegio. Ἐνετίῃσιν παρ' Ἰωάννῃ Πέτρῳ τῷ Πινέλλῳ ͵αχμ'.» Εἰς 8.
Ὁ Φαβρίκιος (Bibliot. Graec. I, σελ. 408) μνημονεύει προγενεστέρας ἀνατυπώσεως ἐν Ἐνετίᾳ τῷ 1603. Ὁ δὲ Κ. Ι. Βαλέττας (Ὁμήρου βίος καὶ ποιήματα, ἐν Λονδίνῳ 1867 σελ. 288) καὶ ἑτέραν ἀναφέρει τῷ 1645 γενομένην.
Ἐκ τῶν ἐκδόσεων τούτων τοῦ Λουκάνου λαμβάνων ἀφορμὴν ὁ Θεσσαλὸς Ἀλέξανδρος Ἑλλάδιος ἐσφαλμένως λέγει, ὅτι ἅ π α ν τ α τὰ τοῦ Ὁμήρου ποιήματα παρεφράσθησαν εἰς τὴν καθωμιλημένην Ἑλληνικὴν γλῶσσαν. «Opera Homeri omnia, in versibus, politicis quos vocant, una cum iconibus.» Status praesens Ecclesiae Graecae, 1714, σελ. 6.

τὸν υἱὸν Ἕκτορα, ὁμοιάζει μᾶλλον ῥωμαντικῷ ἀποχαιρετισμῷ δύο ἐραστῶν τῶν μεσαιωνικῶν χρόνων. Περιέχει δὲ ἡ μὲν Ἰλιὰς τοιαύτας εἰκόνας ἑκατὸν τριάκοντα μίαν, ἡ δὲ *Ἐπαρσις τῆς Τροίας* ἕξ. Ἀλλὰ σημειωτέον, ὅτι πολλάκις τινὲς ἐξ αὐτῶν ἀδιακρίτως χρησιμεύουσιν εἰς ἐξεικόνισιν δύο διαφόρων σκηνῶν, ἢ προσώπων, ὡς αἱ ἄνω (9 καὶ 38), καὶ αἱ ὑπ᾽ ἀριθ. 43 καὶ 48, παριστῶσαι καὶ τὴν Αἴαντος καὶ Ἕκτορος μονομαχίαν καὶ τὸν ὑπὸ Διομήδους θάνατον τοῦ Ἠνιοπέως.

Ἐκ τοῦ τίτλου τῆς πρώτης ἐκδόσεως δηλοῦται, ὅτι ὑπῆρχεν ἀρχαιοτέρα τῆς Ἰλιάδος παράφρασις, *νῦν διορθωθεῖσα καὶ διατεθεῖσα συντόμως*. Ὅμως ἀγνοοῦμεν τίνος ἔργον ἦτο αὕτη· εἰ καὶ οὐδὲν κωλύει νὰ παραδεχθῶμεν, ὅτι αὐτὸς οὗτος ὁ Λουκάνης *πάλαι εἰς κοινὴν γλῶσσαν μετέβαλε* τὸ ὁμηρικὸν ποίημα.

Ὁπωσδήποτε τὸ ἐν λόγῳ στιχούργημα, ὡς καὶ ἐν τῷ τίτλῳ σημειοῦται, δὲν εἶναι ἀκριβὴς τῆς Ἰλιάδος παράφρασις. [1] Ἐξ ἑκάστης ῥαψῳδίας παραλείπονται πολλαὶ δεκάδες στίχων· τὸ δὲ περίεργον εἶναι, ὅτι ἐνιαχοῦ ὁ παραφραστὴς προστίθησιν ἰδίας περιόδους ἐπεξηγητικὰς τῶν Ὁμηρικῶν διηγήσεων. Οὕτω τὸ

ἕλκε δ᾽ ὑπὲκ βελέων, λελιημένος ὄφρα τάχιστα
τεύχεα συλήσειε . . . . . [2]

παραφράζει :

ἐσυρέ τον ᾽ς ἕνα μέρος πῶς νεκρὸν νὰ τὸν ἐκδύσῃ,
νὰ τοῦ πάρῃ καὶ τὰ ὅπλα· πλείστη γὰρ τιμὴ ὑπῆρχε
εἰς τοὺς παλαιοὺς ἀνθρώπους, κ᾽ ἐνομίζετο ἀνδρειωμένος
ὅποιος εἶχε πλεῖστα ὅπλα τῶν ἐχθρῶν του ᾽ς τὴν οἰκίαν.

1. Ὅθεν δικαίως καὶ ὁ Φαβρίκιος λέγει: «epitome potius, quam versio est nominanda.» I, σελ. 406.

2. Ἰλ. Δ, 465—66.

Καὶ τὸ πρὸς τὴν Ἀφροδίτην ῥῆμα τοῦ Διὸς

Ἀλλὰ σύγ' ἱμερόεντα μετέρχεο ἔργα γάμοιο,

παραφράζει ὡς ἑξῆς:

Ἀλλὰ τοὺς ἐρωτικοὺς τοὺς γάμους, κὴ αὐτὰς τὰς σκληρὰς [γυναῖκας
ἔρχοσουν[2] θεράπευέ τους, ταύτην ἔχεις ἐξουσίαν.

Τὸ ἐν τῷ στίχῳ 162 τῆς Ξ ῥαψῳδίας,

.... εὖ ἐντύνασαν ἓ ἑαυτήν,

παραφράζει:

Μὲ καλλώπισμα καὶ δόλον, ὡς ἂν πράττουν αἱ γυναῖκες,
ὅταν θέλουσι ν' ἀρέσκουν 'ς τοὺς ἰδίους τους τοὺς ἄνδρας.

Ἐν τῇ αὐτῇ ῥαψῳδίᾳ (στίχ. 210—211) παρεμβάλλει τὰ ἑξῆς:

Οὕτως ἔλεξεν ἡ Ἥρα μὲ πολὺν δόλον καὶ ἀπάτην,
καὶ ἐγέλασε τὴν Κύπριν· ἤθελε γὰρ Ἥρα τοῦτο
οὐχὶ διὰ βασιλέας, ἀλλὰ πῶς νὰ καταπείσῃ
τὸν καλὸν ἄνδρα της Δία ν' ἀποκοιμηθῇ μὲ ταύτην,
κ' ὕπνον πολὺν νὰ τοῦ βάλλῃ. Μεταξὺ δ' ὅταν κοιμᾶται
τοὺς Ἀργείους νὰ βοηθήσῃ.

Τὸ ὕφος τοῦ Λουκάνου ἔχει ὅλας τὰς ἐπιτηδεύσεις τῆς ἡμιμαθείας καὶ πάσας τὰς ἰδιοτροπίας τοῦ ἀγοραίου ἰδιώματος· διότι καὶ ἡ ἔννοια πολλάκις διακόπτεται δι' ἀκαταλλήλων παρενθετικῶν προτάσεων, ἀνελπίστως μετ' ὀλίγον συμπληρουμένης τῆς ἄρτι ἀποτόμως διακοπείσης σειρᾶς τοῦ

1. Ἰλ. Ε, 429.

2. Νομίζω, ὅτι πρέπει ν' ἀναγνωσθῇ οὕτω: ἔ ρ γ ο σ ο υ 'ν'.

λόγου, ἀκαίρως δ' ἐπαναλαμβάνεται μία καὶ ἡ αὐτὴ ἔννοια ἢ καὶ λέξις, καὶ μεγάλη κατάχρησις γίνεται ὀνομαστικῶν ἀπολύτων. Ὑπερπλεονάζουσιν, ὡς παραπληρώματα βεβιασμένης στιχουργίας, τὰ μόρια *δὴ* καὶ *γὰρ*, ὡς καὶ αἱ δεικτικαὶ ἀντωνυμίαι. Οὐχ ἧττον ὅμως περίεργος εἶναι ἡ γραφὴ τινῶν λέξεων, ὡς *κῆ* ἢ *κὴ* (καί), *ὡς ἂν*, *ὡσὰν*, καὶ *σὰν*, *οὐδὲ ὅλως* καὶ *οὐδ' ὅλως*, *μὲ τοῦτο ὅλον* (μολοντοῦτο), *ἔναι* (εἶναι). Ἡ πρόθεσις *μὲ* (τὰ) δοτικῇ πρὸ πάντων συντάσσεται, οἷον *μὲ δάφνῃ*, *μὲ δόρει*, *μὲ ὑβριστικοῖς λόγοις*, *μὲ χρυσείοις ποτηρίοις*, *μὲ βελόνῃ*, *μὲ λόγχῃ*, *μὲ καθαρίῳ ὕδατι*, *μὲ πολλῇ κακοσύνῃ*, *μὲ τῷ δυνατῷ τόξῳ*, *μὲ βοῇ μεγάλῃ*, *μὲ δουλοσύνῃ*, *μὲ πολλῇ βροχῇ*· ἐνίοτε ὅμως καὶ αἰτιατικῇ, *μετὰ δόλον καὶ ἀπάτην*, *μὲ βία*, *μὲ πολλὴ σπουδή*, *μετὰ σᾶς*, *μετὰ τοὺς γοργοὺς ἵππους*, *μετ' ἐμέ*, *μετ' αὐτόν*· ἡ *περὶ* μετὰ γενικῆς ἀντὶ αἰτιατικῆς, *περὶ τοῦ νεκροῦ*· ἡ *ἐκ* μετ' αἰτιατικῆς ἀντὶ γενικῆς, *ἐκ τὸ στῆθος*, *ἐκ τὸ σάκος*, *ἐκ τὸ ἄλλο μέρος*, *ἐκ ταῖς θεαῖς*· ἡ δὲ *σὺν* αἰτιατικῇ, οἷον *σὺν ἀσπίδα*.. Ἀδιαφόρως μεταχειρίζεται τὰ γένη, οἷον *ὁ ὠμοπλάτης*, *ὁ δρῦς*, *ὁ πλάτης*, *τοὺς πλάταις*, *οἱ πεδιάδες*, *οἱ γυναῖκες*, *ἡ τεκνία*, *κῆες ταχεῖς*, *πάμπολυ φόνον*, *ἁμάξια τρέχοντες*, ὡς καὶ τὴν αὔξησιν *ἔρχοντο*, *ἐδύνασαι*, *συνέβη*, *περιεστρέφει*, *ἀνεβαίνω*, *ἀνέβης*. Ἐναλλάσσει τὸ *τ* καὶ *θ* καὶ τἀνάπαλιν, οἷον *ὀμπρός θου*, *ἐσθία*, *εἴστεν*, *εἴσται*, *καταπειστῆτε*. Πλὴν τούτων περίεργοι εἶναι καὶ αἱ ἑξῆς λέξεις, *φάρετρα*, *φάρετρας*, *γεμόζει*, *ἐξετάνευσε*, *μετανώθω* (μετανοῶ), *ἀντιηθῶμεν* (ἐναντιωθῶμεν), *ζυγὰ ζυγεύω*, *τρώω*, *ὀλόκρηα* (ὀλόκρεως), *βέλι* (βέλος), *ἀπαντῶν* (ἁπάντων), *ἐλοιποί*, *αὗτον* (αὐτὸν καὶ ἑαυτόν), *αὗτου* (ἐκεῖ), *ἀπηδῶ*, *ἀπερῶ*, *ἀκαρτερῶ*, *ἀλησμονῶ*.

Πολλάκις, χάριν τοῦ μέτρου, συγκόπτει ἢ ἐπιτείνει τὰ κύρια ὀνόματα, οἷον *Θόαν* (Θόωνα), *Ὀρχομένιον* (Ὀρμένιον),

Δημόκοον (Δημοκόωντα) *Δηΐκοον* (Δηϊκόωντα), *Ἐχέμιην* (Ἐχέμμονα), *Ἄντιχον* (Ἀντίλοχον), *Ἠΐονα* (Ἠϊονέα), *Λεοντῆος* (Λεοντεύς. Διεφθαρμένῳ δὲ ἴσως χειρογράφῳ τῆς Ἰλιάδος χρώμενος, παρερμηνεύει ἐπίθετά τινα καὶ οὐσιαστικὰ ὡς κύρια ὀνόματα, οἷον:

Υἷε Διοκλῆος Κρήθωνά τε Ὀρσίλοχόν τε· [1]

τὸν υἱὸν τοῦ Διοκλῆος καὶ Ὀρσίλοχον ἐκ Κρήτης.

Ἀστύαλον δ' ἄρ' ἔπεφνε μενεπτόλεμος Πολυποίτης· [2]

Μενεπτόλεμος δὲ κροῦσεν τὸν Ἀστύαλον τὸν μέγαν.

. . . . ἐπεὶ ἄρ τιν' ὀϊστεύσας ἐν ὁμίλῳ· [3]

Κ' ἔκρουσε πρῶτον τὸν Ἄρτιν, κ' ἔπεσεν ἀποθαμένος.

Ἀσιάδην Ἀδάμαντα. . . . . [4]

Ἀσιάδην καὶ Ἀδάμαντα. . . . .

Ὅπως ποτ' ἂν ᾖ, ἡ παράφρασις τοῦ Λουκάνου ὑπὸ γλωσσικὴν ἔποψιν ἔχει μεγάλην ἀξίαν, ἰδίως δὲ ὁ προτασσόμενος πίναξ τῶν *δεινῶν λέξεων*, τοῦ ὁποίου καὶ ὁ Φαβρότος χρῆσιν ἐποιήσατο ἐν τῷ γλωσσαρίῳ τοῦ Μανασσῆ. [5]

1. Ἰλ. Ε, 542.
2. Ζ, 29.
3. Θ, 269.
4. Ν. 759, καὶ 711.
5. Fabrotus, Glossarium Constantini Manasses. Parisiis 1655. Σελ. 192 ἐν λέξει ἅ ρ μ α τ α. «Auctor indicis, in quo exponuntur vocabula, quibus utitur Homerus Græcobarbarus in Iliade· ὁπλίζονται, ἁρματόνονται. Item ὁπλῖται, ἁρματωμένοι· et στόλον, ἁρμάδαν.» Σελ. 194 ἐν λέξει κ α ρ ά β ι ο ν. «Index Iliados Graecobarbarae· λέβητας, τὰ βατζέλια, καὶ καράβια (sic). et, πλοῖον, ξύλον ἢ καράβη. Item, ναῦς, νῆες, νῆας, ὅλον σημαίνει τὰ καράβια.» Παράβαλλε καὶ Ducangii, Glossarium Graec. ἐν λέξει ἁ ρ μ α τ ο ῦ ν.

ιδ'.

'Εκ τῶν ὑπὸ τοῦ σοφοῦ ἐκείνου Γάλλου ἀναφερομένων λέξεων *βατζέλια* καὶ *ἀρμάδαν* κρίνομεν, ὅτι οὗτος δὲν εἶχεν ὑπ' ὄψιν τὴν πρώτην τῆς παραφράσεως ἔκδοσιν, ἀλλὰ τὴν ὑπὸ Πινέλλου γενομένην ἀνατύπωσιν, ἥτις διακρίνεται διά τε τὸ πλῆθος τῶν τυπογραφικῶν σφαλμάτων καί τινας ἐν τῷ πίνακι ἐπενεχθείσας διορθώσεις, τὰς ὁποίας σημειῶ χάριν τῆς ἱστορίας τῆς νεοελληνικῆς γλώσσης.

ΛΟΥΚΑΝΗΣ	ΠΙΝΕΛΛΟΣ
παρακαλῶν.	παρακαλῶντας.
τῷ κοντάρι.	μὲ τῷ κοντάρι.
ἐστέ, ὑπάρχετε, εἶστεν.	ἐστέ, εἶστεν.
λάβῃς.	θέλεις λάβει.
βατζίλια.	βατζέλια.
Λῆμνον, νησὶ κοντὰ 'ς τὴν Κωνσταντινόπολιν	Λῆμνον, νῆσος.
πυρκαΐαί, ἐσθίαι ὁποῦ ἔκαιαν τοὺς νεκρούς.	—— ὁποῦ ἔκαιον τοὺς πονηρούς.
πρύμη.	πρύμνη.
λεομπάρδου.	λεοντάρδος.
κάμπον.	κάνπον.
ἁρμάταν.	ἁρμάδαν.
συστολῆς, συμμάζωμα.	— συμμάζωμα ὄπισθεν.
γρήγορος.	γλήγορος.
γρήγορα.	γλήγορα.
ἀπατάει.	ἀπατᾷ.
ἐκδεχομέσθεν.	ἐκδεχομέσθα.
ἀτυχοτέρη.	ἀτυχεστάτη.
νὰ σοῦ ποίσομεν χάριν.	νὰ σοῦ κάμειν χάριν.
χιτῶνα, τὸ ἱμάτι, τὸ ὑποκάμισον.	χιτῶνα, τὸ ὑποκάμισον.

Ἐν τέλει δὲ σημειωτέον, ὅτι ἡ παράφρασις αὕτη τοῦ Λουκάνου εἶναι ἡ πρώτη τῆς Ἰλιάδος δημοσιευθεῖσα μεθερμήνευσις ἐν ζώσῃ γλώσσῃ, διότι ἡ πρώτη Γαλλικὴ ἐτυπώθη μετὰ τέσσαρα ἔτη (1530), ἡ Ἰταλικὴ μετὰ τεσσαράκοντα ἕξ (1572), ἡ Ἀγγλικὴ ἐν ἔτει 1581, ἡ Γερμανικὴ τῷ 1620, ἡ Βελγικὴ τῷ 1658, καὶ ἡ Ἱσπανικὴ τῷ 1788.[1]

Μετὰ τὸν Λουκάνην παρέφρασαν εἰς τὴν νεοελληνικὴν γλῶσσαν τὴν Ἰλιάδα, ὁ μὲν Μακεδὼν Γεώργιος Ῥουσιάδης ἐμμέτρως,[2] ἐπ' ἐσχάτων δὲ ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ν. Ἀργυριάδης εἰς τὸ πεζόν.[3]

Ἐν Ἀθήναις τῇ 1 Μαρτίου 1870.

Κ. ΣΑΘΑΣ.

1. Fabricius. I. 434—439.

2. Ὁμήρου Ἰλιὰς παραφρασθεῖσα καὶ ὁμοιοκαταλήκτως στιχουργηθεῖσα, ἐν Βιέννῃ, 1817—1818. τόμ. 6. Τὴν Α ῥαψῳδίαν τῆς Ἰλιάδος παρέφρασε καὶ ὁ ποιητὴς Α. Χριστόπουλος (Ἑλληνικὰ ἀρχαιολογήματα, ἐν Ἀθήναις 1853, σελ. 113), ὁμοίως δὲ καὶ ὁ Κ. Ἡλίας Ταντάλίδης (Παίγνια ἢ ποιημάτια διάφορα, ἐν Σμύρνῃ 1839). Τὸ Δ τῆς Ὀδυσσείας παρέφρασεν ὁ πολυμαθὴς Α. Ῥαγκαβῆς (Ποιήματα, ἐν Ἀθήναις 1840, Β'. σελ. 399—413), καὶ τὸ Ζ ὁ ἐν Λονδίνῳ Κ. Δ. Βικέλλας (Μ. Βρετοῦ, Ἐθνικὸν ἡμερολόγιον 1869, σελ. 215.)

3. «Ὁμήρου Ἰλιάς, μεθερμηνευθεῖσα εἰς τὴν καθομιλουμένην πρὸς χρῆσιν τοῦ λαοῦ ὑπὸ Ν. Ἀργυριάδου, μετὰ τῶν ἀναγκαίων σημειώσεων. τόμ. 5. Ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ν. Ἑπταλόφου 1868.»

Πρὸ ἑνὸς ἔτους ὁ αὐτὸς Ἀργυριάδης μετὰ τοῦ Χ. Γρηγορᾶ καὶ τὴν Ὀδύσσειαν εἰς τόμους τέσσαρας μεθηρμήνευσαν, ἐν τῷ αὐτῷ τυπογραφείῳ τῆς Νέας Ἑπταλόφου τυπωθεῖσαν.

Ἀμφότεραι αἱ παραφράσεις αὗται ἀποτελοῦσι μέρος τῆς ὑπὸ τοῦ φιλοπόνου νέου Δ. Νικολαΐδου ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκδιδομένης Ἑλληνικῆς Βιβλιοθήκης, ἧς τὸ πρῶτον ἔτος ἀποτελεῖται ἐκ τῆς μεταφράσεως τῶν τε Ὁμηρικῶν παραλειπομένων Κοΐντου τοῦ Σμυρναίου, καὶ τῆς Βατραχομυομαχίας (1868).

ΟΜΗΡΟΥ ΙΛΙΑΣ

ΠΙΝΑΞ ΚΑΙ ΕΞΗΓΗΣΙΣ

τῶν λέξεων τῶν δειvῶν ὁποῦ εἶναι ἐν ταύτῃ τῇ βίϐλῳ.

Α.

Ἆδε	τραγῴδησε.
Ἀτρείδης	ἐλέγετο ὁ Ἀγαμέμνων καὶ ὁ Μενέλαος, οἱ δύο ἀδελφοί, ὅτι ἦσαν υἱοὶ τοῦ Ἀτρέως.
ἄπειρα	ἀμέτρητα.
ἀπαράμιλλοι	ἀσύγκριτοι.
Ἀργεῖοι, Ἀργείους	οἱ αὐτοὶ καὶ Ἕλληνες, καὶ Ἀχαιοὶ λέγονται.
ἀρὰς	κατάρας.
ἀνατείνει	ταυρίζει.
αὐτίκα	παρευθύς.
ἀρητῆρα	ἱερέα.
ἄνευ	χωρίς.
ἀπόθετα	ἀποθωμένα.
ἀναλόγως	κατὰ πάντα τρόπον.
αἰσχροκέρδη	ὁ κακὰ καὶ ἄνομα κερδαίνων.
ἀήθως	δίχως συνήθειαν.
ἀπόθεσθε	ἀποϐάλλετε κάτω.
ἄκοντες	δὲν θέλοντες.
ἄγγελοι	οἱ ἀποκρισαρέοι.
ἀπολέσει	σκοτώσει.
ἀρίστη	καλλίστη.
ἀνέπτη	ἐπέταξεν ἄγω.

ἄφρων	πελελός.
ἀδόξους	χωρὶς δόξαν καὶ ἔπαινον.
Αὐλίδα	μίαν πόλιν, ὁποῦ ἔναι ἀπάνω εἰς τὴν Ἔγριπον.
ἀμφὶ	τὸ γύρω.
ἀνέβρύαξαν	ἀνεφώναξαν.
ἀγέλαι	τὸ μανδρί.
ἀπ' ἐντεῦθεν	ἀπ' ἐδῶ καὶ ὀμπρός.
ἀκοντίζει	νὰ ῥίπτῃ τὸ κοντάρι.
ἀριστερὰ	ἡ ζερβία.
ἀριστείας	ἀνδραγαθήματα.
ἀμφοτέρων	τῶν δύο.
ἀμελγομένας	ἀρμεγομένας.
ἀσπίδα	τὸ σκουτάρι.
ἀδημόνει	ἐλυπεῖτο.
ἀπολεσθῶσι	νὰ χαθοῦσι.
ἄξωσι	φέρωσι.
ἀγορὰ	ἡ βουλή.
ἀπύρους	ἀφόριους, 'ποῦ δὲν ἐστάθησαν ἀκόμη εἰς τὴν ἐσθίαν.
ἀφῶμεν	ἀφήκομεν.
ἀναχωρεῖ	μισεύει ἀπὸ ἐκεῖνον τὸν τόπον.
ἀλωὴν	ἀμπέλι.

Β.

Βορὰ	τὸ φαγί.
βέλος, βέλη, βέλεσι	σημαίνει ὅλον ταῖς σαγίταις.
βουληφόρον	ὁποῦ βουλεύεται.
βοῦν	βόϊδι.

ΠΙΝΑΞ ΚΑΙ ΕΞΗΓΗΣΙΣ

τῶν λέξεων τῶν δεινῶν ὁποῦ εἶναι ἐν ταύτῃ τῇ βίβλῳ.

Α.

Ἆδε	τραγῴδησε.
Ἀτρείδης	ἐλέγετο ὁ Ἀγαμέμνων καὶ ὁ Μενέλαος, οἱ δύο ἀδελφοί, ὅτι ἦσαν υἱοὶ τοῦ Ἀτρέως.
ἄπειρα	ἀμέτρητα.
ἀπαράμιλλοι	ἀσύγκριτοι.
Ἀργεῖοι, Ἀργείους	οἱ αὐτοὶ καὶ Ἕλληνες, καὶ Ἀχαιοὶ λέγονται.
ἀρὰς	κατάρας.
ἀνατείνει	ταυρίζει.
αὐτίκα	παρευθύς.
ἀρητῆρα	ἱερέα.
ἄνευ	χωρίς.
ἀπόθετα	ἀποθωμένα.
ἀναλόγως	κατὰ πάντα τρόπον.
αἰσχροκέρδη	ὁ κακὰ καὶ ἄνομα κερδαίνων.
ἀήθως	δίχως συνήθειαν.
ἀπόθεσθε	ἀποβάλλετε κάτω.
ἄκοντες	δὲν θέλοντες.
ἄγγελοι	οἱ ἀποκρισαρέοι.
ἀπολέσει	σκοτώσει.
ἀρίστη	καλλίστη.
ἀνέπτη	ἐπέταξεν ἄγω.

εἰσαγάγωμεν	νὰ τὴν ῥίψωμεν, εἰς τὴν θάλασσαν.
ἕνεκεν	διά.
ἕξεις	θέλεις ἔχει.
ἐκκλησίαν	τὴν βουλήν.
ἔτεκές μεν᾽	μὲ ἐγέννησες.
ἐπεὶ	ἐπειδή.
ἔδυσεν	ἐβασίλευσεν.
ἔστη	ἐστάθη.
ἐνθένδε	ἀπὸ ᾽δῶ.
ἐστὲ	ὑπάρχετε, εἶστεν.
ἕτερος, ἑτέρας	τὸ ἄλλον σημαίνει.
ἔδειραν	ἔκδειραν.
ἐναυάρχει	ἦτον ἄρχος τῶν καραβίων.
ἐδεσπότευον	ὥριζαν.
ἔσεται	θέλει εἶσται.
ἔπληξε	ἔκρουσέ τον.
ἐκλάσθη	ἐσυντρίφθη.
εἴθε	ἄμποτε.
ἐγγὺς	κοντά.
εἷλκε	ἐταύρισε.
ἐμόλυνεν	ἐμαγάρισε.
ἐκάλυψέ τον	ἐσκέπασέ τον.
ἐμονώθη	ἐγένετο μόνη, ἤγουν χωρὶς τῶν θεῶν.
Ἑλλάδα	Λεϐάντης.
ἐκτείνας	ἐξαπλώσας.
εὐθέως	παρευθύς.
ἐπροσπέλασε	ἤφερέ τους πλησίον.
ἐμϐαίνουσα	ἐμπαίνοντας μέσα.
εἵματος	τοῦ ἐνδύματος, καὶ τοῦ ῥούχου.
ἐμεμψάμην	ἐκατηγόρησα.

ἐπάλξεις	τὰ κρινέλια τοῦ τοίχου.
ἐσθῆτας	ροῦχα καὶ φορέματα.

Z.

Ζεφύρου	τοῦ ἀνέμου 'ποῦ νέει ἀπὸ τὴν δύσιν.

H.

Ἠρεμαῖος	ἥσυχος.
ἤρξατο	ἀρχίνησε.
ἡμετέρῳ	ἐδικῷ μου.
ἠχώδει	ταραχώδει.
ἡγεμονεύων	ὁρίζων, καὶ διοικῶν.
ἠλακάτην	τὴν ρόκαν 'ποῦ νέθουσιν αἱ γυναῖκες.
ἤδη	τώρα.
ἡγεμόνες	ἄρχοντες, καὶ στρατηγοί.
ἡμίονον	τὸ μουλάρι.

Θ.

Θύτην	ἱερέα.
θυσία	ἦτον ὡς ἂν λειτουργία.
θῶκον	τὸν θρόνον.
θεόπεμπτος	ὁποῖος ἐπέμφθη ἐκ θεοῦ.
θώρακα	τὸ σιδηρένιον 'ποκάμισον.
θήσει	θέλει ἀποθώσει.
θράσος	μὲ παῤῥησίαν.
θάλαμον	τὴν κάμαραν.
θυρωρούς	τοὺς πορτάρους.

Ι.

Ἰλιάς, Ἰλιάδος	λέγεται οὕτως ἡ ἐπιγραφὴ τοῦ ποιήματος, ὅτι Ἴλιον ἐλέγετο ἡ πόλις ἡ Τροία, καὶ ἐπειδὴ ἐγένετο ἐκεῖ ὁ πόλεμος, διὰ τοῦτο ἐκάλεσε τὸ ποίημα ὁ Ὅμηρος Ἰλιάς.
ἰσχύσει	θέλει δυνηθῇ.
ἴτε	ἄμετε.
ἱσταμένη	στέκουσα.
ἰδοὺ	αὔτου, καὶ ἰδέ.
ἱππέας	τοὺς καβαλαρίους.

Κ.

Κύνες, κύνας, κυσὶ	τὸ αὐτό, σημαίνει τὰ σκυλία.
κομίζω	φέρω.
κρεῖσσον	κάλλιον.
κρειττότερος	καλλίτερος.
κατασκευάζει	ὀρδινιάζει.
καταπληκτικῶς	φοβερῶς.
κερδόφρων	ὁ συλλογίζων πάντα εἰς τὸ κέρδος, καὶ ὁ φιλάργυρος.
καλεοίμην	ἤθελον μὰ κράζει.
κῆρυξ, κήρυκος, κήρυκας	σημαίνει ὅλον τρουμπετάρην.
κρήνην	βρύσην.
καλλίπλουν	καλὴν ἀρμενιαίαν.
κλισίας	τὰς τέντας.
κριθὰς	κριθέρι.

κιθάρα	ἡ λυρα, καὶ ὁ λαβοῦτος.
κερασάμενοι	κερνῶντες.
κλῆρος	λαχνός.
κνημῖδας	τὰ σιδηρᾶ βρακία.
κόρυθα	ἡ περικεφαλαία.
καιρίῳ	ἐπικινδύνῳ τόπῳ.
κλέος	ἔπαινος, καὶ δόξα.
κραυγῆς	τῆς βοῆς, καὶ φωνῆς.
κοῖλον	τὸ βαθύ, καὶ τὸ σκαμμένο
κόντου	τοῦ κονταρίου.
κρατερᾶς	ἰσχυρᾶς, δυνατῆς.
κεραυνὸν	ἀστραπὴν, καὶ σαγίταν.
κατάσκοπος	καταπατητής.
κακομήχανε	κακόβουλε, καὶ κακὰ ποιοῦσα.
κασσίτερον	τὸν στάγγον.
καλύπτραν	τὴν ἐμπόλιαν, τὸ σκέπασμα τῆς κεφαλῆς.
κερκὶς	ἡ λεγομένη σαγίτα κοινῶς, μὲ τὴν ὁποίαν ὑφαίνουσιν αἱ γυναῖκες.

Λ.

Λευκώλενος	ποῦ ἔχει ἄσπρας ταῖς ἀγκάλαις.
λοιμὸς	λοιμική.
λήψω	τὴν θέλω λάβει.
λαβὴν	τὸ μανίκι τοῦ σπαθιοῦ.
λιγύφθογγος	ὁ ἔχων καλὴν φωνήν.
λήψει	λάβῃς.
λίαν	πολλά.
λέβητας	τὰ βατζίλια, καὶ κακάβια.
Λῆμνον	νησὶ κοντὰ 'ς τὴν Κωνσταντινόπολιν.

Μ.

Μεταβληθεῖσα	ἀλλαμένη ἀπὸ ἕνα εἰς ἄλλο.
μέλαν	μαῦρον.
μῆνιν	ὀργήν.
μέμφεται	κατηγορεῖ.
μακροβάλου	ὁποῦ ῥίπτει μακρύα ταῖς σαγίταις του.
μεταβαίνει	μετατρέπεται.
μεγίστους	πολλὰ μεγάλους.
μῆκος	μάκρος.
μανικῶς	ὡς ἂν πελελός.
μέγεθος	μεγαλότητα.
μάλα	περισσῶς.
μισθὸς	τὸ χάρισμα, ἢ τὸ κέρδος ἀπό τινος κόπου ὁποῦ λαμβάνει τινάς.
μάτην	ἀνεργῶς, καὶ ἐκνῶς.
μοχλοὺς	σταλίκια, καὶ ξύλα ὁποῦ κλείουσι ταῖς θύραις.
μυῖαι	ἡ μυίγαις.

Ν.

Νόσος	ἡ ἀῤῥωστία.
ναῦς, νῆες, νῆας	ὅλον σημαίνει τὰ καράβια.
ναόν, καὶ ναὸς	ἡ ἐκκλησία.
νεκύων	τῶν νεκρῶν.
νῦν	τώρα.
νέκταρ	ἕνα ποτὸν ὁποῦ πίνουσιν οἱ θεοί.
νευρὰν	τὴν κόρδα τοῦ τοξαρίου.
ναυπηγὸς	ἐκεῖνος ὁποῦ κάμνει τὰ καράβια.

νὺξ	ἡ νύκτα.
νοῶ	τῇ διανοίᾳ μου καταλαμβάνω.

Ξ.

Ξίφος	τὸ σπαθί.

Ο.

Ὀλεθρία	φονική.
οἰκοῦντες	κατοικοῦντες.
οὐρῆας	τὰ μουλάρια.
ὄντα	τὰ ὑπάρχοντα.
οὔσης	ὑπαρχούσης, ὁποῦ ἔναι.
ὁπλίζονται	ἁρματόνονται.
ὁπλῖται	ἁρματωμένοι.
οἰκίας	τὸ σπίτι.
οἶνον	κρασί.
Ὀλύμπου	οὐρανοῦ.
ὅμιλος, ὁμίλου	σημαίνει τὸ πλῆθος τῶν ἀνθρώπων.
ὀστέον	τὸ κόκκαλον.
ὀλέσει	φθείρει.
οἴκτειρον	ἐλέησον.
ὄρει	τὸ βουνό.

Π.

Ποικίλον	διάφορον.
Πηλείδης	ἐλέγετο ὁ Ἀχιλλεύς, ὅτι ἦτον υἱὸς τοῦ Πηλέως.

M.

Μεταβληθεῖσα	ἀλλαμένη ἀπὸ ἕνα εἰς ἄλλο.
μέλαν	μαῦρον.
μῆνιν	ὀργήν.
μέμφεται	κατηγορεῖ.
μακροβάλου	ὁποῦ ῥίπτει μακρύα ταῖς σαγίταις του.
μεταβαίνει	μετατρέπεται.
μεγίστους	πολλὰ μεγάλους.
μῆκος	μάκρος.
μανικῶς	ὡς ἂν πελελός.
μέγεθος	μεγαλότητα.
μάλα	περισσῶς.
μισθὸς	τὸ χάρισμα, ἢ τὸ κέρδος ἀπό τινος κόπου ὁποῦ λαμβάνει τινάς.
μάτην	ἀνεργῶς, καὶ ἐκνῶς.
μοχλοὺς	σταλίκια, καὶ ξύλα ὁποῦ κλείουσι ταῖς θύραις.
μυῖαι	ἡ μυίγαις.

N.

Νόσος	ἡ ἀῤῥωστία.
ναῦς, νῆες, νῆας	ὅλον σημαίνει τὰ καράβια.
ναόν, καὶ ναὸς	ἡ ἐκκλησία.
νεκύων	τῶν νεκρῶν.
νῦν	τώρα.
νέκταρ	ἕνα ποτὸν ὁποῦ πίνουσιν οἱ θεοί.
νευρὰν	τὴν κόρδα τοῦ τοξαρίου.
ναυπηγὸς	ἐκεῖνος ὁποῦ κάμνει τὰ καράβια.

πνεύμονα	πλεμόνι.
πρώην	ἔμπροσθε.
πολύθυμε	πολλὴν καρδίαν ἔχων.
πολυβρόντου	ὁποῦ κάμνει πολλὰς βροντάς.
πυρὰ	σωρὸς τῶν ξύλων, ὁποῦ ἔκαιαν τὰ κορμία τῶν νεκρῶν.
πῦρ	ἐσθία.
πεδίον	κάμπον.
πολύφρων	ὁ πολλὰ φρόνιμος.
πύλης	τῆς θύρας, πόρτας.
προσευχήσει	παρακαλέσει.
περόνας	κομπία.
πυράγραν	τὴν τανάλια.
πυγμαχίαν	ταῖς γροθίαις.
πολυδόλων	ἐκεῖνος ὁποῦ ποιεῖ πολλοὺς δόλους καὶ τέχνας, καὶ γελάει πολλούς.

Ρ.

Ῥῆμα	ὁ λόγος.
ῥίνα	τὴν μύτην.

Σ.

Συντόμως	εἰς βραχύ, εἰς κοντό.
σκῆπτρον	τὴν ῥάβδον.
στέμμα	ὁ στέφανος.
στρουθὸς	σπούργιτας.
στόλον	ἁρμάταν.
συστολῆς	συμμάζωμα.

σῶμα	κορμί.
σάκος	τὸ σκουτάρι.
στέφος	τὸν στέφανον.
σώφρων	φρόνιμη, καὶ παρθένος.
σῶος	σεσωσμένος.
σειρὰν	ἄλυσον.
συνθήκας	συμβουλάς.

T.

Ταχύπους, τὸ αὐτὸ καὶ γοργόπους	ὁ γρήγορος εἰς τὰ ποδάρια.
τηνικαῦτα	τότε.
τεκοῦσαν	ὁποῦ ἐγέννησε, καὶ ἔκαμε.
ταχέως	γρήγορα.
τελέσθαι	νὰ τελειωθοῦνε.
τρικυμία	φορτοῦνα.
τραῦμα	ἡ λαβωματία.
τάφρον	τράφον.
τετρωμένον	λαβωμένον.

Υ.

Ὑπεραπείρου	μεγάλης.
ὑπεράριστα	καλλίτερα.
ὑμεῖς	ἐσεῖς.
ὑποσχέσεις	τάξεις.
ὕπουλε	σημαίνει ἐκεῖνον, ὁποῦ ἀπατάει καὶ γελάει τοὺς ἀνθρώπους.
ὑπερβοῦμεν	χαλάσομεν καὶ φθείρομεν.
ὕλη	τὸ δάσος.

ὕδωρ, ὕδατι	σημαίνει τὸ νερό.

Φ.

Φιλονεικεῖν	ὑβρίζεσθαι.
φαρέτρα	τὸ ταρκάσι.
φρεσὶ	νοῦν.
φθεγξάμενος	λέξας.
φηβασμάτων	τῶν μαντείων.
φράσαι	νὰ εἰπῶ.
φιλοφρονοῦμεν	νὰ σὲ ἐκδεχομέσθον ὡς φίλον.
φυσφορεῖτε	κακῶς φέρετε, καὶ οὐ σᾶς ἀρέσκει.
φιλιώσει	νὰ τοὺς ποίσῃ φίλους.
φάρος	τὸ ἀπανωφόρι.
φθείρωσι	νὰ χαλάσωσι.
φρικώδης	ἐκπληκτική, καὶ φοβερά.
φάτνην	τὸν σταῦλον.
φύσας	τὰ φυσούνια.

Χ.

Χείρων	ἀτυχοτέρη.
χαριζόμεθα	νὰ σοῦ ποίσωμεν χάριν.
χιτῶνα	τὸ ἱμάτι, τὸ ὑποκάμισον.
χρωτὸς	τοῦ κορμίου.
χωάνοις	τὰ χωνία ὁποῦ ἀναλοῦσι τὰ μέταλλα.
χωλοῦντεν	κουτζαίνοντες.
χειροθήκας	τὰ χειρόφτια.

ΟΜΗΡΟΥ ΙΛΙΑΣ

ΜΕΤΑΒΛΗΘΕΙΣΑ ΕΙΣ ΚΟΙΝΗΝ ΓΛΩΣΣΑΝ

ΠΑΡΑ

ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΛΟΥΚΑΝΗ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΟΥ Α' ΒΙΒΛΙΟΥ ΤΟΥ ΟΜΗΡΟΥ.

Χρύσης ὁ ἱερεὺς τοῦ Ἀπόλλωνος ἔρχεται εἰς τὸν αἰγιαλόν, ὅπου ἐκατοίκουν οἱ Ἕλληνες, βουλόμενος ἵνα λυτρώσῃ τὴν θυγατέρα αὐτοῦ Χρυσηΐδα ἐκ τῆς δουλοσύνης, καὶ οὐ λαβὼν αὐτήν, μᾶλλον δὲ ὑβρισθείς, καὶ διωχθεὶς παρὰ τοῦ βασιλέως Ἀγαμέμνονος, ἐποίησεν εὐχὴν πρὸς τὸν θεόν του τὸν Ἀπόλλωνα ἐναντίον τῶν Ἑλλήνων, καὶ ὁ Ἀπόλλων ἔπεμψεν εἰς τὸν στρατὸν λοιμικήν. Ὁ μὲν Ἀχιλλεὺς συνάξας τοὺς στρατιώτας, καὶ πάντα τὸν λαόν, ἐποίησε βουλήν, ἵνα εἰδῇ πόθεν ἔρχεται ἡ αἰτία τῆς ἀῤῥωστίας ταύτης, ὁ δὲ Κάλχας ὁ μάντις εἶπε τὴν αἰτίαν, πῶς ἦτον ὁ Ἀγαμέμνων, ὅστις οὐκ ἀπέδωκε τὴν θυγατέρα τοῦ Χρύσου· καὶ οὕτως Ἀχιλλεὺς μὲν παρακαλεῖ τὸν Ἀγαμέμνονα νὰ πέμψῃ τὴν κόρην τοῦ πατρός της, αὐτὸς δὲ ὀργίζεται, καὶ οὕτως ὑβρίσθησαν οἱ δύο τους πολλά· καὶ ἀφ' οὗ ἐσκορπίσθη ἡ βουλή,

ὁ Ἀγαμέμνων πέμπει μὲ τὸ καράβι του τὴν κόρην τὴν Χρυσηΐδα εἰς τὸν πατέρα της, καὶ πέμπει νὰ ἐπάρῃ τὴν Βρισηΐδα τοῦ Ἀχιλλέως τὴν κόρην, καὶ οὕτως τὴν ἔλαβε, θέλοντος τοῦ Ἀχιλλέως· ὁ δὲ Ἀχιλλεὺς κλαίων ἔκραξε τὴν μητέρα του τὴν Θέτιν τὴν θεὰν τῆς θαλάσσης, καὶ αὐτὴ ἦλθε καὶ ἐπαρηγόρησέ τον, καὶ πάλιν ὑπῆγε εἰς τὸν οὐρανὸν ἐπάνω ὡς θεά, καὶ ἐπαρεκάλεσε τὸν Δία νὰ τιμήσῃ τὸν υἱόν της, καὶ νὰ ποίσῃ τοὺς Τρῶας δυνατωτέρους τῶν Ἑλλήνων, καὶ οὕτως ἔταξεν ὁ Ζεὺς νὰ ποίσῃ δίδωντας καὶ ὅρκον. Καὶ μεταξὺ ἐβράδιασε, καὶ ἐπῆγεν πᾶς ἄνθρωπος, καὶ θεὸς νὰ κοιμηθῇ.

Τὴν ὀργὴν ᾆδε καὶ λέγε, ὦ θεά μου Καλλιόπη,
Τοῦ Πηλείδου Ἀχιλλέως, πῶς ἐγένετ' ὀλεθρία,
Καὶ πολλὰς λύπας ἐποῖσε εἰς τοὺς Ἀχαιοὺς δὴ πάντας,
Καὶ πολλὰς ψυχὰς ἀνδρείας πῶς ἀπέστειλεν εἰς ᾅδην,
Καὶ κυσὶ καὶ τοῖς ὀρνέοις πρὸς βορὰν ἔδωκε τούτους —
Ὁ γὰρ Ζεὺς ἤθελεν οὕτως — ἀφ' οὗ γοῦν φιλονεικοῦντες
Ἐχωρίσθησαν ἀλλήλων ὅ,τε βασιλεὺς Ἀτρείδης,
Καὶ ὁ Ἀχιλλεὺς ταχύπους. Τίς ἐκ τῶν θεῶν, ὦ Μοῦσα,
Αἴτιος ὑπῆρχε τότε νὰ τοὺς βάλῃ εἰς τόσην μάχην;
Λέγε το τοῦ ποιητοῦ σου. Ἀπεκρίθ' ἡ Καλλιόπη,
Κ' εἶπε πρὸς τὸν ἐρωτῶντα·
Τῆς Λητοῦς παῖς τῆς ἐνδόξου, καὶ Διὸς τοῦ πανσεβάστου,
Ὁ Ἀπόλλων ὁ τοξότης· οὗτος γὰρ πρὸς βασιλέα
Ἀγαμέμνονα Ἀτρείδην χολωθεὶς ἐν τῇ καρδίᾳ,
Ἐδιήγειρε τὴν νόσον, καὶ τὸ στράτευμα φονεύει,
Διατ' ὕβρισε τὸν Χρύσην, τοῦ Ἀπόλλωνος τὸν θύτην.
Ὁ γοῦν ἱερεὺς ὁ Χρύσης εἰς τῶν Ἀχαιῶν τὰς νῆας
Ἦλθε τὰς ταχυπλεούσας, ἵνα λύσῃ παρ' ἐκείνων
Τὴν ἰδίαν θυγατέρα, τὴν ὡραίαν Χρυσηΐδα.
Δῶρα γὰρ ἄπειρα φέρων ἀργυρίου καὶ χρυσίου
Εἰς αὐτοὺς τοὺς βασιλέας, καὶ τὸν στέφανον κατέχων

Καὶ τὸ σκῆπτρον τοῦ θεοῦ του, τοῦ Ἀπόλλωνος τοξότου,
Ἅπαντας τοὺς ἐπαρεκάλει, ἐξαιρέτως τοὺς δύο Ἀτρείδας·
»Βασιλεῖς παῖδες Ἀτρέως, Ἀχαιοί τε πάντες ἄλλοι,
Ἀπαράμιλλοι ἐν ἵπποις, κ' ἐν φρονέσει κ' ἐν ἀνδρείᾳ
Πάντων τῶν ἐθνῶν τῶν ἄλλων, οἱ παντάνακτες θεοί μου
Οἱ τὸν οὐρανὸν οἰκοῦντες δώσειαν ὑμῖν πορθῆσαι
Ταύτην τοῦ Πριάμου πόλιν, εἶτα ταύτης πορθουμένης
Εἰς τὴν χώραν τὴν ἰδίαν ἕκαστος νὰ ἀποσώσῃ
Μετὰ πάσης προθυμίας, καὶ χαρᾶς ὑπεραπείρου.
Τὴν ἐμὴν δὲ θυγατέρα, τὴν πολλά μου ποθουμένην
Πρὸς ἐμὲ τὴν ἀποδῶτε, τὰ δὲ δῶρα τὰ κομίζω,
Δέχεσθέ τα κατὰ χάριν· τοῦ Διὸς γὰρ ἐντραπῆτε
Τὸν Ἀπόλλωνα τὸν παῖδα, ὅστις δύναται τοξεύειν
Ὑπεράριστα τῶν πάντων.» Οὕτως ἔλεξεν ὁ Χρύσης.
Οἱ μὲν Ἕλληνες οἱ ἄλλοι ἐπαινέσασι τὸν λόγον
Τοῦ καλοῦ τοῦ ἱερέως, κ' εἶπον δέχεσθαι τὰ δῶρα,
Καὶ τὴν Χρυσηΐδα δοῦναι. Ἀγαμέμνων τηνικαῦτα
Τὴν καρδίαν ἐπικράνθη, καὶ δεινὸν λόγον ἐξεῖπε
Πρὸς τὸν ἱερέα τοῦτον.
»Μηδαμῶς σε πλέον εὕρω εἰς τὰς νῆας τῶν Ἑλλήνων,
Μηδὲ κἂν ποσὸν ἀργήσεις εἰς τὸ μέσον τοῦ στρατοῦ μου,
Καὶ ποσῶς οὐκ ὠφελέσει ἢ τὸ σκῆπτρον ἢ τὸ στέμμα
Τοῦ θεοῦ σου, τοῦ λατρεύεις. Ταύτην σου τὴν θυγατέρα,
Μέχρις ἂν εἰς γῆρας ἔλθῃ, ἐν τῷ ἡμετέρῳ οἴκῳ
Βούλομ' ἔχειν ἀσπασίως· εἰς τὸν νοῦν μου δὲν γὰρ νεύει
Ἵνα ταύτην ἀπολύσω. Καὶ μὴ μ' ἐρεθίσεις πλέον,
Ἵνα πορευθῇς μὲν σῶος εἰς τὴν σὴν ἰδίαν χώραν.
Ἄλλη ὡραιοτέρα ταύτης τὴν ἐμὴν κλίνην οὐ στρώννυ,
Οὐδὲ γὰρ ἐν ταῖς ἀγκάλαις ἄλλη μὲ περιλαμβάνει,
Ἐξαιρέτως Κλυταιμνήστρας τῆς ἰδίας γυναικός μου.»

Καὶ ἀκούσας ταῦτα Χρύσης ἐφοϐήθη λίαν οὗτος,
Κ' ἐπορεύθηκεν αὐτίκα ἥσυχος καὶ ἠρεμαῖος
Εἰς τὴν παραθαλασσίαν, καὶ πολλὰς ἀρὰς ἐξεῖπε
Πρὸς θεὸν καὶ βασιλέα, τὸν ἐλάτρευεν ἐκεῖνος,
Λέγων πρὸς αὐτὸν τοιαῦτα.
«Ἄκουσ', Ἄπολλον θεέ μου ἀργυρότοξε, τὸν Χρύσην
Ἐμὲ νῦν τόνδε σου δοῦλον, ἐὰν τὸν καλὸν ναόν σου
Ἐστεφάνωσα μὲ δάφνῃ, ἢ ποτ' ἔκαυσα μηρία
Τῶν αἰγῶν καὶ τῶν ταυρίων, τήνδε μοι τὴν προθυμίαν
Τέλειωσον γοργῶς θεέ μου· ἀντὶ τῶν ἐμῶν δακρύων
Φόνευσον τοῖς βέλεσί σου τοὺς λῃστὰς τῆς θυγατρός μου.»
Ταῦτα δυσωπῶν ἐξεῖπε.
Τηνικαῦτα γοῦν Ἀπόλλων ἐκ τῶν οὐρανῶν κατέϐη,
Χολωθεὶς γὰρ τὴν καρδίαν, φέρων ἐν χερσὶ τὸ τόξον,
Τὴν δὲ φάρετραν ἐν ὤμοις· καὶ τὰ ξίφη τῆς φαρέτρας,
Τοῦ θεοῦ μὲν κινηθέντος, ἔκλαγξαν ἐντὸς βαρέως,
Καὶ τὸ κάλλος ὅπερ εἶχε ἐν τῇ ὄψει τοῦ προσώπου
Εἰς τὸ μέλαν μετετράπη.
Καὶ τῆς στρατιᾶς μακρόθεν ἐπεκάθισεν αὐτίκα,
Καὶ τὸ τόξον ἀνατείνει, καὶ πικρὸν βέλος ἐκπέμπει
Μέσον εἰς τὸ στράτευμά των, καὶ δεινὸν ἦχον ἠχίζει,
Καὶ πολὺ κακὸν μὲν πράττει ἡ νευρὰ κ' ἢ αὐτὸ τὸ τόξον.
Πρῶτον ἔφθειρεν οὐρῆας, εἶτα τοὺς ταχεῖς τε κύνας.
Τρίτον ἤρξατο νὰ πέμπῃ πυκνοτέρως μὲν τὰ βέλη
Εἰς τοὺς Ἕλληνας τοὺς ἄνδρας· καὶ πυρκαῖαὶ νεκύων
Καίονται συχνάκις τότε. Μεθ' ἡμέρας γοῦν ἐννέα,
Τῆς δεκάτης ἐρχομένης, συνηθροίσθησαν τὰ πλήθη,
Ἀχιλλέως συγκαλοῦντος. Τὴν βουλὴν γὰρ τὴν τοιαύτην
Ἡ λευκώλενος ἡ Ἥρα ἐν φρεσὶ τοῦ Ἀχιλλέως
Ἔϐαλεν ἐπισταμένως. Ἡ τοιαύτη γὰρ ἡ Ἥρα

Πλείστην εἶχε τὴν φροντίδα εἰς τὸ γένος τῶν Ἑλλήνων,
Καὶ καρδιακῶς ἐπόνει περὶ τῆς φθορᾶς ἐκείνων.
Ἀφ' οὗ ἐγένετο μὲν πᾶσα ἡ συνάθροισις Ἑλλήνων,
Ἐξανέστη μέσον τούτων αὐτὸς Ἀχιλλεὺς ὁ μέγας,
Κ' εἶπε πρὸς τὸν βασιλέα.
»Ὦ Ἀγάμεμνον Ἀτρείδη, βασιλεῦ πάντων Ἑλλήνων,
Νῦν ἐγὼ νομίζω πάλιν ἡμᾶς πάντας ἀποστρέψειν
Εἰς τὰς ἡμετέρας χώρας, ἐὰν δὴ φύγωμεν μόνον
Τὸν πικρὸν τὸν θάνατόν μας, ἐπειδὴ δεινὴ μὲν μάχη,
Καὶ λοιμὸς κακὸς δαμάζει ἡμᾶς πάντας τοὺς στρατιώτας.
Ἄγε δὴ νὰ ἐρωτῶμεν ἀληθῆ που τινὰ μάντιν,
Ἢ καλὸν ὀνειροκρίτην, ὅτι ὄνειροι οἱ πλεῖστοι
Ἐκ Διὸς πέμπονται πάντα, ἵνα πρὸς ἡμᾶς ἐξείπῃ
Τοῦ Ἀπόλλωνος τὴν μῆνιν, μήπως καὶ ἡμᾶς τοσοῦτον
Μέμφεται διὰ θυσίαν. Ἐὰν μὲν ἐστὶ τοιοῦτον,
Ποίσωμεν πολλὰς θυσίας, κ' ἐξιλάσωμεν τὸ θεῖον.»
Καὶ φθεγξάμενος τοιαῦτα εἰς τὸν ἴδιόν του θῶκον
Ἐπεκάθισεν αὐτίκα. Εἶτα μὲν εὐθὺς ἀνέστη
Κάλχας ὁ ὀρνιθομάντις, ὁ σοφὸς ὁ Θεστορίδης,
Ὃς ἐγίνωσκε τὰ ὄντα, τά τ' ἐσσόμενα, καὶ πρῶτα,
Καὶ διὰ τῶν φοιβασμάτων ἦτον ὁδηγὸς τῶν πάντων.
Μέσον γὰρ τοῦ πλήθους ὅλου ἔλεξεν αὐτοῖς φρονίμως.
»Ἀχιλλεῦ μὲν θεοῦ φίλε, θέλεις μὲ εἰπεῖν καὶ φράσαι
Τοῦ Ἀπόλλωνος τὴν μῆνιν, τοῦ θεοῦ τοῦ μακροβάλου.
Λέξω σοι τὸ ἐρωτᾷς με, ἄκουε τὴν ζήτησίν μου.
Πρὸς ἐμὲ ποίησον ὅρκον μετὰ πάσης προθυμίας,
Ὅστις βουληθῇ μὲν ποῖσαι μάχην εἰς ἐμὲ διὰ τοῦτο,
Κατὰ τούτου σὺ νὰ ὑπάγῃς· ὄντως γὰρ πολλὰ νομίζω
Ἄνδρα ἄριστον Ἑλλήνων ὅπως μέλλῃ χολωθῆναι
Εἰς τοὺς ἀληθεῖς μου λόγους, οὕσπερ μέλλω μέσον λέγειν.

Ὅτι κρείσσων γὰρ ὑπάρχει ὅτε βασιλεὺς πρὸς δοῦλον
Ὅταν θυμωθῇ πολλάκις· ἣν γὰρ τὴν ἡμέραν ταύτην
Κατασβέσει τὴν πικρίαν, ἀλλὰ πάλιν μετὰ ταῦτα
Τὴν ὀργὴν φυλάττει μέσα εἰς τὸ ἴδιόν του στῆθος,
Ὅπως ἐν καιρῷ τελέσῃ. »Καὶ σὺν τούτοις ἀπεκρίθη
Ἀχιλλεὺς ὁ τοῦ Πηλέως μετὰ πάσης προθυμίας·
«Θάρσησαι καλέ μου μάντι, κ' εἴτι μάντευμα γινώσκεις
Πᾶν εἰπέ το κατὰ τάξιν, καὶ βοήθησον τοὺς πάντας.
Ὅσον δυνατὸν γὰρ ἔνι οὐδὲ εἷς ἐκ τῶν ἀρχόντων,
Ἐμοῦ ζῶντος ἐν τῷ κόσμῳ, δύναται ποσῶς ἁπλῶσαι
Τὰς ἰδίας του τὰς χεῖρας εἰς τὸν Κάλχαντα τὸν μάντιν,
Οὐδ' ὁ βασιλεὺς ἀτός του, Ἀγαμέμνων ὁ Ἀτρείδης,
Ὁ κριτώτερος τῶν πάντων.» Καὶ σὺν τούτοις δὴ θαρσήσας
Ὁ πανάψογος ὁ μάντις ἤρξατο φθέγγεσθαι μέσον.
»Οὔτε μὲν διὰ θυσίας ἐχολώθη ἡ ψυχή του,
Οὔτε διὰ ἑκατόμβης, ἀλλ' ὑπὲρ τὸν ἀρητῆρα,
Ὃν ἠτίμησεν Ἀτρείδης βασιλεὺς ὁ Ἀγαμέμνων,
Κ' οὐκ ἀπέδωκε τὴν κόρην τὴν ἐκείνου θυγατέρα,
Καὶ τὰ δῶρα γοῦν ἐκείνου οὐκ ἠθέλησε δεχθῆναι.
Διὰ τοῦτο ἐχολώθη, καὶ ἐξαπέστειλεν αὐτίκα
Εἰς τὸ στράτευμα τὴν νόσον, δώσει δὲ καὶ ἔτι ἄλλα
Εἰς τὸ στράτευμά μας ὅλον, ἕως πέμψωσι τὴν κόρην,
Τὴν ὡραίαν Χρυσηΐδα, εἰς τὸν ἴδιον πατέρα,
Τὸν φιλοῦντ' αὐτὴν ἐξόχως, ἄνευ δώρων τοῦ πατρός της.
Τότε μὲν ἡμεῖς θυσίαν τῷ Ἀπόλλωνι ποιοῦντες
Ἴσως ἂν νὰ λυτρωθῶμεν ἐκ τῆς λοιμικῆς τῆς πλείστης,
Φίλον ἔχοντες τὸ θεῖον.» Ταῦτα μὲν ὁ μάντις εἶπε.
Εἶτα βασιλεὺς ἀνέστη Ἀγαμέμνων ὁ Ἀτρείδης
Μετὰ λύπης γοῦν μεγάλης· ἡ καλή του γὰρ ἡ ὄψις
Εἰς τὸ μέλαν μεταβαίνει, καὶ τῶν ὀφθαλμῶν αἱ κόραι

'Επροσέφερον τὴν φλόγαν, μετὰ πάσης δὲ μανίας
Εἶπε πρὸς αὐτὸν τὸν μάντιν.
»Πάντα γὰρ κακὰ μαντεύεις, ἀγαθά ποτε οὐκ εἶπες·
Τὰ γὰρ ἀγαπᾷ ἡ ψυχή σου ταῦτα σὺ πάντα μαντεύεις·
Διατὶ αὐτὸς 'Απόλλων καθ' ἡμῶν κατασκευάζει
Νόσον καὶ μεγάλα πάθη, ὅτι οὐκ ἐδεξάμην δῶρα
'Εκ χειρῶν τοῦ ἀρητῆρος, ἕνεκα τῆς Χρυσηΐδος,
Τὴν ἐγὼ βούλομαι ἔχειν ἐν τῷ ἡμετέρῳ οἴκῳ,
Καὶ προκρίνω Κλυταιμνήστρας τῆς ἰδίας γυναικός μου
Τῆς ἐκ παρθενίας οὔσης, ἐπειδὴ οὐκ ἔστι χείρων
Εἰς τὰς πράξεις τῶν χειρῶν της, κ' εἰς τοῦ σώματος τὴν πλάσιν,
'Αλλ' οὐδ' εἰς τὴν γνῶσιν ταύτης. Ὅμως κρεῖττον μὲν ὑπάρχει
Νὰ τὴν πέμψω 'ς τὸν πατέρα, καὶ γὰρ βούλομαι τοῦ σῶσαι
Τὸν λαὸν τὸν τῶν Ἑλλήνων, κ' ἀπολέσαι μὲν οὐ θέλω
Τὸν περίφημον στρατόν μου· θέλω δὲ νὰ τὴν ἐκπέμψω
Τὴν πολλά μου ποθουμένην εἰς τὸν ἴδιον πατέρα·
Πάντες μὲν ὑμεῖς εὑρῆτε ἀντ' αὐτῆς τῆς καλοήθους
Ἄλλην ἀνταξίαν ταύτης νὰ δοθῇ νῦν πρὸς ἐμένα,
Μήπως ἄτιμος διαμείνω.»
Ὁ ταχύπους ἅμ' ἀνέστη 'Αχιλλεύς, καὶ ἀπεκρίθη
Πρὸς τὸν βασιλέα οὕτως.
»Βασιλεῦ, παῖ τοῦ 'Ατρέως, τί φιλεῖς τὰ δῶρα τόσον
Πλέον πάντων τῶν Ἑλλήνων; Πῶς γὰρ δίκαιον σοὶ δοῦναι
Πᾶν τὸ γένος τῶν Ἑλλήνων δῶρα πάλιν ἐκ δευτέρου;
Οὐκ ὀρθῶς οἴδαμεν τοῦτο, πῶς τ' ἀπόθετά μας δῶρα
Κεῖνται δὴ κοινὰ τῶν πάντων, ἵνα σὲ φιλοφρονῶμεν.
Οὐδὲ πρέπον γὰρ ὑπάρχει ἵνα πάντες μεταστρέψουν
Τὸ μεμοιρασμένον πάλαι, ἵνα λάβῃς ἀναλόγως
Τὴν προτίμησιν ἀξίως· ἀλλὰ πρέπει σὺ νὰ πέμψῃς
Τὴν τοῦ Χρύσου θυγατέρα, τὸν θεὸν νὰ θεραπεύσῃς,

Οἱ δὲ Ἀχαιοὶ οἱ παρόντες ὄμνυσιν ὅρκους μεγίστους,
Ἅμα λάβωσι τὴν Τροίαν, καὶ τετράκις καὶ πεντάκις
Τόσα δῶρα μὲν σοὶ δώσειν, ἀντ' αὐτῆς τῆς Χρυσηΐδος.»
Εἶτα πάλιν Ἀγαμέμνων εἶπε πρὸς τὸν Ἀχιλλέα.
»Ὦ θεόπεμπτε Πηλείδη, μὴ ἀπατᾷς τόσον τὸν νοῦν σου,
Οὐ μὲ θέλεις καταπείσει· εἰ τιμὴν σὺ βούλει ἔχειν
Μέσον πάντων τῶν Ἑλλήνων, ἐμὲ δὲ βιάζεις οὕτως,
Ἵνα στερηθῶ τὴν δόξαν, τὴν ἐνταῦθα ἠξιώθην,
Οἱ μὲν Ἀχαιοὶ οἱ πάντες δώσουσι τιμὴν νὰ ἔχῃς,
Κ' εὕρωσ' ἄλλην ἀνταξίαν τῆς ὡραίας Χρυσηΐδος,
Ὀρθῶς ἔχει δὴ τὸ πρᾶγμα· εἰδὲ δυσφορεῖτε τοῦτο,
Κ' οὔτε βούλεσθέ μοι δώσειν τὴν προσήκουσαν τιμήν μου,
Αὐτὸς ἔγωγε τὴν λήψω, ἢ τὴν σὴν τοῦ Ἀχιλλέως
Ἀφαιρέσω τὴν τιμήν σου, ἢ τοῦ Αἴαντος αὐτίκα,
Ἢ αὐτοῦ τοῦ Ὀδυσσέως τὴν παράκοιτιν εἰσφέρω
Ἀντ' αὐτῆς τῆς Χρυσηΐδος, κἂν καὶ χολωθεὶς πολλάκις
Ὅστις στερηθῇ τοῦ δώρου. Ἀλλὰ ταῦτα ἐκ δευτέρου
Βουλευθήσομεν οἱ πάντες. Ἑτοιμάσωμεν δὲ νῆα,
Καὶ ἐντὸς δὴ τῆς θαλάσσης εἰσαγάγωμεν αὐτίκα,
Κωπηλάτας δὴ ἀξίους συναθροίσωμεν εἰς αὔτην,
Καὶ μεγάλην ἑκατόμβην, καὶ ἐμβάσωμεν καὶ αὔτην
Τὴν καλήν μου Χρυσηΐδα εἰς ταχυπλεοῦσαν νῆα.
Ἄρχων μὲν τῆς νηὸς ἔσται ὁ πανάριστος ὁ Αἴας,
Ἢ Ἰδομενεὺς ὁ μέγας, ἢ ὁ Ὀδυσσεὺς ὁ σώφρων,
Ἢ σὺ φοβερὲ Πηλείδη Ἀχιλλεῦ πάντων ἀνθρώπων.»
Ἀχιλλεὺς μὲν τηνικαῦτα ὁ ταχύπους ὁ Πηλείδης
Καταπληκτικῶς προσβλέπων πρὸς τὸν βασιλέα λέγει·
»Ὦ τοῦ θαύματος Ἀτρείδη, ἐνδυμένε κυνὸς γνώμην,
Αἰσχροκέρδη καὶ πανοῦργε, πῶς τις μὲν τῶν παναρίστων
Τῶν Ἑλλήνων πείσεταί σοι ἢ νὰ πορευθῇ εἰς λόχον,

Ἢ νὰ πολεμήσῃ ἀνδρείως; οὔτ' ἐγὼ εἰς Τροίαν ἦλθον
Νὰ φονεύσω αὐτοὺς τοὺς Τρῶας, οὔτε ὕβριν ἢ καὶ ψόγον
Ἔλαβον ποτ' ἀπὸ τούτων, οὔτ' αὐτοί ποτε οἱ Τρῶες
Εἰς τὴν γῆν τὴν Θεσσαλίαν, τὴν πολύκαρπον πατρίδα,
Τὴν καλοὺς ἄνδρας τεκοῦσαν, τὸν καρπόν της καὶ τὰ δένδρα
Ἔφθειραν κ' ἔκοψαν ὅλα, μῆκος γὰρ πολὺ ἀπέχει
Ἴλιος τῆς Θεσσαλίας. Ἀλλὰ διὰ σὲ Ἀτρείδη,
Ὦ ἀναίσχυντε, κερδόφρον, ἤλθομεν εἰς τήνδε Τροίαν,
Ἵνα σοὶ καὶ Μενελάῳ χαριζώμεθα προθύμως,
Οὐδ' ἐπιστροφὴν εἰς τούτους ἕνεκεν ἀγάπης ἔργου
Εἰς αὐτοὺς βούλεσαι δεῖξαι, ἔστι δὲ καὶ πλέον τοῦτο·
Τὸ γὰρ δῶρον καὶ τιμήν μου, ὅπερ ἔχω μετὰ κόπου,
Καὶ μετὰ πολλῶν πολέμων, βούλεσαι καὶ τὸ λαμβάνειν.
Οὐδὲ γὰρ σοὶ ποτὲ ἶσον ἐγὼ δῶρον ἐλαβόμην,
Ὅταν Ἕλληνες οἱ πάντες ἔλαβον δὴ τινὰ πόλιν.
Αἱ ἡμέτεραι δὲ χεῖρες ἐκοπίασαν ἐν μάχῃ
Πλέον πάντων τῶν Ἑλλήνων, εἶτα τὸ κοινὸν μὲν κέρδος
Εἰς τὸ μέσον ἐῤῥιμμένον, σοὶ μὲν τῷ ἀπράκτῳ πάντων
Ἔλαχον τὰ πλείω δῶρα.» Οὕτως εἶπεν ὁ Πηλείδης.
Ὁ δὲ βασιλεὺς Ἀτρείδης ἔλεξεν τοιούτους λόγους.
»Ἀχιλλεῦ ποῖσε ὡς θέλεις, εἰσὶν Ἀχαιοὶ πολλοὶ ἄλλοι,
Οἵτινες ἐμὲ ἀξίως δώσουσι τιμὴν δὴ πᾶσαν.
Σοῦ μὲν κατ' οὐδὲν φροντίζω, ἀεὶ γὰρ ἐχθρὸς ὑπῆρχες
Πρὸς ἐμὲ τὸν βασιλέα· ἀεὶ μάχας καὶ πολέμους
Θέλεις ἔμπροσθεν νὰ ἔχῃς. Θέλω καυχηθῆ κ' εἰς τοῦτο,
Κ' ἔμπροσθεν πάντων τὸ λέγω· ὡς Ἀπόλλων δὲ λαμβάνει
Τὴν καλήν μου Χρυσηΐδα, τὴν ὁποίαν εὐθὺς πέμπω
Μετ' ἐμῆς νηὸς κ' ἀνθρώπων, οὕτως καὶ ἐγὼ τὸ δῶρον
Τὴν καλήν σου Βρυσηΐδα αὐτὴν ἔρχομαι νὰ λάβω.»
Οὕτως εἶπεν Ἀγαμέμνων.

Ὁ δ' ὀξύθυμος Πηλείδης ἐχολώθη λίαν οὗτος,
Κ' εἰς τὸν νοῦν του διπλασίως ἐλογίσθηκεν αὐτίκα,
Ἢ τὸ ξίφος νὰ ἐκβάλλῃ τὸ λαμπρὸν ἔξω τῆς θήκης,
Νὰ φονεύσῃ τὸν Ἀτρείδην, καὶ τοὺς Ἀχαιοὺς τοὺς ἄλλους
Νὰ συγχύσῃ ὁμοῦ πάντας, ἢ τὸν μέγαν τὸν θυμόν του
Καὶ τὸν χόλον ὅνπερ εἶχε νὰ κρατήσῃ 'ς τὴν καρδιάν του.
Ἕως τὴν λαβὴν ἐκράτει τοῦ λαμπροῦ τοῦ ξίφου τότε
Ἔδοξέ του κάλλιον τοῦτο, τὴν ὀργὴν καὶ τὸν θυμόν του
Τότε δὴ νὰ καταπαύσῃ, εἶπε δὲ τοιούτους λόγους·
»Ὦ κυνὸς πρόσωπον ἔχων, βασιλεῦ παῖ τοῦ Ἀτρέως,
Τὴν καρδίαν δὲ ἐλάφου, καὶ δειλὲ πλεῖστα τῶν πάντων,
Τοῦτό σοι φαίνεται κάλλιον νὰ καθίζῃς 'ς τὴν αὐλήν σου,
Κ' ἢ ἄπρακτος πάντα νὰ μένῃς, τὴν τιμὴν δὲ καὶ τὰ δῶρα
Ἅπερ μετὰ κόπου ἔχει ὁ λαὸς ὁ τῶν Ἑλλήνων
Ἀεὶ σὺ θέλεις ἁρπάζειν, ὡς ἀχόρταστος τοῦ κέρδους.
Ἐν δὲ πᾶσι τοῦτο λέξω, καὶ ὀμόσω μέγαν ὅρκον·
Μὰ τὸ σκῆπτρον τὸ βαστάζω, ᾧπερ κρίνουσιν οἱ πάντες
Βασιλεῖς δικαιοσύνην, ὄντως ἔσται μέγας πόθος
Εἰς τοὺς Ἕλληνας μὲν πάντας δι' ἐμοῦ τοῦ Ἀχιλλέως.
Καὶ λυπούμενος Ἀτρείδης οὐκ ἰσχύσει βοηθήσειν
Τούτους πάντας πορθουμένους, ὅταν Ἕκτωρ ἀνδροφόνος,
Οὐ παρόντος ἐμοῦ τότε, πολλοὺς Ἕλληνας φονεύσῃ.
Σὺ δ' Ἀγάμεμνον Ἀτρείδη 'ς τὴν καρδιάν σου λύπην ἕξεις,
Ὅτι ἐμὲ τὸν Ἀχιλλέα τὸν πανάριστον Ἑλλήνων,
Οὐκ ἐτίμησας ὡς πρέπει.» Εἶπεν Ἀχιλλεὺς τοιαῦτα,
Καὶ τὸ σκῆπτρον εἰς γῆν ῥίπτει, χολωθεὶς ἐν τῇ καρδίᾳ.
Ἐν δὲ τούτους πάλι ἀνέστη ὁ λιγύφθογγος ὁ Νέστωρ
Διὰ νὰ τοὺς φιλιώσῃ, κ' εἶπε ὁ γέρων τούσδε τοὺς λόγους.
»Ὦ τοῦ θαύματος τὸ πρᾶγμα, τῶν ἀρίστων βασιλέων
Πῶς ἀήθως ἐσυνέβη. Ὄντως γὰρ εὐφρανθῇ θέλει

Καὶ ὁ Πρίαμος ὁ γέρων, κ' οἱ ἀναίσχυντοί του παῖδες
Κῆ αὐτοὶ Τρῶες οἱ πολῖται, ἢν ἀκούσωσι τοὺς δύο
Τοὺς μεγίστους βασιλέας νὰ φιλονεικοῦν ἀλλήλων.
Ἀλλ' ἀπόθεσθε τὴν ὕβριν, καὶ ἐμοὶ τῷ γεραιτέρῳ
Πείθεσθε ὑμεῖς οἱ νέοι.» Οὕτως ἔλεξεν ὁ Νέστωρ.
Ἀγαμέμνων δὲ Ἀτρείδης ἐξανέστη κ' εἶπε τοῦτο·
»Καλῶς εἶπας ταῦτα, γέρον, ὡς οἱ χρόνοι σου τὸ φέρουν,
Ἀλλ' ὁ ἄνθρωπος μὲν οὗτος θέλει βασιλεύειν πάντας,
Τὸ ὁποῖον οὐ νομίζω ποτὲ νὰ τὸ εὐοδώσῃ.
Ἐπειδὴ θρασὺς ὑπάρχει, καὶ πολεμιστὴς τοσοῦτον,
Διὰ τοῦτο θέλει πάντα νὰ ὑβρίζῃ τοὺς μεγάλους.»
Μεταξὺ τοῦ λόγου τούτου Ἀχιλλεὺς τοῦ ἀπεκρίθη.
»Δειλὸς ὄντως καλεοίμην, εἰ τὸν σὸν λόγον πυθόμην·
Τοῦτο σοὶ τὸ πρᾶγμα λέγω νὰ τὸ θέσῃς εἰς τὸν νοῦν σου,
Οὐ γὰρ θέλω πολεμῆσαι, ἕνεκα τῆς κόρης ταύτης,
Ἐπειδὴ δόντες τὴν ζητεῖτε· εἰ δὲ θέλεις τὶ νὰ λάβῃς
Ἐκ τῶν πατρικῶν πραγμάτων, ἅπερ ἐν νηῒ φυλάττω,
Ἄγ' ἐλθὲ δοκίμασέ το, καὶ κακῶς ἐπαναστρέψεις.»
Οὕτως μὲν φιλονεικοῦντες ἔλυσαν τὴν ἐκκλησίαν.
Ὁ μὲν Ἀχιλλεὺς ὑπῆγεν εἰς τὰς νῆας θυμουμένος,
Ὁ δ' Ἀτρείδης Ἀγαμέμνων ἔπεμψε τὴν Χρυσηΐδα
Μὲ τὴν ἑαυτοῦ του νῆα, ὡς καθὼς ἔταξεν ἄνω,
Κ' ἔβαλε τὸν Ὀδυσσέα φύλακα τῆς Χρυσηΐδος.
Οἱ μὲν Ἕλληνες οἱ ἄλλοι εἰς τὴν θάλασσαν αὐτίκα
Ἔῤῥιπτον τὰ νοσεμένα τὰ εἱμάτιά τους ὅλα,
Τὸν Ἀπόλλω ἐλατρεῦαν, ἵνα πάντες λυτρωθῶσι.
Οὐδ' Ἀτρείδης Ἀγαμέμνων ἔπαυσεν ἐκ τῆς βουλῆς του,
Ἣν πρὸς Ἀχιλλέα εἶπε. Παρευθὺς τὸν Εὐρυβάτην,
Καὶ Ταλθύβιον τὸν δοῦλον τοὺς δύο κήρυκας ἐκπέμπει
Εἰς τὰς νῆας Ἀχιλλέως, ἵνα λάβωσι τὴν κόρην

Τὴν ὡραίαν Βρισηΐδα· οὗτοι δὲ ἄκοντες ἦλθον
Εἰς τὰς νῆας Ἀχιλλέως, καὶ γὰρ ἐφοβοῦντο πάνυ
Τὸν ἐκπληκτικὸν Πηλείδην. Τοὺς μὲν κήρυκας ὡς εἶδεν
Ὁ Πηλείδης ἐρχομένους πρὸς αὐτὸν καὶ μετὰ φόβου,
Εἶπε πρὸς αὐτοὺς τοιαῦτα.
»Ἔλθετ' ἄγγελοι πλησίον, μὴ φοβεῖσθε καὶ τρεμεῖτε,
Οὐχ ὑμεῖς γὰρ ἐστ' αἰτία, ἀλλ' αὐτὸς ὁ Ἀγαμέμνων.
Λάβετε τὴν Βρισηΐδα· ἔστε μάρτυρες μὲν πάντα
Ἔμπροσθεν τῶν ἀθανάτων, ἂν ἐμὲ ποτὲ χρειαστεῖτε
Πάσχοντας νὰ βοηθήσω.» Οὕτως εἶπεν ὁ Πηλείδης.
Ἀπελθόντες μὲν ἐκεῖνοι ἤγαγον τὴν Βρισηΐδα
Εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Ἀτρείδου, θέλοντος τοῦ Ἀχιλλέως,
Ὅστις ἔπειτ' ἐπικράνθη χωρισθεὶς ἐκ τῶν συντρόφων.
Ἔκλαιε δὴ μετὰ λύπης, τὴν μητέρα του τὴν Θέτιν
Τὴν θεὰν πάσης θαλάσσης πρὸς αὐτὸν νἄλθῃ ἐκάλει.
Κ' εἶπεν οὕτως ὁ Πηλείδης.
»Μῆτερ, ἐπεὶ ἔτεκές με ὀλιγόχρονον τοιοῦτον,
Ὤφελεν ὁ Ζεὺς ὁ μέγας κἂν τιμὴν νὰ εὐεργέτα.
Ὄντως γὰρ αὐτὸς Ἀτρείδης ἔλαβεν αὐτὴν τὴν κόρην,
Κῆ ἄτιμον μ' ἔποισε πάντων.» Καὶ δακρύσας οὕτως εἶπεν.
Ἡ δ' ἀθάνατός του ἡ μήτηρ τοῦ υἱοῦ λόγους ἀκούσας,
Ἀπὸ βάθους τῆς θαλάσσης ἔξω ἀνέβηκεν αὐτίκα,
Καὶ πλησίον τοῦ υἱοῦ της τοῦ δακρύοντος καθίζει.
Καὶ τὴν χεῖρά του λαμβάνει, καὶ αὐτὸν παρηγοροῦσα
Ἔλεξε τοιούτους λόγους.
»Παῦσαι, τέκνον, καὶ μὴ κλαῖε, οἶδα γὰρ ὅτι ὑπάρχεις
Ὀλιγόχρονος τῶν πάντων, οὕτως γὰρ ἡ μοῖρα θέλει.
Ἀλλὰ πορευθῶ 'ς τὸν Δία, τὸν πατέρα αὐτὸν τοῦ κόσμου,
Καὶ νὰ τὸν παρακαλέσω, ἵνα ποίσῃ αὐτοὺς τοὺς Τρῶας
Κρείττους τῶν Ἑλλήνων πάντων, ἕως σὺ υἱὲ λυπεῖσαι.

Εἶτα οὗτοι οἱ ἐχθροί σου τὸ κακὸν τοῦτο δρῶντες
Δῶρα φέρωσί σοι πλεῖστα, τῶν σ' ἐπῆραν οὗτοι πρόσθεν,
Ἵνα τοὺς βοηθήσῃς τότε.» Λέγουσα ταῦτα ἡ Θέτις
Εἰς τὸν οὐρανὸν ὑπάγει.
Μεταξὺ δ' ἐπανεστράφη Ὀδυσσεὺς μὲ τοὺς συντρόφους,
Οὓς προέπεμψ' Ἀγαμέμνων ἵνα φέρωσι τὴν κόρην
Εἰς τὸν ἑαυτῆς πατέρα. Ἔσωσε κ' ἡ Θέτις τότε
Ἡ τοῦ Ἀχιλλέως μήτηρ εἰς τὸν οὐρανὸν ἀπάνω,
Καὶ εὑροῦσ' αὐτὸν τὸν Δία τὸν καθήμενον ἐν θρόνῳ
Ἐπροσκύνησεν αὐτίκα, καὶ παρακαλοῦσα εἶπεν.
»Πάτερ Ζεῦ θεῶν κ' ἀνθρώπων, ποῖσέ μοι τήνδε τὴν χάριν,
Ὥσπερ πράττεις καὶ τοῖς ἄλλοις ὅταν σὲ παρακαλῶσι,
Τίμησον καὶ τὸν υἱόν μου, ἐπειδὴ ὁ Ἀγαμέμνων
Ἔλαβε τὸ δῶρον τῶχε τὴν ὡραίαν Βρισηΐδα.
Ἀλλὰ σὺ πάτερ τῶν πάντων τίμησον τὸν Ἀχιλλέα.
Ἐν τοσούτῳ τίθει κράτος πᾶσι τοῖς Τρωσὶ δὴ μέγα,
Ἕως ἂν Ἕλληνες οὗτοι τὸν υἱόν μου νὰ τιμήσουν.
Εἰ μὲν τὸ βούλει νὰ ποίσῃς ὅμοσόν μοι μέγαν ὅρκον.
Οὕτως ἔλεξεν ἡ Θέτις. Ὁ δὲ Ζεὺς τοῦτο νομίσας
Εἶναι πάθος τῶν Ἑλλήνων, βαρὺ πλεῖστον τοῦ ἐφάνη,
Ὅμως δὲ καὶ μὴ θελόντως ἔταξέ το νὰ τὸ ποίσῃ,
Κ' ἔδωκε καὶ μέγαν ὅρκον.
Χαίρουσα ἡ μήτηρ Θέτις εἰς τὴν θάλασσαν ἐστράφη,
Κ' ἔδυσε κ' ἥλιος τότε, γένεται καὶ νὺξ αὐτίκα,
Κ' οἱ θεοὶ κ' οἱ θνητοὶ ἄνδρες ἕκαστος εἰς τὴν ἰδίαν
Ἐπορεύθη κλίνην τότε, κ' ὕπνωσαν ἡσύχως πάντες.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΗΣ Β' ΟΜΗΡΟΥ ΙΛΙΑΔΟΣ.

Πέμψας ὁ Ζεὺς τὸν Ὄνειρον εἰς τὸν βασιλέα τὸν Ἀγαμέμνονα, παρορμᾷ αὐτὸν ἵνα ἐκβάλλῃ τοὺς Ἕλληνας εἰς τὸν πόλεμον, ὁ δὲ Ἀγαμέμνων ἐγερθεὶς ἐκ τοῦ ὕπνου, πρῶτον μὲν δοκιμάζει πάντας τοὺς Ἕλληνας διὰ νὰ φύγωσιν εἰς τὴν πατρίδα, καὶ αὐτοὶ πάντες εὐθὺς μετὰ χαρᾶς θέλουσι νὰ σύρωσι τὰς νῆας εἰς τὴν θάλασσαν· ἀλλὰ Ὀδυσσεὺς καὶ ὁ Νέστωρ κρατοῦσιν αὐτοὺς μετὰ βουλῆς· ἔπειτα γευόμενοι ὁπλίζονται αὐτοὶ καὶ οἱ ἄρχοντές των. Κατάλογον ἤγουν ἀρίθμησιν ἐποίησεν ὁ ποιητὴς τῶν στρατευμάτων καὶ τῶν νηῶν.

Οἱ μὲν ἄλλοι θεοὶ πάντες, οἵ τε ἄνδρες οἱ ὁπλῖται
Ἐκοιμῶντο ἡδὺν ὕπνον, ὁ δὲ Ζεὺς ὁ παντοκράτωρ
Οὐκ ἐδύνατο κοιμᾶσθαι, ἀλλ' ἐφρόντιζεν εἰς νοῦν του
Πῶς τιμήσει Ἀχιλλέα, καὶ πολλοὺς Τρώων κ' Ἑλλήνων
Ἐν ταῖς τῶν νηῶν δὴ πρύμναις ἀπολέσει μετὰ βίας.
Αὕτη δὲ βουλὴ ἀρίστη πάντων τοῦ Διὸς ἐφάνη,
Ὄνειρον εὐθέως πέμψαι ἐπὶ βασιλεῖ Ἀτρείδῃ.
Καὶ τὸν Ὄνειρον καλέσας εἶπε πρὸς αὐτὸν τοιαῦτα.
»Ἄγε Ὄνειρε, πορεύου εἰς τὰς νῆας τῶν Ἑλλήνων,
Κ' εἰς τὸν οἶκον τοῦ Ἀτρείδου, καὶ πρὸς τοῦτον λέγε τάδε·
Εἰπὲ πάντας νὰ ὁπλίσῃ τοὺς πεζοὺς καὶ τοὺς ἱππέας.
Ἂν ποιήσῃ ὡς κελεύω 'ς τὸ παρὸν ἴσως νὰ λάβῃ
Τὴν ἐχθρὰν πόλιν τὴν Τροίαν.» Οὕτως Ζεὺς εἶπεν Ὀνείρῳ.
Ἦλθε δὲ ταχέως οὗτος εἰς τὰς νῆας τῶν Ἑλλήνων,
Κ' εἰς τὴν κλίνην τοῦ Ἀτρέως ἦλθε κ' εὗρε αὐτὸν ὑπνοῦντα,
Κ' ἄνωθεν τῆς κεφαλῆς του ἔστη καὶ τὸ πρόσταγμα εἶπε.
»Βασιλεῦ κοιμᾶσαι Ἀτρείδη· τὸν γὰρ βουληφόρον ἄνδρα
Οὐ τὴν νύκτα ὅλην πρέπει νὰ κοιμᾶται ἀμερίμνως.
Πρὸς ἐμὲ δ' ἔχε τὸν νοῦν σου. Ἄγγελος Διός ὑπάρχω,

Ὅστις ὢν μακρὰ ἀπὸ σένα περὶ σοῦ μέγα φροντίζει.
Εἰπέ μου διὰ νὰ ὁπλίσῃς τοὺς πεζοὺς καὶ τοὺς ἱππέας.
Ἂν ποιήσῃς ὡς κελεύει ’ς τὸ παρὸν ἴσως νὰ λάβῃς
Τὴν ἐχθρὰν πόλιν τὴν Τροίαν. Τοῦ Διὸς τούτους τοὺς λόγους
Ἔχε πάντα πρὸς τὸν νοῦν σου. »Οὕτως Ὄνειρος τότ’ εἶπε,
Κ’ εἰς τὸν οὐρανὸν ἀνέπτη, κ’ ἔλιπε τὸν βασιλέα
Εἰς τὴν κλίνην ἀγρυπνοῦντα, καὶ φρονοῦντα εἰς τὸν νοῦν του
Ἃ οὐκ ἔμελλε τελέσθαι. Ἔλεγε γὰρ εἰς τὸν νοῦν του
Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ τὴν Πριάμου πόλιν Τροίαν
Ἵνα λάβῃ ἐν εὐκολίᾳ, ἄφρων δὲ πολλὰ ὑπῆρχεν.
Οὐδὲ ταῦτα καλῶς οἶδεν ἅπερ Ζεὺς ἐβούλετ’ ἔργα.
Ἔμελλε γὰρ ἔτι ποίσειν στεναγμοὺς καὶ πολλὰ πάθη
Εἰς τοὺς Ἀχαιοὺς καὶ Τρῶας διὰ τῆς πικρᾶς τῆς μάχης.
Κ’ ἐκ τοῦ ὕπνου δ’ ἐξηγέρθη, καὶ τὸν μαλακὸν χιτῶνα
Τὸν καλὸν εὐθὺς ἐνδύθη, τὸ βασιλικόν τε φάρος,
Τὸ περίχρυσόν τε ξίφος εἰς τὴν μίαν πλευρὰν ἐζώσθη,
Κ’ ἔλαβε κῆ αὐτὸ τὸ σκῆπτρον, τὸ φοροῦσ’ οἱ βασιλῆες.
Καὶ πρὸς τὰς Ἑλλήνων νῆας ἐπορεύθηκεν αὐτίκα.
Τοῖς τε κήρυξι κελεύει εἰς βουλὴν πάντας νὰ κράξουν,
Τούς τε γέροντας καὶ νέους. Κ’ οἱ μὲν γέροντες αὐτίκα
Εἰς τοῦ Νέστορος τὴν νῆα συναθροίσθησαν οἱ πάντες.
Ὁ δὲ βασιλεὺς Ἀτρείδης τὴν βουλὴν ἤρχετο λέγειν.
»Βασιλεῖς, γέροντες, φίλοι, ἄκουτε τὸν ὄνειρόν μου,
Τὸν ἐγὼ εἶδον τὴν νύκτα, κ’ εἶπέ μου καὶ τόνδε λόγον.
Βασιλεῦ κοιμᾶσαι Ἀτρείδη, τὸν γὰρ βουληφόρον ἄνδρα
Οὐ τὴν νύκτα ὅλην πρέπει νὰ κοιμᾶται ἀμερίμνως,
Πρὸς ἐμὲ δ’ ἔχε τὸν νοῦν σου· ἄγγελος Διὸς ὑπάρχω,
Ὅστις ὢν μακρ’ ἀπὸ σένα περὶ σοῦ μέγα φροντίζει.
Εἰπέ μου διὰ νὰ ὁπλίσῃς τοὺς πεζοὺς καὶ τοὺς ἱππέας.
Ἂν ποιήσῃς ὡς κελεύει ’ς τὸ παρὸν ἴσως νὰ λάβῃς

Τὴν ἐχθρὰν πόλιν τὴν Τροίαν· οὕτως ὄνειρός μοι εἶπεν,
Κ' ὕπνος μ' ἄφηκεν αὐτίκα. Ἀλλ' ὑμεῖς ἀγέτε φίλοι,
Ὁπλισώμεθα τοὺς πάντας Ἀχαιοὺς καὶ πολεμῶμεν.
Ἐγὼ πρῶτα δοκιμάσω τὸν λαὸν τὸν τῶν Ἑλλήνων
Ἵνα φύγωμεν ἐνθένδε, ἀλλ' ὑμεῖς ἐκ παντὸς μέρους
Βάλλετε τὴν δύναμίν σας καὶ κρατεῖτε αὐτοὺς τοῖς λόγοις.»
Οὕτως εἶπεν Ἀγαμέμνων, κ' εἰς τὸ μεταξὺ μὲν ἦλθε
Πᾶς ὁ ὄχλος τῶν Ἑλλήνων· καὶ δὴ κήρυκες ἐννέα
Τὸν λαὸν ψοφοῦντα τότε ἔπαυσαν, κ' ἡσύχασάν τον.
Βασιλεὺς μὲν Ἀγαμέμνων ἀναστὰς καὶ σκῆπτρον ἔχων
Εἶπε πρὸς αὐτοὺς τοιαῦτα.
»Βασιλεῖς Ἕλληνες ἄνδρες, ἄκουε πᾶς τὴν βουλήν μου.
Ὁ μὲν Ζεὺς αὐτὸς ὁ μέγας ἔῤῥιψέ με εἰς πολλὴν βλάβην,
Ὅστις ἔνευσέ μοι πρῶτα, ἀφ' οὗ λάβωμεν τὴν Τροίαν
Εἰς τοὺς οἴκους νὰ ὑπᾶμεν, ἀλλὰ νῦν κακὴν ἀπάτην
Πρὸς ἡμᾶς αὐτὸς βουλεύει, καὶ κελεύει μας ἀδόξους
'Σ τὴν πατρίδα νὰ στραφῶμεν, ἀφ' οὗ δὴ περὶ τὴν Τροίαν
Λαὸς πλεῖστος διεφθάρη· ἔστι γὰρ αἰσχύνη τόδε
Εἰς τοὺς ἅπαντας ἀνθρώπους, τόσους χρόνους νὰ σταθῶμεν
Εἰς τὴν χώραν τῶν βαρβάρων, καὶ συχνὰ νὰ πολεμῶμεν,
Κῇ ἄπρακτοι εἰς τὰς πατρίδας νὰ στραφῶμεν ὡς γυναῖκες.
Ἔννατος χρόνος διέβη, καὶ ἐσάπησαν αἱ νῆες,
Καὶ τὰ σπάρτινα σχοινία, κ' αἱ πτωχαί μας αἱ γυναῖκες,
Καὶ τὰ νήπιά μας παιδία τάχα κάθηνται 'ς τοὺς οἴκους
Καρτερῶντες τοὺς πατέρας. Ἀλλ' ὡσὰν ἐγὼ σᾶς εἴπω
'Σ τὸ παρὸν πείθεσθε πάντες, σὺν ναυσὶ φύγωμεν ὅλοι
Εἰς τὴν φίλην τὴν πατρίδα. οὐ γὰρ πλέον τήνδε Τροίαν
Λήψομεν μετὰ πολέμου.»
Οὕτως εἶπεν Ἀγαμέμνων· τὴν καρδίαν ἑνὸς ἑκάστου
Ἐδιέγειρεν αὐτίκα, τῆς θαλλάσσης δὲ πλησίον

Συναθροίσθησαν οἱ πάντες, καὶ μετὰ πολλοῦ θορύβου
Εἰς τὰς νῆας ἐπεβαῖναν, καὶ καθ' ἑαυτοὺς ἐλάλουν,
«Πλεύσωμεν πρὸς τὰς πατρίδας.» Τότε δὴ οὐκ ἐπορθοῦσαν
Πάντες Ἕλληνες τὴν Τροίαν, κ' εἰς τοὺς οἴκους τοὺς ἰδίους
Ἄπρακτοι δ' ἔπλεον πάντες, Ὀδυσσεὺς εἰ μὴ κατεῖχεν
Τοὺς ἀρίστους στρατιώτας μετὰ γλυκυτάτων λόγων,
Τοὺς δὲ χείρονας τοὺς ἄλλους τοῦ στρατοῦ τὰ πολλὰ πλήθη
Μετὰ ὕβρεως καὶ ῥάβδου, ἐμετέστρεφε τοὺς πάντας
Μετὰ πάσης προθυμίας εἰς τὴν μάχην τοῦ πολέμου,
Λέγων πρὸς αὐτοὺς τοιαῦτα.
«Ἆ, δειλοί, κ᾽ ἄφρονες πάντες, οὐ γὰρ οἴδατε τὴν γνώμην
Τὴν ἀληθινὴν Ἀτρέως, ἥνπερ ἔχει εἰς τὸν νοῦν του.
Ἀλλ' αὐτὸς σᾶς δοκιμάζει νὰ εἰδῇ πάντων τὴν καρδίαν.»
Οὕτως Ὀδυσσεὺς ποιήσας καὶ ὁ φρόνιμος ὁ Νέστωρ
Ἐπανέστρεψαν τοὺς πάντας πάλιν νἆλθουν εἰς τὴν μάχην.
Τὸ γὰρ ἦθός τους τὸ πρᾷον καὶ τὸ προσηνές τους ῥῆμα
Ἐδυνήθη ταῦτ' ἀλλάξαι. Ἐν τοσούτοις μὲν ὁ Νέστωρ
Ἀναστὰς εἶπε πρὸς τούτους.
«Ὦ τοῦ θαύματος, Ἀτρείδη, βασιλεῦ μέγιστε πάντων,
Νῦν μὲν Ἕλληνες οἱ πάντες βούλονται σ' ἐντροπιάσαι,
Εἰς τὸν μέλλοντα τὸν χρόνον θέλοντες ἀναστραφῆναι
Εἰς τὴν ἑαυτῶν πατρίδα ἄνευ τοῦ λαβεῖν τὴν Τροίαν.
Τοὺς μεγίστους δὲ τοὺς ὅρκους, τὰς πολλάς τε ὑποσχέσεις
Οὕσπερ ἔδωκαν ἐλθόντες ἵνα λάβωσι τὴν Τροίαν
Νῦν οὐδὲν τοὺς ἐνθυμοῦνται, ἀλλ' ὡσὰν χῆραι γυναῖκες
Καὶ τὰ νήπια παιδία κλαίουσιν ἵνα στραφῶσιν
Εἰς τὸν ἴδιόν τους οἶκον. Ἀλλὰ μείνατε μὲν ἄνδρες
Εἰς ἐλάχιστον δὴ χρόνον, ἵνα φανερῶς εἰδῶμεν
Ἂν αὐτὸς ὁ μάντις Κάλχας εἶπε ψεῦδος ἢ ἀλήθειαν.
Μάρτυρες γὰρ ἐστὲ πάντες καὶ τοῦ μάντεως τὸν λόγον

’Ορθῶς ἔγνωτε οἱ πάντες, ὅτ’ αἱ νῆες τῶν ‘Ελλήνων
Εἰς Αὐλίδα ἦλθον τότε, κῃ ὁ στρατὸς ἐκεῖ ἐσυνάχθη.
’Αμφὶ τὴν καλὴν τὴν κρήνην τὴν θυσίαν ἐποιοῦμεν
‘Ολ’ ἡμεῖς οἱ στρατιῶται ὑπὸ πλάτανον μεγάλην,
‘Ινα δώσωσι καλλίπλουν οἱ παντάνακτες θεοί μας
Εἰς τὴν Τροίαν ν’ ἀπελθῶμεν, κῃ ἀπὸ τὴν καλὴν τὴν κρήνην
Εὐθὺς δράκων ἐξεφάνη κ’ εἰς τὴν πλάτανον ἀνέβη,
Κ’ εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ δένδρου τοῦ στρουθοῦ πουλία ὑπῆρχον
’Οκτὼ μέσα ς’ τὴν φωλιάν τους, ἦτον καὶ ἐννάτη μήτηρ,
Κ’ ἦλθ’ αὐτὸς ὠμὸς ὁ δράκων καὶ τὰ στρούθια τὰ τέκνα
‘Ετρωγε πολλὰ προθύμως, ἡ δὲ μήτηρ ἡ ἀθλία
Διεπέτετο τριγύρω κλαίουσα τὰ φίλα τέκνα,
Εἶτα τὴν οὐρὰν συστρέψας ἔλαβε καὶ τὴν μητέρα
’Εκ τῆς πτέρυγος ἑτέρας· οὕτως ὁ σκληρὸς δράκων
‘Εφαγε ὅλα της τὰ τέκνα, κῃ αὐτὴν πάλιν τὴν μητέρα.
Τὸν δὲ φόνιον τὸν ὄφιν ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ
‘Ετρεψέ τον εἰς μίαν πέτραν. ‘Ημεῖς τότε οἱ στρατιῶται
’Εθαυμάζομεν τὸ πρᾶγμα φανερῶς πῶς ἐξεφάνη
Εἰς τὴν τῶν θεῶν θυσίαν, ὁ δὲ Κάλχας τότε μάντις
Τὰ μαντεῖα ἐξηγεῖτο λέγων πρὸς ἡμᾶς τοιαῦτα·
«Διατὶ ‘Ελληνες, τοσοῦτον ἐθαυμάσθητε τὸ πρᾶγμα;
Οὐχ ὁρᾶτε τὸ σημεῖον ὅπερ Ζεὺς ἔδειξε πᾶσιν
Φανερῶς νὰ τὸ εἰδῆτε, ὥσπερ φονικὸς ὁ δράκων
‘Εφαγεν ὀκτώ της τέκνα κῃ αὐτὴν πάλιν τὴν μητέρα,
‘Ητις ἦτον ἡ ἐννάτη, οὕτως ἡμεῖς τόσους χρόνους
Πολεμήσομεν τὴν πόλιν, κ’ εἰς τὸν δέκατον τὸν χρόνον
Θέλομεν τὴν ἐρημάξει;» Οὕτως εἶπε τότε Κάλχας,
Τάδε νῦν τελοῦνται πάντα. ’Αλλὰ ἄγετε νῦν πάντες
Μένετ’ ‘Ελληνες ἐνταῦθα, ἵνα λάβωμεν τὴν Τροίαν,
‘Ωσπερ μάντις ἀναφαίνει.» Οὕτως εἶπ’ ὁ γέρων Νέστωρ,

Οἱ δ' οἱ Ἕλληνες οἱ πάντες ἀνεβρύαξαν αὐτίκα
Ἀμφὶ τὰς μεγάλας νῆας, ἐπαινοῦντες θαυμασίως
Τὸν τοῦ Νέστορος τὸν λόγον. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἀκούσας
Ηὐχαρίστησε τοὺς λόγους τοὺς ὁ γέρων εἶπ' ὁ Νέστωρ,
Λέγων πρὸς αὐτὸν τοιαῦτα.
«Ὄντως μὲν καλέ μου γέρον, πάντας εἰς βουλὴν νικᾷς τους.
Εἴθε Ζεὺς ὁ πατὴρ πάντων κ' ἡ Ἀθήνη καὶ Ἀπόλλων
Νὰ μοῦ εἶχαν δώσει τοίους βουλευτὰς καὶ ἄλλους δέκα,
Καὶ γὰρ ἀληθῶς ἡ Τροία ἐδουλώνετον αὐτίκα.
Ἀλλὰ νῦν ἴτε πρὸς δεῖπνον ἵνα πόλεμον ποιῶμεν,
Ἀφ' οὗ πάντες χορτασθῆτε.» Οὕτως εἶπεν Ἀγαμέμνων.
Ὁ στρατὸς δὲ τῶν Ἑλλήνων εἰς τὰς ἑαυτῶν κλισίας
Ἐπορεύθηκεν αὐτίκα, καὶ παρασκευάζει δεῖπνον,
Ἐ τοὺς θεοὺς ποιῶν θυσίας, καὶ προσεύχετο νὰ φύγῃ
Θάνατον ἐκ τοῦ πολέμου. Ὁ δὲ βασιλεὺς Ἀτρείδης
Βοῦν ἐπέσφαξε μεγάλην, κ' ἔκραξ' ὅλους εἰς τὸ δεῖπνον
Τοὺς πλεῖο γέροντας ἀρίστους, τὸν σοφὸν Νέστορα πρῶτον,
Εἶτα τὸν Ἰδομενῆα, τοὺς δύο Αἴαντας ἀνδρείους
Ὁμοῦ καὶ τὸν Διομήδην, ἕκτον καὶ τὸν Ὀδυσσέα.
Κῆ ὁ Μενέλαος ἀτός του ἦλθε πρὸς τὸν ἀδελφόν του.
Οὕτως περὶ βοῦν ὑπῆρχον οἱ σοφοὶ γέροντες τότε,
Μεταξὺ δὲ Ἀγαμέμνων εἶπ' εὐχόμενος τοιάδε.
«Ζεῦ θεὲ μέγιστε πάντων, δός μοι σήμερον τὴν νίκην
Ἵνα καὶ τὴν Τροίαν λάβω πρὶν τὸν ἥλιον βασιλεῦσαι.»
Οὕτως εἶπεν Ἀγαμέμνων. Ὁ δὲ Ζεὺς οὐκ ἐτελέει
Τὰς εὐχὰς τοῦ βασιλέως, ἀλλ' ἀμέτρητον δὴ κόπον
Ἔμελλε διὰ νὰ τοῦ δώσῃ πρὶν τὴν πόλιν νὰ πορθήσῃ.
Ἀφοῦ δ' εὔξαντο οἱ πάντες καὶ προσέφερον κριθάς τε,
Εὐθὺς ἔσφαξαν τὸν ταῦρον, κ' ἔδειράν τον ὡσὰν πρέπῃ,
Ἔκοψαν καὶ τὰ μηριά του καὶ τὰ 'κάλυψαν μὲ πάχος,

Κῆ ὤπτησάν τα εἰς τ' ἀνθράκια, κ' ἔποισαν οὕτως θυσίαν.
Τὸ λοιπὸν δ' αὐτοὶ ἐδειπνῆσαν τοῦ βοϊδίου μέρος ὅλον
Κ' ἐχορτάσθησαν δειπνῶντες. Ὁ δὲ φρόνιμος ὁ Νέστωρ
Λέγει πρὸς Ἀτρείδην ταῦτα.
«Βασιλεῦ πάντων Ἀτρείδη, μὴ βραδύνωμεν τοσοῦτον
Εἰς τὴν μάχην νὰ διαβῶμεν, ἀλλὰ κήρυκας αὐτίκα
Λέγε διὰ νὰ καλέσουν ὅλον τὸν στρατὸν εἰς μάχην,
Κῆ ἀφοῦ πάντες συναχθῶσι, χώρισ' ἄνδρας κατὰ γένος
Καὶ κατὰ τὰς συγγενείας, ἵνα γένος βοηθήσῃ
Τ' ἄλλῳ γένει τῷ ἰδίῳ· ἐὰν δὲ πράξῃς ὡς λέγω,
Τότε θέλεις τοὺς γνωρίσει ποῖος ἐκ τούτων τῶν ἀρχόντων
Ἔν' δειλὸς ἢ ἀνδρειωμένος.» Οὕτως ἔλεξεν ὁ Νέστωρ.
Οἱ δὲ κήρυκες αὐτίκα τὸν στρατὸν ἔκραξαν ὅλον,
Κ' εἰς τὴν μάχην μὲν ὁρμοῦσιν· γλυκυτέρα γὰρ ἡ μάχη
Εἰς τοὺς Ἕλληνας ἐφάνη, ἢ ἐλθεῖν εἰς τὰς πατρίδας.
Ὥσπερ πῦρ λαμπρὸν μὲν καίει τὴν πολλὴν τοῦ βουνοῦ ὕλην
Ἐν ταῖς κορυφαῖς ἀπάνω, καὶ μακρὰ βλέπεις τὸ φέγγος,
Οὕτως ἐκ τῶν ὅπλων τούτων ἔλαμψαν ἡ πεδιάδες.
Ὥσπερ τῶν χηνῶν ἀγέλαι ἢ τῶν κύκνων ἢ γεράνων
Εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Καΰστρου εἰς τὸν ποταμὸν Ἀσίας
Συναθροίζονται τὰ πλήθη, οὕτως ὁ στρατὸς Ἑλλήνων
Εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Σκαμάνδρου ἐπροθύμει ἐν τῇ μάχῃ.
Οὕτως ἦτον πολὺ πλῆθος ὥσπερ ἐν τῷ γάλα μυῖαι.
Ὑμεῖς μὲν Μοῦσαι αἱ πᾶσαι, αἱ τὸν οὐρανὸν οἰκοῦσαι,
Εἴπατέ μοι τὴν ἀλήθειαν, καὶ μ' ἐμὲ νῦν τραγῳδεῖτε,
Ἐστὲ γὰρ θεαὶ αἱ πᾶσαι. Τὴν γὰρ δόξαν τῶν Ἑλλήνων
Καὶ τοὺς ἄρχοντας ὁμάδι βούλομαι νὰ ἀριθμήσω·
Τὸ δὲ τοῦ στρατοῦ τὸ πλῆθος οὐκ ἂν δυνατὸς ὑπῆρχον
Νὰ τὸ ἀριθμήσω ὅλον, οὐδ' ἂν εἶχα δέκα γλώσσας,
Οὐδὲ στόματ' ἄλλα δέκα, εἰμ' ὑμεῖς καλαί μου Μοῦσαι.

Οἱ δ' οἱ Ἕλληνες οἱ πάντες ἀνεβρύαξαν αὐτίκα
Ἀμφὶ τὰς μεγάλας νῆας, ἐπαινοῦντες θαυμασίως
Τὸν τοῦ Νέστορος τὸν λόγον. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἀκούσας
Ηὐχαρίστησε τοὺς λόγους τοὺς ὁ γέρων εἶπ' ὁ Νέστωρ,
Λέγων πρὸς αὐτὸν τοιαῦτα.
«Ὄντως μὲν καλέ μου γέρον, πάντας εἰς βουλὴν νικᾷς τους.
Εἴθε Ζεὺς ὁ πατὴρ πάντων κ' ἡ Ἀθήνη καὶ Ἀπόλλων
Νὰ μοῦ εἶχαν δώσει τοίους βουλευτὰς καὶ ἄλλους δέκα,
Καὶ γὰρ ἀληθῶς ἡ Τροία ἐδουλώνετον αὐτίκα.
Ἀλλὰ νῦν ἴτε πρὸς δεῖπνον ἵνα πόλεμον ποιῶμεν,
Ἀφ' οὗ πάντες χορτασθῆτε.» Οὕτως εἶπεν Ἀγαμέμνων.
Ὁ στρατὸς δὲ τῶν Ἑλλήνων εἰς τὰς ἑαυτῶν κλισίας
Ἐπορεύθηκεν αὐτίκα, καὶ παρασκευάζει δεῖπνον,
'Σ τοὺς θεοὺς ποιῶν θυσίας, καὶ προσεύχετο νὰ φύγῃ
Θάνατον ἐκ τοῦ πολέμου. Ὁ δὲ βασιλεὺς Ἀτρείδης
Βοῦν ἐπέσφαξε μεγάλην, κ' ἔκραξ' ὅλους εἰς τὸ δεῖπνον
Τοὺς πλεῖο γέροντας ἀρίστους, τὸν σοφὸν Νέστορα πρῶτον,
Εἶτα τὸν Ἰδομενῆα, τοὺς δύο Αἴαντας ἀνδρείους
Ὁμοῦ καὶ τὸν Διομήδην, ἕκτον καὶ τὸν Ὀδυσσέα.
Κῇ ὁ Μενέλαος ἀτός του ἦλθε πρὸς τὸν ἀδελφόν του.
Οὕτως περὶ βοῦν ὑπῆρχον οἱ σοφοὶ γέροντες τότε,
Μεταξὺ δὲ Ἀγαμέμνων εἶπ' εὐχόμενος τοιάδε.
«Ζεῦ θεὲ μέγιστε πάντων, δός μοι σήμερον τὴν νίκην
Ἵνα καὶ τὴν Τροίαν λάβω πρὶν τὸν ἥλιον βασιλεῦσαι.»
Οὕτως εἶπεν Ἀγαμέμνων. Ὁ δὲ Ζεὺς οὐκ ἐτελέει
Τὰς εὐχὰς τοῦ βασιλέως, ἀλλ' ἀμέτρητον δὴ κόπον
Ἔμελλε διὰ νὰ τοῦ δώσῃ πρὶν τὴν πόλιν νὰ πορθήσῃ.
Ἀφοῦ δ' εὔξαντο οἱ πάντες καὶ προσέφερον κριθάς τε,
Εὐθὺς ἔσφαξαν τὸν ταῦρον, κ' ἔδειράν τον ὡσὰν πρέπῃ,
Ἔκοψαν καὶ τὰ μηριά του καὶ τὰ 'κάλυψαν μὲ πάχος,

'Αντ' αὐτοῦ δὲ ἀδελφός του Ἴφικλος τὸ παρὸν ἦρχε.
Εὔμηλος ὁ τοῦ 'Αδμήτου εἶχεν ἕνδεκα δὴ νῆας.
Ποίαντος ὁ Φιλοκτήτης μετὰ Μέδοντος ἀνδρείου
Εἶχον ἑπτὰ οἱ δύο νῆας. Ἦσαν καὶ ἀπὸ Μεθώνης
Ποδαλείριος ὡσαύτως κ' ὁ Μαχάων ἀδελφός του,
'Ιατροὶ γοῦν τῶν Ἑλλήνων ἦσαν ἄξιοι στρατιῶται,
Στόλον ἔχοντες ἐκ πλοίων ἀριθμὸν τριακοντάδος.
Ὁ δ' Εὐρύπυλος ἐκεῖνος 'Ορχομένιον ἐκράτει,
Τεσσαράκοντα γὰρ νῆας ἔφερεν ἐκ τῆς πατρίδος.
Λεοντεὺς ὁ τοῦ Κορώνου τεσσαράκοντα δὴ νῆας
Ἔφερεν κ' αὐτὸς 'ς τὴν Τροίαν. Πᾶσα ναῦς ὅλων Ἑλλήνων,
'Αχαιοὺς εἶχε πενῆντα ἅμα ναύτας καὶ στρατιώτας.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΗΣ Γ' ΟΜΗΡΟΥ ΙΛΙΑΔΟΣ.

Κελεύων ὁ 'Αλέξανδρος τὸν Μενέλαον εἰς μάχην διὰ νὰ λύσωσιν ὅλας τὰς ἁμαρτίας γίνονται ὅρκοι, ὥστε ὁποῖος νικήσει ἐκ τῶν δύο νὰ λάβῃ τὴν Ἑλένην καὶ τὰ χρήματα αὐτῆς· καὶ πέσας ὁ 'Αλέξανδρος καὶ ἀποτυχήσας τῆς νίκης, ἡ θεὰ ἡ 'Αφροδίτη ἁρπάζει αὐτὸν εἰς τὸν ἴδιον θάλαμον, ἤγουν εἰς τὴν κατοικίαν του, καὶ ἔπειτα κράζει αὐτὴν τὴν Ἑλένην ἀπὸ τὰ τείχη τῆς Τροίας πόλεως· οὗτοι δέ, ἤγουν ὁ 'Αλέξανδρος καὶ ἡ Ἑλένη, ἀφ' οὗ ὡμίλησαν ἦλθον εἰς τὴν κλίνην καὶ ἐκοιμήθησαν· ὁ δὲ Μενέλαος εἰς τὸν τόπον τὸ γύρω ἐζήτει τὸν 'Αλέξανδρον.

'Αφ' οὗ μὲν τὰ δύο φουσάτα εὐτρεπίσθησαν εἰς μάχην,
Κ' ἐκινήθησαν οἱ Τρῶες μὲ φωνὰς καὶ μὲ θορύβους
Ὡσὰν ὄρνιθες ἀτάκτως, κ' ὁ στρατὸς ὁ τῶν Ἑλλήνων
Μετὰ συστολῆς μεγάλης ἥσυχος καὶ ἠρεμαῖος,
Καὶ μετ' εὐκοσμίας πάσης ἐκινήθη πρὸς τοὺς Τρῶας.

Ἡ δὲ κόνις ἐσηκώθη ἐκ πεζῶν τε καὶ ἱππέων
Ἐρχομένων ἐναντίον, ἕως εἰς τὰ νέφη ἀπάνω.
Ὅτε δὴ ἐγγὺς ὑπῆρχον τὰ στρατεύματα τὰ δύο
Τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν Τρώων μετ' ὀργῆς νὰ πολεμῶσι,
Ὁ ἀνὴρ μὲν τῆς Ἑλένης, ὁ Ἀλέξανδρος ὁ Πάρις,
Ἔμπροσθεν τοῦ στρατοῦ ὅλου τῶν βαρβαρωτάτων Τρώων
Ἐκαυχοῦτο καὶ προμάχει, ἐνδυμένος ἕνα δέρμα
Τῆς ταχύτητος παρδάλης, φέρων τόξον καὶ τὰ βέλη,
Καὶ τὸ ξίφος ἐν τῇ ζώνῃ, ἐν χερὶ δὲ ἕνα δόρυ
Καὶ καλῶς ἠκονισμένον, καὶ προκάλει τοὺς ἀρίστους
Τῶν Ἑλλήνων εἰς τὴν μάχην διὰ νὰ μονομαχήσουν.
Ὁ Μενέλαος αὐτίκα ὡς οὖν εἶδ' αὐτὸν τὸν Πάριν
Ἔμπροσθεν πῶς ἐκαυχᾶτο, ὥσπερ λέων πολὺ ἐχάρη
Ὅταν εὕρῃ μέγα σῶμα ἢ αἰγὸς ἢ τοῦ ἐλάφου
Καὶ πεινῶν τότε τὸ τρώγει, κῇ ὁ Μενέλαος δὴ τότε
Βλέπωντας αὐτὸν τὸν Πάριν οὕτως παρευθὺς ἐχάρη,
Κῇ ὡπλισμένος ἐκατέβη ἐκ τὴν ἅμαξαν αὐτίκα.
Ὁ δὲ Πάρις ὡς οὖν εἶδεν τὸν Μενέλαον ὀμπρός του
Ἐν τοῖς ἔμπροσθεν φανέντα, ἡ καρδία του ἐβραγίσθη,
Καὶ ἀνεστράφη εἰς τοὐπίσω μὲ πολὺν φόβον ὁ Πάρις.
Ὁ δὲ Ἕκτωρ ὡς οὖν εἶδεν αὐτὸν φεύγοντα τὸν Πάριν
Τὸν αὐτάδελφον ἐκείνου, σὺν ὀνειδιστικοῖς δὴ λόγοις
Εἶπε ταῦτα πρὸς ἐκεῖνον.
«Ὕπουλε, κακὲ δὴ Πάρι, καὶ γυναικωτὰ περίσσα,
Εἶθε νὰ μὴ ἐγεννήθης, οὐδὲ νἄλαβες γυναῖκα,
Τοῦτο ἐγὼ γὰρ ἐβουλόμην, καὶ καλὸν ὑπῆρχε πᾶσι,
Ἢ παρὼν νὰ ἦσαι ὕβρις εἰς τοὺς Ἕλληνας τοὺς πάντας,
Καὶ νὰ σὲ γελοῦν ὡς πρέπει. Εἰ μὲν τοῖος ἦσουν τότε,
Ὅτε ἥρπασες Ἑλένην τὴν γυναῖκα Μενελάου
Ἐκ τῆς ἰδίας οἰκίας ταύτην φέρων εἰς τὴν Τροίαν,

Βλάβην τοῦ πατρὸς καὶ Τρώων, οὐ ποσῶς ἤθελες μείνει
Τὸ τοῦ Μενελάου δόρυ ἔμπροσθέν σου νἄλθῃ τότε.
Ἢν γὰρ θέλῃς πολεμῆσαι ἄμε πρὸς Ἑλένης ἄνδρα,
Νὰ γνωρίσῃς εἰς τὸν νοῦν σου τίνος ἥρπασες γυναῖκα,
Ἥνπερ ἔλαβες μὲ δόλον, τὸ δὲ κάλλος σου κ' ἡ κόμη
Καὶ ἡ ἀργυρὰ κιθάρα, τὰ τῆς Ἀφροδίτης δῶρα,
Οὐ ποσῶς σοὶ βοηθήσουν διὰ τὸν δόλον ποῦ ἐποῖσες.»
Πρὸς τὸν Ἕκτορα δ' ὁ Πάρις οὕτως μὲν ἀνταπεκρίθη.
«Ἕκτορ σὺ ὠνείδισάς με μὲ μεγάλην δικαιοσύνην,
Κ' ἡ καρδία σου πάντα ἔναι, ὥσπερ πέλεκυς βαμμένος
Ὅστις κόπτει πολλὰ δένδρα εἰς τὸ δάσος τὸ μεγάλο.
Τὸ δὲ κάλλος καὶ τὴν κόμην καὶ τῆς Ἀφροδίτης δῶρα
Ἐκ θεῶν κεχαρισμένα μὴ ὀνείδιζε κἂν ὅλως,
Καὶ γὰρ τῶν θεῶν τὰ δῶρα πᾶς τις εὔχεται νὰ λάβῃ.
Αὔτ' ὑβριστικοί σου λόγοι ἔμπλησάν μου θυμὸν μέγαν
Τοῦ μονομαχῆσαι τοῦτον τὸν Μενέλαον ἐμπρός σου.
Ἢν δὲ θέλῃς σὺ γὰρ Ἕκτορ μετὰ μόνου Μενελάου
Ἐς τὸ παρὸν νὰ πολεμήσω, τοὺς μὲν Ἕλληνας καὶ Τρῶας
Ποῖσε νὰ ἀναπαυθῶσι, καὶ νὰ βλέπουσι τὴν μάχην,
Κ' ἐν τῷ μέσῳ ἡμεῖς οἱ δύο μαχησόμεθα γὰρ μόνοι·
Κὴ ὅστις ἐξ ἡμῶν νικήσει, ἂς τὴν λάβῃ τὴν Ἑλένην,
Σὺν τοῖς κτήμασι καὶ ἵπποις καὶ τοῦ πλούτου τοῦ ἰδίου·
Οἱ δὲ Ἕλληνες καὶ Τρῶες ἂς φιλιωθῶσιν ἅμα
Πράττοντες πιστοὺς τοὺς ὅρκους, κ' εἰς τὴν ἰδίαν πατρίδα
Ἀπ' ἐντεῦθεν ἂς ἀπέλθουν.» Οὕτως ἔλεξεν ὁ Πάρις.
Ἠγαλλιάσθη μὲν ὁ Ἕκτωρ, ἀφ' οὗ ἤκουσε τὸν λόγον
Πῶς τὸν εἶπε μετ' ἀνδρείας, κ' εἰς τὸ μέσον δὴ τῶν Τρώων
Παρευθὺς ἐκράτειε πάντας διὰ νὰ μὴ πολεμῶσι,
Κ' εἰς τῶν δύο στρατῶν τὸ μέσον ὀρθὸς εἶπε τούσδε λόγους.
»Ἄκουτ' Ἀχαιοὶ καὶ Τρῶες, τὸν τοῦ Ἀλεξάνδρου λόγον,

Ἕνεκα δὴ τοῦ ὁποίου ὅδε πόλεμος ἠγέρθη.
Τοὺς λοιποὺς κελεύει Τρῶας καὶ τοὺς Ἕλληνας τοὺς πάντας
Τὰ καλὰ ὅπλα νὰ θέσουν εἰς τὴν γῆν τὴν πολυδώρην,
Αὐτὸς δὲ ὁ καλὸς Πάρις καὶ Μενέλαος ἀνδρεῖος
Εἰς τὸ μέσον οἱ δύο μόνοι θέλουσι μονομαχήσει,
Κὴ ὅστις ἐξ αὐτῶν νικήσει ἂς τὴν λάβῃ τὴν Ἑλένην
Σὺν τοῖς κτήμασι καὶ ἵπποις καὶ τοῦ πλούτου τοῦ ἰδίου.
Οἱ δὲ Ἕλληνες καὶ Τρῶες ἂς φιλιωθῶσιν ἅμα
Πράττοντες πιστοὺς τοὺς ὅρκους, κ' εἰς τὴν ἰδίαν πατρίδα
Ἀπ' ἐντεῦθεν ἂς ἀπέλθουν.» Οὕτως ἔλεξεν ὁ Ἕκτωρ
Πρὸς τὰς δύο τὰς στρατείας, ὅλοι δὲ ἐσιωπῆσαν
Οἵ τε Ἕλληνες κ' οἱ Τρῶες. Μεταξὺ δὲ σιωπώντων,
Ὁ Μενέλαος ἐχάρη, κ' εἶπε πρὸς αὐτοὺς τοιαῦτα.
«Ἄκουτε καὶ νῦν ἐμένα. Πλέον γὰρ ἐγὼ λυποῦμαι.
Καὶ νοῶ νὰ χωρισθοῦμεν ἡμεῖς Ἕλληνες καὶ Τρῶες
Ἐκ τὸν πόλεμον τὸν τόσον· ἀλλ' ἂς ποίσωμεν τοὺς ὅρκους,
Κὴ ἂς ὀμόσωμεν δικαίως νὰ μηδὲν τοὺς ὑπερβοῦμεν,
Ὅστις ἐξ ἡμῶν νικήσει· καὶ τὸν Πρίαμον γονήν σας
Κράξετέ τον εἰς τὰ τείχη ἵνα ἰδῇ τούτην τὴν νίκην.»
Οὕτως εἶπεν ἀνδρειωμένος ὁ Μενέλαος εἰς μέσον,
Οἱ δὲ Ἕλληνες κ' οἱ Τρῶες ἐχαρῆκαν ὑπὲρ φύσιν,
Ἔχοντες ἐλπίδα τότε ἵνα παύσῃ τόση μάχη,
Καὶ ὁ τόσος πολὺς κόπος. Τὸν Ταλθύβιον Ἀτρείδης
Ἔπεμψεν εὐθὺς 'ς τὰς νῆας ἵνα φέρῃ ἄρνα μέγαν
Νὰ πιστώσουσι τοὺς ὅρκους· ὁ δὲ Ἕκτωρ καὶ ὁ Πάρις
Ἔπεμψεν εὐθὺς 'ς τὴν πόλιν νὰ καλέσουν τὸν πατέρα
Καὶ τὴν εὔμορφην Ἑλένην, ἵνα ἔλθωσι 'ς τὰ τείχη
Νὰ ἰδοῦν καὶ νὰ γνωρίσουν τίνος ἔσεται ἡ νίκη.
Κὴ ὁ Ταλθύβιος εὐθέως ἔστρεψεν ἀπὸ τὰς νῆας
Φέρων ἕνα μέγαν ἄρνα· καὶ λαβὼν ὁ Ἀγαμέμνων

'Εκ τῆς κεφαλῆς του τότε, καὶ τὴν μάχαιραν ἐκβάλλων
Καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς σηκώσας εἰς τοὺς οὐρανοὺς ἀπάνω
Εἶπε πρὸς τὸν Δία ταῦτα.
»Πάτερ Ζεῦ θεῶν κ' ἀνθρώπων, καὶ σὺ ἥλιε φωστῆρα
Ὃς ἀκούεις πᾶν καὶ βλέπεις, ποταμοί τε καὶ σὺ γαῖα,
Ὑμεῖς μάρτυροι νῦν ἔστε· τοὺς πιστοὺς τούτους τοὺς ὅρκους
Οὕσπερ νῦν ὀρθῶς ποιοῦμεν δέξετε, φυλάξατέ τους.»
Οὕτως εἶπεν Ἀγαμέμνων,
Κ' ἔκοψ' εὐθὺς τὸν λαιμόν του τῇ ἰδίᾳ του μαχαίρᾳ,
Κ' εἰς τὴν γῆν τὸν ἄρν' ἄφηκε τὸν ψυχοῤῥαγοῦντα τότε.
Κὴ ἀφοῦ ὅλος ὁ θυμός του ἐκ τοῦ σώματος ἐξέβη,
Κερασάμενοι καὶ οἶνον ἐν χρυσείῳ ποτηρίῳ
Ἔχεον δὴ εἰς τὸν ἄρνα, καὶ θεοὺς ἐπαρακάλουν.
»Πάτερ Ζεῦ θεῶν κἀνθρώπων, κ' οἱ λοιποὶ ὑμεῖς θεοί μου,
Ὅστις πρῶτος διαφθείρει τοὺς πιστούς μας τούτους ὅρκους
Οὕτως ὁ ἐγκέφαλός του εἰς τὴν γῆν νὰ ῥέῃ ὡς οἶνος.»
Οὕτως εὔχοντο οἱ πάντες, κ' ἕως ποῦ ἐπαρεκάλουν,
Κ' ἔπραττον καὶ τὴν θυσίαν, ἦλθε Πρίαμος κ' Ἑλένη
Εἰς τὰ τείχη νὰ ἰδοῦσι τὴν μονομαχίαν ταύτην.
Ἡ δ' Ἑλένη καταγνοῦσα τὴν μονομαχίαν τούτων
Εὐθὺς τἄμορφά της στήθη δάκρυσι πολλοῖς γεμόζει,
Κ' ἡ καρδία της ἐλυπᾶτον· πρὸς τὸν ἄνδρα της τὸν πρῶτον
Ἐπροσέφερεν τὴν μνήμην, καὶ φιλίας τῆς προτέρας
Καὶ τῆς χώρας τῆς ἰδίας εἰς ἐνθύμησιν ὑπῆλθεν.
Ὁ δὲ Πρίαμος πλησίον ὁ πατὴρ τοῦ Ἀλεξάνδρου
Συγκαθίσας πρὸς Ἑλένην, κ' ἐκ τὰ τείχη βλέπων τότε
Τοὺς ἀρίστους τῶν Ἑλλήνων, κ' ἐπερώτα γοῦν ἐκείνην
Τὸν καθένα νὰ τοῦ δείξῃ, νὰ εἰπῇ καὶ τ' ὄνομά του.
Τηνικαῦτα γοῦν Ἑλένη δείκνυσί του τὸν Ἀτρείδην,
Δεύτερον τὸν Ὀδυσσέα, καὶ τὸν Αἴαντα ἐκ τρίτου,

'Εκ τετάρτου δ' ἑρμηνεύει τὸν καλὸν 'Ιδομενῆα.
Κὴ ἀφ' οὗ ἔποισαν τοὺς ὅρκους, 'Οδυσσεὺς ὁμοῦ καὶ Ἕκτωρ
Εἰς τὴν περικεφαλαίαν εὐθὺς ἔβαλον τοὺς κλήρους,
Οὗτινος ὁρμήσει πρῶτον αὐτὸς πρῶτος ν' ἀκοντίζῃ
Κατὰ τούτου τοῦ ἐχθροῦ του· κ' ἐκ τῆς περικεφαλαίας
Πρῶτος κλῆρος ἐξεφάνη τοῦ καλοῦ τοῦ 'Αλεξάνδρου.
Οἱ δὲ Ἕλληνες καὶ Τρῶες εἰς τὴν γῆν ἔκειντο πάντες,
Βλέποντες τὴν νέαν μάχην. Κὴ 'Οδυσσεὺς πάλιν κὴ ὁ Ἕκτωρ
'Εμετρήσασι τὸν τόπον, κ' ἔκλεισάν τον ὡσὰν πρέπει
Πῶς διὰ νὰ μονομαχήσουν αὐτοὶ δύο ἀνδρειωμένοι.
Ὁ Μενέλαος κὴ ὁ Πάρις ἐνεδύθησαν τὰ ὅπλα.
Καὶ τὸ πρῶτον μὲν κνημῖδας ἔθηκαν περὶ τοὺς πόδας,
Δεύτερον περὶ τὸ στῆθος θώρακα λαμπρὸν ἐβάλαν,
Καὶ ἐζώσθησαν τὴν σπάθην τὴν ἀργυροθηκωμένην.
Ἔλαβον καὶ μέγα σάκος εἰς ἀριστεράν τους χεῖρα,
Καὶ τὴν περικεφαλαίαν εἰς τὴν κεφαλὴν ἐθέκαν,
Κ' εἰς τὴν δεξιάν τους χεῖρα ἔλαβον τὸ δεινὸν δόρυ.
Κ' ἐκ τὸ μέρος ὁ καθένας ἦλθεν εἰς τὸ μέσον τότε,
Ὥσπερ Ἄρης ὡπλισμένος, ἔβλεπε δεινὰ καὶ ἀδέξια.
Καὶ πλησίον συσταθέντες εἰς τὸν μετρητὸν δὴ τόπον
Σείοντες τὸ δεινὸν δόρυ. Πρῶτος μὲν αὐτὸς ὁ Πάρις
Ἔπεμψε τὸ μακρὸν δόρυ κατ' αὐτοῦ τοῦ Μενελάου,
Ἔλαχέ του γὰρ ὁ κλῆρος ν' ἄρξῃ πρῶτος ν' ἀκοντίζῃ,
Κ' ἔκρουσε τὸ σάκος τούτου καὶ συνέτριψε τὴν λόγχην,
Οὐδ' ἐπέρασε τὸ σάκος ἢ ποσῶς νὰ τόνε βλάψῃ.
Ὁ δὲ δεύτερος ὡς δράκων ὁ Μενέλαος 'Ατρείδης
Ἦλθε κατὰ 'Αλεξάνδρου, καὶ εὐχόμενος τὸν Δία
Εἶπε πρὸς αὐτὸν τοιαῦτα.
»Πάτερ Ζεῦ, δὸς νὰ φονεύσω τοῦτον τὸν ἐχθρὸν τὸν Πάριν,
Ἵνα φοβηθῇ καὶ ἄλλος ἐκ τῶν ἔπειτα ἀνθρώπων

Νὰ κακώσῃ αὐτὸν τὸν ξένον, ὅνπερ δέχετ' εἰς οἰκίαν.»
Οὕτως εἶπεν ὁ Ἀτρείδης καὶ τὸ δόρυ του τινάξας
Ἔῤῥιψε κατ' Ἀλεξάνδρου κ' ἐμπῆξέ το κατὰ σάκος·
Διεπέρασε τὸ σάκος καὶ τὸν θώρακα καὶ ζώνην,
Κ' ἔσχισε καὶ τὸν χιτῶνα κ' ἦλθε νὰ μβῇ 'ς τὴν πλευράν του.
Ὁ δ' Ἀλέξανδρος ἐκλίνθη κ' ἔφυγεν τὸν θάνατόν του.
Ὁ δ' Ἀτρείδης ἔκβαλ' ἔξω τὴν βαρέαν του τὴν σπάθην,
Κ' ἔπληξέ τον μετὰ βίας εἰς τὴν περικεφαλαίαν,
Καὶ ἡ σπάθη του ἐσυντρίφθη εἰς πολλὰ κομμάτια τότε,
Κ' ἔπεσεν ἐκ τῶν χειρῶν του· κὴ ὁ Μενέλαος στενάξας
Ἄνω εἰς οὐρανὸν δὴ βλέψας εἶπε πρὸς τὸν Δία ταῦτα.
»Πάτερ Ζεῦ, ἔνε τις ἄλλος ἀτυχέστερος ἐμένα
Εἰς τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων; εἶπον κ' ἐκαυχήθηκά το
Τιμωρήσασθαι τὸν Πάριν, ἕνεκα ἀχαριστίας
Τὴν ἐποῖσε πρὸς ἐμένα· νῦν γὰρ σπάθη μου ἐκλάσθη
Καὶ ἀπέῤῥιψα τὸ δόρυ ἄπρακτον καὶ χωρὶς φόνου.»
Εἶπεν οὕτως ὁ Ἀτρείδης καὶ μετὰ πολλῆς μανίας
Ἦλθ' ἀπάνω του ὡς λέων, κ' ἐκ τῆς περικεφαλαίας
Ἔλαβε τὸν Πάριν τότε, κ' εἰς τὸ μέρος τῶν Ἑλλήνων
Ὁ Μενέλαος τὸν σύρει ὡσὰν πρόβατον ὁ λύκος.
Κὴ ἀληθῶς τὸν εἶχε σύρει κ' ἔφερεν μεγάλην δόξαν,
Ἐὰν μὴ ἡ Ἀφροδίτη εἶχέ τον ἰδῆ ταχέως,
Ἥτις ἔκοψε τὸ δέμα ὁποῦ ἐδέετο ἡ κόρυς.
Κὴ ὁ Μενέλαος πιστεύων, ὅτι ἔσυρε τὸν Πάριν,
Ἔσπευδε πολλὰ δρομαῖος νὰ τὸν σύρῃ 'ς ἕνα τόπον
Διὰ νὰ τὸν ἐκφονεύσῃ· ἀφ' οὗ δ' εὔκαιρην τὴν εἶδεν
Χωρὶς τὸν ἐχθρὸν τὸν Πάριν ἔῤῥιψέ την εἰς τὸ μέσον
Εἰς τὸν ἴδιον στρατόν του, κ' ἐκ δευτέρου αὐτὸς ὁρμήσας
Ἦλθε κατὰ Ἀλεξάνδρου μὲ μεγάλην προθυμίαν.
Τὸν δ' Ἀλέξανδρον τὸν Πάριν ἥρπασεν ἡ Ἀφροδίτη

Μὲ πολλῆς τῆς εὐκολίας, ὡς θεὰ μεγίστη πῶνε,
Κ' ἔφερέ τον εἰς τὸν οἶκον τὸν πολλὰ θυμιασμένον.
Μεταμορφωθεῖσα πάλιν εἰς μίαν γραῦν ἡ 'Αφροδίτη
'Απὸ μέρους τ' 'Αλεξάνδρου ἦλθε κράξαι τὴν 'Ελένην
Κ' εἶπε πρὸς αὐτὴν τοιαῦτα.
»'Ω 'Ελένη ὡραιοτάτη, ἔρχου σὺ νῦν πρὸς τὸν Πάριν,
Κράζει σε αὐτὸς ἀνήρ σου, κάθεται 'ς τὸν θάλαμόν του,
Μὲ πολλῆς ἐπιθυμίας σ' ἀναμένει νἄλθῃς τώρα.»
Οὕτως εἶπε ἡ 'Αφροδίτη, ἡ δ' 'Ελένη λυπουμένη
Καὶ μετὰ πολλῶν δακρύων ἦλθε πρὸς τὸν Πάριν τότε,
Καὶ ἐκεῖ καθεζομένη ἐναντίον 'Αλεξάνδρου,
Μὲ ὑβριστικοῖς δὴ λόγοις εἶπε πρὸς αὐτὸν τοιαῦτα.
»'Ηλυθες ἐκ τοῦ πολέμου, εἴθε νἄχες ἀποθάνει
'Εξ αὐτοῦ τοῦ Μενελάου, ὁποῖον εἶχα πρῶτον ἄνδρα.
Εἶπα σοῦ τ' ἐγὼ πολλάκις, μετ' ἐκεῖνον ἐσὺ μόνος
Εἰς τὸν πόλεμον μὴ σμίξῃς, ὅτι κ' ἐν ἑτέροις οἶδα
'Αριστείας τὰς ἐποῖκεν μεταξὺ πάντων 'Ελλήνων,
Ὅπου πόλεμος τον εὗρεν· ἄμε κάλεσον γὰρ πάλιν
Τὸν Μενέλαον τὸν μέγαν μετ' αὐτοῦ νὰ πολεμήσῃς.
'Αλλ' ἐγὼ παρακαλῶ σε ἀπ' αὐτὸν νὰ λείπῃς πάντα.
Τὴν γὰρ ὕβριν τὴν ὑβρίσθης εἰς αἰῶνας θέλει μένει.»
Οὕτως εἶπεν ἡ 'Ελένη, ὁ δὲ Πάρις ἀπεκρίθη,
Πρὸς 'Ελένην μετὰ πόθου, κ' εἶπε πρὸς αὐτὴν τοιαῦτα
»'Ω 'Ελένη ὡραιοτάτη, μή με περισσῶς ὑβρίζῃς.
'Εὰν μὲν νῦν ὁ 'Ατρείδης μὲ ἐνίκησε μὲ δόλον,
Πάλιν καὶ ἐγὼ νικήσω τὸν Μενέλαον 'Ατρείδην
Ὅταν σμίξωμεν ὁμάδι. Νῦν δὲ ἔλθωμεν εἰς κλίνην
Καὶ ἀφήσωμεν τὴν ὕβριν· οὔποτε γὰρ οὕτως ἔρως
'Αμφεκάλυψε τὸν νοῦν μου νὰ σὲ ἀγαπήσω τόσον.
Οὐδὲ τότε ὅταν σ' ἐπῆρα κ' ἔκλεψά σε 'κ τοῦ ἀνδρός σου

Ὡσὰν νῦν, εὔμορφη ἐφάνης· καὶ μεγάλη ἐπιθυμία
Μὲ λαμβάνει 'ς τὴν καρδίαν νὰ σ' ἀγκαλιασθῶ ὀλίγον.»
Οὕτως ἔλεξεν ὁ Πάρις κ' εἰς τὴν κλίνην ἐπορεύθη,
Κὴ ἅμ' αὐτὸν ἐπηκολούθει εἰς τὴν κλίνην ἡ Ἑλένη,
Κ' ἐκοιμήθηκαν οἱ δυό τους.
Ὁ Μενέλαος δ' Ἀτρείδης εἰς τὸν μετρητὸν τὸν τόπον
Περιέρχετον ὡς λέων μὴ νὰ ἴδῃ αὐτὸν τὸν Πάριν
Τὸν δειλὸν τὸν Πριαμίδην. Ὁ δ' Ἀτρείδης Ἀγαμέμνων
Εἶπε πρὸς τοὺς πάντας ταῦτα.
»Ἀκούετε ὑμεῖς οἱ Τρῶες καὶ οἱ Δάρδανοι οἱ φίλοι,
Ἡ μὲν νίκη Μενελάου 'ς τὸ παρὸν φαίνεται εἶναι,
Μάρτυρες ἐξ ἀμφοτέρων τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν Τρώων
Εἶστε ὡσὰν πρέπει τώρα· δότε μας νῦν τὴν Ἑλένην,
Δότε καὶ τὰ χρήματά μας, καὶ τὸ στέφος γοῦν τῆς νίκης,
Ὡς κελεύουσιν οἱ νόμοι, ἀνταπόδοτε μὲ δόξαν.»
Οὕτως εἶπεν ὁ Ἀτρείδης βασιλεὺς ὁ Ἀγαμέμνων·
Τὸν δὲ δίκαιόν του λόγον οἱ λοιποὶ Ἕλληνες τότε
Ἐπαινέσασιν ἀξίως κ' ἐκαρτέρεσαν τοὺς Τρῶας
Τί νὰ ἀπολογηθῶσι.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΗΣ Δ' ΟΜΗΡΟΥ ΙΛΙΑΔΟΣ.

Ἐφάνηκε εἰς τοὺς θεοὺς νὰ χαλάσωσι τὴν Τροίαν, καὶ διὰ τοῦτο ὁ Ζεὺς ἐκ τῶν οὐρανῶν πέμπει τὴν Ἀθηνᾶν νὰ παροτρύνῃ τὸν τοξευτὴν Πάνδαρον νὰ τοξεύσῃ τὸν Μενέλαον, καὶ νὰ συγχυσθοῦσιν οἱ ὅρκοι ποῦ ἔποισαν ἀλλήλων· καὶ οὕτως ἐποίησεν ἡ Ἀθηνᾶ· καὶ ἐπειδὴ ἐτοξεύθη ὁ Μενέλαος πλησίον εἰς τὴν πλευράν, ὁ Μαχάων ὁ ἰατρὸς τῶν Ἑλλήνων ἰατρεύει τὸν Μενέλαον. Ὁ δὲ Ἀγαμέμνων ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ παρακελεύει

Μὲ πολλῆς τῆς εὐκολίας, ὡς θεὰ μεγίστη πῶνε,
Κ' ἔφερέ τον εἰς τὸν οἶκον τὸν πολλὰ θυμιασμένον.
Μεταμορφωθεῖσα πάλιν εἰς μίαν γραῦν ἡ 'Αφροδίτη
'Απὸ μέρους τ' 'Αλεξάνδρου ἦλθε κράξαι τὴν 'Ελένην
Κ' εἶπε πρὸς αὐτὴν τοιαῦτα.
»Ὦ 'Ελένη ὡραιοτάτη, ἔρχου σὺ νῦν πρὸς τὸν Πάριν,
Κράζει σε αὐτὸς ἀνήρ σου, κάθεται 'ς τὸν θάλαμόν του,
Μὲ πολλῆς ἐπιθυμίας σ' ἀναμένει νἄλθῃς τώρα.»
Οὕτως εἶπε ἡ 'Αφροδίτη, ἡ δ' 'Ελένη λυπουμένη
Καὶ μετὰ πολλῶν δακρύων ἦλθε πρὸς τὸν Πάριν τότε,
Καὶ ἐκεῖ καθεζομένη ἐναντίον 'Αλεξάνδρου,
Μὲ ὑβριστικοῖς δὴ λόγοις εἶπε πρὸς αὐτὸν τοιαῦτα.
»Ἦλυθες ἐκ τοῦ πολέμου, εἴθε νἄχες ἀποθάνει
'Εξ αὐτοῦ τοῦ Μενελάου, ὁποῖον εἶχα πρῶτον ἄνδρα.
Εἶπα σοῦ τ' ἐγὼ πολλάκις, μετ' ἐκεῖνον ἐσὺ μόνος
Εἰς τὸν πόλεμον μὴ σμίξῃς, ὅτι κ' ἐν ἑτέροις οἶδα
'Αριστείας τὰς ἐποῖκεν μεταξὺ πάντων 'Ελλήνων,
Ὅπου πόλεμος τον εὗρεν· ἅμε κάλεσον γὰρ πάλιν
Τὸν Μενέλαον τὸν μέγαν μετ' αὐτοῦ νὰ πολεμήσῃς.
'Αλλ' ἐγὼ παρακαλῶ σε ἀπ' αὐτὸν νὰ λείπῃς πάντα.
Τὴν γὰρ ὕβριν τὴν ὑβρίσθης εἰς αἰῶνας θέλει μένει.»
Οὕτως εἶπεν ἡ 'Ελένη, ὁ δὲ Πάρις ἀπεκρίθη,
Πρὸς 'Ελένην μετὰ πόθου, κ' εἶπε πρὸς αὐτὴν τοιαῦτα
»Ὦ 'Ελένη ὡραιοτάτη, μή με περισσῶς ὑβρίζῃς.
'Εὰν μὲν νῦν ὁ 'Ατρείδης μὲ ἐνίκησε μὲ δόλον,
Πάλιν καὶ ἐγὼ νικήσω τὸν Μενέλαον 'Ατρείδην
Ὅταν σμίξωμεν ὁμάδι. Νῦν δὲ ἔλθωμεν εἰς κλίνην
Καὶ ἀφήσωμεν τὴν ὕβριν· οὔποτε γὰρ οὕτως ἔρως
'Αμφεκάλυψε τὸν νοῦν μου νὰ σὲ ἀγαπήσω τόσον.
Οὐδὲ τότε ὅταν σ' ἐπῆρα κ' ἔκλεψά σε 'κ τοῦ ἀνδρός σου

Τὸν ἐξαίσιον τοξότην ὅπως τότε νὰ τὸν εὕρῃ·
Κ' εὗρέ τον ἐγγὺς ἑταίρων ἐν τῇ τάξει τῇ ἰδίᾳ,
Καὶ πλησίον ἱσταμένη εἶπε πρὸς αὐτὸν τοιαῦτα.
»Πάνδαρε καλὲ τοξότα, καταπείσου μου ὀλίγον,
Ποῖσαί μοι καὶ σὺ μιὰν χάριν, πέμψαι κατὰ Μενελάου
Βέλος ἓν ταχὺ τοῦ τόξου· λήψῃ γὰρ μεγάλην δόξαν
Μεταξὺ πάντων τῶν Τρώων, κ' ἐξαιρέτως 'Αλεξάνδρῳ
Θέλεις ποίσει πολλὴν χάριν, καὶ ἐκ τούτου πολλὰ δῶρα
Θέλεις φέρει μετὰ δόξης. 'Αλλὰ τόξευσον αὐτίκα
Τὸν Μενέλαον 'Ατρείδην, τῷ 'Απόλλωνι δὲ εὔχου,
Ὅταν στρέψῃς εἰς τὸν οἶκον, μίαν ἐξαίσιον θυσίαν
Νὰ τοῦ λειτουργήσῃς τότε.» Οὕτως εἶπεν ἡ 'Αθήνη,
Καὶ τὸν νοῦν ἔπεισε τούτου τοῦ Πανδάρου τοῦ τοξότου.
Καὶ ἐγύμνωσε τὸ τόξον, καὶ μαλάξας ὡς τοξότης,
Καὶ πρὸς γῆν καλῶς ἐγκλίνας ἐξετάνευσε τὸ τόξον·
Κ' ἔμπροσθεν πολλοὶ συντρόφοι ἐκρατοῦσαν τὰς ἀσπίδας,
Μήπως τὸν ἰδοῦσι οἱ ἄλλοι· κ' ἐκ τῆς φάρετρας εὐθέως
Ἔκβαλε πτερωτὸν βέλος, 'ς τὴν νευρὰν δ' ἐπετίθει,
Τῷ 'Απόλλωνι τοξότῃ εὔχετο κ' ἔταξε δῶρα,
Κ' ἕλκε ὁμοῦ λαβὼν τὰ νεῦρα. Ἤχησε τότε τὸ τόξον
Κ' ἐξεπήδησε τὸ βέλος, κ' ἦλθε κατὰ τῶν Ἑλλήνων.
Οὐδὲ σὲ 'Ατρείδη, τότε ἐπελάθοντο δὴ ὅλως
Οἱ ἀθάνατοι θεοί σου· στᾶσα γὰρ ἐγγὺς 'Αθήνη
'Απεδίωξε τὸ βέλος ἵνα μὴ βαθέως ἔμπῃ
Καὶ φονεύσῃ τὸν 'Ατρείδην τὸν Μενέλαον τὸν μέγαν.
Κ' ἴσασέ το πρὸς τὴν ζώνην, καὶ ἐπέρασε τὴν ζώνην,
Κ' ἦλθε κ' ἔγγισε τὸ χρέας ἐπ' ὀλίγον εἰς τὸ δέρμα,
Κ' ἐκ τοῦ τραύματος αὐτίκα ἔῤῥεεν τὸ μέλαν αἷμα.
'Σ τὰ λευκά του τὰ μηρία. Βασιλεὺς δ' ὁ 'Αγαμέμνων
'Εφοβήθη λίαν οὗτος ἀφοῦ εἶδε μέλαν αἷμα

Ἐκ τοῦ τραύματος νὰ ῥέῃ, κὴ ὁ Μενέλαος αὐτός του
Ἐφοβήθη ἀφοῦ εἶδεν 'ς τὴν κοιλίαν του παγὲν βέλος.
Καὶ κρατῶν ὁ Ἀγαμέμνων ἐκ χειρὸς τὸν ἀδελφόν του,
Καὶ στενάζων εἶπε ταῦτα.
»Ὦ Μενέλαε ἀδελφέ μου, νῦν δὴ μὲ τὸν θάνατόν σου
Ἔποισα τοὺς ὅρκους τούτους, μόνον δὴ πάντων Ἑλλήνων
Προβαλών σε νὰ μαχήσῃς κατὰ τῶν ἀπίστων Τρώων.
Ὥσπερ γὰρ αὐτοὶ οἱ Τρῶες ἔβαλόν σε, ἀδελφέ μου,
Κ' ἔφθειραν τοὺς πιστοὺς ὅρκους, ἐὰν νῦν ὁ Ζεὺς ὁ μέγας
Οὐκ ἐτέλεσε τοὺς ὅρκους, εἰς τοὐπίσω τελειώσει,
Καὶ μεγάλην ποινὴν δώσει κατὰ γυναικῶν καὶ τέκνων
Καὶ κατὰ ἀπίστων Τρώων. Ταῦτα μὲν ὁ Ζεὺς ὁ μέγας
Ὡς θεὸς καλῶς γινώσκει πῶς τὰ θέλει τελειώσει.
Ἀλλὰ διὰ σέ, ἀδελφέ μου, τὴν μεγίστην λύπην ἔχω.
Ἐὰν ἀποθάνῃς τώρα, ὄντως δὴ ἐπανελθοίμην
Εἰς τὴν ἰδιάν μου πατρίδα, καὶ μίαν καύχησιν μεγάλην
Τοῖς Τρωσὶ θέλομ' ἀφήκει καὶ τὴν εὔμορφην Ἑλένην.»
Οὕτως εἶπεν Ἀγαμέμνων· ὁ Μενέλαος δὲ πάλιν
Ὁ Ἀτρείδης ἀδελφός του πρὸς αὐτὸν εἶπε τοιαῦτα.
»Θάρσει, Ἀγάμεμνον Ἀτρείδη, μὴ φοβήσῃς τὸν λαόν μας
Λέγων σὺ τοιαῦτα λόγια· οὐ γὰρ ἐν καιρίῳ τόπῳ
Τὸ ὀξὺ βέλος ἐπάγη, πρὶν γὰρ νὰμπῃ 'ς τὴν κοιλιάν μου
Ὁ ζωστὴρ ἐφύλαξέ με.» Κ' εἶπεν ὁ Ἀτρείδης οὕτως.
Ἀγαμέμνων δ' ἀδελφός του ἀπεκρίθηκε πρὸς τοῦτον.
»Εἴθε οὕτως, ἀδελφέ μου, νἆν' τὸ πρᾶγμα ὡσὰν λέγεις.
Ὁ ἰατρὸς θέλει γνωρίσει πόσον ἔν' τὸ τραῦμα μέσα,
Καὶ καλὰ φάρμακα θήσει νὰ σοῦ παύσουν τὰς ὀδύνας.»
Εἶπεν οὕτως Ἀγαμέμνων, καὶ Ταλθύβιον καλέσας
Τὸν ταχὺν κήρυκα τότε, πρὸς τὸ στράτευμα τὸν πέμπει
Τὸν Μαχάονα νὰ εὕρῃ τὸν σοφὸν τὸν ἰατρόν του,

Νὰ ἔλθῃ εὐθὺς νὰ ἰδῇ τὸ τραῦμα τ' ἀδελφοῦ του Μενελάου.
Κ' ὁ Ταλθύβιος ταχέως ὁ τοῦ βασιλέως κῆρυξ
Εἰς τῶν τὸν λαὸν Ἑλλήνων ἦλθε καὶ περιεζήτει
Τὸν σοφὸν τὸν ἰατρόν του, καὶ ἑσταῶτα εὗρε τοῦτον
Εἰς τὴν τάξιν τὴν ἰδίαν, κ' εἶπε πρὸς αὐτὸν τοιαῦτα.
»Ὦ σοφώτατε Μαχάων, βασιλεὺς ὁ Ἀγαμέμνων
Σὲ καλεῖ νὰ ἔλθῃς τώρα νὰ ἰδῇς τὸν ἀδελφόν του
Τὸν Μενέλαον Ἀτρείδην, τὸν ἐτόξευσαν οἱ Τρῶες.»
Οὕτως ἔλεξεν ὁ κῆρυξ· ἰατρὸς δὲ ὁ Μαχάων
Ἐλυπήθη πολλὰ τοῦτο, κ' ἦλθε διὰ τοῦ ὁμίλου
'Σ τὸν Μενέλαον αὐτίκα, καὶ κυκλούμενον τὸν εὗρε
Ἐκ πολλῶν ἀρχόντων φίλων, ἕλκε δὲ τὸ ταχὺ βέλος
Ησυχος ἐκ τοῦ ζωστῆρος, καὶ ἀφ' οὗ εἶδε τὸ τραῦμα
Ὅπου ἦλθε πικρὸν βέλος, καὶ τὸ μέλαν αἷμα ἐκθλίψας,
Καὶ καλὰ φάρμακα τρίψας, τὰ ἐδίδαξ' ὁ πατήρ του,
Ἐθεράπευε τὸ τραῦμα τοῦ καλοῦ τοῦ Μενελάου.
Ἕως ἰατρὸς Μαχάων μετὰ τῶν ἀνδρῶν τῶν ἄλλων
Ἐθεράπευον Ἀτρείδην, τότε οἱ ἄπιστοι οἱ Τρῶες
Ἐν τῇ τάξει ὡπλισμένοι ἔφθασαν κατὰ Ἑλλήνων.
Οἱ δὲ Ἕλληνες αὐτίκα τὰ καλὰ ὅπλα λαβόντες
Ἐθυμοῦντο τοῦ πολέμου. Τότ' ἐδύνασαι νὰ βλέψῃς
Οὐ κοιμώμενον Ἀτρείδην, αὐτὸν τὸν μέγαν βασιλέα
Πεζὸν μὲν περὶ τὰς τάξεις πορευόμενον μὲ θράσος,
Καὶ τοὺς μὲν παρακελεύων καὶ ὀτρύνων εἰς τὴν μάχην,
Οὕσπερ εἶδε φοβημένους καὶ ἐκφεύγοντας τὴν μάχην
Τούτους ὕβριζ' ἀναισχύντως. Οὕτως ὅδε βασιλεύων
Τὰς πολεμικὰς δὴ τάξεις περιήρχετο μὲν κύκλῳ.
Ἦλθε 'ς τὸν Ἰδομενέα 'ς τῶν Κρητῶν βασιλέα,
Καὶ τὸν ὤτρυνε μὲ λόγους, κ' εἰς τοὺς Αἴαντας τοὺς δύο
Ἦλθε κ' εἶδέ τους τί πράττουν, καὶ παρακελεύει τούτους

Ἄξια νὰ πολεμήσουν· τὸν καλὸν τὸν Μενεσθέα
Ἅμα καὶ τὸν Ὀδυσσέα, καὶ τοὺς ἄλλους ἡγεμόνας
Ἦλθε καὶ παρακελεύει πῶς καλῶς νὰ πολεμήσουν.
Εὗρε καὶ τὸν Διομήδην τὸν καλὸν παῖδα Τυδέως
Ὡπλισμένον ἐν ἁμάξῃ, ἔχοντα πολὺ τὸ θάρσος,
Καὶ παρακελεύων τοῦτον εἶπε πρὸς αὐτὸν τοιαῦτα.
»Ὦ παῖ τοῦ καλοῦ Τυδέως, Διομήδη ἀνδρειωμένε,
Νῦν σὲ θέλω ἴδῃ ἂν ἦσαι εἰς τὴν μάχην ἀνδρειωμένος,
Ὥσπερ ἦταν ὁ πατήρ σου, πῶλαβεν ἐκ τοῦ πολέμου
Κλέος καὶ μεγάλην δόξαν.» Οὕτως εἶπεν Ἀγαμέμνων,
Κ' εἰς τὴν τάξιν του ἀπῆλθεν. Ὡς τὸ κῦμα τῆς θαλάσσης
Ἐν αἰγιαλῷ ἠχῶδει καὶ πυκνότερον ὑψηλοῦται,
Κινημένου τοῦ ζεφύρου, ὡς πυκνότεραι δὴ τότε
Αὗται τάξεις τῶν Ἑλλήνων ἐκινοῦντο πρὸς τὴν μάχην.
Ἕκαστος δὲ τῶν ἀρχόντων τοῖς ἰδίοις στρατιώταις
Μετὰ πάσης προθυμίας ἐπαρώτρυνεν εἰς μάχην.
Μετὰ σιωπῆς δὲ ὅλοι ἔρχοντο κατὰ τῶν Τρώων.
Καὶ ἐξ ἐναντίας πάλιν οὗτ' οἱ βάρβαροι οἱ Τρῶες
Ἔρχοντο κατὰ Ἑλλήνων μὲ πολλὴν βοὴν καὶ ὕβριν.
Εἶδες πρόβατα καὶ αἶγας κεκλεισμένας εἰς τὴν μάνδραν
Καὶ τὸ γάλ' ἀμελγομένας, συνεχῶς βοῶσι πᾶσαι,
Οὕτως οἱ κακοὶ οἱ Τρῶες μὲ κραυγῆς ἔρχοντο τότε.
Ἀφ' οὗ δὲ αἱ δύο στρατεῖαι τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν Τρώων
Ἐπλησίασαν ἀλλήλων, τότ' ἐγένετο φρικώδης
Ἡ ἀνάμιξις ἐκείνη ἀμφοτέρου τοῦ πολέμου.
Κατὰ πρόσωπον σταθέντες ἅπαντες ἐξ ἀμφοτέρων
Παρεκίνησαν τὴν μάχην. Ὥσπερ ποταμὸς χειμῶνι
Ἐκ τοῦ ὄρους καταῤῥέει μετὰ πλείστων τῶν ὑδάτων
Διὰ τῶν κρημνῶν τραχέων, καὶ ὁ ποιμὴν τότε μακρόθεν
Τὸν πολὺν κτύπον ἀκούει, οὕτως φανερῶς ἐφάνη

Ἡ ἀνάμιξις ἐκείνων ἐξαισίως ταραχώδης.
Καὶ Ἀντίλοχος μὲν πρῶτος ὁ καλὸς ὁ Νεστορίδης
Τὸν Ἐχέπωλον φονεύει τὸν υἱὸν τοῦ Θαλυσίου
Τὸν πολεμιστὴν τὸν Τρῶα· κ᾿ ἔκρουσέ τον αὐτὸς πρῶτος
Εἰς τὴν περικεφαλαίαν μὲ τὸ στερεόν του δόρυ,
Κ᾿ εἰς τὸ μέτωπον τὸ πῆξε, καὶ ἡ σιδηρὰ δὴ λόγχη
Μέσα ᾿ς τὰ ὀστέον ἦλθε, κ᾿ εἰς τοὺς ὀφθαλμούς του τότε
Εὐθὺς ἦλθε μέγα σκότος, κ᾿ ἐξεψύχησε ἀνελπίστως,
Κ᾿ ἔπεσεν ἐκ τῆς ἁμάξης ἐν τῷ μέσῳ τοῦ πολέμου,
Ὡσὰν ὑψηλὸς δὴ πύργος. Ὁ δὲ ἄρχων Ἐλεφήνωρ
Ἐκ ποδῶν ἔλαβε τοῦτον τὸν πεσόντα ἐκ τῆς ἁμάξης,
Κ᾿ ἔσυρέ τον ᾿ς ἕνα μέρος πῶς νεκρὸν νὰ τὸν ἐκδύσῃ,
Νὰ τοῦ πάρῃ καὶ τὰ ὅπλα· πλείστη γὰρ τιμὴ ὑπῆρχε
Εἰς τοὺς παλαιοὺς ἀνθρώπους, κ᾿ ἐνομίζετο ἀνδρειωμένος
Ὅποιος εἶχε πλεῖστα ὅπλα τῶν ἐχθρῶν του ᾿ς τὴν οἰκίαν·
Σύρων τὸν νεκρὸν ὀλίγον αὐτὸς ἄρχων Ἐλεφήνωρ,
Εἷς τῶν Τρώων ὁ Ἀγήνωρ ἐκ πλαγίου εἶδε τοῦτον
Σύροντα τὸν νεκρὸν Τρῶα, κ᾿ ἔκρουσέ τον μὲ τὸ δόρυ
᾿Σ τὰ γυμνὰ τὰ πλευρὰ τούτου, κὴ ὁ καλὸς ὁ Ἐλεφήνωρ
Ἐξεψύχησεν αὐτίκα· περὶ δὲ τὸν νεκρὸν τοῦτον
Πρᾶγμα ἐγένετο μεγάλο τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν Τρώων.
Κὴ ὥσπερ ὠμοφάγοι λύκοι ἐσυνέπεσαν ἀλλήλων,
Καὶ φονεύει ἀνὴρ ἄνδρα, κ᾿ εἰς τὴν γῆν πολὺ αἷμα τρέχει.
Ἔνθα δόρει μέγας Αἴας Σιμοείσιον ἀνεῖλεν·
Κρούσας οὖν κατὰ τὸ στῆθος διεπέρασε τὸ δόρυ
Εἰς τὸ ἕτερόν του μέρος, κ᾿ ἐξεψύχησεν αὐτίκα·
Ἦτον γὰρ ὡραῖος πάνυ κ᾿ εἰς τὴν ἡλικίαν νέος.
Τότε δὲ ὁ μέγας Αἴας ἐκ ποδῶν ἔσυρε τοῦτον·
Ἄντιφος ὁ ἀδελφός του ὁ υἱὸς ὁ τοῦ Πριάμου
Εἰς τὸν Αἴαντα τὸν μέγαν ἔσυρ᾿ ἕνα μακρὸν δόρυ

Διὰ νὰ τὸν ἐκφονεύσῃ νὰ ἐκδικηθῇ ὀλίγον·
Καὶ τὸν Αἴαντα τὸν μέγαν οὐκ ἐνέτυχ' ὡς ἐζήτει·
Ἀλλὰ Λεῦκον, Ὀδυσσέως τὸν καλὸν σύντροφον τούτου,
Ἔκρουσέ τον μὲ τῷ δόρει πρὸς τὸ μέρος τῆς καρδίας.
Ὀδυσσεὺς ἰδὼν τὸν φίλον τεθνηκότα ἔμπροσθέν του
Ἐχολώθη λίαν οὗτος, κ' εἰς τὸ μέρος τῶν προμάχων
Θυμουμένος ἦλθε τότε, καὶ σιδήρῳ ὡπλισμένος,
Καὶ πλησίον στὰς ἐκείνων ἔσυρ' ἕνα δόρυ μέγα.
Κὴ ἀνεχώρησαν οἱ Τρῶες βλέποντες τὸ μέγα δόρυ
Πῶς ἐπέρχετο μὲ βία· τὸν υἱὸν δὲ τοῦ Πριάμου
Τὸν Δημόκοον τὸν νόθον ἔκρουσέ τον ἐν μετώπῳ
Καὶ ἐπέθανεν εὐθέως.
Καὶ χωρήσαντες οἱ Τρῶες καὶ ὁ ἀνδρειωμένος Ἕκτωρ,
Ἕλληνες δὲ μετὰ βίας ὥρμησαν κατὰ τῶν Τρώων,
Καὶ ἐσῶσαν τοὺς νεκρούς τους κ' ἔμπροσθεν τοὺς ἐδιῶξαν.
Ὁ δ' Ἀπόλλων ἐκ τῆς Τροίας κατιδὼν τοὺς Τρῶας τότε
Φεύγοντας ἐκ τοῦ πολέμου ἐλυπήθη ἐγκαρδίως,
Καὶ μετὰ βοῆς μεγάλης ἐπαρώτρυνε τοὺς Τρῶας,
Λέγων πρὸς αὐτοὺς τοιαῦτα.
»Ὦ καλοὶ μαχηταὶ Τρῶες, μὴ στραφῆτε ἀπὸ τῆς μάχης,
Μηδὲ τόσον δειλιᾶτε, οὐ γὰρ Ἀχιλλεὺς ὁ μέγας
Μάχεται ἐν τῷ πολέμῳ, ἀλλὰ κάθηται 'ς τὰς νῆας
Καὶ πολλὰ κεχολωμένος κατὰ πάντων τῶν Ἑλλήνων,
Ἐξαιρέτως κατ' Ἀτρείδου τοῦ μεγάλου βασιλέως.»
Εἶπε ταῦτα ὁ Ἀπόλλων πρὸς τοὺς φεύγοντας τοὺς Τρῶας.
Πάλιν δὲ ἐξ ἐναντίας τοῦ Διὸς αὐτὴ θυγάτηρ,
Ἡ πολεμικὴ Ἀθήνη, κατὰ τὸν στρατὸν ἐλθοῦσα
Τῶν ἀγαπητῶν Ἑλλήνων, ἐπαρώτρυνεν εἰς μάχην
Ὅσους ἔβλεπ' ἀμελοῦντας. Τότ' ὁ Πείρως τοῦ Ἰμβράσου,
Ἐκ τῆς πόλεως τῆς Αἴνου τῶν Θρᾳκῶν ἡγεμονεύων,

Τὸν Διώρεα δὴ κτείνας τὸν υἱὸν Ἀμαρυγκέου.
Τότε δὴ ὁ τραχὺς λίθος τὰ ὀστέα τοῦ λαιμοῦ του
Ἔκρουσε κ' ἐσκόρπισέ τα, αὐτὸς δ' ἔπεσεν εἰς κόνιν,
Ἐξαπλώσας τὰς δύο χεῖρας ἱκετευτικῶς 'ς τοὺς φίλους.
Πάλιν δὲ αὐτὸς ὁ Πείρως ἦλθ' ἐπάνω του δρομαίως,
Κ' ἔκρουσέ τον 'ς τὴν κοιλίαν μὲ τῇ λόγχῃ τὴν ἐβάστα,
Καὶ τὰ ἔντερά του χύνει. Ἰδὼν δὲ τοῦτον ὁ Θόας
Πῶς τοῦ ἐφόνευσε τὸν φίλον, κρούει δὴ κὴ αὐτὸς τὸν Πείρων
Ἀναμεταξὺ τοῦ στήθους, ὁ δὲ σίδηρος ἐπήγη
Εἰς τὸν πνεύμονά του μέσα· κ' ἦλθ' ἐγγὺς αὐτὸς ὁ Θόας,
Καὶ τὸ μέγα του τὸ δόρυ ἐκ τὸ στῆθος ἀνασπάει,
Κ' ἐκβαλὼν εὐθὺς τὴν σπάθην ἔκρουσέ τον 'ς τὴν κοιλίαν,
Κ' ἔκβαλέ του τὴν ψυχήν του, ὅπλα δὲ οὐκ ἐδυνήθη
Νὰ τὰ λάβῃ ὡς ἀνδρειωμένος· οἱ γὰρ φίλοι του οἱ συντρόφοι,
Περὶ τοῦτον ὡπλισμένοι ἔστησαν νὰ τὸν φυλάξουν,
Θόας δὲ οὐκ ἐδυνήθη νὰ ἀντισταθῇ τοὺς τόσους.
Τότε οὖν πολλοὶ τῶν Τρώων καὶ ὀλίγοι τῶν Ἑλλήνων,
Καὶ πλησίον εἷς τῶν ἄλλων, ἦσαν κείμενοι 'ς τὴν κόνιν,
Ὅλοι ἦσαν φονευμένοι.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΗΣ Ε' ΟΜΗΡΟΥ ΙΛΙΑΔΟΣ.

Ὁ Διομήδης πολεμάει ὡς ἀνδρειωμένος, διότι ἡ Ἀθηνᾶ τοῦ βοηθεῖ, καὶ φονεύει πολλοὺς τῶν ἐχθρῶν τῶν Τρώων, καὶ λαβώνει τὴν Ἀφροδίτην εἰς τὴν χεῖρα· καὶ ὁ Ἀπόλλων ὁ θεὸς σώζει καὶ λυτρώνει ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ Διομήδους τὸν Αἰνείαν, ὁποῦ ἐλαβώθη μ' ἕνα λιθάρι ἀπ' αὐτὸν τὸν Διομήδην. Καὶ ὁ Τληπόλεμος φονεύεται ὑπὸ τοῦ Σαρπηδόνος.

Τότε μὲν ἡ κόρη Ἀθήνη, ἡ θεὰ τῆς σωφροσύνης,
Ἔβαλε πολλὴν ἀνδρείαν εἰς αὐτὸν τὸν Διομήδην,
Ἵνα καὶ λαμπρὸν τὸν ποίσῃ μεταξὺ πάντων Ἑλλήνων,
Καὶ μεγάλην δόξαν λάβῃ, κ' ἔβαλέ τον εἰς τὸ μέσον
Ὅπου ἐμάχοντο οἱ ἀνδρεῖοι. Ἦτον δέ τις εἰς τοὺς Τρῶας
Πλούσιος, ὄνομα Δάρης, κ' εἶχε δύο παῖδας ἀνδρείους,
Τὸν Φηγέα καὶ Ἰδαῖον. Χωρισθέντες τοῦτ' οἱ δύο
Ἐκ τῶν ἄλλων τῶν συντρόφων ἦλθον εἰς τὸν Διομήδην,
Θέλοντες νὰ πολεμήσουν οὗτοι δύο ἐκ τῆς ἁμάξης.
Ὁ δὲ Διομήδης μόνος ὥρμησε πεζὸς εἰς τούτους.
Ὅτε δὴ πλησίον ἦσαν, ὁ Φηγεὺς ἔπεμψε πρῶτος
Τὸ σιδηρωμένον δόρυ κατ' αὐτοῦ τοῦ Διομήδους,
Κ' ἐκ τὴν κεφαλήν του ἀπάνω ἦλθεν εὔκαιρον τὸ δόρυ,
Δίχως νὰ τὸν προσεγγίζῃ. Δεύτερος δ' ὁ Διομήδης
Κατ' αὐτοῦ ὥρμησε τὸ δόρυ, οὐδὲ εὔκαιρον ἐδιέβη,
Εἰς τὸ στῆθος δὲ τὸν κρούει καὶ ἐπέρασε τὸ δόρυ
Εἰς τὸ ὄπισθέν του μέρος· καὶ ἐκπνεύσας τὴν ψυχήν του,
Ἔπεσεν ἐκ τῆς ἁμάξης.
Ὁ Ἰδαῖος ἀδελφός του, φοβηθεὶς μὴ τὸν φονεύσῃ
Ὁ θρασὺς ὁ Διομήδης, οὐχ ἀπέμειν' ὡσὰν πρέπῃ
Νὰ φυλάξῃ τὸν θανόντα, αλλὰ ἔφυγεν δρομαῖος,
Καὶ τὴν ἅμαξαν καὶ ἵππους ἄφηκέ τα τοῦ ἐχθροῦ του.
Ὁ θρασὺς ὁ Διομήδης τοὺς καλοὺς ἵππους λαμβάνων
Τοῖς συντρόφοις του τὰ 'δῶκε, νὰ τοὺς σύρουν εἰς τὰς νῆας.
Οἱ δὲ ἄπιστοι οἱ Τρῶες, ἀφ' οὗ εἶδον τοὺς δύο παῖδας
Ἕνα μὲν πεφονευμένον, φεύγοντα δὲ καὶ τὸν ἄλλον,
Ὥρμησαν κεχολωμένοι κατ' αὐτοῦ τοῦ Διομήδους·
Κ' ἐκ τοῦ μέρους τοῦ ἑτέρου Ἕλληνες δὴ κατὰ τούτων
Ἦλθασιν μὲ θυμὸν πλεῖστον. Τότε οἱ Ἕλληνες τοὺς Τρῶας
Ἐδίωξαν φονεύοντές τους, κὴ ἄρχων ἕκαστος Ἑλλήνων

Ἐπεφόνευσ' ἄνδρα Τρῶα. Πρῶτος μὲν ὁ Ἀγαμέμνων
Τῶν Θρᾳκῶν τὸν ἡγεμόνα, αὐτὸν μέντοι τὸν Ὀδίον
Μὲ τῷ σιδηρῷ του δόρει ἔῤῥιξεν ἐκ τῆς ἁμάξης.
Ὁ Ἰδομενεὺς ὁ μέγας Φαῖστον τοῦ Μηόνου παῖδα
Τοῦτον ἔκρουσ' εἰς τὸν ὦμον ἀναβαίνοντα τὸν ἵππον,
Κ' ἔπεσεν ἐκ τῆς ἁμάξης, κ' ἐξεψύχησεν αὐτίκα.
Οἱ τοῦ Ἰδομενῆος δοῦλοι ἔλαβον τὰ ὅπλα τούτου.
Τὸν υἱὸν δὲ τοῦ Στροφίου τὸν καλὸν τὸν κυνηγέτην,
Τὸν Σκαμάνδριον τὴν κλῆσιν, ὁ Μενέλαος Ἀτρείδης
Ἔκρουσέ τον εἰς τὸ στῆθος φεύγοντα καὶ δειλιῶντα.
Φέρεκλον ὁ Μηριόνης, ναυπηγὸν τοῦ Ἀλεξάνδρου,
Κατὰ τὴν πλευρὰν τὸν κρούει, κ' εἰς τὸ ἕτερόν του μέρος
Διεπέρασε τὸ δόρυ, κὴ ἀποθνήσκει ἀνελπίστως.
Τὸν δὲ Πήδαιον ὁ Μέγης τοῦ Ἀντήνορος τὸν παῖδα,
Ἦτον γὰρ ἐκεῖνος νόθος, εἰς τὴν κεφαλὴν τὸν κρούει
Φεύγοντα καὶ δειλιῶντα· διεπέρασε τὸ δόρυ
Ὑποκάτω εἰς τὴν γλῶσσαν, κ' ἔκοψε καὶ τοὺς ὀδόντας.
Ὁ δ' Εὐρύπυλος ἐγγύθεν τὸν Ὑψήνορα τὸν δῖον,
Πρόσθεν φεύγοντα δρομαίως, κρούει τον κατὰ τὸν ὦμον
Τῷ ἠκονημένῳ ξίφει, τὴν βαρεῖάν του τὴν χεῖρα
Ἅπασαν ᾑματωμένην εἰς τὴν γῆν αὐτίκα ῥίπτει,
Κ' ἔπεσε κὴ αὐτὸς ἐπάνω εἰς τὴν κεκομμένην χεῖρα,
Ἄψυχος καὶ ἀποθαμένος. Οὕτως τοῦτοι ἐπολέμουν.
Εἰς τὴν φοβερὰν τὴν μάχην τὸν δὲ Διομήδην τότε
Οὐκ ἂν ἤθελες γνωρίσει ἀληθῶς ἐκ τίνος μέρους,
Ἐξ Ἑλλήνων ἢ ἐκ Τρώων, καὶ πρὸς τίνα ἐπολέμει,
Οὕτως μανικῶς ἐξώρμα καὶ ἐφόνευε τοὺς Τρῶας.
Ὥσπερ δὴ ποταμὸς μέγας μὲ πολ' ὕδωρ καταβαίνει,
Καὶ μετὰ ὁρμῆς μεγάλης τήν τε γέφυραν σκορπίζει
Ἐξ αὐτῶν τῶν θεμελίων, καὶ μὲ ταῦτον φέρει πάντα,

Οὕτως οὖν ὁ Διομήδης τὰς πυκνὰς τάξεις τῶν Τρώων
Ἐξεχύλισ' ἄνω κάτω, καὶ ἐφόνευσε τοὺς Τρῶας.
Οὗτοι δὲ οὐκ ἐκαρτέρουν τὸν θρασὺν τὸν Διομήδην,
Ἔφευγον δὲ ἅμα πάντες. Ὡς οὖν ὁ τοξότης Γλαῦκος
Εἶδ' αὐτὸν τὸν Διομήδην ἐν πολέμῳ τότ' ὁρμῶντα,
Καὶ φονεύοντα τοὺς Τρῶας, εὐθὺς ἴσασε τὸ τόξον
Νὰ τοξεύσῃ τὸν Τυδείδην, κ' εἰς τὸν δεξιόν του ὦμον
Ἔτυχε καὶ ἔκρουσέ τον, κ' εἰς τοῦ θώρακος τὸ κοῖλον
Διεπέρασε τὸ βέλος, καὶ ἐβράχηκεν ὁ θώραξ
Ἐκ τὸ αἷμα τοῦ Τυδείδου. Τότε μὲν αὐτὸς ὁ Γλαῦκος
Ἐπεβόησε καὶ 'χάρη, κ' εἶπε πρὸς τοὺς Τρῶας ταῦτα.
»Πρὸς τὸν πόλεμον νῦν Τρῶες ἀνδρειωμένοι δὴ στραφῆτε,
Ὁ γὰρ ἄριστος Ἑλλήνων ὁ θρασὺς ὁ Διομήδης,
Ὅνπερ ἐφοβεῖσθε πάντες, ἐτοξεύθη εἰς τὸν ὦμον,
Καὶ ποσῶς οὐδὲν πιστεύω νὰ γλυτώσῃ τὴν ζωήν του.»
Οὕτως ἐκαυχήθη ὁ Γλαῦκος. Τὸν θρασὺν τὸν Διομήδην
Τὸ πικρὸν βέλος τοῦ τόξου δὲν τὸν ἔβλαψεν οὐδόλως·
Ἀλλ' ὀλίγον ἐκχωρήσας ἐκ τῆς ταραχώδους μάχης,
Καὶ τὸν Σθένελον δὴ κράζει
»Ἄγε δὴ καλέ μου φίλε Σθένελε, παῖ Καπανέως,
Ἐξ ἁμάξης νῦν κατάβα, ἵνα τὸ πικρὸν δὴ βέλος
Ἐκ τῶν ὤμων μου τὸ σύρῃς.» Οὕτως εἶπ' ὁ Διομήδης.
Ὁ δὲ Σθένελος ὁ φίλος ἐκατέβη ἐκ τῆς ἁμάξης,
Στέκωντας πλησίον τούτου, τὸ πικρὸν βέλος τοῦ τόξου
Ἔσυρέ το ἐκ τοῦ ὤμου, τὸ δὲ αἷμα εὐθὺς ἀνέβρυε,
Καὶ τὰ ἔκλαμπρά του ὅπλα τὰ ἐμόλυνεν τὸ αἷμα.
Τότε δὴ ἐπαρακάλειε ὁ θρασὺς ὁ Διομήδης
Τὴν θεάν του τὴν Ἀθήνην.
»Ἄκουσε, Διὸς θυγάτηρ, ὦ θεά μου, τοῦ σοῦ δούλου,
Ἄν ποτε καὶ τῷ πατρί μου, τῷ πολεμικῷ Τυδέϊ,

'Εβοήθησας ἐν μάχῃ, νῦν κ' ἐμὲ βοήθει, 'Αθήνη.
Ποῖσαι κεῖνον νὰ φονεύσω ποῦ μ' ἐτόξευσε 'ς τὸν ὦμον,
Ὅστις καὶ πολλὰ καυχεῖται, λέγει οὐδόλως θέλω ζήσει.»
Οὕτως εἶπεν ὁ Διομήδης, ἄκουσέ τον ἡ 'Αθήνη,
Πρῶτον μὲν ὅλα τὰ νεῦρα τοῦ ἐλάφρωσεν εὐκόλως,
Καὶ τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας, καὶ πλησίον στᾶσα τούτου
Εἶπε πρὸς αὐτὸν τοιαῦτα.
»Μετὰ θάρσους, Διομήδη, νῦν πολέμα μὲ τοὺς Τρῶας,
Κ' ἔβαλλά σου εἰς τὸ στῆθος δύναμιν ὡς τοῦ πατρός σου,
Τὴν ἀχλὺν δὲ καὶ τὸ σκότος, ποῦ ἦτον ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς σου,
Ἔβγαλά το κατ' ἀκρίβειαν, ἵνα φανερῶς γνωρίσῃς
Ἂν θεὸς σὲ πολεμάῃ ἢ καὶ ἄνθρωπος ἂν ἔνε.
Καὶ ἂν ἔλθῃ καὶ θεός τις ὅπου σὺ δὴ πολεμίζεις,
Καὶ ποσῶς μὴ τὸ θελήσῃς μὲ θεὸν νὰ πολεμίσῃς,
Εἰμὴ μὲ τὴν 'Αφροδίτην, ἀνὲν κ' ἔλθῃ αὐτὴ 'ς τὴν μάχην
Ταύτην κροῦσαι μὲ τὸ δόρυ.» Οὕτως εἶπεν ἡ θυγάτηρ
Τοῦ Διὸς αὐτὴ 'Αθήνη, καὶ τὸν Διομήδη ἀφῆκεν.
Οὗτος δὲ πάλιν ἐξώρμα ὁ θρασὺς ὁ Διομήδης
Εἰς τὴν φοβερὰν τὴν μάχην, καὶ μὲ προθυμίαν πλείστην
Ἦλθε κατ' αὐτῶν τῶν Τρώων εὐθὺς οὗτος ὥσπερ λέων.
Τὸν 'Αστύνοον δὴ κρούει εἰς τὸ στῆθος μὲ τῷ δόρει·
Καὶ Ὑπείρονα δὴ πάλιν τῷ ἰδίῳ του τῷ ξίφει
Κρούει τον κατὰ τὸν ὦμον, κὴ ἀμελῶς ἄφηκε τούτους.
Κὴ Ἄβαντα καὶ Πολυείδην, αὐταδέλφους γοῦν τοὺς δύο
Εὐρυδάμαντος ἐκείνου τοὺς υἱοὺς ὀνειροκρίτου,
Ἐκατέφθειρεν αὐτίκα, καὶ τοῦ Φαίνοπος τοὺς παῖδας
Τόν τε Θόαν καὶ τὸν Ξάνθον ἔκρουσεν καὶ ἔφθειρέν τους·
Καὶ τοὺς δύο τοὺς αὐταδέλφους τοὺς δύο παῖδας τοῦ Πριάμου,
Χρόμιον καὶ τὸν Ἐχέμην ἐν μιᾷ ἁμάξῃ ὄντας,
Κὴ ὥσπερ λέων εἰς τὴν μάνδραν τῶν βοῶν ποτ' ἐξορμήσει,

Καὶ λαιμὸν τινὸς συντρίψει ἀγελάδας ἢ τοῦ μόσχου,
Τὸν λαιμὸν γὰρ τούτου σχίζει νὰ ῥοφήσῃ αὐτὸ τὸ αἷμα,
Οὕτως ὁ παῖς ὁ τοῦ Τυδέως, ὁ θρασὺς ὁ Διομήδης,
Ὥρμησε κατὰ τῶν νέων καὶ τοὺς δύο ἐκ τῆς ἁμάξης
Ἔῤῥιψε πεφονευμένους, ἔπειτα ἔλαβε τὰ ὅπλα,
Τοῖς συντρόφοις του τοὺς ἵππους ἔδωκε διὰ νὰ τοὺς φέρουν
Εἰς τὰς νῆας τῶν Ἑλλήνων. Κὴ ὁ Αἰνείας βλέπων τοῦτον
Τὸν θρασὺν τὸν Διομήδην πῶς ἐφόνευε τοὺς Τρῶας,
Ἦλθε τότε μὴ νὰ εὕρῃ Πάνδαρον φίλον τοξότην,
Κ' εἰς τὸ ὕστερον τὸν εὗρεν, κ' ἔμπροσθεν τούτου ἐστάθη,
Κ' εἶπε πρὸς αὐτὸν τοιαῦτα.
»Πάνδαρε, ποῦ σοι τὰ τόξα καὶ τὰ πτερωτὰ τὰ βέλη,
Καὶ ἡ δόξα ποῦ καυχῶσουν μὲ τὸ τόξον σου νὰ λάβῃς;
Ἀλλ' εὐχόμενος τὸν Δία πέμψαι βέλος κατὰ τούτου
Τοῦ ἀνδρὸς τοῦ Διομήδους.» Οὕτως εἶπεν ὁ Αἰνείας.
Ὁ δὲ Πάνδαρος τοξότης εἶπε πρὸς Αἰνείαν ταῦτα,
»Πρώην ἔπεμψ' ἕνα βέλος κατ' αὐτοῦ τοῦ Διομήδους,
Κ' ἔκρουσά τον εἰς τὸν ὦμον, κ' ἔβλαψά τον οὐδὲ ὅλως,
Τόσον ἀτυχὴς ἐγὼ εἶμαι· ὤμοσα δὲ μέγαν ὅρκον
Ἐὰν στραφῶ εἰς τὴν πατρίδα νὰ τὰ καύσω εἰς τὴν ἑστίαν
Καὶ τὸ τόξον καὶ τὰ βέλη καὶ τὴν φάρετραν ἀντάμα.»
Οὕτως Πάνδαρος μὲν εἶπεν, ὁ καλος δὲ ὁ Αἰνείας
Ἀπεκρίθη κ' εἶπε ταῦτα.
»Μή με λέγε τοίους λόγους, εἰς τὴν ἅμαξαν δ' ἀνέβα,
Καὶ ἂς ἔλθωμ' ἐναντίον τοῦ θρασέως Διομήδους,
Καὶ τοὺς Τρωϊκοὺς τοὺς ἵππους ἀκριβῶς θέλεις γνωρίσει
Πῶς νὰ διώξωσι γινώσκουν καὶ νὰ φύγουν ὅταν χρήζῃ.
Καὶ ἂν ὁ θεὸς τοῦ δώσῃ νὰ νικήσῃ ὁ Διομήδης,
Οὔτ' οἱ δύο οἱ καλοὶ ἵπποι εἰς τὴν πόλιν δὴ ταχέως
Θέλουσι σὲ φέρει ζῶντα.» Οὕτως εἷς πρὸς ἄλλον εἶπεν,

Κ' εἰς τὴν ἅμαξ' ἀναβάντες μὲ μεγάλην προθυμίαν
Εἶχον τοὺς ταχεῖς τοὺς ἵππους ἴσα πρὸς τὸν Διομήδην.
Σθένελος δ' ὁ καλὸς φίλος τοῦ θρασέως Διομήδους
Ἰδὼν τούτους ἐρχομένους κατὰ τοῦ καλοῦ τοῦ φίλου,
Εἶπε πρὸς τὸν Διομήδην.
»Στράφα ἰδέ, ὦ Διομήδη, ἐξ ὀπίσω τοὺς δύο ἄνδρας,
Πῶρχονται νὰ σὲ φονεύσουν, λέγω Πάνδαρος τοξότης,
Καὶ Αἰνείας ὁ Ἀγχίσου.» Εἶπε Σθένελος τοιαῦτα·
Καὶ στραφεὶς ὁ Διομήδης, καλὰ καὶ πεζὸς ἂν ἦτον,
Ἐκαρτέρει τοὺς δύο τούτους μὲ πολὺν θυμὸν νὰ ἔλθουν.
Κῃ ἀφ' οὗ ἤλθασι πλησίον τρέχοντες ἐν τῇ ἁμάξῃ,
Καὶ ὁ Πάνδαρος μὲν πρῶτος εἶπε πρὸς τὸν Διομήδην.
»Ὦ πολύθυμε Διομήδη, παῖ τοῦ ἀγαθοῦ Τυδέως,
Ἀληθῶς τὸ ταχὺ βέλος δὲν σ' ἐφόνευσε, ὡς θέλω.
Νῦν δὲ θέλω δοκιμάσει μὲ τὸ δόρυ ἂν σ' ἐπιτύχω.»
Εἶπεν ὁ υἱὸς τοῦ Γλαύκου, καὶ τὸ δόρυ του ἀσηκώσας
Ἔπεμψε κατὰ Τυδείδου, κ' ἔκρουσε τὸν Διομήδην·
Εἰς τὴν στρογγυλὴν ἀσπίδα διεπέρασε τὸ δόρυ,
Κ' ἦλθε κῃ ὡς τὸν θώρακά του. Πάνδαρος δ' ἐπάνω εἰς τοῦτα
Ἐπεβόησε μεγάλα. «Ἐφονεύθης, Διομήδη,
Κῃ ἄφηκές μου πολλὴν δόξαν.» Ὁ δὲ Διομήδης εἶπεν
Ἄφοβος πρὸς τὸν ἐχθρόν του.
»Ἔσφαλες, ὦ παῖ τοῦ Γλαύκου, οὐκ ἐπίτυχες οὐδ ὅλως».
Οὕτως εἶπ' ὁ Διομήδης, καὶ τὸ δόρυ του τινάξας
Ἔπεμψέ το κατὰ τούτου, τὸ δὲ δόρυ εἰς τὴν μύτην
Ἦλθε κ' ἔκρουσε τὰ δόντια, καὶ ὁ σίδηρος τοῦ κόντου
Ἔκοψ' ὅλην του τὴν γλῶσσαν, κ' ἔπεσεν ἐκ τῆς ἁμάξης,
Καὶ ἠχήσασιν τὰ ὅπλα, κ' ἐφοβήθησαν οἱ ἵπποι.
Πάνδαρος ἐκεῖ ἀποθνήσκει. Ὥρμησεν δὲ ὁ Αἰνείας
Σὺν ἀσπίδι καὶ τῷ δόρει, φοβηθεὶς μήπως καὶ σύρουν

Οἱ Ἕλληνες τὸν σύντροφόν του· περὶ τοῦ νεκροῦ δ' ἐστάθη,
Κὴ ὥσπερ λέων ὑπερμάχει. Ὁ δὲ Διομήδης τότε
Ἔλαβε μεγάλην πέτραν, τήνπερ οὐδὲ δύο ἄνδρες
Ἤθελαν τὴν ἀσηκώσει ἐκ τῆς γῆς μὲ πολλὴν βίαν,
Ὁ δὲ Διομήδης μόνος μὲ μεγάλην εὐκολίαν,
Μὲ τὴν δεξιάν του χεῖρα ἔῤῥιψε κατὰ Αἰνείου,
Κ' ἔκρουσέ τον εἰς τὴν κλεῖδα τοῦ μηροῦ καὶ τῆς κοιλίας,
Κ' ἔκλασ' ἐκεῖνο τὸ μέρος τοῦ μηροῦ τὰ δύο τὰ νεῦρα.
Ὁ καλὸς δὲ ὁ Αἰνείας ἐκ τοῦ κρούσματος τοῦ λίθου
Ἐγονάτισεν αὐτίκα, κ' εἰς τὴν γῆν εἶχε ἀκομπήσει
Μὲ τὴν χεῖρα τὴν μεγάλην, κ' εἰς τοὺς ὀφθαλμούς του σκότος
Ἦλθε καὶ ἐκάλυψέ τον. Κὴ ἀληθῶς τότες Αἰνείας
Ἐκεῖ ἤθελ' ἀποθάνει.
Ἀλλὰ ἡ Ἀφροδίτη μήτηρ, αὐτ' ἡ θεὰ τῆς ἀγάπης,
Κινδυνεύοντα ἰδοῦσα τὸν Αἰνείαν τὸν υἱόν της,
Ἦλθε καὶ ἐκάλυψέ τον, κ' ἐκ τῆς γῆς ἀσήκωσέ τον
Μὲ μεγάλην εὐκολίαν, ὡς θεὰ μεγάλη ὁποῦ ἦτον,
Κὴ ὥρμησε νὰ τὸν ἐκβάλλῃ ἐκ τὸν κίνδυνον τῆς μάχης,
Φοβηθεῖσα λίαν αὕτη, μήπως καί τις τῶν Ἑλλήνων
Οὕτως πολλὰ σκοτισμένον τὸν φονεύσῃ ὥσπερ ἐχθρόν του.
Ὁ δὲ Διομήδης τότε θεὸν κὴ ἄνθρωπον γνωρίζων,
Εἶδ' αὐτὴν τὴν Ἀφροδίτην βοηθοῦσαν τοῦ παιδιοῦ της,
Κ' ἔκρουσέ την μὲ τὸ δόρυ εἰς τὸ μέρος τῆς παλάμης,
Ὡσὰν τοῦ εἶπε κὴ Ἀθήνη. Αὕτη δὲ ἡ Ἀφροδίτη
Λυπουμένη ἐκ τοῦ πόνου ἔσυρε φωνὴν μεγάλην,
Τὸν δ' Αἰνείαν τὸν υἱόν της ἔῤῥιψεν ἐκ τῶν χειρῶν της.
Ὁ Ἀπόλλων δὲ αὐτίκα ἔσωσε κ' ἐφύλαξέ τον,
Καὶ ἐκάλυψ' ἕνα νέφος περὶ τὸν Αἰνείαν τοῦτον,
Μήπως καί τις τῶν Ἑλλήνων ἄπνοον τὸν καταστήσει.
Ὁ δὲ Διομήδης τότε φωνὴν ἔσυρε μεγάλην

Ἐπ' αὐτὴν τὴν Ἀφροδίτην, κ' εἶπε πρὸς αὐτὴν τοιαῦτα.
»Ὦ θεά μου Ἀφροδίτη, θύγατερ Διὸς μεγάλου,
Μακρὰ φεῦγ' ἐκ τοῦ πολέμου· δὲν σ' ἀρκεῖ ὅτι γυναῖκας
Τὰς δειλὰς γελᾷς τας πάντα; Ἐὰν ἔλθῃς ἐσὺ πάλιν
Εἰς τὴν μάχην τῶν ἀνδρείων θέλω ποίσει νὰ τρομάξῃς
Πάντα τῶν ἀνδρῶν τὴν μάχην, καὶ ἂν τὴν ἀκούσῃς μόνον.»
Οὕτως εἶπ' ὁ Διομήδης. Λυπουμένη Ἀφροδίτη
Πρὸς τὸν οὐρανὸν ὑπάγει. Μεταξὺ δ' ὁ Διομήδης
Ἔλαβε τοὺς ταχεῖς ἵππους τοῦ κρουσμένου τοῦ Αἰνείου,
Κ' ἔδωκέ τους εἰς τοὺς φίλους νὰ τοὺς φέρουν εἰς τὰς νῆας.
Κ' ἐν τοσούτῳ ἡ Ἀφροδίτη εἰς τὸν οὐρανὸν ἀνέβη,
Κ' εἰς τοὺς πόδας τοῦ πατρός της, τοῦ Διὸς τοῦ πολυβρόντου,
Ἔκλαιε καὶ ἀδημόνει. Ὁ δὲ Ζεὺς ἰδὼν μὲν ταύτην,
Ὡς πατὴρ τὴν θυγατέρα ἔλαβεν εἰς ταῖς ἀγκάλαις,
Κ' εἶπε καὶ ἐρώτησέ την.
»Τίς, ὦ θύγατερ καλή μου, ἀπὸ τῶν θεῶν δὴ τούτων
Ἐποισέ σοι τέτοια ἔργα δίχως νὰ ἦσαι σὺ αἰτία;»
Ἀπεκρίθη ἡ Ἀφροδίτη, κ' εἶπε πρὸς τὸν Δία ταῦτα.
»Ὁ θρασὺς ὁ Διομήδης, ὁ υἱὸς ὁ τοῦ Τυδέως,
Μ' ἔκρουσεν εἰς τὴν παλάμην, ὅτι ἐγὼ ἤθελον φυλάξαι
Τὸν Αἰνείαν τὸν υἱόν μου ἐκ χειρῶν τοῦ Διομήδους,
Μήπως καὶ αὐτὸν φονεύσῃ. Δὲν ἔν' πλέον ἀνάμεσά τους
Τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν Τρώων πόλεμος ὥσπερ καὶ πάντα,
Ἀλλὰ νῦν οἱ θνητοὶ οὗτοι Ἕλληνες οἱ ἀνδρειωμένοι
Μὲ θεοὺς νῦν πολεμοῦσι.» Οὕτως εἶπε ἡ Ἀφροδίτη.
Ἡ πολεμικὴ δ' Ἀθήνη, στέκουσα πλησίον ταύτης,
Εἶπε πρὸς τὸν Δία ταῦτα.
»Πάτερ Ζεῦ, τοῦτο ποῦ λέγω, ἐναντίον μὴ τὸ λάβῃς.
Ἀληθῶς ἡ Ἀφροδίτη, τὸ ὁποῖον πράττει πάντα,
Ἦλθε εἴς τινα γυναῖκα τῶν Ἑλλήνων καὶ ὡραίαν,

Ὅπως νὰ τὴν καταπείσῃ νὰ ἀκολουθήσῃ πάλιν
Βάρβαρον ἢ κὴ ἄλλον Πάριν, τοὺς ὁποίους πολλ' ἀγαπάει.
Κὴ αὐτὴ δὲ ἡ καλὴ γυναῖκα τὴν βουλήν της δὲν ἐδέχθη,
Ἀλλὰ μᾶλλον μὲ βελόνῃ τὴν ἐκέντησε 'ς τὴν χεῖρα.
Νῦν δὲ ἡ καλὴ Ἀφροδίτη λέγει, πῶς τὴν εἶχε κρούσει
Ὁ θρασὺς ὁ Διομήδης ἐν τῷ μέσῳ τοῦ πολέμου.
Λέγει ψεύματα, Ζεῦ πάτερ.» Οὕτως εἶπεν ἡ Ἀθήνη.
Ὁ δὲ Ζεύς, πατὴρ ὁ μέγας τῶν θεῶν καὶ τῶν ἀνθρώπων,
Προσγελῶν εἶπε τοιαῦτα πρὸς αὐτὴν τὴν Ἀφροδίτην.
»Ὦ γλυκύτατόν μου τέκνον, δὲν ἐδόθη ἀπὸ τῆς μοίρας
Νἄχῃς ἔννοιαν 'σὰν Ἀθήνη 'ς τὰς πολεμικὰς τὰς πράξεις,
Ἀλλὰ τοὺς ἐρωτικοὺς τοὺς γάμους, κὴ αὐτὰς τὰς σκληρὰς γυναῖκας
Ἔρχοσουν, θεράπευέ τους, ταύτην ἔχεις ἐξουσίαν·
Ὁ δὲ Ἄρης κὴ ἡ Ἀθήνη θέλουν πολεμάει, ὡς πρέπει.»
Οὕτως εἶπον πρὸς ἀλλήλους ὁ πατὴρ κ' αἱ θυγατέραις.
Ἡ δὲ Ἀφροδίτη τότε καθαρίσασα τὸ αἷμα,
Πὤτρεχεν ἐκ τῆς χειρός της, ὑγιὴς εὐθὺς εὑρέθη,
Ὡς θεὰ ἐν εὐκολίᾳ. Ὁ δὲ Διομήδης ἔτι
Τὸν Αἰνείαν ἠκολούθει, τὸν ἐβάστα ὁ Ἀπόλλων·
Κὴ ἀφ' οὗ ἔτι οὐκ ἐδυνήθη πλέον διὰ νὰ φθάσῃ,
Ἀποστάθη κὴ ἄφηκέ τον, κ' εἰς τὸν πόλεμον ἐστράφη.
Ὁ δ' Ἀπόλλων τὸν Αἰνείαν εἰς τὴν πόλιν τοῦ ὑπάγει,
Ὅπου ἦτον ὁ ναός του, καὶ ἐκεῖ τὸν ἀποθόνει.
Καὶ στραφεὶς ἐκεῖθ' Ἀπόλλων εὕρηκεν αὐτὸν τὸν Ἄρην,
Ἔξω ἀπὸ τοῦ πολέμου βλέποντα τὴν δεινὴν μάχην,
Κ' εἶπε πρὸς αὐτὸν τοιαῦτα.
»Ἄρη, Ἄρη ἀνθρωποφόνε, οὐκ ἂν ἔλθῃς ν' ἀποδιώξῃς
Τοῦτον ἄνδρα ἐκ τῆς μάχης, τὸν θρασὺν τὸν Διομήδην,
Ὅστις καὶ μ' αὐτὸν τὸν Δία ἤθελε μονομαχῆσαι;
Πρῶτον ἔκρουσεν εἰς χεῖρα σὺν αὐτῷ τῷ μακρῷ δόρει

Τὴν καλὴν τὴν Ἀφροδίτην, εἶτα κατ' ἐμοῦ ὡρμήθη
Καὶ ἐμὲ διὰ νὰ κρούσῃ.» Οὕτως εἶπεν ὁ Ἀπόλλων.
Ὁ φονευτικὸς δὲ Ἄρης πρὸς αὐτὰς ἦλθε τὰς τάξεις
Τῶν ἀγαπητῶν του Τρώων, κῄ ὥρμησέ τας εἰς τὴν μάχην,
Μεταμορφωθεὶς τὸ σῶμα εἰς Ἀκάμαντα γοργόπουν,
Τῶν Θρᾳκῶν τὸν βασιλέα. Τοὺς υἱοὺς δὲ τοῦ Πριάμου
Ἐξαιρέτως ἐκ τῶν ἄλλων ἐπαρώρμησε 'ς τὴν μάχην,
Κ' εἶπε πρὸς αὐτοὺς τοιαῦτα.
»Ὦ πολεμικοί μου παῖδες τοῦ Πριάμου βασιλέως,
Ὡς πότε θέλετε ἀφήσει τοῦτον τὸν λαὸν τῶν Τρώων
Εἰς τὰς χεῖρας τῶν Ἑλλήνων ἄδικα νὰ τὸν φονεύουν; »
Οὕτως μὲν εἰπὼν ὁ Ἄρης τὴν καρδίαν ἑνὸς ἑκάστου
Ἐπαρώρμησε 'ς τὴν μάχην. Καὶ εὐθὺς αὐτὸς ὁ Ἕκτωρ
Διεπήδησε σὺν ὅπλοις εἰς τὴν γῆν ἐκ τῆς ἁμάξης,
Καὶ συχνὰ σείων τὸ δόρυ ἦλθε εἰς ὅλον τὸν στρατόν του,
Κ' ἐπαρώρμησε καθένα νὰ στραφῇ νὰ πολεμήσῃ.
Κῄ ἀπεστράφησαν οἱ Τρῶες, κ' ἐναντίοι τῶν Ἑλλήνων
Συνεστάθησαν αὐτίκα.
Καὶ οἱ Ἕλληνες δὲ πάλιν ἐκαρτέρεσαν τοὺς Τρῶας.
Καὶ οἱ Αἴαντες οἱ δύο, κῄ Ὀδυσσεύς, κῄ ὁ Διομήδης
Ἐπαρώρμησαν 'ς τὴν μάχην τὴν στρατεῖαν τῶν Ἑλλήνων.
Βασιλεὺς δ' ὁ Ἀγαμέμνων περιέτρεχε τὸ γύρω,
Τὸν λαὸν παρακελεύων νὰ ὁρμήσῃ εἰς τὴν μάχην,
Λέγων πρὸς αὐτοὺς τοιαῦτα.
»Φίλτατοί μου ἄνδρες εἶστε, λάβετ' ἰσχυρὰν καρδίαν,
Κ' ἐντραπεῖσθε εἷς ἀπ' ἄλλον εἰς τὴν μάχην τὴν κακίστην,
Οὐ γὰρ ἔχουσι μὲν δόξαν ὅσοι φεύγουν ἐκ τῆς μάχης.»
Οὕτως εἶπεν Ἀγαμέμνων, κ' ἔῤῥιψε τὸ μακρὸν δόρυ
Κατ' αὐτῶν εὐθὺς τῶν Τρώων, κ' ἔκρουσε τὸν πρῶτον ἄνδρα,
Τὸν ἑταῖρον τοῦ Αἰνείου, τὸν Δηΐκοντα τὸν μέγαν.

Ὅπως νὰ τὴν καταπείσῃ νὰ ἀκολουθήσῃ πάλιν
Βάρβαρον ἢ κὴ ἄλλον Πάριν, τοὺς ὁποίους πολλ' ἀγαπάει.
Κὴ αὐτὴ δὲ ἡ καλὴ γυναῖκα τὴν βουλήν της δὲν ἐδέχθη,
Ἀλλὰ μᾶλλον μὲ βελόνῃ τὴν ἐκέντησε 'ς τὴν χεῖρα.
Νῦν δὲ ἡ καλὴ Ἀφροδίτη λέγει, πῶς τὴν εἶχε κρούσει
Ὁ θρασὺς ὁ Διομήδης ἐν τῷ μέσῳ τοῦ πολέμου.
Λέγει ψεύματα, Ζεῦ πάτερ.» Οὕτως εἶπεν ἡ Ἀθήνη.
Ὁ δὲ Ζεύς, πατὴρ ὁ μέγας τῶν θεῶν καὶ τῶν ἀνθρώπων,
Προσγελῶν εἶπε τοιαῦτα πρὸς αὐτὴν τὴν Ἀφροδίτην.
»Ὦ γλυκύτατόν μου τέκνον, δὲν ἐδόθη ἀπὸ τῆς μοίρας
Νἄχῃς ἔννοιαν 'σὰν Ἀθήνη 'ς τὰς πολεμικὰς τὰς πράξεις,
Ἀλλὰ τοὺς ἐρωτικοὺς τοὺς γάμους, κὴ αὐτὰς τὰς σκληρὰς γυναῖκας
Ἔρχοσουν, θεράπευέ τους, ταύτην ἔχεις ἐξουσίαν·
Ὁ δὲ Ἄρης κὴ ἡ Ἀθήνη θέλουν πολεμάει, ὡς πρέπει.»
Οὕτως εἶπον πρὸς ἀλλήλους ὁ πατὴρ κ' αἱ θυγατέραις.
Ἡ δὲ Ἀφροδίτη τότε καθαρίσασα τὸ αἷμα,
Πῶτρεχεν ἐκ τῆς χειρός της, ὑγιὴς εὐθὺς εὑρέθη,
Ὡς θεὰ ἐν εὐκολίᾳ. Ὁ δὲ Διομήδης ἔτι
Τὸν Αἰνείαν ἠκολούθει, τὸν ἐβάστα ὁ Ἀπόλλων·
Κὴ ἀφ' οὗ ἔτι οὐκ ἐδυνήθη πλέον διὰ νὰ φθάσῃ,
Ἀποστάθη κὴ ἄφηκέ τον, κ' εἰς τὸν πόλεμον ἐστράφη.
Ὁ δ' Ἀπόλλων τὸν Αἰνείαν εἰς τὴν πόλιν τοῦ ὑπάγει,
Ὅπου ἦτον ὁ ναός του, καὶ ἐκεῖ τὸν ἀποθόνει.
Καὶ στραφεὶς ἐκεῖθ' Ἀπόλλων εὕρηκεν αὐτὸν τὸν Ἄρην,
Ἔξω ἀπὸ τοῦ πολέμου βλέποντα τὴν δεινὴν μάχην,
K' εἶπε πρὸς αὐτὸν τοιαῦτα·
»Ἄρη, Ἄρη ἀνθρωποφόνε, οὐκ ἂν ἔλθῃς ν' ἀποδιώξῃς
Τοῦτον ἄνδρα ἐκ τῆς μάχης, τὸν θρασὺν τὸν Διομήδην,
Ὅστις καὶ μ' αὐτὸν τὸν Δία ἤθελε μονομαχῆσαι;
Πρῶτον ἔκρουσεν εἰς χεῖρα σὺν αὐτῷ τῷ μακρῷ δόρει

Τὴν καλὴν τὴν Ἀφροδίτην, εἶτα κατ' ἐμοῦ ὡρμήθη
Καὶ ἐμὲ διὰ νὰ κρούσῃ.» Οὕτως εἶπεν ὁ Ἀπόλλων.
Ὁ φονευτικὸς δὲ Ἄρης πρὸς αὐτὰς ἦλθε τὰς τάξεις
Τῶν ἀγαπητῶν του Τρώων, κ᾽ ὥρμησέ τας εἰς τὴν μάχην,
Μεταμορφωθεὶς τὸ σῶμα εἰς Ἀκάμαντα γοργόπουν,
Τῶν Θρᾳκῶν τὸν βασιλέα. Τοὺς υἱοὺς δὲ τοῦ Πριάμου
Ἐξαιρέτως ἐκ τῶν ἄλλων ἐπαρώρμησε 'ς τὴν μάχην,
Κ' εἶπε πρὸς αὐτοὺς τοιαῦτα.
»Ὦ πολεμικοί μου παῖδες τοῦ Πριάμου βασιλέως,
Ὡς πότε θέλετε ἀφήσει τοῦτον τὸν λαὸν τῶν Τρώων
Εἰς τὰς χεῖρας τῶν Ἑλλήνων ἄδικα νὰ τὸν φονεύουν; »
Οὕτως μὲν εἰπὼν ὁ Ἄρης τὴν καρδίαν ἑνὸς ἑκάστου
Ἐπαρώρμησε 'ς τὴν μάχην. Καὶ εὐθὺς αὐτὸς ὁ Ἕκτωρ
Διεπήδησε σὺν ὅπλοις εἰς τὴν γῆν ἐκ τῆς ἁμάξης,
Καὶ συχνὰ σείων τὸ δόρυ ἦλθε εἰς ὅλον τὸν στρατόν του,
Κ' ἐπαρώρμησε καθένα νὰ στραφῇ νὰ πολεμήσῃ.
Κ᾽ ἀπεστράφησαν οἱ Τρῶες, κ' ἐναντίοι τῶν Ἑλλήνων
Συνεστάθησαν αὐτίκα.
Καὶ οἱ Ἕλληνες δὲ πάλιν ἐκαρτέρεσαν τοὺς Τρῶας.
Καὶ οἱ Αἴαντες οἱ δύο, κ᾽ Ὀδυσσεύς, κ᾽ ὁ Διομήδης
Ἐπαρώρμησαν 'ς τὴν μάχην τὴν στρατείαν τῶν Ἑλλήνων.
Βασιλεὺς δ' ὁ Ἀγαμέμνων περιέτρεχε τὸ γύρω,
Τὸν λαὸν παρακελεύων νὰ ὁρμήσῃ εἰς τὴν μάχην,
Λέγων πρὸς αὐτοὺς τοιαῦτα.
»Φίλτατοί μου ἄνδρες εἶστε, λάβετ' ἰσχυρὰν καρδίαν,
Κ' ἐντραπεῖσθε εἰς ἀπ' ἄλλον εἰς τὴν μάχην τὴν κακίστην,
Οὐ γὰρ ἔχουσι μὲν δόξαν ὅσοι φεύγουν ἐκ τῆς μάχης.»
Οὕτως εἶπεν Ἀγαμέμνων, κ' ἔῤῥιψε τὸ μακρὸν δόρυ
Κατ' αὐτῶν εὐθὺς τῶν Τρώων, κ' ἔκρουσε τὸν πρῶτον ἄνδρα,
Τὸν ἑταῖρον τοῦ Αἰνείου, τὸν Δηΐκοντα τὸν μέγαν.

Εἰς τὸ μέσον τῆς ἀσπίδος διεπέρασε τὸ δόρυ,
Κ' ἦλθε μέσα 'ς τὴν κοιλίαν, κ' ἔπεσεν ἀποθαμένος.
Καὶ στραφεὶς πάλιν Αἰνείας ἐκ τῆς πόλεως τῆς Τροίας,
Μὲ πολὺν θυμὸν μὲν στέκων ἔμπροσθεν εἰς τοὺς προμάχους
Ἄνδρας Ἕλληνας προμάχους διεφόνευσε σὺν δόρει,
Τὸν υἱὸν τοῦ Διοκλῆος καὶ Ὀρσίλοχον ἐκ Κρήτης.
Ὁ δ' Ἀντίλοχος αὐτίκα ὁ καλὸς ὁ Νεστορίδης
Σὺν τῷ τραχυτάτῳ λίθῳ Μύδωνα τότε φονεύει,
Κὴ ὁρμηθεὶς μετὰ τῆς σπάθης ἔκοψε τὴν κεφαλήν του,
Κ' ἔπεσεν ἐκ τῆς ἁμάξης. Ὁ Ἀντίλοχος τοὺς ἵππους
Ἔδωκέ τους εἰς τοὺς φίλους νὰ τοὺς ὑπάγουν εἰς τὰς νῆας.
Βλέπων δὲ ὁ Ἕκτωρ τούτους, εἰς τὰς τάξεις τῶν Ἑλλήνων
Ὥρμησε διὰ νὰ τοὺς λάβῃ, καὶ πολὺς λαὸς τῶν Τρώων
Ἕκτορι ἐπηκολούθει, ἦτον καὶ αὐτὸς ὁ Ἄρης.
Βλέπων δὲ ὁ Διομήδης τοῦτον τὸν κακὸν Ἄρην
Περισσῶς ἐπεφοβήθη, κ' ἐξ ὀπίσω ἀνεχώρει,
Κ' εἶπε πρὸς λαὸν τοιαῦτα.
»Ὦ πολεμισταί μου φίλοι, ἐθαυμάζομεν ἐξόχως
Ἕκτορα τοῦτον τὸν μέγαν, πῶς θρασὺς ὑπῆρχε πάντα.
Ἀλλὰ τίς θεὸς πλησίον τοῦδε πάντα παραστέκει,
Καὶ φυλάττει τὴν ζωήν του; Νῦν δ' αὐτὸς ἐκεῖνος Ἄρης
Μεταμορφωθεὶς τὸ σῶμα εἰς Ἀκάμαντα γοργόπουν,
Τῶν Θρᾳκῶν τὸν βασιλέα, παραστέκει καὶ φυλάττει
Ἕκτορα τὴν Πριαμίδην. Ἀλλὰ στρέφοντες πρὸς Τρῶας
Εἰς τὰ ὀπίσω ἀναχωρεῖτε, μὲ θεοὺς μὴ πολεμᾶτε.»
Οὕτως εἶπ' ὁ Διομήδης. Ἐπλησίασαν οἱ Τρῶες
Κατὰ τούτων τῶν Ἑλλήνων. Τότε μὲν φονεύει ὁ Ἕκτωρ
Ἄνδρας δύο τῶν Ἑλλήνων καὶ τοὺς δύο ἐν μιᾷ ἁμάξῃ.
Τοὺς δ' ἐλέησε πεσόντας Τελαμώνιος ὁ Αἴας,
Καὶ ἐλθὼν πλησίον τούτου ἔρριψ' ἕνα μακρὸν δόρυ,

Κ' ἔκρουσ' Ἄμφιον δὴ τότε εἰς τὸ μέσον τῆς κοιλίας,
Κ' ἐκαρφώθηκε τὸ δόρυ, κ' ἔπεσε κὴ αὐτὸς μὲ τοῦτο
Εἰς τὴν γῆν ἀποθαμένος. Τελαμώνιος δ' ὁ Αἴας
Ἔτρεξε νὰ τὸν ἐκδύσῃ. Κατὰ τούτου δὲ οἱ Τρῶες
Ἔῤῥιψαν πολλὰ κοντάρια, καὶ πολλ' αὐτὸς ἐν ἀσπίδι
Τὰ ἐδέχθηκεν ἀνδρείως, κὴ οὕτως ἀπεστράφη ὀπίσω.
Ἡ κακὴ δὲ μοῖρα τότε τὸν Τλήπόλεμον τὸν μέγαν
Τὸν υἱὸν τοῦ Ἡρακλέους ἔφερέ τον ἐναντίον
'Σ τὸν καλὸν τὸν Σαρπηδόνα· κὴ ὅταν ἦλθασι πλησίον
Ἕνεκα τοῦ φονευθῆναι, ὁ Τληπόλεμος δὴ πρῶτος
Εἶπε πρὸς τὸν Σαρπηδόνα.
»Σαρπηδῶν ὦ ἄρχοντά μου, διατὶ ἔχεις τέτοι' ἀνάγκη.
Νἄλθῃς εἰς τοσοῦτην μάχην ; οὐ γινώσκων πολεμεῖσαι.
Ψεύδονται ὅσοι σὲ λέγουν καὶ υἱὸν σὲ βεβαιόνουν
Νὰ ἦσαι τοῦ Διὸς ἐκείνου, ἀλλ' ὁπόσοι γεννηθοῦσι
Ἀπὸ τοῦ Διὸς μὲν πάντα οὗτοι γίνονται καλοὶ ἄνδρες.
Ἀλλὰ σὺ δειλὸς ὑπάρχεις, τοῖς Τρωσὶ γὰρ οὐ πιστεύω
Νὰ γενῇς ποτὲ βοήθεια· φονευθεὶς δὲ ἐκ χειρῶν μου
Θέλεις πορευθῆ 'ς τὸν ᾅδην.» Καὶ ὁ Τληπόλεμος εἶπ' οὕτως.
Ὁ δὲ Σαρπηδὼν αὐτίκα, ὁ αὐθέντης τῶν Λυκίων,
Ἀπεκρίθη κ' εἶπε οὕτως.
»Ἐὰν καὶ δειλὸν μὲ λέγῃς ἄπειρον καὶ τοῦ πολέμου,
Ταῦτα οὐδ' ὅλως τὰ ψηφίζω· λέγω σου ὅτι θέλεις εὕρει
Φόνον ἀπὸ τῶν χειρῶν μου, καὶ μοῦ θέλεις δώσει δόξαν.»
Σαρπηδὼν μὲν εἶπεν οὕτως, σείσας δὲ τὸ μακρὸν δόρυ,
Κὴ ὁ Τληπόλεμος ὁμοίως. Καὶ τοῦ καθ' ἑνὸς τὸ δόρυ
Ἐκ χειρός του ἐξωρμήθη, καὶ τοῦ Σαρπηδόνος δόρυ
Ἦλθε εἰς τὸν ὠμοπλάτην τοῦ πτωχοῦ τοῦ Τληπολέμου.
Τὸ δὲ Τληπολέμου δόρυ 'ς τὸν μηρὸν τοῦ Σαρπηδόνος
Ἔμεινε ὅλον καρφωμένον.

Καὶ οἱ Ἕλληνες αὐτίκα τὸν Τληπόλεμον ἐκφέρουν
Ἐκ τῆς μάχης τῆς δυστήνου· καὶ ὁμοίως αὐτ' οἱ Τρῶες
Τὸν καλὸν τὸν Σαρπηδόνα, 'ς τὸν μηρὸν πεπερασμένον,
Πρὸς τὸ ἴδιόν του μέρος ἔφεράν τον οἱ συντρόφοι.
Ὀδυσσεὺς δ' ἐπηκολούθει τοὺς συντρόφους του φονεύων·
Κ' εἶδέ τον εὐθέως Ἕκτωρ, κ' ἦλθ' ἀπάνω του ὥσπερ λέων,
Διὰ νὰ βοηθήσῃ τοῦτον. Ὁ δὲ Σαρπηδὼν ἐχάρη
Βλέπων Ἕκτορα πλησίον, κ' ἐλεημονικὸν δὴ λόγον
Πρὸς τὸν Ἕκτορα τότ' εἶπε.
»Ἕκτορ, παῖ τοῦ βασιλέως, εἰς τὰ χέρια τῶν Ἑλλήνων
Μὴ μ' ἀφήσῃς διὰ νὰ γένω σχίσμα καὶ μεγάλη ὕβρις.
Ἀλλὰ νῦν βοήθησόν μοι ν' ἀποθάνω, εἰς τὴν πόλιν
Νὰ μὲ θάψωσι κοσμίως ἡ γυνὴ καὶ τὰ παιδία.»
Σαρπηδὼν μὲν οὕτως εἶπεν, ὁ δὲ Ἕκτωρ ἀνδρειωμένος,
Τίποτε οὐκ ἀπεκρίθη πρὸς αὐτὸν τὸν Σαρπηδόνα,
Ἀλλὰ μετ' ἐπιθυμίας ἐπαρώρμησε 'ς τὸ πρόσθεν,
Ν' ἀποδιώξῃ τοὺς Ἀργείους, καὶ πολλῶν ζωὴν νὰ πάρῃ.
Οἱ τοῦ Σαρπηδόνος φίλοι ἔφερον τὸν Σαρπηδόνα
Εἰς τὸν δρῦν τοῦ Διὸς μέγαν, κ' ἐκεῖ ἅμα πάντες κύκλῳ
Τὸν μηρόν του ἰατρεῦαν. Ὁ δὲ Ἕκτωρ σὺν τῷ Ἄρει
Μετ' ὀργῆς σκληρᾶς καὶ πλείστης τὸν ἀντίθεον κὴ Ὀρέστην
Τεύθραντα καὶ Αἰτωλίον, κὴ ἄλλους πλείστους τῶν Ἑλλήνων
Ἐπεφόνευον ἐν μάχῃ. Βλέπουσα τοῦτο ἡ Ἀθήνη,
Ἡ φιλοῦσα τοὺς Ἀργείους, ἦλθε κ' εὗρε τὸν Τυδείδην
Ὁποῦ ἀνέψυχε τὸ κροῦσμα, τὧχε λάβει εἰς τὸν πλάτην
Παρὰ τοῦ ἐχθροῦ Πανδάρου, κ' εἶπε πρὸς αὐτὸν τοιαῦτα:
»Ὦ παῖ τοῦ ἀγαθοῦ Τυδέως, Διομήδη φίλτατέ μου,
Μὴ ἀδημονῇς τοσοῦτον, διὰ τοῦτο τὸ κροῦσμα πὦχεις,
Ἀλλὰ μᾶλλον νῦν βοήθει τοὺς φιλτάτους σου Ἀργείους.»
Οὕτως εἶπεν ἡ Ἀθήνη. Ὁ δὲ Διομήδης τότε

'Απεκρίθη κ' εἶπε ταῦτα.
»Θύγατερ Διὸς 'Αθήνη, θέλω νὰ εἴπω τὴν ἀλήθειαν,
Καὶ οὐ θέλω νὰ τὸ κρύψω. Οὐ φοβοῦμαι αὐτὴν τὴν μάχην,
Οὐδὲ ὀκνῶ νὰ πολεμήσω, ἀλλ' ἐν τῇ ψυχῇ θυμοῦμαι
Τοὺς μεγάλους ὁρισμούς σου, τούς μοι ἔδωκας τὸ πρῶτον.
Πῶς μοῦ εἶπες μὲ τοὺς ἄλλους τοὺς θεοὺς νὰ μὴ μαχήσω,
Εἰδ' ἂν ἔλθῃ ἡ 'Αφροδίτη νὰ τὴν κρούσω ὅπου τὴν φθάσω.
Κὴ οὕτως ἔποισα, θεά μου. Τώρα δὲ τὸ μετανώθω.
Βλέπων δὲ αὐτὸν τὸν Ἄρην μὲ τὸν Ἕκτορα ἀντάμα
Νᾶλθουσι νὰ πολεμήσουν, ἀνεχώρησα ἐκ τῆς μάχης,
Κὴ ὥρμησα καὶ τοὺς 'Αργείους, πάντες νὰ ἀναστραφῶσι.»
Οὕτως εἶπ' ὁ Διομήδης, ἡ θεὰ δὲ ἡ 'Αθήνη
'Απεκρίθηκεν αὐτίκα.
»Μὴ φοβῆσαι, Διομήδη, οὔτε Ἕκτορα, οὐδ' Ἄρη,
Οὐ τινὰ ἀπὸ τῶν Τρώων, ἔχεις γὰρ πλείστην βοήθειαν
'Εξ ἐμένα τῆς 'Αθήνης· καὶ διὰ βεβαιοσύνην
Καὶ καλλίτερον δικό σου, θέλω ἐκβάλει ἀπὸ τὴν μάχην
Ἅπαντας τοὺς θεοὺς τούτους.» Οὕτως εἶπεν ἡ 'Αθήνη,
Κὴ ὅλους τοὺς θεοὺς αὐτίκα ἔκβαλεν ἀπὸ τὴν μάχην.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΗΣ Ζ' ΟΜΗΡΟΥ ΙΛΙΑΔΟΣ

'Αποχωρήσαντες οἱ θεοὶ ἀπὸ τῶν δύο μερῶν τῶν στρατῶν, οἱ Ἕλληνες φονεύουσι πολλοὺς Τρῶας. Ἕλενος δὲ ὁ ἀδελφὸς τοῦ Ἕκτορος ἐσυμβούλευσε τὸν Ἕκτορα ἵνα ὑπάγῃ εἰς τὴν πόλιν ἀπάνω, καὶ νὰ εἰπῇ τῆς μητρός του τῆς Ἑκάβης νὰ παρακαλέσῃ τὴν θεὰν τὴν 'Αθηνᾶν, καὶ νὰ τῆς δώσῃ μίαν ποδίαν εὔμορφην, διὰ νὰ ἀποδιώξῃ τὸν Διομήδην

ἐκ τὸν πόλεμον. Καὶ ἕως ὑπάγει ὁ Ἕκτωρ εἰς τὴν πόλιν τὴν Τροίαν, ὁ Διομήδης καὶ ὁ Γλαῦκος ποιοῦσιν ἀλλήλως τους φιλίαν, καὶ ἀναγνωρίζονται φίλοι παλαιοὶ ἐκ τῶν προγόνων. Ἕκτωρ δὲ ἀφ' οὗ συνωμίλησε μετὰ τῆς μητρὸς τῆς Ἑκάβης, καὶ τῆς γυναικός του τῆς Ἀνδρομάχης, ἐπιστρέφεται πάλιν εἰς τὸν πόλεμον.

Ἡ μὲν μάχη τῶν Ἀργείων ἐμονώθη καὶ τῶν Τρώων,
Καὶ οὐδεὶς θεὸς ὑπῆρχεν βοηθὸς τῶν δύο πολέμων,
Μοναχοὶ δὲ ἐπολέμουν ἄνθρωποι μὲ τοὺς ἀνθρώπους.
Κὴ ὥρμησαν τὰ δύο μέρη εἰς τὴν μάχην κατ' ἀλλήλων,
Ἀναμέσα τοῦ Σιμοῦντος καὶ τοῦ ποταμοῦ τοῦ Ξάνθου.
Τελαμώνιος δὲ Αἴας, πύργος μέγας τῶν Ἀργείων,
Πρῶτος ἔφθειρε τὴν τάξιν τῶν ἀδικωτάτων Τρώων,
Κ' ἔδωκε φῶς τοῖς συντρόφοις, κρούων ἄριστον δὴ ἄνδρα,
Τὸν Ἀκάμαντα τὸν Μέγαν· κ' εἰς τὴν περικεφαλαίαν
Ἔμπηξε τὸ μακρὸν δόρυ ἀνὰ μέσον τοῦ μετώπου,
Κ' ἔπεσεν ἀποθαμένος. Κὴ ὁ θρασὺς ὁ Διομήδης
Ἄξυλον διαφονεύει, ὁ δ' Εὐρύαλος τὸν Δρῆσον,
Καὶ αὐτὸν τὸν Ὀφελτίον ἐπεφόνευσεν αὐτίκα.
Μενεπτόλεμος δὲ κροῦσεν τὸν Ἀστύαλον τὸν μέγαν.
Ὀδυσσεὺς δὲ τὸν Πιδύτην καὶ Περκώσιον αὐτίκα
Διεφόνευσε σὺν δόρει· Ἀρετάονα δὲ Τεῦκρος,
Ἄντιχος δὲ τὸν Ἀβλῆρον, Ἔλατον ὁ Ἀγαμέμνων.
Ὁ δὲ Λήϊτος ὁ μέγας Φύλακον αὐτὸν φονεύει,
Καὶ Εὐρύπυλος φονεύει τὸν Μελάνθιον σὺν δόρει.
Ἄδρηστον δὲ μετὰ ταῦτα ὁ Μενέλαος λαμβάνει
Ζωντανὸν καὶ δειλιῶντα· ἡ γὰρ ἅμαξά του ἐκλάσθη,
Ὅταν ἔφευγε πρὸς πόλιν, ἐγκρουσθεῖσα εἰς τὸ δένδρον,
Κ' ἔπεσε κ' ἐξεκυλίσθη εἰς τὴν γῆν ἐκ τῆς ἁμάξης·
Καὶ πλησίον αὐτοῦ ἔστη ὁ Μενέλαος σὺν δόρει.
Ἄδρηστος δὲ μετὰ ταῦτα ἔλαβε τὰ γόνατά του

Τοῦ καλοῦ τοῦ Μενελάου, ταπεινὰ παρακαλεῖ τον,
Λέγων πρὸς αὐτὸν τοιαῦτα.
»Ζωντανόν με λάβε, Ἀτρείδη, μήτε θέλεις μὲ φονεῦσαι,
Δέξαι ἄμετρα μὲν δῶρα· χρήματα πολλὰ δὲ κεῖνται
Ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πατρός μου, χρυσὸς, ἄργυρος, καὶ λίθοι·
Κῆ ἀπὸ τῶνδε τῶν χρημάτων ὁ πατὴρ θέλει σοῦ δώσει
Ἀναρίθμητα δὴ δῶρα, ἄν με ζωντανὸν ἀκούσῃ
Εἰς τὰς νῆας τῶν Ἀργείων.» Οὕτως Ἄδρηστος τὸν εἶπεν,
Καὶ κατέπεισεν αὐτίκα τὴν καρδίαν τοῦ Μενελάου,
Κ' ἔμελλεν αὐτὸν νὰ πέμψῃ εἰς τὰς νῆας τῶν Ἑλλήνων,
Ζωντανὸν αὐτὸν τὸν Τρῶα· ἀλλ' αὐτὸς ὁ Ἀγαμέμνων
Ἦλθεν ἐκ τοῦ ἄλλου μέρους, καὶ τὸν ἀδελφὸν ὑβρίσας,
Εἶπε πρὸς αὐτὸν τοιαῦτα.
»Ὦ Μενέλαε ἀδελφέ μου, τί τόσην φροντίδα βάλλεις
Εἰς τοὺς ἄνδρας τοὺς ἐχθρούς σου; Καλὰ σῶπραξαν τὸν οἶκον
Αὐτ' οἱ ἄδικοι οἱ Τρῶες νὰ σ' ἁρπάξουν τὴν Ἑλένην,
Ἀπὸ τῶν ὁποίων οὐ θέλω τινὰς θάνατον νὰ φύγῃ,
Καὶ νὰ λύσῃ τὴν ζωήν του, οὐδ' ἐκεῖνο πῶχει ἡ μήτηρ
Νήπιον εἰς τὴν κοιλίαν οὐδὲ τοῦτο νὰ μὴ ζήσῃ,
Ἀλλὰ πάντες 'ς ἕνα τόπον ἄφαντοι ν' ἀπολεσθῶσι.»
Οὕτως εἶπ' ὁ Ἀγαμέμνων, κ' ἔτρεψε τὸν νοῦν του τότε
Τ' ἀδελφοῦ τοῦ Μενελάου, λέγων μὲν δικαίους λόγους.
Ὁ Μενέλαος αὐτίκα ἄμπωσέ τον ἀπ' ὀμπρός θου
Αὐτὸν Ἄδραστον τὸν Τρῶα, τὸν ὁποῖον ὁ Ἀγαμέμνων
Ἔκρουσεν εἰς τὴν κοιλίαν. Ὁ δὲ Ἄδραστος ἐντεῦθεν
Ἔπεσεν ἀποθαμένος. Νέστωρ δὲ φωνάξας μέγα
'Σ τοὺς Ἀργείους εἶπε ταῦτα.
»Ὦ πολεμικοὶ Ἀργεῖοι, μή τις ὄπισθεν διαμείνῃ,
Ἵνα λάβῃ καὶ τὰ ὅπλα τοῦ ἐχθροῦ ὁποῦ φονεύει.
Ἀλλὰ κτείνωμεν τοὺς ἄνδρας, ἔπειτα μὲ ἡσυχίαν

Τοὺς ἐχθροὺς θέλετ' ἐκδύσει.» Οὕτως εἶπ' αὐτὸς ὁ Νέστωρ,
Τὴν καρδίαν ἑνὸς ἑκάστου ἐπαρώτρυνεν εἰς μάχην.
Τότε οὖν αὐτοὶ οἱ Τρῶες ἤθελ' ἀνεβῆ 'ς τὴν πόλιν
Μὲ πολὺν φόβον καὶ τρόμον, ὑπὸ τῶν πολεμικῶν 'Αργείων
Διωγμένοι ὡσὰν γυναῖκες, εἰμὴ ὁ Ἕλενος ὁ μάντις,
Ὁ υἱὸς δὴ τοῦ Πριάμου εἶχε εἰπῆ ταῦτα 'ς τοὺς δύο,
Εἰς τὸν Ἕκτορα καὶ Αἰνείαν.
»Ἕκτορα μὲν καὶ σὺ Αἰνεία, ἐπειδὴ μεγάλος κόπος
Ἔναι εἰς ἐσᾶς τοὺς δύο νὰ ὀρθώνετε τὴν μάχην,
Σὺν βουλῇ, ὡσὰν σᾶς πρέπῃ, σταματήσετε ἐνθάδε
Ὅλον τὸν λαὸν τῶν Τρώων εἰς τῆς πόλεως τὰς θύρας,
Κἢ αὐτοῦ ἡμεῖς ἀναγκασμένοι θέλομεν τοὺς πολεμήσει.
'Αλλά, σὺ Ἕκτορ, πορεύου νῦν 'ς τὴν πόλιν ὡπλισμένος·
Εἰπὲς δὲ καὶ τῆς μητρός μας νὰ συνάξῃ τὰς γυναῖκας
Νὰ ἀνοίξουσι τὰς θύρας τοῦ ναοῦ τῆς 'Αθηναίης,
Καὶ νὰ φέρῃ μίαν ποδίαν τὴν πολλὰ ὡραιοτάτην
Κ' ἔμπροσθεν αὐτὴν νὰ θέσῃ τῆς θεᾶς τῆς 'Αθηναίης,
Καὶ νὰ τὴν παρακαλέσουν νὰ διώξῃ ἀπὸ τὴν πόλιν
Τὸν θρασὺν τὸν Διομήδην.» Οὕτως μὲν Ἕλενος εἶπεν.
Ὁ δὲ Ἕκτωρ ἀδελφός του κατεπείσθηκε τοὺς λόγους,
Κ' ἐκ τὴν ἅμαξαν αὐτίκα εἰς τὴν γῆν εἶχε ἀπηδήσει,
Καὶ ἐπήγαινε 'ς τὴν πόλιν. Μεταξὺ τοῦ καιροῦ τούτου
Γλαῦκος καὶ ὁ Διομήδης ἀπαντήθηκαν οἱ δυό τους.
Κἢ ὅταν ἦλθασι πλησίον, πρῶτος τότε Διομήδης
Εἶπε πρὸς τὸν Γλαῦκον ταῦτα.
»Τίς, ὦ κάλλιστε, ὑπάρχεις; οὔποτε γὰρ ἔβλεψά σε
Πολεμοῦντα εἰς τὴν μάχην· ἀλλὰ νῦν πολὺ προῆλθες
Πάντων ἔξω ἀπὸ τὴν τάξιν.» Οὕτως εἶπ' ὁ Διομήδης.
'Απεκρίθη δὲ ὁ Γλαῦκος πρὸς αὐτὸν τὸν Διομήδην.
»Ὦ θρασύ μου Διομήδη, ἀλλὰ τί ἐρωτᾷς ποῖος εἶμαι,

Καὶ τὸ γένος μου γυρεύεις; θέλεις δὲ νὰ μάθῃς ποιὸν εἶναι;
Νὰ σ' τὸ πῶ διὰ νὰ τὸ ἔχῃς, καὶ πολλοὶ γὰρ τὸ γινώσκουν.
Ὁ παπποῦς μου ὑπῆρξε ὁ μέγας αὐτὸς ὁ Βελλεροφόντης,
Καὶ Ἱππόλοχον γεννάει, καὶ αὐτὸς ἦν ὁ πατήρ μου.
Καὶ ἐμὲ λέγουσι Γλαῦκον.» Οὕτως μὲν εἶπεν ὁ Γλαῦκος.
Κὴ ὁ θρασὺς ὁ Διομήδης διεγέλασεν αὐτίκα,
Κ' ἔπηξε 'ς τὴν γῆν τὸ δόρυ, καὶ μὲ ἡμερωμένους λόγους
Εἶπε πρὸς τὸν Γλαῦκον ταῦτα.
»'Αληθῶς ἐσύ, ὦ Γλαῦκε, εἶσαι πατρικός μου φίλος.
Ὁ Οἰνεὺς δὲ ὁ παπποῦς μου τοῦτον τὸν Βελλεροφόντην
Εἰς τὸν οἶκον τὸν ἐδέχθη, κ' ἔδωκαν ἀλλήλοις δῶρα.
Ὁ Οἰνεὺς ζωστῆρα ἐδῶκε, κὴ αὐτὸς ὁ Βελλεροφόντης
Ἔδωκε χρυσὸν ποτήρι, τὸ ὁποῖον εἰς τὸν οἶκον
Τὸ φυλάττομεν ἀκόμη. Διὰ τοῦτο νῦν, ὦ Γλαῦκε,
Καὶ ἡμεῖς εἴμεστε φίλοι, ὡσὰν ἦσαν κ' οἱ γονεῖς μας,
Κὴ ὅπου καὶ ἂν εὑρεθῶμεν, ἢ ἀλλοῦ ἢ εἰς τὴν μάχην,
Ἂς μὴ πολεμοῦμεν πλέον· καὶ διὰ καλὴν φιλίαν
Ἂς ἀλλάξωμεν τὰ ὅπλα, νὰ ἰδοῦν κ' οἱ ἄλλοι πάντες
Πῶς ἐκ πατρικῆς φιλίας νῦν ἐγενομέσθε φίλοι.»
Οὕτως εἴπασι κ' οἱ δύο τους. Ἐκ τὴν ἅμαξαν αὐτίκα
Ἐκατέβησαν κ' οἱ δύο τους, καὶ τὰς δεξιάς τους χεῖρας
Ἔλαβον, καὶ πίστι ἐδῶκαν. Τότες οὖν αὐτὸς ὁ Γλαῦκος
Ἔδωκε τὰ χρυσᾶ ὅπλα τοῦ θρασὺ τοῦ Διομήδη.
Πάλιν δὴ κὴ ὁ Διομήδης ἔδωκεν αὐτοῦ τοῦ Γλαύκου
Τὰ σιδήρεά του ὅπλα, κὴ οὕτως ἄλλαξαν οὐκ ἴσα.
Ὁ δὲ Ἕκτωρ ἀφ' οὗ ἦλθε εἰς τὰς θύρας δὴ τῆς Τροίας,
Θυγατέρες καὶ γυναῖκες αὐτὸν Ἕκτορα ἠρώτουν
Διὰ ἀδελφῶν καὶ παίδων, καὶ ἀνδρῶν, ποῦ ἦσαν ς' τὴν μάχην.
Ὁ δὲ Ἕκτωρ εἶπεν ὅλαις νὰ προσεύχωνται ὁμάδι.
Ὅτε δὲ ἦλθεν ὁ Ἕκτωρ 'ς τὸν βασιλικόν του οἶκον,

Ηλθε ἡ μήτηρ ἡ Ἑκάβη ἐναντίον τοῦ υἱοῦ της,
Κ' ἔλαβέ του καὶ τὴν χεῖρα, κ' εἶπε πρὸς αὐτὸν τοιαῦτα.
»Ἕκτορ, τέκνον φίλτατόν μου, διατὶ ἄφηκες τὴν μάχην;
Μήνα οἱ κακοὶ Ἀργεῖοι φθείρουσι πλεῖστον τοὺς Τρῶας,
Καὶ ἐκύκλωσαν τὴν πόλιν, καὶ σὺ ἦλθες εἰς τὸν οἶκον
Ναὺχηθῇς τοὺς θεοὺς πάντας; Ἀλλὰ μέν' ἐδῶ, υἱέ μου,
Οἶνον διὰ νὰ σοῦ φέρω τῷ Διὶ νὰ θυσιάσῃς,
Ἔπειτα κὴ ἂν αὐτὸ πίῃς πλεῖστα θέλει σὲ ὠφελέσει.»
Πρὸς αὐτὴν δὲ ἀπεκρίθη ὁ θρασὺς ὁ Ἕκτωρ τότε.
»Μῆτερ, μὴ μοῦ φέρῃς οἶνον, οὐ γὰρ ἔναι πρέπον τοῦτο
Τῷ Διὶ νὰ θυσιάσω μὲ τὰ χέρια αἱματωμένα.
Ἔπειτα οὐ θέλω πίνειν, ὅτι εἶμαι κοπιασμένος.
Ἀλλὰ σὺ μῆτερ καλή μου, σύναξε τὰς γρῆας γυναῖκας,
Καὶ ἀνοίξετε τὰς θύρας τοῦ ναοῦ τῆς Ἀθηναίης·
Φέρε καὶ μίαν ποδίαν τὴν πολλὰ ὡραιοτάτην,
Κ' ἔμπροσθεν τῆς Ἀθηναίης βάλλετέ την ὡσὰν πρέπῃ,
Καὶ παρακαλέσετέ την νὰ διώξῃ ἀπὸ τὴν πόλιν
Τὸν θρασὺν τὸν Διομήδην. Ἀλλὰ σὺ μῆτερ, πορεύου
Πρὸς ναὸν τῆς Ἀθηναίης, ἐγὼ δ' ἔρχομαι 'ς τὸν Πάριν,
Εἰς τὴν μάχην νὰ τὸν κράξω, ἂν θελήσῃ νὰ μὲ ἀκούσῃ
Νἄλθῃ καὶ νὰ πολεμήσῃ, ὅπου ἡ γῆ νὰ τὸν κατέπιε·
Καὶ γὰρ ὁ θεὸς μεγάλην βλάβην ἔτρεφε τοῖς πᾶσι
Τοῖς Τρωσὶ καὶ τῷ Πριάμῳ, κὴ ὅλοις του τοῖς αὐταδέλφοις.
Ἐὰν ἔβλεπον, ὦ μῆτερ, τὸν αὐτάδελφόν μου Πάριν
Πὤγινεν αἰτία τῆς μάχης, νὰ ὑπήγαινεν 'ς τον ᾅδην,
Ἤθελἄχει χαρὰν πλείστην.» Οὕτως ἔλεξεν ὁ Ἕκτωρ.
Ἡ δὲ μήτηρ ἡ Ἑκάβη ἦλθε εἰς τὸν θάλαμόν της,
Κ' ἔκβαλε καὶ μίαν ποδίαν, σὺν ταῖς ἄλλαις ταῖς γυναίκαις
'Σ τὸν ναὸν. εὐθὺς ἐφέραν, τὴν Ἀθήνην ἐπαρακάλουν
Νὰ διώξῃ ἀπὸ τὴν πόλιν τὸν θρασὺν τὸν Διομήδην.

Οὕτως εὔχοντο αἱ γυναῖκες, ἡ θεὰ δὲ ἡ Ἀθήνη
Τὰς εὐχὰς οὐκ ἂν ἐδέχθη, οὐδὲ 'ποῖσε τὸ ἐζήτουν.
Ὁ δὲ Ἕκτωρ ἐπορεύθη εἰς τοῦ Πάριδος τὸν οἶκον,
Κ' εὗρε αὐτὸν τὸν καλὸν Πάριν εὐτρεπίζοντα τὰ ὅπλα,
Θώρακα καὶ τὴν ἀσπίδα καὶ τὴν περικεφαλαίαν.
Ἡ δ' Ἑλένη ἡ ὡραία παρεκάθητο πλησίον
Μὲ ταῖς δούλαις της 'ς τὸν Πάριν. Καὶ ἰδὼν τοῦτον ὁ Ἕκτωρ
Σὺν ὑβριστικοῖς δὴ λόγοις εἶπε πρὸς αὐτὸν τοιαῦτα·
»Ἄτυχε, δειλέ, ὦ Πάρι, διατὶ ὡσὰν γυναῖκα
Πόλεμον καὶ μάχην φεύγεις; Διὰ σὲ νῦν πολεμοῦμεν
Ἡμεῖς οἱ λοιποὶ οἱ Τρῶες, καὶ σὺ κάθεσαι 'ς τὸν οἶκον.
Ἀλλὰ τάχιστα ἀνάστα, ὅτι οἱ Ἕλληνες ἐφθάσαν
Εἰς τῆς πόλεως τὰς θύρας.» Οὕτως ἔλεξεν ὁ Ἕκτωρ.
Ὁ δὲ Πάρις ἀπεκρίθη πρὸς τὸν Ἕκτορα τοιαῦτα.
»Τί μὲ ὑβρίζεις, ἀδελφέ μου, οὐ γὰρ εἶμαι ἐγὼ αἰτία,.
Ἀλλ' αὐτὴ ἡ γυνὴ Ἑλένη, πῶναι τόση ὡραιοτάτη,
Μ' ἔκαμε καὶ διαμένω εἰς τὸν οἶκον 'σὰν γυναῖκα.»
Οὕτως ἔλεξεν ὁ Πάρις, ὁ δὲ Ἕκτωρ ἀπεκρίθη
Πρὸς τὸν ἀδελφόν του Πάριν.
»Ἄμε τάχιστ' ἀδελφέ μου, εἰς τὸν πόλεμον, ὦ Πάρι,
Καὶ μηδὲν βραδύνῃς τόσον, οἱ ἐχθροὶ γὰρ πολεμοῦσι
Εἰς τῆς πόλεως τὰ τείχη· μεταξὺ δ' ἐγὼ ὑπάγω
Νaὕρω καὶ τὴν Ἀνδρομάχην, καὶ τὸν ἀκριβὸν υἱόν μου
Διὰ νὰ τοὺς ἰδῶ ὀλίγον, νὰ τοὺς παύσω ἀπὸ τὴν λύπην.»
Οὕτως ἔλεξεν ὁ Ἕκτωρ· ὁ Ἀλέξανδρος αὐτίκα
Πρὸς τῆς πόλεως τὰς πύλας, ὅπου οἱ Τρῶες ἐπολέμουν,
Ὥρμησεν μὲ προθυμίαν. Πρὸς τὸν οἶκόν του ὁ Ἕκτωρ
Ἐπορεύθηκε εὐθέως, τὴν γυναῖκά του νὰ εὕρῃ
Τὴν καλὴν τὴν Ἀνδρομάχην· κ' ἦλθε καὶ οὐχ εὕρηκέ την.
Ἀλλ' οἱ δοῦλοί του τοῦ εἶπαν πῶς ὑπῆγεν εἰς τὸ τεῖχος

«Σὲ τὸν Ἕκτορα νὰ ἴδῃ καὶ τοὺς ἐλοιποὺς τοὺς Τρῶας.
Ἐφοβᾶτο λίαν αὔτη τίποτε νὰ μὴ συνέβῃ.»
Καὶ ἀκούσας ταῦτα Ἕκτωρ ὥρμησε πάλι 'ς τὸ τεῖχος.
Κ' εὕρηκε τὴν Ἀνδρομάχην ἔχουσαν ἐν ταῖς ἀγκάλαις
Τὸν πολλ' ἀκριβὸν υἱόν της. Οὗτος μὲν ἰδὼν τὸν παῖδα
Μετὰ σιωπῆς γελάει, ἡ δὲ Ἀνδρομάχη τούτου
Κλαίουσα στέκει πλησίον, καὶ τὴν χεῖρά του λαμβάνει,
Κ' εἶπε πρὸς αὐτὸν τοιαῦτα.
»Ἄτυχ' Ἕκτορ ἀνδρειωμένε, ἡ μεγάλη ἡ δύναμίς σου
Παντελῶς σὲ θέλει φθείρει· καὶ τὸν νήπιόν σου παῖδα
Καὶ ἐμὲ τὴν κακομοῖραν οὐ ποσῶς ἐλεημονᾶσαι.
Καὶ ἂν τίποτε συνέβῃ εἰς ἐσὲ, καλέ μου Ἕκτορ,
Κάλλιόν μου θέλει εἶστεν νἄλθω καὶ ἐγὼ 'ς τὸν ᾅδην.
Οὐ γὰρ ἔχω ἡδονὴν ἄλλην, ἐὰν ἀποθάνῃς, Ἕκτορ.
Οὔτε μὲν ἔχω πατέρα ἀληθῶς, οὔτε μητέρα.
Καὶ γὰρ Ἀχιλλεὺς ὁ μέγας ἔκτανε καὶ τὸν πατέρα,
Καὶ τὴν πόλιν του τὴν Θήβαν ὅλην ἐξερήμασέ την.
Ἑπτὰ εἶχον αὐταδέλφους, κ' ἐν μιᾷ ἡμέρα πάντες
Ἐπορεύθησαν εἰς ᾅδην ἐκ χειρῶν τοῦ Ἀχιλλέως.
Ἡ ἀθλία δέ μου μήτηρ βλέπουσα τοιούτους φόνους
Ἀποθνήσκει κὴ αὐτὴ τότε· σὺ δ' ἀγαπητέ μου Ἕκτορ,
Μήτηρ καὶ πατὴρ ὑπάρχεις, καὶ ἀνὴρ, αὐτάδελφός τε.
Ἄγε νῦν ἐλέησόν με, μεῖνε καὶ σὺ αὐτοῦ 'ς τὴν πόλιν,
Τάξον τὸν λαόν σου μέσα, καὶ πολέμ' ἀπὸ τὰ τείχη.
Μηδ' ἀψίθυμος τοσοῦτον γίγνου, καὶ προμάχου τόσον,
Μήπως τὸν υἱόν σου ποίσῃς ὀρφανὸν καὶ μὲ δὲ χήρα.»
Ἡ μὲν Ἀνδρομάχη τότε ἔλεγξε τοιούτους λόγους,
Ὁ δὲ Ἕκτωρ ἀπεκρίθη πρὸς τοὺς γυναικός του λόγους.
»Ταῦτα πάντα μὲν, ὦ γύναι, καὶ ἐγὼ λογίζομαί τα,
Ἀλλ' ἐντρέπομαι δὲ λίαν ὅλον τὸν λαὸν τῶν Τρώων,

Μήπως κ' ἴδωσί με πάντες πῶς τὸν πόλεμον ἐκφεύγω,
Κὴ ὡς δειλὸν θέλουν μὲ κρίνει· οὐδὲ τοῦτο ἡ καρδιά μου
Λέγει μου τόδε νὰ ποίσω, ἐπειδὴ ἔμαθον νὰ ἦμαι
Ἐν πολέμῳ ἀνδρειωμένος, καὶ μετὰ τῶν πρώτων Τρώων,
Νὰ προμάχωμαι ὡς λέων, καὶ τὴν δόξαν τὴν μεγάλην
Τοῦ Πριάμου τοῦ πατρός μου, τὴν ἐμὴν δὲ τοῦ ἀνδρός σου
Πρὸ τῶν πάντων νὰ φυλάξω· τοῦτο γὰρ ὀρθῶς γινώσκω,
Ἔσται καὶ ἡμέρα μία, ὅταν Ἴλιος ἡ πόλις,
Κὴ ὁ λαὸς ὁ τοῦ Πριάμου ἀπολέσονται μὲν ὅλοι.
Ἀλλ' οὐ τόσον γὰρ μοῦ μέλει τοῦ Πριάμου καὶ Ἑκάβης,
Τῶν ἰδίων μου γονέων, ἢ τῶν ἀδελφῶν μου τόσον,
Ὅσον σοῦ τῆς γυναικός μου τῆς ἰδίας τῆς ψυχῆς μου·
Διὰ σὲ γὰρ πολεμίζω, καὶ κακοπαθῶ συχνάκις,
Μήπως οἱ Ἀχαιοὶ τὴν Τροίαν λάθρ' ἀνάβωσι τὴν νύκτα,
Καὶ φονεύσωσι τοὺς Τρῶας, καὶ σὲ ποίσουσι μὲν δούλην,
Ἄξωσι κ' εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ 'κεῖ φέρεις ἐκ τῆς κρήνης
Ὕδωρ τοῖς σαυτοῦ δεσπόταις. Εἴθε πρότερον, θεέ μου,
Νὰ κατέβω 'γὼ 'ς τὸν ᾅδην πρὶν ν' ἀκούσω τὸν κλαυθμόν σου,
Καὶ συρμὸν τῆς δουλοσύνης.» Ἔλεξε τοιαῦτα Ἕκτωρ,
Καὶ τὰς χεῖράς του ἐκτείνας ἵνα λάβῃ τὸν υἱόν του.
Φοβηθεὶς δ' ὁ Ἀστυάναξ εἰς τὸ στῆθος τῆς μητρός του
Ἐπεκρύφθηκεν ὡς νήπιον, φοβηθεὶς τὴν κόρυθά του,
Καὶ τὸ σιδηρόν του σάκος, καὶ ἐγέλασεν αὐτίκα
Ὁ πατὴρ κ' ἡ φίλη μήτηρ· καὶ τὴν περικεφαλαίαν
Εἰς τὴν γῆν εἶχε ἀποθέσει καὶ τὸ ἔκλαμπρόν του σάκος,
Καὶ τὸν παῖδά του λαμβάνει ἐν χερσὶ κ' ἐφίλησέ τον,
Πρὸς θεοὺς εὐχήθη τάδε.
»Ζεῦ, κ' ὑμεῖς θεοὶ οἱ ἄλλοι, δότε τοῦτον τὸν υἱόν μου
Νὰ γενῇ, σὰν τὸν πατέρα, νὰ φονεύῃ τοὺς ἐχθρούς του,
Νὰ χαρῇ κὴ αυτὴ ἡ μήτηρ.» Οὕτως ἔλεξεν ὁ Ἕκτωρ,

Καὶ τὸν ἀκριβόν του παῖδα εἰς τὰς χεῖρας τῆς μητρός του
Ἔβαλε μὲ πολὺ σπλάγχνος· κὴ αὕτη δὲ ἡ Ἀνδρομάχη
Τὸν υἱὸν εὐθὺς ἐδέχθη, κλαίουσα κὴ ἀδημονοῦσα.
Ὁ δ' ἀνὴρ ἐλεημονήθη· βλέπουσα ταύτην νὰ κλαίῃ,
Ἔλαβέ την ἐκ τὰς χεῖρας, κ' εἶπε πρὸς αὐτὴν τοιαῦτα.
»Ὦ δειλή μου Ἀνδρομάχη, διατὶ λυπᾶσαι τόσον;
Οὐδεὶς ἄνθρωπος ἐκφεύγει νὰ μὴ πορευθῇ εἰς ᾅδην,
Καὶ δειλὸς καὶ ἀνδρειωμένος. Ἀλλὰ ἄμε σὺ 'ς τὸν οἶκον,
Καὶ τὰ ἔργα σου ἀγωνίζου ἀργαλεῖον καὶ ἠλακάτην,
Κέλευε καὶ ταῖς σαῖς δούλαις νὰ ποιοῦσι τὴν δουλιάν τους,
Τὸν δὲ πόλεμον οἱ ἄνδρες ἀγωνίζονται 'σὰν πρέπει.»
Οὕτως ἔλεξεν ὁ Ἕκτωρ, τὴν δεινὴν τὴν κόρυθά του
Ἔβαλεν 'ς τὴν κεφαλήν του. Ἡ καλὴ δὲ Ἀνδρομάχη
Πρὸς τὸν οἶκόν της ὑπάγει μὲ κλαυθμὸν πολὺν καὶ θρῆνον.
Κὴ ἀφ' οὗ ἦλθε ἡ Ἀνδρομάχη εἰς τὸν ὑψηλόν της οἶκον,
Εὗρε μέσα πολλὰς δούλας, κ' εἶδάν την αὐτὴν νὰ κλαίῃ.
Κ' ἔχυσαν ὅλαις τὰ δάκρυα, καὶ τὸν Ἕκτορα ἔκλαιαν
Ζωντανὸν καὶ ἔτι σῶον. Μεταξὺ δὲ κὴ αὐτὸς Ἕκτωρ
Ἔφθασε τότε 'ς τὴν μάχην, κ' εἶδάν τον ὡς λαμπρὸν ἄστρον
Ὅλ' οἱ Τρῶες ὡσὰν ἦλθε.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΗΣ Η΄ ΟΜΗΡΟΥ ΙΛΙΑΔΟΣ.

Ἕκτωρ φονεύει πολλοὺς ἐκ τῶν Ἑλλήνων, καὶ ὁ ἀδελφός του ὁ Ἕλενος ὁ μάντις κελεύει αὐτὸν τὸν Ἕκτορα νὰ καλέσῃ τινὰ ἀπὸ τῶν Ἑλλήνων νὰ μονομαχήσῃ· καὶ οὕτως ποιεῖ ὁ Ἕκτωρ· καὶ θέλοντες πολλοὶ ἀπὸ τῶν Ἑλλήνων νὰ πολεμήσωσι μὲ τὸν Ἕκτορα ἔῤῥιξαν λα-

χνούς, καὶ ἔγγιξε τοῦ Αἴαντος νὰ πολεμήσῃ. Καὶ πολεμοῦντες οἱ δύο, ἤγουν ὁ Αἴας καὶ ὁ Ἕκτωρ, οἱ κήρυκες τοὺς ἀναπαύουσι, καὶ τοὺς χωρίζουσι. Καὶ ἡ νὺξ ἔλυσε τὴν μάχην, καὶ εἷς πρὸς τὸν ἄλλον ἐχάρισαν δῶρα. Ἔπειτα τὴν ἐπαύριον οἱ Ἕλληνες ἔποισαν τεῖχος μακρὸν, τὸ ὁποῖον ἐκύκλωσε τὰς νῆας, καὶ αὐτοὺς ἐφύλαττε. Καὶ καθ' ἕνα μέρος, ἤγουν οἱ Ἕλληνες κ' οἱ Τρῶες, ἔλαβε τοὺς ἐδικούς του τοὺς νεκροὺς, ὁποῖοι εἶχαν ἀποθάνει τὴν προτέρην ἡμέραν, καὶ ἔκαυσαν αὐτοὺς, ὡσὰν ἦτον ἡ τάξις.

Τότε οὖν αὐτὸς ὁ Ἕκτωρ ἔμπροσθεν τῶν ἄλλων Τρώων
Μὲ ἐπιθυμίαν πλείστην τὸν Ἠΐωνα φονεύει,
Μὲ τῷ ἠκονισμένῳ δόρει 'ς τὸν λαιμὸν δὲ ἔκρουσέ τον,
Κ' ἐξέβηκ' ἡ ψυχή του. Καὶ ὁ Γλαῦκος ἐκ δευτέρου
Τὸν Ἰφίνοον φονεύει, καὶ ἔπεσεν ἀποθαμένος
Ἐκ τῆς ταχεινῆς ἁμάξης. Κὴ ὡς οὖν εἶδε ἡ Ἀθήνη
Φονευμένους τοὺς Ἀργείους εἰς τὴν δεινοτάτην μάχην,
Ἐκ τοῦ οὐρανοῦ κατέβη, κ' εἰς τὴν Τροίαν εὐθὺς ἦλθε,
Τὸν Ἀπόλλωνα δὲ εὗρεν καθεζόμενον 'ς τὰ τείχη
Καὶ τὸν πόλεμον δρῶντα, κ' εἶπε πρὸς αὐτὸν τοιαῦτα.
»Ἄπολλον ὦ ἀδελφέ μου, τὴν ὀργὴν παρόξυνέ την
Ἕκτορος τοῦ ἀνδροφόνου, νὰ καλέσῃ ἐξ ἐναντίας
Τινὰ Ἕλλην' ἀνδρειωμένον, μόνοι νὰ μονομαχήσουν,
Οὕτως ἴσως ἤθελε παύσει αὐτὴ ἡ κακίστη μάχη.»
Οὕτως εἶπεν ἡ Ἀθήνη, ὁ Ἀπόλλων δὲ αὐτίκα
Εἰς τὴν στρατειὰν τῶν Τρώων ἦλθε καὶ μεταμορφώθη
'Σ Ἕλενον τὸν ἀδελφόν του, κ' εἰς τὸν Ἕκτορα γὰρ στέκει
Καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν τοιαῦτα.
»Ὦ υἱὲ Πριάμου Ἕκτορ, ἀδελφέ μου ἀνδρειωμένε,
Μὴ νὰ μοῦ πεισθῇς ὀλίγον τοῦ καλοῦ τοῦ ἀδελφοῦ σου,
Ποῖσε ἄλλους νὰ καθίσουν τούς τε Ἕλληνας καὶ Τρῶας,
Κάλεσον εἰς τοὺς Ἀργείους ὁποῖος ἔναι ἀνδρειωμένος,

Μόνοι οἱ δύο νὰ πολεμῆτε. Ποῖσε τὸ σὲ λέγω, Ἕκτορ,
Οὐ γὰρ ἔφθασ' ὁ καιρός σου 'ς τὸν παρὸν νὰ ἀποθάνῃς.»
Οὕτως εἶπεν ὁ Ἀπόλλων. Ἕκτωρ δὲ πολλὰ ἐχάρη
Τέτοιον λόγον ἐπακούσας· καὶ ἐλθὼν 'ς τοὺς μέσους Τρῶας,
Τὰς στρατείας τούτων ἐκράτειε μὲ τῷ δόρει τῷ μακρῷ του,
Καὶ εὐθὺς ἐσταματῆσαν. Πάλιν δὲ ὁ Ἀγαμέμνων
Ἐπεκράτειε τοὺς Ἀργείους. Ἕκτωρ δὲ σταθεὶς 'ς τὸ μέσον,
Μὲ βοῇ μεγάλῃ εἶπεν πρὸς τὰς στρατειὰς τὰς δύο.
»Ἄκουτ' Ἕλληνες καὶ Τρῶες, τάπερ ἔχω εἰς τὸν νοῦν μ[illegible]
Ὁ μὲν Ζεὺς ὁ πατὴρ πάντων οὐκ ἐτέλεσε τοὺς ὅρκους,
Ἀλλὰ βλαβερὰ βουλεύει εἰς τοὺς δύο μας διὰ νὰ βάλλῃ,
Ὥστε ἢ ὑμεῖς Ἀργεῖοι λάβει θέλετε τὴν Τροίαν,
Ἢ αὐτοὶ ἐκ τῶν χειρῶν μας θέλετε φθαρῆ 'ς τὰς νῆας.
Εἰς ἐσᾶς γὰρ ἔναι ἄνδρες ἀνδρειωμένοι τοῦ πολέμου,
Ὅντιν' ἀπὸ τῶν ὁποίων ἡ καρδία του τὸν κελεύει
Μετ' ἐμοῦ μονομαχῆσαι, νῦν ἂς ἔλθῃ εἰς τὸ μέσον,
Τὴν ἀνδρείαν του νὰ δείξῃ. Οὕτως δὲ λέγω καὶ τοῦτο,
Καὶ ὁ Ζεὺς ἂς ἔναι μάρτυς· ἂν ἐκεῖνος μὲ φονεύσῃ
Μὲ τὸ μακροκόνταρό του, ἅπαντα τὰ ὅπλ' ἂς λάβῃ,
Κ' εἰς τὰς νῆας ἂς τὰ φέρῃ, τὸ δὲ ἄψυχόν μου σῶμα
Εἰς τοὐπίσω ἂς τὸ δώσῃ, ὅπως ὁ πατὴρ κ' οἱ Τρῶες
Κ' ἡ γυναῖκά μου ἡ φιλτάτη νὰ μὲ καύσωσι 'σὰν πρέπῃ.
Ἂν ἐγὼ αὐτὸν φονεύσω, κὴ ὁ Ἀπόλλων νὰ μοῦ δώσῃ
Δόξαν ὑπὲρ ὅλους τοὺς Τρῶας, θέλω λάβει ὅλα τὰ ὅπλα,
Καὶ τὰ θέλω φέρ' εἰς Τροίαν 'ς τὸν ναὸν νὰ τὰ κρεμάσω
Τοῦ Ἀπόλλωνος τοξότου, τὸ δὲ ἄψυχόν του σῶμα
Εἰς τοὺς Ἕλληνας νὰ δώσω, θέλουν ποίσει ἕνα τάφον
Εἰς τὴν παραθαλασσίαν ὅλ' οἱ φίλοι του οἱ Ἀργεῖοι.»
Οὕτως ἔλεξεν ὁ Ἕκτωρ· κ' ἐκ τῶν Ἀχαιῶν εὐθέως
Ἀσηκώθησαν ἐννέα, οἱ πανάριστοι τῶν ἄλλων·

Πρῶτος μὲν ὁ Ἀγαμέμνων, δεύτερος ὁ Διομήδης,
Κ' οἱ δύο Αἴαντες ἀνδρεῖοι, καὶ Ἰδομενεὺς ὁ πέμπτος,
Ἕκτος καὶ ὁ Μηριόνης, καὶ Εὐρύπυλος μὲ ταῦτον,
Ὄγδοος κὴ αὐτὸς ὁ Θόας, κὴ ὁ Ὀδυσσεὺς δὲ μετὰ τούτων.
Ἀσηκώθησαν αὐτοὶ ὅλοι, κ' ἤθελον νὰ πολεμήσουν
Μὲ τὸν Ἕκτορα τὸν μέγα. Καὶ ἰδὼν τούτους ὁ Νέστωρ,
Θέλοντας τοῦ πολεμῆσαι μετὰ πλείστης προθυμίας,
Εἶπε πρὸς αὐτοὺς τοιαῦτα.
»Ῥίξετε λαχνοὺς οἱ πάντες, κὴ ὅποιος λάβει τὸ σημεῖον
Οὗτος θέλει πολεμήσει, καὶ μεγάλην δόξαν βάλλει
Εἰς τοὺς ἅπαντας Ἀργείους, καὶ αὐτὸς θέλει ὠφελέσει
Τὴν ψυχήν του, ἐὰν φύγῃ ἐκ τῆς κρατερᾶς τῆς μάχης.»
Οὕτως ἔλεξεν ὁ Νέστωρ, κὴ ὁ καθεὶς λαχνὸν ἐποῖσε,
Κ' εἰς τὴν περικεφαλαίαν τοῦ Ἀτρείδου βασιλέως
Εἶχαν βάλλει τὸ σημεῖον· κ' οἱ λαοὶ εὔχοντο τότε
Ἐς τοὺς θεοὺς τοὺς οὐρανίους, ἀσηκώσαντες τὰς χεῖρας,
Τοῦτο λέγων ὁ καθείς τους.
»Πάτερ Ζεῦ θεῶν κὴ ἀνθρώπων, δὸς νὰ λάβῃ τὸ σημεῖον
Ἢ αὐτὸς ὁ θρασὺς Αἴας, ἢ ὁ ἄξιος Διομήδης,
Ἢ αὐτὸς ὁ Ἀγαμέμνων βασιλεὺς τοῦ στρατοῦ ὅλου.»
Οὕτως εὔχετο τὸ πλῆθος, κ' ἐκ τῆς περικεφαλαίας
Τὸν λαχνὸν ἔβγαλ' ὁ Νέστωρ ὁποῖον ἤθελον οἱ πάντες.
Ἦλθε αὐτὸ γὰρ τὸ σημεῖον Αἴαντος δὴ τοῦ θρασέος.
Καὶ ἰδὼν τοῦτο ὁ Αἴας ὑπὲρ φύσιν τότ' ἐχάρη,
Κ' εἶπε πρὸς τοὺς πάντας ταῦτα.
»Ὦ ὑμεῖς φίλοι Ἀργεῖοι, ὁ λαχνὸς εἰς ἐμὲ ἦλθε,
Καὶ ἐγὼ πολλὰ μὲν χαίρω, ἀληθῶς διατὶ νομίζω
Ἕκτορα νὰ τὸν νικήσω. Ἀλλὰ ἄγετε, ὦ φίλοι,
Ὥστ' ἐγὼ νὰ 'νδυθῶ ὅπλα, εὔχεσθ' ἐσεῖς ἐν τοσούτῳ
Τὸν οὐράνιον τὸν Δία νὰ μοῦ δώσῃ τέλειαν νίκην.»

Οὕτως ἔλεξεν ὁ Αἴας, κὴ ὁ στρατὸς αὐτίκα ἅπας
Εὔχετο αὐτὸν τὸν Δία, τοῦτο λέγων ὁ καθείς τους.
»Πάτερ Ζεῦ θεῶν κ' ἀνθρώπων, δὸς τοῦ Αἴαντος νὰ λάβῃ
Νίκην, καὶ μεγάλην δόξαν· καὶ ἂν τὸν Ἕκτορ' ἀγαπάῃς,
Καὶ φροντίζῃς διὰ τοῦτον, δὸς 'ς τοὺς δύο δύναμιν ἴσην,
Καὶ τῆς νίκης ὅμοιαν δόξαν». Οὕτως ἔλεξε τὸ πλῆθος.
Αἴας δὲ εὐθὺς ὡπλίσθη μὲ τὰ ἔκλαμπρά του ὅπλα,
Κὴ ὥρμησεν εὐθὺς 'ς τὸ μέσον, καὶ τοὺς πόδας του ἐκίνει
Καὶ μακρὰ ἐπεριπάτειε, σείων τὸ μακρόν του δόρυ.
Καὶ ἰδόντες τοῦτον Τρῶες ἔλαβον μεγάλον φόβον,
Κὴ αὐτὸς Ἕκτωρ ἐφοβήθη, οὐδ' ἐδύνατο ἀναστρέψαι
Εἰς τὸ στράτευμα ὀπίσω, ὅτι αὐτὸς ἦτον αἰτία
Εἰς τὴν μάχην νὰ τὸν κράξῃ. Αἴας δὲ πλησίον ἦλθε
Φέρων σάκος ὥσπερ πύργον, καὶ τὸν Ἕκτορα προσβλέψας,
Εἶπε πρὸς αὐτὸν τοιαῦτα.
»Ἕκτορ, νῦν θέλεις γνωρίσει ἐσὺ μόνος μὲ μὲ μόνον,
Ποῖ' εἶναι οἱ ἄνδρες τῶν Ἀργείων, ἐκβαλὼν τὸν Ἀχιλλέα·
Ἀλλὰ οὗτος εἰς τὰς νῆας κάθηται πολλὰ ὠργισμένος
Κατὰ τούτου τοῦ Ἀτρείδου. Ἡμεῖς εἴμεστε γὰρ τέτοιοι,
Καὶ πολλοὶ ὡσὰν μᾶς βλέπῃς νὰ σ' ἀντιηθῶμεν πάντα».
Οὕτως ἔλεξεν ὁ Αἴας. Ὁ δὲ Ἕκτωρ ἀπεκρίθη
Πρὸς τοῦ Αἴαντος τοὺς λόγους.
»Αἶαν ἀνδρειωμένε πάντα, ὦ υἱὲ τοῦ Τελαμῶνος,
Μή με δοκιμάζῃς οὕτως ὡσὰν νήπιον παιδίον,
Ἢ ὡς μίαν δειλὴν γυναῖκα, ἥτις τὰ πολεμικὰ δὴ ἔργα
Οὐ γινώσκει, οὔτε εἶδε· ἐγὼ γὰρ καλῶς γινώσκω
Τοὺς πολέμους πάντα τρόπον, καὶ οὐ θέλω νὰ σὲ κρούσω
Μετὰ δόλον καὶ ἀπάτην, ἀλλὰ καθαρῶς, 'σὰν πρέπῃ.»
Οὕτως ἔλεξεν ὁ Ἕκτωρ, καὶ τὸ δόρυ του κινήσας
Εἰς τὸν Αἴαντα τὸ πέμπει, καὶ τὸ σίδηρόν του σάκος

Μὲ πολλὴν βίαν τὸ κρούει, κ' ἐκαρφώθηκε τὸ δόρυ
Οὐ πολὺ εἰς τὴν ἀσπίδα. Δεύτερος δὲ πάλι ὁ Αἴας
Πέμπει τὸ μακρόν του δόρυ, καὶ τοῦ Ἕκτορος τὸ σάκος
Ἔκρουσέ το εἰς τὸ μέσον, καὶ ὁ σίδηρος περνάει
Αὐτὴν ὅλην τὴν ἀσπίδα, κ' εἰς τὸν θώρακα ἐκαρφώθη,
Κ' ἔσχισε καὶ τὸν χιτῶνα. Καὶ αὐτίκα μὲν ὁ Ἕκτωρ
Ἔκλινε καὶ τὴν πλευράν του, καὶ τὸν θάνατον ἐκφεύγει.
Οὗτοι δὲ ἀφ' οὗ ἐκβάλαν ἐκ τὸ σάκος τους τὸ δόρυ,
Ὥρμησαν κ' οἱ δύο τους τότε μετ' αὐτῷ τοῦ ἐχθροῦ δόρει
Ὡσὰν λέοντες ἀλλήλων. Ἕκτωρ μὲν ὁ Πριαμίδης
Εἰς τὴν Αἴαντος ἀσπίδα κρούει μέσον μὲ τῷ δόρει,
Καὶ οὐκ ἔκοψεν οὐδ' ὅλως τὸ σιδήρεόν του σάκος.
Αἴας δὲ ἔκρουσε πάλιν τὴν τοῦ Ἕκτορος ἀσπίδα,
Καὶ ὁ σίδηρος περνάει πρόσθεν ὅλην τὴν ἀσπίδα,
Κ' ἦλθε κ' ἕως τὸν λαιμόν του, κ' ἔκοψέ τον ἐπ' ὀλίγον,
Καὶ ἐκ τοῦ λαιμοῦ του αὐτίκα ἀνεπήδα μέλαν αἷμα.
Καὶ μὲ τοῦτο ὅλο Ἕκτωρ οὔτε ἔπαυσ' ἐκ τῆς μάχης,
Ἀλλ' ὀπίσω ἀναχωρήσας ἔλαβ' ἕνα μέγαν λίθον,
Ὁποιος ἔκειτο ὀμπρός θου, καὶ τοῦ Αἴαντος τὸ σάκος
Ἔκρουσέν το εἰς τὸ μέσον, κ' ἦχον ὁ χαλκὸς ἀφῆκεν.
Πάλιν δεύτερος ὁ Αἴας πλεῖο μέγαν λαβὼν λίθον,
Καὶ τοῦ Ἕκτορος τὸ σάκος τὸ βαρὺ 'ς τὸ μέσον κρούει,
Κ' ἔσχισέ το ὁ βαρὺς λίθος, κ' ἔβλαψε τὰ γόνατά του.
Κῃ ἀκωμπήσας 'ς τὴν ἀσπίδα, εἰς τὴν γῆν κάμνει νὰ πέσῃ
Αὐτὸς Ἕκτωρ ἀνδρειωμένος. Ἀλλ' εὐθὺς αὐτὸς Ἀπόλλων
Ὤρθωσέ τον ὡσὰν πρέπῃ, κ' ἔλειψε τότε ὀλίγον
Νἄλθουσι κ' οἱ δύο πλησίον μὲ σπαθία νὰ πολεμήσουν,
Ἐὰν δὲν εἴχασιν ἔλθει οἱ δύο κήρυκες οἱ δοῦλοι
Ἐκ τῶν Ἀχαιῶν καὶ Τρώων, ὁ Ταλθύβιος καὶ Ἰδαῖος.
Οὗτος δὲ σταθεὶς τὸ μέσον εἶπε πρὸς αὐτοὺς τοιαῦτα.

»Μὴ πλεῖο πολεμεῖτε, παῖδες, μηδὲ μάχεσθε ἀνδρειωμένοι,
Ὁ γὰρ Ζεὺς ὁ πατὴρ πάντων καὶ τοὺς δύο σᾶς ἀγαπάει,
Καὶ οἱ δύο ἐστὲ ἀνδρεῖοι, καὶ γινώσκομέν το πάντες.
Ἤδη γὰρ τελεῖ ἡμέρα, καὶ ὁ κόσμος σκοτινιάζει,
Καὶ τὴν νύκτα ὑποταγῆτε.» Οὕτως εἶπεν ὁ Ἰδαῖος.
Ἀπεκρίθη δὲ ὁ Αἴας.
»Ὦ Ἰδαῖε καλὲ δοῦλε, εἰς τὸν Ἕκτορα εἰπὲ ταῦτα,
Αὐτὸς γὰρ ἐκάλεσέ μας τοὺς ἀνδρείους εἰς τὴν μάχην,
Κὴ ἂς ἀρχίσῃ αὐτὸς 'σὰν πρέπῃ, κ' ἐγὼ θέλω στέρξει τοῦτο»
Οὕτως ἔλεξεν ὁ Αἴας, ὁ δὲ Ἕκτωρ ἀπεκρίθη
Κ' εἶπε πρὸς αὐτὸν τοιαῦτα.
»Αἴα υἱὲ τοῦ Τελαμῶνος, ἐπειδὴ ὁ θεὸς σοῦ ἔδωκε
Μέγεθος καὶ πολλὴν βίαν, καὶ πολλὴν φρόνησιν ἅμα,
Καὶ τῶν Ἀχαιῶν δὴ πρῶτος εἰς τὸν πόλεμον ὑπάρχεις,
Νῦν ἂς παύσωμεν ἐκ μάχης, κ' ὕστερον, ἂν θεὸς δώσῃ,
Θέλομεν μονομαχήσει, κ' ἕνας ἐκ τῶν δύο νικήσει.
Νῦν κ' οἱ δύο εἰς πρὸς τὸν ἄλλον δῶρ' ἂς δώσωμεν φιλίως,
Νὰ εἰπῇ τὶς ἐκ τῶν Τρώων, κὴ ἀπὸ τούτων τῶν Ἀργείων,
Ἴδε πῶς ἐπολεμῆσαν μὲ θυμὸν καὶ ὀργὴν πλείστην
Αὐτ' οἱ δύο ἀνδρειωμένοι, πάλιν δὲ μετὰ φιλίας
Ἐχωρίστησαν οἱ δυό τους.» Οὕτως ἔλεξεν ὁ Ἕκτωρ,
Κ' ἔδωκ' ἕνα καλὸν ξῖφος μὲ τὴν ἀργυρὰν τὴν θήκην
Εἰς τὸν Αἴαντα τὸν μέγαν. Δεύτερον κὴ αὐτὸς ὁ Αἴας
Πρὸς τὸν Ἕκτορα ἔδωκε ἕνα κόκκινον ζωστῆρα.
Ἔπειτα δὲ χωρισθέντες, εἷς μὲν ἦλθε 'ς τοὺς Ἀργείους,
Ἕτερος δὲ εἰς τοὺς Τρῶας. Καὶ ἐχάρησαν οἱ Τρῶες,
Ἀφ' οὗ ζωντανὸν τὸν εἶδον Ἕκτορα τὸν ἀνδρειωμένον,
Κ' ἔφεράν τον πρὸς τὴν πόλιν ἵνα τὸν ἰδοῦν οἱ πάντες,
Νὰ πιστεύσουν πῶς ἔν' σῶος. Καὶ ἐκ τοῦ ἑτέρου μέρους
Αἴαντα αὐτοὶ Ἀργεῖοι ἔφεράν τον πρὸς Ἀτρείδην.

῾Ο δὲ βασιλεὺς ᾿Ατρείδης ἔσφαξε βοῦν εἰς τὸν Δία,
Διὰ χαρὰν πολλὴν τὴν εἶχε, κὴ ἀφ᾿ οὗ εἰς μέρη τὸν ἐκόψαν,
Τὰ μηρία καὶ τὰ σπλάγχνα ἐθυσίασαν ᾿ς τὸν Δία,
Κ᾿ ἔψησαν τἆλλα διὰ τούτους· καὶ τὴν τράπεζαν αὐτίκα
Παρεσκεύασαν, ὡς πρέπει. Τρώγουσι· κὴ ἀφ᾿ οὗ ἐφάγαν
Νέστωρ πάμπρωτος ὁ γέρων ἤρχισε βουλὴν νὰ λέγῃ
Πρὸς ᾿Ατρείδη βασιλέα, κ᾿ εἰς τοὺς ἄλλους ἡγεμόνας·
Εἶπε δὲ πρὸς αὐτοὺς ταῦτα.
»῏Ω ᾿Αγάμεμνον, κὴ ἄλλοι ἡγεμόνες τῶν ᾿Αργείων,
Σήμερον πολλοὶ ᾿Αργεῖοι ἀποθάνασι ᾿ς τὴν μάχην,
Καὶ τὸ μέλαν τους τὸ αἷμα εἰς τὸν ποταμὸν ἐχύθη,
Κ᾿ αἱ ψυχαί τους ἦλθον κάτω εἰς τὸν σκοτεινὸν τὸν ᾅδην.
Διὰ τοῦτο ἀνάγκη ἔναι, ὦ ᾿Αγάμεμνον ᾿Ατρείδη,
Τὸ πρωῒ νὰ ἀναπαυθῶμεν, καὶ νὰ μὴ ποίσωμεν μάχην,
Τοὺς νεκροὺς τοὺς ἡμετέρους θέλομεν συνάξει ὅλους
᾿Σ τὰς πολεμικὰς ἁμάξας, καὶ πλησίον τῶν νηῶν μας
Θέλομεν τοὺς καύσει πάντας, ἵνα τὰ ὀστᾶ ὁ καθένας
Εἰς τὸν οἶκον ἀποφέρει ᾿σὰν στραφῶμεν ᾿ς τὴν πατρίδα.
Καὶ κοινὸν ἕνα δὴ τάφον ᾿ς τὴν πυρὰν θέλομεν ποίσει.
Καὶ πλησίον μὲν τοῦ τάφου θέλομεν οἰκοδομήσει
Δυνατοὺς κ᾿ ὑψηλοὺς πύργους, φύλαγμα νἆναι ᾿ς τοὺς πάντας.
Θέλομεν σκευάσει θύρας νὰ ἁρμόζουσι ᾿ς τοὺς πύργους,
῞Ινα δι᾿ αὐτὰς τὰς θύρας νἄρχομέσθε μὲ τ᾿ ἁμάξια.
Κ᾿ ἔξω εἰς τὸ τεῖχος τοῦτο σκάψει θέλομεν μίαν τάφρον,
῞Ινα τὸν λαὸν καὶ ἵππους εἰς τὴν φύλαξιν κατέχῃ».
Οὕτως ἔλεξεν ὁ Νέστωρ· πάντες δὲ οἱ ἡγεμόνες
Επαινέσασι τὸν λόγον, ὅνπερ ἔλεξεν ὁ Νέστωρ
Εἰς αὐτοὺς τοὺς ἡγεμόνας. Κὴ ἀγορὰ γένεται πάλιν
Εκ τῶν Τρώων εἰς τὴν πόλιν εἰς ταῖς θύραις τοῦ Πριάμου.
Μεταξὺ τούτους ᾿Αντήνωρ ἤρχισε νὰ λέγῃ λόγον.

«Ἀκουτέ με, Τρῶες φίλοι, νὰ σᾶς εἴπω τὸ γινώσκω,
Καὶ τὰ θέλει ἡ καρδία μου. Ἄγε δότε τὴν Ἑλένην,
Καὶ τὰ κτήματα μὲ ταύτην τῷ ἀνδρὶ τῷ Μενελάῳ·
Νῦν γὰρ τοὺς πιστοὺς τοὺς ὅρκους, τοὺς ἐποίσαμεν μὲ ταύτους
Φθείροντες δὴ πολεμῶμεν.» Οὕτως εἶπεν ὁ Ἀντήνωρ,
Καὶ ἐκάθισεν ’ς τὸν θρόνον. Ἔπειτα δὲ ἐσηκώθη
Ὁ Ἀλέξανδρος ὁ Πάρις, καὶ ἀποκριθεὶς αὐτίκα
Πρὸς Ἀντήνορα εἶπε ταῦτα.
»Ὦ Ἀντῆνορ ἀδελφέ μου, δὲ μοῦ ἀρέσκουσι τὰ λέγεις,
Δύνασαι καὶ ἄλλον λόγον κάλλιον παρ’ αὐτοῦ νὰ εἴπῃς.
Καὶ ἐὰν μὲν ἀπὸ καρδίας ἔλεξες τοιοῦτον λόγον,
Ἀληθῶς ὁ θεὸς μέγας ἔφθειρε τὸν νοῦν σου τώρα.
Θέλω εἰπεῖ καὶ ’γὼ ’ς τοὺς Τρῶας ἄλλον λόγον, ποῦ μ’ ἀρέσκει.
Λέγω δὲ ἐξ ἐναντίας νὰ μὴ δώσω τὴν γυναῖκα.
Θέλω ν’ ἀποδώσω ὅλα, καὶ διπλὰ τόσα ἂν θέλουν,
Τὰ δὲ κτήματα τὰ λέγεις ὅσα ἤφερα μὲ ταύτην.»
Οὕτως ἔλεξεν ὁ Πάρις, καὶ ἐκάθισεν ’ς τὸν θρόνον.
Ἔπειτα δὲ ἐσηκώθη Πρίαμος ὁ πατὴρ τούτου,
Καὶ ὁ βασιλεὺς τῆς Τροίας, γέρων, φρόνιμος, κὴ ἀνδρεῖος,
Κ’ ἔμπροσθεν ’ς τοὺς Τρῶας πάντας ἔλεξε τοιούτους λόγους.
»Ἀκουτέ με, Τρῶες φίλοι, κ’ οἱ βοηθοὶ οἱ ἄλλοι,
Νὰ σᾶς εἴπω τὸ γινώσκω, καὶ τὰ θέλει ἡ καρδιά μου.
Νῦν μὲν λάβετε τὸ δεῖπνον ἐν τῇ πόλει ’σὰν καὶ πρῶτα,
Κὴ ἀγρυπνῶντες ἐνθυμεῖσθε νὰ φυλάττετε τὴν πόλιν.
Τὸ πρωὶ ὁ Ἰδαῖος κῆρυξ εἰς τῶν Ἀχαιῶν τὰς νῆας
Μὲ πολλὴ σπουδὴ ἂς ὑπάγῃ, κ’ εἰς τοὺς δύο ἀδελφοὺς ἂς εἴπῃ,
Τοῦ στρατοῦ τοὺς βασιλέας, τόνδε Ἀλεξάνδρου λόγον,
Διὰ τὸν ὁποῖον ἡ πόλις μάχεται καὶ κινδυνεύει.
Κὴ ἂς εἰπῇ καὶ τόνδε λόγον, πῶναι κ’ εἰς τοὺς δύο ἄξιος·
Ἐὰν θέλωσι νὰ παύσουν ἀπὸ τῆς δεινῆς τῆς μάχης,

Διὰ νὰ καύσωμεν 'σὰν πρέπῃ τοὺς ἀποθαμένους Τρῶας.
Πάλιν θέλομεν μαχῆσει, ὡς που ὁ θεὸς νὰ δώσῃ
Τοῦ ἑνὸς στρατοῦ τὴν νίκην. » Οὕτως Πρίαμος τοὺς εἶπε.
Κῇ ἄκουσάν τον ὅλοι αὐτίκα, καὶ ἐδείπνησ' ὁ καθεὶς τους.
Τῷ πρωὶ δὲ ὁ Ἰδαῖος εἰς τὰς νῆας τῶν Ἑλλήνων
Ἦλθε τὰς ταχυκλεούσας' κ' εὗρε τοὺς Ἀργείους τότε
Ἐν βουλῇ καθεζομένους· καὶ σταθεὶς τὸ μέσον τούτων,
Εἶπε πρὸς αὐτοὺς τοιαῦτα.
»Ἀκουτε, ὑμεῖς Ἀτρεῖδαι, καὶ οἱ ἡγεμόνες ἄλλοι.
Ὁ μὲν Πρίαμος κελεύει καὶ οἱ λοιποὶ οἱ Τρῶες
Νὰ σᾶς εἴπω, ἂν σᾶς ἀρέσκῃ, τὸν τοῦ Ἀλεξάνδρου λόγον.
Τὰ μὲν κτήματα τὰ πάντα, ὅσα ἔλαβεν ὁ Πάρις
Μετὰ τῆς Ἑλένης τότε, ὅλα θέλει νὰ τὰ δώσῃ,
Καὶ νὰ δώσῃ ἄλλα τόσα, τὴν δ' Ἑλένην ταύτην κόρην
Οὐ ποσῶς θέλει σᾶς δώσει. Εἰπέ μου νὰ εἰπῶ καὶ τοῦτο·
Πῶς νὰ παύσετ' ἐκ τῆς μάχης, τοὺς νεκροὺς δέ, ποῦ ἀπεθάναν,
Εἰς τὸν πόλεμον ἀνδρείως, νὰ τοὺς καύσετε ὡς πρέπει
Σήμερον μὲ ἡσυχίαν, κῇ αὔριον, ἂν σᾶς ἀρέσκῃ,
Μάχεσθε καὶ πολεμᾶτε.» Οὕτως ἔλεξεν ὁ κῆρυξ.
Βασιλεὺς δὲ Ἀγαμέμνων ἀπεκρίθηκεν καὶ εἶπεν.
»Οὐδὲ κτήματα, οὐδ' Ἑλένην δεχομέσθα πλέον τώρα.
Ὁ καθεὶς γὰρ τὸ γνωρίζει πῶς ὁ θάνατος τῶν Τρώων.
Ἐπλησίασε καὶ ἦλθε· οὐκ ἂν θέλωμεν διὰ τοῦτο
Νὰ ποιήσωμεν φιλίαν. Ὅσον εἰς νεκροὺς μᾶς λέγεις
Τοῦτο θέλομεν τὸ ποίσει.» Οὕτως εἶπεν Ἀγαμέμνων.
Ὁ Ἰδαῖος δὲ ὁ κῆρυξ πρὸς τὴν Τροίαν ἐπεστράφη·
Κ' εἰς τὴν ἀγορὰν τοὺς Τρῶας εὗρε τότε καθημένους.
Καὶ σταθεὶς αὐτὸς 'ς τὸ μέσον ἐξαπήγγειλεν εὐθέως
Τὴν τοῦ βασιλέως γνώμην. Κ' εὐτρεπίσθησαν οἱ Τρῶες,
Κ' Ἕλληνες ἐκ τὸ ἄλλο μέρος· καὶ ὑπήγασι 'ς τὸ δάσος,

Κ' ἔκοψαν πάμπολλα ξύλα τοὺς νεκροὺς διὰ νὰ καύσουν.
Ἄλλοι δὲ καὶ τὰς ἁμάξας ἐκ τὰ δύο τοῦ στρατοῦ μέρη,
Οἵ τε Ἕλληνες καὶ Τρῶες, ἐκ νεκρῶν τὰς ἐφορτῶσαν.
Κ' ἐπειδὴ οὐκ ἦτον τρόπος τοὺς νεκροὺς νὰ ἀναγνωρίσουν
Διὰ τὸ πολὺ τὸ αἷμα, ἔπλυνάν τους μὲ καθαρίῳ
Ὕδατι θερμῷ, ὡς πρέπει· πλύνοντες δὲ τούτους τότε
Ἔκλαιον ἀπὸ καρδίας. Ὁ δὲ Πρίαμος ὁ γέρων
Δὲν τοὺς ἄφηκε νὰ κλαίουν. Καὶ τὸ πῦρ ἔπειτ' ἀνάψαν.
Εἰς τὰ σωρευμένα ξύλα τοὺς νεκροὺς ἀπάνω ἐθέσαν
Τοὺς προσφιλεστάτους Τρῶας, κ' ἔκαυσάν τους μετὰ λύπης·
Οὕτως καὶ Ἀργεῖοι τότε ἔποισαν, ὡσὰν οἱ Τρῶες,
Εἰς τοὺς Ἕλληνας τοὺς φίλους. Ἔπειτα εὐθὺς οἱ Τρῶες
Ἐπορεύθησαν 'ς τὴν πόλιν· πάλιν δὲ κὴ αὐτοὶ Ἀργεῖοι
Εἰς τὰς νῆας τὰς μεγάλας· καὶ πρὸς τῶν νηῶν πλησίον
Ἔποισαν μεγάλον τάφον· τὰ ὀστᾶ δὲ τῶν συντρόφων
Ἐκεῖ ἔθεσαν μὲ σπλάγχνος· καὶ ἐγγὺς αὐτοῦ τοῦ τάφου
Οἰκοδόμησαν τὸν τοῖχον, καὶ πολλοὺς ὑψηλοὺς πύργους
Διὰ φύλαξιν τῶν πάντων· κ' ἔποισαν ἐκεῖ 'ς τοὺς πύργους
Πλατειὰς μεγάλας θύρας, ἔποισαν τὸ γύρω τάφρον.
Κὴ ἀφ' οὗ τὸ ἐτελειῶσαν, ἐβασίλευσεν ὁ ἥλιος.
Καὶ ἐδείπνησε ὁ καθεὶς τους, ἀφοῦ ἐποίησασι θυσίαν
Τῷ Διὶ καὶ θεοῖς ἄλλοις, κ' ἔπειτα νὰ κοιμηθοῦσι
Ὁ καθεὶς τους ἐπορεύθη.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΗΣ Θ' ΟΜΗΡΟΥ ΙΛΙΑΔΟΣ

Ὁ Ζεὺς φοβερίσας τοὺς θεοὺς νὰ μὴ βοηθήσουν οὐδενὸς τῶν στρατευμάτων, οὔτε τῶν Τρώων οὔτε τῶν Ἑλλήνων, καὶ ἔπειτα ἔρχεται κάτω εἰς τὸ ὄρος τῆς Ἴδης· καὶ πρῶτα μὲν κάμνει τοὺς Ἕλληνας χειροτέρους ἀπὸ τῶν Τρώων. Ἡ δὲ Ἶρις ἡ ἄγγελος τοῦ Διὸς κρατεῖ τὴν Ἥραν καὶ τὴν Ἀθηνᾶν, αἱ ὁποῖοι ἦλθασιν ἀπὸ τὸν οὐρανὸν νὰ βοηθήσουσι τοὺς Ἕλληνας. Ἀφ' οὗ ἐγένετο ἑσπέρα, ὁ Ἕκτωρ ἔποισε λόγον εἰς τοὺς Τρῶας νὰ ἀνάψουσιν ἐσθίας πολλὰς δι' ὅλην τὴν νύκτα.

Καὶ διαβαίνοντας ἡ νύκτα, ἦλθε κ' ἔλαμψε ἡμέρα.
Ὁ δὲ Ζεὺς βουλὴν ἐποῖσε μετὰ τῶν θεῶν τῶν ἄλλων
Εἰς τὸν οὐρανὸν ἀπάνω, κὴ αὐτὸς ἤρχισε νὰ λέγῃ,
K' οἱ θεοὶ ἤκουον πάντες.
»Ἄκουτε οἱ θεοὶ πάντες, καὶ ὑμεῖς θεαὶ αἱ πᾶσαι,
Νὰ σᾶς εἰπῶ τῶχω 'ς τὸν νοῦν μου, καὶ τὸ θέλει ἡ καρδιά μου.
Μή τινας θεὸς τολμήσῃ μητ' ἐκ ταῖς θεαῖς καμμία
Νὰ ἀπιστῇ τὸν ὁρισμόν μου, πάντες δὲ τὸν ἐπαινεῖτε,
Ἵνα τὸ θέλω νὰ ποίσω τάχιστα νὰ τελειώσω.
Ὅποιον ἐγὼ καταλάβω ἀπὸ σᾶς τῶν θεῶν χώρια,
Καὶ τὸν οὐρανὸν ν' ἀφήσῃ καὶ νὰ ἔλθῃ νὰ βοηθήσῃ
Ἢ τοὺς Ἕλληνας ἢ Τρῶας, κ' εἰς τὸν οὐρανὸν αὐτίκα
Θέλει στρέψει οὐχ ὡς θέλει, καὶ πολλὰς πληγὰς νὰ λάβῃ.»
Οὕτως Ζεὺς 'ς τοὺς θεοὺς εἶπε, κ' ἐσιώπησαν οἱ πάντες,
Τὸν Διὸς τρέμοντες λόγον· φοβερὸς γὰρ ἦτον πᾶσι.
Καὶ τὴν ἅμαξαν εὐθέως αὐτὸς Ζεὺς ὁ πατὴρ πάντων
Ὥρισεν νὰ εὐτρεπίσουν, καὶ τοὺς δύο γοργοὺς ἵππους
Εἰς τὴν ἅμαξαν ἐδέσαν, καὶ χρυσὸν αὐτὸς ἐνδύθη.
Κ' ἔλαβε τὴν χρυσὴν βέργαν τοὺς γοργοὺς ἵππους νὰ κρούσῃ.
Κ' εἰς τὴν ἅμαξαν ἀνέβη· καὶ μὲ τὴν χρυσήν του βέργαν

Κρούει τοὺς γοργοὺς τοὺς ἵππους, καὶ ἐπέταξαν εὐθέως
Θέλοντες χωρὶς δειλίαν.
Κ' ἐκατέβηκε 'ς τὴν Ἴδην εἰς τὸ ὑψηλὸν τὸ ὄρος,
Πλησίον ἐκεῖ 'ς τὴν Τροίαν, ὅπου ἦτον εἷς ναός του.
Κ' ἐσταμάτησε τοὺς ἵππους ὁ πατὴρ θεῶν κὴ ἀνθρώπων,
Κ' ἔλυσέ τους ἐξ ἁμάξης· καὶ καθίσας αὐτὸς τότε
Εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους ἔβλεπε τὴν πόλιν Τροίαν,
Καὶ τὰς νῆας τῶν Ἑλλήνων. Κὴ ἀφοῦ ἔφαγαν αὐτίκα
Οἱ πολεμικοὶ Ἀργεῖοι, ὥπλισαν αὐτοὺς 'ς τὴν μάχην.
Πάλιν δὲ κὴ αὐτοὶ Τρῶες ὥπλισαν αὐτοὺς 'ς τὴν πόλιν.
Καὶ τῆς πόλεως αἱ θύραι ἄνοιξαν, καὶ ἦλθεν ἔξω
Ὁ λαὸς ὅλος τῶν Τρώων, κ' οἱ πεζοὶ καὶ οἱ ἱππέες.
Θόρυβος πολὺς ἠγέρθη, ὅτε δὴ εἰς ἕνα τόπον
Ἦλθασιν αἱ δύο στρατεῖαι. Τὰς ἀσπίδας ἔμπροσθεν εἶχον
Καὶ τὰ ἠκονισμένα ξίφη, κ' ἐπλησίασαν οἱ δυό τους.
Θόρυβος πολὺς ἠγέρθη, καύχησις, καὶ κλαυθμὸς ἅμα.
Τῶν θανόντων καὶ τῶν ἄλλων ἔῤῥεε 'ς τὴν γῆν τὸ αἷμα.
Ὥστε ποῦ ἦλθε μεσημέρι τὰ στρατεύματα ἐπολέμουν,
Κὴ ὁ λαὸς ἔπιπτε πάντα. Ὁ πατὴρ μὲν ὁ Ζεύς τότε
Ζυγὰ ἐζύγευε χρυσεῖα, κ' ἔβαλε καὶ δύο μοίρας
Τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν Τρώων· καὶ λαβὼν ἀπὸ τὸ μέσον
Τὰ ζυγὰ ἐζύγει τότε, καὶ τῶν Ἀχαιῶν αἱ μοῖραι
Ἔπεσαν εἰς τὴν γῆν κάτω, κ' ἐσηκώθησαν τῶν Τρώων
Πρὸς τὸν οὐρανὸν ἀπάνω. Καὶ εὐθὺς ὁ πατὴρ πάντων
Ἄφηκε βροντὴν μεγάλην, κὴ ἀστραπὴ λαμπρὰ μεγάλη
Ἦλθε τότε 'ς τοὺς Ἀργείους· καὶ τὴν ἀστραπὴν ἰδόντες
Ἐφοβήθησαν ἀμέτρως. Τότε δὲ οὐδ' Ἀγαμέμνων,
Ὅ,τε βασιλεὺς Ἀτρείδης, οὔτε Ἰδομενεὺς, οὔτ' Αἴας
Ἔμεινε· μόνος ὁ Νέστωρ, συμβουλάτωρ τῶν Ἑλλήνων,
Χωρὶς τοῦ θελήματός του· ὁ γὰρ ἵππος τῆς ἁμάξης

Εἰς τὴν κεφαλὴν ἐβλάφθη ἐκ τοῦ Πάριδος τὸ βέλος.
Ἕως ποῦ ὁ Νέστωρ γέρων ἔκοπτε τὰ χαλινάρια,
Ἵνα θάνατον ἐκφύγῃ, ἐν τοσούτῳ καὶ οἱ ἵπποι
Εἰς τὸν διωγμὸν ἐφθάσαν τοῦ δεινοῦ Ἕκτορος τότε.
Κὴ ἀληθῶς ὁ γέρων Νέστωρ ἐκεῖ ἀπέθνησκεν εὐκόλως,
Εἰ μὴ αὐτὸς ὁ Διομήδης ἔκραζε τὸν Ὀδυσσέα·
»Ὀδυσσεῦ, υἱὲ Λαέρτου, ποῦ στραφεὶς ὡς δειλὸς φεύγεις;
Φύλαττε μή τις σοῦ πήξῃ εἰς τοὺς πλάταις μακρὸν δόρυ,
Οὕτως φεύγοντος μὲ φόβον. Νὰ ἀποδιώξωμεν δὲ μένε
Ἕκτορα τὸν ἄγριον ἄνδρα.» Οὕτως εἶπ' ὁ Διομήδης.
Ὀδυσσεὺς δὲ ὁ πολύφρων οὐκ ἂν ἤθελε ν' ἀκούσῃ
Τὸν τοῦ Διομήδους λόγον, ἀλλὰ πέρασε καὶ ἐδιέβη
Εἰς τὰς νῆας τῶν Ἀργείων. Ὁ δὲ Διομήδης μόνος
Ἔμπροσθεν σταθεὶς τῶν ἵππων τοῦ σοφοῦ τοῦ Νέστορος τότε,
Εἶπε πρὸς αὐτὸν τοιαῦτα.
»Ἀληθῶς, ὦ γέρον Νέστορ, οἱ πολεμικοὶ οἱ νέοι
Σὲ καταπονοῦν 'ς τὴν μάχην, καὶ ἡ δύναμίς σου ἐλύθη,
Καὶ τὸ γῆρας σὲ νικάει, κὴ ἀσθενὴς ὁ σύντροφός σου,
Καὶ οἱ ἵπποι σου βραδέες· ἀλλ' εἰς ἅμαξαν ἀνάβα
Τὴν ἐμὴν, διὰ νὰ γνωρίσῃς ποῖ' εἶναι ἵπποι καὶ τῶν Τρώων,
Ὁποῦ οἴδασι νὰ διώξουν καὶ νὰ φεύγουν ὅταν χρεία,
Οὓς ἐγὼ ἔλαβον ἀνδρείως ἐκ πολεμικοῦ Αἰνείου.
Τούτους δὲ τοὺς ἐδικούς σου οἱ συντρόφοι σου ἂς τοὺς φέρουν
Εἰς τὰς νῆας τῶν Ἑλλήνων. Ἡμεῖς δύο μετὰ τούτων
Τῶν γοργῶν ἵππων Αἰνείου εἰς τοὺς Τρῶας ἂς ἔλθωμεν,
Διὰ νὰ γνωρίσῃ ὁ Ἕκτωρ ἂν κρατῶ καλὰ τὸ δόρυ
Εἰς τὴν δεξιάν μου χεῖρα.» Οὕτως εἶπ' ὁ Διομήδης.
Καὶ ἐπείσθη του ὁ Νέστωρ, κ' εἰς τὴν ἅμαξαν ἀνέβη
Μετ' αὐτὸν τὸν Διομήδην· κ' ἔλαβε τὰ χαλινάρια,
Κ' ἔκρουσεν εὐθὺς τοὺς ἵππους· κ' εἰς τὸν Ἕκτορα πλησίον

Εφθασαν μὲ θυμὸν μέγαν. Καὶ γοργῶς ὁ Διομήδης
Ῥίπτει δόρυ κατὰ τούτου, καὶ τὸν Ἕκτορα οὐ κρούει·
Ἀλλ' αὐτὸν τὸν σύντροφόν του, πῶφερε τὰ χαλινάρια,
Εἰς τὸ στῆθος αὐτὸν κρούει, κ' ἔπεσεν ἐκ τῆς ἁμάξης,
Καὶ ἐξέβηκ' ἡ ψυχή του· καὶ ἐλϋπήθη πολλὰ Ἕκτωρ,
Τεθνηκότος τοῦ συντρόφου· ὅμως δὲ καὶ μετὰ λύπης
Ἦλθε ναὕρῃ τινὰ ἄλλον. Καὶ Ἀρχεπτόλεμον μὲν εὗρε
Τὸν υἱὸν δὴ τοῦ Ἰφίτου, κ' ἔδωκέ του εἰς τὰς χεῖρας
Τἄμορφα τὰ χαλινάρια. Κὴ ὁ πατὴρ θεῶν κὴ ἀνθρώπων
Βλέπων Ζεὺς τοῦτο πώγίνη ἐπεβρόντησε βαρέως.
Κεραυνὸν λαμπρὸν ἀφῆκε κατ' αὐτοῦ τοῦ Διομήδους
Ἔμπροσθεν τῶν γοργῶν ἵππων, καὶ ἔφυγον τὰ χαλινάρια
Ἐκ τοῦ Νέστορος τὰς χεῖρας. Ἐφοβήθη γὰρ ὁ γέρων,
Εἶπε πρὸς τὸν Διομήδην.
»Διομήδη υἱὲ Τυδέος, εἰς φυγὴν κράτειε τοὺς ἵππους·
Ἢ δὲν τὸ γινώσκεις τοῦτο, ὅτι ὁ Ζεὺς φανερὰ θέλει,
Καὶ νὰ φύγωμεν κελεύει; σήμερον γὰρ εἰς τοὺς Τρῶας
Ἔπαινον καὶ δόξαν δίδει· αὔριον ἴσως ἂν θελῃ
Κ' εἰς ἐμᾶς θέλει τὴν δώσει· τοῦ θεοῦ γὰρ χρὴ πεισθῆναι.»
Οὕτως ἔλεξεν ὁ Νέστωρ, κὴ ἀπεκρίθη ὁ Διομήδης
Πρὸς τὸν Νέστορα, καὶ εἶπε.
»Ἀληθῶς ταῦτα, ὦ γέρον, ὡσὰν πρέπῃ τὰ ἐδιηγήθης·
Ἀλλὰ λύπη δὴ καὶ πόνος ἔρχεται εἰς τὴν καρδιάν μου,
Νὰ μὴ εἰπῇ ποτὲ ὁ Ἕκτωρ εἰς τοὺς Τρῶας, σὰν διηγεῖται,
Ἔφυγέ μου ὁ Διομήδης μετὰ φόβου εἰς τὰς νῆας.
Καὶ ἂν καυχηθῇ τοιοῦτον, τότε ἡ γῆ νὰ μὲ κατάπιε.»
Καὶ ὁ Νέστωρ ἀπεκρίθη, κ' εἶπε πρὸς τὸν Διομήδην.
»Τί μου λέγεις, Διομήδη; ἂν σὲ εἴπῃ δειλὸν Ἕκτωρ,
Οὐ καταπεισθῇ τοῦ θέλουν Τρῶες κ' ἡ γυναῖκες τούτων,
Τῶν ὁποίων πολλοὺς ἄνδρας ἔπεμψες 'ς τὸν ᾄδην κάτω.»

Οὕτως ἔλεξεν ὁ Νέστωρ, καὶ εὐθὺς ὁ Διομήδης
Φεύγων ἔστρεψε τοὺς ἵππους. Ὁ δὲ Ἕκτωρ καὶ οἱ Τρῶες
Ἔπεμπον εἰς τοὺς Ἀργείους βέλη καὶ στρογγύλους λίθους.
Μὲ πολλὴν χαρὰν ὁ Ἕκτωρ εἶπε πρὸς τοὺς Τρῶας ταῦτα.
»Τρῶες καὶ βοηθοὶ ἄλλοι, φίλοι ἄνδρες εἶστε πάντα.
Θυμηθῆτε τοῦ πολέμου, καὶ καλῶς γινώσκω τοῦτο,
Ὅτι ὁ Ζεὺς μοῦ δίδει νίκην σήμερον καὶ δόξαν πλείστην,
Ἐ τοὺς Ἀργείους πολλὴν βλάβην. Ἄφρονες πολλὰ ὑπάρχουν,
Ὅτι ἐκτίσασι τὸ τεῖχος, κ' ἔσκαψαν καὶ μίαν τάφρον,
Ἵπποι δὲ θέλουν περάσει ταῦτα πάντα ὁποῦ ἐκτίσαν.
Κὴ ὅταν ἔλθωμεν 'ς τὰς νῆας ἐνθυμᾶσθε πάντες ἅμα
Μετὰ σᾶς πῦρ νὰ βαστᾶτε διὰ νὰ καύσωμεν τὰς νῆας,
Νὰ φονεύσωμεν καὶ τούτους ἀπὸ τοῦ καπνοῦ βλαμμένους
Εἰς τὰς νῆας τὰς πλησίον.» Οὕτως ἔλεξεν ὁ Ἕκτωρ.
Μὲ πολλῇ δὴ κακοσύνῃ ἡ γυνὴ τοῦ Διὸς Ἥρα
Εἶχέ το πολλὰ εἰς βάρος, κ' εἰς τὸν νοῦν τοῦ βασιλέως,
Τοῦ πολλὰ μὲν κοπιῶντος, ἔβαλε γνώμην μεγάλην,
Ὅς εἰς τῶν νηῶν τὸ μέσον μὲ τὴν βασιλικὴν ῥάβδον
Ἦλθε ν' ἀκουσθῇ εὐκόλως ὑπὸ πάντων τῶν Ἑλλήνων.
Καὶ ἐφώνησε μεγάλα.
»Ἐντροπὴ εἶστεν, Ἀργεῖοι, κὴ ὄνειδος πολὺς καὶ ὕβρις,
Μόνον θαυμαστοὶ 'ς τὸ εἶδος· ποῦ ὑπῆγαν αἱ καυχήσεις,
Τὰς ὁποίας ἐν τῇ Λήμνῳ ἐκαυχᾶσθ' ἐσεῖς ἀνδρείως,
Τῶν βοϊδίων τρώοντες κρέας, καὶ γλυκὺν πίνοντες οἶνον,
Κ' εἴπετε ὁ καθεὶς νὰ βάλλῃ ἔμπροσθέν του ἑκατὸν Τρῶας;
Οὐκ ἑνὸς νῦν εἶστεν ἄξιοι, Ἕκτορος τοῦ ἀνδροφόνου,
Ὅλοι νὰ ἀντισταθῆτε. Πάτερ Ζεῦ θεῶν κὴ ἀνθρώπων,
Ἔναι τις τῶν βασιλέων, τὸν ὁποῖον ἔβλαψας τόσον,
Καὶ τοῦ ἐστέρησες τὴν δόξαν, ὡς ἐμὲ τὸν βασιλέα;
Οὔποτε τὴν τράπεζάν σου τὴν ἁγίαν, Ζεῦ, ἀφῆκα

Ἀθυσίαστη καὶ ὁλόκρηα 'ς τὴν σκηνὴν ὁποίαν μένω,
Ἀφοῦ ἤλθαμεν 'ς τὴν Τροίαν. Ἀλλὰ κἂν τέλειωσον ταύτην
Τὴν πολλὴν ἐπιθυμίαν. Ἄφες τὸν λαὸν δὴ τοῦτον
Ἵνα θάνατον ἐκφύγῃ· μηδὲ τόσον ἄφες Τρῶας
Νὰ φονεύουν τοὺς Ἀργείους.» Οὕτως εἶπεν Ἀγαμέμνων.
Ὁ δὲ Ζεὺς πατὴρ τῶν πάντων ἐλεήθη τὸν Ἀτρείδη,
Κ' ἔνευσε τὸν λαὸν ὅλον ἵνα μὴ χαθῇ ἀνελπίστως.
Κ' ἔπεμψεν ἀετὸν αὐτίκα ἔχοντα ἔλαφον 'ς τὰ νύχια,
Κ' εἰς τὴν τράπεζαν ἔβαλέ τον τοῦ Διὸς μὲν τὴν ἁγίαν.
Ἀφοῦ εἶδον οἱ Ἀργεῖοι, ὅτι ἀετὸς ἐκ Διὸς ἦλθε,
Εἶχάν το καλὸν σημεῖον. Μάλιστ' ὥρμησαν 'ς τοὺς Τρῶας,
Κ' ἐθυμήθηκαν τὴν μάχην. Πρῶτος τότε οὐκ ἐκαυχήθη
Ἀπὸ ὅλων τῶν Ἀργείων νὰ ἀντισταθῇ τοὺς Τρῶας,
Καὶ νὰ ἐξέβῃ ἀπὸ τὸ τεῖχος· μόνον πρῶτος Διομήδης
Ἕνα ἐφόνευσ' ἐκ τῶν Τρώων, τὸν Ἀγέλαον τὸν μέγαν,
Ὁποῦ ἐστράφη μὲ τοὺς ἵππους, καὶ ἔφευγε μὲ πολὺν φόβον·
Κὴ ἀναμεταξὺ 'ς τοὺς πλάταις ἔπηξε τὸ μακρὸν δόρυ,
Καὶ τὸ ἐπέρασε 'ς τὸ στῆθος, κ' ἔπεσεν ἐκ τῆς ἁμάξης,
Καὶ ἀπέθανεν αὐτίκα.
Μετὰ δὲ τὸν Διομήδην ἤλθασιν οἱ δύο Ἀτρεῖδαι,
Κ' οἱ θρασεῖς Αἴαντες δύο, κὴ ὁ Ἰδομενεὺς δὲ πάλιν,
Κὴ ἀνδρειωμένος Μηριόνης σύντροφος τοῦ Ἰδομενέως,
Καὶ Εὐρύπυλος μὲ τούτους· ἦλθεν ἔννατος ὁ Τεῦκρος
Μὲ τὴν φάρετραν καὶ τόξον, κὴ ὄπισθεν εἰς τὴν ἀσπίδα
Τὴν τοῦ Αἴαντος ἐκρύφθη, καὶ ἐτόξευε τοὺς Τρῶας·
Κ' ἔκρουσε πρῶτον τὸν Ἄρτιν, κ' ἔπεσεν ἀποθαμένος.
Καὶ ἐστρέφετο δὲ πάλιν ὑποκάτω εἰς τὴν ἀσπίδα
Νὰ κρυφθῇ αὐτὸς ὁ Τεῦκρος, καὶ πολλοὺς οὕτως τοξεύει·
Τὸν Ὀρσίλοχον 'ς τὸ στῆθος, Ὅρμενον καὶ Ὀφελέστην,
Δαίτορα, καὶ τὸν Χρομίον, καὶ αὐτὸν τὸν Λυκοφόντην,

Καὶ τὸν Πολυαιμονίδην, καὶ Μελάνιππον τὸν μέγαν;
Πάντας πλέον περὶ σοῦ λέγω εἰς τὴν γῆν ἔῤῥιψε τότε
Ὁ καλὸς τοξότης Τεῦκρος. Ἰδὼν τοῦτον Ἀγαμέμνων
Ὁ Ἀτρείδης πολλ' ἐχάρη, μὲ τῷ δυνατῷ του τόξῳ
Νὰ φονεύῃ αὐτοὺς τοὺς Τρῶας, καὶ σταθεὶς πλησίον τούτου
Εἶπε πρὸς αὐτὸν τοιαῦτα.
»Ὦ ἀγαπητέ μου Τεῦκρε, καὶ υἱὲ τοῦ Τελαμῶνος;
Τόξευε οὕτως, ὡσὰν πράττῃς, ἵνα σὺ νῦν φῶς μᾶς γένῃς
Καὶ πατρὸς καὶ τῆς πατρίδος· τοῦτο δέ σοι λέγω τώρα,
Κὴ ὄντως βέβαιον τὸ κράτει· ἂν μοῦ δώσῃ ὁ Ζεὺς ὁ μέγας
Κ' ἡ θυγάτηρ του ἡ Ἀθήνη νὰ πορθήσω αὐτὴν τὴν πόλιν,
Μετ' ἐμὲ θέλω σοῦ δώσει ἕνα τίμιον δὴ δῶρον.»
Οὕτως εἶπεν ὁ Ἀγαμέμνων· καὶ ὁ Τεῦκρος ἀπεκρίθη,
Κ' εἶπε πρὸς αὐτὸν τοιαῦτα.
»Ἐνδοξότατε Ἀτρείδη; τί μὲ ἀναγκάζεις τόσον,
Ὁποῦ σπεύδω, ὡσὰν βλέπεις, κὴ ὅση δύναμις ὑπάρχει
Εἰς ἐμὲ ὅλην τὴν βάλλω; κὴ ἀφοῦ ἐδιώξαμεν τοὺς Τρῶας
Ἀπὸ τῶν νηῶν πρὸς πόλιν, ἀπὸ τότ' ἐγὼ φονεύω
Ἄνδρας Τρῶας μὲ τὸ τόξον. Ἔπεμψα μὲν ὀκτὼ βέλη,
Κὴ ὅλα ἐμπήχθησαν εἰς σάρκα τῶν πολεμικῶν τῶν Τρώων.
Οὔτε δὲ δύναμαι κροῦσαι τὸν λυσσάρη τοῦτον κύνα,
Ἕκτορα τὸν Πριαμίδην». Οὕτως ἔλεξεν ὁ Τεῦκρος,
Κὴ ἀπὸ τῆς νευρᾶς τοῦ τόξου ἔπεμψεν ἕνα του βέλι
Εἰς τὸν Ἕκτορα ἐναντίον· κ' ἔσφαλλεν μὲν ἀπὸ τοῦτον,
Κ' ἔκρουσε τὸν σύντροφόν του εἰς τὸ στῆθος ἐν καρδίᾳ,
Κ' ἔπεσεν ἐκ τῆς ἁμάξης καὶ ἐξέβη ἡ ψυχή του.
Κ' Ἕκτορα λύπη μεγάλη ἔλαβεν εἰς τὴν καρδίαν,
Κ' ἔκραξε τὸν Κεβριόνην ἵνα διοικῇ τοὺς ἵππους
Μετ' αὐτὰ τὰ χαλινάρια· μὲ πολλῆς δὲ καυχοσύνης
Ἕκτωρ ἔλαβε 'ς τὴν χεῖρα ἕνα στρογγυλὸν μὲν λίθον,

Κ' ἦλθε ἴσα εἰς τὸν Τεῦκρον, τόξον τείνοντα μὲ βία,
Κ' ἔδωκέ τον εἰς τὴν χεῖρα μὲ τὸν στρογγυλὸν τὸν λίθον·
Κ' ἔπεσεν εὐθὺς ὁ Τεῦκρος εἰς τὴν γῆν γονατισμένος,
Κ' ἔπεσεν ἀπὸ τὴν χεῖρα τὸ δεινόν του τότε τόξον.
Κ' ἐπιμέλειαν ὁ Αἴας εἶχε πρὸς τὸν ἀδελφόν του
Νὰ μὴ τὸν φονεύσῃ ὁ Ἕκτωρ, ἀλλὰ τρέχων παρεστάθη,
Σὺν ἀσπίδα τὸν καλύπτει· καὶ αὐτίκα δύο συντρόφοι,
Μηκιστεὺς κὴ αὐτὸς Ἀλάστωρ, ἔφεράν τον εἰς τὰς νῆας,
Τὸν πολλὰ πονοῦντα Τεῦκρον. Ζεὺς οὐράνιος δὲ πάλιν
Ἔγειρε δύναμιν πλείστην εἰς τοὺς Τρῶας τοὺς ἐχθρούς του,
Κ' ἴσα 'ς τὴν βαθεῖαν τάφρον ἐδίωξαν δὲ τοὺς Ἀργείους.
Κ' Ἕκτωρ εἰς τοὺς πρώτους τότε ἔρχετο μετὰ ἀνδρείας.
Κ' ἔφευγον μὲν οἱ Ἀργεῖοι, κὴ ἀφοῦ ἀπέρασαν τὴν τάφρον
Κ' ἦλθασι μέσα 'ς τὸ τεῖχος, ἐκφονεύθησαν πολλοὶ ἄνδρες
Ἀπὸ τῶν χειρῶν τῶν Τρώων. Ἕκτωρ δὲ περιεστρέφει
Μετὰ τοὺς γοργοὺς τοὺς ἵππους περὶ τὴν βαθεῖαν τάφρον.
Καὶ ἰδοῦσα τούτους Ἥρα, τοῦ Διὸς γυνὴ ὡραία,
Εἶπε πρὸς Ἀθήνην ταῦτα.
»Ὦ τοῦ Διὸς θυγάτηρ, τί οὐκ ἔχομεν φροντίδα
Εἰς τοὺς φίλους μας Ἀργείους, πῶς φονεύονται ἀνελπίστως
Ὑπὸ τῶν κακῶν τῶν Τρώων δι' ὁρμὴν ἑνὸς ἀνθρώπου,
Ἕκτορος τοῦ Πριαμίδου ;» Κ' ἡ Ἀθήνη ἀπεκρίθη
Πρὸς αὐτὴν τὴν Ἥραν, κ' εἶπε.
»Περισσῶς αὐτὸς ὀλέσει τὴν ψυχήν του καὶ τὸ θάῤῥος
Ἐκ χειρῶν δὴ τῶν Ἀργείων, καὶ ταχὺ θέλει ἔλθει τοῦτο·
Ἀλλ' εὐτρέπιζε αὐτίκα καὶ σὺ τοὺς γοργοὺς τοὺς ἵππους,
Κ' εἰς τὴν ἅμαξαν τοὺς δέσε, ὥστε νὰ ἐνδυθῶ τὰ ὅπλα,
Ἵνα ἰδῶ ἂν αὐτὸς Ἕκτωρ ὁ δεινὸς ὁ Πριαμίδης,
Ὅταν ἔλθωμεν 'ς τὴν μάχην, ἢ χαρῇ ἢ δειλιάσῃ.»
Οὕτως εἶπεν ἡ Ἀθήνη· ἡ δὲ Ἥρα τῆς ἐπείσθη,

Καὶ εὐτρέπισε τοὺς ἵππους τοὺς χρυσοχαλινωμένους.
Καὶ ὠπλίσθη ἡ Ἀθήνη, κ' εἰς τὴν ἅμαξαν ἀνέβη
Ὁμοῦ μετ' αὐτῆς τῆς Ἥρας, φέρουσα ἕνα μακρὸν δόρυ.
Ἥρα δὲ τὰ χαλινάρια εἰς τὰς χεῖράς της ἐκράτει
Καὶ τοὺς ἵππους ἐδιοίκει. Καὶ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐξῆλθον
Κ' εἰς τὴν γῆν ἔσπευδον κάτω, κ' ἴσα τὴν ὁδὸν ἐκράτουν
Πρὸς τὰς δύο τὰς στρατείας. Ὁ δὲ Ζεὺς πατὴρ τῶν πάντων
Ἀπὸ τὸ τῆς Ἴδης ὄρος βλέπων ταύτας ἐρχομένας
Χαλεπῶς τὸ ἐλυπήθη, καὶ τὸν ἄγγλον τὴν Ἶριν
Πέμπει νὰ τὰς ἀπαντήσῃ, λέγει τῆς νὰ εἰπῇ καὶ ταῦτα.
»Ἄγε ἐλθέ, Ἶρι ταχεῖα, εἰς τὰς δύο τὰς θεὰς ταύτας,
Νὰ στραφοῦν εἰπὲς ὀπίσω, μηδ' ἀφῇς ἔμπροσθε νἄλθουν,
Διατί μοι οὐκ ἀρέσκει. Λέγω τούς το νὰ γνωρίσουν,
Ὅτι θέλω τοὺς χολώσει τοὺς ταχεῖς ἵππους αὐτίκα,
Ἐὰν οὐκ ἀναστραφοῦσι, καὶ αὐτὰς ἐκ τῆς ἁμάξης
Θέλω ῥίξει μετὰ βίας· οὐδὲ εἰς δέκατον δὴ χρόνον
Θέλουν ἰατρευθῇ τὸ τραῦμα, ὁποῦ ἡ ἀστραπὴ τοὺς δώσει,
Διὰ νὰ μάθῃ ἡ Ἀθήνη τοῦ πατρὸς νὰ ἐναντιῆται.
Οὐχ' ὀργίζομαι δὲ τόσον 'ς τὴν γυναῖκά μου τὴν Ἥραν,
Αὕτη γὰρ συνήθειαν ἔχει ὅ,τι λέγω καὶ ὅ,τι ὁρίζω
Ὅλα νὰ τὰ ἐμποδίζῃ.» Οὕτως Ζεὺς εἶπεν τῆς Ἴρης
Ἡ δὲ Ἶρι ἡ ταχεῖα ἀσηκώθη ἐκ τὸ ὄρος,
Καὶ πρὸς οὐρανὸν ὑπάγει· τὰς θεὰς δὲ ἀπαντάει,
Πὤρχονταν εἰς τὴν γῆν κάτω, κ' εἶπε πρὸς αὐτὰς τοιαῦτα.
»Ποῦ ἡ ψυχή σας προθυμεῖται; οὕτως ἄφρονες δὴ εἶστε;
Ὁ γὰρ Ζεὺς οὐ σᾶς ἀφίνει νὰ βοηθῆτε τοὺς Ἀργείους.
Οὕτως μὲν ὁρίζει κ' εἶπε, καὶ τὸ θέλει τὸ τελειώσει.
Ἂν ἐσεῖς οὐ τοῦ πεισθῆτε νὰ ἀναστραφῆτε ὀπίσω,
Ὅτι θέλει σᾶς χολώσει τοὺς ταχεῖς ἵππους αὐτίκα,
Καὶ ἐσᾶς ἐκ τῆς ἁμάξης θέλω ῥίψει μετὰ βίας·

Οὐδὲ εἰς δέκατον δὴ χρόνον θέλει ἰατρευθῇ τὸ τραῦμα,
Ὁποῦ ἡ ἀστραπὴ σᾶς δώσει, ἵνα μάθης ἐσὺ Ἀθήνη,
Τοῦ πατρὸς νὰ ἐναντιῆσαι· οὐχ' ὀργίζεται δὲ τόσον
Ἐς τὴν γυναῖκά του τὴν Ἥραν· ἐσὺ γὰρ συνήθειαν ἔχεις
Ὅ,τι λέγει κὴ ὅ,τι ὁρίζει ὅλα νὰ τὰ ἐμποδίζῃς.»
Οὕτως ἔλεξεν ἡ Ἶρις, τοῦ Διὸς ἄγγελος, τότε
Κ' εἰς τὸ ὄρος ἀπεστράφη. Καὶ αὐτίκα μὲν ἡ Ἥρα
Εἶπε πρὸς Ἀθήνην ταῦτα.
»Ὦ τοῦ Διὸς θυγάτηρ, οὐ μὲν θέλω πολεμίζειν
Ἐναντίον πρὸς τὸν Δία, διὰ τοὺς θνητοὺς ἀνθρώπους·
Καὶ ὅποιος λάχει ἂς ἀποθάνῃ, καὶ ἂς ζήσῃ ὁποῦ τύχει·
Καὶ ἐκεῖνος ἂς δικάζῃ εἰς τοὺς Ἕλληνας καὶ Τρῶας
Τὸ ἀρέσκει ἡ καρδιά του.» Οὕτως ἔλεξεν ἡ Ἥρα,
Καὶ τοὺς ἵππους στρέφει ὀπίσω, κ' εἰς τὸν οὐρανὸν ὑπάγουν.
Καὶ ὁ Ζεὺς ὁ πατὴρ πάντων εἰς τὴν ἅμαξαν ἀνέβη,
Κ' ἔλιπε τῆς Τροίας ὄρος, κ' ἦλθε εἰς οὐρανὸν ἀπάνω.
Καὶ ὁ Ποσειδῶν τοὺς ἵππους ἔλυσεν ἐκ τῆς ἁμάξης.
Αὐτὸς δὲ ὁ πατὴρ πάντων εἰς τὸν χρύσειον τὸν θρόνον
Ἐκαθέζετο ὡς πρῶτος. Μεταξὺ τὸ φῶς ἡλίου
Ἐβασίλευσε 'ς τὰ κάτω, κ' ἔφερε σκοτεινὴν νύκτα.
Ὁ δὲ ἀνδροφόνος Ἕκτωρ συνεκάλεσε τοὺς Τρῶας
Εἰς τὸν καθαρὸν τὸν τόπον, καὶ σταθεὶς 'ς τὸ μέσον τούτων,
Κὴ ἀκομπῶντας εἰς τὸ δόρυ, ἤρχισε βουλὴν νὰ λέγῃ·
Κ' εἶπε πρὸς τοὺς Τρῶας ταῦτα.
»Ἄκουτε ὑμεῖς οἱ Τρῶες, καὶ οἱ ἄλλοι οἱ βοηθοί μας.
Ἀληθῶς τώρα σᾶς λέγω, φθείρει θέλομεν τὰς νῆας
Πάντας τούτων τῶν Ἀργείων, κ' ὕστερον διὰ νὰ στραφοῦμεν
Εἰς τὴν ὑψηλὴν τὴν Τροίαν. Ἀλλὰ τώρα ἂς πεισθοῦμεν
Τῆς νυκτός, ὡσὰν τὸ δίκαιον, καὶ ἂς λάβωμεν τὸ δεῖπνον.
Λύσετε τοὺς γοργοὺς ἵππους, ῥίψετ' ἔμπροσθε τροφήν τους,

Κ' ἐκ τῆς πόλεως εὐθέως πρόβατα πολλὰ καὶ βόας
Φέρετε, καὶ γλυκὺν οἶνον· κ' ἐκ τῆς ὕλης πολλὰ ξύλα,
Καὶ κορμοὺς συνάξετε ἅμα, ὅπως εἰς τὴν νύκτα ὅλην,
Ἕως τῆς λαμπρᾶς ἡμέρας, πῦρ νὰ καύσωμεν μεγάλο,
Καὶ ἡ φλόγα νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸν οὐρανὸν ἀπάνω,
Μήπως κ' εἰς τὴν νύκτα τούτην λάθρα φύγουν οἱ Ἀργεῖοι,
Καὶ ἀνέβουν εἰς τὰς νῆας ἥσυχοι καὶ χωρὶς φόνου.
Κήρυκες δὲ εἰς τὴν πόλιν πορευθήτωσαν αὐτίκα,
Καὶ τοὺς γέροντας καὶ νέους ἂς εἰποῦν διὰ νὰ φυλάττουν
Τὰ ὑψηλὰ τείχη τῆς Τροίας· καὶ γυναῖκες αἱ Τρῶες
Εἰς τὸν οἶκόν της ἑκάστη τὴν ἑστίαν ἂς ἀνάψῃ,
Νὰ φυλάττεται ἡ πόλις. Οὕτως ἂς γενῇ, ὦ Τρῶες
Ἀνδρειωμένοι, ὡσὰν λέγω. Τὸ πρωῒ δὲ σὺν τοῖς ὅπλοις
Περὶ τῶν Ἑλλήνων νῆας θέλομεν μαχήσει ἀνδρείως.
Θέλω ἴδῃ καὶ νὰ γνωρίσω, ἂν ὁ Διομήδης αὔριον
Ἐκ νηῶν μὲ θέλει διώξει πρὸς τὰ τείχη τῆς πατρίδος,
Ἢ ἐγὼ αὐτὸν φονεύσω, καὶ τὰ ὅπλα του νὰ λάβω.
Ἐν τοῖς πρώτοις γὰρ νομίζω νὰ τρωθῇ καὶ ν' ἀποθάνῃ,
Καὶ πολλοὶ συντρόφοι φίλοι μετ' αὐτοῦ 'ς τὴν γῆν ῥιμμένοι.
Ταῦτα ἔλεξεν ὁ Ἕκτωρ μὲ μεγάλην καυχοσύνην.
Καὶ τοῦ Ἕκτορος τὸν λόγον ἐπαινέσασιν οἱ Τρῶες,
Κ' ἔλυσαν τοὺς γοργοὺς ἵππους, κ' ἔῤῥιψαν ὀμπρὸς τροφήν τους.
Κ' ἐκ τῆς πόλεως εὐθέως πρόβατα πολλὰ καὶ βόας
Ἔφεραν καὶ γλυκὺν οἶνον, κ' ἔσφαξαν τοὺς παχεῖς βόας,
Καὶ τὰ πρόβατα ὁμοίως· κ' ἔποισαν τότε θυσίαν
Τοῖς θεοῖς τοῖς ἀθανάτοις· ἔπειτα καὶ αὐτοὶ ἐδείπνων.
Κ' ἐκ τῆς ὕλης πολλὰ ξύλα καὶ κορμοὺς ἔφεραν πλείστους,
Κ' ἔποισαν πολλὰς ἑσθίας, κάθ' ἑκάστη δὲ ἑσθία
Εἶχε πεντήκοντα Τρῶας· καὶ ὑπήγαινεν ἡ φλόγα
Εἰς τὸν οὐρανὸν ἀπάνω· κ' ἔλαμπαν τὰ ἀκρωτήρια

Καὶ τὰ ὄρη ἐκεῖ τὸ γύρω. Οἱ γοργόποδες οἱ ἵπποι
Τὸ λευκὸν κριθάρι ἔτρωγαν στέκοντες ἐκεῖ 'ς τ' ἁμάξια.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΗΣ Ι' ΟΜΗΡΟΥ ΙΛΙΑΔΟΣ.

Συμβουλεύων ὁ Ἀγαμέμνων τοὺς Ἕλληνας νὰ φύγουσιν εἰς τὰς πατρίδας αὐτῶν, ὁ Διομήδης καὶ ὁ Νέστωρ ἐναντιοῦνται τοῖς λόγοις ὅπου εἶπε ὁ βασιλεὺς Ἀγαμέμνων· καὶ συμβουλεύων αὐτοὺς τοὺς Ἕλληνας ὁ Νέστωρ, πέμπουσιν ἀποκρισαρίους νὰ παρακαλέσουσιν τὸν Ἀχιλλέα νὰ τοὺς βοηθήσῃ· καὶ ὁ Ἀχιλλεὺς ἀρνεῖται καὶ οὐδὲν θέλει, Καὶ ἀπαγγέλλουσι ταῦτα οἱ ἀποκρισαρίοι εἰς τοὺς Ἕλληνας, καὶ ἔπειτα ὑπάγουν νὰ κοιμηθοῦσιν.

Οὕτως ἔποισαν οἱ Τρῶες φύλαξιν, ὡσὰν τὸ εἶπα.
Οἱ δὲ Ἕλληνες μὲ φόβον τὴν φυγὴν εἶχαν 'ς τὸν νοῦν τους,
Κ' ἐβουλεύοντο νὰ φύγουν. Καὶ ὁ βασιλεὺς Ἀτρείδης
Λυπουμένος ἐν καρδίᾳ, περιέρχετο τὸ γύρω,
Καὶ τοὺς κήρυκας κελεύων ἄνδρα ἕκαστον νὰ κράζουν,
'Σ τὴν βουλὴν νὰ συναχθοῦσι. 'Σ τὴν βουλὴν δὲ λυπουμένοι
Ἦλθαν οἱ Ἀργεῖοι πάντες, καὶ ἀνέστη Ἀγαμέμνων,
Κλαίων καὶ στενάζων τότε, εἶπε 'ς τοὺς Ἀργείους ταῦτα.
»Φίλοι μου ἄρχοντες Ἀργεῖοι, Ζεὺς μὲ ἔβλαψε μεγάλα,
Ὅσπερ ἔταξέ μου πρῶτα, καὶ κατένευσεν καὶ εἶπεν,
Ἀφ' οὗ λάβωμεν τὴν Τροίαν νὰ στραφῶμεν εἰς τὸν οἶκον.
Ἀλλὰ νῦν ἄλλως βουλεύει· ἄγετε, ὡσὰν ἐγὼ εἶπα,
Πείθεσθε νὰ ζῆτε πάντες· νῦν ναυσὶ φεύγωμεν πάντες
'Σ τὴν πατρίδα μας τὴν φίλην, οὐ γὰρ πλεῖο θέλομεν λάβει
Τὴν πλατύστρατον τὴν Τροίαν.» Οὕτως εἶπεν Ἀγαμέμνων,
Κ' ἐσιώπησαν οἱ πάντες, διὰ λύπην ὁποῦ εἶχαν.

Μόνος δὲ ὁ Διομήδης ὁ θρασὺς τότε ἀπεκρίθη,
Πρὸς αὐτὸν τὸν βασιλέα.
«Ὦ Ἀγάμεμνον Ἀτρείδη, νὰ σὲ ἀντιηθῶ μὲν θέλω,
Μὴ δὲ χολωθῇς τοσοῦτον. Ἄτυχε, τόσον νομίζεις
Ἀσθενεῖς νἆναι οἱ Ἀργεῖοι, καὶ ἀπείρους τοῦ πολέμου,
Ἢ δειλοὺς ὡσὰν τὸ δείχνεις; Καὶ ἂν ἐσὺ ἔχῃς 'ς τὸν νοῦν σου
Νὰ στραφῇς εἰς τὴν πατρίδα, αὔτου ἡ ὁδὸς πλησίον,
Καὶ αἱ νῆές σου δὴ στέκουν εἰς τὴν παραθαλασσίαν,
Καὶ πορεύου ὅταν θέλῃς· οἱ λοιποὶ δὲ οἱ Ἀργεῖοι
Μείνει θέλουσιν ἐνταῦθα, ἕως νὰ λάβωμεν τὴν Τροίαν.
Κὴ ἂν αὐτοὶ θέλουσι φύγει τὴν πατρίδα τους τὴν φίλην,
Ἐγὼ καὶ ὁ σύντροφός μου μείνει θέλομεν ἐνταῦθα,
Καὶ νὰ πολεμοῦμεν πάντα, ἕως νὰ λάβωμεν τὸ τέλος.»
Οὕτως εἶπ' ὁ Διομήδης. Τότε πάντες οἱ Ἀργεῖοι,
Ἐθαυμάσθησαν τὸν λόγον τοῦ θρασέως Διομήδους.
Καὶ πρὸς τούτους ἀσηκώθη ὁ πολλὰ φρόνιμος Νέστωρ,
Κ' εἶπε πρὸς Ἀργείους ταῦτα.
»Διομήδη, υἱὲ Τυδέως, περισσῶς θρασὺς ὑπάρχεις·
Ἐν πολέμῳ καὶ ἐν μάχῃ, κ' ἐν βουλῇ πάντας νικάεις
Τοὺς ὁμήλικους Ἀργείους, καὶ τὸν λόγον σου τὸν εἶπες
Οὐδεὶς τοῦτον θέλει μέμψει. Ἄγε, ὡσὰν πλέο γέρων
Καὶ ἐγὼ ὁποῦ εἶμαι ἐσένα, θέλω εἰπῆ τὤχω 'ς τὸν νοῦν μου.
Βασιλεῦ ἐσὺ Ἀτρείδη, ἄρχε, ὅριζε ὡσὰν πρῶτος,
Κάλεσε καὶ τοὺς ἀρίστους εἰς τὸ δεῖπνον ὡσὰν πρέπῃ,
Καὶ ἀφ' οὗ δὴ χορτασθῆτε ποίσετε βουλὴν ἀρίστην,
Διὰ νὰ σωθῶμεν πάντες, ὅτι οἱ ἐχθροὶ πλησίον
Εἰς τὰς νῆάς μας ἀνάψαν ἀναρίθμητας ἑσθίας.
Αὕτη νὺξ θέλει χαλάσει τὸν στρατόν, ἢ θέλει σώσει.»
Οὕτως ἔλεξεν ὁ Νέστωρ, καὶ ἐπείσθησάν του ὅλοι.
Φύλακες δὲ ὡπλισμένοι ἑπτὰ ὥρμησαν οἱ πάντες

Ἡγεμόνες τῶν φυλάκων· ἑκατὸν δὲ εἰς καθένα
Ἄρχοντα Ἀργεῖοι ἦσαν, κ' ἐφυλάγασι τὸ τεῖχος,
Μήπως καὶ 'σεβοῦν οἱ Τρῶες. Ὁ δ' Ἀτρείδης Ἀγαμέμνων
Κράζει τοὺς ἀρίστους τότε εἰς τὸ δεῖπνον, ὡσὰν πρέπῃ.
Κῄ ἀφ' οὗ ἐδείπνησαν αὐτοὶ ὅλοι, τότε ὁ πάνσοφος ὁ γέρων
Ἤρχισε βουλὴν νὰ λέγῃ, ἥτις ἔδοξεν ἀρίστη,
K' εἶπε πρὸς αὐτοὺς τοιαῦτα.
»Βασιλεῦ ὦ Ἀγαμέμνων, ἐνδοξότατε Ἀτρείδη,
Τὸ νοῦ θέλω νὰ εἴπω. Ἀφοῦ ἔλαβες τὴν κόρην
Τὴν καλὴν τὴν Βρισηΐδα τοῦ μεγάλου Ἀχιλλέως,
Καὶ ἀτίμησας δὴ τοῦτον νὰ τοῦ πάρῃς τὴν γυναῖκα,
Ἀπὸ τότε ἡμεῖς Ἀργεῖοι κακὰ πάσχομεν ἀδέξια.
Ἀλλὰ νῦν ἂς λογισθοῦμεν νὰ τὸν ποίσωμεν μὲ δῶρα
Πολιτίμητα δὴ φίλον.» Οὕτως ἔλεξεν ὁ Νέστωρ.
Κῄ ἀπεκρίθηκεν Ἀτρείδης βασιλεὺς ὁ Ἀγαμέμνων,
K' εἶπε πρὸς αὐτὸν τοιαῦτα.
»Ὦ σοφέ μου γέρων Νέστορ, ὄντως τὴν ἀλήθειαν εἶπες
Περισσῶς ὅτι ἐβλάφθην· οὐδ' ἐγὼ τὸ ἀπαρνοῦμαι,
Ὅτι ἔποισα ἀδίκως· Ζεὺς ἐτίμησε γὰρ τοῦτον
Τὸν μεγάλον Ἀχιλλέα, τὸν λαὸν δὲ τὸν Ἀργείων
Ἔβλαψε μὲ πολλοὺς φόνους. Ἐπειδὴ δὲ πολλὰ ἐβλάφθην
Διὰ τὴν κακήν μου γνώμην, πάλι αὐτὸν τὸν Ἀχιλλέα
Θέλω νὰ τὸν ποίσω φίλον, νὰ τοῦ δώσω πολλὰ δῶρα,
K' εἰς ἡμᾶς ἅπαντα τώρα θέλω νὰ τὰ ὀνομάσω.
Ἑπτὰ τρίποδας ἀπύρους, καὶ δέκα λιτρῶν χρυσίον,
K' εἴκοσι δὲδλαργύρους λέβητας τοῦ θέλω δώσει,
Καὶ γοργοὺς δώδεκα ἵππους ὁποῦ φέρουσι τὰ ἆθλα·
Δώσω καὶ ἑπτὰ γυναῖκας ἐκ τῆς Λέσβου, καὶ ὡραίας
Πρακτικὰς κ' εἰς τὰς τέχνας· μετ' αὐτὰς δὲ θέλω δώσει
Τὴν καλήν του Βρισηΐδα· κῄ ὄμνυμι μεγάλον ὅρκον,

Ότι ἐγὼ ποτὲ 'ς τὴν κλίνην οὐκ ἀνέβηκα μὲ τούτην,
Κατὰ πῶς ἔναι ἡ τάξις 'ς τὰς γυναῖκας καὶ ἀνθρώπους.
Ταῦτα μὲν τὰ δῶρα πάντα τώρα θέλω τοῦ τὰ δώσει.
Ἂν δὲ οἱ θεοὶ μᾶς δώσουν νὰ πορθήσωμεν τὴν Τροίαν,
Ἂς σωρεύσῃ ὅσον θέλει ἐκ χρυσοῦ τὴν νῆα τότε·
Τρωϊάδας δὴ γυναῖκας εἴκοσι αὐτὸς ἂς λάβῃ.
Κὴ ἂν στραφῶμεν 'ς τὴν πατρίδα γαμβρὸν θέλω νὰ τὸν ποίσω.
Ἔχω γὰρ τρεῖς θυγατέρας τὴν καλὴν τὴν Λαοδίκην,
Κ' Ἰφιάνασσαν ὡραίαν, καὶ Χρυσόθεμιν τὴν τρίτην,
Τῶν ὁποίων ὁποίαν θέλει ἂς τὴν λάβῃ διὰ γυναῖκα
Εἰς τὸν οἶκον τοῦ πατρός του. Θέλω δὲ τοῦ δώσει προῖκα
Πολλὰ μάλα, ὡς τοῦ πρέπει, ὅσα οὐδεὶς πότ' ἔδωκε
Τῆς ἰδίας θυγατρός του· ἑπτὰ πόλεις τειχισμένας,
Καὶ καλῶς κατοικισμένας θέλω δώσει νὰ ὁρίζῃ,
Καὶ τὸ δίκαιον νὰ κρίνῃ. Ταῦτα πάντα, ὁποῦ λέγω,
Ὅλα θέλω τελειώσει, τὴν ὀργὴν ἂν καταπαύσῃ».
Οὕτως εἶπεν Ἀγαμέμνων. Κὴ ὁ σοφὸς ὁ Νέστωρ τότε
Ἀπεκρίθηκεν αὐτίκα, κ' εἶπε πρὸς αὐτὸν τοιαῦτα·
«Βασιλεῦ ὦ Ἀγαμέμνων, ἐνδοξότατε Ἀτρείδη,
Οὐ μεμπτὰ δῶρα τοῦ δίδεις τοῦ καλοῦ τοῦ Ἀχιλλέως.
Ἂς ὀτρύνωμεν δὲ πρέσβεις, ἵνα πορευθοῦν εὐθέως
'Σ τὴν σκηνὴν τοῦ Ἀχιλλέως, καὶ νὰ τὸν παρακαλέσουν,
Νὰ τοῦ εἰποῦν τούτους τοὺς λόγους. Ἀλλὰ ἄγε, ὅσους τηρήσω
Τοῦτοι ἂς καταπεισθοῦσι· πρώτιστα αὐτὸς ὁ Φοῖνιξ,
Ἔπειτα ὁ μέγας Αἴας, κὴ Ὀδυσσεὺς αὐτὸς ὁ σώφρων·
Εὐρυβάτης καὶ ὁ Δῖος, οἱ δύο κήρυκες ἂς ἔλθουν.»
Οὕτως εἶπ' ὁ γέρων Νέστωρ, κ' ἤρεσεν ὁ λόγος πᾶσι.
Κ' οἱ τρεῖς ἡγεμόνες τότε εἰς τὴν παραθαλασσίαν
Ἦλθασι μὲ πολὺ θάῤῥος, κ' εὔχοντο τὸν Ποσειδῶνα,
Τὸν θεὸν δὴ τῆς θαλάσσης, εὔκολα διὰ νὰ τοὺς δώσῃ

Τὸν μεγάλον τοῦ Ἀχιλλέως νοῦν διὰ νὰ κατεπείσουν.
Ἐς τὴν σκηνὴν ἔπειτα ἦλθον, κ' εἰς τὴν ναῦν τοῦ Ἀχιλλέως,
Κ' εὗρον τοῦτον ὁποῦ ἔπαιζε μίαν φόρμιγγα ὡραίαν,
Κ' ἐτραγώδειε τὰς ἀνδρείας τῶν ἀνδρῶν τῶν περασμένων.
Πάτροκλος δὲ μόνος τότε διαθέζετο πλησίον.
Κ' ἦλθασι 'ς τὴν σκηνὴν μέσα, καὶ ἐστάθησαν ὀμπρός του.
Κὴ Ἀχιλλεὺς θαυμάσας τούτους ἀσηκώθηκ' ἐκ τοῦ θρόνου.
Καὶ ὁ Πάτροκλος ὁμοίως ἀσηκώθη ἰδὼν τοὺς ἄνδρας.
Κ' ἐκδεχόμενος δὴ τούτους εἶπεν Ἀχιλλεὺς τοιαῦτα·
»Χαίρετε, ὦ φίλοι ἄνδρες· τίποτε ἀνάγκη εἶναι,
Ὁποῦ ἤλθετε διὰ νύκτα;» Εἶπεν Ἀχιλλεὺς τοιαῦτα,
Κ' εἰς τοὺς θρόνους τοὺς καθίζει μὲ τὰ πορφυρᾶ ταπέτα.
Πάτροκλον καλεῖ αὐτίκα, κ' εἶπε πρὸς αὐτὸν τοιαῦτα·
»Πάτροκλε, κέρασε οἶνον, καὶ εὐτρέπιζε ποτήρια,
Κ' εἰς καθένα ἔμπροσθέν του γέμισέ το ἕνα πλῆρε.
Ἦλθασι γὰρ φίλοι ἄνδρες 'ς τὴν σκηνὴν τὴν ἡμετέραν.»
Ἀχιλλεὺς μὲν οὕτως εἶπεν. Ὁ δὲ Πάτροκλος αὐτίκα
Ἄκουσε τὸν Ἀχιλλέα· κὴ ἔναψεν καὶ τὴν ἑσθίαν,
Κ' ἔψησε πολλὰ δὴ κρέα, καὶ τὴν τράπεζαν εὐτρεπίζει,
Καὶ ἐκέρασε καὶ οἶνον. Κ' ἤρχισαν τότε νὰ φάγουν·
Κὴ ἀφοῦ ἐχόρτασαν, ὡς πρέπει, Ὀδυσσεὺς αὐτίκα πρῶτος
Τὸ ποτήρι του γεμόζει οἶνον, καὶ τὸν Ἀχιλλέα
Δέχεται καὶ προσκαλεῖ τον, κ' εἶπε πρὸς αὐτὸν τοιαῦτα.
»Ἀχιλλεῦ ἄριστε, χαῖρε· ἐμπλησμένοι ἐσμὲν τραπέζας,
Καὶ ἀπὸ σοῦ κ' ἐκ τοῦ Ἀτρέως ἐχορτάσαμεν περίσσα.
Ἀλλὰ βλέποντες τὴν βλάβην περισσῶς φοβούμεσθε ὅλοι,
Κὴ ἀμφισβήτησις ὑπάρχει νὰ σωθῶμεν ἢ νὰ χαθῶμεν,
Ἐὰν σὺ δὲν ἀναλάβῃς τὴν μεγάλην δύναμί σου,
Καὶ νὰ μᾶς βοηθήσῃς τώρα. Τῶν νηῶν γὰρ καὶ τοῦ τείχους
Ἐκατοίκησαν πλησίον οἱ ἐχθροὶ οὗτοι οἱ Τρῶες,

Καίοντες πολλὰς ἐσθίας· οὔτε θέλουσι νὰ παύσουν,
Ἀλλ' ὁρμῶσιν εἰς τὰς νῆας, καὶ αὐτὰς θέλουν νὰ καύσουν.
Ἕκτωρ δὲ σὺν τῇ δυνάμει μαίνεται ὑπὲρ τοὺς πάντας,
Οὐ θεοὺς οὔτε ἀνθρώπους εὐλαβεῖται οὐδὲ τιμάει.
Ἔτι δὲ αὐτὸς καυχᾶται, ὅταν ἔλθῃ ἡ λαμπρὰ ἡμέρα,
Νὰ ἐπικαύσῃ ὅλας τὰς νῆας, νὰ φονεύσῃ καὶ Ἀργείους.
Ταῦτα χαλεπῶς φοβοῦμαι, μήπως τὰς καυχήσεις ταύτας
Οἱ θεοὶ τὰς τελειώσουν. Ἀλλά, Ἀχιλλεῦ, ἀνάστα,
Καὶ τὸ γένος τῶν Ἀργείων οἴκτειρον καὶ βοήθησέ το.
Ἐὰν τίποτε συνέβῃ, δὲν θέλει ἔσται θεραπεία
Ὕστερον νὰ τὸ ἰατρεύσῃς· ἀλλά, φίλε, ἐνθυμήσου
Τοῦ πατρός σου τότε λόγους, πῶς σε ἐπαρεμυθεῖτο
Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὅταν σ' ἔπεμπε εἰς Ἀτρείδην,
Λέγων πρὸς ἐσὲ τοιαῦτα.
Ἀχιλλεῦ, προσφιλὲς τέκνον, δύναμιν μὲν ἡ Ἀθήνη
Καὶ ἡ Ἥρα θέλει δώσει, σὺ δὲ κράτει τὸν θυμόν σου,
Ὅτι ἡ φιλοφροσύνη ἔναι κάλλιον παρὰ ὕβρις·
Ἵνα οἱ Ἀργεῖοι πάντες σὲ τιμήσωσιν, ὡς πρέπει,
Καὶ οἱ γέροντες καὶ νέοι. Οὕτως εἶπεν ὁ πατήρ σου.
Ἀλλὰ σὺ οὐκ ἐνθυμεῖσαι. Τὴν ὀργὴν ἔτι νῦν παῦε.
Σοὶ δ' αὐτὸς ὁ Ἀγαμέμνων δίδωσιν ἄξια δῶρα,
Ἂν τὸν χόλον καταπαύσῃς. Ἄγε νῦν σὺ ἄκουσόν μου,
Διὰ νὰ σοῦ τ' ἀριθμήσω ὅσα δῶρα ὁ Ἀγαμέμνων
Ἔταξεν ἐν ταῖς σκηναῖς του· ἑπτὰ τρίποδας ἀπύρους,
Καὶ δέκα λιτρῶν χρυσίον, κ' εἴκοσι δὲ ὁλαργύρους
Λέβητας σοῦ θέλει δώσει, καὶ γοργοὺς δώδεκα ἵππους,
Ὁποῦ φέρωσι τὰ ἆθλα· δώσει καὶ ἑπτὰ γυναῖκας
Ἐκ τῆς Λέσβου, καὶ ὡραίας, πρακτικὰς καὶ εἰς τὰς τέχνας.
Μετ' αὐτ' αὐτὰς δὲ θέλει δώσει τὴν καλήν του Βρισηΐδα,
Κ' ὀμνύσι μεγάλον ὅρκον, ὅτι αὐτὸς ποτὲ 'ς τὴν κλίνην

Οὐκ ἀνέβηκε μὲ ταύτην, κατὰ πῶς ἔναι ἡ τάξις
'Σ τὰς γυναῖκας καὶ ἀνθρώπους. Ταῦτα μὲν τὰ δῶρα πάντα
Τώρα θέλει σοῦ τὰ δώσει. Ἂν δὲ οἱ θεοὶ μᾶς δώσουν
Νὰ πορθήσωμεν τὴν Τροίαν, νὰ σωρεύσῃς ὅσον θέλεις
Ἐκ χρυσοῦ τὴν νῆαν τότε. Τρωϊάδας δὲ γυναῖκας
Εἴκοσι ἐσὺ νὰ λάβῃς. Κ᾽ ἂν στραφῶμεν 'ς τὴν πατρίδα
Γαμβρὸν θέλει νὰ σὲ ποίσῃ· ἔχει γὰρ τρεῖς θυγατέρας,
Τὴν καλὴν τὴν Λαοδίκην, κ' Ἰφιάνασσαν ὡραίαν,
Καὶ Χρυσόθεμιν τὴν τρίτην, τῶν ὁποίων ὅποιαν θέλεις
Λάβε την διὰ γυναῖκα εἰς τὸν οἶκον τοῦ πατρός σου.
Θέλει δὲ σοῦ δωσει προῖκα πολλὰ μάλα, ὡς σοῦ πρέπει,
Ὅσα οὐδεὶς ποτὲ ἔδωκε τῆς ἰδίας θυγατρός του.
Ἑπτὰ πόλεις τειχισμένας, καὶ καλῶς κατοικισμένας,
Θέλει δώσει νὰ ὁρίζῃς, καὶ τὸ δίκαιον νὰ κρίνῃς.
Ταῦτα πάντα ὁποῦ λέγει ὅλα θέλει τελειώσει,
Τὴν ὀργὴν ἂν καταπαύσῃς.» Εἶπεν Ὀδυσσεὺς τοιαῦτα.
Ἀχιλλεὺς δὲ ὁ γοργόπους ἀπεκρίθηκεν εὐθέως,
Κ' εἶπε πρὸς αὐτὸν τοιαῦτα.
»Ὀδυσσεῦ μου ὦ πολύφρων, ἔναι ἀνάγκη νὰ ἀποδιώξω
Τόνδε λόγον ὁποῦ εἶπες, καὶ ἐκεῖνο πῶναι κάλλιον
Καὶ μοῦ φαίνεται νὰ εἴπω; Οὔποτε ἐγὼ νομίζω
Νὰ καταπεισθῶ τοῦ Ἀτρείδου, οὔτε τοὺς Ἀργείους ἄλλους,
Ἐπεὶ οὐχ ὁμοία χάρις 'ς τοὺς ἐχθροὺς νὰ πολεμήσω,
Οὐδὲ ἴση μοίρα μένει τῷ δειλῷ καὶ ἀνδρειωμένῳ,
Οὔτε ἡ τιμὴ ὁμοία. Ὁ δειλὸς καὶ ἀνδρειωμένος
Ἀποθνήσκουσιν ὁμοίως. Οὐδ' ἐγὼ πλέον δὲν ἔχω,
Καλὰ καὶ πολλὰς ἡμέρας καὶ αἱματωμένας νύκτας
Ἐδιάβασα 'ς τὴν μάχην· καὶ ὅ,τι ἂν ἔλαβα 'ς τὴν μάχην
Κέρδος καὶ ἐν τῷ πολέμῳ ὅλα εἰς τοῦτον τᾄχα φέρει
Τὸν ἀχόρτατον Ἀτρείδην, ὁποῦ ἐκάθετον ἡσύχως,

Καὶ ἐμοίραζεν ὀλίγα, καὶ πολλὰ αὐτὸς ἐκράτει.
Ἐπεὶ νῦν ἀτίμησέ με τὴν γυναῖκά μου λαμβάνων,
Μή με δοκιμάζῃ πλέων, ἐὰν θέλω νὰ μαχήσω.
Ἀλλ' ὦ Ὀδυσσεῦ καλέ μου, σὺ κ' οἱ ἄλλοι βασιλεῖς
Φροντισθῆτε ἀπὸ τὰς νῆας τὸ κακὸν πῦρ τῶν ἐχθρῶν σας
Ν' ἀποδιώξετε ἀνδρείως. Εἴδετε γὰρ ἡμεῖς πάντες,
Ὅταν ἐγὼ ἐπολέμουν, πῶς οὐκ ἤθελεν ὁ Ἕκτωρ
Νὰ ἐξέβῃ ἀπὸ τὰ τείχη μετ' ἐμοῦ νὰ πολεμήσῃ.
Ὅταν γὰρ ἐξημερώσῃ αὔριον, καὶ γένῃ ἡμέρα,
Θέλω νὰ ποίσω θυσίαν τῷ Διῒ καὶ θεοῖς ἄλλοις,
Καὶ νὰ πλεύσω τὴν πατρίδα· κτήματα καὶ ἐγὼ πολλά 'χω·
Τὴν ζωήν μου διὰ πάντα θέλω ἐκεῖ διαπεράσει,
Οὐδὲ θέλω διαμεῖναι νὰ μὲ ὑβρίζῃ ὁ Ἀγαμέμνων.
Καὶ ἡ μήτηρ μου ἡ Θέτις, ἡ θεά, ποτὲ μοῦ εἶπε,
Ὅτι φέρω δύο μοίρας, εἰς τὸ τέλος τοῦ θανάτου
Ἐὰν μείνω εἰς τὴν Τροίαν καὶ νὰ πολεμῶ ἀνδρείως.
Ἡ ἀναστροφή μου ἐφθάρη, νὰ στραφῶ εἰς τὴν πατρίδα,
Ἀλλὰ δόξαν θέλω λάβει εἰς τὸν μέλλοντα τὸν χρόνον.
Ἂν στραφῶ δὲ εἰς τὸν οἶκον, εἰς τὴν φίλην τὴν πατρίδα,
Ἐπεφθάρηκεν ἡ δόξα, ὁποῦ ἔμελλα νὰ λάβω.
Θέλω ζήσει μακρὸν χρόνον, καὶ νὰ ἴδω πολὺ γῆρας,
Τοῦ θανάτου δὲ τὸ τέλος οὐ γοργὰ θέλω τὸ λάβει.
Τοὺς λοιποὺς ἐν εὐκολίᾳ ἤθελα παραμυθήσει
Νὰ στραφοῦσι εἰς τὸν οἶκον, ἐπειδὴ τέλος τῆς Τροίας
Νὰ τὴν λάβωσιν οὐχ εὗρον. Ἀλλὰ νῦν ὑμεῖς οἱ πρέσβεις
Ἀπαγγείλλετε τὸ εἶπα, διὰ νὰ βουλεύσουν ἄλλην
Μίαν βουλὴν καλλιωτέραν, νὰ τοὺς σώσῃ καὶ τὰς νῆας
Καὶ τοὺς ἅπαντας Ἀργείους.» Ἔλεξεν Ἀχιλλεὺς οὕτως.
Μετὰ σιωπῆς οἱ πρέσβεις ἐθαυμάσασι τὸν λόγον,
Ὅποιον Ἀχιλλεὺς τῶν εἶπεν· καὶ ἀσηκώθησαν οἱ πρέσβεις

Καὶ ἐστράφησαν 'ς τὰς νῆας. Ὅτε δὴ 'ς τὰς σκηνὰς ἦλθον
Τοῦ Ἀγαμέμνονος Ἀτρείδου, τούτους μὲν τοῖς ποτηρίοις
Ἐπεδέχοντο χρυσέοις, ἄλλος ἀπὸ ἄλλο μέρος.
Πρῶτος μὲν ὁ Ἀγαμέμνων ὅ,τε βασιλεὺς Ἀτρείδης
Ἤρχισε νὰ τοὺς ῥωτήσῃ.
»Ἄγε εἰπέ, Ὀδυσσεῦ φίλε, ποῦ εἶσαι δόξα τῶν Ἀργείων,
Μὴ νὰ θέλῃ νὰ βοηθήσῃ καὶ νὰ διώξῃ τὴν ἐσθίαν
Ἀπὸ τῶν νηῶν δὴ τούτων αὐτὸς Ἀχιλλεὺς ὁ μέγας;
Ἢ καὶ παντελῶς ἀρνήθη, κ' ἔχει ὀργὴν εἰς τὴν καρδίαν;»
Ἀπεκρίθηκεν αὐτίκα Ὀδυσσεὺς πρὸς τὸν Ἀτρείδην.
»Ἐνδοξότατε Ἀτρείδη, οὐ ποσῶς ἐκεῖνος θέλει
Τὴν ὀργήν του διὰ νὰ σβέσῃ, ἀλλ' ὀργίζεται δὲ μᾶλλον
Καὶ ἐσὲ καὶ τὰ σὰ δῶρα ἀπαρνεῖται κὴ ἀποδιώκει.
Οὕτως Ἀχιλλεὺς μᾶς εἶπεν. Δύνανται εἰπεῖν καὶ οὗτοι,
Ὁποῦ ἦσαν καὶ παρόντες, Αἴας, κήρυκές τε δύο,
Καὶ αὐτὸς Φοῖνιξ ὁ γέρων.» Οὕτως Ὀδυσσεὺς τοὺς εἶπεν.
Τότε πάντες οἱ Ἀργεῖοι ἐθαυμάσασι τὸν λόγον.
Μόνος τότε ὁ Διομήδης ἀπεκρίθηκεν καὶ εἶπεν.
»Ἐνδοξότατε Ἀτρείδη, βασιλεῦ, κάλλιον ἦτον
Νὰ μὴ αὐτὸν ἐπαρεκάλειες, δίδωντάς του πολλὰ δῶρα.
Ἀλλ' ἀφήσωμεν ἐκεῖνον, κἂν ὑπάγῃ, κἂν διαμείνῃ.
Ἀλλὰ ἄγετε, ὡσὰν εἴπω ὅλοι μοῦ καταπεισθῆτε·
Κοιμηθῆτε νῦν οἱ πάντες, ἀφοῦ θέλετε δειπνήσει,
Κὴ ὅταν ἔλθῃ ἡ ἡμέρα πρὸ νεῶν σταθῆτε οἱ πάντες
Μετὰ τῶν γοργῶν τῶν ἵππων. Σὺ δ' ἐν πρώτοις, ὦ Ἀτρείδη,
Κέλευε νὰ πολεμοῦσι.» Οὕτως εἶπ' ὁ Διομήδης.
Πάντες δὲ οἱ ἡγεμόνες ἐπαινέσασι τὸν λόγον
Τοῦ θρασέως Διομήδους. Κ' ἔλαβε ὁ καθείς τους δεῖπνον,
Καὶ εἰς τὰς σκηνάς τους ἦλθον, καὶ ἐκοιμήθησαν ἐνταῦθα.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΗΣ ΙΑ' ΟΜΗΡΟΥ ΙΛΙΑΔΟΣ.

'Αγρυπνήσας ὁ βασιλεὺς 'Αγαμέμνων ἐξυπνεῖ τοὺς ἄρχοντας Ἕλληνας αὐτὸς καὶ ὁ Μενέλαος ὁ ἀδελφός του· καὶ ἔστοντας νὰ βουλευθοῦσιν εἰς τὸ τεῖχος ἐκεῖ πλησίον, πέμπουσι κατασκοπητὰς εἰς τὸν στρατὸν τῶν Τρώων, Διομήδην καὶ τὸν 'Οδυσσέα, οἵτινες ἀπαντῶντες τὸν Δόλωνα, τινὰ κατασκοπητήν, ὁποῦ ἔρχετον εἰς τὸν στρατὸν τῶν 'Ελλήνων, καὶ ἐρωτῶντες αὐτὸν τί κάμνουσι οἱ Τρῶες, τοὺς διηγεῖται ὅλα· ἔπειτα φονεύουσιν αὐτόν· καὶ πάλιν ἦλθον εἰς τοὺς Θρᾶκας, γένος τῶν Τρώων, καὶ πολλοὺς ἀπὸ ἐκείνων φονεύουσι, καὶ αὐτὸν τὸν βασιλέα τους, καὶ τοὺς ἵππους του λαβόντες ἐστράφησαν πάλιν ὑγιεῖς εἰς τὸν στρατὸν αὐτῶν.

Οἱ μὲν ἄλλοι ἡγεμόνες ἐκοιμῶντο εἰς τὰς νῆας,
'Αλλ' 'Ατρείδης 'Αγαμέμνων, βασιλεὺς τοῦ λαοῦ ὅλου,
Οὐδὲ ὅλως ἐκοιμᾶτο, ἀλλὰ πάμπολλα ἐν τῷ νῷ του
'Εβουλεύετο νὰ πράξῃ· καὶ ἐκ τὰ πυκνά του στήθη
'Αναστέναζε πολλάκις, ὅταν ἔβλεπε πρὸς πόλιν,
Κ' εἰς τὰς τῶν ἐχθρῶν ἐσθίας. Ὅταν δὴ καὶ πρὸς τὰς νῆας
Καὶ πρὸς τὸν λαὸν ἐθώρει τῶν ἀθλίων τότε 'Αργείων,
'Εκ τῆς κεφαλῆς ἐκ ῥίζας ἐξανίσπα πολλὰς τρίχας.
Κὴ αὕτη ἡ βουλὴ τοῦ ἐφάνη νᾶναι κάλλια ἐκ ταῖς ἄλλαις,
'Σ τὸν σοφὸν Νέστορα πρῶτον νἄλθῃ μήπως καὶ νὰ εὕρῃ
Μίαν σοφὴν βουλὴν καὶ ἄξιαν καὶ σωτήριον τοῖς πᾶσι.
Κὴ ὀρθωθεὶς ἀπὸ τῆς κλίνης ἐπενδύθη τὸν χιτῶνα.
Κὴ ὁ Μενέλαος ὁμοίως ἐφοβεῖτο πολλὰ τότε,
Καὶ ἐγέρθηκ' ἐκ τῆς κλίνης, καὶ τὰ ὅπλα του ἐνδύθη,
Κ' ἔλαβε καὶ τὸ κοντάρι, κ' εἰς τὴν νῆα τ' ἀδελφοῦ του
Ἦλθ' εὐθέως τοῦ 'Ατρείδου, διὰ νὰ τὸν ἐξυπνήσῃ.
Κ' εὑρέ τον ὁποῦ ἐνδύθη τὰ καλὰ ὅπλα του τότε.
Πρῶτος αὐτὸς ἀδελφός του πρὸς τὸν 'Αγαμέμνονα εἶπε.

»Διατὶ οὕτως, αὐθέντα, τὰ καλά σου ὅπλα ἐνδύθης ;
Μή τινα θέλεις νὰ 'γείρῃς ἐπιβουλευτὴν 'ς τοὺς Τρῶας ;
Ὑποπτεύω πολλὰ τοῦτο, καὶ πιστεύω χωρὶς λόγου,
Ὅτι οὐδεὶς εὑρεθῇ θέλει τοῦτο διὰ νὰ σοῦ τάξῃ,
'Σ τοὺς ἐχθροὺς μόνος νὰ ἔλθῃ, καὶ κατάσκοπος νὰ γένῃ
Εἰς τὴν σκοτεινὴν τὴν νύκτα.» Ὁ Μενέλαος τοῦ εἶπεν.
Καὶ εὐθὺς ὁ Ἀγαμέμνων ἀπεκρίθηκε πρὸς τοῦτον.
»Ἀγαθὴν βουλὴν εἰς τοῦτο θέλω, ἀδελφέ, νὰ εὕρω,
Ἡ ὁποία θέλει σώσει τοὺς Ἀργείους καὶ τὰς νῆας.
Ἀλλὰ ἄπελθε εὐθέως, Αἴαντα καὶ Ἰδομενῆα
Κάλεσον ἐδῶ νὰ ἔλθουν, κ' εἰς τὸν Νέστορα ταχέως
Σώφρονα ἐγὼ ὑπάγω.» Οὕτως εἶπεν Ἀγαμέμνων.
Τὸν Μενέλαον δὲ στέλλει τὸν καλὸν τὸν ἀδελφόν του,
Καὶ αὐτὸς πάλιν ὑπάγει εἰς τὸν Νέστορα, ὡς εἶπεν,
Κ' εὑρέ τον εἰς τὴν σκηνήν του ἐν τῇ μαλακῇ τῇ κλίνῃ.
Καὶ τὰ ὅπλα του πλησίον ἔκειντο ἐκεῖ 'ς τὴν κλίνην,
Καὶ τὰ δύο του τὰ δόρα, καὶ ἡ περικεφαλαία.
Κὴ ὀρωθεὶς εἰς τὸν ἀγκῶνα, κεφαλήν τε ἀσηκώσας,
Πρὸς Ἀτρείδην εἶπε ταῦτα, καὶ μὲ λόγῳ τὸν ἐρώτα.
»Τί δή, βασιλεῦ Ἀτρείδη, ἐν νυκτὶ ἔρχεσαι μόνος
Διὰ ταύτην τὴν στρατείαν, ὅταν ὁ στρατὸς κοιμᾶται ;
Μήνα φύλακα δὴ χρήζεις, ἤ τιν' ἀπὸ τοὺς συντρόφους ;
Εἰπέ, καὶ μὴ ἡσυχάζῃς, τί ἔχεις χρεία, κ' ἐνθάδε ἦλθες ;»
Κὴ ἀπεκρίθη ὁ Ἀγαμέμνων πρὸς τὸν Νέστορα καὶ εἶπεν.
»Νέστορ, δόξα τῶν Ἀργείων, θέλεις ἴδει τὸν Ἀτρείδην,
Τὸν πολλὰ δὴ λυπουμένον βλέπεις με τὸ πῶς πλανῶμα
Καὶ ποσῶς οὐδὲν κοιμῶμαι. Ἀλλ' ἂν δύνασαι ὀλίγον
Ἀσηκώσου ἀπὸ τῆς κλίνης, ἐπειδὴ οὐδὲν κοιμᾶσαι,
Εἰς τοὺς φύλακας νὰ ἔλθῶμεν, μήπως ἐπελησμονῆσαν
Νὰ φυλάττουσιν οἱ ἄνδρες, καὶ ὁ ὕπνος τοὺς ἐπῆρε.»

Οὕτως εἶπεν Ἀγαμέμνων.
»Ἐνδοξότατε Ἀτρείδη, οὔτε Ζεὺς διατελέσει
Τὰ νοήματα δὴ πάντα, τάχει ὁ Ἕκτωρ εἰς τὸν νοῦν του.
Ἀλλὰ μὴ φοβῆσαι τόσον, θέλω σὲ ἀκολουθήσει.
Καὶ ἐξυπνήσομεν καὶ ἄλλους, τὸν θρασὺν τὸν Διομήδην,
Καὶ σοφὸν τὸν Ὀδυσσέα, Αἴαντα κ' Ἰδομενῆα.»
Οὕτως ἔλεξεν ὁ Νέστωρ, καὶ ἐνδύθησαν αὐτίκα,
Κ' ἔλαβε τὸ μακρὸν δόρυ, κὴ ὥρμησε καὶ ἐπορεύθη
Εἰς τὰς νῆας τῶν Ἑλλήνων. Πρῶτον δὲ τὸν Ὀδυσσέα
Διεξέγειρ' ἐκ τοῦ ὕπνου· κ' ἐγερθεὶς ἀπὸ τῆς κλίνης
'Σ τὴν σκηνήν του ἐπορεύθη, ἔλαβε καὶ τὴν ἀσπίδα.
Κ' ἐσυνάχθησαν οἱ πάντες, κ' εἰς τοὺς φύλακας ὑπῆγαν,
Κ' εὗράν τους ἐξυπνισμένους. Καὶ ἐχάρηκεν ὁ γέρων,
Καὶ μετὰ γλυκείων λόγων εἶπε πρὸς αὐτοὺς τοιαῦτα.
»Οὕτως νῦν, προσφιλῆ τέκνα, καὶ φυλάσσετε δὴ πάντα,
Μή τινα δὴ ὕπνος λάβῃ, μήπως καὶ χαρὰ γενῶμεν
Τοῖς κακοῖς ἐχθροῖς μας τώρα.» Οὕτως εἶπ' ὁ Νέστωρ γέρων.
Καὶ ἐξέβηκ' ἐκ τῆς τάφρου, καὶ τὸν γέροντα οἱ ἄλλοι
Ἠκολούθουν ἡγεμόνες, ὅσους εἰς βουλὴν ἐκράξαν.
Κ' ἐπορεύθησαν εἰς ἕνα καθαρώτατον δὴ τόπον,
Ἕως τοῦ ἦλθεν ὁ Ἕκτωρ, καὶ ἐκάθησαν ἐκεῖ ὅλοι
Καὶ βουλὴν ζητοῦσι ναῦρουν. Καὶ ἐν τούτοις γέρων Νέστωρ
Ἤρχισε νὰ εἴπῃ λόγον.
»Ὦ ἀγαπητοὶ Ἀργεῖοι, οὐδεὶς ἤθελε τολμήσει
Νὰ πειστῇ τοῦ ἑαυτοῦ του, νἄλθῃ 'ς τοὺς ἐχθροὺς τοὺς Τρῶας,
Ὡς κατάσκοπος τὴν νύκτα, μὴ νὰ ἀκούσῃ τινὰ λόγον
Τί βουλεύονται οἱ Τρῶες; Ταῦτα πάντα ἂν τὰ ποίσῃ,
Νὰ στραφῇ κ' εἰς ἡμᾶς πάλιν ἀβλαβὴς καὶ σῶος οὗτος,
Θέλει λάβει πλείστην δόξαν εἰς τὸν οὐρανὸν ἀπάνω,
Εἰς τοὺς μέλλοντας ἀνθρώπους, καὶ καλὸν χάρισμα λάβει.

Όσοι γάρ τάς νήας κρατούσι πάντες θέλουν τού χαρίσει
Ένα πρόβατον μεγάλον.» Ούτως είπ' ό Νέστωρ γέρων.
Κ' έσιώπησαν οί πάντες. Καί έν τούτοις Διομήδης
Ό θρασύς είπε τοιαύτα.
»Φρόνιμε Νέστορ γέρων, ή καρδία μου καλείται
Νάλθω 'ς τόν στρατόν τών Τρώων άν δέ μέ ακολουθήση
Καί τις άλλος άπό τούτων ήδονή ένται μεγάλη,
Γίνεται καί μέ πλείο θάρσος.» Ούτως είπ' ό Διομήδης.
Καί πολλοί έκ τών Άργείων ήθελον νά άκολουθήσουν
Τώ θρασεί τώ Διομήδει. Ήθελεν αύτός ό Αίας,
Δεύτερος ό Μηριόνης, καί Μενέλαος Άτρείδης.
Ήθελε Όδυσσεύς ό άθλιος κή αύτός νάλθη είς τούς Τρώας.
Καί έν τούτοις ό Άτρείδης βασιλεύς ό Άγαμέμνων
Είπε πρός τόν Διομήδην.
»Άκριβέ μου Διομήδη, όποιος σύντροφος σού άρέσει
Τούτον λάβε βοηθόν σου, μηδ' έντρέπου έν τώ νού σου
Καί τόν κάλλιον νά άφήσης.» Ούτως είπεν Άγαμέμνων.
Κή άπεκρίθη ό Διομήδης, κ' είπε πρός αύτούς τοιαύτα.
»Άν όρίζετε νά λάβω σύντροφον καί βοηθόν μου,
Πώς έγώ ήθελα λάβει τού καλού τού Όδυσσέως,
Τόν όποίον άγαπάει αύτη ή θεά Άθήνη.
Άν μέ άκολουθήση ούτος, κ' οί δύο μας ήθέλαμεν στρέψει
Κ' έκ πυρός πολλ' άναμμένου.» Ούτως είπ' ό Διομήδης.
Κή Όδυσσεύς τότε ό σώφρων άπεκρίθηκεν, καί είπεν
Πρός αύτόν τόν Διομήδην.
»Διομήδη, μή μέ έπαίνει, άλλ' άς έλθωμεν ταχέως,
Ήδη γάρ ή νύξ τελειούται.» Είπεν Όδυσσεύς τοιαύτα.
Κ' οί δύο ένδύθησαν τά όπλα, καί καλήν άσπίδα φέρουν,
Κή ώρμησαν οί δύο κ' ύπάγουν, κή άφησαν έκεί τούς άλλους.
Τούτοις όρνεον Άθήνη είς τήν σκοτεινήν τήν νύκτα

Πέμπει νὰ τοῖς δώσῃ θάῤῥος. Κὴ Ὀδυσσεὺς πολλὰ ἐχάρη,
Εὔχετο καὶ τῇ Ἀθήνῃ, λέγων πρὸς αὐτὴν τοιαῦτα.
»Ἄκουσόν μου νῦν, ὦ τέκνον· ὡς καὶ πάντα, Ἀθηναίη
Εἰς τοὺς ὅλους μου τοὺς πόνους παρεστάθης βοηθός μου·
Δὸς νὰ ποίσωμεν τὸ κάλλιον, κ' εἰς τὰς νῆας νὰ στραφῶμεν.»
Δεύτερος ὁ Διομήδης εὔχετο τῇ Ἀθηναίῃ.
»Ἄκουσον κ' ἐμοῦ θυγάτηρ τοῦ Διός, νῦν Ἀθηναίη
Ἀκολούθει καὶ ἐμένα, ὥς ποτε καὶ τοῦ πατρός μου·
Φύλασσε νῦν καὶ ἐμένα, θέλω δὲ σοῦ θυσιάσειν
Βοῦν ἀδάμαστον μεγάλην.» Οὕτως εὔχοντο κ' οἱ δυό τους.
Κὴ ἄκουσέ τους ἡ Ἀθήνη. Κὴ ὥρμησαν νὰ περιέλθουν
Ὡσὰν δύο λέοντες τότε διὰ τὴν σκοτεινὴν νύκτα,
Διὰ τοὺς νεκροὺς καὶ ὅπλα. Οὐδὲ Ἕκτωρ εἶχε ἀφήσει
Ὅλους νὰ κοιμοῦνται Τρῶας, ἀλλὰ πάντας ἐπεκάλει
Ὅσοι ἦσαν ἡγεμόνες, καὶ ἐσύναξέ τους ὅλους,
Κ' ἤρχισε βουλὴν νὰ λέγῃ, κ' εἶπε πρὸς αὐτοὺς τοιαῦτα.
»Τίνα φέρει ἡ καρδία του ἀπὸ ἐσᾶς ὅλους τοὺς Τρῶας
Νὰ μοῦ τάξῃ τοῦτο πρᾶγμα, καὶ αὐτὸ νὰ τελειώσῃ
Διὰ ἕνα μέγα δῶρον, κὴ ἀρκετὸς ὁ μισθὸς ἔσται.
Ἅμαξαν καλὴν τοῦ δώσω, καὶ ταχύποδες δύο ἵππους,
Ὅστις ὑπομένει νἄλθῃ εἰς τὰς νῆας τῶν Ἀργείων,
Καὶ καλῶς διὰ νὰ ἀκούσῃ ἂν φυλάσσωνται αἱ νῆες
Αἱ ταχεῖς, ὡσὰν καὶ πρῶτα, ἢ σκοποῦσι διὰ νὰ φύγουν
Λυπημένοι ἐκ τοῦ πόνου.» Οὕτως ἔλεξεν ὁ Ἕκτωρ,
Κ' ἐσιώπησαν οἱ πάντες. Ἠτόν τις ἀπὸ τῶν Τρώων,
Δόλων, ὁ υἱὸς Εὐμήδου, ἦτον καὶ ταχὺς 'ς τοὺς πόδας.
Οὗτος παραστὰς πλησίον καὶ τοῦ Ἕκτορος καὶ Τρώων,
Εἶπε πρὸς αὐτοὺς τοιοῦτα.
»Ἕκτορ, ἡ ἐμὴ καρδία κ' ἡ ψυχή μου μὲ κελεύει
Νἄλθω ἕως εἰς τὰς νῆας καὶ ν' ἀκούσω τὸ τί λέγουν.

Ἄγε ἀσήκωσε τὸ σκῆπτρον, καὶ ὅμοσέ μου ἐκ καρδίας,
Νὰ μοῦ δώσῃς καὶ τοὺς ἵππους καὶ τὴν ἅμαξαν, ὡς λέγεις.»
Οὕτως ἔλεξεν ὁ Δόλων. Κ' εἰς τὰς χεῖράς του τὸ σκῆπτρον
Ἔλαβε, κὴ ὤμοσεν ὅρκον.
»Γινωσκέτω ὁ Ζεὺς μέγας, ἄλλος ἁπαντῶν τῶν Τρώων
Ἵππους νὰ μηδὲν ἀνέβῃ, μόνον σύ, ἂν ποίσῃς τοῦτο.»
Οὕτως ἔλεξεν ὁ Ἕκτωρ. Καὶ αὐτίκα δὲ ὁ Δόλων
Ἔλαβ' ἕνα καλὸν τόξον, καὶ τὴν περικεφαλαίαν,
Κὴ ὥρμησεν καὶ ὑπαγαίνει εἰς τῶν Ἀχαιῶν τὰς νῆας.
Ὅτε δὴ τὴν ὁμιλίαν ἔλιπεν ἐκεῖ τῶν Τρώων,
Τὴν ὁδὸν ἴσα ὑπάγει· τοῦτον Ὀδυσσεὺς πρῶτα εἶδε,
Κ' εἶπε πρὸς τὸν Διομήδην.
»Ἰδού, σὺ ὦ Διομήδη, ἔρχεται ἀνὴρ τῶν Τρώων.
Οὐ γινώσκω ἂν 'ς τὰς νῆας ὡς κατάσκοπος ὑπάγει,
Ἢ τινὰ θέλει νὰ κλέψῃ ἀπὸ τοὺς νεκροὺς τῶν Τρώων.
Ἀλλ' αὐτὸν πρῶτ' ἂς ἀφῶμεν νὰ διαβῇ τοῦτον τὸν τόπον,
Κ' ἔπειτ' ἂς ἀκολουθῶμεν, νὰ τὸν λάβωμεν αὐτίκα.»
Οὕτως εἶπον αὐτ' οἱ δύο, κ' ἔξω ἐκ τῆς ὁδοῦ εὐθέως
Ἐπαρέκυψαν κρυφίως. Οὗτος οὐ φροντίζων τόσον
Ἐπαρέδραμεν ὀμπρός τους· ἔπειτα καὶ αὐτοὶ ὀπίσω
Ἔτρεχον διὰ νὰ τὸν λάβουν. Καὶ τὴν ταραχὴν ἀκούσας
Ἐσταμάτησεν ὁ Δόλων· ἔλπιζε γὰρ οὗτος τότε
Νἄλθουν τινὲς ἐκ τῶν Τρώων ὄπισθεν αὐτὸν νὰ κράξουν.
Ὅτε δὴ πλησίον ἦσαν, ὅσον δόρατος τὸ μάκρον,
Τοὺς ἐχθροὺς γνωρίζει ὁ Δόλων, καὶ τοὺς πόδας του ἐκίνει
Ὡς ἐδύνετο 'ς τὸ φεύγειν. Ὥρμησαν δὲ οὗτ' οἱ δύο
Νὰ τόνε διώκουν τότε· κὴ ὡς κὴ ἂν ἔτρεχε ταχέως
Ἔφθασάν τον οἱ Ἀργεῖοι, κ' ἐκ τὰς χεῖρας τὸν λαμβάνουν.
Οὗτος δὲ εὐθὺς δακρύσας εἶπε πρὸς αὐτοὺς τοιαῦτα.
»Ζωντανὸν νῦν λάβετέ με, καὶ ἐμὲ θέλω λυτρώσει.

῎Εχω καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ πολυτίμητον χρυσίον,
Τὸ ὁποῖον ὁ πατήρ μου πολὺ θέλει σᾶς χαρίσει,
Ἂν μὲ ζωντανὸν ἀκούσῃ εἰς τὰς νῆας τῶν Ἑλλήνων.»
Ὀδυσσεὺς δὲ ἀπεκρίθη πρὸς τὸν Δόλωνα καὶ εἶπεν.
»Ἔχε θάῤῥος, ἀδελφέ μου, καὶ τὸν θάνατον μὴ τρέμῃς.
Ἀλλὰ ἀληθῶς εἰπέ μου τοῦτο ὅπου σ' ἐρωτήσω;
Ποῦ ὑπάγεις οὕτως μόνος εἰς τὰς νῆας τῶν Ἀργείων
Διὰ τὴν σκοτεινὴν νύκτα, ὅτε οἱ ἄλλοι δὴ κοιμῶνται;
Μὴ νὰ ἦλθες διὰ νὰ κλέψῃς τινὰ 'κ τῶν νεκρῶν τῶν Τρώων;
Ἢ σὲ ἔπεμψεν ὁ Ἕκτωρ εἰς τὰς νῆας τῶν Ἀργείων
Τὰ ποιοῦμεν διὰ νὰ ἴδῃς;» Ἀπεκρίθηκεν ὁ Δόλων,
Κ' ἐκ τοῦ φόβου τοῦ μεγάλου ἔτρεμον ὅλοι του οἱ πόδες.
»Μὲ πολλὴν βλάβην ὁ Ἕκτωρ ἐξαπάτησε τὸν νοῦν μου,
Κ' ἔταξε διὰ νὰ μοῦ δώσῃ τοὺς δύο ἵππους τ' Ἀχιλλέως.
Καὶ ἐκέλευσε νὰ ὑπάγω διὰ τὴν σκοτεινὴν νύκτα
'Σ τὸν ἐχθρῶν ἀνδρῶν τὸν τόπον, καὶ νὰ μάθω τὸ τί πράττουν,
Ἂν φυλάττωνται αἱ νῆες αἱ ταχεῖς ὡσὰν καὶ πρῶτα,
Ἢ σκοποῦσι διὰ νὰ φύγουν λυπημένοι ἐκ τοῦ πόνου.»
Οὕτως ἔλεξεν ὁ Δόλων. Ὀδυσσεὺς ἐπιγελάσας,
Εἶπε πρὸς αὐτὸν τοιαῦτα.
»Ὄντως ἡ ψυχή σου ἐζήτει δῶρα μέγιστα νὰ λάβῃ,
Τ' Ἀχιλλέως τοὺς δύο ἵππους. Ἀλλ' ἄγε εἰπέ μοι τόδε,
Κὴ ἀληθῶς μου τό ἐξηγήσου· ποῦ ἐρχόμενος ἐνθάδε
Ἔλιπες Ἕκτορα ἐκεῖνον; καὶ τὰ ὅπλα του ποῦ κεῖνται,
Καὶ οἱ ἵπποι ποῦ σταλίζουν; Πῶς διάκεινται αἱ κλίναι;
Καὶ αἱ φυλάξεις τῶν Τρώων τί βουλεύονται 'ς τὸν νοῦν τους;
Θέλουσιν αὐτόθι μένειν, ἢ 'ς τὴν πόλιν νὰ στραφοῦσι;»
Πάλιν δὲ αὐτὸς ὁ Δόλων ἀπεκρίθη, κ' εἶπε ταῦτα.
»Ἀληθῶς δὲ ταῦτα πάντα σοῦ τὰ θέλω διηγήσει.
Ἕκτωρ μετὰ βουληφόρων ἄριστας βουλὰς βουλεύει·

Τὰς δὲ φυλακὰς ποῦ λέγεις, οὐδεμία ἔν' ἐκλεγμένη
'Σ τὸν στρατὸν διὰ νὰ φυλάττῃ. Ἐὰν δὲ ἐπιθυμεῖτε
Νἄλθετε εἰς αὐτοὺς τοὺς Τρῶας, εἶναι οἱ Θρᾷκες οἱ ξένοι
Ὕστερον ἀπὸ τῶν ἄλλων, κ' ἔναι ὁ βασιλεύς τους Ῥῆσος,
Ὁ υἱὸς τοῦ Ἠϊνῆος, οὗτινος δύο καλοὺς ἵππους
Καὶ λευκοὺς εἶδον περίσσα, ποῦφερεν ἐχθὲς μὲ ταῦτον.
Κ' εἶδον ἅμαξαν καλλίστην σὺν χρυσίῳ καὶ ἀργύρῳ
Καὶ μὲ λίθοις ἠσκημένην, ὅπλα δὲ χρυσᾶ μεγάλα.
Ἀλλ' ἐμὲ νῦν εἰς τὰς νῆας πλησιάσατε εὐθέως,
Δέσετε ἐμὲ αὐτόθι· κ' ἔλθετε πάλι 'ς τοὺς Τρῶας,
Δοκιμάσετε τὰ εἶπα, ἐὰν ἀληθῆ μ' εὑρῆτε.»
Οὕτως ἔλεξεν ὁ Δόλων. Καὶ ὁ Διομήδης τότε
Ἀποσπάει ἀπὸ τὴν θήκην εὐθὺς τὸ καλόν του ξίφος,
Κ' ἔκοψε τὸν σφόδυλά του, κ' ἔπεσεν ἡ κεφαλή του
Εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐκονίσθη. Τούτου δὲ τὰ τόξα τότε
Καὶ τὴν περικεφαλαίαν, καὶ αὐτὸ τὸ μακρὸν δόρυ
Ταῦτα πάντα τῇ Ἀθήνῃ αὐτὸς Ὀδυσσεὺς ὁ σώφρων,
Ἄνω τῇ χειρὶ ἀσηκώσας εὔχετο τοῦτον τὸν λόγον.
»Χαῖρε, ὦ θεά, σὺν τούτοις ἐν τῷ οὐρανῷ σὲ πρώτην
Θέλω ἐπικαλέσει πάντα. Ἀλλὰ πέμψον μας καὶ ἴσα
Εἰς τοὺς ἄνδρας καὶ τοὺς ἵππους τῶν Θρακῶν αὐτῶν τῶν ξένων.»
Οὕτως Ὀδυσσεὺς εὐχήθη, καὶ ἀπόθωσε τὰ ὅπλα
Εἰς τὸ ὑψηλὸν τὸ δένδρον, 'σὰν στραφῇ διὰ νὰ ταὔρῃ.
Πάλιν δὲ καὶ εἰς τὴν τάξιν τῶν Θρακῶν ὥρμησαν οὗτοι.
Οἱ δὲ Θρᾷκες ἐκοιμῶντο, καὶ ἐγγὺς αὐτῶν τὰ ὅπλα
Εἰς τὴν γῆν ἔκειντο τότε, κ' εἰς καθένα δύο ἵπποι
Ἔτρωγον χλωρὸν χορτάρι. Ὁ δὲ βασιλεὺς ὁ Ῥῆσος
Εἰς τὸ μέσον ἐκοιμᾶτο, καὶ ἐγγὺς αὐτοῦ τοῦ Ῥήσου
Δύο γοργοὶ ἔστεκαν ἵπποι. Καὶ Ὀδυσσεὺς ἰδὼν μακρόθεν
Τοῦτον ἔδειξε τὸν Ῥῆσον τοῦ θρασέως Διομήδους,

K' εἶπε πρὸς αὐτὸν τοιαῦτα.
»Οὗτος ἔναι, ὦ Διομήδη, βασιλεὺς ἐκεῖνος Ῥῆσος,
Καὶ οἱ ἵπποι οὕσπερ βλέπεις ποῦ μᾶς ἐξηγήθη ὁ Δόλων.
Ἄγε δὴ ποῖσε καρδίαν, καὶ μὴ στέκε οὕτως μάτην,
Ἀλλὰ λύσε σὺ τοὺς ἵππους ἀπὸ τῆς χρυσῆς ἁμάξης·
Ἢ ἐσὺ φόνευσε ἄνδρας, θέλω λύσει ἐγὼ τοὺς ἵππους.»
Ὀδυσσεὺς εἶπε τοιαῦτα, καὶ ὁ Διομήδης τότε
Ἔλαβε καρδίαν μεγάλην,
K' ἤρχισε νὰ τοὺς φονεύῃ, καὶ ἡ γῆ ἀπὸ τὸ αἷμα
Ἐκοκκίνιζε περίσσα. Ὡς δὲ λέων ὅταν ἔλθῃ
Εἰς τ' ἀφύλακτα τὰ βοΐδια, ἢ εἰς πρόβατα ἢ αἶγας,
Καὶ ἁρπάζει ἀπὸ τὰ ζῶα, καὶ ποιεῖ πάμπολυ φόνον,
Οὕτως καὶ ὁ Διομήδης εἰς τοὺς Θρᾷκας εἶχε ὁρμήσει·
K' ἔκοψεν ὡς δώδεκ' ἄνδρας, καὶ πέρα καὶ τοὺς τρεῖς γύρους
K' ἦλθε κ' εἰς τὸν βασιλέα, καὶ αὐτὸν ὁ Διομήδης
Τρὶς καὶ δέκατον φονεύει. Ὀδυσσεὺς δὴ ἐν τοσούτῳ
Ἔλυσε τοὺς γοργοὺς ἵππους, μετ' αὐτὰ τὰ χαλινάρια
Ἔσυρεν ἐκ τοῦ ὁμίλου· καὶ ἀνέβηκε ὁ καθείς τους
'Σ ἕνα ἵππον ἀπὸ τούτων, καὶ ἐπέτοντο εὐθέως
Εἰς τὰς νῆας τῶν Ἀργείων. Πρῶτος δὲ ὁ Νέστωρ γέρων
Ἄκουσε τὸν κτύπον τούτων, καὶ πρὸς τοὺς συντρόφους εἶπεν.
»Ἡγεμόνες φίλοι Ἀργεῖοι, ψεύδομαι ἢ λέγω ἀλήθειαν;
Ἡ ψυχή μου τὸ κελεύει, κ' εἰς τὰ ὦτά μου ἀκούω
Τῶν γοργῶν ἵππων τὸν κτύπον. Μὴ αὐτὸς ὁ Διομήδης
Καὶ ὁ Ὀδυσσεὺς ὁ σώφρων ἔσυραν ἀπὸ τῶν Τρώων
Γοργοὺς ἵππους πρὸς τὰς νῆας; Τοῦτο δὲ πάλι φοβοῦμαι,
Μήπως κ' ἔπαθαν κακόν τι.» Ἔτι ὁ λόγος ἐπεκράτει,
K' ἔφθασαν κ' οἱ δύο ἀνδρεῖοι, κ' ἐξεπέζευσε ὁ καθείς τους.
Καὶ ἰδόντες τούτους σώους διεχάρησαν οἱ φίλοι,
Καὶ ἠσπάζοντο δεξίως. Πρῶτος δὲ ὁ Νέστωρ γέρων

Τοὺς ἐρώτησεν καὶ εἶπεν.
»Ἄγε εἰπέ, ὦ Ὀδυσσεῦ μου, πολλὴ δόξα τῶν Ἀργείων,
Πῶς ἐλάβετε τοὺς ἵππους πορευόμενοι ’ς τοὺς Τρῶας;
Πολλὰ γὰρ ὁμοιάζουν οὗτοι ταῖς ἀκτίναις τοῦ ἡλίου.
Πάντα μάχομαι μὲ Τρῶας, οὔποτε ’ς τὰς νῆας μένω,
Καλὰ καὶ ἂν ἦμαι γέρων, οὔποτε δὲ τοίους ἵππους
Εἶδον εἰς τοὺς ὀφθαλμούς μου.» Εἶπε δὲ ὁ Νέστωρ ταῦτα.
Ὀδυσσεὺς τοῦ ἀπεκρίθη.
»Οἷδε ἵπποι, γέρον Νέστορ, οὓς μὲ ἐρωτᾷς ποῖοι εἶναι,
Ξένοι κ’ ἐκ τῆς Θρᾴκης ἦλθον. Τὸν δεσπότην τούτων ἵππων
Ὁ θρασὺς ὁ Διομήδης τρισκαιδέκατον φονεύει,
Καὶ κατάσκοπον δὴ ἕνα τοῦ στρατοῦ τοῦ ἡμετέρου,
Ὁποιον ἔπεμψεν ὁ Ἕκτωρ καὶ οἱ ἐλοιποὶ οἱ Τρῶες,
Καὶ αὐτὸν εἶχε φονεύσει.» Οὕτως Ὀδυσσεὺς τὸν εἶπεν.
Καὶ ἐπέρασαν τὴν τάφρον οἱ δύο οἱ καλοὶ οἱ ἄνδρες.
’Σ τὰς σκηνάς τους εὐθὺς ἦλθον, κ’ ἔδεσαν καὶ εἰς τὴν φάτνην
Τοὺς γοργοὺς ἵππους τους τότε. Κ’ εἰς τὴν παραθαλασσίαν
Ἔπλυνον πολὺν ἱδρῶτα, καὶ τῶν φονευμένων αἷμα·
’Σ τὸ λουτρὸν ἔπειτα ἦλθον, καὶ τὸ κῦμα τῆς θαλάσσης
Ἀπὸ τοῦ χρωτὸς ἐνίψαν· καὶ λουσάμενοι, ὡς πρέπει,
Ἄλειψαν αὐτοὺς ἐλαίῳ, καὶ ἐκάθησαν ’ς τὸ δεῖπνον,
Κ’ ἔφαγαν καὶ ἐχορτάσαν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΗΣ ΙΒ' ΟΜΗΡΟΥ ΙΛΙΑΔΟΣ.

Ἀγαμέμνων ὁπλισάμενος αὐτός, καὶ ὁπλίσας τοὺς ἄλλους Ἕλληνας, φέρει ἔξω εἰς τὸν πόλεμον. Ζεὺς δὲ πέμψας τὴν Ἶριν τὴν θεὰν εἰς τὸν Ἕκτορα, καὶ λέγει του νὰ ἀναχωρήσῃ ἀπὸ τὴν μάχην ἕως νὰ λαβωθῇ

ὁ Ἀγαμέμνων. Μετὰ ταῦτα φεύγουσιν οἱ Ἕλληνες, καὶ ὁ Αἴας καὶ ὁ Μενέλαος βοηθεῖ τοῦ Ὀδυσσέως, ὁποῦ τὸν εἶχαν περικυκλώσει οἱ Τρῶες. Καὶ λαβόνονται πολλοὶ ἀνδρειωμένοι ἀπὸ τῶν Ἑλλήνων· ὑπὸ τοῦ Πάριδος δὲ τοξεύονται ὁ Διομήδης, καὶ Εὐρύπυλος, καὶ ὁ Μαχάων ὁ ἰατρός, τοὺς ὁποίους ἰδὼν Ἀχιλλεὺς στρεφομένους εἰς τὰς νῆας, πέμπει τὸν Πάτροκλον νὰ μάθη τίς ἂν ἔναι λαβωμένος. Καὶ οὗτος ὁ Πάτροκλος ὑπάγων ἐκεῖ μανθάνει πῶς στέκουν οἱ Ἕλληνες κακά. Καὶ παρακαλεῖ αὐτὸν ὁ Νέστωρ νὰ καταπείσῃ τὸν Ἀχιλλέα νἔλθῃ νὰ πολεμήσῃ, ἢ νὰ τοῦ δώσῃ τὰ ὅπλα του, καὶ αὐτὸς νὰ τὰ ἐνδυθῇ νὰ βοηθήσῃ τοὺς Ἕλληνας.

Μεταξὺ μὲν ἦλθε ἡμέρα, καὶ ἀνέτειλεν ὁ ἥλιος.
Ὁ δ' Ἀτρείδης Ἀγαμέμνων πάντα τὸν λαὸν κελεύει
Εἰς τὴν μάχην νὰ ὁπλισθοῦσι, καὶ αὐτὸς πρῶτος ὡπλίσθη.
Τοὺς συντρόφους τῆς ἁμάξης ὁ καθεὶς τότε κελεύει
Τοὺς γοργοὺς ἵππους νὰ σύρουν πρὸς τὴν τάφρον καὶ τὸ τεῖχος,
Καὶ ἐκεῖ νὰ τοὺς κρατοῦσι. Καὶ αὐτοὶ πεζοὶ ὡπλισμένοι
Ὥρμησαν ἔξω τοῦ τείχους. Ὁ δὲ Ζεὺς ἀπὸ τοῦ ὕψους
Βρέχει αἱματωμένας δρόσους, ὅτι ἔμελλε νὰ πέμψῃ
Κεφαλὰς πολλὰς 'ς τὸν ἅδην. Τρῶες δ' ἐκ τοῦ ἄλλου μέρους
Ἔβαλον τὰ καλὰ ὅπλα, καὶ ἐσκευάσθησαν 'ς τὴν μάχην.
Καὶ ἐν πρώτοις αὐτὸς Ἕκτωρ φέρει τὴν λαμπρὰν ἀσπίδα,
Ποτὲ δὲ καὶ τοὺς ὑστέρους ἔρχεται νὰ παροτρύνῃ.
Κὴ ὥσπερ θερισταὶ ἀλλήλων ἐναντίοι ἦλθον τότε,
Κ' εἷς ἐθέριζε τὸν ἄλλον, ἐκ τοὺς Ἕλληνας καὶ Τρῶας.
Πρῶτος ὥρμησ' Ἀγαμέμνων καὶ Βιάνορα φονεύει,
Ἔπειτα τὸν σύντροφόν του, τὸν καλὸν τὸν Ὀϊλῆα.
Καὶ τοὺς μὲν ἐκεῖ ἀφίνει βασιλεὺς ὁ Ἀγαμέμνων
Εἰς τὴν γῆν ἀποθαμένους. Πάλιν ὥρμησε 'ς τὸν Ἶσον,
Κ' εἰς τὸν Ἄντιφον ἐκεῖνον, εἰς τοὺς νόθους τοῦ Πριάμου·
Καὶ τοὺς δύο ἐν μιᾷ ἁμάξῃ μαχομένους διὰ τὴν πόλιν,
Τοὺς φονεύει ὁ Ἀγαμέμνων.

Πείσανδρον καὶ πολλοὺς Τρῶας ὁ βασιλεὺς τότε φονεύει.
Κὴ ὡσὰν μία πολλὴ ἐσθία ὅταν πέσῃ εἰς τὴν ὕλην,
Καὶ τὰ δένδρα ἐκ τῆς ῥίζης καὶ τὰ χόρτα πάντα καίει,
Κὴ ὅλα εἰς τὴν γῆν τὰ ῥίπτει, οὕτως ὅλους ὁ Ἀτρείδης
Βασιλεὺς ὁ Ἀγαμέμνων, ὁποῦ ἐμάχοντο ἔμπρός του
Εἰς τὴν γῆν ἔρριπτεν πάντας. Καὶ τ' ἁμάξια μὲ τοὺς ἵππους,
Χάνοντες τοὺς κυβερνήτας, ἔτρεχον ὅπου ἐφθάνων.
Καὶ ἐστράφησαν οἱ Τρῶες πρὸς τὴν πόλιν μετὰ φόβου.
Κὴ ὅταν ἦλθασι 'ς τὰς θύρας μένουσιν ἐξ ἐναντίας
Τοὺς ἐχθρούς τους τοὺς Ἀργείους. Κὴ Ἀγαμέμνων ἠκολούθει,
Τοὺς ὑστέρους τε φονεύει. Κὴ ὅτε δὴ ἔμελλον τάχα
Νὰ εἰσέλθουν οἱ Ἀργεῖοι εἰς αὐτὴν τὴν πόλιν Τροίαν,
Τότε Ζεύς, ὁ πατὴρ πάντων, ἐκ τοῦ οὐρανοῦ κατέβη
Εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους, κὴ ἀστραπὴν 'ς τὴν χεῖρα φέρει·
Καὶ ἐκέλευσε τὴν Ἶριν, τὸν γοργὸν ἄγγελον, τότε.
»Ἄγε νῦν, ταχεῖα Ἶρι, εἰς τὸν Ἕκτορα πορεύσου,
Καὶ εἰπὲ τὸν λόγον τοῦτον· ὡς που αὐτὸς ὁ Ἀγαμέμνων
Εἰς τὸν πόλεμον ὁρμάει, καὶ φονεύει καὶ τοὺς Τρῶας,
Ἂς ἀναχωρῇ εἰς τόσον, τὸν λαὸν δὲ ἂς κελεύει
Σὺν ἐχθροῖς νὰ πολεμάῃ· καὶ ἂν τις αὐτὸν δὴ κρούσῃ
Ἢ μὲ δόρει ἢ μὲ ξίφει, κ' εἰς τὴν ἅμαξαν ἀνέβῃ,
Τότ' ἐγὼ θέλω τοῦ πέμψει δύναμιν καὶ μέγα κράτος,
Νὰ φονεύῃ τοὺς Ἀργείους, ὥστε νἄλθουσι 'ς τὰς νῆας,
Καὶ ἡ νὺξ εἰς τοῦτο νἄλθῃ.» Εἶπε Ζεὺς οὕτως 'ς τὴν Ἶριν.
Καὶ εὐθὺς ἀπὸ τοῦ ὄρους ἐκατέβη αὕτη Ἶρι,
Καὶ τὸν Ἕκτορα εὑρίσκει στέκοντα ἐν τῇ ἁμάξῃ.
Στᾶσα δὲ πλησίον τούτου εἶπε πρὸς αὐτὸν τοιαῦτα.
»Ἕκτορ, υἱὲ τοῦ Πριάμου, ὁ πατὴρ ὁ Ζεὺς μὲ πέμπει
Νὰ σοῦ εἰπῶ τοῦτον τὸν λόγον. Ὡς που αὐτὸς ὁ Ἀγαμέμνων
Εἰς τὸν πόλεμον ὁρμάει, καὶ φονεύει καὶ τοὺς Τρῶας,

'Αναχώρει ἐσὺ εἰς τόσον· κέλευε καὶ τὸν λαόν σου
Σὺν ἐχθροῖς νὰ πολεμάῃ· καὶ ἂν τις αὐτὸν δὴ κρούσῃ
Ἢ μὲ δόρει καὶ μὲ ξίφει, κ' εἰς τὴν ἅμαξαν ἀνέβῃ,
Τότε αὐτὸς σοῦ θέλει πέμψει δύναμιν καὶ μέγα κράτος
Νὰ φονεύῃς τοὺς 'Αργείους, ὥστε νἄλθουσι 'ς τὰς νῆας,
Καὶ ἡ νὺξ εἰς τοῦτο νἄλθῃ.» Ἔλεξεν ταῦτα ἡ Ἶρις,
Καὶ ἐστράφη εἰς τὸ ὄρος, ὅπου Ζεὺς τότ' ἐκατοίκει.
Ἕκτωρ δὲ ἐκ τῆς ἁμάξης ἐκατέβηκεν αὐτίκα,
Σείων τὸ μακρὸν δόρυ, κ' ἦλθε 'ς τὸν στρατὸν δὴ ὅλον,
Καὶ κελεύων τὸν λαόν του ἵνα πολεμῇ ἀνδρείως.
Καὶ ἐστράφησαν οἱ Τρῶες· οὕτως δὴ καὶ οἱ 'Αργεῖοι
'Αντεστάθησαν τοὺς Τρῶας.
Εἴπατε 'ς τὸ παρόν, Μοῦσαι αἱ τὸν οὐρανὸν οἰκοῦσαι,
Ποῖος ἦτον ἐκ τοὺς Τρῶας ὁποῦ ἦλθεν ἐναντίον
Πρῶτος διὰ νὰ μαχήσῃ μετ' αὐτὸν τὸν βασιλέα;
Αὐτὸς ἦτον 'Ιφιδάμας. Κῇ ὅτε δὴ πλησίον ἦλθον,
Ἔῤῥιψε ὁ 'Ιφιδάμας κατ' 'Ατρείδου ἕνα δόρυ,
Κ' ἔκρουσέ τον εἰς τὴν ζώνην· οὐδ' ἐπέρασε τὸ δόρυ
Εἰς τὴν σάρκα τοῦ 'Ατρείδου. Καὶ τὸ δόρυ ὁ 'Αγαμέμνων
Ἔσπασεν εὐθὺς ἀπ' αὐτον, καὶ τὸ ξίφός του ἐκβάλλει
Κ' εἰς τὴν κεφαλὴν τὸν κρούει, κ' ἔπεσεν ἀποθαμένος.
Καὶ τὰ ὅπλα του ἐκδύνει, διὰ τὸν στρατὸν τὰ φέρει.
Καὶ ἰδὼν τοῦτον ὁ Κόων ἀδελφὸς τὸν 'Ιφιδάμαν
'Ελυπήθηκε περίσσως, καὶ ἀντισταθεὶς 'ς τὸ πλάγι
Ἔκρουσε τὸν βασιλέα εἰς τὴν χεῖρα 'ς τὸν ἀγκῶνα
Μὲ τὸ ἠκονισμένον δόρυ. Καὶ ἐπόνεσε τὸ κροῦσμα
Τοῦ 'Ατρείδου βασιλέως· κ' εἰς τὴν ἅμαξαν ἀνεβαίνει,
Τοῦ συντρόφου του κελεύει νὰ κρατῇ τὰ χαλινάρια
Εἰς τὰς νῆας τῶν Ἑλλήνων, καὶ ἐφώναξε μεγάλα
Εἰς τὸ στράτευμά του ὅλον.

»Φίλοι Ἀργεῖοι ἡγεμόνες, νῦν ὑμεῖς μὲν πολεμεῖτε,
Καὶ τὰς νῆάς μας βοηθεῖτε, ἐπειδὴ ὁ Ζεὺς αὐτός του
Οὐδὲ μ' ἄφηκε ὁλημέρα τοῖς Τρωσὶ νὰ πολεμίζω.»
Οὕτως εἶπεν Ἀγαμέμνων, καὶ εὐθὺς ὁ σύντροφός του
Ἴσασε τὰ χαλινάρια πρὸς τὰς νῆας τῶν Ἑλλήνων.
Κ' οἱ γοργόποδες οἱ ἵπποι ἔτρεχον μὲ πολλῇ βίᾳ,
Καὶ τὰ στήθη τους ἀφρίζουν. Ὁ δὲ Ἕκτωρ, ἀφοῦ εἶδε
Τὸν Ἀτρείδη ἀναχωρῶντα, καὶ διαφεύγοντα τὴν μάχην,
Πρὸς τοὺς Τρῶας εἶπε ταῦτα.
»Τρῶες, βοηθοί μου φίλοι, ἄνδρες εἶστε καὶ φανῆτε,
Καὶ τῆς μάχης θυμηθῆτε· βασιλεὺς γὰρ τῶν Ἀργείων
Ἐπορεύθη εἰς τὰς νῆας, καὶ ἐμὲ μεγάλην δόξαν
Ὁ Ζεὺς ἔδωκε νὰ λάβω. Καὶ κεντρεῖτε ἴσα τοὺς ἵππους
Κατὰ τούτων τῶν Ἀργείων, διὰ νὰ λάβετε καὶ δόξαν.»
Οὕτως ἔλεξεν ὁ Ἕκτωρ, καὶ τὴν δύναμιν ἑκάστου
Ἐδιέγειρε τῶν Τρώων.
Καὶ αὐτὸς Ἕκτωρ ἐν πρώτοις ἐπολέμα ὡσὰν λέων.
Τίνα πρῶτον νὰ σὲ λέξω, τίνα ὕστερον νὰ εἴπω,
Ὁποῦ ἐφόνευσεν ὁ Ἕκτωρ ἀπὸ τοὺς Ἀργείους τότε;
Πρώτιστα μὲν τὸν Ἀσαῖον, καὶ Αὐτόνοον, καὶ Ὀπίτην,
Δόλοπά τε καὶ Κλυτίδην, καὶ Ἀγέλαον, καὶ Ὀφέλτην,
Καὶ τὸν Αἴσυμνον καὶ Ὧρον, καὶ Ἱππόνοον τὸν μέγαν
Τούτους δὴ τοὺς ἡγεμόνας διεφόνευσεν ὁ Ἕκτωρ.
Ἔπειτα τὸ ἄλλον πλῆθος ἀναρίθμητον φονεύει.
Βλέπων Ὀδυσσεὺς τοιοῦτον πρὸς τὸν Διομήδην λέγει.
»Τί ἔχομεν, ὦ Διομήδη, καὶ οὐ θυμούμεσθε τὴν μάχην;
Ἀλλ' ἐνθάδε, ἀδελφέ μου, εἰς ἐμὲ στάσου πλησίον.
Ὕβρις ἔσεται μεγάλη ἂν ὁ Ἕκτωρ ἀνδροφόνος
Ἤθελε λάβει τὰς νῆας.» Πρὸς αὐτὸν δὲ ἀπεκρίθη
Ὁ θρασὺς ὁ Διομήδης.

»'Αληθῶς ἐγὼ διαμένω, καὶ τὴν μάχην θέλω μείνει,
'Αλλ' ὠφέλεια ὀλίγη εἰς ἡμᾶς νῦν θέλει εἶσται,
'Επειδὴ ὁ Ζεὺς ὁ μέγας νίκην θέλει διὰ νὰ δώσῃ
Εἰς τοὺς ἅπαντας τοὺς Τρῶας.» Οὕτως εἶπ' ὁ Διομήδης,
Καὶ Θυμβραῖον, ἕνα Τρῶα, ἔῤῥιψεν ἐκ τῆς ἁμάξης,
Κρούων τοῦτον εἰς τὸ στῆθος. Τὸν Μολίονα δ' αὐτίκα
'Οδυσσεὺς αὐτὸς φονεύει. Τότε πάλιν ἴσην μάχην
Εἰς τὰς δύο τὰς στρατείας ἔκοισεν ὁ Ζεὺς ὁ μέγας.
'Εν τοσούτῳ δὲ ὁ Πάρις διεξέτεινε τὸ τόξον
Εἰς αὐτὸν τὸν Διομήδην, καὶ τὸν δεξιόν του πόδα
Ἔκρουσε τὸ πικρὸν βέλος. 'Ο δ' 'Αλέξανδρος γελάσας
Εἰς τὸ φανερὸν πηδάει, καὶ καυχώμενος περίσσα
Εἶπε λόγον εἰς τοὺς Τρῶας.
»'Ετοξεύθηκε ὁ σκύλος, οὐδὲ ἔφογεν τὸ βέλος.
Οὕτως καὶ νὰ σὲ εἶχα κρούσει εἰς τὴν μέσην τὴν κοιλίαν,
Νάβγαλλα καὶ τὴν ψυχήν σου. Οὕτως ἐκ τὴν τόσην βλάβην
'Εξανέπνευσαν οἱ Τρῶες, ὁποῦ σὲ φοβοῦνται πάντα
'Ωσὰν λέοντα αἱ αἶγες.» Καὶ εἰς τοῦτον Διομήδης
Ἄνευ φόβου ἀπεκρίθη.
«'Υπερήφανε τοξότα, ἐὰν ἔλθῃς ἐναντίον
Μετ' ἐμὲ νὰ πολεμήσῃς μὲ τῷ δόρει καὶ τῷ ξίφει,
Δὲν σοῦ ἤθελε βοηθήσει οὔτε τόξον οὔτε βέλη.
Νῦν δὲ μ' ἔξεσες τὸν πόδα, καὶ καυχᾶσαι, ἄθλιε, τόσον;
Οὐ ψηφῶ τοῦτο τὸ κροῦσμα, ὡς γυνὴ νὰ μὲ εἶχε κρούσει.
Τόσον τὸ βάλλω 'ς τὸν νοῦν μου.» Οὕτως εἶπ' ὁ Διομήδης.
Κ' ἡ 'Οδυσσεὺς πλησίον στέκει, καὶ τοῦ σύρει ἔξω τὸ βέλος
'Εκ ποδὸς τοῦ Διομήδους. Κ' εἰς τὴν ἅμαξαν ἀνέβη,
Καὶ τὸν σύντροφον κελεύει νὰ κρατῇ τὰ χαλινάρια
Πρὸς τὰς νῆας τῶν 'Ελλήνων. 'Οδυσσεὺς δ' ἔμεινε μόνος
'Απὸ τοὺς 'Αργείους τότε, καὶ λυπούμενος εὐθέως

Ἔλεξε πρὸς τὴν καρδιάν του.
»Ὤμοι, ἐγὼ τί θέλω πάθει; μέγαν μὲν κακὸν ἂν φύγω,
Καὶ ἂν φοβηθῶ τὸ πλῆθος· κὴ ἂν πιασθῶ κακὸν μεγάλο,
Μόνος ἀπὸ τῶν Ἀργείων· καὶ τοὺς ἄλλους ὁ Ζεὺς μέγας
Εἰς φυγὴν ἔβαλε πάντας. Ἀλλὰ τί διελογίσθη
Ἡ καρδία μου ταῦτα ἡ φίλη; Οἶδα γὰρ οἱ δειλοὶ πάντες
Ἔφυγον ἀπὸ τὴν μάχην.» Ὡς πού ταῦτα συλλογεῖται
Ὀδυσσεὺς ὁ σώφρων τότε, ἔφθασαν αὐτοῦ κ' οἱ Τρῶες,
Κ' ἦλθασιν ἀπάνω τούτου, ὡς πρὸς λέοντα οἱ κύνες.
Κὴ Ὀδυσσεὺς τοὺς ἀντιστάθη, ὡς ἐδύνετο ὁ ἄθλιος.
Κ' ὕστερον στραφεὶς ὀπίσω τοὺς συντρόφους του ἐφώνει.
Κὴ ὁ Μενέλαος ἀκούσας τὸν πτωχὸν τὸν Ὀδυσσέα,
Πρὸς τὸν Αἴαντα πλησίον στέκει, εἶπε δὴ πρὸς τοῦτον.
»Αἶα, υἱὲ τοῦ Τελαμῶνος, φωνὴ μοῦ ἦλθεν εἰς τ' αὐτία
Τοῦ σοφοῦ τοῦ Ὀδυσσέως· καὶ φοβοῦμαι μὴ ὁ ἄθλιος
Κινδυνεύει εἰς τοὺς Τρῶας. Ἂς ὑπάγωμεν αὐτίκα
Νὰ γενοῦμεν βοηθοί του.» Εἶπε, κὴ ὥρμησε νὰ ὑπάγῃ,
Καὶ ὁ Αἴας ἠκολούθει. Καὶ τὸν Ὀδυσσέα εὗρον,
Ποῦ ἐπολέμα ἀναγκαίως. Αἴας δὲ φέρων ἀσπίδα
Ἦλθ' ἐγγὺς τοῦ Ὀδυσσέως. Ἐφοβήθησαν οἱ Τρῶες.
Ἄλλος ἀπὸ τ' ἄλλο μέρος. Κὴ ὁ Μενέλαος αὐτίκα
Ἔλαβεν ἀπὸ τὴν χεῖρα τὸν σοφὸν τὸν Ὀδυσσέα,
Κ' ἔβγαλέ τον ἐκ τὴν μάχην. Κ' ἔμεινεν ἐκεῖ ὁ Αἴας,
Κ' ἐπολέμα μὲ τοὺς Τρῶας· καὶ τὸν Δόρυκλον φονεύει,
Τὸν υἱὸν δὴ τοῦ Πριάμου, καὶ τὸν Πάνδοκον δὲ πάλιν,
Πύρασον, καὶ τὸν Πυλάρτην. Κὴ ὡς δὲ ποταμὸς πλημμύρης
Κατεβαίν' εἰς τὸ πεδίον μὲ πολλῇ βροχῇ ἐκ τοῦ ὄρους,
Καὶ πολλὰ ξύλα καὶ δένδρα ῥίπτει καὶ μετ' αὐτὸν φέρει,
Οὕτως ἔρριπτε τοὺς Τρῶας· ὁ θρασὺς ὁ Αἴας τότε,
Ἵππους καὶ ἄνδρας διακόπτων. Οὐδὲ Ἕκτωρ εἶχε ἀκούσει

Τά 'πραττε αὐτὸς ὁ Αἴας, ὅτι ἐμάχετο μὲ λύσσα
'Σ τοῦ στρατοῦ τὸ ἄλλο μέρος. Πάλιν δὲ αὐτὸς ὁ Πάρις
Τὸν Μαχάονα δὴ κρούει εἰς τὸν δεξιὸν τὸν ὦμον
Μὲ τοῦ τόξου του τῷ βέλει· ἦτον οὗτος ὁ Μαχάων
Ἰατρὸς πάντων Ἑλλήνων. Κ' Ἕλληνες ἰδόντες τοῦτον
Ἐφοβήθησαν περίσσα. Καὶ Ἰδομενεὺς εὐθέως
Πρὸς τὸν Νέστορα ἐφώνει.
»Νέστορ, δόξα τῶν Ἑλλήνων, εἰς τὴν ἅμαξαν ἀνάβα,
Καὶ Μαχάονα δὴ λάβε, κ' ἴσασε τὰ χαλινάρια
Πρὸς τὰς νῆας τῶν Ἑλλήνων· ὁ Μαχάων γὰρ ἐκρούσθη,
Ἄξιος πολλῶν Ἑλλήνων κ' ἰατρὸς καλὸς 'ς τὸ κροῦσμα.»
Οὕτως ὁ Ἰδομενεὺς τοῦ εἶπεν. Καὶ εὐθὺς ὁ γέρων Νέστωρ
Εἰς τὴν ἅμαξαν ἀνέβη, μετ' αὐτοῦ καὶ ὁ Μαχάων·
Καὶ κεντρεῖ τοὺς γοργοὺς ἵππους, πρὸς τὰς νῆας τοὺς ἰσάζει.
Καὶ αὔτου ἔφθασε καὶ ὁ Ἕκτωρ πρὸς τοῦ Αἴαντος τὸ μέρος,
Καὶ πολλοὶ Τρῶες μὲ τοῦτον, καὶ τὸν Αἴαντα καλοῦσι.
Καὶ στραφεὶς ὁ μέγας Αἴας 'ς τοὺς συντρόφους του ὑπάγει,
Καὶ ἐστρέφετο συχνάκις ἐναντίον πρὸς τοὺς Τρῶας,
Καὶ ἀπόδιωκε τὰ βέλη, ἕως 'ποὖλθε 'ς τοὺς συντρόφους.
Ἐν τοσούτῳ καὶ ὁ Νέστωρ ἔφθασεν ἐκεῖ 'ς τὰς νῆας.
Καὶ ἰδὼν Ἀχιλλεὺς τοῦτον, πρὸς τὸν Πάτροκλον δὴ λέγει.
«Εὐγενῆ Πάτροκλε φίλε, νῦν νομίζω τοὺς Ἀργείους
Νἄλθουσι μὲ δουλοσύνη, κ' εἰς τὰ γόνατα νὰ πέσουν,
Καὶ νὰ μὲ παρακαλέσουν, ὅτι χρεία πολλὴ τοὺς ἦλθε.
Ἀλλὰ νῦν, Πάτροκλε, ἄμε καὶ τὸν Νέστορα ἐρώτα
Ποῖον φέρει ἐκ τοῦ πολέμου μετ' αὐτὸν καὶ τετρωμένον;
Ἀληθῶς ὄπισθ' ἐφάνη ἰατρὸς αὐτὸς Μαχάων».
Οὕτως Ἀχιλλεὺς τοῦ εἶπεν· ὁ δὲ Πάτροκλος ἐπείσθη
Τοῦ καλοῦ τοῦ Ἀχιλλέως, κὴ ὥρμησεν εὐθὺς νὰ ὑπάγῃ
Εἰς τοῦ Νέστορος τὴν νῆα· κὴ ἀφοῦ ἦλθε 'ς τὴν σκηνήν του,

Εἰς τὸ πρόθυρον ἐστάθη, καὶ τὸν Νέστορα ἐθώρει,
Πῶς τὸν ἰατρὸν ἰατρεύει τὸν Μαχάονα τὸν ἄξιον.
Καὶ στραφεὶς δὴ πρὸς ἐκεῖνον βλέπει αὐτὸν τὸν Πατροκλῆα
Εἰς τὸ πρόθυρον ποῦ στέκει, κ' ἦλθε καὶ συναπαντᾷ τον,
Καὶ τὴν χέρα του λαμβάνει ὁ σοφὸς ὁ Νέστωρ τότε,
'Σ τὴν σκηνήν του τὸν ἐκάλει, κ' εἶπε πρὸς αὐτὸν τοιαῦτα·
«Ἄγε, Πάτροκλε καλέ μου, ἐλθὲ μέσα εἰς τὴν σκηνήν μου
Διὰ νὰ σὲ φιλοφρονήσω». Οὕτως εἶπ' ὁ γέρων Νέστωρ.
Ὁ δὲ Πάτροκλος ἠρνεῖτο, καὶ οὐκ ἤθελεν καθίσαι,
Κ' εἶπε πρὸς αὐτὸν τοιαῦτα.
«Οὔτε θέλω, γέρον Νέστωρ, νὰ καθίσω οὔτε μὲ πείσεις.
Ὁ γὰρ Ἀχιλλεὺς μὲ πέμπει ἀληθῶς, διὰ νὰ μάθω
Ποῖον ἔφερες 'ς τὰς νῆας ἐν ἁμάξῃ τετρωμένον.
Νῦν δ' ἐγὼ αὐτὸν γινώσκω, καὶ Μαχάονα δὴ βλέπω.
Νὰ στραφῶ δὲ πάλιν θέλω εἰς τὸν μέγαν Ἀχιλλέα».
Εἶπε ὁ Πάτροκλος τοιαῦτα· ὁ δὲ Νέστωρ ἀπεκρίθη
Κ' ἔλεξε τοιοῦτον λόγον.
«Διατὶ Ἀχιλλεὺς οὐδ' ὅλως ἐλεεῖται τοὺς Ἀργείους,
Ὁποῖοι εἶναι τετρωμένοι; οὐδὲ οἶδε κλαυθμὸς πόσος
Εἰς τὸ στράτευμα ἠγέρθη; οἱ γὰρ Ἕλληνες ἀνδρεῖοι
Εἰς τὰς νῆας κεῖνται ὅλοι, ἐκ βελῶν δὴ κεκρουσμένοι.
Τέτρωται ὁ Ἀγαμέμνων, κὴ ὁ θρασὺς ὁ Διομήδης,
Κὴ Ὀδυσσεύς τε ὁ πολύφρων, καὶ Εὐρύπυλος μετ' αὐτον.
Κὴ Ἀχιλλεὺς ὑπάρχων τόσον ἀγαθὸς οὐκ ἂν φροντίζει,
Οὐδὲ ἐλεεῖ Ἀργείους; ἢ ὀλίγον ἀναμένει
Ὡς που νὰ καοῦν αἱ νῆες ἀπὸ τῶν χειρῶν τῶν Τρώων,
Καὶ ἡμεῖς νὰ φονευθοῦμεν; Ἄγε δέ, ὦ Πάτροκλέ μου,
Εἰπὲ τοῦ Ἀχιλλέως ταῦτα, καὶ πρεσβύτερος ὑπάρχεις,
Τίς τὸ οἶδε ἂν καὶ πείσῃς τοῦτον διὰ νὰ μαχήσῃ;
Ἡ βουλὴ γὰρ τοῦ συντρόφου ἀγαθὴ πάντα ὑπάρχει.

Ἂν δὲ Ἀχιλλεὺς ἐκφεύγῃ τὰς βουλὰς τῶν θεῶν πάντων,
Καὶ ἐκεῖνα ὁποῦ εἶπεν ἡ θεὰ ἡ μήτηρ Θέτις,
Ἂς προπέμψῃ ἐσέ, Πατρόκλει, κὴ ἂς ἀκολουθῇ ὁ λαός του.
Καὶ ἂς σοῦ δώσῃ καὶ τὰ ὅπλα νὰ φανῇς αὐτὸς ἐκεῖνος,
Νὰ πιστεύσουσιν οἱ Τρῶες πῶς ὁ Ἀχιλλεὺς ὑπάρχει,
Καὶ νὰ φύγουν ἐκ τῆς μάχης· καὶ ἀναπνοὴν νὰ λάβουν
Οἱ ταλαίπωρ' οἱ Ἀργεῖοι.» Οὕτως εἶπ' ὁ γέρων Νέστωρ.
Τὴν καρδίαν δὲ τοῦ Πατρόκλου ἔγειρε καὶ καταπείθει.
Καὶ ὁ Πάτροκλος αὐτίκα ὥρμησε νὰ ὑπαγαίνῃ
Ἐς τὴν σκηνὴν τοῦ Ἀχιλλέως, καὶ ἀπήγγειλε πῶς ἦτον
Ὁ Μαχάων τετρωμένος.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΗΣ ΙΓ' ΟΜΗΡΟΥ ΙΛΙΑΔΟΣ.

Πεζεύοντες οἱ Τρῶες ἀπὸ τῶν ἁμαξῶν ἀπεροῦσι τὴν τάφρον, ἤγουν τὸν τράφον, ὁποῖος ἦτον ἐσκαμμένος τὸ γύρω τὰ τείχη τῶν Ἑλλήνων. Καὶ ἐν τούτῳ ἐφάνη τὶς ἀετός, ὁποῖος ἔφερεν ἕνα ὄφιν, καὶ ἔῤῥιψέ τον ἐκεῖ ὀμπρὸς τοὺς Τρῶας, ὁποῖος ἐδήλοι νὰ μὴ ἀπεράσουν οἱ Τρῶες τὸν τράφον. Ἀλλ' ὁ Ἕκτωρ οὐδὲν τὸ ἔχρηξεν. Ἔπειτα οἱ Τρῶες ἐμοιράσθησαν εἰς πέντε τάξεις, καὶ ἀπηδοῦσι τὰ τείχη τῶν Ἑλλήνων· ὁ δὲ Ἕκτωρ κρούσας τὰς θύρας μὲ ἕνα λίθον μέγαν καὶ βαρὺν ἦλθε μέσα εἰς τὰς νῆας, καὶ μετ' αὐτὸν οἱ λοιποὶ οἱ Τρῶες.

Μεταξὺ δὲ οἱ Ἀργεῖοι καὶ οἱ Τρῶες ἐπολέμουν
Περὶ τὸ μακρὸν τὸ τεῖχος καὶ τὴν ἐσκαμμένην τάφρον.
Κ' οἱ Ἀργεῖοι ἦσαν κλεισμένοι εἰς τὸ τεῖχος μέσα τοῦτο.
Ὁ δὲ Ἕκτωρ ἐν τοῖς πρώτοις περιέρχετο τὴν τάφρον,
Καὶ παρακαλεῖ τοὺς Τρῶας ταύτην διὰ νὰ περάσουν.

Ἀλλ' οἱ ἵπποι οὐκ ἐτόλμων, κ' οἱ πεζοὶ ἐδοκιμάζαν.
Τότε δὲ ὁ Πολυδάμας εἰς τὸν Ἕκτορα εἶπε ταῦτα.
«Ἕκτορ, καὶ οἱ ἄλλοι Τρῶες, δίχως νοῦν κεντροῦμεν ἵππους
Νὰ περάσωσι τὴν τάφρον καὶ τὸ ὑψηλὸν τὸ τεῖχος.
Βλέπεις, ὅτι δύσκολη εἶναι κ' ἔχει ὀρθὰ καὶ πολλὰ ξύλα,
Καὶ οὐ δυνατὸν ὑπάρχει νὰ κατέβωμεν εἰς ταύτην.
Ἄγετε δὲ ὅ,τι εἴπω πάντες τὸ κατχπειστῆτε.
Ἂς κρατοῦσιν οἱ συντρόφοι ἔξω τοὺς γοργοὺς ἵππους,
Καὶ μακρὰ ἀπὸ τὴν τάφρον, καὶ ἡμεῖς πεζοὶ οἱ πάντες
Σὺν τοῖς ὅπλοις τοῖς σιδήροις Ἕκτορα νὰ ἀκολουθοῦμεν,
Κὴ ἂς κατέβωμεν 'ς τὴν τάφρον. Ἔπειτ' αὐτοὶ Ἀργεῖοι
Οὐκ ἂν μᾶς ἀκαρτερέσουν.» Οὕτως εἶπε ὁ Πολυδάμας,
Καὶ τοῦ Ἕκτορος ἀρέσκει οὗτος ὁ καλός του λόγος,
Καὶ πηδᾷ ἐκ τῆς ἀμάξης μὲ τὰ σιδηρᾶ του ὅπλα
Εἰς τὴν γῆν τὴν στερεωμένην. Οὕτως ἐποιοσαν κ' οἱ Τρῶες,
Ἐπειδὴ Ἕκτορα εἶδον νὰ κατέβῃ ἐκ τῆς ἀμάξης.
Κὴ ὁ καθεὶς τὸν σύντροφόν του λέγει νὰ κρατῇ τοὺς ἵππους
Ἔξω ἀπὸ τὴν τάφρον τότε· κ' ἔπειτα πεζοὶ οἱ Τρῶες
Εἰς πέντε μοίρας χωρισθέντες καὶ καλῶς εὐτρεπισθέντες
Ἡγεμόνας ἠκολούθουν. Ἓν δὴ μέρος ἠκολούθει
Ἕκτορι καὶ Πολυδάμα, κ' ἐπροθύμουν μετ' ἀνδρείας
Νὰ ἐπιῤῥίψουσι τὸ τεῖχος, καὶ νὰ καύσουν καὶ τὰς νῆας.
Τοῦ δὲ μέρους τοῦ δευτέρου ἦσαν ἄρχοντες οἱ δύο
Ὁ Ἀλκάθοος καὶ Πάρις, Ἕλενος αὐτοῦ τοῦ τρίτου
Καὶ Δηΐφοβος ὁμάδι, τοῦ τετάρτου ἦτον ἄρχων
Ὁ καλὸς αὐτὸς Αἰνείας, Σαρπηδὼν ἔτι τοῦ πέμπτου.
Οὕτως τότε αὐτοὶ Τρῶες ἐμοιράσθησαν εἰς τάξιν
Κ' ἤρχισαν νὰ πολεμήσουν καὶ νὰ 'σέβουν εἰς τὰ τείχη.
Ἀνοικτὰς εὗρον τὰς πύλας, τὰς ἐφύλαττον Ἀργεῖοι,
Κ' εἰς μίαν θύραν δύο νέοι, ὁ θρασὺς ὁ Πολυποίτης

Καὶ ὁ μέγας Λεοντῆος, ὡσὰν δύο ὑψηλὰ δένδρα
Ἔστεκαν πρόσθεν τῆς θύρας, καὶ ἀπόδιωκαν τοὺς Τρῶας,
Καὶ πολλοὺς τούτων φονεύουν. Κ' ἔρχοντο πολλάκις ἔξω
Ἐκ πυλῶν, καὶ ἐπολέμουν ὡσὰν δύο λέοντες ἄγριοι.
Κ' ἐβοήθουν οἱ Ἀργεῖοι, ἀπὸ πάνω ἐκ τὰ τείχη
Ῥίπτοντες βέλη καὶ λίθους, μήπως καὶ 'σεβοῦν οἱ Τρῶες.
Κὴ ὡς που οἱ Τρῶες μεριμνοῦσι διὰ νὰ ρίψουσι τὸ τεῖχος,
Καὶ νὰ καύσωσι τὰς νῆας, νὰ φονεύσουν τοὺς Ἀργείους,
Πρὸς τοῦ Ἕκτορος τὸ μέρος ἐν τοσούτῳ ἦλθεν ὄρνις
Ἀετὸς μέγας 'ς τοὺς Τρῶας, φοβερὸν δράκοντα φέρων
Εἰς τὰ ὀξέα του τὰ νύχια ζωντανὸν καὶ πολεμῶντα.
Κόπτει ὀμπρόςτους τὸν λαιμόντου, κ' ἔμπροσθέντους αὐτὸν ρίπτει,
Κὴ αὐτὸς ἀετὸς φωνάξας εἰς τὸ ὕψος ἐπετάσθη.
Κ' ἐτρομάξασιν οἱ Τρῶες, ἀφ' οὗ εἴδασι τὸν ὄφιν
Κείμενον ἐκεῖ 'ς τὸ μέσον. Τότε δὴ ὁ Πολυδάμας
Εἰς τὸν Ἕκτορα πλησίον παραστὰς εἶπε τοιαῦτα.
«Ἕκτορ, πάντα μὲ ὑβρίζεις, ὅτι κακὰ σὲ βουλεύω.
Νῦν καὶ τοῦτο θέλω εἴπει καὶ μοῦ φαίνεται καὶ κάλλιον.
Μὴ δὴ πολεμοῦμεν πλέον διὰ νὰ ρίψωμεν τὸ τεῖχος,
Καὶ νὰ καύσωμεν τὰς νῆας· οὐ ποσῶς ὑπολαμβάνω,
Καὶ οὐκ ἔλθῃ εἰς τὸ τέλος νὰ τελειώσωμεν τὸ πρᾶγμα·
Ἐπειδὴ ὁ ἀετὸς ὄρνις ἐκ Διὸς μεγάλου ἐπέμφθη,
Καὶ ἐφόνευσε τὸν ὄφιν· τοῦτο οὐ καλὸν ὑπάρχει
Εἰς ἡμᾶς ὅλους τοὺς Τρῶας.» Οὕτως εἶπ' ὁ Πολυδάμας.
Καὶ ἰδὼν ὁ Ἕκτωρ τοῦτον μὲ τὰ φοβερὰ τὰ ὀμμάτια
Λέγει πρὸς τὸν Πολυδάμα.
«Πολυδάμα σύ, οὐ λέγεις τὰ ὁποῖα ἤθελε ἡ καρδιά μου.
Οὐ γινώσκεις καὶ ἄλλον λόγον κάλλιον νὰ εἴπῃς τούτου;
Κὴ ἂν τὸν εἶπες ἐκ καρδίας, οἱ θεοὶ ὤλεσαν τὸν νοῦν σου,
Ὁποῦ μὲ κελεύεις τώρα τὴν βουλὴν νὰ ἀλησμονήσω

ΝΙΚΟΛΑΟΥ

ΣΟΦΙΑΝΟΥ

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

COLLECTION

DE

MONUMENTS

Pour servir à l'étude

DE LA LANGUE NÉO-HELLÉNIQUE

N° 6

GRAMMAIRE

DE LA LANGUE GRECQUE VULGAIRE

PAR

NIKOLAOS SOPHIANOS

PARIS

LIBRAIRIE MAISONNEUVE ET Cie

15, QUAI VOLTAIRE, 15

—

1870

ΝΙΚΟΛΑΟΥ

ΣΟΦΙΑΝΟΥ

τοῦ Κερκυραίου

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

τῆς κοινῆς τῶν Ἑλλήνων γλώσσης
νῦν τὸ πρῶτον
κατὰ τὸ ἐν Παρισίοις χειρόγραφον

ΕΚΔΟΘΕΙΣΑ

ἐπιμελείᾳ καὶ διορθώσει

ΑΙΜΥΛΙΟΥ ΛΕΓΡΑΝΔΙΟΥ

ΑΘΗΝΗΣΙΝ
ἐν τῷ γραφείῳ τῆς Πανδώρας

,ΑΩΟ'

Ἡ ἁπλῆ μας γλῶσσα ἔχει ἀστέρευτους θησαυροὺς ἀπὸ χάραις καὶ νοστιμάδαις, μόνε ἡ πρόληψη ὁποῦ κυριεύει τὸν νοῦν ἐκείνων ὁποῦ ἔπρεπε νὰ ξεθάφτουν αὐτὰ τὰ πλούτη τοὺς ἔκαμε νὰ τὴν ἀμελήσουν καὶ νὰ τὴν καταφρονήσουν, δίχως κἀνένα δίκαιο στὸν κόσμον. Ἃς τὴν περιποιηθοῦν, ἂς τῆς γλυκομιλήσουν σὰν ἐδικήν τους, καὶ τότες ἀκοῦν πόσο χαριτωμένα ἀποκρένεται στῆς φωναῖς τους.

VILARAS.

Organe pur et simple du génie du peuple, dégagé de toutes les prétentions systématiques des écrivains à le polir ou l'enrichir, le grec moderne est une langue remarquable à tous égards. Ayant un fond aussi homogène et plus riche que l'allemand, étant aussi clair que le français, plus souple que l'italien et plus harmonieux que l'espagnol, il ne lui manque rien pour être regardé dès à présent comme la plus belle langue de l'Europe.

FAURIEL.

PRÉFACE

Dans les dernières années du seizième siècle, lorsque la formation des langues de l'Europe occidentale excitait au plus haut degré la curiosité des savants, on voulut aussi savoir quel était le langage du peuple ignorant de la Grèce. Martin Crusius, professeur à l'université de Tubingue, écrivit à Théodose Zygomalas, protonotaire du patriarche de Constantinople, pour lui demander un lexique et des livres en grec vulgaire. Théodose répondit que jusqu'à ce jour personne ne s'était occupé de pareilles choses, et que, quand on le payerait pour cela, il pourrait s'en occuper : Περὶ βιβλίων ἁπλῶν τῆς δημώδους φωνῆς, ἢ λεξικοῦ, ἴσθι οὐδὲν τοιοῦτόν τινι πεπόνηται, ὅτι οὔτε μισθὸς οὐδείς ἐστι τούτων ἕνεκα, οὔθ' ὁ κοπιάζων· ἂν δέ τις τῶν αὐτόθι πλουσίων καὶ βοηθεῖν ἡμῖν ἐθελόντων τοιαῦτα βούληται, πεμψάτω τὸν μισθὸν, καὶ ἔργον ποιήσομεν (*Turcogræcia*, p. 437).

Il n'existait effectivement alors aucun lexique grec vulgaire ; mais, quand Zygomalas affirme que personne ne s'était encore occupé de cette langue, il se trompe de la plus grossière façon. Déjà plusieurs ouvrages en romaïque avaient été imprimés à Venise, et notamment cette vieille traduction de l'*Iliade*, par Nikolaos Loukanès, que nous venons de rééditer, et les *Noces de Thésée et d'Émilie*, imitation grecque d'un roman de Boccace.

En outre, à cette même époque, un Grec de Corfou, Nikolaos Sophianos, avait composé la grammaire de cet

idiome dont Zygomalas, habitué sans doute au grec relativement pur des Fanariotes, parlait avec tant de dédain.

Sophianos est le premier qui ait conçu l'idée de régulariser en l'épurant la langue romaïque pour lors si incertaine et si capricieuse dans ses formes et dans sa syntaxe. Nous nous réservons de parler plus au long de l'auteur et de son livre à la fin de cette introduction ; nous allons maintenant donner une notice abrégée des différentes grammaires grecques vulgaires, en usage pendant le dix-septième et le dix-huitième siècle.

I. La première en suivant l'ordre chronologique est, croyons-nous, celle que Girolamo Germano, un jésuite sicilien (né en 1568, mort en 1632, avait été missionnaire pendant vingt-deux ans dans l'île de Chios), fit paraître avec son Dictionnaire grec vulgaire dont voici le titre :

Vocabulario italiano e greco, nel quale si contiene come le voci italiane si dicano in greco volgare. Con alcune Regole generali per quelli, che sanno qualche cosa di gramatica, acciò intendano meglio il modo di declinare, e coniugare li nomi, e verbi, e habbiano qualche cognitione della gramatica di questa lingua greca volgare. Composta dal P. Girolamo Germano, della Compagnia di Giesù. In Roma, per l'Herede di Bartolomeo Zannetti, MDC. XXII. In-8 de 477 pages, plus 3 ff. pour le registre et l'errata. (La grammaire occupe les pages 5-80.)

Portios (Gr. *passim*) fait de cet ouvrage le plus magnifique éloge. Est-il mérité ? c'est ce que nous ne saurions dire, attendu qu'il nous a été impossible de nous en procurer un exemplaire. Du Cange cite souvent le Glossaire de Germano, et un savant, compétent en pareille matière, nous affirme qu'un abrégé de cet ouvrage fut publié à Venise en 1775, sous ce titre :

Λεξικὸν ἰταλικὸν καὶ ῥωμαϊκὸν ἁπλοῦν, πρόχειρον καὶ ὠφελιμώτατον εἰς τὸ νὰ μάθῃ ὅστις ἐπιθυμᾷ μὲ εὐκολίαν ἐκείνην τὴν γλῶσσαν ὁποῦ ἀπ' αὐταῖς ὀρέγεται· περιέχον ἔτι τὴν Κυριακὴν προσευχὴν καὶ ἄλλαις Θεομητορικαῖς καὶ ἄλλα τινὰ

χρήσιμα· τυπωθὲν μὲ νέαις προσθήκαις εἰς κοινὴν ὠφέλειαν τοῦ Ῥωμαϊκοῦ καὶ Ἰταλικοῦ γένους, καὶ μετὰ πάσης ἐπιμελείας διορθωθέν. Εἰς Βενετίαν, 1775; παρὰ Ἀντωνίῳ τῷ Βόρτολι. *Con licenza de' Superiori, e privilegio.* — In-12; 240 pages.

Un exemplaire de ce livre que nous possédons porte l'annotation suivante sur le titre :

Ex libris d'Ansse de Villoison, qui hunc emit in illa montis Atho urbe Karaes dicta, 30 April. 1785.

Et celle-ci :

J'ai mis à la marge les différents termes dont se servent maintenant les descendants des anciens Lacédémoniens, les Tzaconiens dans la Morée.

Ce glossaire étant anonyme, nous n'osons pas assurer que ce soit la réimpression de celui de Girolamo Germano.

II. La seconde grammaire est celle de Simon Portios ; en voici le titre :

« Γραμματικὴ τῆς Ῥωμαΐκῆς γλώσσας; *Grammatica linguæ græcæ vulgaris, auctore Simone Portio Romano, doctore theologo. Parisiis, sumptibus Societatis typographicæ librorum officii Ecclesiastici, jussu regis constitutæ MDCXXXVIII. Cum privilegio Regis.* — In-8°; pag. 16-160.

L'auteur a dédié son livre au cardinal de Richelieu, qu'il conjure d'intervenir en faveur de la Grèce. « Ce n'est pas, lui dit-il, cette Grèce jadis si fameuse par sa sagesse qui se prosterne à vos pieds pour implorer votre assistance, mais la Grèce faible, abandonnée, esclave, telle, en un mot, que l'a faite le despotisme musulman. Prenez donc pitié d'elle, et plaise à Dieu que, grâce à votre toute-puissante protection, elle recouvre et sa splendeur passée et son antique liberté. »

C'est, on le voit, la Grèce suppliante qui, comme toutes les nations opprimées, tourne vers la France un regard plein d'espoir et lui montre ses mains chargées de chaînes. Hélas ! peuple infortuné, l'heure de ta délivrance n'était pas venue, et le secours si ardemment souhaité, tu devais l'attendre deux siècles encore.

Le morceau tout entier est, du reste, trop curieux pour que nous résistions au désir de l'insérer ici :

Τῷ ἐξοχωτάτῳ Ἄρχοντι Ἀρμάνδῳ τῷ Καρδινάλι Δούκα τοῦ Ῥιχελίου, καὶ τῆς Γαλλίας Πάρι.

Ἐτράβιξες, ὡς λογιάζω, ἐξοχώτατε Ἄρχοντα, εἰς ἔπαινον καὶ θαύμασμα δικό σου ταῖς γλώσσαις ὥριμαις τῶν λαμπρῶν ποιητάδων καὶ τῶν ῥητόρων : ὀλίγαις ἀπαληθεινὰ ἂν ταῖς συγκρίνωμεν μὲ τὴν ἀξίαν σου, ἀναρίθμηταις πάλιν ἂν στρεφούμεσθεν πρὸς τὸ πλῆθος των. Καὶ ἀγκαλὰ καὶ ἐκεῖνοι μ' ἕνα στόμα τοῦ Ὁμήρου καὶ τοῦ Μάρωνος, ἢ μὲ τὴν εὐφραδίαν τῶν δύο πρώτων ἀρχόντων τῆς εὐγλωττίας δὲν ἐμπόρεσαν νὰ ζωγραφήσουν μὲ ζωντανὰ χρώματα τὴν μεγαλειότητα τῆς ψυχῆς, μήτε ταῖς συμβουλαῖς τῆς καρδιᾶς σου, ἄξιαις ὁλότελα τοῦ Δελφικοῦ Τριπόδου, μήτε τὴν σταθερήν σου φρονιμάδα εἰς ὅλα τὰ πράγματα, μήτε τὰ ἐπίλοιπα στολίσματα τῶν ἀρετῶν σου καὶ τῶν ἔργων : μὲ ὅλα τοῦτα εἶναι ἄξιοι νὰ τιμηθοῦνε καὶ διὰ πάντα νὰ δοξασθοῦνε ἐπειδὴ καὶ ἀποκατήσανε κατὰ τὴν δύναμίν τους νὰ σὲ μεγαλύνουσιν. Ἀνέβηκες δηλαδὴ τόσο ψιλὰ (ὑψηλὰ), καὶ ἦλθες εἰς τόσην ἀστραπὴν, ὁποῦ ξαπερνῶντας ὅλαις ταῖς γλώσσαις τῶν θνητῶν κάμνεις καὶ θαμπώνουνται τὰ μάτια καλὰ καὶ ὀξύθορα ἐκεινῶνε ὁποῦ τολμοῦσι νὰ σὲ κοιτάξουν. Θαμπώνουνται, ἀλήθεια εἶναι, ἐκεῖνοι οἱ μεγαλώτατοι ἄνδρες, ἀμὴ τὰ μικρὰ καὶ ἀδύναμα παιδιὰ φωτίζονται ἔτζι καλὰ μὲ ταῖς λαμπρόταταις ἀκτίναις τῆς φιλανθρωπίας σου καὶ εὐσεβείας, ὥστε ἀπὸ τζευδαῖς ὁποῦ ἦτανε πρῶτα ἡ γλώσσαις των, γίνονται τώρα εὐγλωττάταις διαλαλῶντας ὁλοῦθεν τοὺς ἐπαίνους τοῦ ῬΙΧΕΛΙΟΥ, καὶ εὐχαριστῶντας τον μὲ εὐχαριστικαῖς φωναῖς. Ἂς μὴ σοῦ εἶναι λοιπὸν παράδοξον ἀνίσως καὶ βλέπῃς σκυμμένην εἰς τὰ ποδάρια σου τὴν Ἑλλάδα, ὄχι τὴν παλαιὰν ἐκείνην,

καὶ φουμισμένην διὰ τὰ γραψήματα τόσων σοφῶν ἀνθρώπων μὰ τὴν παροῦσαν καὶ δυστυχισμένην, ἀκόμι χοντρὴν καὶ εἰς κάποιον τρόπον στρουφογυρισμένην στὰ σπάργανά της. Ἐτούτη, λέγω, ἡ ὁποῖα ὄχι μία φορὰ ἐδοκίμασε ταῖς ἐξαίσιαις εὐεργεσίαις τῆς ἐλευθερίας σου, γιὰ τὶ μὲ τὴν καλότυχήν σου ὥραν βλέπει ἕνα γλυκύτερον φῶς, καὶ ζῇ μίαν μακαριώτεραν ζωὴν ἐπιθυμᾶ νὰ σὲ στολίσῃ ὄχι μὲ ῥητορικὰ καὶ ὅμορφα λόγια, ἀμὴ μὲ πλούσιον πόθον τῆς καλῆς της καρδιᾶς. Καὶ χαρούμενη ὅτι εὑρίσκεται ἀποκάτω, εἰς τὴν σκέπην τέτοιου μεγάλου ἀρχόντου, ἔρχεται σὰν νὰ ξαναζήσῃ τινάσσοντας τὸ κεφάλι της ὄξω ἀπὸ ταῖς στάκταις εἰς ταῖς ὁποίαις εἶναι θαμμένη διὰ τὴν ὕβριν τῶν βαρβάρων καὶ νὰ ἀναπνέῃ ἕναν ζωντικώτερον καὶ καθαρώτερον ἀέρα καὶ οὐρανόν. Καυχᾶται μάλιστα γιὰ τὶ φωτισμένη καὶ δεμένη μὲ ταῖς μεγαλοσύναις τοῦ ὀνομάτου σου δὲν ψηφᾷ τὰ μελανὰ δόντια τοῦ φθόνου, ἀναγελᾷ τὴν ἀχορταγίαν τοῦ χρόνου, καὶ τολμηρότερη δὲν φοβᾶται νὰ βαλθῇ ἀνάμεσα σταῖς ἀκονισμέναις σαΐτταις τῶν Κριτικῶν. Συμπάθησε, παρακαλῶ σὲ, ἐξοχώτατε ἄρχοντα, τὴν πολλὰ ζεστὴν δοῦλεψιν καὶ προσκύνησιν τῆς Ἑλλάδας σου : κάμε μόνον ὅτι ὡς καθὼς τώρα ἐκείνη μὲ τὴν λάμψιν σου δοξασμένη ἀπολαύει τὸ κοινὸν φῶς τοῦ ἡλίου μὲ τὸν τύπον, ἔτζι παραδοσμένη στὰ χέρια σου, κάμε νὰ μεταστρέψῃ πάλιν στὴν παλαιάν της λαμπρότητα καὶ ἐλευθερίαν. Ἄμποτες νὰ σὲ δώσῃ ὁ παντοδύναμος Θεὸς μίαν ζωὴν παρόμοιαν τέτοιας εὐχῆς, φυλάγοντάς την ὁλάκαιρην καὶ μακρὰν ἀπ' ὅλαις ταῖς κακοριζικιαῖς τοῦ κόσμου, διὰ νὰ διαφεντέψῃς τὴν καθολικὴν ἐκκλησίαν καταπονῶντας τοὺς ἐχθρούς της, καὶ διὰ νὰ βοηθήσῃς καὶ νὰ σώσῃς τὴν πατρίδα σου. Ἔτζι παρακαλεῖ

ΤΗΣ ΕΞΟΧΗΣ ΣΟΥ

Ὁ ταπεινότατος καὶ εὐλαβέστατος δοῦλος

Σιμων Πορκιος Ρωμανος.

La grammaire de Portios est rédigée dans un latin clair, pur et même élégant.

Son intention n'est pas, dit-il dans sa préface, de traiter à fond le sujet qu'il aborde ; c'est une tâche ardue, difficile, et qui dépasse de beaucoup la mesure de ses forces : ce qu'il se propose, c'est d'exposer le plus brièvement possible les principales règles d'une grammaire que tout le monde désire, que plusieurs ont promise, mais que personne n'a donnée jusqu'à ce jour.

Cette grammaire fut intégralement réimprimée cinquante ans plus tard (1688) par Du Cange, au commencement de son *Glossarium ad scriptores mediæ et infimæ Græcitatis*.

III. La Bibliothèque nationale possède, sous le n° 2604, une grammaire grecque vulgaire inédite dont voici le titre :

« *Grammatica linguæ græcæ vulgaris*, *communis omnibus Græcis*, *ex qua alia artificialis deducitur peculiaris eruditis et studiosis tantum ; per Patrem Romanum Nicephori Thessalonicensem*, *Macedonem*. »

Suivant Du Cange, l'auteur de cette grammaire, Romanos Nicéphore, était capucin et vivait en France au dix-septième siècle.

Sa grammaire, écrite en latin, est très-curieuse à plus d'un point de vue. Le *verbe* y est très-longuement et très-savamment traité. Le *participe* y est également l'objet d'une étude très-approfondie. Il serait à désirer que cette grammaire fût publiée ; elle est plus complète et meilleure sous tous les rapports que celles qui ont été imprimées dans les deux derniers siècles.

L'auteur, qui était Grec de naissance, connaissait parfaitement sa langue, et il a su en exposer les principes de la façon la plus claire et la plus méthodique.

Le titre de la grammaire que nous donnons ci-dessus est celui du manuscrit ; Du Cange en a donné un autre à la fin du second volume de son *Glossaire*.

Le manuscrit de la Bibliothèque nationale est un petit in-4° de 78 feuillets, sans chiffres de pagination ; l'écriture

est celle du dix-septième siècle, claire, nette, aisée à lire, malgré les abréviations dont elle est surchargée.

La publication de ce manuscrit serait, nous le répétons, un véritable service rendu à la littérature néo-hellénique.

Citons encore, d'après le catalogue de la Propagande de Rome : *Manuductio compendiaria et facilis ad linguam græcam*, 1696, in-8°, que nous pensons être une grammaire grecque vulgaire.

IV. Nous voici maintenant arrivés au dix-huitième siècle, les grammaires grecques vulgaires vont se succéder à de courts intervalles. Celle qui ouvre la marche a pour auteur un Allemand, qui s'appelait en latin Tribbechovius : essai informe, incomplet, et qui, malgré les erreurs dont il fourmille, fut cependant bien accueilli des Muses. Un poëte (mais un poëte impérial), Heinrich Acker, de Gotha, fit en son honneur l'épigramme que voici :

Multis vulgaris Græcorum cognita lingua;
Illam qui vellet tradere nullus erat,
Quippe rudis tantum fuerat confusaque moles,
Principium rerum quale poeta facit.
Portius, ingenii fama super æthera notus,
Neglectæ linguæ præstitit auxilium;
Tribchovius sequitur præcellens arte magister,
Qui methodum, et linguæ condidit historiam.
Sic ergo Hebræus, pariter Chaldæus, Arabsque
Condocuit Græcis æmula verba loqui.
I nunc, et tali te dede, juventa, labori;
His bene perceptis Græcia tota patet.

Cette grammaire n'est qu'un pastiche de celle de Portios; en voici le titre :

M. Jo. Tribbechovi, fac. Th. Hall. et Phil. Jen. Adi. Brevia linguæ Ῥωμαϊκῆς, *sive Græcæ vulgaris, Elementa, quibus differentia antiquum inter et recentiorem Græcismum præcipue ostenditur. Præmissa est dissertatio de ortu et natura hujus linguæ; accessit Concio Christi montana (Matth. V. VI. VII.)—Epistola Cl. Anastasii, Græci* (1), *et syllabus vocum usitatiorum. Ienæ, impensis Joannis*

(1) Ce Grec signe sa lettre : Ἀναστάσιος Μιχαὴλ, ὁ Μακεδών.

Bielckii, typis Nisianis, excud. Henricus Beyerus, 1705. — In-12, sans pagination.

V. Trois ans plus tard (1708), c'est encore un Allemand, Michel Lang, qui publie une grammaire grecque vulgaire. Cet ouvrage, composé sur le modèle de ceux de Portios et de Tribbechovius, est, comme eux, bien éloigné de la perfection. — Lang avoue que le romaïque lui est plus connu par les livres que par les rapports qu'il a eus avec les Grecs, alors peu nombreux en Allemagne. Comme Tribbechovius, il n'a eu à sa disposition, pour composer sa grammaire, qu'un nombre fort restreint d'ouvrages grecs vulgaires ; ce sont, entre autres, la *Batrachomyomachie* de Dimitrios Zinos, qu'il a rééditée lui-même ; l'*Histoire d'Alexandre*, du même auteur ; l'*Iliade* de Lonkanès ; quelques livres ascétiques, tels que le *Salut des Pécheurs*, par Agapios ; enfin la traduction du Nouveau Testament, par Maximos Kalliou-politis.

Voici le titre de la Grammaire de Lang :

Joh. Mich. Langii D. Philologiæ barbaro-græcæ pars prior continens : I, meletemata de origine, progressu et variis fatis linguæ græcæ tam veteris quam hodiernæ sive vulgaris ῥωμαΐκῆς; *II, Grammaticæ barbaro-græcæ synopsin, et tandem III Glossarii barbaro-græci compendium. Prostat Noribergæ et Altdorfi, typis et impensis Jodoci Wilhelmi Kohlesii, Univers. Altdorf. Typogr. A. O. R. CIƆIƆCCVIII.* — In-4°, XXVIII-204.

VI. En 1709, Thomas, capucin de Paris, fit imprimer sa *Nouvelle Méthode pour apprendre les principes de la langue greque vulgaire, divisée et partagée en XII heures*. Cette grammaire expliquée en trois langues (latine, française et italienne) n'a qu'un bien mince mérite si on la compare aux savants travaux auxquels la langue néo-hellénique a donné récemment lieu en France, en Allemagne et en Grèce. Mais à l'époque où elle parut elle comblait un vide réel, et rendait un égal service aux voyageurs et aux marchands. Personne ne partait pour l'Orient sans s'être préalablement procuré, chez Pierre Cari, libraire sur le port de Marseille,

le lexique de Somavera et la grammaire de Thomas. Sur un exemplaire de ce dernier ouvrage, que nous avons en notre possession, on lit :

Ce livre appartient à Jacques Bourdon, capitaine de l'*Étoile*, de la ville de Marseille, et il lui a été donné par Manuel Dimitri, maître d'école au Port-Lion (le Pirée), en 1718.

Et plus bas, ces deux vers latins :

Grammatica hæc doctus quam concinnaverat auctor,
Jam decies mecum tractus invisit Eoos.

Si le livre de Thomas avait trouvé un bienveillant accueil auprès des négociants et des touristes, il ne fut pas recherché avec moins d'empressement par le monde savant. Depuis longtemps déjà la grammaire de Portios était épuisée, et les hellénistes qui, comme notre illustre compatriote, Huet, évêque d'Avranches, désiraient acquérir quelques notions d'une langue qui possédait déjà toute une littérature, en étaient réduits à se composer eux-mêmes une grammaire : méthode longue, fastidieuse, impraticable pour le plus grand nombre, remplie d'inconvénients de tout genre auxquels l'ouvrage qui nous occupe vint heureusement remédier. Nous ne voulons pas dire pour cela qu'il soit exempt de défauts ; nous qui l'avons longuement étudié, nous savons mieux que personne tout ce qu'il contient d'erreurs et d'imperfections. Le traité de prononciation, notamment, est des plus incomplets ; nous n'en voulons pour preuve que le passage suivant : « Θῆτα est très-difficile à prononcer, et sans un grand usage, difficilement le prononce-t-on comme il faut, puisqu'il est nécessaire que la langue se trouve entre les dents, ce qui ne s'acquiert qu'avec la pratique. » Enfin, malgré toutes les omissions qu'il serait fastidieux de signaler, nous sommes d'avis que cette grammaire ne mérite pas l'anathème dans lequel M. Mullach l'a enveloppée conjointement avec celle de Mercado (Introd. à la *Batrachomyomachie* de Zinos, page XLII). Elle a du moins un immense et incontestable avantage sur les travaux de Tribbechovius et de Lang ; car, tandis que ces savants allemands n'ont eu

à leur disposition pour composer leurs grammaires qu'un très-petit nombre d'ouvrages en grec vulgaire, Thomas a été, lui, pendant de longues années missionnaire apostolique en Grèce ; il a vécu au milieu du peuple, il a parlé avec lui sa langue, il l'a étudiée dans sa source même, et, par conséquent, a été plus capable que personne d'en rédiger la grammaire. En outre, comme presque tous les missionnaires catholiques dans le Levant, Thomas écrit le romaïque d'une façon assez satisfaisante, et son style naïf et populaire nous rappelle celui du P. François Richard, dans son ouvrage intitulé : *le Bouclier de la foi*, *etc.* (1).

Nous croyons être agréable au lecteur en citant, comme échantillon du style de Thomas, quelques passages de l'introduction qu'il mit en tête du « Θησαυρὸς τῆς Ῥωμαϊκῆς καὶ τῆς Φράγκικης γλώσσας » du P. Alexis Somavera, publié par ses soins en 1709 ; cette introduction est écrite dans une langue tout à fait vulgaire, il est vrai, mais qui est bien celle du peuple grec d'alors ; langue dans laquelle sont rédigés tous les opuscules de piété et de polémique dont la Propagande inonda si inutilement l'Orient, pendant le dix-huitième siècle.

« Ἐτοῦτο εἶναι (il fait ici l'éloge du Glossaire et de son auteur) τὸ πλειὰ ὠφέλιμον ὁποῦ ποτὲ δὲν ἐφάνηκε τετοίας λογῆς ἔργον, ἐξόδιασε καὶ εὐκαίροσε κόπον καὶ πόθον σαράντα χρονῶν καὶ ἤλύωσε, ἐτζάκησε νοῦν καὶ ψυχὴν ἐνοῦ του πλειὰ ἐνδόξου καὶ ἐναρετοῦ ἀνθρώπου ὁποῦ νὰ ἐβρέθηκεν (2) ἀνάμεσα εἰς ὅλους τοὺς πλεὸν ἄξιους ἀποστελλάριδες τῶν γαλλινῶν Καπουτζίνων.

. . . . Καὶ ἀπ' ἐκεῖ ὅλη ἡ μεγάλη ἐγνία ὁποῦ

(1) Cet ouvrage est très-curieux au point de vue de la langue, et Du Cange le cite presque à chaque page de son Glossaire ; en voici le titre complet : Τάργα τῆς πίστεως τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐκκλησίας εἰς τὴν διαφένδευσιν τῆς ὀρθοδοξίας, συνθεῖσα παρὰ τοῦ αἰδεσίμου πατρὸς Φραγκίσκου Ῥιχάρδου, τοῦ ἐκ τῆς Ἰησοῦ ἑταιρίας θεολόγου. Ἐν τοῖς Παρισίοις ἐκ τῶν τύπων Κλαυδίου τοῦ Κραμοσίου, ἔτει Κυρίου ͵αχνη' (in-4°, 412 et 346 pages.)

(2) Nous conservons l'orthographe souvent fautive de l'original.

ἦχεν (3) ἀτός του αὐτὸς ὁ δάσκαλος νὰ μάθῃ τὰ Ῥωμαῖκα, ἡ παράξενη λακτάρα νὰ ἀπικάσῃ τὴν φυσικὴν γλῶσσαν καὶ ἡ ἐπιθυμία τοῦ νὰ ἀξανήξῃ καὶ νὰ ξετριπόσῃ τὴν διαφορὰν τῶν διαλεκτῶν νὰ γυρεύῃ συχναῖς φοραῖς τὴν εἴδησιν ἀπὸ τοὺς πλειὰ φωτισμένους καὶ τοὺς πλειὰ προκομένους ἀνθρώπους τῆς ἀνατολῆς· τέλος ἴντα καὶ τὶ περισσότερον νὰ σᾶς πῶ παρὰ τὴν βαθυάν του γνώσην καὶ τὴν ὁλοκαιρήν του πράξην ὁποῦ ἦχεν εἰς πᾶσα πράγμα τόσον εἰς τὴν Πόλιν, στὴν Σμίρνην, στὴν Χίω, στὴν Κρήτην, στὴν Ἀθήναν, στὴν Μωρέαν, ὅσον καὶ εἰς τὰ ἐπίλοιπα νήσια τῆς ἀσπρῆς θάλασσας, παντοῦ ἐκεῖ ἐστάθηκε πρωεστὸς : ὅλα τοῦτα λέγω τ' ἀξιώματα, καμώματα, πράξες καὶ πρόκοψες τὸν ἐκούνησαν καὶ τὸν ἐσάλεψαν νὰ τὸ συνθήσῃ μὲ τόσον ὑψηλὸν μάθημα ὁποῦ δὲν βολεῖ παρὰ νὰ ὠφελεθοῦσι πολλὰ Φράγγοι καὶ Ῥωμαίοι.

Δέξου τὸ λοιπὸν διὰ τὴν ὥραν, φιλαναγνώστη μου, ἐτοῦτο τὸ τόσον χρειαζούμενον λέξικον τοῦ μακαρίτη μας Πατρ' Ἀλέξιου, καὶ κάμε νὰ τὸ χάρῃς μαζὶ μὲ τὴν γραμματικήν μου· τὸ πρῶτο του μέρος ὁποῦ ἀρχίζει ἀπὸ τὰ ῥωμαῖκα θέλει δουλέψῃ τῶν Ἀνατολητικῶν διὰ νὰ μάθουν τὰ Φράγκικα ὁποῦ ζάρουν (ont coutume) νᾶναι ἐκεῖ τὰ πλειὰ καθολικά· ἡ ἀποπήσω του.ἡ μεριὰ ὁποῦ ἀρχίζει ἀπὸ τὰ Φράγκικα θέλει δουλέψῃ διὰ τοὺς τῆς Εὐρόπης, γιὰ νὰ μαθαίνουν αὐτὴν τὴν Ῥωμαίκην γλῶσσαν, ὁποῦ εἶναι ἡ φυσικὴ καὶ ἡ πλειὰ κοινὴ τῆς Ἀνατολῆς.

La Grammaire de Thomas fut traduite en anglais au commencement de ce siècle (1818), et publiée à Londres sous ce titre : « *A concise Grammar of the modern Greek language, by Robertson.* »

VII. En 1732, un moine espagnol de l'ordre de Saint-François publia à Rome, sous ce titre, une Grammaire grecque vulgaire :

Νέα ἐγκυκλοπαιδία τῆς ἀποστολῆς τῆς Κύπρου ; *Nova En-*

(3) Ἦχεν = εἶχεν.

cyclopædia missionis apostolicæ in regno Cypri, seu Institutiones linguæ græcæ vulgaris, cum aliquibus additamentis apprime necessariis, ad vernaculam Græcorum facilius addiscendam pro majori apostolicæ missionis commodo. Auctore R. P. F. Petro Mercado Reg. Observantiæ S. P. Francisci, Provinciæ Aragoniæ filio, Custodiæ Terræ Sanctæ prædicatore apostolico, et Miss. linguæ græcæ, ejusdemque lectore. Romæ, typis Salvioni; MDCCXXXII. Superiorum permissu. (In-4°, XII-212.)

Cette grammaire est, au grand déplaisir de M. Mullach, dédiée à Notre-Dame del Pilar de Saragosse, dédicace qui, si elle n'ajoute aucune qualité à l'ouvrage, ne diminue du moins en rien sa valeur intrinsèque.

Missionnaire en Chypre pendant plusieurs années, Mercado a cédé au désir de rédiger une grammaire à l'usage de ceux de ses compatriotes qui se destinent aux missions de la Grèce. Il ne veut pas qu'ils soient privés d'un secours dont il a lui-même vivement regretté l'absence au commencement de son ministère apostolique.

Mercado connaissait du reste fort bien le grec vulgaire, et, dans ses voyages, il avait fait sur cette langue des observations qui ne manquent pas de justesse. « Les savants eux-mêmes, dit-il, trouveront dans ma grammaire des termes difficiles ; mais qu'on ne m'en blâme pas, car il est plus clair que le jour que le grec actuel est, selon les localités, mélangé de turc, d'arabe et d'italien. »

Dès le moment de son apparition, l'ouvrage de Mercado reçut les approbations d'une foule de savants personnages, parmi lesquels nous remarquons Cyrille, patriarche d'Antioche ; Dionysios Modinos, archevêque grec de Milo, et Joseph Simon Assemani, conservateur de la Bibliothèque Vaticane. Ce dernier composa à la louange de l'auteur l'épigramme grecque que voici :

Ἑλλάδος ἐλλογίμου φωνὰς ἐπὶ γλῶτταν Ἰβήρων
Μερκᾶτος μετάγων παντοδαποῖσι πόνοις,
Πρᾶγμα μὲν ἀργαλέον πάντων καὶ ἐσθλὸν ἔοργεν,

Οὕνεκα τῷ ἔσται τὸ κλέος ἀΐδιον·
Οὐ μόνον ἑλληνιζομέναι ἐδίδαξεν Ἀχαίων
Ῥήμασιν Ἰσπάνους τοῖς μετὰ πᾶσι τόποις·
Ἀλλ' ὡς Ῥωμαίων ἐριχήδους Πίστεος αἰνῶς
Ἕλληνες διδαχήν δέχθαι ἐπουρανίην.

Enfin, la dernière et la plus curieuse approbation est celle d'un Maronite chypriote nommé André Scandar; elle nous révèle l'existence d'un homme illustre à plus d'un titre, et cependant peu connu des Grecs, dont il se regardait comme le compatriote. Voici la reproduction intégrale de cette pièce :

« Non sine maxima approbatione, imo summa animi jucunditate, vidi ac perlegi opus, cui titulus : *Nova Encyclopædia*, etc. Quod sane, nedum Cypricæ Nationis, *ex qua ipsemet oriundus*, verum etiam universæ Græciæ missionariis proficuum valde et acceptum fore adjudico; in cujus rei fidem subscribor. Romæ, die 17 Januarii, anno Domini 1732. »

« *Andreas Scandar, Cyprius Maronita, protonotarius apostolicus, Arabicæ linguæ in Romano Sapientiæ archigymnasio professor, necnon linguarum orientalium apud Sanctam Sedem et sacram Cougregationem de Propaganda Fide interpres.* »

La grammaire de Mercado est expliquée en latin, en espagnol et en italien. Ce n'est pas un chef-d'œuvre, il s'en faut de beaucoup; mais, n'en déplaise au savant professeur de grec moderne de Berlin, elle n'est pas aussi *misérable* et aussi nulle qu'il veut bien le dire. L'auteur a fort bien traité ce qui concerne les déclinaisons et les conjugaisons, et surtout très-nettement exposé les règles de la formation des temps.

Mais une particularité que personne ne semble avoir remarquée, et bien digne pourtant d'attirer l'attention des linguistes, c'est que l'on trouve dans cette grammaire la première mention du curieux dialecte chypriote si savamment étudié de nos jours par M. Athanase Sakellarios, professeur au Pirée (Τὰ Κυπριακὰ, τόμος τρίτος· ἡ ἐν Κύπρῳ γλῶσσα, (Athènes, 1868, in-8°). A côté d'une forme commune à toute la Grèce, il arrive souvent à Mercado de citer la forme particulière à l'île qu'il évangélisait. Mais c'est principalement

dans le vocabulaire qui occupe les pages 154-182, qu'il a fait une large part à son dialecte de prédilection ; les termes chypriotes y abondent ; citons-en quelques-uns au hasard :

Νώμος, dos ; νώμοι, épaules ; φάλι, ἀφάλι, nombril ; φλέγαις, veines ; μεγαλιῶνας, pouce ; πελοδάκτυλον, le doigt du milieu ; βοῦκα, joue ; μάσκαις, mâchoires ; ξυλοδόντια, dents canines, ἔννι, barbe ; φλαγκί, poumon ; πατοῦρα, plante du pied ; ψιζία, absinthe ; ἐλξίνι, pariétaire ; βουρδουλίσι, lis ; σίφυτον, immortelle ; καραοῦλας, limaçon ; λυμπούρι, fourmi ; κουδέλα, brebis ; κοιμινιά, cheminée ; λαμπρό, feu ; ἰδία (ἡδεία ?), rosée ; ἀπλάδα, plaine ; χανούτια, boutiques ; ὀξύς, violet ; τὸ ταράκο, le jeu d'échecs ; κομοδρώμος (πεταλᾶς), maréchal ferrant ; λαρδοκοντούρι, caille ; τουρόπινας, cigogne ; παπαδιά, alouette ; καζικορώνα, pie ; καμηλοπούλι, autruche ; ἀτός (ἀετός ?), vautour ; σκόγιος, écueil.

Mercado a inséré dans les dernières pages de sa grammaire un *Examen de conscience sur les commandements de Dieu ;* une *Consolation, ou Méthode chrétienne pour visiter les malades ; les Actes de Foi, d'Espérance et de Charité, et les Litanies de la vierge Marie.* Le tout en grec et en latin.

Ces quelques pages sont écrites dans un style barbarement vulgaire, et cependant on y reconnaît une longue habitude du grec et une très-grande facilité d'élocution ; seulement il est regrettable que l'orthographe ait été si négligée et qu'on ait laissé subsister des fautes tellement grossières qu'on se demande s'il est possible qu'un homme vraiment instruit ait écrit d'une façon si incorrecte ; citons comme spécimen le passage suivant :

« ..... Ἐὰν ἐπιθύμησεν νὰ κριματήσῃ μὲ ταῖς γυναίκαις, εἶναι κρατοῦμενος νὰ εἰπῇ ταῖς βαρεαῖς περίστασες· ἤγουν, πόσαις βολαῖς μὲ ταῖς κουραζιαῖς, πόσαις μὲ ταῖς πανδρεμέναις, πόσαις μὲ καλογριάδες (!!), πόσαις μὲ ταῖς ἀπισταῖς, etc. ; καὶ τὸ ἴδιον εἶναι κρατουμένη ἡ γυναίκα εἰς τὴν τάξιν τοῦ ἀνδρὸς, ἢ τοῦ ἀνθρώπου. » (*Examen de conscience.*)

Indiquons en outre, à titre de renseignement bibliogra-

phique, les grammaires suivantes, mentionnées dans Brunet, et l'ouvrage de Vater, *Litteratur der Grammatiken*, etc. *Berlin*, 1847, in-8° :

1747. — Callenberg (J.-H.). Grammatica linguæ græcæ vulgaris, quæ hodiernæ Ecclesiæ græcæ vernacula est. *Halæ*, in-4°. (Vater.)

1747. — Callenberg (J.-H.). Paradigmata linguæ græcæ vulgaris. *Halæ*, in-4°. (*Id.*)

1770. — Antiquarius (A.). Grammatica græca vulgaris. *Venetiis*, in-8°. (*Id.*)

1784. — Anianæ antiparii grammatica græca vulgaris. *Venetiis*, in-4°. (Brunet.)

1789. — Grammatica, dizionarj, e colloquj per imparare le lingue italiana, greca-volgare, et turca, e varie scienze. Opera del Padre maestro Bernardino Pianzola, che fu prefetto delle missioni orientali de' minori conventuali. *Padova*. (Ce titre est rapporté d'après la troisième édition (imprimée à Venise en 1801), la seule que nous ayons sous les yeux. La date de 1789, indiquée par Brunet et Vater, se rapporte à la deuxième édition. Quant à la première, publiée également à Padoue, nous n'en connaissons pas le millésime.)

Nikolaos Sophianos fit ses études à Rome, dans le célèbre collége grec fondé par Léon X. Le jeune Corfiote y eut pour condisciples et amis plusieurs de ses compatriotes, entre autres Christophe Kontoléos, auteur d'une savante dissertation latine sur l'âme humaine; Constantin Rhallis, un Spartiate de noble race, dont Sophianos lui-même a fait l'éloge en l'appelant καλὸς καὶ συνετώτατος ; Mathieu Dévaris, qui traduisit en grec, à l'instance de Grégoire XIII, les canons du concile de Trente, et dont le *Liber de Græcæ linguæ particulis* a été tant de fois réimprimé.

Durant son séjour dans la ville éternelle, Sophianos consacra une grande partie de son temps à copier des manuscrits. Nous avons pu en examiner un bon nombre à la Bi-

bliothèque nationale de Paris : ce ne sont pas des chefs-d'œuvre de calligraphie, mais ils sont tracés d'une main ferme, égale et assurée ; l'écriture en est nette, propre, régulière et facile à lire. Le manuscrit (n° 2592) de la grammaire que nous éditons est autographe. Nous ne savons s'il est conforme au manuscrit du même ouvrage, conservé à la biblioth. Vaticane, ou s'il en diffère sous quelques rapports. Nous nous sommes, à deux reprises différentes, adressé à Rome pour obtenir une copie de ce manuscrit ; nous avons même offert de payer d'avance : eh bien ! nous avons perdu notre temps et nos timbres-poste ; on ne nous a pas même fait l'honneur d'une lettre de refus.

Un des premiers livres de Sophianos est celui qu'il écrivit *sur la fabrication et l'usage de l'astrolabe*, Περὶ κατασκευῆς καὶ χρήσεως κρικωτοῦ ἀστρολάβου. Il est dédié par l'auteur au pape Paul III. Il ne porte ni date ni lieu d'impression ; cependant M. Sathas (Νεοελλ. Φιλολογία) conjecture qu'il a été imprimé après l'année 1539. Cet ouvrage, dont les exemplaires sont aujourd'hui excessivement rares, existe en manuscrit autographe à la Bibliothèque nationale de Paris.

En 1540, Sophianos composa les cartes de la Grèce, travail excellent dont Gerbelius a fait le plus brillant éloge.

De Rome, Sophianos se rendit à Venise. Dans cette ville, il fit connaissance de l'Espagnol Jacques Mendoza, et il fut chargé par lui de parcourir les monastères du mont Athos, dans le but d'y recueillir des manuscrits. Il fut assez heureux pour y découvrir un Isocrate plus complet que celui qui était imprimé.

Mais, selon nous, l'œuvre capitale de Sophianos, c'est sa grammaire. Il fut le premier à comprendre que la langue vulgaire était susceptible de perfectionnement, et que si l'on voulait faire pénétrer l'instruction parmi le peuple, il fallait lui parler sa langue, et non pas celle du siècle de Périclès. Éclairer le peuple, relever le niveau des intelligences tombé si bas dans la patrie de Socrate et de Platon, telle fut la glorieuse et noble tâche qu'il s'imposa, et à l'accomplissement de laquelle il consacra toute sa vie.

C'est dans ce but qu'il avait l'intention de composer une série d'ouvrages, depuis la grammaire jusqu'à la logique et la philosophie. Il nous fait connaître lui-même ses projets dans son Épître dédicatoire et dans les dernières pages de la grammaire. Quelles circonstances vinrent interrompre une œuvre si heureusement commencée? C'est ce que nous ne saurions dire; l'histoire est muette à ce sujet.

Le texte que nous publions est celui du n° 2592 de la Bibliothèque nationale; nous avons respecté l'orthographe dans ses plus petits détails; nous n'avons non plus rien changé à l'accentuation. Sophianos semble ignorer ce que c'est que l'*iota souscrit*; il n'en fait jamais usage; nous ne l'avons donc pas rétabli là où il eût dû se trouver. Enfin, si par hasard nous nous sommes, pour un motif quelconque, tant soit peu écarté du texte, nous avons eu soin de l'indiquer en note.

Nous donnons ci-dessous deux biographies de Sophianos; elles compléteront ce que nous avons dit précédemment. La première est extraite du livre de Hody, *de Græcis illustribus*, etc.; la seconde, de la Νεοελληνικὴ Φιλολογία de notre ami M. Sathas, d'Athènes.

NICOLAUS SOPHIANUS, Corcyræus Græcus, Romæ primum Græcas litteras docuit, deinde Venetiis. De machinis bellicis librum ad card. Bessarionem scripsit, qui Venetiis in Bessarionis Bibliotheca adservatur. Edidit etiam tabulas Græciæ scitissime depictas cum nominibus locorum antiquis et recentioribus, Romæ primum et postea, anno MDXLIV, Basileæ apud Jo. Oporinum excusas. Quas tanti fecit Nic. Gerbelius, Germanus, ut isagogen, sive commentarium in eas eruditissimum ediderit sub titulo « *Pro declaratione picturæ sive descriptionis Græciæ Nic. Sophiani libri VII.* » Eumque dicit « nunquam sibi sine honoris præfatione nominandum esse. » Idem de eo : Nicolaus Sophianus « vir, « ut ego quidem sentio, spectatæ virtutis et eruditionis, cum

« tantas historiæ utilitates animo perspiceret, quo majore « cum fructu, atque nonnulla etiam cum voluptate, studiosi « in historiis versari possent, consilio pulcherrimo ac prope « divino, descriptionem hanc Græciæ ex optimis utriusque « linguæ scriptoribus collectam, in hanc elegantissimam « picturam redegit. » Scripsit quoque libellum Græcum de Astrolabio.

Raph. Volaterranus, Anthropologiæ lib. XXI, postquam locutus fuisset de Chrysolora, Bessarione, Trapezuntio, Gaza, Andronico Thessalonicensi, Argyropylo, Chalcondyle et Constantino Lascari; Marullo et Musuro silentio præteritis, de Sophiano et Georgio Alexandro, professoribus græcis, loqui pergit. « Sophianus vero (inquit) qui Romæ præci-« piebat, simul et Georgium Alexandrum præsulem Creten-« sem, qui nuper etiam in urbe docuit, inter præceptores « ponam Græcæ disciplinæ, quanquam latinam parum attige-« rint, nec cum supradictis vel in patria lingua conferendi, « moribus alioquin humanissimis, vitæque probitate quæ una « maxima est laus, forte superiores. »

Cum libellum suum *de Machinis* Bessarioni card. dicavit, inde ejus dignoscitur ætas; ad tantam tamen senectutem pervenit, ut etiam ad annum Christi minimum MDXLIV pertingeret. Gesnerus enim, in Bibliotheca quam edidit anno MDXLV, ait se illum Venetiis ante sesquiannum convenisse a Simlero male dicitur claruisse an. MDXLVIII, quasi tum potissimum claruerit. Rectius dicitur a G. Vossio docuisse Romæ an. MCCCCLXXX.

(Hodius, *de Græcis illustribus*, etc., p. 309-311.)

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΣΟΦΙΑΝΟΣ γεννηθεὶς ἐν Κερκύρᾳ ἐξεπαιδεύθη εἰς τὸ ἐν Ῥώμῃ Ἑλληνικὸν γυμνάσιον, ἔνθα εὐδοκιμήσας προσείλκυσε τὴν εὔνοιαν τοῦ καρδιναλίου Νικολάου τοῦ Ῥοδολφίου, οὗτινος ὁ οἶκος ἠδύνατο δικαίως νὰ ὀνομασθῇ ἐνδιαίτημα σοφίας, διότι ποικίλης μαθήσεως ἄνδρες εἶχον ἐκεῖ τὴν διατριβήν των, ἐν οἷς μετὰ τοῦ Σοφιανοῦ καὶ ἕτεροι Ἕλληνες

συνετέλουν αὐτόθι, ὡς Κωνσταντῖνος ὁ Ῥάλλης, Χριστοφόρος ὁ Κοντολέος, καὶ Ματθαῖος ὁ Δεβάρης.

Ὁ Σοφιανὸς διατρίβων ἔτι ἐν Ῥώμῃ παρίσταται κατὰ πρῶτον ὡς ἀντιγραφεὺς Ἑλληνικῶν χειρογράφων· καὶ ὄχι ὀλίγα ἰδιόχειρα αὐτοῦ ἀντίγραφα σώζονται ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῶν Παρισίων φέροντα περίπου τὸ ἔτος 1534.

Τότε δὲ συνέγραψε — Περὶ κατασκευῆς καὶ χρήσεως κρικωτοῦ ἀστρολάβου, τυπωθὲν ἄγνωστον κατὰ ποῖον ἔτος (ὀλίγον ὅμως μετὰ τὸ 1539), καὶ προσφωνηθὲν τῷ πάπᾳ Παύλῳ Γ', φιλοπονήσας καὶ τοὺς ἐν ἔτει 1540 τυπωθέντας πίνακας τῆς Ἑλλάδος, προσθεὶς παρὰ τ' ἀρχαῖα καὶ τὰ σύστοιχα τῆς νέας Ἑλλάδος.

Καὶ τῳόντι πολὺ ἀξιέπαινος εἶνε ὁ Σοφιανὸς, διότι πρῶτος συνέλαβε τὴν ἰδέαν νὰ συνάψῃ, οὕτως εἰπεῖν, μετὰ τῶν νέων, διὰ τῆς ἀναπολητικῆς τῶν ἀρχαίων ὀνομάτων δυνάμεως, τὴν μνήμην τῆς παλαιᾶς δόξης.

Ἐκ Ῥώμης ὁ Σοφιανὸς μετέβη εἰς Βενετίαν, ὅπου τῷ 1543 γνωρίσας αὐτὸν ὁ Ἱσπανὸς Ἰάκωβος Μενδόζας ἀπέστειλεν εἰς Ἄθωνα πρὸς συλλογὴν ἑλληνικῶν χειρογράφων. Ἐν τῇ περιοδείᾳ ἐκείνῃ ὁ Νικόλαος ηὐτύχησε ν' ἀνεύρῃ σὺν τοῖς ἄλλοις καὶ χειρόγραφον τοῦ Ἰσοκράτους πληρέστερον τοῦ τετυπωμένου.

Βλέπων τὴν Ἑλλάδα βεβυθισμένην εἰς παχυλὴν ἀμάθειαν, ἕνεκα τῆς ἐλλείψεως καταλλήλων πρὸς διδαχὴν τοῦ λαοῦ βιβλίων, ὁ Σοφιανὸς συνέλαβε τὴν ἀξιέπαινον ἰδέαν ἵνα περιγράψῃ καὶ τυπώσῃ σειρὰν βιβλίων εἰς δημοτικὴν γλῶσσαν. Συνέταξεν ὅθεν εἰσαγωγὴν Γραμματικῆς, ἐπαγγελλόμενος νὰ συγγράψῃ ῥητορικὴν, λογικὴν, γεωμετρίαν, ἀστρονομίαν, καὶ τ' ἄλλα τῆς φιλοσοφίας μέρη, ὡς καὶ ἁπλοελληνικὸν λεξικόν.

Πρὸς τὸν σκοπὸν δὲ τοῦτον μετέφρασεν εἰς τὴν καθομιλουμένην τὸ Περὶ παίδων ἀγωγῆς τοῦ Πλουτάρχου, καὶ ἐτύπωσεν αὐτὸ «ἐν οἰκίᾳ Βαρθολομαίου τοῦ Καλλιγράφου ͵αφμδ', μηνὶ Ἰανουαρίου β'.» Προσφωνεῖ δὲ τὴν μετάφρασίν του ταύ-

την ὁ Σοφιανὸς εἰς Διονύσιον, ἐπίσκοπον Χεῤῥονήσου καὶ Μυλοποτάμου, λέγων ἐν τῇ ἀφιερωτικῇ ἐπιστολῇ, ὅτι ἂν ὑπεδέχετο εὐμενῶς τὸ ἐν λόγῳ, ἤθελεν ἐκδώσει καὶ τὰ ἐπίλοιπα βιβλία τοῦ Πλουτάρχου, τοὺς διαλόγους τοῦ Λουκιανοῦ, καὶ ἄλλα τῆς ἱερᾶς Θεολογίας, πάντα εἰς τὴν καθομιλουμένην.

Ὁ Σοφιανὸς ἐπὶ σκοπῷ νὰ διαδώσῃ εὐχερέστερον ὅσα ὑπὲρ τῆς στοιχειώδους παιδεύσεως προὐτίθετο νὰ δημοσιεύσῃ, συνέστησεν ἐν Βενετίᾳ τυπογραφεῖον, ἐκ τοῦ ὁποίου ἓν μόνον γνωρίζεται τυπωθὲν, τὸ Ὡρολόγιον (1545, μηνὶ Μαΐῳ 6).

Ἔγραψεν ὁ Σοφιανὸς καὶ Σημειώσεις εἰς Πτολεμαίου γεωγραφίαν, ἀνεκδότους. Ἐπεμελήθη δὲ μετὰ τῶν ἄλλων τροφίμων τὰς ὑπὸ τοῦ ἐν Ῥώμῃ ἑλληνικοῦ Γυμνασίου γενομένας ἐκδόσεις. (Sathas, Νεοελληνικὴ Φιλολογία, pages 141-143.)

Sur Nikolaos Sophianos, on peut encore consulter le *Catalogue* de M. André Vréto, 2ᵉ partie, p. 28, 336 et 337.

Paris, 23 décembre 1869.

Émile LEGRAND.

Amplissimo et Clarissimo Principi Joanni Lotharingio S. R. E. Diacono Cardinali N. Sophianus S. D.

Cum viderem plerasque nationes, Princeps illustrissime, hac nostra tempestate suas certatim linguas exornare, non solum scribendo res scitu dignas, quæ aliunde haberi non possunt, verum ad regulas Grammatices diligenter eas dirigendo, cœpi etiam ipse cogitare an operæ pretium facturus essem, si linguam nostram, qua vulgo Græci utimur, ad methodum et canonas revocarem, et putavi me non inanem laborem suscepturum, ut hi qui græcæ linguæ studio tenentur non solum veterem illum Græcorum sermonem, sed recentiorem et hunc percipere possent; tum etiam ut qui vellent in Græcia et finitimis illi regionibus Turcarum imperio subjectis versari facile sibi commercium pararent. Dum igitur hanc nostram, quam vocant vulgarem, linguam cum illa antiquorum confero Platonis, Demosthenis, Xenophontis et aliorum toto orbe jam olim magno suo merito illustrium, reperi multis in rebus hanc nostram vetere illa minime inferiorem esse. Constat n(empe) verbis puris per manus ab antiquissimo sæculo traditis et brevitate quadam mirabili, tum regulis certis et paucis, ut non multum sit elaborandum discere cupientibus.

Videbam ergo necessarium esse non solum Grammaticam scribere qua nomina et verba cum cæteris sermonis partibus

ad regulas redigerentur, sed etiam Lexicon condere, quo dictionum ingens sylva includeretur. Hunc tractatum in tres partes divisi. Prima, nomina et verba cum reliquis particulis ostendo. Secunda, ago de orthographia. Tertia vero, de constructione. Imposui jam ultimam manum primæ parti quam nunc T. R. D. offero; cæteras habeo in manibus, quæ propediem sub tuæ amplitudinis nomine prodibunt. Supererat ut Mæcenatem mihi meisque laboribus quærerem, quo patrono et ego ab obtrectatoribus tutus essem, et hæc mea opera in pretio haberetur non rei æstimatione, sed patroni nomine, ut censeri solent quæ templis offeruntur potius religione loci quam hominum judicio et censura. Nemo igitur in tam frequenti Urbe occurrit cui tu non videreris præferendus, sive nationis ingenuitatem spectarem, sive tui generis claritatem, sive etiam amorem, quo disciplinas omnes earumque studiosos amplecteris. Quod si hoc quidquid est munusculi hilari fronte acceperis, mirum quos addideris stimulos ut quæ pertinent ad Grammaticam absolvam, et animum applicem ad Lexicon componendum, in quo, ut spero, multa legentur ad rem bellicam et navalem, tum ad agriculturam, cæterasque artes pertinentia et ad domesticam etiam supellectilem, quæ nusquam apud autores reperientur.

Interim vale, Princeps Illustrissime.

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

Η γραμματικὴ ἔναι μία τέχνη ὁποῦ μᾶς παιδεύει νὰ γράφομεν καὶ νὰ λαλοῦμεν ὀρθά.

Γράμμα ἔναι τὸ μικρότερον μέρος ὁποῦ νἄναι στὴν φωνὴν τοῦ ἀνθρώπου· εἶναι δὲ ὅλα τὰ γράμματα εἴκοσι τέσσερα : α, β, γ, δ, ε, ζ, η, θ, ι, κ, λ, μ, ν, ξ, ο, π, ρ, σ, τ, υ, φ, χ, ψ, ω.

Περὶ τοῦ πῶς μερίζονται τὰ εἴκοσι τέσσερα γράμματα.

Ἀπὸ τοῦτα ἑφτὰ μὲν φωνήεντα ὀνομάζονται : α, ε, η, ι, ο, υ, ω, καὶ μερίζονται εἰς μακρὰ δύο : η καὶ ω μέγα· εἰς βραχέα δύο : ε ψιλὸν καὶ ο μικρόν· εἰς δίχρονα τρία : α, ι, υ ψιλόν. Ἀπὸ τοῦτα γίνονται δίφθογγοι ἕξη : αι, αυ, ει, ευ, οι, ου.

Περὶ τῶν συμφώνων.

Τὰ δὲ λοιπὰ δεκαφτὰ λέγονται σύμφωνα : β, γ, δ, ζ, θ, κ, λ, μ, ν, ξ, π, ρ, σ, τ, φ, χ, ψ.

Ἀπὸ τοῦτα λέγονται ἡμίφωνα μὲν ὀκτώ : ζ, ξ, ψ, λ, μ, ν, ρ, σ, ἐξ ὁποῖα εἶναι διπλᾶ τρία : ζ, ξ, ψ. Ἀμετάβολα τέσσερα : λ, μ, ν, ρ. — Ἄφωνα δὲ ἐννέα : β, γ, δ, κ, π, τ, θ, φ, χ, ἐξ ὁποῖα εἶναι ψιλὰ τρία : κ, π, τ· δασέα τρία : θ, φ, χ· μέσα τρία : β, γ, δ.

Ἀπὸ τὰ σύμφωνα λοιπὸν τοῦτα καὶ ἀπὸ τὰ φωνήεντα γίνονται οἱ συλλαβαῖς, οἷον : σω, πλα· ὅθεν γίνονται οἱ λέξες, οἷον : Σωκράτης, Πλάτων· ἐξ ὁποίαις γίνετ' ὁ λόγος, οἷον : ὁ Σωκράτης περιπατεῖ· ὁ Πλάτων ἀναγινώσκει.

ΠΕΡΙ ΛΟΓΟΥ.

Τοῦτος λοιπὸν ὁ λόγος ἔχει μέρη ὀκτώ : ὄνομα, ῥῆμα, μετοχὴν, ἄρθρον, ἀντωνυμίαν, πρόθεσιν, ἐπίῤῥημα καὶ σύνδεσμον. Ἀπὸ τοῦτα τὰ ὀκτὼ μέρη τὰ πέντε κλίνονται, οἷον : ὄνομα, ῥῆμα, μετοχὴ, ἄρθρον, ἀντωνυμία. Ἄκλιτα δὲ τὰ τρία : πρόθεσις, ἐπίῤῥημα καὶ σύνδεσμος.

ΠΕΡΙ ΟΝΟΜΑΤΟΣ.

Ὄνομα ἔναι μέρος λόγου ὁποῦ κλίνεται, τ' ὁποῖον σημαίνει σῶμα ἢ πρᾶγμα· σῶμα λέγω, οἷον : λίθος, ξύλον· πρᾶγμα, οἷον : τέχνη, παίδευσις· καὶ σημαίνει ἀκόμη οὐσίαν μερικὴν ἢ κοινήν· μερικὴν λέγω, οἷον : Σωκράτης, Πλάτων· κοινὴν, οἷον ἄνθρωπος, ἄλογον. Συμβαίνει δὲ ν' ἀκολουθοῦν τὸ ὄνομα πέντε τινά : γένη, εἴδη, σχήματα, ἀριθμοὶ καὶ πτώσες.

Γένη εἶναι τρία : ἀρσενικὸν, ὁ Ἀνδρέας· θηλυκὸν, ἡ Μαρία· οὐδέτερον, τὸ ξύλον.

Εἴδη δύο : πρωτότυπον, θεός· παράγωγον, θεωνᾶς.

Σχήματα δύο : ἁπλὸν, προφήτης· σύνθετον, ψευδοπροφήτης.

Ἀριθμοὶ δύο : ἑνικὸς, ὁ ἄνθρωπος· πληθυντικὸς, οἱ ἄνθρωποι.

Πτώσες πέντε : εὐθεῖα, ὁ ἄνθρωπος,
γενική, τοῦ ἀνθρώπου,
δοτική, τοῦ ἀνθρώπου,
αἰτιατική, τὸν ἄνθρωπον,
κλητική, ὦ ἄνθρωπε.

ΠΕΡΙ ΠΡΟΣΩΔΙΩΝ.

Προσωδία ἔναι κάποια ἐξάπλωσις τῆς φωνῆς ὁποῦ κάνει τὴν λέξιν μακρότερην, καὶ λέγεται προσωδία διότι ἔναι σιμὰ στὴν ὠδήν, ἤγουν, στὸν ἦχον τοῦ λόγου. Εἶναι δὲ προσωδίαις ὀκτώ : ὀξεῖα, βαρεῖα, περισπωμένη, δασεῖα, ψιλή, ἀπόστροφος, ὑφὲν καὶ ὑποδιαστολή.

ΠΕΡΙ ΑΡΘΡΟΥ.

Ἄρθρον ἔναι μέρος λόγου ὁποῦ κλίνεται· βάνεται δὲ πάντοτε σταῖς ἀρχαῖς τῶν ὀνομάτων· συμβαίνουσι κ' εἰς αὐτὸ τρία : γένος, ἀριθμός, πτῶσις, καὶ κλίνετ' ἔτζη.

ΑΡΣΕΝΙΚΟΝ

ἑνικά.

Ἡ εὐθεῖα·	ὁ
ἡ γενική καὶ δοτική·	τοῦ
ἡ αἰτιατική·	τὸν

Πληθυντικά.

Ἡ εὐθεῖα τῶν πληθυντικῶν·	οἱ.
ἡ γενική καὶ δοτική·	τῶν.
ἡ αἰτιατική·	τούς.

Κλητικὴν τὰ ἄρθρα δὲν ἔχουν, διότι τὸ ὦ ἔν' ἐπίρρημα.

Θηλύκα ἑνικά.

Ἡ εὐθεῖα τῶν ἑνικῶν·	ἡ.
ἡ γενική καὶ δοτική·	τῆς.
ἡ αἰτιατική·	τήν.

Πληθυντικά.

Ἡ εὐθεῖα τῶν πληθυντικῶν·	οἱ (1).
ἡ γενική καὶ δοτική·	τῶν.
ἡ αἰτιατική·	ταῖς

Οὐδέτερα ἑνικά.

Ἡ εὐθεῖα τῶν ἑνικῶν·	τὸ.
ἡ γενική καὶ δοτική·	τοῦ.
ἡ αἰτιατική·	τὸ.

Πληθυντικά.

Ἡ εὐθεῖα τῶν πληθυντικῶν·	τὰ.
ἡ γενική καὶ δοτική·	τῶν.
ἡ αἰτιατική·	τὰ.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΠΩΣ ΜΕΡΙΖΟΝΤΑΙ

τὰ ὀνόματα.

Ἀπὸ τὰ ὀνόματα τινὰ μὲν λέγονται ἰσοσύλλαβα καὶ τινὰ περιττοσύλλαβα· ἰσοσύλλαβα εἶναι ὅσα δὲν κάνουν περισσὴν

(1) Οἱ, au féminin pluriel; orthographe fautive alors en usage pour ἡ. Portios, à la p. 22 de sa Grammaire, après avoir correctement écrit ce mot, ajoute avec raison : « *Ex his facile colligi potest quam male alii notent in plurali articulum fœmininum per* οἱ *diphthongum, quæ soli masculino generi convenire debet.* »

συλλαβὴν εἰς τὸ τέλος τῆς γενικῆς, ἤγουν, ὁ λόγος, τοῦ λόγου· ἡ ἡμέρα, τῆς ἡμέρας· τὸ ξύλον, τοῦ ξύλου.

Περιττοσύλλαβα εἶναι ὅσα κάνουν περισσὴν συλλαβὴν εἰς τὸ τέλος τῆς γενικῆς, οἷον, ὁ Αἴας, τοῦ Αἴαντος· ἡ φύσις, τῆς φύσεως· τὸ πρᾶγμα, τοῦ πράγματος. Γίνονται λοιπὸν τῶν ὀνομάτων κλίσες ἑφτά· ἕξη τῶν ἰσοσυλλάβων, καὶ μία τῶν περιττοσυλλάβων.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΠΡΩΤΗΣ ΚΛΙΣΕΩΣ.

Πρώτη κλίσις τῶν ὀνομάτων λέγετ' ἐκείνη ὁπὄχει ὀνόματα μόνον ἀρσενικὰ ὁποῦ τελειώνουν εἰς: ας, ης, ις, υς, οἷον· ὁ Ἀνδρέας, ὁ προφήτης, ὁ μάντις, ὁ βαρύς· ὁποῖα κάνουν τὴν γενικὴν, καὶ τὴν δοτικὴν, καὶ τὴν κλητικὴν εὐγάνοντας τὸ σ ἀπὸ τὴν εὐθεῖαν, καὶ τὴν αἰτιατικὴν ἀλλάσσοντας τὸ σ εἰς ν, οἷον, ὁ προφήτης, τὸν προφήτην, ὦ προφήτη, καὶ κλίνονται στὸν τρόπον τοῦτον·

Ἑνικά.

Ἡ εὐθεῖα τῶν ἑνικῶν·	ὁ προφήτης
ἡ γενική καὶ δοτική·	τοῦ προφήτη
ἡ αἰτιατική·	τὸν προφήτην
ἡ κλητική·	ὦ προφήτη.

Πληθυντικά.

Ἡ εὐθεῖα τῶν πληθυντικῶν·	οἱ προφήται;
ἡ γενική καὶ δοτική·	τῶν προφητῶν
ἡ αἰτιατική·	τοὺς προφήταις
ἡ κλητική·	ὦ προφήταις.

Ἑνικά.

Ὁ ληστής, τοῦ ληστῆ, τὸν ληστήν, ὦ ληστῆ.

Πλ. Οἱ ληστάδες, τῶν ληστάδων, τοὺς ληστάδαις, ὦ ληστάδες. — Ὁ Ἀνδρέας, τοῦ Ἀνδρέα, τὸν Ἀνδρέαν, ὦ Ἀνδρέα.

Ἑνικά.

Ὁ μάντις, τοῦ μάντι, τὸν μάντιν, ὦ μάντι.

Πλ. Οἱ μάντιδες, τῶν μάντιδων καὶ μάντεων, τοὺς μάντιδαις, ὦ μάντιδες.

Ὁ βαρύς, τοῦ βαρῆ, τὸν βαρύν, ὦ βαρύ. — Οἱ βαρέοι, τῶν βαρέων, τοὺς βαρέους, ὦ βαρέοι. — Ὁ γλυκύς, τοῦ γλυκῆ. — Ὁ ὄφις, τοῦ ὄφι. — Ὁ μηνᾶς, τοῦ μηνᾶ. — Ὁ Ἀντίπας, τοῦ Ἀντίπα.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΑΣ ΚΛΙΣΕΩΣ.

Δευτέρα κλίσις ἔν' ἐκείνη ὁποῦχει ὀνόματα μόνον θηλυκὰ ὁποῦ τελειώνουν εἰς α ἢ εἰς η, καὶ κάνουν τὴν γενικὴν καὶ τὴν δοτικὴν, σμίγοντας τὸ σ στὴν εὐθεῖαν καὶ τὴν αἰτιατικὴν σμίγοντας τὸ ν, οἷον, ἡ ἡμέρα, τῆς ἡμέρας, τὴν ἡμέραν. Κλίνονται δὲ στοῦτον τὸν τρόπον :

Ἡ εὐθεῖα τῶν ἑνικῶν·	ἡ ἡμέρα.
ἡ γενικὴ καὶ δοτικὴ·	τῆς ἡμέρας.
ἡ αἰτιατικὴ·	τὴν ἡμέραν.
ἡ κλητικὴ·	ὦ ἡμέρα.

Πληθυντικά.

Ἡ εὐθεῖα τῶν πληθυντικῶν·	οἱ ἡμέραις.
ἡ γενικὴ καὶ δοτικὴ·	τῶν ἡμέρων.
ἡ αἰτιατικὴ·	ταῖς ἡμέραις.
ἡ κλητικὴ·	ὦ ἡμέραις.

Ένικά.

Ἡ τιμή, τῆς τιμῆς, τὴν τιμήν, ὦ τιμή.
Πλ. — Οἱ τιμαῖς, τῶν τιμῶν, ταῖς τιμαῖς, ὦ τιμαῖς.

Ένικά.

Ἡ κυρά, τῆς κυρᾶς, τὴν κυράν, ὦ κυρα.
Πλ. Οἱ κυράδες, τῶν κυράδων, ταῖς κυράδαις, ὦ κυράδες.
Ἡ Μαρία, τῆς Μαρίας. Ἡ ἀλήθεια, τῆς ἀλήθειας. Ἡ καλή, τῆς καλῆς.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΤΡΙΤΗΣ ΚΛΙΣΕΩΣ.

Τρίτη κλίσις λέγετ' ἐκείνη ὁπὄχει ὀνόματα ἀρσενικὰ καὶ θηλυκὰ καὶ οὐδέτερα· καὶ τελειώνουν τὰ μὲν ἀρσενικὰ καὶ τὰ θηλυκὰ εἰς ος, καὶ κάνουν τὴν γενικὴν καὶ τὴν δοτικὴν εἰς ου· τὴν αἰτιατικὴν ἀλλάσσοντας τὸ σ τῆς εὐθείας εἰς ν, οἷον, ὁ λόγος, τοῦ λόγου, τὸν λόγον. Τὰ δὲ οὐδέτερα τελειώνουν εἰς ον ἢ εἰς ι, καὶ κάνουν τὴν γενικὴν καὶ τὴν δοτικὴν εἰς ου, οἷον, τὸ ξύλον, τοῦ ξύλου· τὸ ψωμί, τοῦ ψωμίου. Καὶ πρόσεχε ὅτι εἰς τὰ οὐδέτερα ποτὲ δὲν ἀλλάσσουν ἀπὸ τὴν εὐθεῖαν ἡ αἰτιατικὴ καὶ ἡ κλητική.

Ένικά.

Ὁ λόγος, τοῦ λόγου, τὸν λόγον, ὦ λόγε.
Πλ. Οἱ λόγοι, τῶν λόγων, τοὺς λόγους, ὦ λόγοι.

Ένικά.

Ἡ ῥόδος, τῆς ῥόδου, τὴν ῥόδον, ὦ ῥόδο (1).

(1) Ῥόδον, en grec ancien; dans les auteurs qui ont écrit en grec vulgaire on trouve souvent ῥόδος, au féminin. Le vocatif ῥόδε est plus régulier que ῥόδο. Le pluriel de ce mot n'est pas décliné dans le manuscrit.

Ἑνικά.

Τὸ ξύλον, τοῦ ξύλου, τὸ ξύλον, ὦ ξύλον.
Πλ. Τὰ ξύλα, τῶν ξύλων, τὰ ξύλα, ὦ ξύλα.

Ἑνικά.

Τὸ ψωμί, τοῦ ψωμίου, τὸ ψωμί, ὦ ψωμί.
Πλ. Τὰ ψωμία, τῶν ψωμίων, τὰ ψωμία, ὦ ψωμία. — Τὸ χαρτί, τοῦ χαρτίου· τὸ κρασί, τοῦ κρασίου· τὸ βιβλίον, τοῦ βιβλίου.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΤΕΤΑΡΤΗΣ ΚΛΙΣΕΩΣ.

Τετάρτη κλίσις λέγετ' ἐκείνη ὁπὄχει ὀνόματα ἀρσενικά, καὶ θηλυκά, καὶ οὐδέτερα. Καὶ τελειώνουν τὰ μὲν ἀρσενικὰ εἰς ας, καὶ κάνουν τὴν γενικὴν καὶ τὴν δοτικὴν εἰς ος διὰ τοῦ ο μικροῦ, ἢ εἰς ως διὰ τοῦ ω μεγάλου, ἢ εἰς ου, τὴν αἰτιατικὴν καὶ τὴν κλητικὴν εὐγάνοντας τὸ σ, οἷον, ὁ ἄνδρας, τοῦ ἀνδρὸς, τὸν ἄνδρα. Ὁ βασιλέας, τοῦ βασιλέως, τὸν βασιλέα. Ὁ μύρμηγγας, τοῦ μυρμήγγου, τὸν μύρμηγγα. — Τὰ δὲ θηλυκὰ καὶ τὰ οὐδέτερα τελειώνουν εἰς α, καὶ κάνουν τὴν γενικὴν καὶ τὴν δοτικὴν εἰς ος, τὴν αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν ὡσὰν καὶ τὴν εὐθεῖαν, οἷον, ἡ γυναῖκα, τῆς γυναικός, τὴν γυναῖκα, ὦ γυναῖκα, καὶ κλίνοντ' ἔτζη :

Ἑνικά.

Ὁ ἄνδρας, τοῦ ἀνδρὸς, τὸν ἄνδρα, ὦ ἄνδρα.
Πλ. Οἱ ἄνδρες, τῶν ἀνδρῶν, τοὺς ἄνδραις, ὦ ἄνδρες.

Ἑνικά.

Ἡ γυναῖκα, τῆς γυναικὸς, τὴν γυναῖκα, ὦ γυναῖκα. Πλ. οἱ γυναῖκες, τῶν γυναικῶν, ταῖς γυναίκαις, ὦ γυναῖκες.

Ἑν. Ὁ βασιλέας, τοῦ βασιλέως, τὸν βασιλέα, ὦ βασιλέα. Πλ. οἱ βασιλεὶς, τῶν βασιλέων, τοὺς βασιλεὶς, ὦ βασιλεὶς.

— Ὁ πατέρας, τοῦ πατρὸς. Ὁ σωτῆρας, τοῦ σωτῆρος. Ὁ γέλωτας, τοῦ γέλωτος. Ὁ ῥῆγας, τοῦ ῥηγὸς. Ὁ ἱερέας, τοῦ ἱερέως. Ὁ Ἀχιλλέας, τοῦ Ἀχιλλέως.

Ἡ αἶγα, τῆς αἰγός. Ἡ μητέρα, τῆς μητρός. Ἡ τριάδα, τῆς τριάδος. Ἡ θυγατέρα, τῆς θυγατρός. Ἡ κοπέλα, τῆς κοπέλος.

Τὸ ἕνα, τοῦ ἑνὸς.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΠΕΜΠΤΗΣ ΚΛΙΣΕΩΣ.

Πέμπτη κλίσις λέγετ' ἐκείνη ὁπὄχει ὀνόματ' ἀρσενικὰ κα θηλυκά· καὶ τελειώνουν τὰ μὲν ἀρσενικὰ εἰς ους καὶ κάνουν τὴν γενικὴν, καὶ τὴν δοτικὴν, καὶ τὴν κλητικὴν εὐγάνοντας τὸ σ, τὴν αἰτιατικὴν ἀλλάσσοντας τὸ σ εἰς ν, οἷον, ὁ νοῦς, τοῦ νοῦ, τὸν νοῦν, ὦ νοῦ. Τὰ δὲ θηλυκὰ τελειώνουν εἰς ου ἢ εἰς ω μέγα, καὶ κάνουν τὴν γενικὴν καὶ τὴν δοτικὴν εἰς ους ἢ εἰς ω, τὴν αἰτιατικὴν καὶ τὴν κλητικὴν ὡσὰν καὶ τὴν εὐθεῖαν, καὶ κλίνοντ' ἔτζη :

Ἑνικά.

Ὁ ἁπλοῦς, τοῦ ἁπλοῦ, τὸν ἁπλοῦν, ὦ ἁπλοῦ. Πλ. οἱ ἁπλοῖ, τῶν ἁπλῶν, τοὺς ἁπλοῦς, ὦ ἁπλοῖ.

Ἑνικά.

Ἡ ἀλουποῦ, τῆς ἀλουποῦς, τὴν ἀλουποῦν (sic), ὦ ἀλουποῦ. Πλ. Οἱ ἀλουποῦδες, τῶν ἀλουπούδων, ταῖς ἀλουπούδαις, ὦ ἀλουποῦδες.

— Ἡ Λητὼ, τῆς Λητοῦς, τὴν Λητώ, ὦ Λητώ.

Ἡ Κώ, τῆς Κώ, τὴν Κώ, ὦ Κώ. Ἡ μαϊμοῦ, τῆς μαϊμοῦς. Ἡ γελοῦ, τῆς γελοῦς.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΚΤΗΣ ΚΛΙΣΕΩΣ.

Ἕκτη κλίσις λέγετ' ἐκείνη ὁπὄχει ὀνόματα ἀρσενικὰ καὶ οὐδέτερα μόνον, ὁποῖα τελειώνουν εἰς ο ς ἢ εἰς ε ς καὶ κάνουν τὴν γενικὴν καὶ τὴν δοτικὴν εἰς ο υ ς, οἷον, ὁ Δημοσθένης, τοῦ Δημοσθένους · τὸ γένος, τοῦ γένους, καὶ κλίνοντ' ἔτζη :

Ἑνικά.

Ὁ Δημοσθένης, τοῦ Δημοσθένους, τὸν Δημοσθένην, ὦ Δημοσθένη.

Πλ. Οἱ Δημοσθένεις, τῶν Δημοσθενῶν, τοὺς Δημοσθένεις, ὦ Δημοσθένεις.

Ἑνικά.

Τὸ γένος, τοῦ γένους, τὸ γένος, ὦ γένος.

Πλ. τὰ γένη, τῶν γενῶν, τὰ γένη, ὦ γένη.

Τὸ ἀσθενὲς, τοῦ ἀσθενοῦς. Τὸ ἔθνος, τοῦ ἔθνους. Τὸ εἶδος, τοῦ εἶδος (sic). Τὸ πάθος, τοῦ πάθους.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΗΣ ΚΛΙΣΕΩΣ.

Ἑβδόμη κλίσις τῶν ὀνομάτων λέγετ' ἐκείνη ὁπὄχει ὅλα τὰ περιττοσύλλαβα ὀνόματα, ἀρσενικὰ, καὶ θηλυκὰ, καὶ οὐδέτερα, ὁποῖα τελειώνουν εἰς διάφορα τέλη, καὶ κάνουν τὴν γενικὴν καὶ τὴν δοτικὴν εἰς ο ς διὰ τοῦ ο μικροῦ, ἢ εἰς ω ς διὰ τοῦ ω μεγάλου, ἢ εἰς ο υ, τὴν αἰτιατικὴν εἰς α ἢ ἀλλάσσοντας τὸ σ τῆς εὐθείας εἰς ν καὶ κλίνονται στοῦτον τὸν τρόπον :

Ἑνικά.

Ὁ Αἴας, τοῦ Αἴαντος, τὸν Αἴαντα, ὦ Αἶα.

Πλ. οἱ Αἴαντες, τῶν Αἰάντων, τοὺς Αἴαντας, ὦ Αἴαντες.

Ἑνικά.

Ἡ κακότης, τῆς κακότητος, τὴν κακότητα, ὦ κακότη. Πλ. Οἱ κακότητες, τῶν κακοτήτων, ταῖς κακότηταις, ὦ κακότητες.

Ἑν., Ἡ φύσις, τῆς φυσέως, τὴν φύσιν, ὦ φύσι.

Πλ. Οἱ φύσες, τῶν φυσέων, ταῖς φύσες, ὦ φύσες.

Ἑνικά. Τὸ πρᾶγμα, τοῦ πράγματος, τὸ πρᾶγμα, ὦ πρᾶγμα.

Πλ. Τὰ πράγματα, τῶν πραγμάτων, τὰ πράγματα, ὦ πράγματα.

Ἑνικά. Τὸ γόνα, τοῦ γονάτου, τὸ γόνα, ὦ γόνα.

Πλ. Τὰ γόνατα, τῶν γονάτων, τὰ γόνατα, ὦ γόνατα.

Ἡ ἀνθρωπότης, τῆς ἀνθρωπότητος. Ἡ διήγησις, τῆς διηγήσεως. Ἡ δύναμις, τῆς δυνάμεως. Ἡ πόλις, τῆς πόλεως. Ἡ λέξις, τῆς λέξεως. Τὸ γῆρας, τοῦ γήρατος. Τὸ φῶς, τοῦ φωτός. Τὸ βαρύ, τοῦ βαρέος. Τὸ στρῶμα, τοῦ στρώματου.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΩΝ ΟΝΟΜΑΤΩΝ.

Ὅσα ὀνόματα ἀριθμητικὰ σημαίνουν ἕνα εἰς ταῖς ἑνικαῖς πτώσες κλίνονται μόνον, καὶ ὅσα σημαίνουν πολλὰ εἰς ταῖς πληθυντικαῖς μόνον, οἷον, ἕνας, τοῦ ἑνὸς, τὸν ἕναν · ἡ μία, τῆς μιᾶς, τὴν μίαν. Τὸ ἕνα, τοῦ ἑνὸς, τὸ ἕνα. — Ἱ δύο, τῶν δύο, τοὺς δύο · οἱ δύο, τῶν δύο, ταῖς δύο. Τὰ δύο, τῶν δύο, τὰ δύο. — Ἱ τρεῖς (1), τῶν τριῶν, τοὺς τρεῖς · οἱ τρεῖς, τῶν τριῶν, ταῖς τρεῖς· Τὰ τρία, τῶν τριῶν, τὰ τρία. — Ἱ τέσσαρες, τῶν τεσσάρων, τὰ τέσσερα, τῶν τεσσάρων. — Ἱ πέντε, τῶν πέντε, τὰ πέντε, τῶν πέντε. — Ἱ ἕξη, τῶν ἕξη, τὰ ἕξη. — Ἱ διακόσιοι, τῶν διακοσίων, τοὺς διακοσίους, ὦ διακόσιοι ·

(1) Le mot ἱ est placé ici pour oi; Sophianos adopte cette orthographe pour établir une distinction entre l'article masculin et le féminin, que, comme nous l'avons vu, il écrit οἱ.

αἱ διακόσιαις, τῶν διακοσίων, ταῖς διακοσίαις· τὰ διακόσια, τῶν διακοσίων, τὰ διακόσια. — Ἱ τριακόσιοι, τῶν τριακοσίων, τοὺς τριακοσίους. — Ἱ τετρακόσιοι, τῶν τετρακοσίων, καὶ τὰ λοίπα ὁμοιοτρόπως.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΠΑΡΑΓΩΓΩΝ ΕΙΔΩΝ.

Εἴδη τῶν παραγώγων ὀνομάτων εἶν' ἑφτά :

Κτητικὸν, οἷον, βασιλικὸν φόρεμα, πλατωνικὸν βιβλίον· οὐράνιον, γήϊνον, θαλάσσιον.

ἐτ Συγκριτικὸν δὲ καὶ ὑπερθετικὸν, οἷον, ἔντιμος, ἐντιμότερος, ἐντιμότατος· καλὸς, καλλίτερος, κάλλιστος· καλὸς, κάλλιος, ἄριστος· κακὸς, χειρότερος, κάκιστος· μέγας, μεγαλίτερος, μέγιστος· εὐγενής, εὐγενέστερος, εὐγενέστατος· σώφρων, σωφρονέστερος, σωφρονέστατος.

Ὑποκοριστικὸν, οἷον, ἄνθρωπος, ἀνθρωπίσκος, ἀνθρωπάρι, ἀνθρωπαράκι, ἀνθρωπάκι, ἀνθρωπαρᾶς. Ἄλογον, παρίππι, παριππάκι, παριππᾶς. Κοπέλι, κοπελόπουλον, κοπελάκι, κόπελος. Παιδὶ, παιδάκι, παιδόπουλον, παιδούλαρος: Ἄνδρας, ἀνδράριον, ἀνδρούλακας. Ξύλον, ξυλάρι, ξυλίφι.

Παρώνυμον· Θέων, Τρύφων, Νικήτας.

Ῥηματικόν· Φιλήμων, νοήμων, νήφων.

Πατρωνυμικόν· Πηλείδης, Ἡρακλείδης, Νεστορίδης.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΥΠΟΠΕΠΤΩΚΟΤΩΝ ΕΙΔΩΝ.

Κύριον· Πέτρος, Παῦλος, Μαρία.

Προσηγορικόν· ἄνθρωπος, βοϊδι, ἄλογον, κόρακας, σπίτι, μαχαίρι.

Ἐπίθετον· ἀνδρείος, ἀνδρεία, ἀνδρείον· σοφός, σοφή, σοφόν· δίκαιος, δικαία, δίκαιον.

Πρός τι ἔχον· υἱὸς, πατέρας· δοῦλος, ἀφέντης· μέγα, μικρόν· μαθητής, διδάσκαλος.

Ὡς πρός τι ἔχον· νύκτα, ἡμέρα· θάνατος, ζωή· Ἕλλην, βάρβαρος.

Ἐθνικόν· Κρητικός, Κρητική· Ῥωμαῖος, Ῥωμαία· πολίτης, πολίτισσα· Χιώτης, Χιώτισσα· Κορφιάτης, Κορφιάτισσα.

Ἐρωτηματικόν· τίς, τίνος, τίνα. Πλ. τίνες, τίνων, τίνας. Τί, τίνος, τί. Πλ. τίνα, τίνων, τίνα. Ποῖος, ποία, ποῖον. Πόσος, πόση, πόσον. Ποταπός, ποταπή, ποταπόν.

Ἐν. Ἀόριστον· τίς, τινός, τινά. Πλ. τινές, τινῶν, τινάς· τί, τινός, τί· τινά, τινῶν, τινά. Κάποιος, κάποια, κάποιον. Ὁποῖος, ὁποία, ὁποῖον. Ὁπόσος, ὁπόση, ὁπόσον. Τέτοιος, τέτοια, τέτοιον.

Ἀναφορικόν· Οἷος, οἷα, οἷον. Ὅσος, ὅση, ὅσον. Ὁποῦ.

Περιληπτικόν· λαός, πλῆθος, χορός.

Ἐπιμεριζόμενα· ἄλλος, ἄλλη, ἄλλο. Ἕτερος, ἑτέρα, ἕτερον. Ἕκαστος, ἑκάστη, ἕκαστον. Καθένας, καθεμία, καθένα. Πασάνας, πασαμία, πασάνα.

Περιεκτικόν· Ἐλαιῶνας, καλαμιῶνας, παλιουρίλας, Μαραθῶνας.

Γενικόν· Ζῶον, φυτὸν.

Εἰδικόν· Ἄνθρωπος, ἐλαία, δάφνη.

Τακτικόν· πρῶτος, πρώτη, πρῶτον. Δεύτερος, τρίτος, τέταρτος, δέκατος, εἰκοστός.

Ἀριθμητικόν· ἕνας, δύο, τρεῖς.

Ἀπολελυμένον· θεός, λόγος, ἄγγελος.

Μετουσιαστικόν· ξύλινον, ξύλινη, ξύλινον· πήλινος· σιδερένιος, σιδερένια, σιδερένιον· πέτρινος, χάλκινος, χαλκωματένιος· χρυσός, χρυσῆ, χρυσόν· ἀργυρός, ἀργυρή, ἀργυρὸν.

ΠΕΡΙ ΕΤΕΡΟΚΛΙΤΩΝ.

Ὁ Ζεύς, τοῦ Διός, τὸν Δία, ὦ Ζεῦ.

Ὁ μέγας, τοῦ μεγάλου, τὸν μέγαν, ὦ μέγα· Οἱ μεγάλοι,

τῶν μεγάλων, τοὺς μεγάλους, ὦ μεγάλοι. Τὸ μέγα, τοῦ μεγάλου.

Ὁ πολύς, τοῦ πολλοῦ, τὸν πολύν· οἱ πολλοί, τῶν πολλῶν, τοὺς πολλούς. Τὸ πολύ, τοῦ πολλοῦ, τὸ πολύ· τὰ πολλά, τῶν πολλῶν, τὰ πολλά.

Ἄκλιτα δὲ εἶναι τοῦτα· τὸ σέβας, τὸ ὄφελος, τὸ ὄναρ, τὸ σέλας, τὸ δέπας, τὸ δέμας.

ΠΕΡΙ ΡΗΜΑΤΟΣ.

Ῥῆμα ἔναι ἓν ἀπὸ τὰ μέρη τοῦ λόγου ὁποῦ κλίνονται, τ' ὁποῖον ξεχωρίζει τὰ πρόσωπα, ἂν ἐνεργοῦν ἢ πάσχουν· ξεκαθαρίζοντας καὶ τοὺς καιροὺς μὲ διαφόρους σχηματισμούς. Ἀκολουθοῦν καὶ τὸ ῥῆμα ὀκτὼ τινά : ἔγκλισις, διάθεσις, εἶδος, σχῆμα, ἀριθμοὶ, πρόσωπα, χρόνοι καὶ συζυγίαις.

Ἔγκλισες εἶναι πέντε : ὁριστικὴ, γράφω· προστακτικὴ, γράφε· εὐκτικὴ, ἄμποτε νἄγραφα· ὑποτακτικὴ, ἐὰν γράφω· ἀπαρέμφατος, νὰ γράφω.

Διάθεσες εἶν' ἔξη : ἐνεργητικὴ, γράφω· παθητικὴ, γράφομαι· μέση, βιάζομαι· οὐδέτερον, ὑγιαίνω· αὐτοενεργετικόν, μάχομαι· αὐτοπαθητικὸν, πάσχω.

Εἴδη δύο : πρωτότυπον, σπείρω· παράγωγον, σπέρνω.

Σχήματα δύο : ἁπλὸν, γράφω· σύνθετον, παραγράφω.

Ἀριθμοὶ δύο : ἑνικὸς, γράφω· πληθυντικὸς, γράφομεν.

Πρόσωπα τρία : πρῶτον, γράφω· δεύτερον, γράφεις· τρίτον, γράφει.

Χρόνοι ἔξη : ἐνεστὼς, γράφω· παρατατικὸς, ἔγραφα· παρακείμενος, γραμμένον ἔχω· ὑπερσυντελικὸς, γραμμένον εἶχα ἢ εἶχα γράψει· ἀόριστος, ἔγραψα· μέλλων, θέλω γράψει.

ΠΕΡΙ ΣΥΖΥΓΙΩΝ.

Συζυγίαις τοῦ ῥήματος εἶν' ἔξη. Τέσσαρες τῶν βαρυτόνων, καὶ τῶν περισπωμένων δύο.

Πρώτη.

Ἡ πρώτη συζυγία τῶν βαρυτόνων ῥημάτων τελειώνει εἰς β, φ, π, πτ, φτ, κ' εἰς τὸν ἀόριστον θέλει νἄχει πάντοτε τὸ ψ, οἷον, τρίβω, ἔτριψα, γράφω, ἔγραψα, λείπω, ἔλειψα· κλέπτω, ἔκλεψα· κόφτω, ἔκοψα.

Δευτέρα.

Ἡ δευτέρα τελειώνει εἰς γ, κ, σσ, ττ, ξ· κ' εἰς τὸν ἀόριστον θέλει νἄχει πάντοτε τὸ ξ, οἷον, ἀνοίγω, ἄνοιξα· πλέκω, ἔπλεξα· βρέχω, ἔβρεξα· φυλάσσω, ἐφύλαξα· πράττω, ἔπραξα· παίζω, ἔπαιξα.

Τρίτη.

Ἡ τρίτη τελειώνει εἰς θ, ζ, καὶ ω μέγα καθαρὸν, κ' εἰς τὸν ἀόριστον πάντοτ' ἔχει τὸ σ, οἷον, πείθω, ἔπεισα· χρυσώνω, ἐχρύσωσα· δένω, ἔδεσα· νομίζω, ἐνόμισα· ἀκούω, ἤκουσα· λύω, ἔλυσα.

Τετάρτη.

Ἡ τετάρτη καὶ τελευταία τῶν βαρυτόνων τελειώνει εἰς λ, ν, ρ· καὶ ὁ ἀόριστος πάντοτε θέλει νἄχει αὐτὸ ἐκεῖνο τὸ σύμφωνον τοῦ ἐνεστῶτος, οἷον, ψάλλω, ἔψαλα· κρίνω, ἔκρινα· λευκαίνω, ἐλεύκανα· ξαίνω, ἔξανα· σπείρω, ἔσπειρα.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΠΕΡΙΣΠΩΜΕΝΩΝ.

Τὰ περισπώμενα ῥήματα ἔρχοντ' ἀπὸ τὴν τρίτην συζυγίαν τῶν βαρυτόνων.

Πρώτη

Καὶ ἡ μὲν πρώτη θέλει νἄχει στὴν παραλήγουσαν τοῦ ἀο-

ρίστου τὸ η ἢ τὸ ε, οἷον, κρατῶ, ἐκράτησα· ὠφελῶ, ὠφέλησα· ἐπαινῶ, ἐπαίνεσα· καλῶ, ἐκάλεσα· παρακαλῶ, ἐπαρακάλεσα· φορῶ, ἐφόρεσα.

Δευτέρα

Ἡ δευτέρα θέλει καὶ αὐτὴ στὸν ἀόριστον τὸ η ἢ τὸ α, οἷον, ἐρωτῶ, ἐρώτησα· τιμῶ, ἐτίμησα· ἀγαπῶ, ἠγάπησα· γελῶ, ἐγέλασα· διψῶ, ἐδίψασα· πεινῶ, ἐπείνασα. Κανονίζονται δὲ χρονικῶς τοῦτον τὸν τρόπον:

ΟΡΙΣΤΙΚΑ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΑ

συζυγιᾶς πρώτης

τῶν βαρυτόνων

Ἐνεστώς	γράφω
παρατατικός	ἔγραφα
μέλλων πρῶτος	θέλω γράψει
ἀόριστος πρῶτος	ἔγραψα
παρακείμενος	γραμμένον ἔχω
ὑπερσυντελικός	γραμμένον εἶχα καὶ εἶχα γράψει
ἀόριστος δεύτερος	εἶχα γράφει
μέλλων δεύτερος	θέλω γράφει

ΟΡΙΣΤΙΚΑ ΠΑΘΗΤΙΚΑ

Ἐνεστώς	γράφομαι
παρατατικός	ἐγράφομουν
παρακείμενος	γραμμένος εἶμαι
ὑπερσυντελικός	γραμμένος ἤμουν καὶ εἶχα γραφθῆ
ἀόριστος πρῶτος	ἐγράφθηκα
μέλλων πρῶτος	θέλω γραφθῆ

ἀόριστος δεύτερος	εἶχα γραφῆ
μέλλων δεύτερος	θέλω γραφῆ

ΟΡΙΣΤΙΚΑ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΑ

τῆς δευτέρας συζυγιᾶς.

Ἐνεστώς	ἀνοίγω
παρατατικός	ἄνοιγα
μέλλων πρῶτος	θέλ' ἀνοίξει
ἀόριστος πρῶτος	ἄνοιξα
παρακείμενος	ἀνοιμένον ἔχω
ὑπερσυντελικός	ἀνοιμένον εἶχα καὶ εἶχ' ἀνοίξει
ἀόριστος δεύτερος	εἶχ' ἀνοίγει
μέλλων δεύτερος	θέλ' ἀνοίγει

ΟΡΙΣΤΙΚΑ ΠΑΘΗΤΙΚΑ

Ἐνεστώς	ἀνοίγομαι
παρατατικός	ἀνοίγομουν
παρακείμενος	ἀνοιμένος εἶμαι
ὑπερσυντελικός	ἀνοιμένος ἦμουν καὶ εἶχ' ἀνοιχθῆ
ἀόριστος πρῶτος	ἀνοίχθηκα
μέλλων πρῶτος	θέλ' ἀνοιχθῆ
ἀόριστος δεύτερος	εἶχ' ἀνοιγῆ
μέλλων δεύτερος	θέλ' ἀνοιγῆ

ΟΡΙΣΤΙΚΑ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΑ

τῆς τρίτης συζυγιᾶς.

Ἐνεστώς	πείθω
παρατατικός	ἔπειθα
μέλλων πρῶτος	θέλω πείσει
ἀόριστος πρῶτος	ἔπεισα

παράκείμενος	πεισμένον ἔχω
ὑπερσυντελικός	πεισμένον εἶχα καὶ εἶχα πείσει
ἀόριστος δεύτερος	εἶχα πείθει
μέλλων δεύτερος	θέλω πείθει

ΟΡΙΣΤΙΚΑ ΠΑΘΗΤΙΚΑ

Ἐνεστώς	πείθομαι
παρατατικός	ἐπείθομουν
παρακείμενος	πεισμένος εἶμαι
ὑπερσυντελικός	πεισμένος ἤμουν καὶ εἶχα πεισθῆ
ἀόριστος πρῶτος	ἐπείσθηκα
μέλλων πρῶτος	θέλω πεισθῆ
ἀόριστος δεύτερος	εἶχα πείθεσθαι
μέλλων δεύτερος	θέλω πείθεσθαι

ΟΡΙΣΤΙΚΑ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΑ

τῆς τετάρτης συζυγιᾶς.

Ἐνεστώς	λευκαίνω
παρατατικός	ἐλεύκαινα
μέλλων πρῶτος	θέλω λευκάνει
ἀόριστος πρῶτος	ἐλεύκανα
παρακείμενος	λευκαμένον ἔχω
ὑπερσυντελικός	λευκαμένον εἶχα, καὶ εἶχα λευκάνει
ἀόριστος δεύτερος	εἶχα λευκαίνει
μέλλων δεύτερος	θέλω λευκαίνει

ΟΡΙΣΤΙΚΑ ΠΑΘΗΤΙΚΑ

Ἐνεστώς	λευκαίνομαι
παρατατικός	ἐλευκαίνομουν
παρακείμενος	λευκαμένος εἶμαι
ὑπερσυντελικός	λευκαμένος ἤμουν καὶ εἶχα λευκανθῆ

ἀόριστος πρῶτος	ἐλευκάνθηκα
μέλλων πρῶτος	θέλω λευκανθῆ
ἀόριστος δεύτερος	εἶχα λευκαίνεσθαι
μέλλων δεύτερος	θέλω λευκαίνεσθαι

ΟΡΙΣΤΙΚΑ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΑ

συζυγιᾶς πρώτης

τῶν βαρυτόνων.

Ἐνεστώς	κρατῶ
παρατατικός	ἐκράτουν
μέλλων πρῶτος	θέλω κρατήσει
ἀόριστος πρῶτος	ἐκρατήσα
παρακείμενος	κρατημένον ἔχω
ὑπερσυντελικός	κρατημένον εἶχα, καὶ εἶχα κρατήσει
ἀόριστος δεύτερος	εἶχα κρατεῖ
μέλλων δεύτερος	θέλω κρατεῖ.

ΟΡΙΣΤΙΚΑ ΠΑΘΗΤΙΚΑ

Ἐνεστώς	κρατοῦμαι
παρατατικός	ἐκρατοῦμουν
παρακείμενος	κρατημένος εἶμαι
ὑπερσυντελικός	κρατημένος ἤμουν, καὶ εἶχα κρατηθῆ
ἀόριστος πρῶτος	ἐκρατήθηκα
μέλλων πρῶτος	θέλω κρατηθῆ
ἀόριστος δεύτερος	εἶχα κρατεῖσθαι
μέλλων δεύτερος	θέλω κρατεῖσθαι

ΟΡΙΣΤΙΚΑ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΑ

τῆς δευτέρας

τῶν περισπωμένων.

Ἐνεστώς	γελῶ
παρατατικός	ἐγέλουν
μέλλων πρῶτος	θέλω γελάσει
ἀόριστος πρῶτος	ἐγέλασα
παρακείμενος	γελασμένον ἔχω
ὑπερσυντελικός	γελασμένον εἶχα καὶ εἶχα γελάσει
ἀόριστος δεύτερος	εἶχα γελάει
μέλλων δεύτερος	θέλω γελάει

ΟΡΙΣΤΙΚΑ ΠΑΘΗΤΙΚΑ

Ἐνεστώς	γελοῦμαι
παρατατικός	ἐγελοῦμουν
παρακείμενος	γελασμένος εἶμαι
ὑπερσυντελικός	γελασμένος ἤμουν, καὶ εἶχα γελασθῇ
ἀόριστος πρῶτος	ἐγελάσθηκα
μέλλων πρῶτος	θέλω γελασθῇ
ἀόριστος δεύτερος	εἶχα γελᾶσθαι
μέλλων δεύτερος	θέλω γελᾶσθαι

Προσωπικῶς δὲ κλίνονται εἰς τρόπον τοιοῦτον :

ΟΡΙΣΤΙΚΑ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΑ

συζυγιᾶς πρώτης

τῶν βαρυτόνων.

Ἑνικά. Ἐνεστώς· γράφω, γράφεις, γράφει.
Πλ. γράφομεν, γράφετε, γράφουσι καὶ γράφουν.

Παρατατικός.

Ἔγραφα, ἔγραφες, ἔγραφε. — Πλ. ἐγράφαμεν, ἐγράφετε, ἔγραφαν καὶ ἐγράφασιν.

Μέλλων πρῶτος.

Θέλω γράψει, θέλεις γράψει, θέλει γράψει. Πλ. θέλομεν γράψει, θέλετε γράψει, θέλουσι (καὶ θέλουν) γράψει (1).

Ἀόριστος πρῶτος.

Ἔγραψα, ἔγραψες, ἔγραψε. Ἐγράψαμεν, ἐγράψετε, ἔγραψαν.

Παρακείμενος.

Γραμμένον ἔχω, γραμμένον ἔχεις, γραμμένον ἔχει. — γραμμένον ἔχομεν, γραμμένον ἔχετε, γραμμένον ἔχουσι καὶ ἔχουν.

Ὑπερσυντελικός.

Γραμμένον εἶχα, γραμμένον εἶχες, γραμμένον εἶχε. — γραμμένον εἴχαμεν, γραμμένον εἴχετε, γραμμένον εἴχασι καὶ εἶχαν.

Ἀλλοίως: εἶχα γράψει, εἶχες, εἶχε — εἴχαμεν, εἴχετε, εἴχασι καὶ εἶχαν.

Ἀόριστος δεύτερος.

Εἶχα γράφει, εἶχες γράφει, εἶχε γράφει — εἴχαμεν γράφει, εἴχετε γράφει, εἴχασι καὶ εἶχαν γράφει.

(1) Dans le manuscrit on lit θέλουν (σι) γράψει.

Μέλλων δεύτερος.

Θέλω γράφει, θέλεις γράφει, θέλει γράφει, θέλομεν γράφει, θέλετε γράφει, θέλουσι καὶ θέλουν γράφει.

Πρόσεχε ὅτι οἱ μέλλοντες ὁμοίως καὶ οἱ παρακείμενοι καὶ οἱ ὑπερσυντελικοὶ, καὶ ὁ δεύτερος τῶν ἐνεργητικῶν ὁμοίως καὶ τῶν παθητικῶν ῥημάτων κλίσιν οὐδεμίαν ἔχουσιν εἰς ὅλαις ταῖς ἔγκλισες, ἂν δὲν κλίνονται ἀντάμα μὲ τὸ ἔχω ἢ τὸ εἶχα ἢ τὸ θέλω, εὐγάνοντας τὸν παρακείμενον καὶ τὸν ὑπερσυντελικὸν τῶν παθητικῶν, ὁποῖοι θέλουν τὸ εἶμαι ἢ τὸ ἤμουν.

ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΑ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΑ

τῆς πρώτης συζυγίας.

Ἐνεστὼς καὶ παρατατικός.

Γράφε, ἂς γράφει. — Πλ. γράφετε, ἂς γράφουν, καὶ ἂς γράφουσι.

Παρακείμενος.

Ἔχε γραμμένον, ἂς ἔχει γραμμένον· ἔχετε γραμμένον· ἂς ἔχουν καὶ ἂς ἔχουσι γραμμένον.

Ἀόριστος πρῶτος.

Γράψε, ἂς γράψει· γράψετε, ἂς γράψουν καὶ ἂς γράψουσι.

ΕΥΚΤΙΚΑ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΑ.

Ἐνεστὼς καὶ παρατατικός.

Ἄμποτε νὰ ἔγραφα, ἄμποτε νὰ ἔγραφες, ἄμποτε νὰ ἔγραφε·

ἄμποτε νάφράφαμεν, ἄμποτε νάγράφετε, ἄμποτε νὰ γράφασι, καὶ νάγράφαν.

Παρακείμενος καὶ ὑπερσυντελικός.

Ἄμποτε νὰ εἶχα γράψοι, νὰ εἶχες γράψοι, νὰ εἶχε γράψοι. — Πλ. ἄμποτε νὰ εἴχαμεν γράψοι, νὰ εἴχετε γράψοι, νὰ εἴχασι καὶ νὰ εἶχαν γράψοι.

Ἀόριστος πρῶτος καὶ μέλλων.

Ἄμποτε νὰ γράψω, νὰ γράψοις, νὰ γράψοι· ἄμποτε νὰ γράψωμεν, νὰ γράψαιτε, νὰ γράψουν.

Ἀόριστος δεύτερος.

Ἄμποτε νὰ εἶχα γράφοι, νὰ εἶχες γράφοι, νὰ εἶχε γράφοι· ἄμποτε νὰ εἴχαμεν γράφοι, νὰ εἴχετε γράφοι, νὰ εἶχαν γράφοι.

Μέλλων δεύτερος.

Ἄμποτε νὰ θέλω γράφοι, νὰ θέλοις γράφοι, νὰ θέλοι γράφοι, ἄμποτε νὰ θέλωμεν γράφοι, νὰ θέλετε γράφοι, νὰ θέλουν καὶ νὰ θέλουσι γράφοι.

ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΑ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΑ.

Ἐνεστώς.

Ἐὰν γράφω, ἐὰν γράφῃς, ἐὰν γράφῃ· ἐὰν γράφωμεν, ἐὰν γράφετε, ἐὰν γράφουσι.

Παρακείμενος.

Ἐὰν ἔχω γραμμένον, ἐὰν ἔχῃς γραμμένον, ἐὰν ἔχῃ γραμμένον· ἐὰν ἔχωμεν, ἐὰν ἔχετε, ἐὰν ἔχουσι.

Ἀόριστος πρῶτος.

Ἐὰν γράψω, ἐὰν γράψῃς, ἐὰν γράψῃ· ἐὰν γράψωμεν, ἐὰν γράψετε, ἐὰν γράψουσι.

ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΑ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΑ

Ἐνεστώς.

Νὰ γράφω, νὰ γράφεις, νὰ γράφει· νὰ γράφομεν, νὰ γράφετε, νὰ γράφουν.

Παρακείμενος.

Νἄχω γραμμένον, νἄχεις, νἄχει, νἄχομεν, νἄχετε, νἄχουν.

Μέλλων πρῶτος.

Νὰ γράψω, νὰ γράψεις, νὰ γράψει, νὰ γράψομεν, νὰ γράψετε, νὰ γράψουν.

Η ΜΕΤΟΧΗ.

Γράφοντας.

ΟΡΙΣΤΙΚΑ ΠΑΘΗΤΙΚΑ

συζυγίας πρώτης

τῶν βαρυτόνων.

Ἐνεστώς.

Γράφομαι, γράφεσαι, γράφεται· γραφόμεθα, γράφεσθε, γράφονται.

Παρατατικός.

Ἐγράφομουν, ἐγράφοσουν, ἐγράφετον· ἐγραφόμεθα, ἐγράφεστε, ἐγράφονταν.

Παρακείμενος.

Γραμμένος εἶμαι, γραμμένος εἶσαι, γραμμένος ἔναι· γραμμένοι εἴμεσθεν, γραμμένοι εἶστε, γραμμένοι εἶναι.

Ὑπερσυντελικός.

Γραμμένος ἤμουν, γραμμένος ἦσουν, γραμμένος ἦτον· γραμμένοι ἤμεθα, γραμμένοι ἦσθε, γραμμένοι ἦσαν.

Ἀλλοίως: εἶχα γραφθῆ, εἶχες γραφθῆ, εἶχε γραφθῆ, εἴχαμεν γραφθῆ, εἴχετε γραφθῆ, εἴχασι καὶ εἶχαν γραφθῆ.

Ἀόριστος πρῶτος.

Ἐγράφθηκα, ἐγράφθης, ἐγράφθη· ἐγράφθημαν, ἐγράφθητε, ἐγράφθησαν.

Μέλλων πρῶτος.

Θέλω γραφθῆ, θέλεις γραφθῆ, θέλει γραφθῆ· θέλομεν γραφθῆ, θέλετε γραφθῆ, θέλουν καὶ θέλουσι γραφθῆ.

Μέλλων δεύτερος.

Θέλω γράφη, θέλεις, θέλει, θέλομεν, θέλετε, θέλουσι καὶ θέλουν.

ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΑ ΠΑΘΗΤΙΚΑ.

Ἐνεστώς.

Γράφοσουν, ἂς γράφεται, γράφεσθε, ἂς γράφωνται.

Παρακείμενος.

Ἂς εἶσαι γραμμένος, ἂς ἦναι· ἂς εἶστε γραμμένοι, ἂς εἶναι.

Ἀόριστος πρῶτος.

Γράφου, ἂς γραφθῇ· γράφητε, ἂς γραφθοῦν.

ΕΥΚΤΙΚΑ ΠΑΘΗΤΙΚΑ.

Ἐνεστὼς καὶ παρατατικός.

Ἄμποτε νὰ γράφομουν, νὰ γράφοσουν, νὰ γράφετον· νὰ γραφόμεθα, νὰ γράφεσθε, νὰ γράφονταν.

Παρακείμενος καὶ ὑπερσυντελικός.

Ἄμποτε νὰ ἤμουν γραμμένος, νὰ ἦσουν, νὰ ἦτον· νὰ ἤμεσθα, νὰ ἦσθε, νὰ ἦσαν.

Μέλλων πρῶτος.

Ἄμποτε νὰ γραφθῶ, νὰ γραφθῇς, νὰ γραφθῇ, νὰ γραφθοῦμεν, νὰ γραφθῆτε, νὰ γραφθοῦν.

Ἀόριστος δεύτερος.

Ἄμποτε νὰ εἶχα γραφῆ, νὰ εἶχες, νὰ εἶχε· νὰ εἴχαμεν, νὰ εἴχετε, νὰ εἶχαν.

Μέλλων δεύτερος.

Ἄμποτε νὰ γράφω, νὰ γράφῃς, νὰ γραφῇ· νὰ γραφοῦμεν, νὰ γραφῆτε, νὰ γραφοῦν.

ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΑ ΠΑΘΗΤΙΚΑ.

Ἐνεστώς.

Ἐὰν γράφωμαι, ἐὰν γράφεσαι, ἐὰν γράφεται· ἐὰν γραφώμεθα, ἐὰν γράφεσθε, ἐὰν γράφωνται.

Παρακείμενος.

Ἐὰν εἶμαι γραμμένος, ἐὰν εἶσαι, ἐὰν ἔναι· ἐὰν εἴμεθεν, ἐὰν εἶστε, ἐὰν εἶναι.

Μέλλων πρῶτος.

Ἐὰν γραφθῶ, ἐὰν γραφθῇς, ἐὰν γραφθῇ, ἐὰν γραφθοῦμεν, ἐὰν γραφθῆτε, ἐὰν γραφθοῦσι.

Μέλλων δεύτερος.

Ἐὰν γραφῶ, ἐὰν γραφῇς, ἐὰν γραφῇ· ἐὰν γραφοῦμέν, ἐὰν γραφῆτε, ἐὰν γραφοῦσι.

ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΑ ΠΑΘΗΤΙΚΑ.

Ἐνεστώς.

Νὰ γράφομαι, νὰ γράφεσαι, νὰ γράφεται· νὰ γραφόμεθα, νὰ γράφεσθε, νὰ γράφονται.

Παρακείμενος.

Νὰ εἶμαι γραμμένος, νὰ εἶσαι, νἆναι· νὰ εἴμεσθεν, νὰ εἶστε, νὰ εἶναι.

Ἀόριστος πρῶτος.

Νὰ γραφθῶ, νὰ γραφθῇς, νὰ γραφθῇ, νὰ γραφθοῦμεν, νὰ γραφθῆτε, νὰ γραφθοῦν.

Μέλλων πρῶτος.

Νὰ θέλω γραφθῇ, νὰ θέλεις, νὰ θέλει, νὰ θέλομεν, νὰ θέλετε, νὰ θέλουν.

Μέλλων δεύτερος.

Νὰ γραφῶ, νὰ γραφῇς, νὰ γραφῇ, νὰ γραφοῦμεν, νὰ γραφῆτε, νὰ γράφουν.

Η ΜΕΤΟΧΗ.

Παρακείμενος.

Ὁ γραμμένος, τοῦ γραμμένου · ἡ γραμμένη, τῆς γραμμένης · τὸ γραμμένον, τοῦ γραμμένου.

ΟΡΙΣΤΙΚΑ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΑ

συζυγίας πρώτης

τῶν περισπωμένων.

Ἐνεστώς.

Κρατῶ, κρατεῖς, κρατεῖ· κρατοῦμεν, κρατεῖτε, κρατοῦσι καὶ κρατοῦν.

Παρατατικός.

Ἐκράτουν, ἐκράτεις, ἐκράτει · ἐκρατοῦμαν, ἐκρατεῖτε, ἐκρατοῦσαν.

Μέλλων πρῶτος.

Θέλω κρατήσει, θέλεις, θέλει, θέλομεν, θέλετε, θέλουσι καὶ θέλουν.

Αόριστος πρῶτος.

Ἐκράτησα, ἐκράτησες, ἐκράτησε, ἐκρατήσαμεν, ἐκρατήσετε, ἐκράτησαν.

Παρακείμενος.

Κρατημένον ἔχω, ἔχεις, ἔχει· κρατημένον ἔχομεν, ἔχετε, ἔχουσι καὶ ἔχουν.

Ὑπερσυντελικός.

Κρατημένον εἶχα, καὶ εἶχα κρατήσει, εἶχες, εἶχε· κρατημένον εἴχαμεν, καὶ εἴχαμεν κρατήσει, εἴχετε, εἴχασι καὶ εἶχαν.

Ἀόριστος δεύτερος.

Εἶχα κρατεῖ, εἶχες, εἶχε· εἴχαμεν κρατεῖ, εἴχετε, εἴχασι καὶ εἶχαν.

Μέλλων δεύτερος.

Θέλω κρατεῖ, θέλεις, θέλει· θέλομεν κρατεῖ, θέλετε, θέλουσι καὶ θέλουν.

ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΑ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΑ.

Ἐνεστώς.

Κράτει, ἂς κρατεῖ· κρατεῖτε, ἂς κρατοῦν.

Ἀόριστος πρῶτος.

Κράτησε, ἂς κρατήσει· κρατήσετε, ἂς κρατήσουν.

ΕΥΚΤΙΚΑ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΑ.

Ἐνεστώς.

Ἄμποτε νὰ κράτουν, νὰ κράτειες, νὰ κράτειε· νὰ κρατοῦμαν, νὰ κρατεῖτε, νὰ κρατοῦσαν.

Παρακείμενος καὶ ὑπερσυντελικός.

Ἄμποτε νὰ εἶχα κρατήσει, νὰ εἶχες, νὰ εἶχε· νὰ εἴχαμεν, νὰ εἴχετε, νὰ εἶχαν.

Ἀόριστος πρῶτος καὶ μέλλων.

Ἄμποτε νὰ κρατήσω, νὰ κρατήσοις, νὰ κρατήσοι· νὰ κρατήσωμεν, νὰ κρατήσαιτε, νὰ κρατήσουν.

Ἀόριστος δεύτερος.

Ἄμποτε νὰ εἶχα κρατοῖ, νὰ εἶχες, νὰ εἶχε· νὰ εἴχαμεν, νὰ εἴχετε, νὰ εἶχαν.

Μέλλων δεύτερος.

Ἄμποτε νὰ θέλω κρατοῖ, νὰ θέλοις, νὰ θέλοι · νὰ θέλωμεν, νὰ θέλετε, νὰ θέλουν.

ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΑ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΑ.

Ἐνεστώς.

Ἐὰν κρατῶ, ἐὰν κρατῇς, ἐὰν κρατῇ· ἐὰν κρατοῦμεν, ἐὰν κρατῆτε, ἐὰν κρατοῦσι.

Ἀόριστος πρῶτος καὶ μέλλων.

Ἐὰν κρατήσω, ἐὰν κρατήσῃς, ἐὰν κρατήσῃ · ἐὰν κρατήσωμεν, ἐὰν κρατήσετε, ἐὰν κρατήσουσι.

ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΑ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΑ.

Ἐνεστώς.

Νὰ κρατῶ, νὰ κρατεῖς, νὰ κρατεῖ · νὰ κρατοῦμεν, νὰ κρατεῖτε, νὰ κρατοῦν.

Μέλλων πρῶτος.

Νὰ κρατήσω, νὰ κρατήσεις, νὰ κρατήσει· νὰ κρατήσομεν, νὰ κρατήσετε, νὰ κρατήσουν.

Η ΜΕΤΟΧΗ.

Κρατῶντας.

ΟΡΙΣΤΙΚΑ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΑ

συζυγίας δευτέρας
τῶν περισπωμένων.

Ἐνεστώς.

Γελῶ, γελᾷς, γελᾷ· γελοῦμεν, γελᾶτε, γελοῦσι καὶ γελοῦν.

Παρατατικός.

Ἐγέλουν, ἐγέλας, ἐγέλα· ἐγελοῦμεν καὶ ἐγελούσαμεν, ἐγελᾶτε, ἐγελοῦσαν.

Μέλλων πρῶτος.

Θέλω γελάσει, θέλεις, θέλει· θέλομεν γελάσει, θέλετε, θέλουσι καὶ θέλουν.

Ἀόριστος πρῶτος.

Ἐγέλασα, ἐγέλασες, ἐγέλασε· ἐγελάσομεν, ἐγελάσετε, ἐγέλασαν.

Παρακείμενος.

Γελασμένον ἔχω, ἔχεις, ἔχει· ἔχομεν, ἔχετε, ἔχουσι καὶ ἔχουν.

Υπερσυντελικός.

Γελασμένον εἶχα καὶ εἶχα γελάσει, εἶχες, εἶχε· εἴχαμεν, εἴχετε, εἴχασι καὶ εἶχαν.

Ἀόριστος δεύτερος.

Εἶχα γελάει, εἶχες, εἶχε· εἴχαμεν, εἴχετε, εἶχαν.

Μέλλων δεύτερος.

Θέλω γελάει, θέλεις, θέλει, θέλομεν, θέλετε, θέλουν.

ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΑ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΑ.

Ἐνεστὼς καὶ παρατατικός.

Γέλα, ἂς γελάει· γελᾶτε, ἂς γελοῦσι.

Ἀόριστος πρῶτος.

Γέλασε, ἂς γελάσει· γελάσετε, ἂς γελάσουν.

ΕΥΚΤΙΚΑ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΑ.

Ἐνεστὼς καὶ παρατατικός.

Ἄμποτε νὰ γέλουν, νὰ γέλας, νὰ γέλα, νὰ γελοῦμαν καὶ νὰ γελοῦσαμεν, νὰ γελᾶτε, νὰ γελοῦσαν.

Παρακείμενος καὶ ὑπερσυντελικός.

Ἄμποτε νὰ εἶχα γελάσοι, νὰ εἶχες, νὰ εἶχε· νὰ εἴχαμεν, γὰ εἴχετε, νὰ εἶχαν.

Ἀόριστος πρῶτος καὶ μέλλων.

Ἄμποτε νὰ γελάσω, νὰ γελάσοις, νὰ γελάσοι, νὰ γελασῶμεν, νὰ γελάσαιτε, νὰ γελάσουν.

Ἀόριστος δεύτερος.

Ἄμποτε νὰ εἶχα γελάσει, νὰ εἶχες, νὰ εἶχε, νὰ εἴχαμεν, νὰ εἴχετε, νὰ εἶχαν.

Μέλλων δεύτερος.

Ἄμποτε νὰ θέλω γελάσει, νὰ θέλεις, νὰ θέλει, νὰ θέλωμεν, νὰ θέλετε, νὰ θέλουν.

ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΑ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΑ.

Ἐνεστὼς καὶ παρατατικός.

Ἐὰν γελῶ, ἐὰν γελᾷς, ἐὰν γελᾷ, ἐὰν γελοῦμεν, ἐὰν γελᾶτε, ἐὰν γελοῦσι.

Ἀόριστος πρῶτος καὶ μέλλων.

Ἐὰν γελάσω, ἐὰν γελάσῃς, ἐὰν γελάσῃ· ἐὰν γελάσωμεν, ἐὰν γελάσετε, ἐὰν γελάσουσι καὶ ἐὰν γελάσουν.

ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΑ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΑ.

Ἐνεστώς.

Νὰ γελῶ, νὰ γελᾷς, νὰ γελᾷ, νὰ γελοῦμεν, νὰ γελᾶτε, νὰ γελοῦν.

Μέλλων πρῶτος.

Νὰ γελάσω, νὰ γελάσεις, νὰ γελάσει· νὰ γελάσομεν, νὰ γελάσετε, νὰ γελάσουν.

Η ΜΕΤΟΧΗ.

Γελῶντας.

ΟΡΙΣΤΙΚΑ ΠΑΘΗΤΙΚΑ

συζυγίας πρώτης

τῶν περισπωμένων.

Ἐνεστώς.

Κρατοῦμαι, κρατειέσαι, κρατειέται· κρατούμεσθα, κρατειέσθε, κρατοῦνται (1).

Παρατατικός.

Ἐκρατούμουν, ἐκρατειόσουν, ἐκρατειότον· ἐκρατούμεθα, ἐκρατειέσθε, ἐκρατοῦνταν.

Παρακείμενος.

Κρατημένος εἶμαι, εἶσαι, ἔναι· κρατημένοι εἴμεσθεν, εἶστε, εἶναι.

Ὑπερσυντελικός.

Κρατημένος ἤμουν, ἤσουν, ἦτον· κρατημένοι ἤμεθα, ἦσθε, ἦσαν.

Ἀόριστος πρῶτος.

Ἐκρατήθηκα, ἐκρατήθης, ἐκρατήθη· ἐκρατήθημαν καὶ ἐκρατηθήκαμεν, ἐκρατήθητε, ἐκρατήθησαν.

Μέλλων πρῶτος.

Θέλω κρατηθῆ, θέλεις, θέλει, θέλομεν, θέλετε, θέλουσι καὶ θέλουν.

(1) Κρατοῦν, dans le manuscrit.

Ἀόριστος δεύτερος.

Εἶχα κρατειέσθαι, εἶχες, εἶχε· εἴχαμεν, εἴχετε, εἴχασι καὶ εἶχαν.

Μέλλων δεύτερος.

Θέλω κρατειέσθαι, θέλεις, θέλει· θέλομεν, θέλετε, θέλουσι καὶ θέλουν.

ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΑ ΠΑΘΗΤΙΚΑ.

Ἐνεστώς.

Κρατειόσσουν, ἂς κρατειέται· κρατειέσθε, ἂς κρατειῶνται.

Παρακείμενος.

Ἂς εἶσαι κρατημένος, ἂς ἔναι· ἂς εἶστε κρατημένοι, ἂς εἶναι.

Ἀόριστος πρῶτος καὶ μέλλων.

Κρατήσου, ἂς κρατηθῇ· κρατηθῆτε, ἂς κρατηθοῦν.

ΕΥΚΤΙΚΑ ΠΑΘΗΤΙΚΑ.

Ἐνεστὼς καὶ παρατατικός.

Ἄμποτε νὰ κρατειόμουν, νὰ κρατειόσσουν, νὰ κρατειότον, νὰ κρατειόμεσθα, νὰ κρατειόνταν (1).

Μέλλων πρῶτος.

Ἄμποτε νὰ κρατηθῶ, νὰ κρατηθῇς, νὰ κρατηθῇ· νὰ κρατηθοῦμεν, νὰ κρατηθῆτε, νὰ κρατηθοῦν.

(1) La 2ᵉ personne plurielle n'existe pas dans le manuscrit.

ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΑ ΠΑΘΗΤΙΚΑ.

Ἐνεστώς.

Ἐὰν κρατειῶμαι, ἐὰν κρατειέσαι, ἐὰν κρατειέται· ἐὰν κρατειώμεσθε, ἐὰν κρατειέσθεν, ἐὰν κρατειῶνται.

Ἀόριστος πρῶτος καὶ μέλλων.

Ἐὰν κρατηθῶ, ἐὰν κρατηθῇς, ἐὰν κρατηθῇ· ἐὰν κρατηθοῦμεν, ἐὰν κρατηθῆτε, ἐὰν κρατηθοῦσι.

ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΑ ΠΑΘΗΤΙΚΑ.

Ἐνεστώς.

Νὰ κρατοῦμαι, νὰ κρατειέσαι, νὰ κρατειέται· νὰ κρατούμεσθεν, νὰ κρατειέσθε, νὰ κρατοῦνται.

Ἀόριστος πρῶτος καὶ μέλλων.

Νὰ κρατηθῶ, νὰ κρατηθῇς, νὰ κρατηθῇ· νὰ κρατηθοῦμεν, νὰ κρατηθῆτε, νὰ κρατηθοῦν.

Η ΜΕΤΟΧΗ.

Παρακείμενος.

Ὁ κρατημένος, τοῦ κρατημένου.
Ἡ κρατημένη, τῆς κρατημένης.
Τὸ κρατημένον, τοῦ κρατημένου.

ΟΡΙΣΤΙΚΑ ΠΑΘΗΤΙΚΑ

συζυγίας δευτέρας

τῶν περισπωμένων.

Ἐνεστώς.

Γελοῦμαι, γελᾶσαι, γελᾶται· γελούμεσθεν, γελᾶσθεν, γελῶνται.

Παρατατικός.

Ἐγελούμουν, ἐγελώσουν, ἐγελᾶτον, ἐγελώμεσθεν, ἐγελᾶσθεν, ἐγελῶνταν.

Παρακείμενος.

Γελασμένος εἶμαι, εἶσαι, ἔναι, εἴμεσθεν, εἶσθε, εἶναι.

Ὑπερσυντελικός.

Γελασμένος ἤμουν, ἤσουν, ἦτον· ἤμεθα, ἦσθε, ἦσαν.

Ἀόριστος πρῶτος.

Ἐγελάσθηκα, ἐγελάσθης, ἐγελάσθη, ἐγελάσθημαν, ἐγελάσθητε, ἐγελάσθησαν.

Μέλλων πρῶτος.

Θέλω γελασθῆ, θέλεις, θέλει· θέλομεν, θέλετε, θέλουσι καὶ θέλουν.

Ἀόριστος δεύτερος.

Εἶχα γελᾶσθαι, εἶχες, εἶχε· εἴχαμεν, εἴχετε, εἶχαν.

Μέλλων δεύτερος.

Θέλω γελᾶσθαι, θέλεις, θέλει· θέλομεν, θέλετε, θέλουν.

ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΑ ΠΑΘΗΤΙΚΑ.

Ἐνεστὼς καὶ παρατατικός.

Γελώσου, ἂς γελᾶτε· γελᾶσθε, ἂς γελῶνται.

Ἀόριστος πρῶτος καὶ μέλλων.

Γελάσου, ἂς γελασθῇ· γελασθῆτε, ἂς γελασθοῦν.

ΕΥΚΤΙΚΑ ΠΑΘΗΤΙΚΑ.

Ἐνεστὼς καὶ παρατατικός.

Ἄμποτε νὰ γελοῦμουν, νὰ γελώσουν, νὰ γελᾶτον, νὰ γελώμεσθεν, νὰ γελᾶσθεν, νὰ γελῶνται.

Ἀόριστος καὶ μέλλων.

Ἄμποτε νὰ γελασθῶ, νὰ γελασθῇς, νὰ γελασθῇ· νὰ γελασθοῦμεν, νὰ γελασθῆτε, νὰ γελασθοῦν.

ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΑ ΠΑΘΗΤΙΚΑ.

Ἐνεστώς.

Ἐὰν γελῶμαι, ἐὰν γελᾶσαι, ἐὰν γελᾶται, ἐὰν γελώμεσθεν, ἐὰν γελᾶσθεν, ἐὰν γελῶνται.

Ἀόριστος πρῶτος καὶ μέλλων.

Ἐὰν γελασθῶ, ἐὰν γελασθῇς, ἐὰν γελασθῇ, ἐὰν γελασθοῦμεν, ἐὰν γελασθῆτε, ἐὰν γελασθοῦσι.

ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΑ ΠΑΘΗΤΙΚΑ.

Ἐνεστώς.

Νὰ γελοῦμαι, νὰ γελᾶσαι, νὰ γελᾶται· νὰ γελοῦμεσθεν, νὰ γελᾶσθεν, νὰ γελοῦνται.

Ἀόριστος πρῶτος καὶ μέλλων.

Νὰ γελασθῶ, νὰ γελασθῇς, νὰ γελασθῇ· νὰ γελασθοῦμεν, νὰ γελασθῆτε, νὰ γελασθοῦν.

Η ΜΕΤΟΧΗ.

Ὁ γελασμένος, τοῦ γελασμένου.
ἡ γελασμένη, τῆς γελασμένης.
τὸ γελασμένον, τοῦ γελασμένου.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΥΠΑΡΚΤΙΚΟΥ ΡΗΜΑΤΟΣ.

ΟΡΙΣΤΙΚΑ.

Ἐνεστώς.

Εἶμαι, εἶσαι, ἔναι· εἴμεθεν, εἶστε, εἶναι (1).

Παρατατικὸς καὶ ὑπερσυντελικός.

Ἤμουν, ἤσουν, ἦτον· ἤμεθα, ἦσθε, ἦσαν (2).

Μέλλων πρῶτος.

Θέλω εἶσται, θέλεις εἶσται, θέλει εἶσται· θέλομεν, θέλετε, θέλουσι καὶ θέλουν.

(1) A la 3ᵉ personne du singulier, Sophianos emploie constamment ἔναι, on dit aussi εἶναι ou εἶνε; à la 1ʳᵉ du pluriel, on dit également εἴμεσθεν, εἴμεθα, εἴμαστε, εἴμεστε; à la 2ᵉ du pl., εἶσθε.

(2) A la 3ᵉ pers. du singulier, on dit encore ἦταν, ἦτανε; à la 1ʳᵉ du pluriel, ἤμαστε, ἤμεστε; à la 2ᵉ pl. ἤσασθε, ἤσαστε; à la 3ᵉ pl. ἦταν, ἦτανε, comme au singulier.

Μέλλων δεύτερος.

Θέλω εἶμαι, θέλεις εἶσαι, θέλει εἶσται· θέλομεν εἶσται, θέλετε εἶστε, θέλουσι καὶ θέλουν εἶσται.

ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΑ.

Ἐνεστώς.

Ἂς εἶσαι, ἂς ἔναι, ἂς εἶστε, ἂς εἶναι.

ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΑ.

Ἐνεστώς.

Ἐὰν εἶμαι, ἐὰν εἶσαι, ἐὰν ἔναι· ἐὰν εἴμεθα, ἐὰν εἶστε, ἐὰν εἶναι.

Ὑπερσυντελικός.

Ἐὰν ἤμουν, ἐὰν ἦσουν, ἐὰν ἦτον, ἐὰν ἤμεθα, ἐὰν ἦστε, ἐὰν ἦσαν.

ΕΥΚΤΙΚΑ.

Ἐνεστώς.

Ἄμποτε νὰ εἶμαι, νὰ εἶσαι, νὰ ἔναι· νὰ εἴμεθεν, νὰ εἶστε, νὰ εἶναι.

Ὑπερσυντελικός

Ἄμποτε νὰ ἤμουν, νὰ ἦσουν, νὰ ἦτον· νὰ ἤμεθα, νὰ ἦσθε, νὰ ἦσαν.

Μέλλων.

Ἄμποτε νὰ θέλω εἶσται, νὰ θέλοις, νὰ θέλοι, νὰ θέλομεν, νὰ θέλετε, νὰ θέλουν.

ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΑ.

Ἐνεστώς.

Νὰ εἶμαι, νὰ εἶσαι, νἄναι, νὰ εἴμεθεν, νὰ εἶστε, νὰ εἶναι.

Ή μετοχή.

Έστοντας (1).

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΧΩ ΡΗΜΑΤΟΣ.

ΟΡΙΣΤΙΚΑ.

Ένεστώς.

Έχω, ἔχεις, ἔχει· ἔχομεν, ἔχετε, ἔχουσι καὶ ἔχουν.

Παρατατικός.

Εἶχα, εἶχες, εἶχε· εἴχαμεν, εἴχετε, εἴχασι καὶ εἶχαν.

Μέλλων πρῶτος.

Θέλω ἔχει, θέλεις ἔχει, θέλει ἔχει· θέλομεν ἔχει, θέλετε ἔχει, θέλουν ἔχει καὶ θέλουσιν ἔχει.

Ἀόριστος δεύτερος.

Εἶχα ἔχει, εἶχες, εἶχε· εἴχαμεν ἔχει, εἴχετε, εἶχαν.

Μέλλων δεύτερος.

Θέλω ἔχει, θέλεις, θέλει, θέλομεν, θέλετε, θέλουν.

ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΑ.

Ένεστώς.

Έχε, ἂς ἔχει· ἔχετε, ἂς ἔχουν.

(1) On dit encore ὄντας.

ΕΥΚΤΙΚΑ.

Ἐνεστώς καὶ παρατατικός.

Ἄμποτε νὰ εἶχα, νὰ εἶχες, νὰ εἶχε· νὰ εἴχαμεν, νὰ εἴχετε, νὰ εἶχαν.

ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΑ.

Ἐνεστώς.

Νἄχω, νἄχεις, νἄχει· νἄχομεν, νἄχετε, νἄχουν.

Η ΜΕΤΟΚΗ.

Ἔχοντας.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΘΕΛΩ ΡΗΜΑΤΟΣ.

ΟΡΙΣΤΙΚΑ.

Ἐνεστώς.

Θέλω, θέλεις, θέλει· θέλομεν, θέλετε, θέλουσι καὶ θέλουν.

Παρατατικός.

Ἤθελα, ἤθελες, ἤθελε, ἠθέλαμεν, ἠθέλετε, ἤθελαν.

Ἀόριστος πρῶτος.

Ἠθέλησα, ἠθέλησες, ἠθέλησε· ἠθελήσαμεν, ἠθελήσετε, ἠθέλησαν.

Μέλλων πρῶτος.

Θέλω θέλησει, θέλεις, θέλει· θέλομεν θέλησει, θέλετε, θέλουν.

Ἀόριστος δεύτερος.

Εἶχα θέλει, εἶχες, εἶχε· εἴχαμεν θέλει, εἴχετε, εἴχασι καὶ εἶχαν θέλει.

ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΑ.

Ἐνεστώς.

Θέλε, ἂς θέλει· θέλετε, ἂς θέλουν.

ΕΥΚΤΙΚΑ.

Ἐνεστώς.

Ἄμποτε νὰ ἤθελα, νὰ ἤθελες, νὰ ἤθελε, νὰ ἠθέλαμεν, νὰ ἠθέλετε, νὰ ἤθελαν.

Ἀόριστος πρῶτος καὶ μέλλων.

Ἄμποτε νὰ θελήσω, νὰ θελήσοις, νὰ θελήσοι, νὰ θελήσωμεν, νὰ θελήσετε, νὰ θελήσουν.

ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΑ.

Ἐνεστώς.

Ἐὰν θέλω, ἐὰν θέλῃς, ἐὰν θέλῃ· ἐὰν θέλωμεν, ἐὰν θέλετε, ἐὰν θέλουσι.

Ἀόριστος πρῶτος καὶ μέλλων.

Ἐὰν θελήσω, ἐὰν θελήσῃς, ἐὰν θελήσῃ· ἐὰν θελήσωμεν, ἐὰν θελήσετε, ἐὰν θελήσουν καὶ ἐὰν θελήσουσι.

ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΑ.

Ἐνεστώς.

Νὰ θέλω, νὰ θέλεις, νὰ θέλει· νὰ θέλομεν, νὰ θέλετε, νὰ θέλουν.

Μέλλων πρῶτος.

Νὰ θελήσω, νὰ θελήσεις, νὰ θελήσει, νὰ θελήσομεν, νὰ θελήσετε, νὰ θελήσουν.

Η ΜΕΤΟΧΗ.

Θέλοντας.

ΠΕΡΙ ΜΕΤΟΧΗΣ.

Ἡ μετοχὴ ἔναι μέρος λόγου ὅπου κλίνεται καὶ λέγεται μετοχή, διότι μετέχει τὰ ἰδιώματα τοῦ ὀνόματος καὶ τοῦ ῥήματος. Καὶ ἀπὸ μὲν τὸ ὄνομα μετέχει γένος καὶ πτῶσιν· ἀπὸ δὲ τὸ ῥῆμα, διάθεσιν, χρόνον καὶ συζυγίαν. Καὶ γίνονται μετοχαῖς εἰς ὅλους τοὺς χρόνους τῶν ῥημάτων, κεἰς πᾶσαν ἔγκλισιν καὶ διάθεσιν· καὶ πρόσεχε ὅτι ἡ μετοχὴ ἐπενοήθη διὰ βραχυλογίαν καὶ καλλωπισμόν τοῦ λόγου καὶ ὄχι ὅτι νἄν' ἀναγκαία· διότι ἂν εἰπῆς : ἐπολέμησα καὶ ἐνίκησα, ὡραιότερον καὶ συντομώτερον ἔναι νὰ εἰπῆς : πολεμῶντας ἐνίκησα· διὰ τοῦτο καὶ ἡ κοινὴ γλῶσσα ἡ ἐδική μας μὴ γυρεύοντας εἰς τοῦτο τὸ μέρος ἄλλους καλλωπισμούς, φυσικὰ ὅλαις ταῖς μετοχαῖς τῶν παλαίων Ἑλλήνων, ταῖς διαλύουν μὲ τὸ 'ριστικὸν ῥῆμα τοῦ χρόνου ὁποῦθελεν ἔχει ἡ μετοχὴ, καὶ μὲ τὸ ὁποῦ, ὁποῖον ἔναι ἢ ἄρθρον ὑποτακτικὸν, ἢ ὄνομα ἀναφορικὸν ἄκλιτον, τόποῖον λαμβάνεται εἰς κάθε γένος καὶ χρόνον καὶ πρόσωπον, ὥστε τὴν μετοχὴν τούτην ὁ γράφων, τὴν διαλύεις ἔτζη: ὁποῦ (1) γράφει· καὶ τὸ γράψας : ὁπὄγραψε· καὶ τὸ γρά-

(1) Sophianos ne suit pas de règle fixe dans l'accentuation du mot οπου. Adverbe, il doit s'écrire : ὅπου; pronom relatif : ὁποῦ. — Le Dictionnaire de M. Dehèque donne une phrase facile à retenir dans laquelle ce mot figure avec ses deux acceptions :

Εἰς τὸ καστέλλι ὅπου εἶδα ὁποῦ ἐκοιμοῦνταν,
Dans le château *où* je l'ai vue *qui* dormait.
(*Mille et une Nuits.*)

ψων : όπου θέλει γράψει. Ὁμοίως καὶ ταῖς θηλυκαῖς καὶ ταῖς οὐδετέραις· καὶ τὸ γράφοντες, ὁποῦ γράφομεν, ἢ ὁποῦ γράφετε, ἢ ὁποῦ γράφουν λέγομεν. Ὁμοίως καὶ τἄλλα.

Καὶ πρόσεχε ὅτι πολλάκις εἰς ὅλους τοὺς ἐνεργητικοὺς χρόνους καὶ πρόσωπα καὶ γένη, μία καὶ μόνον δουλεύει μετοχὴ ἄκλιτος : γράφοντας, κρατῶντας, γελῶντας, καὶ τὰ λοιπά.

Εἰς δὲ τὰ παθητικὰ ἐκράτησε μέχρι τῆς σήμερον ἡ μετοχὴ τοῦ παρακειμένου, καὶ κλίνεται κεὶς τὰ τρία γένη· ὁ γραμμένος λέγομεν, καὶ ἡ γραμμένη, καὶ τὸ γραμμένον· τοὺς δὲ λοιποὺς χρόνους διαλύομεν τους καθώσπερ καὶ τοὺς ἐνεργητικούς : ὁποῦ γράφεται, ὁποῦ θέλει γραφθῇ, ὁπὸγράφθη· ὁμοίως καὶ τοὺς λοιπούς.

ΠΕΡΙ ΑΝΤΩΝΥΜΙΑΣ.

Ἡ ἀντωνυμία ἔναι μέρος λόγου ὁποῦ κλίνεται καὶ λαμβάνεται εἰς τόπον ὀνόματος, κἔστοντας τὰ ὀνόματα νὰ μηδὲν ἔχουν πρῶτα καὶ δεύτερα πρόσωπα, τούτη ἡ ἀντωνυμία διὰ νὰ γενῇ τέλειος ὁ λόγος, δίδει τὰ πρόσωπα εἰς τὰ ῥήματα, ἤγουν· ἐγὼ γράφω, ἐσὺ γράφεις, ἐκεῖνος γράφει, καὶ ἀκολουθοῦν τὴν ἀντωνυμίαν πέντε : εἴδη, γένη, ἀριθμοί, πτῶσες καὶ πρόσωπα.

Εἴδη τῶν ἀντωνυμιῶν εἶναι πέντε : πρωτότυποι, κτητικαί, δεικτικαὶ, ἐπιταγματικαὶ καὶ σύνθετοι, καὶ κλίνετ' ἡ πρωτότυπος ἔτζη :

Τοῦ πρώτου προσώπου.

Ἡ εὐθεῖα τῶν ἑνικῶν	ἐγὼ
ἡ γενικὴ καὶ δοτικὴ	μου
ἡ αἰτιατικὴ	ἐμὲ
Ἡ εὐθεῖα τῶν πληθυντικῶν	ἐμεῖς
ἡ γενικὴ καὶ δοτικὴ	μας
ἡ αἰτιατικὴ	ἐμᾶς.

Τοῦ δευτέρου προσώπου.

Ἡ εὐθεῖα τῶν ἑνικῶν	ἐσύ
ἡ γενική καὶ δοτική	σου
ἡ αἰτιατική	σὲ
Ἡ εὐθεῖα τῶν πληθυντικῶν	ἐσεῖς
ἡ γενική καὶ δοτική	σας
ἡ αἰτιατική	ἐσᾶς.

Τοῦ τρίτου προσώπου.

Ἡ εὐθεῖα τῶν ἑνικῶν	ὁποῦ· ἐκεῖνος, ἐκείνη, ἐκεῖνο.
ἡ γενική καὶ δοτική	του, της, του.
ἡ αἰτιατική	τον, την, το.
Ἡ εὐθεῖα τῶν πληθυντικῶν	ὁποῦ, ἐκεῖνοι, ἐκείναις, ἐκεῖνα.
ἡ γενική καὶ δοτική	τους.
ἡ αἰτιατική	τοὺς, ταῖς, τὰ.

ΚΤΗΤΙΚΑΙ

τοῦ πρώτου προσώπου.

Ὁ ἐδικός μου, ἡ ἐδική μου, τὸ ἐδικόν μου.
Ὁ ἐδικός μας, ἡ ἐδική μας, τὸ ἐδικόν μας.

Τοῦ δευτέρου προσώπου.

Ὁ ἐδικός σου, ἡ ἐδική σου, τὸ ἐδικόν σου.
Ὁ ἐδικός σας, ἡ ἐδική σας, τὸ ἐδικόν σας.

Τοῦ τρίτου προσώπου.

Ὁ ἐδικός του, ἡ ἐδική του, τὸ ἐδικόν του.
Ὁ ἐδικός τους, ἡ ἐδική τους, τὸ ἐδικόν τους.

ΔΕΙΚΤΙΚΑΙ

ἀρσενικά.

Ἡ εὐθεῖα τῶν ἑνικῶν·	τοῦτος, ἐκεῖνος.
ἡ γενική καὶ δοτική·	τουτουνοῦ, ἐκείνου.
ἡ αἰτιατική·	τοῦτον, ἐκεῖνον.
Ἡ εὐθεῖα τῶν πληθυντικῶν·	τοῦτοι, ἐκεῖνοι.
ἡ γενική καὶ δοτική·	τουτουνῶν, ἐκείνων.
ἡ αἰτιατική·	τούτους, ἐκείνους.

Θηλυκά.

Ἡ εὐθεῖα τῶν ἑνικῶν·	τούτη, ἐκείνη.
ἡ γενική καὶ δοτική·	τουτηνῆς, ἐκείνης.
ἡ αἰτιατική·	τούτην, ἐκείνην.
Ἡ εὐθεῖα τῶν πληθυντικῶν·	τούταις, ἐκείναις.
ἡ γενική καὶ δοτική·	τουτουνῶν, ἐκείνων.
ἡ αἰτιατική·	τούταις, ἐκείναις.

Οὐδέτερα.

Ἡ εὐθεῖα τῶν ἑνικῶν·	τοῦτο, ἐκεῖνο.
ἡ γενική καὶ δοτική·	τουτουνοῦ, ἐκείνου.
ἡ αἰτιατική·	τοῦτο, ἐκεῖνο.
Ἡ εὐθεῖα τῶν πληθυντικῶν·	τοῦτα, ἐκεῖνα.
ἡ γενική καὶ δοτική·	τουτουνῶν, ἐκείνων.
ἡ αἰτιατική·	τοῦτα, ἐκείνα.

ΕΠΙΤΑΓΜΑΤΙΚΑΙ.

Αὐτός, αὐτοῦ, αὐτὸν· αὐτοὶ, αὐτουνῶν, αὐτούς· — αὐτὴ, αὐτῆς, αὐτὴν· αὐταὶς, αὐτουνῶν, αὐταῖς· — αὐτὸ, αὐτοῦ, αὐτὸ· αὐτὰ, αὐτουνῶν, αὐτά.

ΣΥΝΘΕΤΟΙ

τοῦ πρώτου προσώπου.

Ατός μου, ατήμου, ατόμου,—ατοίμας, αταῖς μας, ατάμας.
Τοῦ ἐμαυτοῦ μου, τὸν ἐμαυτόν μου, τὸν ἐμαυτόν μας, τῆς ἐμαυτῆς μου.

Τοῦ δευτέρου προσώπου.

Ατός σου, ατήσου, ατόσου,
ατοίσας, αταῖς σας, ατάσας.
Τοῦ ἑαυτοῦ σου, τὸν ἑαυτόν σου, τὸν ἑαυτόν σας.

Τοῦ τρίτου προσώπου.

Ατός του, ατή της, ατό του.
Ατοί τους, αταῖς τους, ατά τους.
Τοῦ ἑαυτοῦ του, τὸν ἑαυτόν του, τὸν ἑαυτόν τους, τοῦ ἑαυτοῦ της, τὸν ἑαυτόν της, τὸν ἑαυτόν του.

ΠΕΡΙ ΠΡΟΘΕΣΕΩΣ.

Πρόθεσις ἔναι μέρος λόγου ἄκλιτον ὁποῦ λαμβάνεται πάντοτε σταῖς ἀρχαῖς ὁλωνῶν τῶν μερῶν τοῦ λόγου, καὶ διὰ τοῦτο λέγεται πρόθεσις· λαμβάνεται δὲ σταῖς ἀρχαῖς τῶν μερῶν τοῦ λόγου, ἢ χωριστὰ ἢ ἀντάμα. Χωριστὰ ἤγουν : εἰς τὸ σπίτι, ἀπὸ τὸ σπίτι. Αντάμα : συγγράφω, παραγράφω.

Πρόθεσες μονοσύλλαβοι ἕξη : ἐν, εἰς, ἐξ, σὺν, πρὸς, πρό· ἐξ ὁποίαις ἡ εἰς καὶ ἡ ἐξ λέγονται καὶ σὲ, καὶ ἐκ.

Πρόθεσες δισύλλαβοι ἕνδεκα : ἀνὰ, κατὰ, διὰ, μετὰ, παρὰ, ἀντὶ, ἐπὶ, περὶ, ἀπὸ, ὑπὸ, ὑπὲρ, ἐξ ὁποίαις ἡ μετὰ λέγεται καὶ μὲ, καὶ ἡ ἐπὶ, πί.

ΠΕΡΙ ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΟΣ.

Ἐπίῤῥημα εἶναι μέρος λόγου ἄκλιτον ὁποῦ λαμβάνεται ἢ προτήτερα ἢ ὕστερ' ἀπὸ τὸ ῥῆμα. Καὶ ἀκολουθοῦν τὸ ἐπίῤῥημα (1) εἶδος καὶ σχῆμα· καὶ εἴδη μὲν δύο· πρωτότυπον, πρίν· παράγωγον, πριχοῦ. Σχήματα δύο, ἁπλοῦν : ἐχθές· σύνθετον : προχθές. Γίνονται δὲ τὰ ἐπιῤῥήματα εἰς διαφόρους καὶ πολλοὺς τρόπους.

Χρονικά : νῦν, τώρη, ἤδη, ἔτι, ἀκόμη, τότε, ὅτε, ὅντε, ὅταν, ὅνταν, ἄλλοτε, ποτὲ, ὁπότε, πάλαι, πάλιν, ἔπειτα, μετέπειτα, μεταταῦτα, ὕστερα, ξύστερα, προτήτερα, πρώην, εὐθὺς, πάραυτα, ἄχρι, μέχρι, ἕως, ὡς, ὥσπου, ἀφοῦ, σὰν, ὡσὰν, προτοῦ, πριχοῦ, πρὶν, γλήγορα, γοργὰ, ἀργὰ, διόλου, πάντοτε, πάντα, διαπαντὸς, ἀεὶ, ἀείποτε, σήμερον, αὔριον, μεθαύριον, ἐχθὲς, προχθὲς, τοῦ χρόνου, ἐφέτο, πέρυσι (2), προπέρυσι.

Μεσότητος : καλῶς, κακῶς, ὅλως, καλὰ, κακὰ, φρόνιμα, πέλελα.

Ποσότητος : δὶς, τρὶς, τετράκις, πολλάκις, ὀλιγάκις, δαμάκι (3).

Τοπικά : ἄνω, κάτω, ἔξω, ἀπάνω, παρέξω, ἔσω, ἀπέσω, μέσα, ὀμπρὸς, ὀπίσω, ἔμπροσθεν, ὄπισθεν, δεξιὰ, ζερβὰ, παρά-

(1) Le manuscrit porte par erreur ῥῆμα.

(2) Πέρισυ, dans le manuscrit.

(3) Δαμάκι. Ce mot, qui manque dans presque tous les dictionnaires, et que le Glossaire de Du Cange cite sans le traduire, signifie *un peu;* il est d'origine crétoise et se rencontre souvent en poésie.

« Ἄρχοντες νὰ γροικήσετε, ἂν θέλετε δαμάκι, κτλ. »
(*Hist. plaisante de l'Ane*, etc.)

« Εἶχε καὶ ξιδωτὸ κρασὶ δαμάκι v. 204
« Ἐς ἕνα μικρὸ καὶ πλουμιστὸ φλασκάκι. »
(*La Belle Bergère.*)

Voir sur δαμάκι le premier volume des Ἄτακτα de Coray, p. 179-180.

μερα, καταμόνας, κατιδίαν, χωρὶς, χωριστὰ, χαμαὶ, χάμου, καταγῆς, ἐδῶ, ὧδε, ἐδῶθεν, ἐκεῖ, ἐκεῖθεν, παρέκει, ἐπέκεινα, αὐτοῦ, αὐτοῦθεν, ὅθεν, ὁπόθεν, ὅπου, ἀλλοῦθεν, μακρὰν, σιμὰ, κοντὰ, πλησίον, ἀνάντια, ἐνώπιον, ἀντικρὺ, πέρα, ἀντιπέρα.

Εὐχῆς : ἄμποτε, εἴθε, μακάρι.

Σχετλιαστικά : ὤχ, ὤχου, αἰλῆ, ὦ λελὲ, ὤ οἰμὲ, ὤχου σου, αἰλήμονον.

Ἀρνητικά : οὐδαμῶς, ὄχι, ὄχικα, ὄχεσκε, ὄγεσκε, οὐ, οὐκ, οὐδὲ, οὐδὲν, δὲν, οὐδεκὰν, οὐδεποτὲ, οὐδόλως, οὐδεψίχα, οὐδεποσῶς, πεσῶς, ἄπαγε.

Θαυμαστικά : αἰβοῖ, ἄχ ἄχ, ἆ ἆ, ἐβαί.

Ἀπαγορευτικά : μὴ, μηδαμῶς, μηδεποσῶς, μηδόλως, μηδὲν, μὴν, μηδεκὰν, μηδεποτὲ, μηδεψίχα.

Ὁμοιώσεως : ὡς, ὥσπερ, σὰν, ὡσὰν, καθὰ, καθάπερ, καθὼς, καθώσπερ.

Εἰκασμοῦ : ἴσως, τάχα, τυχόν.

Τάξεως : ἑξῆς, ἐφεξῆς, ῥυτὰ, πάραυτα, μοναύτα, ἐξάφνου, εἰσμιό.

Ἀθροίσεως : ἅμα, ὁμοῦ, ἀντάμα, σύντα, πανοικί.

Παρακελεύσεως : γιὰ, νὰ, ἄμε, ἔλα, σύρε, ἄς, κάμε, ἐλᾶτε, ἀμέτε, ἄστε.

Ἀποδιωκτικά : σίττο,(1) ἔξω, φύγε, σιοτάτι, κάτι, ξίο.

Συγκρίσεως : μᾶλλον, περισσότερα, πλέον, ὀλιγώτερον, ἀργότερα, γληγορώτερα, καλλίτερα, χειρότερα.

Ἐρωτήσεως : πόθεν, ποῦθεν, ποῦ, πότε, πῶς, τίκε, ὥσπου, ὥς πότε.

Ἐπιτάσεως : μάλιστα, λίαν, σφόδρα, πολλά.

Βεβαιώσεως : βέβαια, ἀληθινὰ, πάντως, ὄντως, ἀμὴν, ἦ, ἤπου.

Ἐπαληθείας : ἔτζη ἔναι.

Διαιρέσεως : ἄνευ, χωρὶς, δίχα, διχῶς.

Ἐξαιρέσεως : πλὴν, παρὸ, πάρεξ.

(1) σίττα — Theocr. 8, 69

Ἀποστάσεως : ὥστε.

Διατάσεως : σχεδόν.

Ἀνέσεως : ἤσυχα, ἀγάλια, μόλις, μόγις.

Εὐφραντικά : εἴχι, εἴχιτα.

Κατομωτικά : ναὶ μὰ, εἰς τὸν, στόν.

Καταφατικά : ναὶ, ἔτζη, ναίσκε, εἴτις, οὕτως,

Ἀπομωτικόν : μά.

Δείξεως : ἰδοὺ, ἔδω, ὧδε, ἐκεῖ, ἔδω, ἐκείθεν, ἐδῶθεν.

Διασαφητικά : ἤγουν, τουτέστιν, οἷον, εἴτουν, δῆλον, δηλονότι.

Ἐκπλήξεως : ἆ, πῶς.

Θειασμοῦ : ὢ καλὰ, ἆχ ἆ, οἰβεί.

Διακωλυτικόν : ἐμποδών.

Κρύψεως : κρυφὰ, χωστά.

Ἐμφατικά : διαῤῥήδην, ὁλοφάνερα, ὁλοκάθαρα.

Κλητικά : ὦ, χούτζι χούτζι, ψί ψί, πίλο πίλο, ψίκο, νὰ νά.

Ὑφαιρέσεως : σπανίως, μόλις, κἂν, σκιάν.

Θετικά : ἀναγνωστέον, γραπτέον, ἰστέον, προσεκτέον.

Ἐθνικά : ἑλληνιστὶ, ἑβραϊστὶ, ῥωμαΐκα, φράγκικα.

ΠΕΡΙ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ.

Σύνδεσμος ἔναι μέρος λόγου ἄκλιτον ὁποῦ δένει καὶ σφίγγει τὰ ἄλλα μέρη τοῦ λόγου κατὰ τάξιν καὶ τεχνικὴν ἁρμονίαν· εἶναι δὲ τρόποι τῶν συνδέσμων ὀκτὼ :

Συμπλεκτικοί : μὲν, δὲ, τὲ, καὶ, ἀλλὰ, ἀμή.

Διαζευκτικοί : ἤ, ἤτοι.

Συναπτικοί : εἰ, εἴπερ, εἰδὴ, εἰδήπερ.

Παρασυναπτικοί : ἐπεὶ, ἐπείπερ, ἐπειδὴ, ἐπειδήπερ.

Αἰτιολογικοί : ἱνὰ, νὰ, ὅπως, ἕνεκα, ἕνεκεν, γὰρ, ἐὰν, ἂς,

ἂν, νὰ, καθὸ, καθότι, καθόσον, ὅτι, διὸ, διότι, διόσον, ἐφῶ, ἐφότι, ἐφόσον.

Ἀποῤῥηματικοί : ἆρα, ἆραμου, κἆτα, μῶν, μὴ, μήγαρα.

Συλλογιστικοί : ἄρα, ἀλλὰ, ἀλλαμὴν, οὖν, ὥστε, λοιπὸν, τολοιπὸν, τοίνυν, τοιγάρτοι, τοιγαροῦν.

Παραπληρωματικοί : δὴ, που, τοι, δῆτα, περ, πω, μὴν, ἂν, αὖ, οὖν, γε.

Ἀκόμη σμίγονται μὲ τοὺς συνδέσμους καὶ τοῦτοι :

Ἐναντιωματικοί · ὅμως, καίτοι, καίπερ.

Δυνητικός : ἄν.

Διακριτικός : ἤ.

Μειωτικός : γοῦν, γε, κἄν.

Καὶ τοῦτα μὲν, ὅσον ἐγγίζει στὸ νὰ γυμνάζονται τὰ παιδία, νὰ μερίζουν τὰ στοιχεῖα καὶ νὰ κλίνουν τὰ ὀκτὼ μέρη τοῦ λόγου μὲ συντομίαν καὶ βραχυλογίαν, ἀρκοῦσι.

Ρυτὰ δὲ πάλιν ἂς ἀρχίσωμεν ἀπ' ἀρχῆς νὰ ξετάσομεν μετ' ἀκριβείας, καὶ καταλεπτῶς, ἂς ξεκαθαρίσωμεν κατὰ τάξιν ἕνα ἕνα μὲ τοὺς κανόνας τοὺς τεχνολογικοὺς καὶ τοὺς σχηματισμοὺς σύντα καὶ μὲ ἄλλα τινὰ χρήσιμα καὶ ἀναγκαῖα νὰ τὰ ξεύρουν οἱ νέοι. Καὶ μὴ βαρυγομήση τινὰς ἂν ἐκεῖνα ποῦ εἰς πολλοὺς χρόνους καὶ καιροὺς μὲ πολὺν κόπον καὶ καλοὺς διδασκάλους μετὰ βίας μαθαίνονται, τώρη νὰ τὰ βλέπουν εἰς τέτοιαν γλῶσσαν κοινὴν ὁποῦ καὶ οἱ γυναῖκες σχεδὸν νὰ τὴν γρυκοῦν, ὅτι καὶ διὰ τοῦτο οἱ νέοι θέλουν ἀφήσει νὰ μηδὲν σπουδάζουν στὰ μαθήματα τὰ ἑλληνικὰ, ἀλλὰ μάλιστα τούτη θέλει εἶσται ἀρχὴ καλὴ νὰ παρακινηθοῦν καὶ νὰ πάρουν πόθον νὰ μάθουν ἐκεῖνα ποῦναι βαθύ-

τερα καὶ ποχθίζονται μὲ μεγάλην σπουδὴν, ἐπειδὴ χώρις διδάσκαλον ἀπατός του τινὰς εἰς ὀλίγον θέλει μάθη νὰ κλίνει τὰ μέρη τοῦ λόγου, καὶ θέλει ξεύρει νὰ κανονίζει καὶ νὰ τεχνολογᾶ καὶ τἄλλα ὡσὰν εἶναι γραμμένα. Λέγω νὰ γράφει ὀρθὰ καὶ νὰ συντάσσει τὰ λόγια του μὲ τεχνὴν γραμματικὴν κατὰ τὴν κοινὴν συνήθειαν. Τὶ τοῦ λείπεται λοιπὸν ἀπεκεῖ εἰμὴ μόνον ἡ ῥητορικὴ τέχνη· καὶ ἡ λογικὴ πραγματεία καὶ ὕστερ' ἀπ' ὅλα αὐτὴ ἡ φιλοσοφία, ὁποῖα ἂν ὁ θεὸς μᾶς δώσῃ ἀνάπαυσιν καὶ ὑγιείαν ὅλα τὰ θέλομεν δώσει εἰς τούτην τὴν χυδαίαν καὶ κοινὴν γλῶσσαν· ἐπειδὴ εἰς τέτοιαν κακὴν τύχην κατήντησε τὸ πάλαι ποτὲ μακαριστὸν γένος ἡμῶν τῶν Γραικῶν, ὅτι μόλις εὑρίσκεται τώρη διδάσκαλος ὁποῦ νἆναι ἱκανὸς νὰ διδάσκει τοὺς νέους κἂν τὴν γραμματικὴν τέχνην, πόσω μᾶλλον ῥητορικὴν καὶ λογικὴν, γεωμετρίαν καὶ ἀστρονομίαν, καὶ τἄλλα τῆς φιλοσοφίας τὰ μέρη.

Λοιπὸν, σπουδαιότατοι νέοι, ἐκστηθίζετε καὶ στοχάζεσθε καλὰ μετὰ ἐπιμελείας τὸ πρῶτον τοῦτο μέρος τῆς γραμματικῆς τουτηνῆς, καὶ τάσσω σας ὅτι εὐκολώτατα νὰ φθάσετε εἰς αὐτὸ τὸ ὕψος τῆς φιλοσοφίας, ἐπειδὴ τἄλλα ὅλα κατὰ τάξιν καὶ μὲ εὐκολίαν μεγάλην μαθαίνονται, μόνον νὰ θέλει τινὰς καὶ χώρις διδάσκαλον. Διότι οἱ ἐπιστήμαις μαθαίνονται ὄχι μόνον μὲ τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν, ἀμὴ καὶ μὲ πᾶσαν ἄλλην γλῶσσαν ὁποῦ νἄν' ἀνάμεσα στοὺς ἀνθρώπους, καλὰ καὶ ἂν ἦτον ἡ βαρβαρωτέρη τοῦ κόσμου· πόσω μᾶλλον ἡ ἐδική μας ὁμιλία, ἡ κοινὴ λέγω, ὁπὄχει τέτοιαν εὐταξίαν καὶ ἁρμονίαν καὶ καλλωπισμὸν, ὁποῦ, ὡς ἐγὼ νομίζω, ἄλλη νὰ μηδὲν ἔναι ὁποῦ κἂν νὰ τῆς σιμώνει.

Ἀλλ' ὅμως πολλὰ ἔθνη ἐμεταγλώττισαν τὰ ἑλληνικὰ μαθήματα εἰς τὴν γλῶσσαν τὴν ἐδικήν τους, κἔχουν ὅλαις ταῖς ἐπιστήμαις μ' αὐτὴν τὴν φιλοσοφίαν, καὶ προκόφτουν. Διὰ τοῦτο, κ' ἐσεῖς θαῤῥεῖτε καὶ μηδὲν ἀμελεῖτε, ὅτι ὅλα εἶναι δύνατα στὸ γένος τῶν Ῥωμαίων μόνον νὰ θέλει, ἐπειδὴ ὁ θεὸς

τοὺς ἐχάρισε νἄχουν φύσιν ἐπιτηδειοτέραν ἀπ' ὅλα τὰ ἄλλα ἔθνη καὶ, ἂν θελήσουν νὰ τὴν βάλουν σταῖς ἐπιστημαῖς, μεγάλα προτερήματα κατορθώσουν. Καὶ μηδὲν ξαφορμίζεται τινὰς λέγοντας ὅτι εἶμαι πτῶχος ἢ δὲν ἔχω καιρὸν νὰ μαθαίνω γραμματικαῖς, ἀμὴ σώνει μου νὰ διαβάζω καλὰ, καὶ νὰ καλαναρχῶ, καὶ νὰ γράφω, καὶ νἄχω πρᾶξιν εἰς τὰ κολοβογράμματα· καὶ λογάριασαι πόσους χρόνους μὲ τοὺς δασκάλους οἱ νέοι κάθοντ' ἐπὶ τὰ σχολία (sic) νὰ παιδεύονται νύκτα κ' ἡμέραν μόνον νὰ γράφουν ἢ νὰ διαβάζουν, καὶ οἱ περισσότεροι γενειάζουν εἰς τὸ σχολίον καὶ ἀκόμη κἂν νὰ καλαναρχοῦν ἢ νὰ διαβάζουν καλὰ, δὲν προκόφτουν. Δὲν θέλω νὰ εἰπῶ νὰ γρυκοῦν τὄ,τι διαβάζουν· οὐδὲ καὶ βαλθοῦν ἀφοῦ μάθουν τὸ « Πάτερ ἡμῶν » τὰ παιδία καὶ τὸν χαιρετισμὸν τῆς Παναγίας, καὶ τἄλλα ὁποῦ νἄν' ἀναγκαῖα νὰ ξεύρει κάθε χριστιανὸς, καὶ πιάσουν νὰ ἐκστηθίζουν ἀπὸ τὴν ἀρχὴν τούτην τὴν γραμματικὴν καὶ κατὰ τάξιν ταῖς ἄλλαις ἐπιστήμαις καὶ μετὰ ἐπιμελείας καὶ πόθου τὰ βάλουν καλὰ εἰς τὸν νοῦν τους, δὲν θέλω νὰ εἰπῶ πέντε κ' ἕξη καὶ δέκα χρόνους, ἀμὴ μόνον ἕναν ἢ δύο, τάσσω σας ὅτι νὰ ξεύρουν περισσότερα εἰς πᾶσα πρᾶγμα ἀπὸ κείνους ὁποῦ γέρασαν στὰ κολοβογράμματα.

Καιρὸς λοιπὸν ἶναι ν' ἀφήσομεν τὰ προοίμια καὶ νὰ πιάσωμεν τὸ ἔργο.

ΤΕΛΟΣ.

Paris. — Imprimerie Adolphe Lainé, rue des Saints-Pères, 19.

μερα, καταμόνας, κατιδίαν, χωρὶς, χωριστὰ, χαμαὶ, χάμου, καταγῆς, ἐδῶ, ὧδε, ἐδώθεν, ἐκεῖ, ἐκεῖθεν, παρέκει, ἐπέκεινα, αὐτοῦ, αὐτοῦθεν, ὅθεν, ὁπόθεν, ὅπου, ἀλλοῦθεν, μακρὰν, σιμὰ, κοντὰ, πλησίον, ἀνάντια, ἐνώπιον, ἀντικρὺ, πέρα, ἀντιπέρα.

Εὐχῆς : ἄμποτε, εἴθε, μακάρι.

Σχετλιαστικά : ὤχ, ὤχου, αἰλῆ, ὦ λελὲ, ὦ οἰμὲ, ὤχου σου, αἰλήμονον.

Ἀρνητικά : οὐδαμῶς, ὄχι, ὄχικα, ὄχεσκε, ὄγεσκε, οὐ, οὐκ, οὐδὲ, οὐδὲν, δὲν, οὐδεκὰν, οὐδεποτὲ, οὐδόλως, οὐδεψίχα, οὐδεποσῶς, πεσῶς, ἄπαγε.

Θαυμαστικά : αἰβοὶ, ἆχ ἆχ, ἆ ἆ, ἐβαί.

Ἀπαγορευτικά : μὴ, μηδαμῶς, μηδεποσῶς, μηδόλως, μηδὲν, μὴν, μηδεκὰν, μηδεποτὲ, μηδεψίχα.

Ὁμοιώσεως : ὡς, ὥσπερ, σὰν, ὡσὰν, καθὰ, καθάπερ, καθὼς, καθώσπερ.

Εἰκασμοῦ : ἴσως, τάχα, τυχόν.

Τάξεως : ἑξῆς, ἐφεξῆς, ῥυτὰ, πάραυτα, μοναύτα, ἐξάφνου, εἰσμιό.

Ἀθροίσεως : ἅμα, ὁμοῦ, ἀντάμα, σύντα, πανοικί.

Παρακελεύσεως : γιὰ, νὰ, ἄμε, ἔλα, σύρε, ἄς, κάμε, ἐλᾶτε, ἀμέτε, ἄστε.

Ἀπροδιωκτικά : σίττο, ἔξω, φύγε, σιοτάτι, κάτι, ξίο.

Συγκρίσεως : μᾶλλον, περισσότερα, πλέον, ὀλιγώτερον, ἀργότερα, γληγορώτερα, καλλίτερα, χειρότερα.

Ἐρωτήσεως : πόθεν, ποῦθεν, ποῦ, πότε, πῶς, τίκε, ὥσπου, ὥς πότε.

Ἐπιτάσεως : μάλιστα, λίαν, σφόδρα, πολλά.

Βεβαιώσεως : βέβαια, ἀληθινὰ, πάντως, ὄντως, ἀμὴν, ἦ, ἦπου.

Ἐπαληθείας : ἔτζη ἔναι.

Διαιρέσεως : ἄνευ, χωρὶς, δίχα, διχῶς.

Ἐξαιρέσεως : πλὴν, παρὸ, πάρεξ.

(1) σίττα — Theocr. 8, 69

Ἀποστάσεως : ὥστε.

Διατάσεως : σχεδόν.

Ἀνέσεως : ἥσυχα, ἀγάλια, μόλις, μόγις.

Εὐφραντικά : εἴχι, εἴχιτα.

Κατομωτικά : ναὶ μὰ, εἰς τὸν, στόν.

Καταφατικά : ναὶ, ἔτζη, ναίσκε, εἴτις, οὕτως,

Ἀπομωτικόν : μά.

Δείξεως : ἰδοὺ, ἔδω, ὧδε, ἐκεῖ, ἔδω, ἐκείθεν, ἐδώθεν.

Διασαφητικά : ἤγουν, τουτέστιν, οἷον, εἴτουν, δῆλον, δηλονότι.

Ἐκπλήξεως : ἄ, πῶς.

Θειασμοῦ : ὢ καλὰ, ἄχ ἄ, οἰδεί.

Διακωλυτικόν : ἐμποδών.

Κρύψεως : κρυφὰ, χωστά.

Ἐμφατικά : διαῤῥήδην, ὁλοφάνερα, ὁλοκάθαρα.

Κλητικά : ὦ, κούτζι κούτζι, ψί ψί, πίλο πίλο, ψίκο, νὰ νά.

Ὑφαιρέσεως : σπανίως, μόλις, κἂν, σκιάν.

Θετικά : ἀναγνωστέον, γραπτέον, ἰστέον, προσεκτέον.

Ἐθνικά : ἑλληνιστὶ, ἑβραϊστὶ, ῥωμαΐκα, φράγκικα.

ΠΕΡΙ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ.

Σύνδεσμος ἔναι μέρος λόγου ἄκλιτον ὁποῦ δένει καὶ σφίγγει τὰ ἄλλα μέρη τοῦ λόγου κατὰ τάξιν καὶ τεχνικὴν ἁρμονίαν· εἶναι δὲ τρόποι τῶν συνδέσμων ὀκτὼ :

Συμπλεκτικοί : μὲν, δὲ, τὲ, καὶ, ἀλλὰ, ἀμή.

Διαζευκτικοί : ἤ, ἤτοι.

Συναπτικοί : εἰ, εἴπερ, εἰδὴ, εἰδήπερ.

Παρασυναπτικοί : ἐπεὶ, ἐπείπερ, ἐπειδὴ, ἐπειδήπερ.

Αἰτιολογικοί : ἱνὰ, νὰ, ὅπως, ἕνεκα, ἕνεκεν, γὰρ, ἐὰν, ἂς,

ἂν, νὰ, καθὸ, καθότι, καθόσον, ὅτι, διὸ, διότι, διόσον, ἐφῶ, ἐφότι, ἐφόσον.

Ἀποῤῥηματικοί : ἆρα, ἆραμου, κᾆτα, μῶν, μὴ, μήγαρα.

Συλλογιστικοί : ἄρα, ἀλλὰ, ἀλλαμὴν, οὖν, ὥστε, λοιπὸν, τολοιπὸν, τοίνυν, τοιγάρτοι, τοιγαροῦν.

Παραπληρωματικοί : δὴ, που, τοι, δῆτα, περ, πω, μὴν, ἂν, αὖ, οὖν, γε.

Ἀκόμη σμίγονται μὲ τοὺς συνδέσμους καὶ τοῦτοι :

Ἐναντιωματικοί · ὅμως, καίτοι, καίπερ.

Δυνητικός : ἄν.

Διακριτικός : ἤ.

Μειωτικός : γοῦν, γε, κᾄν.

Καὶ τοῦτα μὲν, ὅσον ἐγγίζει στὸ νὰ γυμνάζονται τὰ παιδία, νὰ μερίζουν τὰ στοιχεῖα καὶ νὰ κλίνουν τὰ ὀκτὼ μέρη τοῦ λόγου μὲ συντομίαν καὶ βραχυλογίαν, ἀρκοῦσι.

Αὐτὰ δὲ πάλιν ἂς ἀρχίσωμεν ἀπ' ἀρχῆς νὰ ξετάσομεν μετ' ἀκριβείας, καὶ καταλεπτῶς, ἂς ξεκαθαρίσωμεν κατὰ τάξιν ἕνα ἕνα μὲ τοὺς κανόνας τοὺς τεχνολογικοὺς καὶ τοὺς σχηματισμοὺς σύντα καὶ μὲ ἄλλα τινὰ χρήσιμα καὶ ἀναγκαῖα νὰ τὰ ξεύρουν οἱ νέοι. Καὶ μὴ βαρυγομήση τινὰς ἂν ἐκεῖνα ποῦ εἰς πολλοὺς χρόνους καὶ καιροὺς μὲ πολὺν κόπον καὶ καλοὺς διδασκάλους μετὰ βίας μαθαίνονται, τώρη νὰ τὰ βλέπουν εἰς τέτοιαν γλῶσσαν κοινὴν ὁποῦ καὶ οἱ γυναῖκες σχεδὸν νὰ τὴν γρυκοῦν, ὅτι καὶ διὰ τοῦτο οἱ νέοι θέλουν ἀφήσει νὰ μηδὲν σπουδάζουν στὰ μαθήματα τὰ ἑλληνικὰ, ἀλλὰ μάλιστα τούτη θέλει εἶσται ἀρχὴ καλὴ νὰ παρακινηθοῦν καὶ νὰ πάρουν πόθον νὰ μάθουν ἐκεῖνα ποῦναι βαθύ-

τερα καὶ πογθίζονται μὲ μεγάλην σπουδὴν, ἐπειδὴ χώρις διδάσκαλον ἀπατός του τινὰς εἰς ὀλίγον θέλει μάθη νὰ κλίνει τὰ μέρη τοῦ λόγου, καὶ θέλει ξεύρει νὰ κανονίζει καὶ νὰ τεχνολογᾶ καὶ τἄλλα ὡσὰν εἶναι γραμμένα. Λέγω νὰ γράφει ὀρθὰ καὶ νὰ συντάσσει τὰ λόγια του μὲ τεχνὴν γραμματικὴν κατὰ τὴν κοινὴν συνήθειαν. Τὶ τοῦ λείπεται λοιπὸν ἀπεκεῖ εἰμὴ μόνον ἡ ῥητορικὴ τέχνη· καὶ ἡ λογικὴ πραγματεία καὶ ὕστερ' ἀπ' ὅλα αὐτὴ ἡ φιλοσοφία, ὁποῖα ἂν ὁ θεὸς μᾶς δώση ἀνάπαυσιν καὶ ὑγιείαν ὅλα τὰ θέλομεν δώσει εἰς τούτην τὴν χυδαίαν καὶ κοινὴν γλῶσσαν· ἐπειδὴ εἰς τέτοιαν κακὴν τύχην κατήντησε τὸ πάλαι ποτὲ μακαριστὸν γένος ἡμῶν τῶν Γραικῶν, ὅτι μόλις εὑρίσκεται τώρη διδάσκαλος ὁποῦ νἄναι ἱκανὸς νὰ διδάσκει τοὺς νέους κἂν τὴν γραμματικὴν τέχνην, πόσω μᾶλλον ῥητορικὴν καὶ λογικὴν, γεωμετρίαν καὶ ἀστρονομίαν, καὶ τἄλλα τῆς φιλοσοφίας τὰ μέρη.

Λοιπὸν, σπουδαιότατοι νέοι, ἐκστηθίζετε καὶ στοχάζεσθε καλὰ μετὰ ἐπιμελείας τὸ πρῶτον τοῦτο μέρος τῆς γραμματικῆς τουτηνῆς, καὶ τάσσω σας ὅτι εὐκολώτατα νὰ φθάσετε εἰς αὐτὸ τὸ ὕψος τῆς φιλοσοφίας, ἐπειδὴ τἄλλα ὅλα κατὰ τάξιν καὶ μὲ εὐκολίαν μεγάλην μαθαίνονται, μόνον νὰ θέλει τινὰς καὶ χώρις διδάσκαλον. Διότι οἱ ἐπιστήμαις μαθαίνονται ὄχι μόνον μὲ τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν, ἀμὴ καὶ μὲ πᾶσαν ἄλλην γλῶσσαν ὁποῦ νἄν' ἀνάμεσα στοὺς ἀνθρώπους, καλὰ καὶ ἂν ἦτον ἡ βαρβαρωτέρη τοῦ κόσμου· πόσω μᾶλλον ἡ ἐδική μας ὁμιλία, ἡ κοινὴ λέγω, ὁπὄχει τέτοιαν εὐταξίαν καὶ ἁρμονίαν καὶ καλλωπισμὸν, ὁποῦ, ὡς ἐγὼ νομίζω, ἄλλη νὰ μηδὲν ἔναι ὁποῦ κἂν νὰ τῆς σιμώνει.

Ἀλλ' ὅμως πολλὰ ἔθνη ἐμεταγλώττισαν τὰ ἑλληνικὰ μαθήματα εἰς τὴν γλῶσσαν τὴν ἐδικήν τους, κἔχουν ὅλαις ταῖς ἐπιστήμαις μ' αὐτὴν τὴν φιλοσοφίαν, καὶ προκόφτουν. Διὰ τοῦτο, κ' ἐσεῖς θαῤῥεῖτε καὶ μηδὲν ἀμελεῖτε, ὅτι ὅλα εἶναι δύνατα στὸ γένος τῶν Ῥωμαίων μόνον νὰ θέλει, ἐπειδὴ ὁ θεὸς

τοὺς ἐχάρισε νἄχουν φύσιν ἐπιτηδειοτέραν ἀπ' ὅλα τὰ ἄλλα ἔθνη καὶ, ἂν θελήσουν νὰ τὴν βάλουν σταῖς ἐπιστημαῖς, μεγάλα προτερήματα κατορθώσουν. Καὶ μηδὲν ξαφορμίζεται τινὰς λέγοντας ὅτι εἶμαι πτῶχος ἢ δὲν ἔχω καιρὸν νὰ μαθαίνω γραμματικαῖς, ἀμὴ σώνει μου νὰ διαβάζω καλὰ, καὶ νὰ καλαναρχῶ, καὶ νὰ γράφω, καὶ νἄχω πρᾶξιν εἰς τὰ κολοβογράμματα· καὶ λογάριασαι πόσους χρόνους μὲ τοὺς δασκάλους οἱ νέοι κάθοντ' ἐπὶ τὰ σχολία (sic) νὰ παιδεύονται νύκτα κ' ἡμέραν μόνον νὰ γράφουν ἢ νὰ διαβάζουν, καὶ οἱ περισσότεροι γενειάζουν εἰς τὸ σχολίον καὶ ἀκόμη κἂν νὰ καλαναρχοῦν ἢ νὰ διαβάζουν καλὰ, δὲν προκόφτουν. Δὲν θέλω νὰ εἰπῶ νὰ γρυκοῦν τὄ,τι διαβάζουν· οὐδὲ καὶ βαλθοῦν ἀφοῦ μάθουν τὸ «Πάτερ ἡμῶν» τὰ παιδία καὶ τὸν χαιρετισμὸν τῆς Παναγίας, καὶ τἆλλα ὁποῦ νἆν' ἀναγκαῖα νὰ ξεύρει κάθε χριστιανὸς, καὶ πιάσουν νὰ ἐκστηθίζουν ἀπὸ τὴν ἀρχὴν τούτην τὴν γραμματικὴν καὶ κατὰ τᾶξιν ταῖς ἄλλαις ἐπιστήμαις καὶ μετὰ ἐπιμελείας καὶ πόθου τὰ βάλουν καλὰ εἰς τὸν νοῦν τους, δὲν θέλω νὰ εἰπῶ πέντε κ' ἔξη καὶ δέκα χρόνους, ἀμὴ μόνον ἕναν ἢ δύο, τάσσω σας ὅτι νὰ ξεύρουν περισσότερα εἰς πᾶσα πρᾶγμα ἀπὸ κείνους ὁποῦ γέρασαν στὰ κολοβογράμματα.

Καιρὸς λοιπὸν ἔναι ν' ἀφήσομεν τὰ προοίμια καὶ νὰ πιάσωμεν τὸ ἔργο.

ΤΕΛΟΣ.

Paris. — Imprimerie Adolphe Lainé, rue des Saints-Pères, 19.